॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ದೀಘನಿಕಾಯೇ

ಪಾಥಿಕವಗ್ಗಟೀಕಾ

೧. ಪಾಥಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಸುನಕ್ಖತ್ತವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೧. **ಅಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಾ**ತಿ ಅತ್ಥಸಂವಣ್ಣನಾವಸೇನ ಹೇಟ್ಠಾ ಅಗ್ಗಹಿತತಾಯ ಅಪುಬ್ಬಸ್ಸ ಅಭಿನವಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ ವಣ್ಣನಾ ಅತ್ಥವಿಭಾವನಾ। ''ಹಿತ್ವಾ ಪುನಪ್ಪುನಾಗತಮತ್ಥ''ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಥಾ) ಹಿ ವುತ್ತಂ। **ಮಲ್ಲೇಸೂ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಮೇವ। **ಛಾಯೂದಕಸಮ್ಪನ್ನೇ ವನಸಣ್ಡೇ ವಿಹರತೀ**ತಿ ಅನುಪಿಯಸಾಮನ್ತಾ ಕತಸ್ಸ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। ಯದಿ ನ ತಾವ ಪವಿಟ್ಠೋ, ಕಸ್ಮಾ ''ಪಾವಿಸೀ''ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **''ಪವಿಸಿಸ್ಸಾಮೀ''**ತಿಆದಿ, ತೇನ ಅವಸ್ಸಂ ಭಾವಿನಿ ಭೂತೇ ವಿಯ ಉಪಚಾರಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ಉಪಮಾಯ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ **''ಯಥಾ ಕಿ''**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಏತ**ನ್ತಿ ಏತಂ ''ಅತಿಪ್ಪಗೋ ಖೋ''ತಿಆದಿಕಂ ಚಿನ್ತನಂ **ಅಹೋಸಿ। ಅತಿವಿಯ ಪಗೋ ಖೋ**ತಿ ಅತಿವಿಯ ಪಾತೋವ। ಛನ್ನಕೋಪೀನತಾಯ, ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಪಬ್ಬಜ್ಜುಪಗಮೇನ ಚ **ಛನ್ನಪರಿಬ್ಬಾಜಕಂ,** ನ ನಗ್ಗಪರಿಬ್ಬಾಜಕಂ।

೨. ಯಸ್ಮಾ ಭಗವತೋ ಉಚ್ಚಾಕುಲಪ್ಪಸುತತಂ, ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನನಿಕ್ಖನ್ತತಂ, ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣದುಕ್ಕರಚರಣಂ, ವಿವೇಕವಾಸಂ, ಲೋಕಸಮ್ಭಾವಿತತಂ, ಓವಾದಾನುಸಾಸನೀಹಿ ಲೋಕಸ್ಸ ಬಹುಪಕಾರತಂ, ಪರಪ್ಪವಾದಮದ್ದನಂ, ಮಹಿದ್ಧಿಕತಂ , ಮಹಾನುಭಾವತನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ ತಂತಂಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖಗುಣವಿಸೇಸಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾಪಿ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಆದರಗಾರವಬಹುಮಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಿಯೇವ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **''ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಮಾನಥದ್ಧತಂ ಅಕತ್ವಾ''**ತಿಆದಿ। **ಲೋಕಸಮುದಾಚಾರವಸೇನಾ**ತಿ ಲೋಕೋಪಚಾರವಸೇನ। **ಚಿರಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಚಿರಕಾಲೇನ। **ಆದೀನಿ ವದನ್ತಿ** ಉಪಚಾರವಸೇನ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಭಗ್ಗವಗೋತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ। **ಗಿಹಿಸಹಾಯೋ**ತಿ ಗಿಹಿಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಹಾಯೋ। **ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತೋ**ತಿ ಯೇನಾಕಾರೇನ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಾ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **''ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮೀ''**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

೩. **ಉದ್ದಿಸ್ಸಾ**ತಿ ಸತ್ಥುಕಾರಭಾವೇನ ಉದ್ದಿಸ್ಸಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **''ಭಗವಾ ಮೇ''**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಯದಾ ಸುನಕ್ಖತ್ತಸ್ಸ ''ಭಗವನ್ತಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮೀ''ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ವಾಚಾ ಭಿನ್ನಾ, ತದಾ ಏವಸ್ಸ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಕೋಚಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ನತ್ಥಿ ಅಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯಭಾವತೋ ಸಾಸನತೋ ಪರಿಬಾಹಿರತ್ತಾ। ಅಯಂ ತಾವೇತ್ಥ ಸಾಸನಯುತ್ತಿ, ಸಾ ಪನಾಯಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಾಸನಯುತ್ತಿಕೋವಿದೇ ಅಞ್ಞೇಸಂ ನ ಸಮ್ಮದೇವ ವಿಸಯೋತಿ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣವಸೇನಸ್ಸ ಅತ್ತನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **''ಅಪಿ ನೂ''**ತಿ ಆದಿಂ ವತ್ವಾ ಸುನಕ್ಖತ್ತಂ **''ಕೋ ಸನ್ತೋ ಕಂ ಪಚ್ಚಾಚಿಕ್ಖಸೀ''**ತಿ ಆಹ। ಯಸ್ಮಾ ಮುಖಾಗತೋಯಂ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ, ನ ಪೂಜಾಗತಾದಿಕೋ, ಯೋ ಚ ಯಾಚಕಯಾಚಿತಬ್ಬತಾವಸೇನ ಹೋತಿ, ತದುಭಯಞ್ಚೇತ್ಥ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ ಸುನಕ್ಖತ್ತಂ ''ಕೋ ಸನ್ತೋ ಕಂ ಪಚ್ಚಾಚಿಕ್ಖಸೀ''ತಿ ಅವೋಚ, ತಸ್ಮಾ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **''ಯಾಚಕೋ ವಾ''**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯಾಚಿತಕೋ ವಾ ಯಾಚಕಂ ಪಚ್ಚಾಚಿಕ್ಖೇಯ್ಯಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ತ್ವಂ ಪನ ನೇವ ಯಾಚಕೋ** ''ಅಹಂ ಭನ್ತೇ ಭಗವನ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀ''ತಿ ಏವಂ ಮಮ ಸನ್ತಿಕಂ ಅನುಪಗತತ್ತಾ। **ನ ಯಾಚಿತಕೋ** ''ಏಹಿ ತ್ವಂ ಸುನಕ್ಖತ್ತ ಮಮಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ವಿಹರಾಹೀ''ತಿ ಏವಂ ಮಯಾ ಅಪತ್ಥಿತತ್ತಾ।

ಕೋ ಸಮಾನೋತಿ ಯಾಚಕಯಾಚಿತಕೇಸು ಕೋ ನಾಮ ಹೋನ್ತೋ। **ಕನ್ತಿ** ಯಾಚಕಯಾಚಿತಕೇಸು ಏವ ಕಂ ನಾಮ ಹೋನ್ತಂ ಮಂ **ಪಚ್ಚಾಚಿಕ್ಖಸಿ। ತುಚ್ಛಪುರಿಸಾ**ತಿ ಝಾನಮಗ್ಗಾದಿಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮೇಸು ಕಸ್ಸಚಿಪಿ ಅಭಾವಾ ರಿತ್ತಪುರಿಸಾ। ನನು ಚಾಯಂ ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲೋಕಿಯಜ್ಝಾನಾನಿ, ಏಕಚ್ಚಾಭಿಞ್ಞಞ್ಚ ಉಪ್ಪಾದೇಸೀತಿ? ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ, ತತೋ ಪನ ಭಗವತಿ ಆಘಾತುಪ್ಪಾದನೇನ ಸಹೇವ ಪರಿಹೀನೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಪರಾಧೋ ನಾಮ ಸುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ವಿರಜ್ಝನಹೇತುಭೂತೋ ಕಿಲೇಸುಪ್ಪಾದೋತಿ ಆಹ **"ಯತ್ತಕೋ ತೇ ಅಪರಾಧೋ, ತತ್ತಕೋ ದೋಸೋ"**ತಿ। **ಯಾವಞ್ಚಾ**ತಿ ಅವಧಿಪರಿಚ್ಛೇದಭಾವದಸ್ಸನಂ "ಯಾವಞ್ಚ ತೇನ ಭಗವತಾ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೩) ವಿಯ। **ತೇ**ತಿ ತಯಾ। **ಇದನ್ತಿ** ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಅಪರದ್ಧನ್ತಿ** ಅಪರಜ್ಝಿತಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - "ಪಚ್ಚಾಚಿಕ್ಖಾಮಿದಾನಾಹಂ ಭನ್ತೇ ಭಗವನ್ತ"ನ್ತಿಆದೀನಿ ವದನ್ತೇನ ತುಚ್ಛಪುರಿಸ ತಯಾ ಯಾವಞ್ಚಿದಂ ಅಪರದ್ಧಂ, ನ ತಸ್ಸ ಅಪರಾಧಸ್ಸ ಪಮಾಣಂ ಅತ್ಥೀತಿ।

೪. ಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾತಿ ಭಾವನಾನುಯೋಗೇನ ವಿನಾ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಅನುಟ್ಠಾತಬ್ಬಧಮ್ಮಾ। ಸೋ ಹಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಚಿತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಮತ್ತೇನ ಇಜ್ಝನತೋ ತೇಸಂ ಸಮ್ಭಾವಿತಧಮ್ಮೋ ವಿಯ ಠಿತೋ ತಥಾ ವುತ್ತೋ, ಮನುಸ್ಸಗ್ಗಹಣಞ್ಚೇತ್ಥ ತೇಸು ಬಹುಲಂ ಪವತ್ತನತೋ। **ಇದ್ಧಿಭೂತಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ,** ನ ಆದೇಸನಾನುಸಾಸನೀಪಾಟಿಹಾರಿಯನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಕತೇ**ತಿ ಪವತ್ತಿತೇ। **ನಿಯ್ಯಾತೀ**ತಿ ನಿಗ್ಗಚ್ಛತಿ, ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ನಿಗ್ಗಮನವಸೇನ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಧಮ್ಮೋ ಹಿ ನಿಗ್ಗಚ್ಛನ್ತೇ ತಂಸಮಙ್ಗಿಪುಗ್ಗಲೋ "ನಿಗ್ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ನಿ-ಸದ್ದೋ ಉಪಸಗ್ಗಮತ್ತಂ, ಯಾತಿ ಇಚ್ಚೇವ ಅತ್ಥೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। **ತತ್ರಾ**ತಿ ಪಧಾನಭಾವೇನ ವುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಭುಮ್ಮವಸೇನ ಪಟಿನಿದ್ದೇಸೋತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾಯ ನಿಯ್ಯನ್ತೇತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ತಸ್ಮಿಂ…ಪೇ॰… ಸಂವತ್ತಮಾನೇ"**ತಿ।

೫. ಅಗ್ಗನ್ತಿ ಞಾಯತೀತಿ **ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ। ಲೋಕಪಞ್ಞತ್ತಿನ್ತಿ** ಲೋಕಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನಂ। **ಲೋಕಸ್ಸ ಅಗ್ಗನ್ತಿ** ಲೋಕುಪ್ಪತ್ತಿಸಮಯೇ **"ಇದಂ ನಾಮ ಲೋಕಸ್ಸ ಅಗ್ಗ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ** ಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ। **ಅಗ್ಗಮರಿಯಾದನ್ತಿ** ಆದಿಮರಿಯಾದಂ।

೬. ಏತ್ತಕಂ ವಿಪ್ಪಲಪಿತ್ವಾತಿ "ನ ದಾನಾಹಂ ಭನ್ತೇ ಭಗವನ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ, "ನ ಹಿ ಪನ ಮೇ ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರೋತೀ"ತಿ, "ನ ಹಿ ಪನ ಮೇ ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇತೀ"ತಿ ಚ ಏತ್ತಕಂ ವಿಪ್ಪಲಪಿತ್ವಾ। ಇದಂ ಕಿರ ಸೋ ಭಗವಾ ಸತ್ಥುಕಿಚ್ಚಂ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ, ಅಗ್ಗಞ್ಞಪಞ್ಞಾಪನಞ್ಚ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಕಥೇಸಿ। ತೇನಾಹ **"ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಕಿರಾ"**ತಿಆದಿ। ಉತ್ತರವಚನವಸೇನ ಪತಿಟ್ಠಾಭಾವತೋ **ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠೋ।** ತತೋ ಏವ **ನಿರವೋ** ನಿಸ್ಸದ್ದೋ।

ಆದೀನವದಸ್ಸನತ್ಥನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಆದೀನವಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ತೇನಾಹ **"ಸಯಮೇವ ಗರಹಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಸೀ"**ತಿ। ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾ ಪನ ಆದೀನವಾ ಅನೇಕವಿಧಾ, ತೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ನ ಸದ್ದಹೇಯ್ಯಾತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸ್ಸೇವ ಗಹಣಂ । **ಅನೇಕಕಾರಣೇನಾ**ತಿ "ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ ಅರಹ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೭, ೨೫೫) ಅನೇಕವಿಧೇನ ವಣ್ಣಕಾರಣೇನ। ಏವಂ ಮೇ ಅವಣ್ಣೋ ನ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ **ಅತ್ತನೋ ಬಾಲತಾಯ** ವಣ್ಣಾರಹಾನಂ **ಅವಣ್ಣಂ ಕಥೇತ್ವಾ।** ಏವಂ ಭಗವಾ ಮಕ್ಖಿಭಾವೇ ಆದೀನವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪುನ ತಸ್ಸ ಕಥನೇ ಕಾರಣಂ ವಿಭಾವೇತುಂ "ಇತಿ ಖೋ ತೇ"ತಿಆದಿಮಾಹಾತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತತೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಞ್ಹಿ ಸುನಕ್ಖತ್ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಕೋಪಿ ವಚನೋಕಾಸೋ ನ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ। **ಅಪಕ್ಕಮೀ**ತಿ ಅತ್ತನಾ ಯಥಾಠಿತಾ ವುಟ್ಠಾಯ ಅಪಸಕ್ಕಿ। **ಅಪಕ್ಕನ್ತೋ** ಸಾಸನತೋ ಭಟ್ಠೋ। ತೇನಾಹ **"ಚುತೋ"**ತಿ। **ಏವಮೇವಾ**ತಿ ಅಪಕ್ಕಮನ್ತೋ ಚ ನ ಯಥಾ ತಥಾ ಅಪಕ್ಕಮಿ, ಯಥಾ ಪನ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಅಪಾಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವ **ಅಪಕ್ಕಮಿ।**

ಕೋರಖತ್ತಿಯವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೭. **ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹೀತಿ** ದ್ವೀಹಿ ವಾಕ್ಯೇಹಿ **ಆರದ್ಧಂ** ಬ್ಯತಿರೇಕವಸೇನ ತದುಭಯತ್ಥನಿದ್ದೇಸವಸೇನ ಉಪರಿದೇಸನಾಯ ಪವತ್ತತ್ತಾ। **ಅನುಸನ್ಧಿದಸ್ಸನವಸೇನಾತಿ** ಯಥಾನುಸನ್ಧಿಸಞ್ಞಾತಅನುಸನ್ಧಿದಸ್ಸನವಸೇನ।

ಏಕಂ ಸಮಯನ್ತಿ ಚ ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ"**ತಿ ಚ। **ಥೂಲೂ ನಾಮ ಜನಪದೋತಿ** ಜನಪದಿನಂ ರಾಜಕುಮಾರಾನಂ ವಸೇನ ತಥಾಲದ್ಧನಾಮೋ। ಕುಕ್ಕುರವತಂ ಸಮಾದಾನವಸೇನ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೀತಿ **ಕುಕ್ಕುರವತಿಕೋತಿ** ಆಹ **"ಸಮಾದಿನ್ನಕುಕ್ಕುರವತೋ"**ತಿ। **ಅಞ್ಞಮ್ಪೀತಿ** "ಚತುಕ್ಕೋಣ್ಡಿಕಸ್ಸೇವ ವಿಚರಣಂ, ತಥಾ ಕತ್ವಾವ ಖಾದನಂ, ಭುಞ್ಜನಂ, ವಾಮಪಾದಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಮುತ್ತಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನ"ನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಸುನಖೇಹಿ ಕಾತಬ್ಬಕಿರಿಯಂ। ಚತೂಹಿ ಸರೀರಾವಯವೇಹಿ ಕುಣ್ಡನಂ ಗಮನಂ **ಚತುಕ್ಕೋಣ್ಡೋ,** ಸೋ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೀತಿ **ಚತುಕ್ಕೋಣ್ಡಿಕೋ।** ಸೋ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಚತೂಹಿ ಸರೀರಾವಯವೇಹಿ ಸಙ್ಘಟ್ಟಿತಗಮನೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಚತುಸಙ್ಘಟ್ಟಿತೋ"**ತಿ। ತೇನೇವಾಹ **"ದ್ವೇ ಜಣ್ಣೂನೀ"**ತಿಆದಿ। **ಭಕ್ಖಸನ್ತಿ** ವಾ ಭಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ, ಅಸಿತಬ್ಬಞ್ಚ। ತೇನೇವಾಹ **"ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಖಾದನೀಯಂ ಭೋಜನೀಯ"**ನ್ತಿ। ಕಾಮಂ ಖಾದನಞ್ಚ ನಾಮ ಮುಖೇನ ಕಾತಬ್ಬಂ, ಹತ್ಥೇನ ಪನ ತತ್ಥ ಉಪನಾಮನಂ ನಿವಾರೇತುಂ ಅವಧಾರಣಂ ಕತನ್ತಿ ಆಹ **"ಹತ್ಥೇನ ಅಪರಾಮಸಿತ್ವಾ"**ತಿ, ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸುನ್ದರರೂಪೋತಿ** ಸುನ್ದರಭಾವೋ। **ವತಾತಿ ಪತ್ಥನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ** "ಅಹೋ ವತಾಹಂ ಲಾಭೀ ಅಸ್ಸ"ನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। "ಸಮಣೇನ ನಾಮ ಏವರೂಪೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ ಅಹೋ ವತಾಹಂ ಏದಿಸೋ ಭವೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಏವಂ ತಸ್ಸ ಪತ್ಥನಾ ಅಹೋಸಿ। ತೇನಾಹ **"ಏವಂ ಕಿರಾ"**ತಿಆದಿ।

ಗರಹತ್ಥೇ ಅಪಿ-ಕಾರೋ "ಅಪಿ ಸಿಞ್ಚೇ ಪಲಣ್ಡಕ"ನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। **ಅರಹನ್ತೇ ಚ** ಬುದ್ಧೇ, ಬುದ್ಧಸಾವಕೇ "ಅರಹನ್ತೋ ಖೀಣಾಸವಾ ನ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ **ಏವಂ ತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾ।** ಯಥಾಹ **ಮಹಾಸೀಹನಾದಸುತ್ತೇ** "ನತ್ಥಿ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಅಲಮರಿಯಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸೇಸಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೪೬)। **ಸತ್ತಮಂ ದಿವಸನ್ತಿ** ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ। **ಅಲಸಕೇನಾತಿ** ಅಜೀರಣೇನ ಆಮರೋಗೇನ।

ಅಟ್ಠಿತಚಮತ್ತತಾಯ **ಪುರಾಣಪಣ್ಣಸದಿಸೋ। ಬೀರಣತ್ಥಮ್ಭಕನ್ತಿ** ಬೀರಣಗಚ್ಛಾ।

ಮತ್ತಾ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಮತ್ತಂ,** ಭೋಜನಮತ್ತವನ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಪಮಾಣಯುತ್ತ"**ನ್ತಿ। **ಮನ್ತಾ ಮನ್ತಾತಿ** ಮನ್ತಾಯ ಮನ್ತಾಯ।

೮. **ಏಕದ್ವೀಹಿಕಾಯ** ಗಣನಾಯ। **ನಿರಾಹಾರೋವ ಅಹೋಸಿ** ಭಗವತೋ ವಚನಂ ಅಞ್ಞಥಾ ಕಾತುಕಾಮೋ, ತಥಾಭೂತೋಪಿ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಉಪಟ್ಠಾಕೇನ ಉಪನೀತಂ ಭಕ್ಖಸಂ ದಿಸ್ವಾ "ಧೀ"ತಿ ಉಪಟ್ಠಾಪೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಭೋಜನತಣ್ಹಾಯ ಆಕಡ್ಢಿಯಮಾನಹದಯೋ ತಂ ಕುಚ್ಛಿಪೂರಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಭಗವತಾ ವುತ್ತನಿಯಾಮೇನೇವ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಅಥಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ। **ಸಚೇಪಿ...ಪೇ॰... ಚಿನ್ತೇಯ್ಯಾತಿ** ಯದಿ ಏಸೋ ಅಚೇಲೋ "ಧೀ"ತಿ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ "ಅಜ್ಜಪಿ ಅಹಂ ನ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇಯ್ಯ, ತಥಾಚಿನ್ತನೇ ಸತಿಪಿ ದೇವತಾವಿಗ್ಗಹೇನ **ತಂ ದಿವಸಂ...ಪೇ॰... ಕರೇಯ್ಯ।** ಕಸ್ಮಾ? **ಅದ್ವೇಜ್ಝವಚನಾ ಹಿ ತಥಾಗತಾ,** ನ ತೇಸಂ ವಚನಂ ವಿತಥಂ ಹೋತಿ।

ಗತಗತಟ್ಠಾನಂ ಅಙ್ಗಣಮೇವ ಹೋತೀತಿ ತೇಹಿ ತಂ ಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೇಹಿ ಗತಗತಪ್ಪದೇಸೋ ಉತ್ತರಕಸಾಮನ್ತಾ ವಿವಟಙ್ಗಣಮೇವ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। **ತೇತಿ** ತಿತ್ಥಿಯಾ। **ಸುಸಾನಂಯೇವ ಗನ್ತ್ವಾತಿ** "ಬೀರಣತ್ಥಮ್ಭಕಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತಾಪಿ ಅನೇಕವಾರಂ ತಂ ಅನುಸಂಯಾಯಿತ್ವಾ ಪುನಪಿ ತಂಯೇವ ಸುಸಾನಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ।

೯. **ಇದನ್ತಿ** ಇದಂ ಮತಸರೀರಂ। **"ತಮೇವ ವಾ ಸರೀರಂ ಕಥಾಪೇಸೀತಿ** ತಂ ಸರೀರಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಠಿತಪೇತೇನ ಕಥಾಪೇಸೀ"ತಿ ಕೇಚಿ। ಕೋರಖತ್ತಿಯಂ ವಾ ಅಸುರಯೋನಿತೋ ಆನೇತ್ವಾ ಕಥಾಪೇತು ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಪೇತಂ, ಕೋ ಏತ್ಥ ವಿಸೇಸೋ।

“ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯೋ ಹಿ ಬುದ್ಧವಿಸಯೋ”ತಿ ಪನ ವಚನತೋ ತದೇವ ಸರೀರಂ ಸುನಕ್ಖತ್ತೇನ ಪಹತಮತ್ತಂ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವೇನ ಉಟ್ಠಾಯ ತಮತ್ಥಂ ಞಾಪೇಸೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಪುರಿಮೋಯೇವ ಪನ ಅತ್ಥೋ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ವಿನಿಚ್ಛಿತೋ। ತಥಾ ಹಿ ವಕ್ಖತಿ “ನಿಬ್ಬತ್ತಟ್ಠಾನತೋ”ತಿಆದಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೧೦)।

೧೦. **ವಿಪಾಕನ್ತಿ** ಫಲಂ, ಅತ್ಥನಿಬ್ಬತ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಮಾನೇತಬ್ಬಾನೀತಿ ಸಮ್ಮಾ ಆನೇತಬ್ಬಾನಿ, ಸರೂಪತೋ ಆನೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಂ ಪರಮಾದಿತಾ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಾನುಪುಬ್ಬಿಯಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಕೇಚಿ ಪನೇತ್ಥ “ಪರಚಿತ್ತವಿಭಾವನಂ, ಆಯುಪರಿಚ್ಛೇದವಿಭಾವನಂ, ಬ್ಯಾಧಿವಿಭಾವನಂ, ಗತಿವಿಭಾವನಂ, ಸರೀರನಿಕ್ಖೇಪವಿಭಾವನಂ, ಸುನಕ್ಖತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥಾವಿಭಾವನಞ್ಚಾತಿ ಛ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಯದಿ ಸುನಕ್ಖತ್ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತವಿಭಾವನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ಏವಂ ಸತಿ “ಸತ್ತಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ತಸ್ಸ ಭಾವಿಅವಣ್ಣವಿಭಾವನಾಯ ಸದ್ಧಿಂ। ಅಥ ಅಚೇಲಸ್ಸ ಮರಣಚಿತ್ತವಿಭಾವನಂ, ತಂ “ಸತ್ತಮಂ ದಿವಸಂ ಕಾಲಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಙ್ಗಹಿತನ್ತಿ ವಿಸುಂ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಅಚೇಲಕಳಾರಮಟ್ಟಕವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೧೧. **ನಿಕ್ಖನ್ತದನ್ತಮಟ್ಟಕೋತಿ** ನಿಕ್ಖನ್ತದನ್ತೋ ಮಟ್ಟಕೋ। ಸೋ ಕಿರ ಅಚೇಲಕಭಾವತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಮಟ್ಟಕಿತೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಚರಿ ವಿವರದನ್ತೋ ಚ, ತೇನ ನಂ “ಕೋರಮಟ್ಟಕೋ”ತಿ ಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ। ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ತಸ್ಸ ದೇನ್ತೋ “ಸಾಧುರೂಪೋ ಅಯಂ ಸಮಣೋ”ತಿ ಸಮ್ಭಾವೇನ್ತೋ ಅಗ್ಗಂ ಸೇಟ್ಠಂಯೇವ ದೇನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **“ಲಾಭಗ್ಗಂ ಪತ್ತೋ, ಅಗ್ಗಲಾಭಂ ಪತ್ತೋ”**ತಿ। ಬಹೂ ಅಚೇಲಕಾ ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಿ, ಗಹಟ್ಠಾ ಚ ತಂ ಬಹೂ ಅಡ್ಢಾ ವಿಭವಸಮ್ಪನ್ನಾ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **“ಯಸಗ್ಗಂ ಅಗ್ಗಪರಿವಾರಂ ಪತ್ತೋ”**ತಿ। **ವತಾನಿಯೇವ** ಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತೋ ಪದಾನಿ। ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಸಙ್ಕರತೋ **ವತಕೋಟ್ಠಾಸಾ ವಾ। ಸಮತ್ತಾನೀತಿ** ಸಮಂ ಅತ್ತನಿ ಗಹಿತಾನಿ। **ಪುರತ್ಥಿಮೇನಾತಿ ಏನ**-ಸದ್ದಸಮ್ಬನ್ಧೇನ “ವೇಸಾಲಿ”ನ್ತಿ ಉಪಯೋಗವಚನಂ, ಅವಿದೂರತ್ಥೇ ಚ **ಏನ**-ಸದ್ದೋ ಪಞ್ಚಮ್ಯನ್ತೋತಿ ಆಹ **“ವೇಸಾಲಿತೋ ಅವಿದೂರೇ”**ತಿ।

೧೨. ಸಾಸನೇ ಪರಿಚಯವಸೇನ **ತಿಲಕ್ಖಣಾಹತಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿ। ನ ಸಮ್ಪಾಯಾಸೀತಿ** ನಾವಬುಜ್ಝಿ ನ ಸಮ್ಪಾದೇಸಿ। ತೇನಾಹ **“ಸಮ್ಮಾ ಞಾಣಗತಿಯಾ”**ತಿಆದಿ। **ಸಮ್ಪಾಯನಂ** ವಾ ಸಮ್ಪಾದನಂ। ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠಸ್ಸ ಚ **ಸಮ್ಪಾದನಂ** ನಾಮ ಸಮ್ಮದೇವ ಕಥನನ್ತಿ ತದಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಅಥ ವಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಕೋಪವಸೇನ ತಸ್ಸ ಅಕ್ಖೀನಿ ಕಮ್ಪನಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜಿಂಸೂತಿ ಆಹ **“ಕಮ್ಪನಕ್ಖೀನಿಪಿ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ”**ತಿ। **ಕೋಪನ್ತಿ** ಕೋಧಂ, ಸೋ ಪನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಕುಪ್ಪನವಸೇನ ಪವತ್ತತೀತಿ ಆಹ **“ಕುಪ್ಪನಾಕಾರ”**ನ್ತಿ । **ದೋಸನ್ತಿ** ಆಘಾತಂ, ಸೋ ಪನ ಆರಮ್ಮಣೇ ದುಸ್ಸನವಸೇನ ಪವತ್ತತೀತಿ ಆಹ **“ದುಸ್ಸನಾಕಾರ”**ನ್ತಿ। **ಅತುಟ್ಠಾಕಾರನ್ತಿ** ತುಟ್ಠಿಯಾ ಪೀತಿಯಾ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಪ್ಪವತ್ತಿಆಕಾರಂ। ಕಾಯವಚೀವಿಕಾರೇಹಿ **ಪಾಕಟಮಕಾಸಿ। ಮಾ ವತ ನೋತಿ** ಏತ್ಥ **ಮಾತಿ** ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ, **ನೋತಿ** ಮಯ್ಹನ್ತಿ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ **“ಅಹೋ ವತ ಮೇ ನ ಭವೇಯ್ಯಾ”**ತಿ। **ಮಂ ವತ ನೋತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ **ನೋತಿ** ಸಂಸಯೇತಿ ಆಹ **“ಅಹೋಸಿ ವತ ನು ಮಮಾ”**ತಿ।

೧೪. ಪರಿಪುಬ್ಬೋ **ದಹಿತ**-ಸದ್ದೋ ವತ್ಥನಿವಾಸನಂ ವದತೀತಿ ಆಹ **“ಪರಿದಹಿತೋ ನಿವತ್ಥವತ್ಥೋ”**ತಿ। ಯಸನಿಮಿತ್ತಕತಾಯ ಲಾಭಸ್ಸ ಯಸಪರಿಹಾನಿಯಾವ ಲಾಭಪರಿಹಾನಿ ವುತ್ತಾ ಹೋತೀತಿ ಪಾಳಿಯಂ **“ಯಸಾ ನಿಹೀನೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಅಚೇಲಪಾಥಿಕಪುತ್ತವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೧೫. “ಅಹಂ ಸಬ್ಬಂ ಜಾನಾಮೀ”ತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ವದತಿ ಪಟಿಜಾನಾತೀತಿ ಞಾಣವಾದೋ, ತೇನ ಮಯಾ **ಞಾಣವಾದೇನ ಸದ್ಧಿಂ। ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಗಚ್ಛತೋತಿ** ಉಪಡ್ಢಭಾಗೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಂ ಪದೇಸಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕಾತುಂ ಗಚ್ಛತೋ। ಕಿಂ ಪನಾಯಂ ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಪಮಾಣಂ ನ ಜಾನಾತೀತಿ? ನೋ ನ ಜಾನಾತಿ। ಯದಿ ಏವಂ, ಕಸ್ಮಾ ಸುಕ್ಖಗಜ್ಜಿತಂ ಗಜ್ಜೀತಿ? “ಏವಾಹಂ ಲೋಕೇ ಪಾಸಂಸೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಕೋಹಞ್ಞೇ ಠತ್ವಾ ಸುಕ್ಖಗಜ್ಜಿತಂ ಗಜ್ಜಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **“ನಗರವಾಸಿನೋ”**ತಿಆದಿ। **ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾತಿ** ಯುಗಗ್ಗಾಹಂ ಆರಭಿತ್ವಾ।

೧೬. **ಹೀನಜ್ಝಾಸಯತ್ತಾ...ಪೇ॰... ಉದಪಾದಿ**। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ಹೀನಾಧಿಮುತ್ತಿಕಾ ಸತ್ತಾ ಹೀನಾಧಿಮುತ್ತಿಕೇ ಏವ ಸತ್ತೇ ಸೇವನ್ತಿ ಭಜನ್ತಿ ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತೀ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೯೮)।

ಯಸ್ಮಾ ತಥಾವುತ್ತಾ ವಾಚಾ ತಥಾರೂಪಚಿತ್ತಹೇತುಕಾ, ತಞ್ಚ ಚಿತ್ತಂ ತಥಾರೂಪದಿಟ್ಠಿಚಿತ್ತಹೇತುಕಂ, ತಸ್ಮಾ “ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯಾ”ತಿ ವತ್ವಾ ಯಥಾ ತಸ್ಸಾ ಅಪ್ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯಾ”ತಿ ಆಹ, ತಸ್ಸ ಚ ಯಥಾ ಅಪ್ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ”ತಿ ಅವೋಚ। ಯಸ್ಮಾ ವಾ ತಥಾರೂಪಾ ವಾಚಾ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಾ, ಚಿತ್ತಂ ತತೋ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜತರಂ ತಂಸಮುಟ್ಠಾಪಕಭಾವತೋ, ದಿಟ್ಠಿ ಪನ ತತೋ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜತಮಾ ತದುಭಯಸ್ಸ ಮೂಲಭಾವತೋ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜತಾಯ ಇಮಂ ವಿಭಾಗಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅಯಂ ಅನುಕ್ಕಮೋ ಠಪಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತೇಸಂ ಪನ ಯಥಾ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಅಹ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **“ನಾಹಂ ಬುದ್ಧೋ”ತಿ ವದನ್ತೋತಿ** ಸಾರೇಯ್ಯೇನ ವಿನಾ ಉಜುಕಮೇವ “ಅಹಂ ಬುದ್ಧೋ ನ ಹೋಮೀ”ತಿ ವದನ್ತೋ। **ಚಿತ್ತದಿಟ್ಠಿಪ್ಪಹಾನೇಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। **ವಿಪತೇಯ್ಯಾತಿ** ಏತ್ಥ **ವಿ**-ಸದ್ದೋ ಪಠಮೇ ವಿಕಪ್ಪೇ ಉಪಸಗ್ಗಮತ್ತಂ, ದುತಿಯೇ ಪನ ವಿಸರಣತ್ಥೋತಿ ಆಹ **“ಸತ್ತಧಾ ವಾ ಪನ ಫಲೇಯ್ಯಾ”**ತಿ।

೧೭. **ಏಕಂಸೇನಾತಿ** ಏಕನ್ತೇನ, ಏಕನ್ತಿಕಂ ಪನ ವಚನಪರಿಯಾಯವಿನಿಮುತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನಾ”**ತಿ। **ಓಧಾರಿತಾತಿ** ಅವಧಾರಿತಾ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ಭಾಸಿತಾ। **ವಿಗತರೂಪೇನಾತಿ** ಅಪಗತಸಭಾವೇನ । ತೇನಾಹ **“ವಿಗಚ್ಛಿತಸಭಾವೇನಾ”**ತಿ, ಇದ್ಧಾನುಭಾವೇನ ಅಪನೀತಸಕಭಾವೇನ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **“ಅತ್ತನೋ”**ತಿಆದಿ।

೧೮. ದ್ವಯಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ದ್ವಯಗಾಮಿನೀ**। ಕೀದಿಸಂ ದ್ವಯನ್ತಿ ಆಹ **“ಸರೂಪೇನಾ”**ತಿಆದಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಸೋ ಗಣ್ಡಸ್ಸುಪರಿಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾದೋಸಂ।

೧೯. ಅಜಿತಸ್ಸ ಲಿಚ್ಛವಿಸೇನಾಪತಿಸ್ಸ ಮಹಾನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅಚೇಲಸ್ಸ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪರೋದನಂ। **ಅಭಾವಾತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಸ್ಸ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಕರಣಸ್ಸ ಅಭಾವಾ। ಭಗವಾ ಪನ ಸನ್ನಿಪತಿತಪರಿಸಾಯಂ ಪಸಾದಜನನತ್ಥಂ ತದನುರೂಪಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಮಕಾಸಿಯೇವ। ಯಥಾಹ **“ತೇಜೋಧಾತುಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ”**ತಿಆದಿ।

ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೦. ನಿಚಯನಂ ಧನಧಞ್ಞಾನಂ ಸಞ್ಚಯನಂ **ನಿಚಯೋ,** ತತ್ಥ ನಿಯುತ್ತಾತಿ **ನೇಚಯಿಕಾ,** ಗಹಪತಿ ಏವ ನೇಚಯಿಕಾ **ಗಹಪತಿನೇಚಯಿಕಾ**। ಏತ್ತಕಾನಿ ಜಙ್ಘಸಹಸ್ಸಾನೀತಿ ಪರಿಮಾಣಾಭಾವತೋ **ಸಹಸ್ಸೇಹಿಪಿ ಅಪರಿಮಾಣಗಣನಾ। ತೇನೇವಾತಿ** ಇಮಸ್ಸ ವಸೇನ ಸನ್ನಿಪತಿತಾಯ ಏವಂ ಮಹತಿಯಾ ಪರಿಸಾಯ ಬನ್ಧನಮೋಕ್ಖಂ ಕಾತುಂ ಲಬ್ಭತಿ, ಏತೇನೇವ ಕಾರಣೇನ।

೨೧. **ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸಭಯನ್ತಿ** ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉತ್ರಾಸನಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತಭಯಂ, ನ ಞಾಣಭಯಂ, ನಾಪಿ “ಭಾಯತಿ ಏತಸ್ಮಾ”ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಂ ಆರಮ್ಮಣಭಯಂ। **ಛಮ್ಭಿತತ್ತನ್ತಿ** ತೇನೇವ ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸಭಯೇನ ಸಕಲಸರೀರಸ್ಸ ಛಮ್ಭಿತಭಾವೋ। **ಲೋಮಹಂಸೋತಿ**

ತೇನೇವ ಭಯೇನ, ತೇನ ಚ ಛಮ್ಭಿತತ್ತೇನ ಸಕಲಸರೀರೇ ಲೋಮಾನಂ ಹಟ್ಠಭಾವೋ, ಸೋ ಪನ ತೇಸಂ ಭಿತ್ತಿಯಂ ನಾಗದನ್ತಾನಂ ವಿಯ ಉದ್ಧಂಮುಖತಾತಿ ಆಹ **"ಲೋಮಾನಂ ಉದ್ಧಗ್ಗಭಾವೋ"**ತಿ। **ಅನ್ತನ್ತೇನ ಆವಿಜ್ಝಿತ್ವಾತಿ** ಅತ್ತನೋ ನಿಸೀದನತ್ಥಂ ನಿಗೂಳ್ಹಟ್ಠಾನಂ ಉಪಪರಿಕ್ಖನ್ತೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮಂ ಪರಿಯನ್ತೇನ ಅನುಸಂಯಾಯಿತ್ವಾ, ಕಸ್ಸಚಿದೇವ ಸುನಕ್ಖತ್ತಸ್ಸ ವಾ ಸುನಕ್ಖತ್ತಸದಿಸಸ್ಸ ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಪಟಿಞ್ಞಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ಸತ್ಥು ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವೇ ಸತ್ತಧಾ ತಸ್ಸ ಮುದ್ಧಾಫಲನಂ ಧಮ್ಮತಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಮಾ ನಸ್ಸತು ಬಾಲೋ"**ತಿಆದಿ।

೧೧. **ಸಂಸಪ್ಪತೀತಿ** ತತ್ಥೇವ ಪಾಸಾಣಫಲಕೇ ಬಾಲದಾರಕೋ ವಿಯ ಉಟ್ಠಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಅವಸೀದನವಸೇನ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಸಂಸಪ್ಪತಿ। ತೇನಾಹ **"ಓಸೀದತೀ"**ತಿ। **ತತ್ಥೇವ ಸಞ್ಚರತೀತಿ** ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪಾಸಾಣೇ ಆನಿಸದುಪಟ್ಠಿನೋ ಸಞ್ಚಲನಂ ನಿಸಜ್ಜವಸೇನೇವ ಸಞ್ಚರತಿ, ನ ಉಟ್ಠಾಯ ಪದಸಾ।

೧೩. **ವಿನಟ್ಠರೂಪೋತಿ** ಸಮ್ಭಾವನಾಯ ವಿನಾಸೇನ, ಲಾಭಸ್ಸ ವಿನಾಸೇನ ಚ ವಿನಟ್ಠಸಭಾವೋ।

ಪಠಮಭಾಣವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೫. **ಗೋಯುತ್ತೇಹೀತಿ** ಬಲವನ್ತಬಲೀಬದ್ದಯೋಜಿತೇಹಿ।

೧೬. **ತಸ್ಸಾತಿ** ಜಾಲಿಯಸ್ಸ। ಅಯಞ್ಹಿ ಮಣ್ಡಿಸೇನ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಿ, ತತೋ ಪುರೇತರಂ ಭಗವತೋ ಗುಣಾನಂ ಅಜಾನನಕಾಲೇ ಅಯಂ ಪವತ್ತಿ। ತೇನೇವಾಹ **"ತಿಟ್ಠತು ತಾವ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ...ಪೇ॰... ಪರಾಜಯೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"**ತಿ।

೧೭. **ತಿಣಸೀಹೋತಿ** ತಿಣಸದಿಸಹರಿತವಣ್ಣೋ ಸೀಹೋ। **ಕಾಳಸೀಹೋತಿ** ಕಾಳವಣ್ಣೋ ಸೀಹೋ। **ಪಣ್ಡುಸೀಹೋತಿ** ಪಣ್ಡುವಣ್ಣೋ ಸೀಹೋ। **ಕೇಸರಸೀಹೋತಿ** ಕೇಸರವನ್ತೋ ಸೇತವಣ್ಣೋ, ಲೋಹಿತವಣ್ಣೋ ವಾ ಸೀಹೋ। **ಮಿಗರಞ್ಞೋತಿ** ಏತ್ಥ **ಮಿಗ**-ಸದ್ದೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಸದಕುರುಙ್ಗಾದೀಸು ಕೇಸುಚಿದೇವ ಚತುಪ್ಪದೇಸು ನಿರುಳ್ಹೋ, ಇಧ ಪನ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣವಸೇನಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಮಿಗರಞ್ಞೋತಿ ಸಬ್ಬಚತುಪ್ಪದಾನಂ ರಞ್ಞೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸೇತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಆಸಯೋ,** ನಿವಾಸನಟ್ಠಾನಂ। **ಸೀಹನಾದನ್ತಿ** ಪರಿಸ್ಸಯಾನಂ ಸಹನತೋ, ಪಟಿಪಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಹನನತೋ "ಸೀಹೋ"ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಸ್ಸ ಮಿಗಾಧಿಪಸ್ಸ ಘೋಸಂ, ಸೋ ಪನ ತೇನ ಯಸ್ಮಾ ಕುತೋಚಿಪಿ ಅಭೀತಭಾವೇನ ಪವತ್ತೀಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಅಭೀತನಾದ"**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ ತತ್ಥ ತಾಸು ತಾಸು ದಿಸಾಸು ಗನ್ತ್ವಾ ಚರಿತಬ್ಬತಾಯ ಭಕ್ಖಿತಬ್ಬತಾಯ **ಗೋಚರೋ** ಘಾಸೋತಿ ಆಹ **"ಗೋಚರಾಯಾತಿ ಆಹಾರತ್ಥಾಯಾ"**ತಿ। **ವರಂ ವರನ್ತಿ** ಮಿಗಸಙ್ಘೇ ಮಿಗಸಮೂಹೇ ಮುದುಮಂಸತಾಯ ವರಂ ವರಂ ಮಹಿಂಸವನವರಾಹಾದಿಂ ವಧಿತ್ವಾತಿ ಯೋಜನಾ। ತೇನಾಹ **"ಥೂಲಂ ಥೂಲ"**ನ್ತಿ। ವರವರಭಾವೇನ ಹಿ ತಸ್ಸ ವರಭಾವೋ ಇಚ್ಛಿತೋ। ಸೂರಭಾವಂ ಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ **ಸೂರಭಾವಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ,** ತೇನ। ಸೂರಭಾವೇನಾಪಿ ಹಿ "ಕಿಂ ಇಮೇ ಪಾಣಕೇ ದುಬ್ಬಲೇ ಹನ್ತ್ವಾ"ತಿ ಅಪ್ಪಥಾಮೇಸು ಪಾಣೇಸು ಕಾರುಞ್ಞಂ ಉಪತಿಟ್ಠತಿ।

೧೮. **ವಿಘಾಸೋತಿ** ಪರಸ್ಸ ಭಕ್ಖಿತಸೇಸತಾಯ ವಿರೂಪೋ ಘಾಸೋ ವಿಘಾಸೋ, ಉಚ್ಛಿಟ್ಠಂ। ತೇನಾಹ "ಭಕ್ಖಿತಾತಿರಿತ್ತಮಂಸ"ನ್ತಿ, ತಸ್ಮಿಂ **ವಿಘಾಸೇ,** ವಿಘಾಸನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಸ್ಮಿಮಾನದೋಸೇನಾತಿ** ಅಸ್ಮಿಮಾನದೋಸಹೇತು, ಅಹಂಕಾರನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಪನಸ್ಸ ಅಸ್ಮಿಮಾನೋ ಯಥಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತತ್ರಾಯ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

"ಸೇಗಾಲಕಂಯೇವಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಯಥಾವುತ್ತೋವ ಅತ್ಥೋ। **ಭೇರಣ್ಡಕಂಯೇವಾತಿ** ಭೇರಣ್ಡಸಕುಣರವಸದಿಸಂಯೇವ, **ಭೇರಣ್ಡೋ** ನಾಮ ಏಕೋ ಪಕ್ಖೀ ದ್ವಿಮುಖೋ, ತಸ್ಸ ಕಿರ ಸದ್ದೋ ಅತಿವಿಯ ವಿರೂಪೋ ಅಮನಾಪೋ। ತೇನಾಹ **"ಅಪ್ಪಿಯಅಮನಾಪಸದ್ದಮೇವಾ"**ತಿ। ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ವಿಸೇಸತೋ ಸುಟ್ಠು ಗತಾತಿ **ಸುಗತಾ,** ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ। ತೇ

ಅಪದಾಯನ್ತಿ ಸೋಧೇನ್ತಿ ಸತ್ತಸನ್ತಾನಂ ಏತೇಹೀತಿ **ಸುಗತಾಪದಾನಾನಿ,** ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ। ಯಸ್ಮಾ ತಾಹಿ ತೇ "ಸುಗತಾ"ತಿ ಲಕ್ಖೀಯನ್ತಿ, ತಾ ಚ ತೇಸಂ ಓವಾದಭೂತಾ, ತಸ್ಮಾ **"ಸುಗತಲಕ್ಖಣೇಸೂ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ತಾ ಸುಗತಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಭೂತಾ, ಸಾಸನಭೂತಾ ಚ, ಕಥಂ ಪನೇಸ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ತತ್ಥ ತಾಸು ಸಿಕ್ಖಾಸು ಜೀವತಿ, ಕೋ ತಸ್ಸ ತಾಹಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋತಿ ಆಹ **"ಏತಸ್ಸ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಸಮ್ಬುದ್ಧಾನಂ ದೇಮಾತಿ ದೇನ್ತೀ**ತಿ ಬುದ್ಧಸಞ್ಞಾಯ ದೇನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನ **ಏಸ...ಪೇ॰... ಜೀವತಿ ನಾಮ** ನ ಸುಗತನ್ವಯಅಜ್ಝುಪಗಮನತೋ। **"ತಥಾಗತೇ"**ತಿಆದಿ ಏಕತ್ತೇ ಪುಥುವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ತಥಾಗತ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ಬಹುವಚನಂ ಏವ** ಗರುಸ್ಮಿಂ ಏಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಬಹುವಚನಪ್ಪಯೋಗತೋ **ಏಕವಚನಂ ವಿಯ ವುತ್ತಂ** ವಚನವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ।

೧೯. **ಸಮೇಕ್ಖಿತ್ವಾ**ತಿ ಸಮಂ ಕತ್ವಾ ಮಿಚ್ಛಾದಸ್ಸನೇನ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ, ತಂ ಪನ ಅಪೇಕ್ಖನಂ ತಥಾ ಮಞ್ಞನಮೇವಾತಿ ಆಹ **"ಮಞ್ಞಿತ್ವಾ"**ತಿ। ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಂ ಸಮೇಕ್ಖನಮ್ಪಿ ಮಞ್ಞನಂ ಏವಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಅಮಞ್ಞೀತಿ ಪುನ ಅಮಞ್ಞಿತ್ಥಾ"**ತಿ, ತೇನ ಅಪರಾಪರಂ ತಸ್ಸ ಮಞ್ಞನಪ್ಪವತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಭೇರಣ್ಡಕರವಂ ಕೋಸತಿ ವಿಕ್ಕೋಸತೀತಿ **ಕೋತ್ಥು।**

೨೦. ತೇ ತೇ ಪಾಣೇ ಬ್ಯಾಪಾದೇನ್ತೋ ಘಸತೀತಿ ಬ್ಯಗ್ಘೋತಿ ಇಮಿನಾ ನಿಬ್ಬಚನೇನ "ಬ್ಯಗ್ಘೋ"ತಿ ಮಿಗರಾಜಸ್ಸಪಿ ಸಿಯಾ ನಾಮನ್ತಿ ಆಹ **"ಬ್ಯಗ್ಘೋತಿ ಮಞ್ಞತೀತಿ ಸೀಹೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಮಞ್ಞತೀ"**ತಿ। ಯದಿಪಿ ಯಥಾವುತ್ತನಿಬ್ಬಚನವಸೇನ ಸೀಹೋಪಿ "ಬ್ಯಗ್ಘೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತಿ, ಬ್ಯಗ್ಘ-ಸದ್ದೋ ಪನ ಮಿಗರಾಜೇ ಏವ ನಿರುಳ್ಹೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಸೀಹೇನ ವಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

೨೧. ಸೀಹೇನ ವಿಚರಿತವನೇ ಸಂವಡ್ಢತ್ತಾ ವುತ್ತಂ "ಮಹಾವನೇ ಸುಞ್ಞವನೇ ವಿವಡ್ಢೋ"ತಿ।

೨೪. **ಕಿಲೇಸಬನ್ಧನಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾಬನ್ಧನತೋ। ತಣ್ಹಾಬನ್ಧನಞ್ಹಿ ಥಿರಂ ದಳ್ಹಬನ್ಧನಂ ದುಮ್ಮೋಚನೀಯಂ। ಯಥಾಹ -

"ಸಾರತ್ತರತ್ತಾ ಮಣಿಕುಣ್ಡಲೇಸು,
ಪುತ್ತೇಸು ದಾರೇಸು ಚ ಯಾ ಅಪೇಕ್ಖಾ।
ಏತಂ ದಳ್ಹಂ ಬನ್ಧನಮಾಹು ಧೀರಾ,
ಓಹಾರಿನಂ ಸಿಥಿಲಂ ದುಪ್ಪಮುಞ್ಚ"ನ್ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೩೪೬; ಜಾ॰ ೧.೨.೧೦೨)।

ಕಿಲೇಸಬನ್ಧನಾತಿ ವಾ ದಸವಿಧಸಂಯೋಜನತೋ। **ಮಹಾವಿದುಗ್ಗಂ ನಾಮ ಚತ್ತಾರೋ ಓಘಾ** ಮಹನ್ತಂ ಜಲವಿದುಗ್ಗಂ ವಿಯ ಅನುಪಚಿತಕುಸಲಸಮ್ಭಾರೇಹಿ ದುಗ್ಗಮಟ್ಠೇನ।

ಅಗ್ಗಞ್ಞಪಞ್ಞತ್ತಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೬. **ಇಮಸ್ಸ** ಪದಸ್ಸ। ಇದಂ ನಾಮ ಲೋಕಸ್ಸ ಅಗ್ಗನ್ತಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ, ತಂ **ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ,** ಸೋ ಪನ ಲೋಕಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕ್ಕಮೋ ಪವತ್ತಿ ಪವೇಣೀ ಚಾತಿ ಆಹ **"ಲೋಕುಪ್ಪತ್ತಿಚರಿಯವಂಸ"**ನ್ತಿ। ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿತೋ ಉತ್ತರಿತರಂ ನಾಮ ಕಿಞ್ಚಿ ನತ್ಥಿ ಪಜಾನಿತಬ್ಬೇಸು, ತಂ ಪನ ಕೋಟಿಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯಾವ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾ ಪಜಾನಾಮೀ"**ತಿ ಆಹ। "ಮಮ ಪಜಾನನಾ"ತಿ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತೋ ತಣ್ಹಾವಸೇನ, "ಅಹಂ ಪಜಾನಾಮೀ"ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತೋ ದಿಟ್ಠಿವಸೇನ, "ಸುಟ್ಠು ಪಜಾನಾಮಿ ಸಮ್ಮಾ ಪಜಾನಾಮೀ"ತಿ ಪಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಮಾನವಸೇನ ನ ಪರಾಮಸಾಮೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ಪಚ್ಚತ್ತಞ್ಞೇವಾ"ತಿ ಪದಂ "ನಿಬ್ಬುತಿ ವಿದಿತಾ"ತಿ ಪದದ್ವಯೇನಾಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ "ಪಚ್ಚತ್ತಂಯೇವ ಉಪ್ಪಾದಿತಾ ನಿಬ್ಬುತಿ ಚ ಪಚ್ಚತ್ತಂಯೇವ ವಿದಿತಾ"ತಿ, ಸಯಮ್ಭುಞಾಣೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಾ ನಿಬ್ಬುತಿ ಸಯಮೇವ ವಿದಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ "ಪಚ್ಚತ್ತ"ನ್ತಿ ಪದಂ ವಿವಿಧವಿಭತ್ತಿಕಂ ಹುತ್ವಾ ಆವುತ್ತಿನಯೇನ ಆವತ್ತತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅತ್ತನಾಯೇವ ಅತ್ತನೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅವಿದಿತನಿಬ್ಬಾನಾ**ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧನಿಬ್ಬಾನಾ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪನ್ನತ್ತಾ।

ಪಜಾನನಮ್ಪಿ ಹಿ ತದಧಿಗಮವಸೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏತಿ ಇಟ್ಠಭಾವೇನ ಪವತ್ತತೀತಿ **ಅಯೋ,** ಸುಖಂ। ತಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ **ಅನಯೋ,** ದುಕ್ಖಂ। ತದೇವ ಹಿತಸುಖಸ್ಸ ಬ್ಯಸನತೋ **ಬ್ಯಸನಂ**।

೩೭. **ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ**ತಿ ಭಗವಾಪಿ "ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯೋ ತತ್ಥ ಸಾರಸಞ್ಞೀ"ತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ। **ಆಧಿಪಚ್ಚಭಾವೇನಾ**ತಿ ಆಧಿಪಚ್ಚಸಭಾವೇನ। ಯಸ್ಸ ಆಚರಿಯವಾದಸ್ಸ ವಸೇನ ಪುರಿಸೋ "ಆಚರಿಯೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸೋ ಆಚರಿಯವಾದೋ ಆಚರಿಯಭಾವೋತಿ ಆಹ **"ಆಚರಿಯಭಾವಂ ಆಚರಿಯವಾದ"**ನ್ತಿ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಆಚರಿಯವಾದೇ। **ಇತಿ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ। **ಸೋ**ತಿ ಆಚರಿಯವಾದೋ। **"ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ" ತ್ವೇವ ವುತ್ತೋ** ಅಗ್ಗಞ್ಞವಿಸಯತ್ತಾ। **ಕೇನ ವಿಹಿತ**ನ್ತಿ ಕೇನ ಪಕಾರೇನ ವಿಹಿತಂ। ತೇನಾಹ **"ಕೇನ ವಿಹಿತಂ ಕಿನ್ತಿ ವಿಹಿತ"**ನ್ತಿ। **ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲೇ**ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲಸಂವಣ್ಣನಾಯಂ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೮)। ತತ್ಥ ಹಿ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವುತ್ತವಿಧಿಂ ಇಧ ಅತಿದಿಸತಿ, ಪಾಳಿ ಪನ ತತ್ಥ ಚೇವ ಇಧ ಚ ಏಕಸದಿಸಾ ವಾತಿ।

೪೧. ಖಿಡ್ಡಾ ಪದೋಸಿಕಾ ಮೂಲಭೂತಾ ಏತ್ಥ ಸನ್ತೀತಿ **ಖಿಡ್ಡಾಪದೋಸಿಕಂ,** ಆಚರಿಯಕಂ। ತೇನೇವಾಹ **"ಖಿಡ್ಡಾಪದೋಸಿಕಮೂಲಕ"**ನ್ತಿ। **ಮನೋಪದೋಸಿಕ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೪೭. ಯೇನ ವಚನೇನ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಅವಿಜ್ಜಮಾನತಾ ನಾಮ ಅತ್ಥವಸೇನೇವಾತಿ ಆಹ **"ಅಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಟ್ಠೇನಾ"**ತಿ। **ತುಚ್ಛಾ, ಮುಸಾ**ತಿ ಚ ಕರಣತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ತುಚ್ಛೇನ, ಮುಸಾವಾದೇನಾ"**ತಿ। ವಚನಸ್ಸ ಅನ್ತೋಸಾರಂ ನಾಮ ಅವಿಪರೀತೋ ಅತ್ಥೋತಿ ತದಭಾವೇನಾಹ **"ಅನ್ತೋಸಾರವಿರಹಿತೇನಾ"**ತಿ। **ಅಭಿಆಚಿಕ್ಖನ್ತೀ**ತಿ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಘಟ್ಟೇನ್ತಾ ಕಥೇನ್ತಿ, ಅಕ್ಕೋಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಪರೀತಸಞ್ಞೋ**ತಿ ಅಯಾಥಾವಸಞ್ಞೋ। **ಸುಭಂ ವಿಮೋಕ್ಖ**ನ್ತಿ "ಸುಭ"ನ್ತಿ ವುತ್ತವಿಮೋಕ್ಖಂ। **ವಣ್ಣಕಸಿಣ**ನ್ತಿ ಸುನೀಲಕಸುಪೀತಕಾದಿವಣ್ಣಕಸಿಣಂ। **ಸಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಯಂ ಸುಭಂ, ಅಸುಭಞ್ಚ ವಣ್ಣಕಸಿಣಂ, ತಞ್ಚ ಸಬ್ಬಂ। **ನ ಅಸುಭ**ನ್ತಿ ಅಸುಭಮ್ಪಿ "ಅಸುಭ"ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ನ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ, ಅಥ ಖೋ "ಸುಭಂ" ತ್ವೇವ ಸಞ್ಜಾನಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಪರೀತಾ** ಅಯಾಥಾವಗಾಹಿತಾಯ, ಅಯಾಥಾವವಾದಿತಾಯ ಚ।

೪೮. ಯಸ್ಮಾ ಸೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಅವಿಸ್ಸಟ್ಠಮಿಚ್ಛಾಗಾಹಿತಾಯ ಸಮ್ಮಾ ಅಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜಿತುಕಾಮೋ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಂ ವಿಯ ಮಂ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ, ಭಿಕ್ಖವೋ ಚ ಸಞ್ಜಾನನ್ತೂತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ **"ತಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತು"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಮಯಾ ಏತಸ್ಸ...ಪೇ॰... ವಟ್ಟತೀ"**ತಿ। **ಮಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಮಮ್ಮಪ್ಪದೇಸಂ ಪೀಳಾಜನನಟ್ಠಾನಂ। **ಸುಟ್ಠೂ**ತಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ। ಯಥಾ ನ ವಿನಸ್ಸತಿ, ಏವಂ **ಅನುರಕ್ಖ**।

ವಾಸನಾಯಾತಿ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಾವಹಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ವಾಸನಾಯ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವಾತಿ।

ಪಾಥಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ।

೧. ಉದುಮ್ಬರಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ನಿಗ್ರೋಧಪರಿಬ್ಬಾಜಕವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೪೯. **ಉದುಮ್ಬರಿಕಾಯಾತಿ** ಸಮ್ಬನ್ಧೇ ಸಾಮಿವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ಉದುಮ್ಬರಿಕಾಯ ದೇವಿಯಾ ಸನ್ತಕೇ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮೇ"**ತಿ। "ಉದುಮ್ಬರಿಕಾಯ"ನ್ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ, ತಥಾ ಸತಿ ಅಧಿಕರಣೇ ಏತಂ ಭುಮ್ಮಂ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ಉದುಮ್ಬರಿಕಾಯ ರಞ್ಞೋ ದೇವಿಯಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋ ಆರಾಮೋ ಉದುಮ್ಬರಿಕಾ, ತಸ್ಸಂ ಉದುಮ್ಬರಿಕಾಯಂ। ತೇನಾಹ **"ಉದುಮ್ಬರಿಕಾಯ ದೇವಿಯಾ ಸನ್ತಕೇ"**ತಿ। ತಾಯ ಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋ ತಸ್ಸಾ ಸನ್ತಕೋ। ವರಣಾದಿಪಾಠವಸೇನ ಚೇತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತತ್ಥಬೋಧಕಸ್ಸ ಸದ್ದಸ್ಸ ಅದಸ್ಸನಂ। **ಸನ್ಧಾನೋತಿ** ಭಿನ್ನಾನಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಸನ್ಧಾಪನೇನ "ಸನ್ಧಾನೋ"ತಿ ಏವಂ ಲದ್ಧನಾಮೋ। **ಸಂವಣ್ಣಿತೋತಿ** ಪಸಂಸಿತೋ। **ಇರಿಯತೀತಿ** ಪವತ್ತತಿ। **ಅರಿಯೇನ ಞಾಣೇನಾತಿ** ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಆರಕತ್ತಾ ಅರಿಯೇನ ಲೋಕುತ್ತರೇನ ಞಾಣೇನ। **ಅರಿಯಾಯ ವಿಮುತ್ತಿಯಾತಿ** ಸುವಿಸುದ್ಧಾಯ ಲೋಕುತ್ತರಫಲವಿಮುತ್ತಿಯಾ।

ದಿವಾ-ಸದ್ದೋ ದಿನ-ಸದ್ದೋ ವಿಯ ದಿವಸಪರಿಯಾಯೋ, ತಸ್ಸ ವಿಸೇಸನಭಾವೇನ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ದಿವಾ-ಸದ್ದೋ ಸವಿಸೇಸಂ ದಿವಸಭಾಗಂ ದೀಪೇತೀತಿ ಆಹ **"ದಿವಸಸ್ಸ ದಿವಾ"**ತಿಆದಿ। ಯಸ್ಮಾ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನಾನಾರಮ್ಮಣತೋ ಪಟಿಸಂಹತಂ ಹೋತಿ, ಝಾನಸಮಙ್ಗೀ ಚ ಪವಿವೇಕೂಪಗಮನೇನ ಸಙ್ಗಣಿಕಾಭಾವತೋ ಏಕಾಕಿಯಾಯ ನಿಲೀನೋ ವಿಯ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ತತೋ ತತೋ…ಪೇ॰… ಗತೋ"**ತಿ। ಮನೋ ಭವನ್ತಿ ಮನಸೋ ವಿವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತಂ ವಡ್ಢಿಂ ಆವಹನ್ತೀತಿ **ಮನೋಭಾವನಿಯಾತಿ** ಆಹ **"ಮನವಡ್ಢಕಾನ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ಉನ್ನಮತಿ** ನ ಸಙ್ಕುಚತಿ, ಅಲೀನಞ್ಚ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೫೦. **ಯಾವತಾತಿ** ಯಾವನ್ತೋತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ **"ಯತ್ತಕಾ"**ತಿ। **ತೇಸನ್ತಿ** ನಿದ್ಧಾರಣೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। ನಿದ್ಧಾರಣಞ್ಚ ಕೇನಚಿ ವಿಸೇಸೇನ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ। ಯೇಹಿ ಚ ಗುಣವಿಸೇಸೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಾ ಉಪಾಸಕಾ ರಾಜಗಹೇ ಪಟಿವಸನ್ತಿ, ಅಯಞ್ಚ ತೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಇಮಂ ವಿಸೇಸಂ ದೀಪೇತುಂ **"ತೇಸಂ ಅಬ್ಭನ್ತರೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ಭಗವತೋ ಕಿರಾ"**ತಿಆದಿ।

೫೧. **ತೇಸನ್ತಿ** ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನಂ। **ಕಥಾಯಾತಿ** ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಾಯ। **ದಸ್ಸನೇನಾತಿ** ದಿಟ್ಠಿದಸ್ಸನೇನ। **ಆಕಪ್ಪೇನಾತಿ** ವೇಸೇನ। **ಕುತ್ತೇನಾತಿ** ಕಿರಿಯಾಯ। **ಆಚಾರೇನಾತಿ** ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಆಚರಿತಬ್ಬಆಚಾರೇನ। **ವಿಹಾರೇನಾತಿ** ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ವಿಹರಿತಬ್ಬವಿಹರಣೇನ। **ಇರಿಯಾಪಥೇನಾತಿ** ಠಾನಾದಿಇರಿಯಾಪಥೇನ। ಅಞ್ಞಾಕಾರತಾಯ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥೇ ನಿಯುತ್ತಾತಿ **ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ। ಸಙ್ಗನ್ತ್ವಾ** ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ **ರಾಸೀ ಹುತ್ವಾ** ಪರೇಹಿ **ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನೇ।** ಅರಞ್ಞಾನಿ ಚ ತಾನಿ ವನಪತ್ಥಾನಿ ಚಾತಿ **ಅರಞ್ಞವನಪತ್ಥಾನಿ।** ತತ್ಥ ಯಂ ಅರಞ್ಞಕಙ್ಗನಿಪ್ಫಾದಕಂ ಆರಞ್ಞಕಾನಂ, ತಂ "ಅರಞ್ಞ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ವನಪತ್ಥನ್ತಿ** ಗಾಮನ್ತಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅನುಪಚಾರಟ್ಠಾನಂ, ಯತ್ಥ ನ ಕಸೀಯತಿ ನ ವಪ್ಪೀಯತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ವನಪತ್ಥನ್ತಿ ದೂರಾನಮೇತಂ ಸೇನಾಸನಾನಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ "ವನಪತ್ಥನ್ತಿ ವನಸಣ್ಡಾನಮೇತಂ ಸೇನಾಸನಾನಂ, ವನಪತ್ಥನ್ತಿ ಭೀಸನಕಾನಮೇತಂ, ವನಪತ್ಥನ್ತಿ ಸಲೋಮಹಂಸಾನಮೇತಂ, ವನಪತ್ಥನ್ತಿ ಪರಿಯನ್ತಾನಮೇತಂ ವನಪತ್ಥನ್ತಿ ನ ಮನುಸ್ಸೂಪಚಾರಾನಮೇತಂ ಸೇನಾಸನಾನಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ (ವಿಭ॰ ೫೩೧)। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಗಾಮೂಪಚಾರತೋ ಮುತ್ತಾನೀ"**ತಿಆದಿ। **ಪನ್ತಾನೀತಿ** ಪರಿಯನ್ತಾನಿ ಅತಿದೂರಾನಿ। ತೇನಾಹ **"ದೂರತರಾನೀ"**ತಿಆದಿ। **ವಿಹಾರೂಪಚಾರೇನಾತಿ** ವಿಹಾರಸ್ಸ ಉಪಚಾರಪ್ಪದೇಸೇನ। **ಅದ್ಧಿಕಜನಸ್ಸಾತಿ** ಮಗ್ಗಗಾಮಿನೋ ಜನಸ್ಸ। **ಮನ್ದಸದ್ದಾನೀತಿ** ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಮಹಾಸದ್ದಾಭಾವತೋ ತನುಸದ್ದಾನಿ। ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಸಮಾಗಮ್ಮ ಏಕಜ್ಝಂ ಪವತ್ತಿತಸದ್ದೋ **ನಿಗ್ಘೋಸೋ,** ತಸ್ಸ ಯಸ್ಮಾ ಅತ್ಥೋ ದುಬ್ಬಿಭಾವಿತೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಅವಿಭಾವಿತತ್ಥೇನ ನಿಗ್ಘೋಸೇನಾ"**ತಿ। **ವಿಗತವಾತಾನೀತಿ** ವಿಗತಸದ್ದಾನಿ। **"ರಹಸ್ಸ ಕರಣಸ್ಸ ಯುತ್ತಾನೀ"**ತಿ ಇಮಿನಾಪಿ ತೇಸಂ ಠಾನಾನಂ ಅರಞ್ಞಲಕ್ಖಣಯುತ್ತತಂ, ಜನವಿವಿತ್ತತಂ, ವನವಿವಿತ್ತಮೇವ ಚ ವಿಭಾವೇತಿ, ತಥಾ **"ಏಕೀಭಾವಸ್ಸ ಅನುರೂಪಾನೀ"**ತಿ ಇಮಿನಾ।

೫೩. **ಕೇನಾತಿ** ಹೇತುಮ್ಹಿ, ಸಹಯೋಗೇ ಚ ಕರಣವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಕೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಸದ್ಧಿ"**ನ್ತಿ। ಏಕೋಪಿ ಹಿ ವಿಭತ್ತಿನಿದ್ದೇಸೋ ಅನೇಕತ್ಥವಿಭಾವನೋ ಹೋತಿ, ತಥಾ ತದ್ಧಿತತ್ಥಪದಸಮಾಹಾರೇತಿ।

ಸಂಸನ್ದನನ್ತಿ ಆಲಾಪಸಲ್ಲಾಪವಸೇನ ಕಥಾಸಂಸನ್ದನಂ। **ಞಾಣಬ್ಯತ್ತಭಾವ**ನ್ತಿ ಬ್ಯತ್ತಞಾಣಭಾವಂ, ಸೋ ಪನ ಪರಸ್ಸ ವಚನೇ ಉತ್ತರದಾನವಸೇನ, ಪರೇನ ವಾ ವುತ್ತಉತ್ತರೇ ಪಚ್ಚುತ್ತರದಾನವಸೇನ ಸಿಯಾತಿ ಆಹ **"ಉತ್ತರಪಚ್ಚುತ್ತರನಯೇನಾ"**ತಿ। ಯೋ ಹಿ ಪರಸ್ಸ ವಚನಂ ತಿಪುಕ್ಖಲೇನ ನಯೇನ ರೂಪೇತಿ, ತಥಾ ಪರಸ್ಸ ರೂಪನವಚನಂ ಜಾತಿಭಾವಂ ಆಪಾದೇತಿ, ತಸ್ಸ ತಾದಿಸಂ ವಚನಸಭಾವಂ ಞಾಣವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಂ ವಿಭಾವೇತಿ ಪಾಕಟಂ ಕರೋತೀತಿ। **ಸುಞ್ಞಾಗಾರೇಸು ನಟ್ಠಾ**ತಿ ಸುಞ್ಞಾಗಾರೇಸು ನಿವಾಸೇಸು ನಟ್ಠಾ ವಿನಟ್ಠಾ ಅಭಾವಂ ಗತಾ। **ನಾಸ್ಸ ಪಞ್ಹಾ ನಸ್ಸೇಯ್ಯ** ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಕತಪುಚ್ಛನಪಟಿಪುಚ್ಛನನಿಮಿತ್ತಂ ನಾನಾಪಟಿಭಾನುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ವಿಸಾರಮಾಪನ್ನಂ ಪುಚ್ಛಿತಂ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುಂ ಅಸಮತ್ಥತಾಯ। **ಓರೋಧೇಯ್ಯಾಮಾ**ತಿ ನಿರುಸ್ಸಾಹಂ ವಿಯ ಕರೋನ್ತಾ ಅವರೋಧೇಯ್ಯಾಮ, ತಂ ಪರಸ್ಸ ಓರೋಧನಂ ವಾದಜಾಲೇನ ವಿನನ್ಧನಂ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ವಿನನ್ಧೇಯ್ಯಾಮಾ"**ತಿ । ತದತ್ಥಂ ತೇನ ತುಚ್ಛಕುಮ್ಭಿನಿದಸ್ಸನಂ ಕತಂ, ತಂ ಬ್ಯತಿರೇಕಮುಖೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪೂರಿತಘಟೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಬಲಂ ದೀಪೇನ್ತೋತಿ ಅಭೂತಮೇವ ಅತ್ತನೋ ಞಾಣಬಲಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ। **ಅಸಮ್ಭಿನ್ನ**ನ್ತಿ ಜಾತಿಸಮ್ಭೇದಾಭಾವೇನ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಂ। ಅಞ್ಞಜಾತಿಸಮ್ಭೇದೇ ಸತಿ ಅಸ್ಸತರಸ್ಸ ಅಸ್ಸಸ್ಸ ಜಾತಭಾವೋ ವಿಯ ಸೀಹಸ್ಸಪಿ ಸೀಹಥಾಮಾಭಾವೋ ಸಿಯಾತಿ ಆಹ **"ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಕೇಸರಸೀಹ"**ನ್ತಿ। **ಠಾನಸೋ ವಾ**ತಿ ತಙ್ಖಣೇ ಏವ।

೫೪. "ಸುಮಾಗಧಾ ನಾಮ ನದೀ"ತಿ ಕೇಚಿ, ತಂ ಮಿಚ್ಛಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಸುಮಾಗಧಾ ನಾಮ ಪೋಕ್ಖರಣೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ಪೋಕ್ಖರಣಿಭಾವಸ್ಸ ಸುತ್ತನ್ತರೇ ಆಗತತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಸ್ಸಾ ತೀರೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಮೋರಾನಂ ನಿವಾಪೋ ಏತ್ಥಾತಿ **ಮೋರನಿವಾಪೋ**। ಬ್ಯಧಿಕರಣಾನಮ್ಪಿ ಹಿ ಪದಾನಂ ಬಾಹಿರತ್ಥಸಮಾಸೋ ಹೋತಿಯೇವ ಯಥಾ "ಉರಸಿಲೋಮೋ"ತಿ। ಅಥ ವಾ ನಿವುತ್ಥಂ ಏತ್ಥಾತಿ **ನಿವಾಪೋ,** ಮೋರಾನಂ ನಿವಾಪೋ **ಮೋರನಿವಾಪೋ,** ಮೋರಾನಂ ನಿವಾಪದಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ। ತೇನಾಹ **"ಯತ್ಥ ಮೋರಾನ"**ನ್ತಿಆದಿ। ಯಸ್ಮಾ ನಿಗ್ರೋಧೋ ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛವಾದೋ, ಸಾಸನೇ ಚ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಭಾವನಾನುಯೋಗೇನ ಪರಮಸ್ಸಾಸಪ್ಪತ್ತೇ ವಿಹರನ್ತೇ ಪಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಕಥಂ ನು ಖೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಕಾಯಕಿಲಮಥೇನ ವಿನಾವ ಸಾವಕೇ ವಿನೇತೀ"ತಿ ಸಞ್ಜಾತಸನ್ದೇಹೋ "ಕೋ ನಾಮ ಸೋ"ತಿಆದಿನಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಅಸ್ಸಸತಿ ಅನುಸಜ್ಜತಿಪರಿಸಜ್ಜತೋ ಹೋತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಅಸ್ಸಾಸೋ,** ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ ಆಹ **"ಅಸ್ಸಾಸಪ್ಪತ್ತಾತಿ ತುಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತಾ ಸೋಮನಸ್ಸಪ್ಪತ್ತಾ"**ತಿ। ಅಧಿಕೋ ಸೇಟ್ಠೋ ಆಸಯೋ ನಿಸ್ಸಯೋ **ಅಜ್ಝಾಸಯೋ**ತಿ ಆಹ **"ಉತ್ತಮನಿಸ್ಸಯಭೂತ"**ನ್ತಿ। ಆದಿಭೂತಂ ಪುರಾತನಂ ಸೇಟ್ಠಚರಿಯಂ **ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ,** ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಥಾ ಹೇಸ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಾವಕೇಹಿ ತೇನೇವ ಆಕಾರೇನ ಅಧಿಗತೋ। ತೇನಾಹ **"ಪುರಾಣ...ಪೇ॰... ಅರಿಯಮಗ್ಗ"**ನ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ತಂ ಭಗವಾ "ಅದ್ದಸ ಪುರಾಣಂ ಮಗ್ಗಂ ಪುರಾಣಮಞ್ಜಸ"ನ್ತಿ ಅವೋಚ। **ಪೂರೇತ್ವಾ** ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿವಸೇನ। "ಪೂರೇತ್ವಾ"ತಿ ವಾ ಇದಂ "ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪಾಠಸೇಸೋತಿ ವದನ್ತಿ। "ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಟಿಜಾನನ್ತಿ ಅಸ್ಸಾಸಪ್ಪತ್ತಾ"ತಿ ಏವಂ ವಾ ಏತ್ಥ ಯೋಜನಾ।

ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾವಾದವಣ್ಣನಾ

೫೫. ಪಕತಾ ಹುತ್ವಾ ವಿಚ್ಛಿನ್ನಾ **ವಿಪ್ಪಕತಾ**ತಿ ಆಹ **"ಅನಿಟ್ಠಿತಾವ ಹುತ್ವಾ ಠಿತಾ"**ತಿ।

೫೬. **ವೀರಿಯೇನ ಪಾಪಜಿಗುಚ್ಛನವಾದೋ**ತಿ ಲೂಖಪಟಿಪತ್ತಿಸಾಧನೇನ ವೀರಿಯೇನ ಅತ್ತತಣ್ಹಾವಿನೋದನವಸೇನ ಪಾಪಕಸ್ಸ ಜಿಗುಚ್ಛನವಾದೋ। ಜಿಗುಚ್ಛತೀತಿ **ಜಿಗುಚ್ಛೋ,** ತಬ್ಭಾವೋ **ಜೇಗುಚ್ಛಂ,** ಅಧಿಕಂ ಜೇಗುಚ್ಛಂ ಅಧಿಜೇಗುಚ್ಛಂ, ಅತಿವಿಯ ಪಾಪಜಿಗುಚ್ಛನಂ, ತಸ್ಮಿಂ **ಅಧಿಜೇಗುಚ್ಛೇ**। ಕಾಯದಳ್ಹೀಬಹುಲಂ ತಪತೀತಿ **ತಪೋ,** ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ವೀರಿಯಂ, ತೇನ

ಕಾಯದಳ್ಹಿಬಹುಲತಾನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಪಾಪಸ್ಸ ಜಿಗುಚ್ಛನಂ, ವಿರಜ್ಜನಮ್ಪಿ **ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾ**ತಿ ಆಹ **“ವೀರಿಯೇನ ಪಾಪಜಿಗುಚ್ಛಾ**”ತಿ। ಘಾಸಚ್ಛಾದನಸೇನಾಸನತಣ್ಹಾವಿನೋದನಮುಖೇನ ಅತ್ತಸ್ನೇಹವಿರಜ್ಜನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಉಪರಿ ವುಚ್ಚಮಾನೇಸು ನಾನಾಕಾರೇಸು ಅಚೇಲಕಾದಿವತೇಸು ಏಕಜ್ಝಂ ಸಮಾದಿನ್ನಾನಂ ಪರಿಸೋಧನಮೇವೇತ್ಥ **ಪಾರಿಪೂರಣಂ** , ನ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಅನವಸೇಸತೋ ಸಮಾದಾನಂ ತಸ್ಸ ಅಸಮ್ಭವತೋತಿ ಆಹ **“ಪರಿಪುಣ್ಣಾತಿ ಪರಿಸುದ್ಧಾ**”ತಿ। **ಪರಿಸೋಧನಞ್ಚ** ನೇಸಂ ಸಕಸಮಯಸಿದ್ಧೇನ ನಯೇನ ಪಟಿಪಜ್ಜನಮೇವ। ವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಅಪರಿಸುದ್ಧತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೫೭. **“ಏಕಂ ಪಞ್ಹಮ್ಪಿ ನ ಕಥೇತೀ**”ತಿ ಪರಮಂ ಅತ್ತನಾ ಪುಚ್ಛಿತಪಞ್ಹಸ್ಸ ಅಕಥಿತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ।

ತಪನಿಸ್ಸಿತಕೋತಿ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗಸಙ್ಖಾತಂ ತಪಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತನಕೋ। **ಸೀಹನಾದೇತಿ** ಸೀಹನಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ। ಯಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ವಿತ್ಥಾರಿತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸಾ ಅತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾಯ ವುತ್ತನಯೇನಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸವಣ್ಣನಾ

೫೮. “ಸಮ್ಮಾ ಆದಿಯತೀ”ತಿ ವತ್ವಾ **ಸಮ್ಮಾ ಆದಿಯನಞ್ಚಸ್ಸ** ದಳ್ಹಗ್ಗಾಹೋ ಏವಾತಿ ಆಹ **“ದಳ್ಹಂ ಗಣ್ಹಾತೀ**”ತಿ। “ಸಾಸನಾವಚರೇನಾಪಿ ದೀಪೇತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಏಕಚ್ಚೋ ಹೀ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ತೇನ ಧುತಙ್ಗಧರತಾಮತ್ತೇನ ಅತ್ತಮನತಾ, ಪರಿಪುಣ್ಣಸಙ್ಕಪ್ಪತಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ನ ಯಥಾವುತ್ತತಪಸಮಾದಾನಧುತಙ್ಗಧರತಾನಂ ಸತಿಪಿ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕತ್ತೇ ಸದಿಸತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

“ದುವಿಧಸ್ಸಾಪೀತಿ ‘ಅತ್ತಮನೋ ಹೋತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಙ್ಕಪ್ಪೋ’ತಿ ಚ ಏವಂ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಭೇದೇನ ವುತ್ತಸ್ಸ ದುವಿಧಸ್ಸಾಪಿ ತಪಸ್ಸಿನೋ”ತಿ ಕೇಚಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಸಾಸನಿಕವಸೇನಾಪಿ ಅತ್ಥೋ ದೀಪಿತೋ, ತಸ್ಮಾ ಬಾಹಿರಕಸ್ಸ, ಸಾಸನಿಕಸ್ಸ ಚಾತಿ ಏವಂ ದುವಿಧಸ್ಸಾಪಿ ತಪಸ್ಸಿನೋತಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತಥಾ ಚೇವ ಹಿ ಉಪರಿಪಿ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಂ ವಕ್ಖತೀತಿ। **ಏತ್ತಾವತಾತಿ** ಯದಿದಂ “ಕೋ ಅಞ್ಞೋ ಮಯಾ ಸದಿಸೋ”ತಿ ಏವಂ ಅತಿಮಾನಸ್ಸ, ಅನಿಟ್ಠಿತಕಿಚ್ಚಸ್ಸೇವ ಚ “ಅಲಮೇತ್ತಾವತಾ”ತಿ ಏವಂ ಅತಿಮಾನಸ್ಸ ಚ ಉಪ್ಪಾದನಂ, ಏತ್ತಾವತಾ।

ಉಕ್ಕಂಸತೀತಿ ಉಕ್ಕಟ್ಠಂ ಕರೋತಿ। **ಉಕ್ಖಿಪತೀತಿ** ಅಞ್ಞೇಸಂ ಉಪರಿ ಖಿಪತಿ, ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಂ ಸಂಹಾರೇತೀತಿ** ಪರಂ ಸಂಹರಂ ನಿಹೀನಂ ಕರೋತಿ। **ಅವಕ್ಖಿಪತೀತಿ** ಅಧೋ ಖಿಪತಿ, ಅವಮಞ್ಞತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಮಾನಮದಕರಣೇನಾತಿ ಮಾನಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಮದಸ್ಸ ಕರಣೇನ ಉಪ್ಪಾದನೇನ। **ಮುಚ್ಛಿತೋ ಹೋತೀತಿ** ಮುಚ್ಛಾಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಸಾ ಪನ ಮುಚ್ಛಾಪತ್ತಿ ಅಭಿಜ್ಝಾಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸಕಾಯಗನ್ಥೇಹಿ ಗಧಿತಚಿತ್ತತಾ, ತತ್ಥ ಚ ಅತಿಲಗ್ಗಭಾವೋತಿ ಆಹ **“ಗಧಿತೋ ಅಜ್ಝೋಸನ್ನೋ**”ತಿ। **ಪಮಜ್ಜನಞ್ಚೇತ್ಥ** ಪಮಜ್ಜನಮೇವಾತಿ ಆಹ **“ಪಮಾದಮಾಪಜ್ಜತೀ**”ತಿ। ಕೇವಲಂ ಧುತಙ್ಗಸುದ್ಧಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅನನುಯುಞ್ಜನ್ತೋ ತಾಯ ಏವ ಧುತಙ್ಗಸುದ್ಧಿಕತಾಯ ಅತ್ತುಕ್ಕಂಸನಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತೇಯ್ಯಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಸಾಸನೇ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **“ಧುತಙ್ಗಮೇವ...ಪೇ॰... ಪಚ್ಚೇತೀ**”ತಿ।

೫೯. **ತೇಯೇವ** ಪಚ್ಚಯಾ। **ಸುಟ್ಠು ಕತ್ವಾ ಪಟಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ಲದ್ಧಾತಿ** ಆದರಗಾರವಯೋಗೇನ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ದಾನವಸೇನ ಉಪನಯವಸೇನ ಲದ್ಧಾ। **ವಣ್ಣಭಣನನ್ತಿ** ಗುಣಕಿತ್ತನಂ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** ತಪಸ್ಸಿನೋ।

೬೦. **ವೋದಾಸನ್ತಿ** ಬ್ಯಾಸನಂ, ವಿಭಜ್ಜನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಪನೇತ್ಥ ವಿಭಜ್ಜನಂ ದ್ವಿಧಾ ಇಚ್ಛಿತನ್ತಿ ಆಹ **“ದ್ವೇಭಾಗಂ ಆಪಜ್ಜತೀ**”ತಿ। **ದ್ವೇ ಭಾಗೇ ಕರೋತಿ** ರುಚ್ಚನಾರುಚ್ಚನವಸೇನ । **ಗೇಧಜಾತೋತಿ** ಸಞ್ಜಾತಗೇಧೋ। **ಮುಚ್ಛನಂ** ನಾಮ ಸತಿವಿಪ್ಪವಾಸೇನೇವ

ಹೋತಿ, ನ ಸತಿಯಾ ಸತೀತಿ ಆಹ “**ಸಮುಟ್ಠಸ್ಸತೀ**”ತಿ। **ಆದೀನವಮತ್ತಮ್ಪೀ**ತಿ ಗಧಿತಾದಿಭಾವೇನ ಪರಿಭೋಗೇ ಆದೀನವಮತ್ತಮ್ಪಿ **ನ ಪಸ್ಸತಿ**। **ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ**ತಿ ಪರಿಭೋಗೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ। **ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಪರಿಭೋಗಮತ್ತಮ್ಪೀ**ತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಮತ್ತೇನ ಪರಿಭೋಗಮ್ಪಿ ಏಕವಾರಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾಪಿ ಪರಿಭುಞ್ಜನಮ್ಪಿ **ನ ಕರೋತಿ**।

೬೧. **ವಿಚಕ್ಕಸಣ್ಠಾನಾ**ತಿ ವಿಪುಲತಮಚಕ್ಕಸಣ್ಠಾನಾ। ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಭುಞ್ಜನತೋ ಅಯೋಕೂಟಸದಿಸಾ ದನ್ತಾ ಏವ **ದನ್ತಕೂಟಂ**। **ಅಪಸಾದೇತೀ**ತಿ ಪಸಾದೇತಿ। **ಅಚೇಲಕಾದಿವಸೇನಾ**ತಿ ಅಚೇಲಕವತಾದಿವಸೇನ। **ಲೂಖಾಜೀವಿ**ನ್ತಿ ಸಲ್ಲೇಖಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಲೂಖಜೀವಿಕಂ।

೬೨. **ತಪಂ ಕರೋತೀ**ತಿ ಭಾವನಾಮನಸಿಕಾರಲಕ್ಖಣಂ ತಪಂ ಚರತಿ ಚರನ್ತೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। **ಚಙ್ಕಮಂ ಓತರತಿ** ಭಾವನಂ ಅನುಯುಞ್ಜನ್ತೋ ವಿಯ। **ವಿಹಾರಙ್ಗಣಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜತಿ** ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ವಿಯ।

“ಆದಸ್ಸಯಮಾನೋ”ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ।

ಕಿಞ್ಚಿ ವಜ್ಜನ್ತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾಯಿಕಂ ವಾ ವಾಚಸಿಕಂ ವಾ ದೋಸಂ। **ದಿಟ್ಠಿಗತ**ನ್ತಿ ವಿಪರೀತದಸ್ಸನಂ। **ಅರುಚ್ಚಮಾನ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸಿದ್ಧನ್ತೇ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಭಾವೇನ ಅರುಚ್ಚಮಾನಂ। **ರುಚ್ಚತಿ ಮೇ**ತಿ “ಕಪ್ಪತಿ ಮೇ”ತಿ **ವದತಿ**। **ಅನುಜಾನಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ತಚ್ಛಾವಿಪರೀತಭೂತಭಾವೇನ “ಏವಮೇತ”ನ್ತಿ ಅನುಜಾನಿತಬ್ಬಂ। ಸವನಮನೋಹಾರಿತಾಯ “ಸಾಧು ಸುಟ್ಠೂ”ತಿ **ಅನುಮೋದಿತಬ್ಬಂ**।

೬೩. ಕುಜ್ಝನಸೀಲತಾಯ **ಕೋಧನೋ**। ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೋ ಉಪನಾಹೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಉಪನಾಹೀ**। ಏವಂಭೂತೋ ಚ ತಂಸಮಙ್ಗೀ ಹೋತೀತಿ “**ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತೀ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏಸ ನಯೋ ಇತೋ ಪರೇಸುಪಿ।

ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - ಇಸ್ಸತಿ ಉಸೂಯತೀತಿ **ಉಸ್ಸುಕೀ**। ಸಠನಂ ಅಸನ್ತಗುಣಸಮ್ಭಾವನಂ **ಸಠೋ,** ಸೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಸಠೋ**। ಸನ್ತದೋಸಪಟಿಚ್ಛಾದನಸಭಾವಾ **ಮಾಯಾ,** ಮಾಯಾ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಮಾಯಾವೀ**। ಗರುಟ್ಠಾನಿಯಾನಮ್ಪಿ ಪಣಿಪಾತಾಕರಣಲಕ್ಖಣಂ ಥಮ್ಭನಂ **ಥದ್ಧಂ,** ತಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೀತಿ **ಥದ್ಧೋ**। ಗುಣೇಹಿ ಸಮಾನಂ, ಅಧಿಕಞ್ಚ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ, ನಿಹೀನಂ ಕತ್ವಾ ಮಞ್ಞನಸೀಲತಾಯ **ಅತಿಮಾನೀ**। ಅಸನ್ತಗುಣಸಮ್ಭಾವನತ್ಥಿಕತಾಸಙ್ಖಾತಾ ಪಾಪಾ ಲಾಮಕಾ ಇಚ್ಛಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಪಾಪಿಚ್ಛೋ**। ಮಿಚ್ಛಾ ವಿಪರೀತಾ ದಿಟ್ಠಿ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕೋ**। “ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ, ಮೋಘಮಞ್ಞ”ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧೮೭, ೨೦೨, ೪೨೭; ೩.೨೭, ೨೯; ಉದಾ॰ ೫೫; ಮಹಾನಿ॰ ೨೦; ನೇತ್ತಿ॰ ೫೮) ಏವಂ ಅತ್ತನಾ ಅತ್ತಾಭಿನಿವಿಟ್ಠತಾಯ ಸತಾ ದಿಟ್ಠಿ **ಸನ್ದಿಟ್ಠಿ,** ತಮೇವ ಪರಾಮಸತೀತಿ **ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸೀ**। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ “ಸಯಂ ದಿಟ್ಠಿ ಸನ್ದಿಟ್ಠೀ”ತಿ ವತ್ಥುವಸೇನ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। ಆ ಬಾಳ್ಹಂ ವಿಯ ಧೀಯತೀತಿ **ಆಧಾನ**ನ್ತಿ ಆಹ “**ದಳ್ಹಂ ಸುಟ್ಠು ಠಪಿತ**”ನ್ತಿ। ಯಥಾಗಹಿತಂ ಗಾಹಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜನಸೀಲೋ **ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೀ,** ತಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ **ದುಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೀ**। ಪಟಿಸೇಧತ್ಥೋ ಹಿ ಅಯಂ **ದು**-ಸದ್ದೋ ಯಥಾ “ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ, (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೪೯) ದುಸ್ಸೀಲೋ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೨೧೩; ೧೦.೭೫; ಪಾರಾ॰ ೧೯೫; ಧ॰ ಪ॰ ೩೦೮) ಚ।

ಪರಿಸುದ್ಧಪಪಟಿಕಪ್ಪತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೬೪. **ಇಧ ನಿಗ್ರೋಧ ತಪಸ್ಸೀ**ತಿ ಯಥಾನುಕ್ಕನ್ತಂ ಪುರಿಮಪಾಳಿಂ ನಿಗಮನವಸೇನ ಏಕದೇಸೇನ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನಾಹ “**ಏವಂ ಭಗವಾ**”ತಿಆದಿ। **ಗಹಿತಲದ್ಧಿ**ನ್ತಿ “ಅಚೇಲಕಾದಿಭಾವೋ ಸೇಯ್ಯೋ, ತೇನ ಚ ಸಂಸಾರಸುದ್ಧಿ ಹೋತೀ”ತಿ ಏವಂ ಗಹಿತಲದ್ಧಿಂ। **ರಕ್ಖಿತಂ ತಪ**ನ್ತಿ ತಾಯ ಲದ್ಧಿಯಾ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ರಕ್ಖಿತಂ ಅಚೇಲಕವತಾದಿತಪಂ। “**ಸಬ್ಬಮೇವ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠ**”ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಯಂ ವಕ್ಖತಿ **ಪರಿಸುದ್ಧಪಾಳಿವಣ್ಣನಾಯಂ** “ಲೂಖತಪಸ್ಸಿನೋ ಚೇವ ಧುತಙ್ಗಧರಸ್ಸ ಚ ವಸೇನ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰

೩.೬೪), ತಸ್ಸ ಪರಿಕಪ್ಪಿತರೂಪಸ್ಸ ಲೂಖಸ್ಸ ತಪಸ್ಸಿನೋತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **"ಪರಿಸುದ್ಧಪಾಳಿದಸ್ಸನತ್ಥ"**ನ್ತಿ ಚ ಇಮಿನಾ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ವಸೇನ ಪಾಳಿ ಯೇವೇತ್ಥ ಲಬ್ಭತಿ, ನ ಪನ ತದತ್ಥೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ವುತ್ತವಿಪಕ್ಖವಸೇನಾ**ತಿ ವುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ, ಪಟಿಕ್ಖೇಪವಸೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ**ತಿ ಹೇತುಅತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಹೇತುಅತ್ಥೇನ ಕರಣವಚನೇನ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಏವಂ ಸೋ ತೇನಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಉತ್ತರಿ ವಾಯಮಮಾನೋ**ತಿ ಯಥಾಸಮಾದಿನ್ನೇಹಿ ಧುತಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಪರಿತುಟ್ಠೋ, ಅಪರಿಯೋಸಿತಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಚ ಹುತ್ವಾ ಉಪರಿ ಭಾವನಾನುಯೋಗವಸೇನ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮಂ ಕರೋನ್ತೋ।

೭೯. **ಇತೋ ಪರ**ನ್ತಿ ಇತೋ ಯಥಾವುತ್ತನಯತೋ ಪರಂ। **ಅಗ್ಗಭಾವಂ ವಾ ಸಾರಭಾವಂ ವಾ**ತಿ ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾಯ ಅಗ್ಗಭಾವಂ ವಾ ಸಾರಭಾವಂ ವಾ **ಅಜಾನನ್ತೋ**। "ಅಯಮೇವಸ್ಸ ಅಗ್ಗಭಾವೋ ಸಾರಭಾವೋ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ **"ಅಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಾ, ಸಾರಪ್ಪತ್ತಾ ಚಾ"ತಿ ಆಹ**।

ಪರಿಸುದ್ಧತಚಪ್ಪತ್ತಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೭೦. ಯಮನಂ ಸಂಯಮನಂ **ಯಾಮೋ,** ಹಿಂಸಾದೀನಂ ಅಕರಣವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಯಾಮೋವ **ಚಾತುಯಾಮೋ,** ಸೋ ಏವ ಸಂವರೋ, ತೇನ ಸಂವುತೋ ಗುತ್ತಸಬ್ಬದ್ವಾರೋ **ಚಾತುಯಾಮಸಂವರಸಂವುತೋ**। ತೇನಾಹ **"ಚತುಬ್ಬಿಧೇನ ಸಂವರೇನ ಪಿಹಿತೋ"**ತಿ। **ಅತಿಪಾತನಂ** ಹಿಂಸನನ್ತಿ ಆಹ **"ಪಾಣಂ ನ ಹನತೀ"**ತಿ। ಲೋಭಚಿತ್ತೇನ ಭಾವಿತಂ ಸಮ್ಭಾವಿತನ್ತಿ ಕತ್ವಾ **ಭಾವಿತಂ ನಾಮ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣಾ**। ಅಯಞ್ಚ ತೇಸು ತೇಸಂಯೇವ ಸಮುದಾಚಾರೋ ಮಗ್ಗೋಟ್ಠಾಪಕಂ ವಿಯಾತಿ ಆಹ **"ತೇಸಂ ಸಞ್ಞಾಯಾ"**ತಿ।

ಏತನ್ತಿ ಅಭಿಹರಣಂ, ಹೀನಾಯ ಅನಾವತ್ತನಞ್ಚ। ತೇನಾಹ **"ಸೋ ಅಭಿಹರತೀತಿ ಆದಿಲಕ್ಖಣ"**ನ್ತಿ। **ಅಭಿಹರತೀ**ತಿ ಅಭಿಬುದ್ಧಿಂ ನೇತಿ। ತೇನಾಹ **"ಉಪರೂಪರಿ ವಡ್ಢೇತೀ"**ತಿ। ಚಕ್ಕವತ್ತಿನಾಪಿ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಅಭಿವಾದನಾದಿ ಕರೀಯತೇವಾತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಸೇಟ್ಠಾ ಗುಣವಿಸೇಸಯೋಗತೋ, ದೋಸವಿರಹಿತತೋ ಚ, ಯತೋ ಸಾ ಪಣ್ಡಿತಪಞ್ಞತ್ತಾ ವುತ್ತಾ। ಗಿಹಿಭಾವೋ ಪನ ನಿಹೀನೋ ತದುಭಯಾಭಾವತೋತಿ ಆಹ **"ಹೀನಾಯ ಗಿಹಿಭಾವತ್ಥಾಯಾ"**ತಿ।

೭೧. **ತಚಪ್ಪತ್ತಾ**ತಿ ತಚಂ ಪತ್ತಾ, ತಚಸದಿಸಾ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೭೪. **ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ವಸೇನಾ**ತಿ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಸಮಯವಸೇನ। **ನೇಸ**ನ್ತಿ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ। **ತ**ನ್ತಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಂ। **ಸೀಲಸಮ್ಪದಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಾಕಾರಸಮ್ಪನ್ನಂ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ। **ತಚಸಾರಸಮ್ಪತ್ತಿತೋ**ತಿ ತಚತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾಯಾಸಾರಸಮ್ಪತ್ತಿತೋ। **ವಿಸೇಸಭಾವ**ನ್ತಿ ವಿಸೇಸಸಭಾವಂ।

ಅಚೇಲಕಪಾಳಿಮತ್ತಮ್ಪೀತಿ ಅಚೇಲಕಪಾಳಿಆಗತತ್ಥಮತ್ತಮ್ಪಿ **ನತ್ಥಿ,** ತಸ್ಮಾ ಮಯಂ ಅನಸ್ಸಾಮ ವಿನಟ್ಠಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅ-**ಕಾರೋ ವಾ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ, **ನಸ್ಸಾಮಾ**ತಿ ವಿನಸ್ಸಾಮ। **ಕುತೋ ಪರಿಸುದ್ಧಪಾಳೀ**ತಿ ಕುತೋ ಏವ ಅಮ್ಹೇಸು ಪರಿಸುದ್ಧಪಾಳಿಆಗತಪಟಿಪತ್ತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। **ಸುತಿವಸೇನಾಪೀ**ತಿ ಸೋತಪಥಾಗಮನಮತ್ತೇನಾಪಿ **ನ ಜಾನಾಮ**।

ನಿಗ್ರೋಧಸ್ಸಪಜ್ಝಾಯನವಣ್ಣನಾ

೭೫. **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಸನ್ಧಾನಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸ। **ಕಕ್ಖಳ**ನ್ತಿ ಫರುಸಂ। **ದುರಾಸದವಚನ**ನ್ತಿ ಅವತ್ತಬ್ಬವಚನಂ। ಯಸ್ಮಾ ಫರುಸವಚನಂ ಯಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪಯುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಖಮಾಪಿತೇ ಖಮಾಪಕಸ್ಸ ಪಟಿಪಾಕತಿಕಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಅಯಂ ಮಯೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

೭೯. **ಬೋಧತ್ಥಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ,** ನ ಅತ್ತನೋ ಬುದ್ಧಭಾವಘೋಸನತ್ಥಾಯ। **ವಾದತ್ಥಾಯಾತಿ** ಪರವಾದಭಞ್ಜನವಾದತ್ಥಾಯ। **ರಾಗಾದಿಸಮನತ್ಥಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ,** ನ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಮ್ಯತಾಯ। **ಓಘನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾಯಾತಿ** ಚತುರೋಘನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಓರಪಾರಾತಿಣ್ಣಮಾವಹತ್ತಾ ದೇಸನಾಯ। **ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ** ಕಿಲೇಸಾನಂ ಲೇಸೇನಪಿ ದೇಸನಾಯ ಅಪರಾಮಟ್ಠಭಾವತೋ।

ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಪರಿಯೋಸಾನಾದಿವಣ್ಣನಾ

೭೭. **ಇದಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪೀತಿ** ಸತ್ತವಸ್ಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ''ಸತ್ತಾಹ''ನ್ತಿ ಪದಂ, ಇದಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ವಚನಂ। **ಅಸಠೋ ಪನ ಅಮಾಯಾವೀ ಉಜುಜಾತಿಕೋ** ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞೋ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸೋ ಹಿ ತಂಮುಹುತ್ತೇನೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತೀತಿ। **ವಙ್ಕವಙ್ಕೋತಿ** ಕಾಯವಙ್ಕಾದೀಹಿಪಿ ವಙ್ಕೇಹಿ ವಙ್ಕೋ ಜಿಮ್ಹೋ ಕುಟಿಲೋ। **''ಸಠಂ ಪನಾಹಂ ಅನುಸಾಸಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮೀ''**ತಿ ನ ಇದಂ ಭಗವಾ ಕಿಲಾಸುಭಾವೇನೇವ ವದತಿ, ಅಥ ಖೋ ತಸ್ಸ ಅಭಾಜನಭಾವೇನೇವ।

೭೮. **ಪಕತಿಯಾ ಆಚರಿಯೋತಿ** ಯೋ ಏವ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಪಕತಿಯಾ ಆಚರಿಯೋ ಅಹೋಸಿ, ಸೋ ಏವ ಇದಾನಿಪಿ ಪುಬ್ಬಾಚಿಣ್ಣವಸೇನ ಆಚರಿಯೋ ಹೋತು, ನ ಮಯಂ ತುಮ್ಹೇ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇ ಕಾತುಕಾಮಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ನ ಮಯಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಉದ್ದೇಸೇನ ಅತ್ಥಿಕಾ,** ಧಮ್ಮತನ್ತಿ ಮೇವ ಪನ ತುಮ್ಹೇ ಞಾಪೇತುಕಾಮಮ್ಹಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಆಜೀವತೋತಿ** ಜೀವಿಕಾಯ ವುತ್ತಿತೋ। **ಅಕುಸಲಾತಿ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಪತ್ತಾತಿ** ಅಕುಸಲಾತಿ ತಂ ತಂ ಕೋಟ್ಠಾಸತಂಯೇವ ಉಪಗತಾ। **ಕಿಲೇಸದರಥಸಮ್ಪಯುತ್ತಾತಿ** ಕಿಲೇಸದರಥಸಹಿತಾ ತಂಸಮ್ಬನ್ಧನತೋ । ಜಾತಿಜರಾಮರಣಾನಂ ಹಿತಾತಿ **ಜಾತಿಜರಾಮರಣಿಯಾ।** ಸಂಕಿಲೇಸೋ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥಿ, ಸಂಕಿಲೇಸೇ ವಾ ನಿಯುತ್ತಾತಿ **ಸಂಕಿಲೇಸಿಕಾ। ವೋದಾನಂ** ವುಚ್ಚತಿ ವಿಸುದ್ಧಿ, ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭೂತತ್ತಾ **ವೋದಾನಿಯಾ।** ತಥಾಭೂತಾ ಚೇತೇ ವೋದಾಪೇನ್ತೀತಿ ಆಹ **''ಸತ್ತೇ ವೋದಾಪೇನ್ತೀ''**ತಿ। ಸಿಖಾಪ್ಪತ್ತಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿವೇಪುಲ್ಲತಾ ಮಗ್ಗಫಲವಸೇನೇವ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾತಿ ಆಹ **''ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ...ಪೇ॰... ವೇಪುಲ್ಲತ''**ನ್ತಿ। **ಉಭೋಪಿ ವಾ ಏತಾನಿ** ಪಾರಿಪೂರಿವೇಪುಲ್ಲಾನಿ। ಯಾ ಹಿ ತಸ್ಸ ಪಾರಿಪೂರೀ, ಸಾ ಏವ ವೇಪುಲ್ಲತಾತಿ। **ತತೋತಿ** ಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮಪ್ಪಹಾನವೋದಾನಧಮ್ಮಾಭಿಬುದ್ಧಿಹೇತು।

೭೯. **''ಯಥಾ ಮಾರೇನಾ''**ತಿ ನಯಿದಂ ನಿದಸ್ಸನವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ಅಥ ಖೋ ತಥಾಭಾವಕಥನಮೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **''ಮಾರೋ ಕಿರಾ''**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಥಾತಿ** ಮಾರೇನ ತೇಸಂ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಪಚ್ಛಾ ಅಞ್ಞಾಸೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಪಗೇವ ನ ಅಞ್ಞಾಸೀತಿ? ಅನಾವಜ್ಜಿತತ್ತಾ। **ಮಾರಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾತಿ** ಮಾರೇನ ತೇಸು ಕತಂ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಂ ವಿಧಮೇತ್ವಾ, ನ ತೇಸಂ ಸತಿ ಪಯೋಜನೇ ಬುದ್ಧಾನಂ ದುಕ್ಕರಂ। **ಸೋತಿ** ಮಗ್ಗಫಲುಪ್ಪತ್ತಿಹೇತು। **ತೇಸಂ** ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನಂ।

ಫುಟ್ಠಾತಿ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನವಸೇನ ಫುಟ್ಠಾ। **ಯತ್ರಾತಿ** ನಿದ್ಧಾರಣೇ ಭುಮ್ಮನ್ತಿ ಆಹ **''ಯೇಸೂ''**ತಿ। **ಅಞ್ಞಾಣತ್ಥನ್ತಿ** ಆಜಾನನತ್ಥಂ, ಉಪಸಗ್ಗಮತ್ತಞ್ಚೇತ್ಥ **ಆ-**ಕಾರೋತಿ ಆಹ **''ಜಾನನತ್ಥ''**ನ್ತಿ, ವೀಮಂಸನತ್ಥನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚಿತ್ತಂ ನುಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ** ''ಜಾನಾಮ ತಾವಸ್ಸ ಧಮ್ಮ''ನ್ತಿ ಆಜಾನನತ್ಥಂ ''ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರಿಸ್ಸಾಮಾ''ತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ಏಕವಾರಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಚಿತ್ತಂ ನುಪ್ಪನ್ನಂ। ಸತ್ತಾಹೋ ಪನ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಏತೇಸಂ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಸತ್ತಾಹಂ ಪೂರೇತುನ್ತಿ** ಸತ್ತಾಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪೂರೇತುಂ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಸೇನ ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಪೂರೇತುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರವಾದಭಿನ್ದನನ್ತಿ** ಪರವಾದಮದ್ದನಂ। **ಸಕವಾದಸಮುಸ್ಸಾಪನನ್ತಿ** ಸಕವಾದಪಗ್ಗಣ್ಹನಂ। **ವಾಸನಾಯಾತಿ** ಸಚ್ಚಸಮ್ಪಟಿವೇಧವಾಸನಾಯ। **ನೇಸನ್ತಿ** ಚ ಪಕರಣವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ತದಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಹಿ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮುಖಾ, ಪರಮ್ಪರಾಯ ಚ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸುಣನ್ತಾನಂ ವಾಸನಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಏವಾತಿ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥತೋ ನ ವಿಭತ್ತಂ, ತಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವಾತಿ।

ಉದುಮ್ಬರಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ।

೩. ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಅತ್ತದೀಪಸರಣತಾವಣ್ಣನಾ

೮೦. ಉತ್ತಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪಾಕಟಂ, ತಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ **ಅನುತ್ತಾನಂ** ಅಪಾಕಟಂ, ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ, ಅಪಚುರಂ, ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಞ್ಚ। ಅನುತ್ತಾನಾನಂ ಪದಾನಂ ವಣ್ಣನಾ **ಅನುತ್ತಾನಪದವಣ್ಣನಾ**। ಉತ್ತಾನಪದವಣ್ಣನಾಯ ಪಯೋಜನಾಭಾವತೋ **ಅನುತ್ತಾನ**ಗ್ಗಹಣಂ। **"ಮಾತುಲಾ"**ತಿ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗವಸೇನ ಲದ್ಧನಾಮೋ ಏಕೋ ರುಕ್ಖೋ, ತಸ್ಸಾ ಆಸನ್ನಪ್ಪದೇಸೇ ಮಾಪಿತತ್ತಾ ನಗರಮ್ಪಿ "ಮಾತುಲಾ" ತ್ವೇವ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಮಾತುಲಾಯನ್ತಿ ಏವಂ ನಾಮಕೇ ನಗರೇ"**ತಿ। **ಅವಿದೂರೇ**ತಿ ತಸ್ಸ ನಗರಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ।

ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ ಸುತ್ತೇ "ಭೂತಪುಬ್ಬಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ದಳ್ಹನೇಮಿ ನಾಮ ಅಹೋಸೀ"ತಿಆದಿನಾ ಅತೀತವಂಸದೀಪಿಕಾ ಕಥಾ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಆಗತಾ, "ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯವಸ್ಸಸತಾಯುಕಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಸ್ಸಸತಾಯುಕಾ ಪುತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿಆದಿನಾ ಪನ ಸವಿಸೇಸಂ ಅನಾಗತತ್ಥಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ ಕಥಾ ಆಗತಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಅನಾಗತವಂಸದೀಪಿಕಾಯ ಸುತ್ತನ್ತಕಥಾಯಾ"**ತಿ। ಅನಾಗತತ್ಥದೀಪನಞ್ಹಿ ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ತತ್ಥಾಪಿ ಅನಾಗತಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಟಿಪತ್ತಿಕಿತ್ತನಂ ಅಚ್ಛರಿಯತಮಂ। **ಸಮಾಗಮೇನಾ**ತಿ ಸನ್ನಿಪಾತೇನ।

"ಭತ್ತಗ್ಗಂ ಅಮನಾಪ"ನ್ತಿಆದಿ ಕೇವಲಂ ತೇಸಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕಮತ್ತಂ। **ಅಮನಾಪ**ನ್ತಿ ಅಮನುಞ್ಞಂ। ಬುದ್ಧೇಸು ಕತೋ ಅಪ್ಪಕೋಪಿ ಅಪರಾಧೋ ಅಪ್ಪಕೋ ಕಾರೋ ವಿಯ ಗರುತರವಿಪಾಕೋತಿ ಆಹ **"ಬುದ್ಧೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ...ಪೇ॰... ಸದಿಸಂ ಹೋತೀ"**ತಿ। **ತತ್ರಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಮಾತುಲನಗರಸ್ಸ ಸಮೀಪೇ, ತಸ್ಸಂ ವಾ ಪರಿಸಾಯಂ।

ಅತ್ತದೀಪಾತಿ ಏತ್ಥ ಕಾಮಂ ಯೋ ಪರೋ ನ ಹೋತಿ, ಸೋ ಅತ್ತಾತಿ ಸಸನ್ತಾನೋ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಹಿತಸುಖೇಸಿಭಾವೇನ ಪನ ಅತ್ತನಿಬ್ಬಿಸೇಸತ್ತಾ ಧಮ್ಮೋ ಇಧ **"ಅತ್ತಾ"**ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತೇನಾಹ **"ಅತ್ತಾ ನಾಮ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರೋ ಧಮ್ಮೋ"**ತಿ। ದ್ವಿಧಾ ಆಪೋ ಗತೋ ಏತ್ಥಾತಿ **ದೀಪೋ,** ಓಘೇನ ಅನಜ್ಝೋತ್ಥತೋ ಭೂಮಿಭಾಗೋ। ಇಧ ಪನ ಕಾಮೋಘಾದೀಹಿ ಅನಜ್ಝೋತ್ಥರಣೀಯತ್ತಾ ದೀಪೋ ವಿಯಾತಿ **ದೀಪೋ,** ಅತ್ತಾ ದೀಪೋ ಪತಿಟ್ಠಾ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಅತ್ತದೀಪಾ**। ತೇನಾಹ **"ಅತ್ತಾನಂ ದೀಪ"**ನ್ತಿಆದಿ। ದೀಪಭಾವೋ ಚೇತ್ಥ ಪಟಿಸರಣತಾತಿ ಆಹ **"ಇದಂ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನ"**ನ್ತಿ। **ಅಞ್ಞಸರಣಪಟಿಕ್ಖೇಪವಚನ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಸರಣಭಾವಪಟಿಕ್ಖೇಪವಚನಂ। ಇದಞ್ಹಿ ನ ಅಞ್ಞಂ ಸರಣಂ ಕತ್ವಾ ವಿಹರಣಸ್ಸೇವ ಪಟಿಕ್ಖೇಪವಚನಂ, ಅಥ ಖೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸರಣಸಭಾವಸ್ಸೇವ ಪಟಿಕ್ಖೇಪವಚನಂ ತಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇ ಚ ತೇನ ಇತರಸ್ಸಾಪಿ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಸಿದ್ಧಿತೋ। ತೇನಾಹ **"ನ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ಇದಾನಿ ತಮೇವತ್ಥಂ ಸುತ್ತನ್ತರೇನ ಸಾಧೇತುಂ **"ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತ"**ನ್ತಿಆದಿ। ಯದಿ ಏತ್ಥ ಪಾಕತಿಕೋ ಅತ್ತಾ ಇಚ್ಛಿತೋ, ಕಥಂ ತಸ್ಸ ದೀಪಸರಣಭಾವೋ, ತಸ್ಮಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಿಕೋ ಏತ್ಥ ಅತ್ತಾ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ **"ಕೋ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ತಾ ನಾಮಾ"**ತಿ। ಇತರೋ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಂ ಅತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರೋ ಧಮ್ಮೋ"**ತಿ। ದುತಿಯವಾರೋಪಿ ಪಠಮವಾರಸ್ಸೇವ ಪರಿಯಾಯಭಾವೇನ ದೇಸಿತೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತೇನಾಹಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಗೋಚರೇತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಗೋಚರಟ್ಠಾನಭೂತೇ। ತೇನಾಹ **"ಚರಿತುಂ ಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ"**ತಿ। **ಸಕೇ**ತಿ ಕಥಂ ಪನಾಯಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಕೋತಿ ಆಹ **"ಪೇತ್ತಿಕೇ ವಿಸಯೇ"**ತಿ। ಪಿತಿತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧತೋ ಆಗತತ್ತಾ "ಅಯಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಗೋಚರೋ"ತಿ ತೇನ ಉದ್ದಿಟ್ಠತ್ತಾ **ಪೇತ್ತಿಕೇ ವಿಸಯೇ**ತಿ। **ಚರನ್ತ**ನ್ತಿ ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ಅಯಮೇವತ್ಥೋ"**ತಿ, ಚರನ್ತಾನನ್ತಿ ಚ ಅತ್ಥೋ, ತೇನಾಯಂ ವಿಭತ್ತಿವಿಪಲ್ಲಾಸೇನಪಿ ವಚನವಿಪಲ್ಲಾಸೇನಪೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕಿಲೇಸಮಾರಸ್ಸ ಓತಾರಾಲಾಭೇನೇವ ಇತರಮಾರಾನಮ್ಪಿ ಓತಾರಾಲಾಭೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅಯಂ ಪನತ್ಥೋ**ತಿ ಗೋಚರೇ ಚರಣಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ, ವತ್ಥು ಪನ ಬ್ಯತಿರೇಕಮುಖೇನ ಆಗತಂ।

ಸಕುಣೇ ಹನ್ತೀತಿ **ಸಕುಣಗ್ಘಿ,** ಮಹಾಸೇನಸಕುಣೋ। **ಅಜ್ಝಪ್ಪತ್ತಾತಿ** ಅಭಿಭವನವಸೇನ ಪತ್ತಾ ಉಪಗತಾ। **ನ ಮ್ಯಾಯನ್ತಿ** ಮೇ ಅಯಂ ಸಕುಣಗ್ಘಿ ನಾಲಂ **ಅಭವಿಸ್ಸ। ನಙ್ಗಲಕಟ್ಠಕರಣನ್ತಿ** ನಙ್ಗಲೇನ ಕಸಿತಪ್ಪದೇಸೋ। **ಲೇಡ್ಡುಟ್ಠಾನನ್ತಿ** ಲೇಡ್ಡೂನಂ ಉಟ್ಠಪಿತಟ್ಠಾನಂ। **ಸಕೇ ಬಲೇತಿ** ಅತ್ತನೋ ಬಲಹೇತು। **ಅಪತ್ಥದ್ಧಾತಿ** ಅವಗಾಳ್ಹತ್ಥಮ್ಭಾ ಸಞ್ಜಾತತ್ಥಮ್ಭಾ। **ಅಸ್ಸರಮಾನಾತಿ** ಅವ್ಹಾಯನ್ತೀ।

ಮಹನ್ತಂ ಲೇಡ್ಡುನ್ತಿ ನಙ್ಗಲೇನ ಭಿನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಸುಕ್ಖತಾಯ ತಿಖಿಣಸಿಙ್ಗಅಯೋಘನಸದಿಸಂ ಮಹನ್ತಂ ಲೇಡ್ಡುಂ। **ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾತಿ** ತಸ್ಸ ಅಧೋಭಾಗೇನ ಅತ್ತನಾ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಲೀನಯೋಗ್ಗಪ್ಪದೇಸಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ತಸ್ಸುಪರಿ ಚಙ್ಕಮನ್ತೋ **ಅಸ್ಸರಮಾನೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। "ಏಹಿ ಖೋ"**ತಿಆದಿ ತಸ್ಸ ಅಸ್ಸರಮಾನಾಕಾರದಸ್ಸನಂ। **ಸನ್ನಯ್ಹಾತಿ** ವಾತಗ್ಗಹಣವಸೇನ **ಉಭೋ ಪಕ್ಖೇ** ಸಮಂ ಠಪೇತ್ವಾ। **ಪಚ್ಚುಪಾದೀತಿ** ಪಾವಿಸಿ। **ತತ್ಥೇವಾತಿ** ಯತ್ಥ ಪುಬ್ಬೇ ಲಾಪೋ ಠಿತೋ, ತತ್ಥೇವ ಲೇಡ್ಡುಮ್ಹಿ । **ಉರನ್ತಿ** ಅತ್ತನೋ ಉರಪ್ಪದೇಸಂ। **ಪಚ್ಚತಾಳೇಸೀತಿ** ಪತಿ ಅತಾಳೇಸಿ ಸಾರಮ್ಭವಸೇನ ವೇಗೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಹರಣತೋ ವಿಧಾರೇನ್ತೀ ಪತಾಳೇಸಿ। **ಆರಮ್ಮಣನ್ತಿ** ಪಚ್ಚಯಂ। "ಅವಸರ"ನ್ತಿ ಕೇಚಿ।

"ಕುಸಲಾನ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾಯ ದೇಸನಾಯ ಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ? ಯಥಾಅನುಸನ್ಧಿ ಏವ। ಆದಿತೋ ಹಿ "ಅತ್ತದೀಪಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಹರಥಾ"ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೮೦) ಯೇವ ಅತ್ತಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯೇನ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾ ಗಹಿತಾ, ತೇ ಯೇವೇತ್ಥ ಕುಸಲಗ್ಗಹಣೇನ ಗಹಿತಾತಿ। **ಅನವಜ್ಜಲಕ್ಖಣಾನನ್ತಿ** ಅವಜ್ಜಪಟಿಪಕ್ಖಸಭಾವಾನಂ। "ಅವಜ್ಜರಹಿತಸಭಾವಾನ"ನ್ತಿ ಕೇಚಿ। ತತ್ಥ ಪುರಿಮೇ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪೇ ವಿಪಾಕಧಮ್ಮಧಮ್ಮಾ ಏವ ಗಹಿತಾ, ದುತಿಯೇ ಪನ ವಿಪಾಕಧಮ್ಮಾಪಿ। ಯದಿ ಏವಂ, ಕಥಂ ತೇಸಂ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತನನ್ತಿ? ನ ಖೋ ಪನೇತಂ ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ "ವಿಪಾಕಧಮ್ಮಾ ಸೀಲಾದಿ ವಿಯ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತಿತಬ್ಬಾ"ತಿ। **ಸಮಾದಾನನ್ತಿ** ಪನ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ ಸಮ್ಮಾ ಆದಾನಂ ಪಚ್ಚಯವಸೇನ ಪವತ್ತಿ ಯೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ವಿಪಾಕಧಮ್ಮಾ ಹಿ ಪಚ್ಚಯವಿಸೇಸೇಹಿ ಸತ್ತಸನ್ತಾನೇ ಸಮ್ಮದೇವ ಆಹಿತಾ ಆಯುಆದಿಸಮ್ಪತ್ತಿವಿಸೇಸಭೂತಾ ಉಪರೂಪರಿಕುಸಲವಿಸೇಸುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ವದನ್ತಿ। **ಪುಞ್ಞಂ ಪವಡ್ಢತೀತಿ** ಏತ್ಥ **ಪುಞ್ಞನ್ತಿ** ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನಾಯಂ ನಿದ್ದೇಸೋತಿ ಆಹ **"ಪುಞ್ಞಫಲಂ ವಡ್ಢತೀ"**ತಿ। **ಪುಞ್ಞಫಲನ್ತಿ** ಚ ಏಕದೇಸಸರೂಪೇಕಸೇಸೇನ ವುತ್ತಂ "ಪುಞ್ಞಞ್ಚ ಪುಞ್ಞಫಲಞ್ಚ ಪುಞ್ಞಫಲ"ನ್ತಿ ಆಹ **"ಉಪರೂಪರಿ ಪುಞ್ಞಮ್ಪಿ ಪುಞ್ಞವಿಪಾಕೋಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ"**ತಿ।

"ಮಾತಾಪಿತೂನ"ನ್ತಿಆದಿ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಏವರೂಪಂ ಹೇತೂಪನಿಸ್ಸಯಂ ಕುಸಲಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಸಿನೇಹವಸೇನಾತಿ** ಉಪನಿಸ್ಸಯಭೂತಸ್ಸ ಸಿನೇಹಸ್ಸ ವಸೇನ, ನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಸ್ಸ। ನ ಹಿ ಸಿನೇಹಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ನಾಮ ಕುಸಲಂ ಅತ್ಥಿ। **ಮುದುಮದ್ದವಚಿತ್ತನ್ತಿ** ಮೇತ್ತಾವಸೇನ ಅತಿವಿಯ ಮದ್ದವನ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ। ಯಥಾ ಮತ್ಥಕಪ್ಪತ್ತಂ ವಟ್ಟಗಾಮಿಕುಸಲಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ...ಪೇ॰... ಮುದುಮದ್ದವಚಿತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಏವಂ ಮತ್ಥಕಪ್ಪತ್ತಮೇವ ವಿವಟ್ಟಗಾಮಿಕುಸಲಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿ...ಪೇ॰... ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತದಞ್ಞೇಪಿ ಪನ ದಾನಸೀಲಾದಿಧಮ್ಮಾ ವಟ್ಟಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಭೂತಾ **ವಟ್ಟಗಾಮಿಕುಸಲಂ** ವಿವಟ್ಟಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಭೂತಾ **ವಿವಟ್ಟಗಾಮಿಕುಸಲನ್ತಿ** ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಪರಿಯೋಸಾನನ್ತಿ** ಫಲವಿಸೇಸಾವಹತಾಯ ಫಲದಾಯ ಕೋಟಿ ಸಿಖಾಪ್ಪತ್ತಿ, ದೇವಲೋಕೇ ಚ ಪವತ್ತಿಸಿರಿವಿಭವೋತಿ ಪರಿಯೋಸಾನಂ **"ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ"**ತಿ ವಿಸೇಸಿತಂ, ಮನುಸ್ಸಲೋಕವಸೇನೇವ ಚಾಯಂ ದೇಸನಾ ಆಗತಾತಿ। ಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನಸಮ್ಪತ್ತಿ ಪರಿಯೋಸಾನನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। **ವಿವಟ್ಟಗಾಮಿಕುಸಲಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಸುತ್ತಪರಿಯೋಸಾನೇ ದಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ** "ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಙ್ಖೋ ನಾಮ ರಾಜಾ"ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೦೮)।

ದಳ್ಹನೇಮಿಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೮೧. **ಇಧಾತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ "ಕುಸಲಾನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಾನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೧೦) ಸುತ್ತದೇಸನಾಯ ಆರದ್ಧಟ್ಠಾನೇ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಗಾಮಿಭಾವೇನ ಸಾಧಾರಣೇ ಕುಸಲಗ್ಗಹಣೇ। ತತ್ಥ **ವಟ್ಟಗಾಮಿಕುಸಲಾನುಸನ್ಧಿವಸೇನ "ಭೂತಪುಬ್ಬಂ ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿ ದೇಸನಂ**

ಆರಭಿ, ಆರಭನ್ತೋ ಚ ದೇಸಿಯಮಾನಮತ್ತಂ । ಧಮ್ಮಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಏವಂ ದೀಪೇತ್ವಾ ಆರಭೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಭಿಕ್ಖವೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ಪಠಮಂ ತಥಾ ಅದೀಪೇನ್ತೋಪಿ ಭಗವಾ ಅತ್ಥತೋ ದೀಪೇತಿ ವಿಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೮೨. **ಈಸಕಮ್ಪೀ**ತಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ। **ಅವಸಕ್ಕಿತ**ನ್ತಿ ಓಗತಭಟ್ಠಂ। **ನೇಮಿಅಭಿಮುಖ**ನ್ತಿ ನೇಮಿಪ್ಪದೇಸಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಾ। **ಬನ್ಧಿಂಸು** ಚಕ್ಕರತನಸ್ಸ ಓಸಕ್ಕಿತಾನೋಸಕ್ಕಿತಭಾವಂ ಜಾನಿತುಂ। **ತದೇತ**ನ್ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಟ್ಠಾನಾ ಚವನಂ। **ಅತಿಬಲವದೋಸೇ**ತಿ ರಞ್ಞೋ ಬಲವತಿ ಅನತ್ಥೇ ಉಪಟ್ಠಿತೇ **ಸತಿ**।

ಅಪ್ಪಮತ್ತೋತಿ ರಞ್ಞೋ ಆಣಾಯ ಪಮಾದಂ ಅಕರೋನ್ತೋ।

ಏಕಸಮುದ್ದಪರಿಯನ್ತಮೇವಾತಿ ಜಮ್ಬುದೀಪಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। ಸೋ ಉತ್ತರತೋ ಅಸ್ಸಕಣ್ಣಪಬ್ಬತೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಂ ಹುತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಠಿತಏಕಸಮುದ್ದಪರಿಯನ್ತೋ। **ಪುಞ್ಞಿದ್ಧಿವಸೇನಾ**ತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಭಾವಾವಹಾಯ ಪುಞ್ಞಿದ್ಧಿಯಾ ವಸೇನ।

೮೩. **ಏವಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಕಾಸಾಯಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಅಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ। **ಸುಕತಂ ಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಮೇವ ವದತಿ।

"ದಸವಿಧಂ, ದ್ವಾದಸವಿಧ"ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತವಿಭಾಗೋ ಪರತೋ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ। **ಪೂರೇನ್ತೇನೇವಾ**ತಿ ಪೂರೇತ್ವಾ ಠಿತೇನೇವ। **ನಿದ್ದೋಸೇ**ತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಾನಂ ದೋಸಾನಂ ಅಪಗಮನೇ ನಿದ್ದೋಸೇ। **ಚಕ್ಕವತ್ತೀನಂ ವತ್ತೇ**ತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜೂಹಿ ವತ್ತಿತಬ್ಬವತ್ತೇ। ಭಾವಿನಿ ಭೂತೇ ವಿಯ ಹಿ ಉಪಚಾರೋ ಯಥಾ "ಅಗಮಾ ರಾಜಗಹಂ ಬುದ್ಧೋ"ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೪೧೦)। ಅಧಿಗತಚಕ್ಕವತ್ತಿಭಾವಾಪಿ ಹಿ ತೇ ತತ್ಥ ವತ್ತನ್ತೇವಾತಿ ತಥಾ ವುತ್ತಂ।

ಚಕ್ಕವತ್ತಿಅರಿಯವತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೪. ಅಞ್ಞಥಾ ವತ್ತಿತುಂ ಅದೇನ್ತೋ ಸೋ ಧಮ್ಮೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ತದಧಿಟ್ಠಾನಂ, ತೇನ **ತದಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಚೇತಸಾ**। **ಸಕ್ಕರೋನ್ತೋ**ತಿ ಆದರಕಿರಿಯಾವಸೇನ ಕರೋನ್ತೋ। ತೇನಾಹ **"ಯಥಾ"**ತಿಆದಿ। **ಗರುಂ ಕರೋನ್ತೋ**ತಿ ಪಾಸಾಣಚ್ಛತ್ತಂ ವಿಯ ಗರುಕರಣವಸೇನ ಗರುಂ ಕರೋನ್ತೋ। ತೇನೇವಾಹ **"ತಸ್ಮಿಂ ಗಾರವುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ"**ತಿ। **ಮಾನೇನ್ತೋ**ತಿ ಸಮ್ಭಾವನಾವಸೇನ ಮನೇನ ಪಿಯಾಯನ್ತೋ। ತೇನಾಹ **"ತಮೇವಾ"**ತಿಆದಿ। ಏವಂ ಪೂಜಯತೋ ಅಪಚಾಯತೋ ಏವಞ್ಚ ಯಥಾವುತ್ತಸಕ್ಕಾರಾದಿಸಮ್ಭವೋತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತಂ ಅಪದಿಸಿತ್ವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **"ಧಮ್ಮಾಧಿಪತಿಭೂತೋ ಆಗತಭಾವೇನಾ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಯಥಾವುತ್ತಧಮ್ಮಸ್ಸ ಜೇಟ್ಠಕಭಾವೇನ ಪುರಿಮಪುರಿಮತರಅತ್ತಭಾವೇಸು ಸಕ್ಕಚ್ಚ ಸಮುಪಚಿತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **"ಧಮ್ಮವಸೇನೇವ ಸಬ್ಬಕಿರಿಯಾನಂ ಕರಣೇನಾ"**ತಿ ಏತೇನ ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಯಥಾವುತ್ತಧಮ್ಮನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ರಕ್ಖಾವರಣಗುತ್ತಿಯಾ। **ಪರಂ ರಕ್ಖನ್ತೋ** ಅಞ್ಞಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾದಿಅನತ್ಥತೋ ರಕ್ಖನ್ತೋ ತೇನೇವ ಪರತ್ಥಸಾಧನೇನ ಖನ್ತಿಆದಿಗುಣೇನ **ಅತ್ತಾನಂ** ತತೋ ಏವ **ರಕ್ಖತಿ**। **ಮೇತ್ತಚಿತ್ತತಾ**ತಿ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತತಾಯ। **ನಿವಾಸನಪಾರುಪನಗೇಹಾದೀನಂ** ಸೀತುಣ್ಹಾದಿಪಟಿಬಾಹನೇನ **ಆವರಣಂ**। **ಅನ್ತೋಜನಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಅಬ್ಭನ್ತರಭೂತೇ ಪುತ್ತದಾರಾದಿಜನೇ।

"ಸೀಲಸಂವರೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಹೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ರಕ್ಖಂ ದಸ್ಸೇತಿ, **"ವತ್ಥಗನ್ಧಮಾಲಾದೀನಿ ದೇಹೀ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಆವರಣಂ, ಇತರೇನ ಗುತ್ತಿಂ। **ಭತ್ತವೇತನಸಮ್ಪದಾನೇನಪೀ**ತಿ ಪಿ-ಸದ್ದೇನ ಸೀಲಸಂವರೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪನಾದೀನಿ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತಿ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಇತೋ ಪರೇಸುಪಿ ಪಿ-ಸದ್ದಗ್ಗಹಣೇಸು। ನಿಗಮೋ ನಿವಾಸೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ನೇಗಮಾ,** ಏವಂ **ಜಾನಪದಾ**ತಿ ಆಹ **"ನಿಗಮವಾಸಿನೋ"**ತಿಆದಿ।

ನವವಿಧಾ ಮಾನಮದಾತಿ "ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿಆದಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೧೦೮; ಧ॰ ಸ॰ ೧೧೨೧; ವಿಭ॰ ೮೬೬; ಮಹಾನಿ॰ ೨೧, ೧೭೮) ನಯಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ನವವಿಧಾ ಮಾನಸಙ್ಖಾತಾ ಮದಾ। ಮಾನೋ ಏವ ಹೇತ್ಥ ಪಮಜ್ಜನಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ

ಮಾನಮದೋ। ಸೋಭನೇ ಕಾಯಿಕವಾಚಸಿಕಕಮ್ಮೇ ರತೋತಿ **ಸೂರತೋ** ಉ-ಕಾರಸ್ಸ ದೀಘಂ ಕತ್ವಾ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಸೋರಚ್ಚಂ,** ಕಾಯಿಕವಾಚಸಿಕೋ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ, ಸಬ್ಬಂ ವಾ ಕಾಯವಚೀಸುಚರಿತಂ। ಸುಟ್ಠು ಓರತೋತಿ **ಸೋರತೋ,** ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಸೋರಚ್ಚಂ,** ಯಥಾವುತ್ತಮೇವ ಸುಚರಿತಂ। **ರಾಗಾದೀನನ್ತಿ** ರಾಗದೋಸಮೋಹಮಾನಾದೀನಂ। **ದಮನಾದೀಹೀತಿ** ದಮನಸಮನಪರಿನಿಬ್ಬಾಪನೇಹಿ। **ಏಕಮತ್ತಾನನ್ತಿ** ಏಕಂ ಚಿತ್ತಂ, ಏಕಚ್ಚಂ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ರಾಗಾದೀನಞ್ಹಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಿಯಂ ದಮನಾದಿಪಚ್ಚೇಕಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ, ನ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ವಿಯ ಏಕಜ್ಝಂ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಮುಖೇನ ಪಜಹನತೋ। **ಏಕಮತ್ತಾನನ್ತಿ** ವಾ ವಿವೇಕವಸೇನ ಏಕಂ ಏಕಾಕಿನಂ ಅತ್ತಾನಂ। **ಕಾಲೇ ಕಾಲೇತಿ** ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತಬ್ಬೇ ಕಾಲೇ ಕಾಲೇ।

ಇಧ ಠತ್ವಾತಿ "ಇದಂ ಖೋ, ತಾತ, ತ"ನ್ತಿ ಏವಂ ನಿಗಮನವಸೇನ ವುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಠತ್ವಾ। **ವತ್ತನ್ತಿ** ಅರಿಯಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತಂ। **ಸಮಾನೇತಬ್ಬನ್ತಿ** "ದಸವಿಧಂ, ದ್ವಾದಸವಿಧ"ನ್ತಿ ಚ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಗಣನಾಯ ಚ ಸಮಾನಂ ಕಾತಬ್ಬಂ ಅನೂನಂ ಅನಧಿಕಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಂ। **ಅಧಮ್ಮರಾಗಸ್ಸಾತಿ** ಅಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ರಾಗಸ್ಸ। **ವಿಸಮಲೋಭಸ್ಸಾತಿ** ಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇಪಿ ಅತಿವಿಯ ಬಲವಭಾವೇನ ಪವತ್ತಲೋಭಸ್ಸ।

ಚಕ್ಕರತನಪಾತುಭಾವವಣ್ಣನಾ

೮೫. **ವತ್ತಮಾನಸ್ಸಾತಿ** ಪರಿಪುಣ್ಣೇ ಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತೇ ವತ್ತಮಾನಸ್ಸ, ನೋ ಅಪರಿಪುಣ್ಣೇತಿ ಆಹ **"ಪೂರೇತ್ವಾ ವತ್ತಮಾನಸ್ಸಾ"**ತಿ। ಕಿತ್ತಾವತಾ ಪನಸ್ಸ ಪಾರಿಪೂರೀ ಹೋತೀತಿ? ತತ್ಥ "ಕತಾಧಿಕಾರಸ್ಸ ತಾವ ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ದ್ವಾದಸಹಿಪಿ ಸಂವಚ್ಛರೇಹಿ ಪೂರತಿ, ಪಞ್ಚವೀಸತಿಯಾ, ಪಞ್ಞಾಸಾಯ ವಾ ಸಂವಚ್ಛರೇಹಿ। ಅಯಞ್ಚ ಭೇದೋ ಧಮ್ಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸಪಿ ತಿಕ್ಖಮಜ್ಝಮುದುತಾವಸೇನ, ಇತರಸ್ಸ ತತೋ ಭಿಯ್ಯೋಪೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ದುತಿಯಾದಿಚಕ್ಕವತ್ತಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೯೦. **ಅತ್ತನೋ ಮತಿಯಾತಿ** ಪರಮ್ಪರಾಗತಂ ಪುರಾಣಂ ತನ್ತಿಂ ಪವೇಣಿಂ ಲಙ್ಘಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಇಚ್ಛಿತಾಕಾರೇನ। ತೇನಾಹ **"ಪೋರಾಣಕ"**ನ್ತಿಆದಿ।

ನ ಪಬ್ಬನ್ತೀತಿ ಸಮಿದ್ಧಿಯಾ ನ ಪೂರೇನ್ತಿ, ಫೀತಾ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ನ ವಡ್ಢನ್ತೀ"**ತಿ। ತಥಾ ಚಾಹ **"ಕತ್ಥಚಿ ಸುಞ್ಞಾ ಹೋನ್ತೀ"**ತಿ। ತತ್ಥ ತತ್ಥ ರಾಜಕಿಚ್ಚೇ ರಞ್ಞಾ ಅಮಾ ಸಹ ವತ್ತನ್ತೀತಿ **ಅಮಚ್ಚಾ,** ಯೇಹಿ ವಿನಾ ರಾಜಕಿಚ್ಚಂ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ। ಪರಮ್ಪರಾಗತಾ ಹುತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಪರಿಸಾಯ ಭವಾತಿ **ಪಾರಿಸಜ್ಜಾ।** ತೇನಾಹ **"ಪರಿಸಾವಚರಾ"**ತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನನ್ತರೇ ಠಪಿತಾ ಹುತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಆಯಂ, ವಯಞ್ಚ ಯಾಥಾವತೋ ಗಣೇನ್ತೀತಿ **ಗಣಕಾ।** ಜಾತಿಕುಲಸುತಾಚಾರಾದಿವಸೇನ ಪುಥುತ್ತಂ ಗತತ್ತಾ ಮಹತೀ ಮತ್ತಾ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಮಹಾಮತ್ತಾ,** ತೇ ಪನ ಮಹಾನುಭಾವಾ ಅಮಚ್ಚಾ ಏವಾತಿ ಆಹ **"ಮಹಾಅಮಚ್ಚಾ"**ತಿ। ಯೇ ರಞ್ಞೋ ಹತ್ಥಾನೀಕಾದೀಸು ಅವಟ್ಠಿತಾ, ತೇ **ಅನೀಕಟ್ಠಾತಿ** ಆಹ **"ಹತ್ಥಿಆಚರಿಯಾದಯೋ"**ತಿ । ಮನ್ತಂ ಪಞ್ಞಂ ಅಸಿತಾ ಹುತ್ವಾ ಜೀವನ್ತೀತಿ **ಮನ್ತಸ್ಸಾಜೀವಿನೋ,** ಮತಿಸಜೀವಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಯೇ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ರಾಜಕಿಚ್ಚೇ ಉಪದೇಸದಾಯಿನೋ। ತೇನಾಹ **"ಮನ್ತಾ ವುಚ್ಚತಿ ಪಞ್ಞಾ"**ತಿಆದಿ।

ಆಯುವಣ್ಣಾದಿಪರಿಹಾನಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೯೧. **ಬಲವಲೋಭತ್ತಾತಿ** "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ ಇದಾನಿ ದಲಿದ್ದಮನುಸ್ಸಾ ನಾಮ ಬಹೂ, ತೇಸಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಧನೇ ಅನುಪ್ಪದಿಯಮಾನೇ ಮಯ್ಹಂ ಕೋಸಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖಯೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಬಲವಲೋಭತ್ತಾ। **ಉಪರೂಪರಿಭೂಮೀಸೂತಿ** ಛಕಾಮಸಗ್ಗಸಙ್ಖಾತಾಸು ಉಪರೂಪರಿಕಾಮಭೂಮೀಸು। ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಫಲಂ **ಅಗ್ಗಂ** ನಾಮ, ತಂ ಪನೇತ್ಥ ಉದ್ಧಗಾಮೀತಿ ಆಹ **"ಉದ್ಧಂ**

ಅಗ್ಗಂ ಅಸ್ಸಾ"ತಿ। ಸಗ್ಗೇ ನಿಯುತ್ತಾ, ಸಗ್ಗಪ್ಪಯೋಜನಾತಿ ವಾ **ಸೋವಗ್ಗಿಕಾ। ದಸನ್ನಂ ವಿಸೇಸಾನನ್ತಿ** ದಿಬ್ಬಆಯುವಣ್ಣಯಸಸುಖಆಧಿಪತೇಯ್ಯಾನಞ್ಚೇವ ದಿಬ್ಬರೂಪಾದೀನಞ್ಚ ಫಲವಿಸೇಸಾನಂ । **ವಣ್ಣಗ್ಗಹಣೇನ** ಚೇತ್ಥ ಸಕೋ ಅತ್ತಭಾವವಣ್ಣೋ ಗಹಿತೋ, **ರೂಪಗ್ಗಹಣೇನ** ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ।

೯೭. **ಸುಟ್ಠು ನಿಸಿದ್ಧನ್ತಿ** ಯಥಾಯಂ ಇಮಿನಾ ಅತ್ತಭಾವೇನ ಅದಿನ್ನಂ ಆದಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಏವಂ ಸಮ್ಮದೇವ ತತೋ ನಿಸೇಧಿತಂ ಕತ್ವಾ। **ಮೂಲಹತನ್ತಿ** ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪನೇನ ಮೂಲೇ ಏವ ಹತಂ।

೯೮. ರಾಗವಸೇನ ಚರಣಂ **ಚರಿತ್ತಂ,** ಚರಿತ್ತಮೇವ **ಚಾರಿತ್ತಂ,** ಮೇಥುನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ತಂ ಪನ "ಪರೇಸಂ ದಾರೇಸೂ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ "**ಮಿಚ್ಛಾಚಾರ**"ನ್ತಿ ಆಹ।

೧೦೦. **ಪಚ್ಚನೀಕದಿಟ್ಠೀ**ತಿ "ಅತ್ಥಿ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿಆದಿಕಾಯ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೪೧; ೨.೯೪; ವಿಭ॰ ೭೯೩) ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಾ ದಿಟ್ಠಿ।

೧೦೧. **ಮಾತುಚ್ಛಾದಿಕಾ** ಉಪರಿ ಸಯಮೇವ ವಕ್ಖತಿ। **ಅತಿಬಲವಲೋಭೋ**ತಿ ಅತಿವಿಯ ಬಲವಾ ಬಹಲಕಿಲೇಸೋ, ಯೇನ ಅಕಾಲೇ, ಅದೇಸೇ ಚ ಪವತ್ತತಿ। **ಮಿಚ್ಛಾಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಮಿಚ್ಛಾ ವಿಪರೀತೋ ಅವಿಸಭಾಗವತ್ಥುಕೋ ಲೋಭಧಮ್ಮೋ। ತೇನಾಹ "**ಪುರಿಸಾನ**"ನ್ತಿಆದಿ।

ತಸ್ಸ ಭಾವೋತಿ ಯೇನ ಮೇತ್ತಾಕರುಣಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಮತ್ತೇಯ್ಯೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸೋ ತಸ್ಸ ಯಥಾವುತ್ತಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ, ತಂಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಚ ಕಿರಿಯಾ **ಮತ್ತೇಯ್ಯತಾ**। ತೇನಾಹ "**ಮಾತರಿ ಸಮ್ಮಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಏತಂ ನಾಮ**"ನ್ತಿ । ಯಾ ಸಮ್ಮಾ ಪಜ್ಜಿತಬ್ಬೇ ಸಮ್ಮಾ ಅಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿ, ಸೋಪಿ ದೋಸೋ ಅಗಾರವಕಿರಿಯಾದಿಭಾವತೋ। ವಿಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಪನ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ "**ತಸ್ಸಾ ಅಭಾವೋ ಚೇವ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖತಾ ಚ ಅಮತ್ತೇಯ್ಯತಾ**"ತಿ। **ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾನನ್ತಿ** ಅತ್ತನೋ ಕುಲೇ ವುದ್ಧಾನಂ ಮಹಾಪಿತುಚೂಳಪಿತುಜೇಟ್ಠಕಭಾತಿಕಾದೀನಂ।

ದಸವಸ್ಸಾಯುಕಸಮಯವಣ್ಣನಾ

೧೦೩. "**ಯ**"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮಯೋ ಆಮಟ್ಠೋ, ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಚೇತಂ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನನ್ತಿ ಆಹ "**ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ**"ತಿ। ಅಲಂ ಪತಿನೋತಿ **ಅಲಂಪತೇಯ್ಯಾ**। ತಸ್ಸಾ ಪರಿಯತ್ತತಾ ಭರಿಯಾಭಾವೇನಾತಿ ಆಹ "**ದಾತುಂ ಯುತ್ತಾ**"ತಿ। **ಅಗ್ಗರಸಾನೀ**ತಿ ಮಧುರಭಾವೇನ, ಭೇಸಜ್ಜಭಾವೇನ ಚ ಅಗ್ಗಭೂತರಸಾನಿ।

ದಿಪ್ಪಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಪಟಿಪಕ್ಖಭಾವೇನ ಸಮುಜ್ಜಲಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತೇನಾಹ "ಕುಸಲನ್ತಿಪಿ ನ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ । **ಅಹೋ ಪುರಿಸೋ**ತಿ ಮಾತಾದೀಸುಪಿ ಈದಿಸೋ, ಅಞ್ಞೇಸಂ ಕೇಸಂ ಕಿಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸ್ಸತಿ, ಅಹೋ ತೇಜವಪುರಿಸೋತಿ।

ಗೇಹೇ ಮಾತುಗಾಮಂ ವಿಯಾತಿ ಅತ್ತನೋ ಗೇಹೇ ದಾಸಿಭರಿಯಾಭೂತಮಾತುಗಾಮಂ ವಿಯ। **ಮಿಸ್ಸೀಭಾವನ್ತಿ** ಮಾತಾದೀಸು ಭರಿಯಾಯ ವಿಯ ಚಾರಿತ್ತಸಙ್ಕರಂ।

ಬಲವಕೋಪೋತಿ ಹನ್ತುಕಾಮತಾವಸೇನ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಬಲವಕೋಪೋ। **ಆಘಾತೇತೀ**ತಿ ಆಹನತಿ, ಅತ್ತನೋ ಕಕ್ಖಳಫರುಸಭಾವೇನ ಚಿತ್ತಂ ವಿಬಾಧತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ನಿಸ್ಸಯದಹನರಸೋ ಹಿ ದೋಸೋ। **ಬ್ಯಾಪಾದೇತೀ**ತಿ ವಿನಾಸೇತಿ, **ಮನೋಪದೂಸನತೋ** ಮನಸ್ಸ ಪಕೋಪನತೋ। **ತಿಬ್ಬನ್ತಿ** ತಿಕ್ಖಂ, ಸಾ ಪನಸ್ಸ ತಿಕ್ಖತಾ ಸರೀರೇ ಅವಹನ್ತೇಪಿ ಸಿನೇಹವತ್ಥುಂ ಲಜ್ಜಿತ್ವಾಪಿ ಪವತ್ತಿಯಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ ಆಹ "**ಪಿಯಮಾನಸ್ಸಪೀ**"ತಿಆದಿ।

೧೦೪. ಕಪ್ಪವಿನಾಸೋ **ಕಪ್ಪೋ** ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ, ಅನ್ತರಾವ ಕಪ್ಪೋ **ಅನ್ತರಕಪ್ಪೋ**। ತಣ್ಹಾದಿಭೇದೋ ಕಪ್ಪೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಕಪ್ಪೋ,** ಸತ್ತಲೋಕೋತಿ ಆಹ **"ಅನ್ತರಾವ ಲೋಕವಿನಾಸೋ"**ತಿ। ಸ್ವಾಯಂ ಅನ್ತರಕಪ್ಪೋ ಕತಿವಿಧೋ, ಕಥಞ್ಚಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ, ಕಿಂ ಗತಿಕೋತಿ ಅನ್ತೋಗಧಂ ಚೋದನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ಅನ್ತರಕಪ್ಪೋ ಚ ನಾಮಾ"**ತಿಆದಿ। **ಲೋಭುಸ್ಸದಾಯಾತಿ** ಲೋಭಾಧಿಕಾಯ **ಪಜಾಯ** ವತ್ತಮಾನಾಯ।

ಏವಂ ಚಿನ್ತಯಿಂಸೂತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಯಥಾನುಸ್ಸವಾನುಸ್ಸರಣೇನ, ಅತ್ತನೋ ಚ ಆಯುವಿಸೇಸಸ್ಸ ಲಭನತೋ। **ಗುಮ್ಬಲತಾದೀಹಿ ಗಹನಂ ಠಾನನ್ತಿ** ಗುಮ್ಬಲತಾದೀಹಿ ಸಞ್ಛನ್ನತಾಯ ಗಹನಭೂತಂ ಠಾನಂ। **ರುಕ್ಖೇಹಿ ಗಹನನ್ತಿ** ರುಕ್ಖೇಹಿ ನಿರನ್ತರನಿಚಿತೇಹಿ ಗಹನಭೂತಂ । **ನದೀವಿದುಗ್ಗನ್ತಿ** ಛಿನ್ನತಟಾಹಿ ನದೀಹಿ ಓರತೋ, ಪಾರತೋ ಚ ವಿದುಗ್ಗಂ। ತೇನಾಹ **"ನದೀನ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ಪಬ್ಬತೇಹಿ ವಿಸಮಂ** ಪಬ್ಬತನ್ತರಂ। **ಪಬ್ಬತೇಸು ವಾ** ಛಿನ್ನತಟೇಸು ದುರಾರೋಹಂ **ವಿಸಮಟ್ಠಾನಂ। ಸಭಾಗೇತಿ** ಜೀವನವಸೇನ ಸಮಾನಭಾಗೇ ಸದಿಸೇ **ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ**।

ಆಯುವಣ್ಣಾದಿವಡ್ಢನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೦೫. **ಆಯತನ್ತಿ** ವಾ ದೀಘಂ ಚಿರಕಾಲಿಕಂ। ಮರಣವಸೇನ ಹಿ ಞಾತಿಕ್ಖಯೋ ಆಯತೋ ಅಪುನರಾವತ್ತನತೋ, ನ ರಾಜಭಯಾದಿನಾ ಉಕ್ಕಮನವಸೇನ ಪುನರಾವತ್ತಿಯಾಪಿ ತಸ್ಸ ಲಬ್ಭನತೋ। **ಓಸಕ್ಕೇಯ್ಯಾಮಾತಿ** ಓರಮೇಯ್ಯಾಮ। ವಿರಮಣಮ್ಪಿ ಅತ್ಥತೋ ಪಜಹನಮೇವ ಪರಿಚ್ಚಜನಭಾವತೋತಿ ಆಹ **"ಪಜಹೇಯ್ಯಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। **ಸೀಲಗಬ್ಭೇ ವಡ್ಢಿತತ್ತಾತಿ** ಮಾತು, ಪಿತು ಚ ಸೀಲವನ್ತತಾಯ ತದವಯವಭೂತೇ ಗಬ್ಭೇ ವಡ್ಢಿ "ಸೀಲಗಬ್ಭೇ ವಡ್ಢಿತಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ, ಏತೇನ ಉತುಆಹಾರಸ್ಸ ವಿಯ ತದಞ್ಞಸ್ಸಾಪಿ ಬಾಹಿರಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ವಸೇನ ಸತ್ತಸನ್ತಾನಸ್ಸ ವಿಸೇಸಾಧಾನಂ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ **ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲಟೀಕಾಯಂ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೭) ವುತ್ತಮೇವ। **ಖೇತ್ತವಿಸುದ್ಧಿಯಾತಿ** ಅಧಿಟ್ಠಾನಭೂತವತ್ಥುವಿಸುದ್ಧಿಯಾ। ನನು ಚ ತಂ ವಿಸೇಸಾಧಾನಂ ಜಾಯಮಾನಂ ರೂಪಸನ್ತತಿಯಾ ಏವ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ರೂಪಸನ್ತತಿಯಾ ಪನ ತಥಾ ಆಹಿತವಿಸೇಸಾಯ ಅರೂಪಸನ್ತತಿಪಿ ಲದ್ಧೂಪಕಾರಾ ಏವ ಹೋತಿ ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧವುತ್ತಿಭಾವತೋ। ಯಥಾ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೇನ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಿತೇ ರೂಪಕಾಯೇ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಅತ್ತಭಾವೋ ಅನುಗ್ಗಹಿತೋ ಏವ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಯಥಾ ಪನ ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಪುಞ್ಞವಿಸೇಸಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ತಸ್ಸ ಇತ್ಥಿರತನಾದೀನಂ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಾ ತೇ ತೇ ವಿಸೇಸಾ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ ತಬ್ಭಾವೇ ಭಾವತೋ, ತದಭಾವೇ ಚ ಅಭಾವತೋ, ಏವಮೇವ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಯಥಾವುತ್ತಪುಞ್ಞವಿಸೇಸಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ತೇಸಂ ಪುತ್ತಾನಂ ಜಾಯಮಾನಾನಂ ದೀಘಾಯುಕತಾ ಖೇತ್ತವಿಸುದ್ಧಿಯಾವ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ ಸಂವೇಗಧಮ್ಮಛನ್ದಾದಿಸಮುಪಬ್ರೂಹಿತಾಯ ತದಾ ತೇಸಂ ಕುಸಲಚೇತನಾಯ ತಥಾ ಉಳಾರಭಾವೇನ ಸಮುಪ್ಪಜ್ಜನತೋ। **ಏತ್ಥಾತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ, **ತತ್ಥಾತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಂ ಕುಸಲಧಮ್ಮಂ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತಮಾನೇ ಸತ್ತನಿಕಾಯೇ। **ತತ್ಥೇವಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸತ್ತನಿಕಾಯೇ। **"ಅತ್ತನೋವ ಸೀಲಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ ಸಸನ್ತತಿಪರಿಯಾಪನ್ನಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ತತ್ಥ ವಿಸೇಸಪ್ಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ। ಖೇತ್ತವಿಸುದ್ಧಿಪಿ ಪನ ಇಧಾಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ।

ಕೋಟ್ಠಾಸಾತಿ ಚತ್ತಾರೀಸವಸ್ಸಾಯುಕಾತಿಆದಯೋ ಅಸೀತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಪರಿಯೋಸಾನಾ ಏಕಾದಸ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ। **ಅದಿನ್ನಾದಾನಾದೀಹೀತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯಿಕಾಪರಿಯೋಸಾನಾನಂ ದಸನ್ನಂ ಪಾಪಕೋಟ್ಠಾಸಾನಂ ಗಹಣಂ।

ಸಙ್ಖರಾಜಉಪ್ಪತ್ತಿವಣ್ಣನಾ

೧೦೬. **ಏವಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕತಣ್ಹಾತಿ** ಏವಂ ವಚೀಭೇದಂ ಪಾಪನವಸೇನ ಪವತ್ತಾ ಭುಞ್ಜಿತುಕಾಮತಾ। **ಅನಸನನ್ತಿ** ಕಾಯಿಕಕಿರಿಯಾಅಸಮತ್ಥತಾಹೇತುಭೂತೋ ಸರೀರಸಙ್ಕೋಚೋ। ತೇನಾಹ **"ಅವಿಪ್ಫಾರಿಕಭಾವೋ"**ತಿಆದಿ। **ಘನನಿವಾಸತನ್ತಿ**

ಗಾಮನಿಗಮರಾಜಧಾನೀನಂ ಘನನಿವಿಟ್ಠತಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ನಾತಿದೂರವತ್ತಿತಂ। **ನಿರನ್ತರಪೂರಿತೋತಿ** ನಿರನ್ತರಂ ವಿಯ ಪುಣ್ಣೋ ತತ್ರುಪಗಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಬಹುಭಾವತೋ।

ಮೇತ್ತೇಯ್ಯಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದವಣ್ಣನಾ

೧೦೭. ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ವಡ್ಢಮಾನಕವಸೇನ ದೇಸನಾ ಆಗತಂ, ಇದಂ ಪನ ನ ವಡ್ಢಮಾನಕವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾತಿ ಚೇ ಆಹ **"ನ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ಸತ್ತಾನಂ ವಡ್ಢಮಾನಾಯುಕಕಾಲೇ ಬುದ್ಧಾ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ ಸಂಸಾರೇ ಸಂವೇಗಸ್ಸ ದುಬ್ಬಿಭಾವನೀಯತ್ತಾ । ತತೋ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸತೋ ಓರಮೇವ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಕಾಲೋ।

೧೦೮. ಸಮುಸ್ಸಿತಟ್ಠೇನ ಯೂಪೋ ವಿಯಾತಿ **ಯೂಪೋ,** ಯೂಪನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸತ್ತಾ ಅನೇಕಭೂಮಿಕೂಟಾಗಾರೋವರಕಾದಿವನ್ತತಾಯಾತಿ **ಯೂಪೋ,** ಪಾಸಾದೋ। **ರಞ್ಞೋ ಹೇತುಭೂತೇನಾತಿ** ಹೇತುಅತ್ಥೇ ಕರಣವಚನನ್ತಿದಸ್ಸೇತಿಉಸ್ಸಾಹಸಮ್ಪತ್ತಿಆದಿನಾ। ಮಹತಾ ರಾಜಾನುಭಾವೇನ, ಮಹತಾ ಚ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಚತೂಹಿ ಸಙ್ಗಹವತ್ಥೂಹಿ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ರಞ್ಜನತೋ **ಮಹಾಪನಾದೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಜಾತೋ। ಜಾತಕೇತಿ** ಮಹಾಪನಾದಜಾತಕೇ (ಜಾ॰ ೧.೩.೪೦ ಮಹಾಪನಾದಜಾತಕೇ)।

ಪನಾದೋ ನಾಮ ಸೋ ರಾಜಾತಿ "ಅತೀತೇ ಪನಾದೋ ನಾಮ ಸೋ ರಾಜಾ ಅಸ್ಸೋಸೀ"ತಿ ಅತ್ತಭಾವನ್ತರತಾಯ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಂ ವಿಯ ನಿದ್ದಿಸತಿ। ಆಯಸ್ಮಾ ಹಿ ಭದ್ದಜಿತ್ಥೇರೋ ಅತ್ತನಾ ಅಜ್ಝಾವುತ್ಥಪುಬ್ಬಂ ಸುವಣ್ಣಪಾಸಾದಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಏವಮಾಹ। **ಯಸ್ಸ ಯೂಪೋ ಸುವಣ್ಣಯೋತಿ** ಯಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಅಯಂ ಯೂಪೋ ಪಾಸಾದೋ ಸುವಣ್ಣಯೋ ಸುವಣ್ಣಮಯೋ। **ತಿರಿಯಂ ಸೋಳಸುಬ್ಬೇಧೋತಿ** ವಿತ್ಥಾರತೋ ಸೋಳಸಸರಪಾತಪ್ಪಮಾಣೋ, ಸೋ ಪನ ಅಡ್ಢಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣೋ ಹೋತಿ। **ಉಬ್ಭಮಾಹು ಸಹಸ್ಸಧಾತಿ** ಉಬ್ಭಂ ಉಚ್ಚಭಾವಂ ಅಸ್ಸ ಪಾಸಾದಸ್ಸ ಸಹಸ್ಸಧಾ ಸಹಸ್ಸಕಣ್ಡಪ್ಪಮಾಣಂ ಆಹು, ಸೋ ಪನ ಯೋಜನತೋ ಪಞ್ಚವೀಸತಿಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣೋ ಹೋತಿ। ಕೇಚಿ ಪನೇತ್ಥ ಗಾಥಾಸುಖತ್ಥಂ "ಆಹೂ"ತಿ ದೀಘಂ ಕತಂ, ಅಹು ಅಹೋಸೀತಿ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ।

ಸಹಸ್ಸಕಣ್ಡೋತಿ ಸಹಸ್ಸಭೂಮಿಕೋ, "ಸಹಸ್ಸಖಣ್ಡೋ" ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋ ಏವ ಅತ್ಥೋ। **ಸತಗೇಣ್ಡೂತಿ** ಅನೇಕಸತನಿಯೂಹಕೋ। **ಧಜಾಲೂತಿ** ತತ್ಥ ತತ್ಥ ನಿಯೂಹಸಿಖರಾದೀಸು ಪತಿಟ್ಠಪಿತೇಹಿ ಸತ್ತಿಧಜವೀರಙ್ಗಧಜಾದೀಹಿ ಧಜೇಹಿ ಸಮ್ಪನ್ನೋ। **ಹರಿತಾಮಯೋತಿ** ಚಾಮೀಕರಸುವಣ್ಣಮಯೋ। ಕೇಚಿ ಪನ **ಹರಿತಾಮಯೋತಿ** "ಹರಿತಮಣಿಪರಿಕ್ಖಟೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಗನ್ಧಬ್ಬಾತಿ** ನಟಾ। **ಛಸಹಸ್ಸಾನಿ ಸತ್ತಧಾತಿ** ಛಮತ್ತಾನಿ ಗನ್ಧಬ್ಬಸಹಸ್ಸಾನಿ ಸತ್ತಧಾ ತಸ್ಸ ಪಾಸಾದಸ್ಸ ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ರಞ್ಞೋ ಅಭಿರಮಾಪನತ್ಥಂ ನಚ್ಚಿಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇ ಏವಂ ನಚ್ಚನ್ತಾಪಿ ಕಿರ ರಾಜಾನಂ ಹಾಸೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿಂಸು। ಅಥ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ ದೇವನಟಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಸಮಜ್ಜಂ ಕಾರೇಸಿ, ತದಾ ರಾಜಾ ಹಸೀತಿ।

ಕೋಟಿಗಾಮೋ ನಾಮ ಮಾಪಿತೋ। **ವತ್ಥೂತಿ** ಭದ್ದಜಿತ್ಥೇರಸ್ಸ ವತ್ಥು। ತಂ **ಥೇರಗಾಥಾವಣ್ಣನಾಯಂ** (ಥೇರಗಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಭದ್ದಜಿತ್ಥೇರಗಾಥಾವಣ್ಣನಾಯ) ವಿತ್ಥಾರತೋ ಆಗತಮೇವ। **ಇತರಸ್ಸಾತಿ** ನಳಕಾರದೇವಪುತ್ತಸ್ಸ। **ಆನುಭಾವಾತಿ** ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವನಿಮಿತ್ತಂ।

ದಾನವಸೇನ ದತ್ವಾತಿ ತಂ ಪಾಸಾದಂ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಗ್ಗಹಭಾವವಿಯೋಜನೇನ ದಾನಮುಖೇ ನಿಯೋಜೇತ್ವಾ। **ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾತಿ** ಚಿತ್ತೇನೇವ ಪರಿಚ್ಚಜನವಸೇನ ದತ್ವಾ ಪುನ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾನಂ ಸನ್ತಕಭಾವಕರಣೇನ ನಿರಪೇಕ್ಖಪರಿಚ್ಚಾಗವಸೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ। **ಏತ್ತಕೇನಾತಿ** "ಭೂತಪುಬ್ಬಂ ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಯಾವ "ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪದಂ ಏತ್ತಕೇನ ದೇಸನಾಮಗ್ಗೇನ।

ಭಿಕ್ಖುನೋ ಆಯುವಣ್ಣಾದಿವಡ್ಢನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೧೦. **ಇದಂ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಆಯುಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಆಯುಸ್ಮಿಂ ಸಾಧೇತಬ್ಬೇ ಇದಂ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ ಚಿರಜೀವಿತಾಯ ಹೇತುಭಾವತೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ಇದಂ ಆಯುಕಾರಣ"**ನ್ತಿ।

ಸಮ್ಪನ್ನಸೀಲಸ್ಸ ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಪಾಮೋಜ್ಜಪೀತಿಪಸ್ಸದ್ಧಿಸುಖಸಮಾಧಿಯಥಾಭೂತಞಾಣಾದಿಸಮ್ಭವತೋ ತಂಸಮುಟ್ಠಾನಪಣೀತರೂಪೇಹಿ ಕಾಯಸ್ಸ ಫುಟತ್ತಾ ಸರೀರೇ ವಣ್ಣಧಾತು ವಿಪ್ಪಸನ್ನಾ ಹೋತಿ, ಕಲ್ಯಾಣೋ ಚ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತೀತಿ ಆಹ **"ಸೀಲವತೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿ।

ವಿವೇಕಜಂ ಪೀತಿಸುಖಾದೀತಿ ಆದಿ-ಸದ್ದೇನ ಸಮಾಧಿಜಂ ಪೀತಿಸುಖಂ, ಅಪೀತಿಜಂ ಕಾಯಸುಖಂ, ಸತಿಪಾರಿಸುದ್ಧಿಜಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸುಖಞ್ಚ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಕೂಲತಾವಹೋತಿ ಅಪ್ಪಮಾಣಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ, ಅತ್ತನೋ ಚ ತೇಸು ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಕೂಲಭಾವತೋ। ಹಿತೂಪಸಂಹಾರಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ಫರಣಅಪ್ಪಮಾಣವಸೇನ ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ವಿಪ್ಫಾರಿಕತಾ।

"ಅರಹತ್ತಫಲಸಙ್ಖಾತಂ ಬಲ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ತಸ್ಸ ಅಕುಪ್ಪಧಮ್ಮತಾಯ ಕೇನಚಿ ಅನಭಿಭವನೀಯಭಾವತೋ।

"ಲೋಕೇ"ತಿ ಇದಂ ಯಥಾ **"ಏಕಬಲಮ್ಪೀ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೀಯತಿ, ಏವಂ "ದುಪ್ಪಸಹಂ ದುರಭಿಸಮ್ಭವ"ನ್ತಿ ಇಮೇಹಿಪಿ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ। ಲೋಕಪರಿಯಾಪನ್ನೇಹೇವ ಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ತೇಸಂ ಬಲಸ್ಸ ದುಪ್ಪಸಹತಾ, ದುರಭಿಸಮ್ಭವತಾ, ನ ಲೋಕುತ್ತರೇಹೀತಿ। **ಏತ್ಥೇವಾ**ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅರಹತ್ತಫಲೇ ಏವ, ತದತ್ಥನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಲೋಕುತ್ತರಪುಞ್ಞಮ್ಪೀತಿ ಲೋಕುತ್ತರಪುಞ್ಞಮ್ಪಿ ಪುಞ್ಞಫಲಮ್ಪಿ। **ಯಾವ ಆಸವಕ್ಖಯಾ ಪವಡ್ಢತಿ** ವಿವಟ್ಟಗಾಮಿಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮಾದಾನಹೇತೂತಿ ಯೋಜನಾ। **ಅಮತಪಾನಂ ಪಿವಿಂಸು** ಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗಫಲಸಮಧಿಗಮವಸೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ।

೪. ಅಗ್ಗಞ್ಞಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ವಾಸೇಟ್ಠಭಾರದ್ವಾಜವಣ್ಣನಾ

೧೧೧. **ಏತ್ಥಾ**ತಿ “ಪುಬ್ಬಾರಾಮೇ, ಮಿಗಾರಮಾತುಪಾಸಾದೇ”ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಪದದ್ವಯೇ। ಕೋಯಂ ಪುಬ್ಬಾರಾಮೋ, ಕಥಞ್ಚ ಪುಬ್ಬಾರಾಮೋ, ಕಾ ಚ ಮಿಗಾರಮಾತಾ, ಕಥಞ್ಚಸ್ಸಾ ಪಾಸಾದೋ ಅಹೋಸೀತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತೋಲೀನೇ ಅನುಯೋಗೇ। **ಅಯಂ** ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾ **ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ** ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಙ್ಖೇಪೇನೇವ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ। **ಪದುಮುತ್ತರಂ ಭಗವನ್ತಂ** ಏಕಂ ಉಪಾಸಿಕಂ ಅಗ್ಗುಪಟ್ಠಾಯಿಕಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇನ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾನ ತತ್ಥ ಸಞ್ಜಾತಗಾರವಬಹುಮಾನಾ ತಮೇವತ್ಥಂ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ **ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ। ಮೇಣ್ಡಕಪುತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಮೇಣ್ಡಕಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತಸ್ಸ। **ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಅಹೋಸಿ** ತಥಾ ಕತಾಧಿಕಾರತ್ತಾ।

ಮಾತುಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇಸಿ ಅತ್ತನೋ ಸೀಲಾಚಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಗರುಟ್ಠಾನಿಯತ್ತಾ। **ಉಪಯೋಗ**ನ್ತಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅಪ್ಪೇತಬ್ಬಟ್ಠಾನೇ ಅಪ್ಪನಾವಸೇನ ವಿನಿಯೋಗಂ ಅಗಮಂಸು। **ಅಞ್ಞೇಹಿ ಚ** ವೇಳುರಿಯಲೋಹಿತಙ್ಕಮಸಾರಗಲ್ಲಾದೀಹಿ। **ಭಸ್ಸತೀ**ತಿ ಓತರತಿ। **ಸುದ್ಧಪಾಸಾದೋವ ನ ಸೋಭತೀ**ತಿ ಕೇವಲೋ ಏಕಪಾಸಾದೋ ಏವ ವಿಹಾರೋ ನ ಸೋಭತಿ। ನಿಯೂಹಾನಿ ಬಹೂನಿ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಸೇನಾಸನಾನಿ “ದುವಡ್ಢಗೇಹಾನೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಮಜ್ಝೇ ಗಬ್ಭೋ ಸಮನ್ತತೋ ಅನುಪರಿಯಾಯತೋತಿ ಏವಂ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಕತಸೇನಾಸನಾನಿ **ದುವಡ್ಢಗೇಹಾನಿ। ಚೂಳಪಾಸಾದಾ**ತಿ ಖುದ್ದಕಪಾಸಾದಾ।

ಉತ್ತರದೇವೀವಿಹಾರೋ ನಾಮ ನಗರಸ್ಸ ಪಾಚೀನದ್ವಾರಸಮೀಪೇ ಕತವಿಹಾರೋ।

ತಿತ್ಥಿಯಲಿಙ್ಗಸ್ಸ ಅಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ **ನೇವ ತಿತ್ಥಿಯಪರಿವಾಸಂ ವಸನ್ತಿ**। ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಭಾವತೋ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಆಪನ್ನಾಯ ಅಭಾವತೋ **ನ ಆಪತ್ತಿಪರಿವಾಸಂ ವಸನ್ತಿ। ಭಿಕ್ಖುಭಾವ**ನ್ತಿ ಉಪಸಮ್ಪದಂ। **ತೇವಿಜ್ಜಸುತ್ತ**ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ದೀಘನಿಕಾಯೇ ತೇವಿಜ್ಜಸುತ್ತಂ **ಸುತ್ವಾ**।

೧೧೩. **ಅನುವತ್ತಮಾನಾ ಚಙ್ಕಮಿಂಸು** ಅನನುಚಙ್ಕಮನೇ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಪುಚ್ಛನಾದೀನಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ। **ತೇಸ**ನ್ತಿ ತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ। ತೇನಾಹ **“ಪಣ್ಡಿತತರೋ”**ತಿ। **ಅತ್ಥಾ**ತಿ ಭವತ್ಥ। **ಕುಲಸಮ್ಪನ್ನಾ**ತಿ ಸಮ್ಪನ್ನಕುಲಾ ಉದಿತೋದಿತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲಾ**ತಿ ಕೇನಚಿ ಪಾರಿಜುಞ್ಞೇನ ಅನುಪದ್ದುತಾ ಏವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲಾ। ತೇನಾಹ **“ಭೋಗಾದಿಸಮ್ಪನ್ನ”**ನ್ತಿಆದಿ। **ಇಮೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ** ಉಚ್ಚಾ ಹುತ್ವಾ “ಇಮಂ ವಸಲಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿಂಸೂ”ತಿಆದಿನಾ ಜಾತಿಆದೀನಿ ಘಟ್ಟೇನ್ತಾ **ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಿ। ಪರಿಭಾಸನ್ತೀ**ತಿ ಪರಿಭವಿತ್ವಾ ಭಾಸನ್ತಿ। **ಅತ್ತನೋ ಅನುರೂಪಾಯಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯಸ್ಸ ಅನುರೂಪಾಯ। ಅನ್ತರನ್ತರಾ ವಿಚ್ಛಿಜ್ಜ ಪವತ್ತಿಯಮಾನಾ ಪರಿಭಾಸಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಾ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ ಖಣ್ಡಭಾವತೋ, ತಬ್ಬಿಪರಿಯಾಯತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣಾ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ಅನ್ತರಾ”**ತಿಆದಿ।

ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠತಾಯಾತಿ ಅಪಸ್ಸಯರಹಿತತ್ತಾ। **ವಿಭಿನ್ನೋ**ತಿ ವಿನಟ್ಠೋ।

ಇತರೇ ತಯೋ ವಣ್ಣಾತಿ ಖತ್ತಿಯಾದಯೋ ವಣ್ಣಾ **ಹೀನಾ**। ನನು ಖತ್ತಿಯಾವ ಸೇಟ್ಠಾ ವಣ್ಣಾ ಯಥಾ ಬುದ್ಧಾ ಏತರಹಿ ಖತ್ತಿಯಕುಲೇ ಏವ ಉಪ್ಪನ್ನಾತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ತೇ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಮಿಚ್ಛಾಭಿಮಾನೇನ, ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹೇನ ಚ “ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವ ಸೇಟ್ಠೋ ವಣ್ಣೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ತೇಸಂ ವಚನಮತ್ತಂ। **“ಸುಜ್ಝನ್ತೀ**ತಿ ಸುದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ, ನ ನಿನ್ದಂ ಗರಹಂ ಪಾಪುಣನ್ತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಸುಜ್ಝನ್ತಿ** ವಾ ಸಂಸಾರತೋ ಸುಜ್ಝನ್ತಿ, ನ ಸೇಸಾ ವಣ್ಣಾ ಅಸುಕ್ಕಜಾತಿಕತ್ತಾ, ಮನ್ತಜ್ಝೇನಾಭಾವತೋ ಚಾತಿ। ಬ್ರಹ್ಮುನೋ **ಮುಖತೋ ಜಾತಾ** ವೇದವಚನತೋ ಜಾತಾತಿ ಮುಖತೋ ಜಾತಾ। ತತೋ ಏವ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನೋ ವೇದವಚನತೋ ವಿಜಾತಾತಿ **ಬ್ರಹ್ಮಜಾ**। ತೇನ ದುವಿಧೇನಾಪಿ ನಿಮ್ಮಿತಾತಿ **ಬ್ರಹ್ಮನಿಮ್ಮಿತಾ**। ವೇದವೇದಙ್ಗಾದಿಬ್ರಹ್ಮದಾಯಜ್ಜಂ ಅರಹನ್ತೀತಿ

ಬ್ರಹ್ಮದಾಯಾದಾ। **ಮುಣ್ಡಕೇ ಸಮಣಕೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕ-ಕಾರೋ ಗರಹಾಯನ್ತಿ ಆಹ **“ನಿನ್ದನ್ತಾ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತಾ ವದನ್ತೀ”**ತಿ। **ಇಬ್ಭೇ**ತಿ ಸುದ್ದೇ, ತೇ ಪನ ಘರಬನ್ಧನೇನ ಬದ್ಧಾ ನಿಹೀನತರಾತಿ ಆಹ **“ಗಹಪತಿಕೇ”**ತಿ। **ಕಣ್ಹೇ**ತಿ ಕಣ್ಹಜಾತಿಕೇ। ಬನ್ಧನಟ್ಠೇನ **ಬನ್ಧು,** ಕಸ್ಸ ಪನ ಬನ್ಧೂತಿ ಆಹ **“ಮಾರಸ್ಸ ಬನ್ಧುಭೂತೇ”**ತಿ। **ಪಾದಾಪಚ್ಚೇ**ತಿ ಪಾದತೋ ಜಾತಾಪಚ್ಚೇ। ಅಯಂ ಕಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಲದ್ಧಿ “ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಮುಖತೋ ಜಾತಾ, ಖತ್ತಿಯಾ ಉರತೋ, ಊರೂಹಿ ವೇಸ್ಸಾ, ಪಾದತೋ ಸುದ್ದಾ”ತಿ।

೧೧೪. ಯಸ್ಮಾ ಪಠಮಕಪ್ಪಿಕಕಾಲೇ ಚತುವಣ್ಣವವತ್ಥಾನಂ ನತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬೇವ ಸತ್ತಾ ಏಕಸದಿಸಾ, ಅಪರಭಾಗೇ ಪನ ತೇಸಂ ಪಯೋಗಭೇದವಸೇನ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **“ಪೋರಾಣಂ…ಪೇ॰… ಅಜಾನನ್ತಾ”**ತಿ। **ಲದ್ಧಿಭಿನ್ದನತ್ಥಾಯಾ**ತಿ “ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಪುತ್ತಾ ಓರಸಾ ಮುಖತೋ ಜಾತಾ”ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾಯ ಲದ್ಧಿಯಾ ವಿನಿವೇಠನತ್ಥಂ। **ಪುತ್ತಪ್ಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯಾ**ತಿ “ಏವಂ ಮಯಂ ಪೇತ್ತಿಕಂ ಇಣಂ ಸೋಧೇಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಲದ್ಧಿಯಂ ಠತ್ವಾ ಪುತ್ತಪ್ಪಟಿಲಾಭಾಯ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಧಮ್ಮಿಕಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ। **ಸಞ್ಜಾತಪುಪ್ಫಾ**ತಿ ರಜಸ್ಸಲಾ। ಇತ್ಥೀನಞ್ಹಿ ಕುಮಾರಿಭಾವಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಚ್ಛಿಮವಯತೋ ಓರಂ ಅಸತಿ ವಿಬನ್ಧೇ ಅಟ್ಠಮೇ ಅಟ್ಠಮೇ ಸತ್ತಾಹೇ ಗಬ್ಭಾಸಯಸಞ್ಞಿತೇ ತತಿಯೇ ಆವತ್ತೇ ಕತಿಪಯಾ ಲೋಹಿತಪೀಳಕಾ ಸಣ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಹಿತಪುಪ್ಫಾ ಏವ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ, ತತೋ ಲೋಹಿತಂ ಪಗ್ಘರತಿ, ತತ್ಥ ಉತುಸಮಞ್ಞಾ, ಪುಪ್ಫಸಮಞ್ಞಾ ಚ। **ನೇಸನ್ತಿ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ। **ಸಚ್ಚವಚನಂ ಸಿಯಾ**ತಿ “ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಪುತ್ತಾ”ತಿಆದಿವಚನಂ ಸಚ್ಚಂ ಯದಿ ಸಿಯಾ, **ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀನಂ…ಪೇ॰… ಮುಖಂ ಭವೇಯ್ಯ,** ನ ಚೇತಂ ಅತ್ಥಿ।

ಚತುವಣ್ಣಸುದ್ಧಿವಣ್ಣನಾ

೧೧೫. **ಮುಖಚ್ಛೇದಕವಾದನ್ತಿ** “ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಮುಖತೋ ಜಾತಾ”ತಿ ವಾದಸ್ಸ ಛೇದಕವಾದಂ। **ಅರಿಯಭಾವೇ ಅಸಮತ್ಥಾ**ತಿ ಅನರಿಯಭಾವಾವಹಾ। **ಪಕತಿಕಾಳಕಾ**ತಿ ಸಭಾವೇನೇವ ನ ಸುದ್ಧಾ। **ಕಣ್ಹೋ**ತಿ ಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಉಪತಾಪಕೋ। ತೇನಾಹ **“ದುಕ್ಖೋತಿ ಅತ್ಥೋ”**ತಿ।

ಸುಕ್ಕಭಾವೋ ನಾಮ ಪರಿಸುದ್ಧತಾತಿ ಆಹ **“ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಭಾವೇನ ಪಣ್ಡರಾ”**ತಿ। **ಸುಕ್ಕೋ**ತಿ ನ ಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಅನುಪತಾಪಕೋತಿ ವುತ್ತಂ **“ಸುಖೋತಿ ಅತ್ಥೋ”**ತಿ।

೧೧೬. **ಉಭಯವೋಕಿಣ್ಣೇ**ತಿ ವಚನವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **“ಉಭಯೇಸು ವೋಕಿಣ್ಣೇಸೂ”**ತಿ। **ಮಿಸ್ಸೀಭೂತೇಸೂ**ತಿ “ಕದಾಚಿ ಕಣ್ಹಾ ಧಮ್ಮಾ, ಕದಾಚಿ ಸುಕ್ಕಾ ಧಮ್ಮಾ”ತಿ ಏವಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸನ್ತಾನೇ, ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಚ ಅತ್ತಭಾವೇ ಪವತ್ತಿಯಾ ಮಿಸ್ಸೀಭೂತೇಸು, ನ ಪನ ಏಕಜ್ಝಂ ಪವತ್ತಿಯಾ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಅನನ್ತರವುತ್ತಧಮ್ಮಾವ ಅನ್ವಾಧಿಟ್ಠಾತಿ ಆಹ **“ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಧಮ್ಮೇಸೂ”**ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ನ ಚೇವ ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ, ಯಾಯ ಚ ಪಟಿಪದಾಯ ಅತಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯುಂ, ಸಾಪಿ ತೇಸಂ ಪಟಿಪದಾ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **“ವತ್ತಮಾನಾಪೀ”**ತಿ। **ನಾನುಜಾನನ್ತಿ** ಅಯಥಾಭುಚ್ಚವಾದಭಾವತೋ। **ಅನುಜಾನನಞ್ಚ** ನಾಮ ಅಬ್ಭನುಮೋದನನ್ತಿ ತದಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ **“ನಾನುಮೋದನ್ತಿ, ನ ಪಸಂಸನ್ತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಚತುನ್ನಂ ವಣ್ಣಾನನ್ತಿ** ನಿದ್ಧಾರಣೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ತೇಸನ್ತಿ** ಪನ ಸಮ್ಬನ್ಧೇಪಿ ವಾ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ತೇ ಚ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ **ನ ಏವರೂಪಾ** ನ ಏದಿಸಾ, ಯಾದಿಸೋ ಅರಹಾ ಏಕದೇಸೇನಾಪಿ ತೇನ ತೇಸಂ ಸದಿಸತಾಭಾವತೋ, **ತಸ್ಮಾ** ತೇನ ಕಾರಣೇನ **ನೇಸಂ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ “ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವ ಸೇಟ್ಠೋ ವಣ್ಣೋ”ತಿ ವಾದಂ **ವಿಞ್ಞೂ** ಯಥಾಭೂತವಾದಿನೋ ಬುದ್ಧಾದಯೋ ಅರಿಯಾ **ನಾನುಜಾನನ್ತಿ।**

ಆರಕತ್ತಾದೀಹೀತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಆರಕತ್ತಾ ಪಹೀನಭಾವತೋ ದೂರತ್ತಾ **ಅರಹಂ,** ಕಿಲೇಸಾರೀನಂ ಹತತ್ತಾ **ಅರಹಂ,** ಸಂಸಾರಚಕ್ಕಸ್ಸ ಅರಾನಂ ಹತತ್ತಾ **ಅರಹಂ,** ಪಚ್ಚಯಾದೀನಂ ಅರಹತ್ತಾ **ಅರಹಂ,** ಪಾಪಕರಣೇ ರಹಾಭಾವೇನ **ಅರಹನ್ತಿ** ಏವಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೧೨೫ ಆದಯೋ), ತಂ ಸಂವಣ್ಣನಾಸು (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೧೨೪) ಚ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ । **ಆಸವಾನಂ ಖೀಣತ್ತಾ**ತಿ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಆಸವಾನಂ

ಅನವಸೇಸತೋ ಪಹೀನತ್ತಾ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಂ। ತಸ್ಸ ವಾಸಸ್ಸ ಪರಿಯೋಸಿತತ್ತಾ **ವುತ್ಥವಾಸೋ,** ದಸನ್ನಮ್ಪಿ ವಾ ಅರಿಯವಾಸಾನಂ ವುತ್ಥತ್ತಾ **ವುತ್ಥವಾಸೋ।** ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

> "ದಸಯಿಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಿಯಾವಾಸಾ, ಯದರಿಯಾ ಆವಸಿಂಸು ವಾ ಆವಸನ್ತಿ ವಾ ಆವಸಿಸ್ಸನ್ತಿ ವಾ। ಕತಮೇ ದಸ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಚಙ್ಗವಿಪ್ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ ಛಳಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಏಕಾರಕ್ಖೋ ಚತುರಾಪಸ್ಸೇನೋ ಪನುಣ್ಣಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚೋ ಸಮವಯಸಟ್ಠೇಸನೋ ಅನಾವಿಲಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ ಸುವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ ಸುವಿಮುತ್ತಪಞ್ಞೋ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಸ ಅರಿಯಾವಾಸಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೧೯)।

ವುಸ್ಸತೀತಿ ವಾ **ವುಸಿತಂ,** ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ, ಅರಿಯಫಲಞ್ಚ, ತಂ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಅತಿಸಯವಚನಿಚ್ಛಾವಸೇನ ಅರಹಾ **"ವುಸಿತವಾ"**ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಕರಣೀಯಂ** ನಾಮ ಪರಿಞ್ಞಾಪಹಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಭಾವನಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕಾತುಕಾಮೇಹಿ ಏಕನ್ತತೋ ಕತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ, ತಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಕಾತಬ್ಬಂ ಕತಂ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಚತೂಹಿ...ಪೇ॰... ಕತಕರಣೀಯೋ"**ತಿ। ಓಸೀದಾಪನಟ್ಠೇನ ಭಾರಾ ವಿಯಾತಿ **ಭಾರಾ,** ಕಿಲೇಸಾ, ಖನ್ಧಾ ಚ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ "ಭಾರಾ ಹವೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೨೨) **ಓಹಾರಿತೋ**ತಿ ಅಪನೀತೋ। **ಸಕೋ ಅತ್ಥೋ ಸದತ್ಥೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ದ**-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ। ಕಾಮಂ ದಿಟ್ಠಿಆದಯೋಪಿ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಏವ, ತಥಾಪಿ ತಣ್ಹಾಯ ಭವಸಂಯೋಜನಟ್ಠೋ ಸಾತಿಸಯೋ। ಯಥಾಹ "ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ತಣ್ಹಾಸಂಯೋಜನಾನ"ನ್ತಿ। (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೨೫, ೧೨೬, ೧೨೭, ೧೩೨, ೧೩೪, ೧೩೬, ೧೪೨; ೩.೫.೫೨೦; ಕಥಾ॰ ೭೫) ತತೋ ಸಾ ಏವ ಸುತ್ತೇ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೪೦೦; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೯೩, ೧೩೩; ೩.೩೭೩; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೧೦೮೧; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೩೪ ಆದಯೋ) ಸಮುದಯಸಚ್ಚಭಾವೇನ ವುತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಭವಸಂಯೋಜನಂ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ"**ತಿ। **ಸಮ್ಮದಞ್ಞಾ ವಿಮುತ್ತೋ**ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಅಞ್ಞಾಯ ಜಾನನಭೂತಾಯ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಮಾ ಯಥಾಭೂತಂ ಯಂ ಯಥಾ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ, ತಂ ತಥಾ ಜಾನಿತ್ವಾ ವಿಮುತ್ತೋ। **ಇಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತ್ತಲೋಕೇ। **ಇಧತ್ತಭಾವೇ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ, **ಪರತ್ತಭಾವೇ**ತಿ ಪರಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ, ಇಧಲೋಕೇ, ಪರಲೋಕೇ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೧೭. **ಅನ್ತರವಿರಹಿತಾ**ತಿ ವಿಭಾಗವಿರಹಿತಾ। ತೇನಾಹ **"ಅತ್ತನೋ ಕುಲೇನ ಸದಿಸಾ"**ತಿ। ಅನುಯನ್ತೀತಿ ಅನುಯನ್ತಾ, ಅನುಯನ್ತಾ ಏವ **ಆನುಯನ್ತಾ,** ಅನುವತ್ತಕಾ। ತೇನಾಹ **"ವಸವತ್ತಿನೋ"**ತಿ।

೧೧೮. **ನಿವಿಟ್ಠಾ**ತಿ ಸದ್ಧೇಯ್ಯವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಅನುಪವಿಸನವಸೇನ ನಿವಿಟ್ಠಾ। ತತೋ ಏವ ತಸ್ಮಿಂ ಅಧಿಕಂ ನಿವಿಸನತೋ **ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠಾ। ಅಚಲಟ್ಠಿತಾ**ತಿ ಅಚಲಭಾವೇ ಠಿತಾ।

ಯನ್ತಿ ಯಂ ಕಥೇತಬ್ಬಧಮ್ಮಂ ಅನುಪಧಾರೇತ್ವಾ, ತದತ್ಥಞ್ಚ ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ ಕಥನಂ, **ಏತಂ ಅಟ್ಠಾನಂ** ಅಕಾರಣಂ ತಸ್ಸ ಬೋಧಿಮೂಲೇಯೇವ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ। **ವಿಚ್ಛಿನ್ನಜನನತ್ಥ**ನ್ತಿ ರತನತ್ತಯಸದ್ಧಾಯ ವಿಚ್ಛಿನ್ದಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದನತ್ಥಂ, ಅಞ್ಞಥತ್ತಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೋ**ತಿ ಮಾರೋ। **ಮುಸಾವಾದಂ ಕಾತುಂ ನಾಸಕ್ಖೀ**ತಿ ಆಗತಫಲಸ್ಸ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ಪುರತೋ ಮುಸಾ ವತ್ತುಂ ನ ವಿಸಹಿ, ತಸ್ಮಾ **ಆಮ ಮಾರೋಸ್ಮೀತಿ ಪಟಿಜಾನಿ। ಸಿಲಾಪಥವಿಯ**ನ್ತಿ ರತನಮಯಸಿಲಾಪಥವಿಯಂ। ಸಿನೇರುಂ ಕಿರ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತೋ ಭೂಮಿಪ್ಪದೇಸೋ ಸತ್ತರತನಮಯೋ, "ಸುವಣ್ಣಮಯೋ"ತಿ ಕೇಚಿ, ಸಾ ವಿತ್ಥಾರತೋ, ಉಬ್ಬೇಧತೋ ಅನೇಕಯೋಜನಸಹಸ್ಸಪರಿಮಾಣಾ ಅತಿವಿಯ ನಿಚ್ಚಲಾ। **ಕಿಂ ತ್ವಂ ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಕಿಂ ಕಾರಣಾ ತ್ವಂ ಏತ್ಥ। "ಠಿತೋ"ತಿ **ಅಚ್ಛರಂ ಪಹರಿ। ಠಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ**ತಿ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ಪುರತೋ ಠಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಅರಿಯಧಮ್ಮಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಆನುಭಾವೋ, ಯಂ ಮಾರೋಪಿ ನಾಮ ಮಹಾನುಭಾವೋ ಉಜುಕಂ ಪಟಿಪ್ಫರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ।

ಮಗ್ಗೋ ಏವ ಮೂಲಂ **ಮಗ್ಗಮೂಲಂ,** ತಸ್ಸ। **ಸಞ್ಜಾತತ್ತಾ** ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ। **ತೇನ ಮಗ್ಗಮೂಲೇನ** ಪತಿಟ್ಠಿತಸನ್ತಾನೇ ಲದ್ಧಪತಿಟ್ಠಾ। ಭಗವತೋ ದೇಸನಾಧಮ್ಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅರಿಯಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಜಾತೋ **"ಭಗವನ್ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅರಿಯಭೂಮಿಯಂ ಜಾತೋ"**ತಿ

ವುತ್ತೋ। **“ಉರೇ ವಸಿತ್ವಾ”**ತಿ ಇದಂ ಧಮ್ಮಘೋಸಸ್ಸ ಉರತೋ ಸಮುಟ್ಠಾನತಾಯ ವುತ್ತಂ। ಉರೇ ವಾಯಾಮಜನಿತಾಭಿಜಾತಿತಾಯ ವಾ **ಓರಸೋ**। ಮುಖತೋ ಜಾತೇನ ಜಾತೋ **“ಮುಖತೋ ಜಾತೋ”**ತಿ ವುತ್ತೋ। ಕಾರಣಕಾರಣೇಪಿ ಹಿ ಕಾರಣೇ ವಿಯ ವೋಹಾರೋ ಹೋತಿ “ತಿಣೇಹಿ ಭತ್ತಂ ಸಿದ್ಧ”ನ್ತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ “ವಿಮೋಕ್ಖಮುಖಸ್ಸ ವಸೇನ ಜಾತತ್ತಾ ಮುಖತೋ ಜಾತೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ತತ್ಥಾಪಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪುರಿಮೇನತ್ಥೇನ ಯೋನಿಜೋ, ಸೇದಜೋ, ಮುಖಜೋತಿ ತೀಸು ಸಮ್ಬನ್ಧೇಸು ಮುಖಜೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೇನ ಭಗವತೋ ಪುತ್ತಭಾವೋ ವಿಭಾವಿತೋ। ಅತ್ಥದ್ವಯೇನಾಪಿ ಧಮ್ಮಜಭಾವೋಯೇವ ದೀಪಿತೋ। ಅರಿಯಧಮ್ಮಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಲದ್ಧವಿಸೇಸೋ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತೋ ತದುತ್ತರಕಾಲಿಕೋ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನೋ “ಅರಿಯಧಮ್ಮತೋ ಜಾತೋ”ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಅರಿಯಧಮ್ಮಂ ವಾ ಮಗ್ಗಫಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ, ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಚ ಜಾತೋ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಧಮ್ಮಪ್ಪಬನ್ಧೋ “ಅರಿಯಧಮ್ಮತೋ ಜಾತೋ”ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ತೇಸಂ ಪನ ಅರಿಯಧಮ್ಮಾನಂ ಅಪರಿಯೋಸಿತಕಿಚ್ಚತಾಯ ಅರಿಯಭಾವೇನ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಮತ್ತಂ ಉಪಾದಾಯ **“ಅರಿಯಧಮ್ಮತೋ ಜಾತತ್ತಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪರಿಯೋಸಿತಕಿಚ್ಚತಾಯ ತಥಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಪಾರಿಪೂರಿಂ ಉಪಾದಾಯ **“ನಿಮ್ಮಿತತ್ತಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ, ಯತೋ “ಧಮ್ಮಜೋ ಧಮ್ಮನಿಮ್ಮಿತೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ। “ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮದಾಯಂ ಆದಿಯತೀತಿ ಧಮ್ಮದಾಯಾದೋ” ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** “ಭಗವತೋಮ್ಹಿಪುತ್ತೋ”ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಸ್ಸ ವಾಕ್ಯಸ್ಸ। **ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋತಿ** ಭಾವತ್ಥಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಸೀಲಾದಿಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಸಮೂಹನಿವೇಸವಸೇನ ಧಮ್ಮಕಾಯತಾಯ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥಿ, ಸತ್ಥುಟ್ಠಾನಿಯಸ್ಸ ಪನ ಧಮ್ಮಕಾಯತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಕಸ್ಮಾ ತಥಾಗತೋ ಧಮ್ಮಕಾಯೋತಿ ವುತ್ತೋ”ತಿ ಸಯಮೇವ ಪುಚ್ಛಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ **“ತಥಾಗತೋ ಹೀ”**ತಿಆದಿನಾ ತಮತ್ಥಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। **ಹದಯೇನ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾತಿ** “ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಇಮಸ್ಸ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ತಸ್ಸ ಉಪಗತಸ್ಸ ವೇನೇಯ್ಯಜನಸ್ಸ ಬೋಧನತ್ಥಂ ಚಿತ್ತೇನ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ। **ವಾಚಾಯ ಅಭಿನೀಹರೀತಿ** ಸದ್ಧಮ್ಮದೇಸನಾವಾಚಾಯ ಕರವೀಕರುತಮಞ್ಜುನಾ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರೇನ ವೇನೇಯ್ಯಸನ್ತಾನಾಭಿಮುಖಂ ತದಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪಂ ಹಿತಮತ್ಥಂ ನೀಹರಿ ಉಪನೇಸಿ। **ತೇನಾತಿ** ತೇನ ಕಾರಣೇನ ಏವಂಸದ್ಧಮ್ಮಾಧಿಮುತ್ತಿಭಾವೇನ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** ತಥಾಗತಸ್ಸ। **ಧಮ್ಮಮಯತ್ತಾತಿ** ಧಮ್ಮಭೂತತ್ತಾ। ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಧಮ್ಮೋ ಸೇಟ್ಠಟ್ಠೇನ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೋತಿ ಆಹ **“ಧಮ್ಮಕಾಯತ್ತಾ ಏವ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯೋ”**ತಿ। ಸಬ್ಬಸೋ ಅಧಮ್ಮಂ ಪಜಹಿತ್ವಾ ಅನವಸೇಸತೋ ಧಮ್ಮೋ ಏವ ಭೂತೋತಿ **ಧಮ್ಮಭೂತೋ**। ತಥಾರೂಪೋ ಚ ಯಸ್ಮಾ ಸಭಾವತೋ ಧಮ್ಮೋ ಏವಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತೀತಿ ಆಹ **“ಧಮ್ಮಸಭಾವೋ”**ತಿ।

೧೧೯. **ಸೇಟ್ಠಚ್ಛೇದಕವಾದ**ನ್ತಿ “ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವ ಸೇಟ್ಠೋ ವಣ್ಣೋ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೧೬) ಏವಂ ವುತ್ತಸೇಟ್ಠಭಾವಚ್ಛೇದಕವಾದಂ। **ಅಪರೇನಪಿ ನಯೇನಾತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಸೇಟ್ಠಚ್ಛೇದಕವಾದತೋ ಅಪರೇನಪಿ ಪೋರಾಣಕಲೋಕುಪ್ಪತ್ತಿದಸ್ಸನನಯೇನ। **ಸೇಟ್ಠಚ್ಛೇದ... ಪೇ॰... ದಸ್ಸೇತು**ನ್ತಿ ಸೋಪಿ ಹಿ “ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವ ಸೇಟ್ಠೋ ವಣ್ಣೋ, ಹೀನಾ ಅಞ್ಞೇ ವಣ್ಣಾ”ತಿ, “ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಪುತ್ತಾ ಓರಸಾ ಮುಖತೋ ಜಾತಾ ಬ್ರಹ್ಮಜಾ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೧೪) ಚ ಏವಂ ಪವತ್ತಾಯ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ವಿನಿವೇಠನೋ ಜಾತಿಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಸೇಟ್ಠಭಾವಸ್ಸ ಛೇದನತೋ ಸೇಟ್ಠಚ್ಛೇದನವಾದೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇತ್ಥಭಾವನ್ತಿ ಇಮಂ ಪಕಾರತಂ ಮನುಸ್ಸಭಾವಂ। ಸಾಮಞ್ಞಜೋತನಾ ಹಿ ವಿಸೇಸೇ ಅವತಿಟ್ಠತಿ, ಪಕರಣವಸೇನ ವಾ ಅಯಮತ್ಥೋ ಅವಚ್ಛಿನ್ನೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಮನೇನೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತಾತಿ** ಬಾಹಿರಪಚ್ಚಯೇನ ವಿನಾ ಕೇವಲಂ ಉಪಚಾರಝಾನಮನಸಾವ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ಯಾಯ ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನಚೇತನಾಯ ತೇ ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ, ನೀವರಣವಿಕ್ಖಮ್ಭನಾದಿನಾ ಉಳಾರೋ ತಸ್ಸಾ ಪವತ್ತಿವಿಸೇಸೋ, ತಸ್ಮಾ ಝಾನಫಲಕಪ್ಪೋ ತಸ್ಸಾ ಫಲವಿಸೇಸೋತಿ ಆಹ **“ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ವಿಯಾ”**ತಿಆದಿ। **“ಸಯಂಪಭಾ”**ತಿ ಪದಾನಂ ತತ್ಥ ಸೂರಿಯಾಲೋಕಾದೀಹಿ ವಿನಾ ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮನ್ತಾ ಸಯಮೇವ ಪಭಾಸನ್ತೀತಿ **ಸಯಂಪಭಾ,** ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ ಆಕಾಸೇ ಚರನ್ತೀತಿ **ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಚರಾ,** ತದಞ್ಞಕಾಮಾವಚರಸತ್ತಾನಂ ವಿಯ ಸರೀರಸ್ಸ ವಿಚರಣಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಅಸುಭತಾಭಾವತೋ **ಸುಭಂ,** ಸುಭೇವ ತಿಟ್ಠನ್ತೀತಿ **ಸುಭಟ್ಠಾಯಿನೋತಿ** ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ರಸಪಥವಿಪಾತುಭಾವವಣ್ಣನಾ

೧೨೦. **ಸಬ್ಬಂ ಚಕ್ಕವಾಳನ್ತಿ** ಅನವಸೇಸಂ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಂ ಚಕ್ಕವಾಳಂ। **ಸಮತನೀತಿ** ಸಞ್ಛಾದೇನ್ತೀ ವಿಪ್ಫರಿ, ಸಾ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ಉದಕೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಅಹೋಸೀತಿ ಆಹ **"ಪತಿಟ್ಠಹೀ"**ತಿ। **ವಣ್ಣೇನ ಸಮ್ಪನ್ನಾತಿ** ಸಮ್ಪನ್ನವಣ್ಣಾ। **ಮಕ್ಖಿಕಣ್ಡಕರಹಿತನ್ತಿ** ಮಕ್ಖಿಕಾಹಿ ಚ ತಾಸಂ ಅಣ್ಡಕೇಹಿ ಚ ರಹಿತಂ।

ಅತೀತಾನನ್ತರೇಪಿ ಕಪ್ಪೇ ಲೋಲೋಯೇವ। ಕಸ್ಮಾ? ಏವಂ ಚಿರಪರಿಚಿತಲೋಲತಾವಸೇನ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ತಥಾ ಅಕಾಸೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಕಿಮೇವಿದನ್ತಿ** "ವಣ್ಣತೋ, ಗನ್ಧತೋ ಚ ತಾವ ಞಾತಂ, ರಸತೋ ಪನ ಕಿಮೇವಿದಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸಂಸಯಜಾತೋ ವದತಿ। **ತಿಟ್ಠತೀತಿ** ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾದಿಪಾತುಭಾವವಣ್ಣನಾ

೧೨೧. **ಆಲುಪ್ಪಕಾರಕನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಆಲೋಪಪರಿಯಾಯೋ **ಆಲುಪ್ಪ**-ಸದ್ದೋತಿ ಆಹ **"ಆಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ"**ತಿ। ಪಚ್ಚಕ್ಖಭೂತಾನಮ್ಪಿ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾನಂ ಪವತ್ತಿಯಂ ಲೋಕಿಯಾನಂ ಸಮ್ಮೋಹೋ ಹೋತಿ, ತಂ ವಿಧಮಿತುಂ **"ಕೋ ಪನ ತೇಸ"**ನ್ತಿಆದಿನಾ ಅಟ್ಠ ಪಞ್ಹಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾನಿ ಗಹಿತಾನಿ। ತತ್ಥ **ತೇಸನ್ತಿ** ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾನಂ। **ಕಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ। **"ಕೋ ಉಪರೀ"**ತಿ ಏತೇನೇವ ಕೋ ಹೇಟ್ಠಾತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವುತ್ತೋಯೇವ। ತಥಾ **"ಕೋ ಸೀಘಂ ಗಚ್ಛತೀ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಕೋ ಸಣಿಕಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋಯೇವ। **ವೀಥಿಯೋತಿ** ಗಮನವೀಥಿಯೋ। **ಏಕತೋತಿ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ **ಪಾತುಭವನ್ತಿ**। ಸೂರಿಯಮಣ್ಡಲೇ ಪನ ಅತ್ಥಙ್ಗತೇ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಂ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। **ಛನ್ದಂ ಞತ್ವಾ ವಾತಿ** ರುಚಿಂ ಞತ್ವಾ ವಿಯ।

ಉಭಯನ್ತಿ ಅನ್ತೋ, ಬಹಿ ಚ।

ಉಜುಕನ್ತಿ ಆಯಾಮತೋ, ವಿತ್ಥಾರತೋ, ಉಬ್ಬೇಧತೋ ಚ। **ಪರಿಮಣ್ಡಲತೋತಿ** ಪರಿಕ್ಖೇಪತೋ।

ಉಜುಕಂ ಸಣಿಕಂ ಗಚ್ಛತಿ ಅಮಾವಾಸಿಯಂ ಸೂರಿಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಥೋಕಂ ಥೋಕಂ ಓಹೀಯನ್ತೋ ಪುಣ್ಣಮಾಸಿಯಂ ಉಪಡ್ಢಮಗ್ಗಮೇವ ಓಹೀಯನತೋ। **ತಿರಿಯಂ ಸೀಘಂ** ಗಚ್ಛತಿ ಏಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಮಾಸೇ ಕದಾಚಿ ದಕ್ಖಿಣತೋ, ಕದಾಚಿ ಉತ್ತರತೋ ದಸ್ಸನತೋ। **"ದ್ವೀಸು ಪಸ್ಸೇಸೂ"**ತಿ ಇದಂ ಯೇಭುಯ್ಯವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಚನ್ದಸ್ಸ ಪುರತೋ, ಪಚ್ಛತೋ, ಸಮಞ್ಚ ತಾರಕಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯೇವ। **ಅತ್ತನೋ ಠಾನನ್ತಿ** ಅತ್ತನೋ ಗಮನಟ್ಠಾನಂ। **ನ ವಿಜಹನ್ತಿ** ಅತ್ತನೋ ವೀಥಿಯಾವ ಗಚ್ಛನತೋ। ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಉಜುಕಂ ಗಮನಸ್ಸ ಸೀಘತಾ ಚನ್ದಸ್ಸ ಗಮನಂ ಉಪಾದಾಯ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ತಿರಿಯಂ ಗಮನಂ** ದಕ್ಖಿಣದಿಸತೋ ಉತ್ತರದಿಸಾಯ, ಉತ್ತರದಿಸತೋ ಚ ದಕ್ಖಿಣದಿಸಾಯ ಗಮನಂ **ದನ್ಧಂ** ಛಹಿ ಛಹಿ ಮಾಸೇಹಿ ಇಜ್ಝನತೋ। **ಸೋತಿ** ಸೂರಿಯೋ। **ಕಾಳಪಕ್ಖಉಪೋಸಥತೋತಿ** ಕಾಳಪಕ್ಖೇ ಉಪೋಸಥೇ ಚನ್ದೇನ ಸಹೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ। **ಪಾಟಿಪದದಿವಸೇತಿ** ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖಪಾಟಿಪದದಿವಸೇ। **ಓಹಾಯ ಗಚ್ಛತಿ** ಅತ್ತನೋ ಸೀಘಗಾಮಿತಾಯ, ತಸ್ಸ ಚ ದನ್ಧಗಾಮಿತಾಯ। **ಲೇಖಾ ವಿಯ ಪಞ್ಞಾಯತಿ** ಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾಯಂ। **ಯಾವ ಉಪೋಸಥದಿವಸಾತಿ** ಯಾವ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖಉಪೋಸಥದಿವಸಾ। **"ಚನ್ದೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ"**ತಿ ಇದಂ ಉಪರಿಭಾಗತೋ ಪತಿತಸೂರಿಯಾಲೋಕತಾಯ ಹೇಟ್ಠತೋ ಪವತ್ತಾಯ ಸೂರಿಯಸ್ಸ ದೂರಭಾವೇನ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾಯ ಅತ್ತನೋ ಛಾಯಾಯ ವಸೇನ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಪ್ಪದೇಸಸ್ಸ ವಡ್ಢಮಾನಸ್ಸ ವಿಯ ದಿಸ್ಸಮಾನತಾಯ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ವಿಯ। **ಉಪೋಸಥದಿವಸೇ** ಪುಣ್ಣಮಾಯಂ **ಪರಿಪುಣ್ಣೋ ಹೋತಿ,** ಪರಿಪುಣ್ಣಮಣ್ಡಲೋ ಹುತ್ವಾ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಾವಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ** ಚನ್ದಸ್ಸ ದನ್ಧಗತಿತಾಯ, ಅತ್ತನೋ ಚ ಸೀಘಗತಿತಾಯ। **ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಹಾಯಿತ್ವಾತಿ** ಏತ್ಥ "ಅನುಕ್ಕಮೇನ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಪನ ಛಾಯಾಯ ಹಾಯಮಾನತಾಯ ಮಣ್ಡಲಂ ವಡ್ಢಮಾನಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ, ಇಧ ಛಾಯಾಯ ವಡ್ಢಮಾನತಾಯ ಮಣ್ಡಲಂ ಹಾಯಮಾನಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ।

ಯಾಯ ವೀಥಿಯಾ ಸೂರಿಯೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ವಸ್ಸವಲಾಹಕಾ ದೇವಪುತ್ತಾ ಸೂರಿಯಾಭಿತಾಪಸನ್ತತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಮಾನತೋ ನ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ, ಕೀಳಾಪಸುತಾ ಹುತ್ವಾ ನ ವಿಚರನ್ತಿ, ತದಾ ಕಿರ ಸೂರಿಯಸ್ಸ ವಿಮಾನಂ ಪಕತಿಮಗ್ಗತೋ ಅಧೋ ಓತರಿತ್ವಾ ವಿಚರತಿ, ತಸ್ಸ ಓರುಯ್ಹ ಚರಣೇನೇವ ಚನ್ದವಿಮಾನಮ್ಪಿ ಅಧೋ ಓರುಯ್ಹ ಚರತಿ ತಗ್ಗತಿಕತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಸಾ ವೀಥಿ ಉದಕಾಭಾವೇನ ಅಜಾನುರೂಪತಾಯ **"ಅಜವೀಥೀ"**ತಿ ಸಮಞ್ಞಂ ಗತಾ। ಯಾಯ ಪನ ವೀಥಿಯಾ ಸೂರಿಯೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ವಸ್ಸವಲಾಹಕಾ ದೇವಪುತ್ತಾ ಸೂರಿಯಾಭಿತಾಪಾಭಾವತೋ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಅತ್ತನೋ ವಿಮಾನತೋ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಕೀಳಾಪಸುತಾ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಚರನ್ತಿ, ತದಾ ಕಿರ ಸೂರಿಯವಿಮಾನಂ ಪಕತಿಮಗ್ಗತೋ ಉದ್ಧಂ ಆರುಹಿತ್ವಾ ವಿಚರತಿ, ತಸ್ಸ ಉದ್ಧಂ ಆರುಯ್ಹ ಚರಣೇನೇವ ಚನ್ದವಿಮಾನಮ್ಪಿ ಉದ್ಧಂ ಆರುಯ್ಹ ಚರತಿ ತಗ್ಗತಿಕತ್ತಾ, ತಗ್ಗತಿಕತಾ ಚ ಸಮಾನಗತಿನಾ ವಾತಮಣ್ಡಲೇನ ವಿಮಾನಸ್ಸ ಫೇಲ್ಲಿತಬ್ಬತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಸಾ ವೀಥಿ ಉದಕಬಹುಭಾವೇನ ನಾಗಾನುರೂಪತಾಯ **"ನಾಗವೀಥೀ"**ತಿ ಸಮಞ್ಞಂ ಗತಾ। ಯದಾ ಸೂರಿಯೋ ಉದ್ಧಮನಾರುಹನ್ತೋ, ಅಧೋ ಚ ಅನೋತರನ್ತೋ ಪಕತಿಮಗ್ಗೇನೇವ ಗಚ್ಛತಿ, ತದಾ ವಸ್ಸವಲಾಹಕಾ ಯಥಾಕಾಲಂ, ಯಥಾರುಚಿ ಚ ವಿಮಾನತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸುಖೇನ ವಿಚರನ್ತಿ, ತೇನ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ವಸ್ಸನತೋ ಲೋಕೇ ಉತುಸಮತಾ ಹೋತಿ, ತಾಯ ಉತುಸಮತಾಯ ಹೇತುಭೂತಾಯ ಸಾ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾನಂ ಗತಿ ಗವಾನುರೂಪತಾಯ **"ಗೋವೀಥೀ"**ತಿ ಸಮಞ್ಞಂ ಗತಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಅಜವೀಥೀ"**ತಿಆದಿ।

ಏವಂ "ಕತಿ ನೇಸಂ ವೀಥಿಯೋ"ತಿ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ "ಕಥಂ ವಿಚರನ್ತೀ"ತಿ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುಂ **"ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸಿನೇರುತೋ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೀ**ತಿ ಸಿನೇರುಸಮೀಪೇನ ತಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ತತೋ ಗಮನವೀಥಿತೋ ಬಹಿ ಅತ್ತನೋ ತಿರಿಯಗಮನೇನ ಚಕ್ಕವಾಳಾಭಿಮುಖಾ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ। **ಅನ್ತೋ ವಿಚರನ್ತೀ**ತಿ ಏವಂ ಛ ಮಾಸೇ ಖಣೇ ಖಣೇ ಸಿನೇರುತೋ ಅಪಸಕ್ಕನವಸೇನ ತತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಚಕ್ಕವಾಳಸಮೀಪಂ ಪತ್ವಾ, ತತೋಪಿ ಛ ಮಾಸೇ ಖಣೇ ಖಣೇ ಅಪಸಕ್ಕನವಸೇನ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸಿನೇರುಸಮೀಪಂ ಪಾಪುಣನ್ತಾ ಅನ್ತೋ ವಿಚರನ್ತಿ। ಇದಾನಿ ತಮೇವತ್ಥಂ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ವುತ್ತಂ ವಿವರಿತುಂ **"ತೇಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸಿನೇರುಸ್ಸ, ಚಕ್ಕವಾಳಸ್ಸ ಚ ಯಂ ಠಾನಂ ವೇಮಜ್ಝಂ, ತಸ್ಸ, ಸಿನೇರುಸ್ಸ ಚ ಯಂ ಠಾನಂ ವೇಮಜ್ಝಂ, ತೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಾ **"ಸಿನೇರುಸಮೀಪೇನ ವಿಚರನ್ತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಾ, ನ ಸಿನೇರುಸ್ಸ ಅಗ್ಗಾಳಿನ್ದಅಲ್ಲೀನಾ। **ಚಕ್ಕವಾಳಸಮೀಪೇನ ಚರಿತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಮಜ್ಝೇನಾ**ತಿ ಸಿನೇರುಸ್ಸ, ಚಕ್ಕವಾಳಸ್ಸ ಚ ಉಜುಕಂ ವೇಮಜ್ಝೇನ ಮಗ್ಗೇನ। **ಚಿತ್ರಮಾಸೇ ಮಜ್ಝೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನಾತಿ ಏಕವೇಲಾಯ, ಏಕೇನೇವ ವಾ ಅತ್ತನೋ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನ। **ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೋ**ತಿ ಠಿತಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೋ ಕಾಲೋ **ಹೋತಿ।** ತದಾ ಹಿ ಸೂರಿಯಮಣ್ಡಲಂ ಉಗ್ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಹುತ್ವಾಪಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ದೀಪೇ ಠಿತಸ್ಸ ಉಪಡ್ಢಮೇವ ದಿಸ್ಸತಿ, ಉತ್ತರಕುರೂಸು ಠಿತಸ್ಸ ಓಗಚ್ಛನ್ತಂ ಹುತ್ವಾ। ಏವಞ್ಹಿ ಏಕವೇಲಾಯಮೇವ ತೀಸು ದೀಪೇಸು ಆಲೋಕಕರಣಂ।

ಯೇಸು ಕತ್ತಿಕಾದಿನಕ್ಖತ್ತಸಮಞ್ಞಾ, ತಾನಿಪಿ ತಾರಕರೂಪಾನಿ ಯೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಸೇಸತಾರಕರೂಪಾನಿ ಚಾ"**ತಿ, ನಕ್ಖತ್ತಸಞ್ಞಿತತಾರಕರೂಪತೋ ಅವಸಿಟ್ಠತಾರಕರೂಪಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಉಭಯಾನಿಪಿ ತಾನಿ ದೇವತಾನಂ ವಸನಕವಿಮಾನಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ರಾ-ಸದ್ದೋ ತಿಯತಿ ಛಿಜ್ಜತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ರತ್ತಿ,** ಸತ್ತಾನಂ ಸದ್ದಸ್ಸ ವೂಪಸಮನಕಾಲೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ದಿಬ್ಬನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಕೀಳನ್ತಿ ಜೋತನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ದಿವಾ।** ಸತ್ತಾನಂ ಆಯುಂ ಮಿನನ್ತೋ ವಿಯ ಸಿಯತಿ ಅನ್ತಂ ಕರೋತೀತಿ **ಮಾಸೋ।** ತಂ ತಂ ಕಿರಿಯಂ ಅರತಿ ವತ್ತೇತೀತಿ **ಉತು।** ತಂ ತಂ ಸತ್ತಂ, ಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಞ್ಚ ಸಙ್ಗಮ್ಮ ವದನ್ತೋ ವಿಯ ಸರತಿ ವತ್ತೇತೀತಿ **ಸಂವಚ್ಛರೋ।**

೧೨೨. ವಿವಜ್ಜನಂ **ವಿವಜ್ಜೋ,** ಸೋ ಏವ **ವೇವಜ್ಜಂ,** ವಣ್ಣಸ್ಸ ವೇವಜ್ಜಂ **ವಣ್ಣವೇವಜ್ಜಂ,** ವಣ್ಣಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ವಿಗಮೋ, ತಸ್ಸ ಪನ ಅತ್ಥಿತಾ **"ವಣ್ಣವೇವಜ್ಜತಾ"**ತಿ ವುತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **"ವಿವಜ್ಜಭಾವೋ"**ತಿ। **ತೇಸನ್ತಿ** ವಣ್ಣವನ್ತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ। **ಅತಿಮಾನಪ್ಪಚ್ಚಯಾ**ತಿ ದುಬ್ಬಣ್ಣವಮ್ಭನವಸೇನ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅತ್ತನೋ ವಣ್ಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಮಾನಪಚ್ಚಯಾ, ಮಾನಸಮ್ಪಗ್ಗಣ್ಹನನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಾತಿಸಯೋ ರಸೋ ಏತಿಸ್ಸಾ ಅತ್ಥೀತಿ **ರಸಾ**ತಿ **ಲದ್ಧಮಾನಾಯ, ಅನುಭಾಸಿಂಸೂ**ತಿ ಅನುರೋದಧವಸೇನ ಭಾಸಿಂಸು। **ಲೋಕುಪ್ಪತ್ತಿವಂಸಕಥನ್ತಿ**

ಲೋಕುಪ್ಪತ್ತಿವಂಸಜಂ ಪವೇಣೀಕಥಂ, ಆದಿಕಾಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಪವೇಣೀಆಗತಕಥನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಅನುಪತನ್ತೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋ ಏವತ್ಥೋ।

ಭೂಮಿಪಪ್ಪಟಕಪಾತುಭಾವಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೨೩. **ಏದಿಸೋ ಹುತ್ವಾ**ತಿ ಅಹಿಚ್ಛತ್ತಕಸದಿಸೋ ಹುತ್ವಾ।

೧೨೪. **ಪದಾಲತಾ**ತಿ "**ಪದಾ**"ತಿ ಏವಂನಾಮಾ ಏಕಾ ಲತಾ, ಸಾ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಸಮ್ಪನ್ನವಣ್ಣಗನ್ಧರಸಾ, ತಸ್ಮಾ "**ಭದ್ದಲತಾ**"ತಿ ವುತ್ತಾ। **ನಾಳಿಕಾ**ತಿ ನಾಳಿವಲ್ಲಿ। **ಅಹಾಯೀ**ತಿ ನಸ್ಸಿ।

೧೨೫. **ಅಕಟ್ಠಪಾಕೋ**ತಿ ಅಕಟ್ಠೇಯೇವ ಠಾನೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚನಕೋ, ನೀವಾರೋ ವಿಯ ಸಞ್ಜಾತೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಪ್ಪಜ್ಜನಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಣೋ** "ಕುಣ್ಡಕ"ನ್ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। **ಥುಸನ್ತಿ** ತಣ್ಡುಲಂ ಪರಿಯೋನನ್ಧಿತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಚೋ, ತದಭಾವತೋ "**ಅಕಣೋ, ಅಥುಸೋ**"ತಿ ಸಾಲಿ ವುತ್ತೋ। "**ಪಟಿವಿರೂಳ್ಹ**"ನ್ತಿ ಇದಂ ಪಕ್ಕಭಾವಸ್ಸ ಕಾರಣವಚನಂ। ಪಟಿವಿರೂಳ್ಹತೋ ಹಿ ತಂ ಪಕ್ಕನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಸಾಯಂ ಪಕ್ಕೋ ಸಾಲಿ ಗಹಿತೋ, ತದೇವ ಠಾನಂ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಪಾತೋ ಪಕ್ಕೇನ ಸಾಲಿನಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಆಹ "**ಸಾಯಂ ಗಹಿತಟ್ಠಾನಂ ಪಾತೋ ಪಕ್ಕಂ ಹೋತೀ**"ತಿಆದಿ। **ಅಲಾಯಿತ**ನ್ತಿ ಲಾಯಿತಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಕಮ್ಮಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಅಲಾಯಿತಮೇವ **ಹುತ್ವಾ ಅನೂನಂ** ಪರಿಪುಣ್ಣಮೇವ **ಪಞ್ಞಾಯತಿ,** ನ ಕೇವಲಂ ಪಞ್ಞಾಯನಮೇವ, ಅಥ ಖೋ ತಥಾಭೂತಮೇವ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ।

ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಾದಿಪಾತುಭಾವವಣ್ಣನಾ

೧೨೬. "**ಮನುಸ್ಸಕಾಲೇ**"ತಿ ಇದಂ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತಾನಂಯೇವ ತತ್ಥ ಇದಾನಿ ನಿಕನ್ತಿವಸೇನ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ, ದೇವತಾನಮ್ಪಿ ಪುರಿಮಜಾತಿಯಂ ಇತ್ಥಿಭಾವೇ ಠಿತಾನಂ ತತ್ಥ ವಿರಾಗಾದಿಪುರಿಸತ್ತಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಅಸತಿ ತದಾ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಮೇವ ಪಾತುಭವತಿ। **ಪುರಿಸತ್ತಪಚ್ಚಯೇ**ತಿ "ಅತ್ತನೋಪಿ ಅನಿಸ್ಸರತಾ, ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಪರಾಯತ್ತವುತ್ತಿತಾ, ರಜಸ್ಸಲತಾ ವಞ್ಝತಾ, ಗಬ್ಭಧಾರಣಂ, ಪರಮಾಯ ಪಕತಿಯಾ ನಿಹೀನಪಕತಿತಾ, ಸೂರವೀರತಾಭಾವೋ, 'ಅಪ್ಪಕಾ ಜನಾ'ತಿ 'ಹೀಳೇತಬ್ಬತಾ'ತಿ ಏವಮಾದಿ ಆದೀನವಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಪುಬ್ಬಕಮ್ಪಿ ಇತ್ಥಿಭಾವೇ 'ಅಲಂ ಇತ್ಥಿಭಾವೇನ, ನ ಹಿ ಇತ್ಥಿಭಾವೇ ಠತ್ವಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸಿರಿಂ, ನ ಸಕ್ಕಮಾರಬ್ರಹ್ಮಸಿರಿಯೋ ಪಚ್ಚನುಭವಿತುಂ, ನ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ, ನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಧಿಗನ್ತುಂ ಸಕ್ಕಾ'ತಿ ಏವಂ ಇತ್ಥಿಭಾವವಿರಜ್ಜನಂ, 'ಯಥಾವುತ್ತಆದೀನವವಿರಹತೋ ಉತ್ತಮಪಕತಿಭಾವತೋ ಸಮ್ಪದಮಿದಂ ಪುರಿಸತ್ತಂ ನಾಮ ಸೇಟ್ಠಂ ಉತ್ತಮಂ, ಏತ್ಥ ಠತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾ ಏತಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಸಮ್ಪಾಪುಣಿತು'ನ್ತಿ ಏವಂ ಪುರಿಸತ್ತಭಾವೇ ಸಮ್ಭಾವನಾಪುಬ್ಬಕಂ ಪತ್ಥನಾಠಪನಂ, 'ತತ್ಥ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಚಿತ್ತತಾ'ತಿ" ಏವಮಾದಿಕೇ ಪುರಿಸಭಾವಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭೂತೇ **ಧಮ್ಮೇ। ಪೂರೇತ್ವಾ** ವಡ್ಢೇತ್ವಾ। ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಭೂತಂ, ಸದಿಸಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಂ, ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಞ್ಚ ಸುವಿಪುಲಂ ಅನತ್ಥಂ ಅಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಕಾಮೇಸು ಮಿಚ್ಛಾಚರಣಂ ಕೇವಲಂ ಇತ್ಥಿಯಂ ಆಸಾಪತ್ತಿ ಫಲೇನೇವಾತಿ ಆಸಾಆಪತ್ತಿ ಇತ್ಥಿಭಾವಾವಹಾಪಿ ಹೋತಿಯೇವ। ತನ್ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಭಾವೇನ ತನ್ನಿಕನ್ತಿಯಾ ನಿಮಿತ್ತಭಾವಾಪತ್ತಿತೋತಿ ವುತ್ತಂ "**ಪುರಿಸೋ ಇತ್ಥತ್ತಭಾವಂ ಲಭನ್ತೋ ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಲಭತೀ**"ತಿ। **ತದಾ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತೇ ಪಠಮಕಪ್ಪಿಕಕಾಲೇ। **ಪಕತಿಯಾ**ತಿ ಸಭಾವೇನ। **ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸಾ**ತಿ ಪುರಿಮತ್ತಭಾವೇ ಮಾತುಗಾಮಭೂತಸ್ಸ। **ಪುರಿಸಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ "ಪಕತಿಯಾ"ತಿ ಪದಂ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ। **ಉಪನಿಜ್ಝಾಯತ**ನ್ತಿ ಉಪೇಚ್ಚ ನಿಜ್ಝಾಯನ್ತಾನಂ। ಯಥಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಸಾರಾಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಸಾಪೇಕ್ಖಭಾವೇನ **ಓಲೋಕೇನ್ತಾನಂ। ರಾಗಪರಿಳಾಹೋ**ತಿ ರಾಗಜೋ ಪರಿಳಾಹೋ।

ನಿಬ್ಬುಯ್ಹಮಾನಾಯಾತಿ ಪರಿಣತಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಯ್ಯಮಾನಾಯ।

ಮೇಥುನಧಮ್ಮಸಮಾಚಾರವಣ್ಣನಾ

೧೨೭. **ಗೋಮಯಪಿಣ್ಡಮತ್ತಮ್ಪಿ ನಾಲತ್ಥಾತಿ** ಸಮ್ಮದೇವ ವಿವಾಹಕಮ್ಮಂ ನಾಲತ್ಥಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ **ವದನ್ತಿ। ಪಾತಬ್ಯತ**ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅಸದ್ಧಮ್ಮೇ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇನ ಪಿವಿತಬ್ಬತಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಿವಿತಬ್ಬವತ್ಥುಂ ಪಿವನ್ತಾ ವಿಯ ಅತಿವಿಯ ತೋಸೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬತಂ **ಆಪಜ್ಜಿಂಸು, ಪಾತಬ್ಯತ**ನ್ತಿ ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜನಕತಂ **ಆಪಜ್ಜಿಂಸು** ಉಪಗಚ್ಛಿಂಸು। ಪರಿಭೋಗತ್ಥೋ ಹಿ ಅಯಂ **ಪಾ**-ಸದ್ದೋ, ಕತ್ತುಸಾಧನೋ ಚ **ತಬ್ಯ**-ಸದ್ದೋ, ಯಥಾರುಚಿ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸನ್ನಿಧಿಕಾರಕನ್ತಿ ಸನ್ನಿಧಿಕಾರಂ, ಕ-ಕಾರೋ ಪದವಡ್ಢನಮತ್ತನ್ತಿ ಆಹ "**ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕತ್ವಾ**"ತಿ। **ಅಪದಾನ**ನ್ತಿ ಅವಖಣ್ಡನಂ। **ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ**ತಿ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ವಹಿತಂ, ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ। **ಗುಮ್ಬಗುಮ್ಬಾ**ತಿ ಪುಞ್ಜಪುಞ್ಜಾ।

ಸಾಲಿವಿಭಾಗವಣ್ಣನಾ

೧೨೮. **ಸೀಮಂ ಠಪೇಯ್ಯಾಮಾ**ತಿ "ಅಯಂ ಭೂಮಿಭಾಗೋ ಅಸುಕಸ್ಸ, ಅಯಂ ಭೂಮಿಭಾಗೋ ಅಸುಕಸ್ಸಾ"ತಿ ಏವಂ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಕರೇಯ್ಯಾಮ। **ತಂ ಅಗ್ಗಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ತಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ।

ಮಹಾಸಮ್ಮತರಾಜವಣ್ಣನಾ

೧೩೦. **ಪಕಾಸೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ದೋಸವಸೇನ ಪಕಾಸೇತಬ್ಬಂ। **ಖಿಪಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಖೇಪಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ "**ಹಾರೇತಬ್ಬ**"ನ್ತಿ, ಸತ್ತನಿಕಾಯತೋ ನೀಹರಿತಬ್ಬಂ।

ನೇಸನ್ತಿ ನಿದ್ಧಾರಣೇ ಸಾಮಿವಚನಂ।

೧೩೧. **ಅಕ್ಖರ**ನ್ತಿ ನಿರುತ್ತಿಂ। ಸಾ ಹಿ ಮಹಾಜನೇನ ಸಮ್ಮತೋತಿ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬತೋ ನಿರುತ್ತಿ , ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ನಿರೂಳ್ಹಭಾವತೋ , ಅಞ್ಞತ್ಥ ಅಸಞ್ಚರಣತೋ ಅಕ್ಖರನ್ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ, ತಥಾ ಸಞ್ಜಾನಿತಬ್ಬತೋ **ಸಞ್ಞಾ,** ಸಮಞ್ಞಾಯತೀತಿ **ಸಮಞ್ಞಾ,** ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಪಞ್ಞತ್ತಿ,** ವೋಹರಣತೋ **ವೋಹಾರೋ। ಉಪ್ಪನ್ನೋ**ತಿ ಪವತ್ತೋ। **ನ ಕೇವಲಂ ಅಕ್ಖರಮೇವಾ**ತಿ ನ ಕೇವಲಂ ಸಮಞ್ಞಾಕರಣಮೇವ। **ಖೇತ್ತಸಾಮಿನೋ**ತಿ ತಂ ತಂ ಭೂಮಿಭಾಗಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತಸತ್ತಾ। **ತೇಹಿ ಸತ್ತೇಹೀ**ತಿ ತಿವಿಧಕಿರಿಯಾಭಿಸಙ್ಖತೇಹಿ ತೇಹಿ ಸತ್ತೇಹಿ ಖತ್ತಿಯಾದೀಹಿ ತೇಹಿ ವಣ್ಣೇಹಿ ಪರಿಗ್ಗಹಿತೇಹಿ। "ಖತ್ತಿಯಾನುಯನ್ತಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕನೇಗಮಜಾನಪದೇಹಿ ತೇಹಿ ಗಹಪತೀಹಿ ಪರಿಗ್ಗಹಿತೇಹೀ"ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ। **ಅಗ್ಗನ್ತಿ ಞಾತೇನಾ**ತಿ ಅಗ್ಗಂ ಕುಲನ್ತಿ ಞಾತೇನ। ಖತ್ತಿಯಕುಲಞ್ಹಿ ಲೋಕೇ ಸಬ್ಬಸೇಟ್ಠಂ। ಯಥಾಹ "ಖತ್ತಿಯೋ ಸೇಟ್ಠೋ ಜನೇತಸ್ಮಿಂ, ಯೇ ಗೋತ್ತಪಟಿಸಾರಿನೋ"ತಿ, (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೭೭; ೩.೧೪೦; ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೦; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮೨, ೨೪೫) ಅಭೇದೋಪಚಾರೇನ ಪನ ಅಕ್ಖರಸ್ಸ ಖತ್ತಿಯಸದ್ದಸ್ಸಪಿ ಸೇಟ್ಠತಾತಿ ಪಾಳಿಯಂ "ಅಗ್ಗಞ್ಞೇನ ಅಕ್ಖರೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇದಾನಿ ಅಭೇದೋಪಚಾರೇನ ವಿನಾ ಏವ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಅಗ್ಗೇ ವಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಣ್ಡಲಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೩೨. ಯೇನ ಅನಾರಮ್ಭಭಾವೇನ ಬಾಹಿತಾಕುಸಲಾ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ, ತಮೇವ ತಾವ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪಾಳಿಯಂ "ವೀತಙ್ಗಾರಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ತದತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಪಚಿತ್ವಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ತಮೇನ**ನ್ತಿ ವಚನವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ನಿದ್ದೇಸೋತಿ ಆಹ "**ತೇ ಏತೇ**"ತಿ। **ಅಭಿಸಙ್ಖರೋನ್ತಾ**ತಿ ಚಿತ್ತಮನ್ತಭಾವೇನ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಭಿವಿಸಿಟ್ಠೇ ಕರೋನ್ತಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಕಪ್ಪಭಾವೇನ ಸಙ್ಖರೋನ್ತಾ ಚ। **ವಾಚೇನ್ತಾ**ತಿ ಪರೇಸಂ ಕಥೇನ್ತಾ, ಯೇ ತಥಾ ಗನ್ಥೇ ಕಾತುಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ। **ಅಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ ಆಸನ್ತಿ, ಉಪವಿಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ

“**ವಸನ್ತೀ**”ತಿ। **ಅಚ್ಛೇನ್ತೀತಿ** ಕಾಲಂ ಖೇಪೇನ್ತಿ। **ಹೀನಸಮ್ಮತಂ** ಝಾನಭಾವನಾನುಯೋಗಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಗನ್ಥೇ ಪಸುತತಾದೀಪನತೋ। **ಸೇಟ್ಠಸಮ್ಮತಂ ಜಾತಂ** “ವೇದಧರಾ ಸೋತ್ತಿಯಾ ಸುಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ ಏವಂ ಸೇಟ್ಠಸಮ್ಮತಂ ಜಾತಂ।

೧೩೩. **ಮೇಥುನಧಮ್ಮಂ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾತಿ** ಜಾಯಾಪತಿಕಭಾವೇನ ದ್ವಯಂ ದ್ವಯಂ ನಿವಾಸಂ ಅಜ್ಝುಪಗನ್ತ್ವಾ। **ವಾಣಿಜಕಮ್ಮಾದಿಕೇತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಕಸಿಕಮ್ಮಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

೧೩೪. **ಲುದ್ದಾಚಾರಕಮ್ಮಖುದ್ದಾಚಾರಕಮ್ಮುನಾತಿ** ಪರವಿಹೇಠನಾದಿಲುದ್ದಾಚಾರಕಮ್ಮುನಾ, ನಳಕಾರದಾರುಕಮ್ಮಾದಿಖುದ್ದಾಚಾರಕಮ್ಮುನಾ ಚ। **ಸುದ್ದನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ಸು**-ಇತಿ ಸೀಘತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ದಾ**-ಇತಿ ಗರಹಣತ್ಥೇತಿ ಆಹ “**ಸುದ್ದಂ ಸುದ್ದಂ ಲಹುಂ ಲಹುಂ ಕುಚ್ಛಿತಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ**”ತಿ।

೧೩೫. **ಅಹೂತಿ** ಕಾಲವಿಪಲ್ಲಾಸವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ಹೋತಿ ಖೋ**”ತಿ ಆಹ। **ಇಮಿನಾತಿ** “ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಚತೂಹಿ ಮಣ್ಡಲೇಹಿ ಸಮಣಮಣ್ಡಲಸ್ಸ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಹೋತೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ ವಚನೇನ। **ಇಮಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ** ಸಮಣಮಣ್ಡಲಂ ನಾಮ... ಪೇ॰... ಸುದ್ಧಿಂ ಪಾಪುಣನ್ತೀತಿ ಇಮಂ ಅತ್ಥಜಾತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಯದಿ ಇಮೇಹಿ...ಪೇ॰... ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಇಮಾನೇವ ಚತ್ತಾರಿ ಮಣ್ಡಲಾನಿ ಪಧಾನಾನಿ, ಸಮಣಮಣ್ಡಲಂ ಅಪ್ಪಧಾನಂ ತತೋ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತತ್ತಾತಿ? ನಯಿದಮೇವನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಇಮಾನೀ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಮಣಮಣ್ಡಲಂ ಅನುವತ್ತನ್ತಿ** ಗುಣೇಹಿ ವಿಸಿಟ್ಠಭಾವತೋ। ಗುಣೋ ಹಿ ವಿಞ್ಞೂನಂ ಅನುವತ್ತನಹೇತು, ನ ಕೋಲಪುತ್ತಿಯಂ, ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾ, ವಾಕ್ಕರಣಮತ್ತಂ ವಾ। ತೇನಾಹ “**ಧಮ್ಮೇನೇವ ಅನುವತ್ತನ್ತಿ, ನೋ ಅಧಮ್ಮೇನಾ**”ತಿ। ಸೋ ಧಮ್ಮೋ ಚ ಲೋಕುತ್ತರೋವ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ಯೇನ ಸಂಸಾರತೋ ವಿಸುಜ್ಝತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಸಮಣಮಣ್ಡಲ**ನ್ತಿ ಚ ಸಾಸನಿಕಮೇವ ಸಮಣಗಣಂ ವದತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ “**ಸಮಣಮಣ್ಡಲಞ್ಹೀ**”ತಿಆದಿ।

ದುಚ್ಚರಿತಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೩೬. **ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಸಮಾದಿನ್ನಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ “ಕೋ ಅನುಬನ್ಧಿತಬ್ಬೋ। ಅಜೋತಗ್ಗಿಸೋಟ್ಠಿಮಿಸೋ”ತಿಆದಿನಾ ಯಞ್ಞವಿಧಾನಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಿತಂ ಹಿಂಸಾದಿಪಾಪಕಮ್ಮಂ। **ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ** “ಏಸ ಸದ್ಧಾಧಿಗತೋ ದೇವಯಾನೋ, ಯೇನ ಯನ್ತಿ ಪುತ್ತಿನೋ ವಿಸೋಕಾ”ತಿಆದಿನಾ ಪವತ್ತಿತಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಸಹಗತಕಮ್ಮಸ್ಸ। **ಸಮಾದಾನಂ** ತಸ್ಸ ತಥಾ ಪವತ್ತನಂ, ತಸ್ಸಾ ವಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಉಪಗಮನಂ।

೧೩೮. **ದ್ವಯಕಾರೀತಿ** ಕುಸಲಾಕುಸಲದ್ವಯಸ್ಸ ಕತ್ತಾ। ತಯಿದಂ ದ್ವಯಂ ಯಸ್ಮಾ ಏಕಜ್ಝಂ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ಆಹ “**ಕಾಲೇನಾ**”ತಿಆದಿ। **ಏಕಕ್ಖಣೇ ಉಭಯವಿಪಾಕದಾನಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಚಿತ್ತದ್ವಯೂಪಸಞ್ಹಿತಾಯ ಸತ್ತಸನ್ತತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ। ಯಥಾ ಪನ ದ್ವಯಕಾರಿನೋ ಸುಖದುಕ್ಖಪಟಿಸಂವೇದಿತಾ ಸಮ್ಭವತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಯೇನ ಪನಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಏವಂಭೂತೋತಿ** ವಿಕಲಾವಯವೋ। ದ್ವೇಪಿಹಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮಾನಿ ಕತೂಪಚಿತಾನಿ ಸಭಾವತೋ ಬಲವನ್ತಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಮರಣಕಾಲೇ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ । **ತೇಸು ಅಕುಸಲಂ ಬಲವತರಂ ಹೋತಿ** ಪಚ್ಚಯಲಾಭತೋ। ನಿಕನ್ತಿಆದಯೋ ಹಿ ಪಚ್ಚಯವಿಸೇಸಾ ಅಕುಸಲಸ್ಸೇವ ಸಭಾಗಾ, ನ ಕುಸಲಸ್ಸ, ತಸ್ಮಾ ಕತೂಪಚಿತಭಾವೇನ ಸಮಾನಬಲೇಸುಪಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲೇಸು ಪಚ್ಚಯಲಾಭೇನ ವಿಪಚ್ಚಿತುಂ ಲದ್ಧೋಕಾಸತಾಯ ಕುಸಲತೋ ಅಕುಸಲಂ ಬಲವತರಂ ಹೋತೀತಿ, ತಥಾಭೂತಮ್ಪಿ **ತಂ** ಯಥಾ ವಿಪಾಕದಾನೇ ಲದ್ಧೋಕಾಸಸ್ಸ ಕುಸಲಸ್ಸಾಪಿ ಅವಸರೋ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಲದ್ಧಪಚ್ಚಯಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿದಾನಾಭಿಮುಖಂ **ಕುಸಲಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ** ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ದೇನ್ತಂ **ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಾಪೇತೀತಿ**। “ಅಕುಸಲಂ ಬಲವತರಂ ಹೋತೀ”ತಿ ಏತ್ಥ “ಅಕುಸಲಂ ಚೇ ಬಲವತರಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಕುಸಲಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ”ತಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅತ್ಥಂ ವತ್ವಾ ತೇಸು ಕುಸಲಂ ಚೇ ಬಲವತರಂ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಅಕುಸಲಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಯೋನಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಾಪೇತಿ, ಅಕುಸಲಂ ಪವತ್ತಿವೇದನೀಯಂ ಹೋತಿ, ಅಥ ನಂ ತಂ ಕಾಣಮ್ಪಿ ಕರೋತಿ ಖುಜ್ಜಮ್ಪಿ ಪೀಠಸಪ್ಪಿಮ್ಪಿ ಕುಚ್ಛಿರೋಗಾದೀಹಿ ವಾ ಉಪದ್ದುತಂ। ಏವಂ ಸೋ ಪವತ್ತಿಯಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ದುಕ್ಖಂ

ಪಚ್ಚನುಭವತೀತಿ ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಹೋತೀ"ತಿ। ತತ್ರಾಯಂ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ - ವುತ್ತಕಾಲೇ ವಾ ಕಾರೇನ ಸಮಾನಬಲೇಸು ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮೇಸು ಉಪಟ್ಠಹನ್ತೇಸು ಮರಣಸ್ಸ ಆಸನ್ನವೇಲಾಯಂ ಯದಿ ಬಲವತರಾನಿ ಕುಸಲಜವನಾನಿ ಜವನ್ತಿ, ಯಥಾಉಪಟ್ಠಿತಂ ಅಕುಸಲಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ಕುಸಲಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ದೇತಿ। ಅಥ ಬಲವತರಾನಿ ಅಕುಸಲಜವನಾನಿ ಜವನ್ತಿ, ಯಥಾಉಪಟ್ಠಿತಂ ಕುಸಲಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ಅಕುಸಲಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ದೇತಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಉಭಿನ್ನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮಾನಬಲವಭಾವತೋ, ಪಚ್ಚಯನ್ತರಸಾಪೇಕ್ಖತೋ ಚಾತಿ, ಸಬ್ಬಂ ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಭಾವನಾವಣ್ಣನಾ

೧೩೮. **ಬೋಧಿ** ವುಚ್ಚತಿ ಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಬುಜ್ಝತೀತಿ ಕತ್ವಾ, ಸಭಾವತೋ, ತಂಸಭಾವತೋ ಚ ತಸ್ಸಾ ಪಕ್ಖೇ ಭವಾತಿ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಾ, ಸತಿವೀರಿಯಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ, ತೇಸಂ **ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಾನಂ**। **ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ**ತಿ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯದೇಸನಾಪಟಿಪಾಟಿಯಾ। **ಭಾವನಂ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ**ತಿ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪವತ್ತಂ ಭಾವನಂ ಪತ್ವಾ। ತೇನಾಹ "**ಪಟಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ**"ತಿ। ಸಉಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ವಸೇನ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠಭಾವಂ ಲೋಕಸ್ಸ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ, ನ ಇತರಾಯ ಸಬ್ಬಸೋ ಅಪಞ್ಞತ್ತಿಭಾವೂಪಗಮನೇ ತಸ್ಸ ಅದಸ್ಸನತೋತಿ ವುತ್ತಂ "**ಪರಿನಿಬ್ಬಾತೀತಿ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತೀ**"ತಿ। **ವಿನಿವತ್ತೇತ್ವಾ**ತಿ ತತೋ ಚತುವಣ್ಣತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ।

೧೪೦. **ತಮೇವತ್ಥ**ನ್ತಿ "ಖೀಣಾಸವೋವ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಸು ಸೇಟ್ಠೋ"ತಿ ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ।

ಸೇಟ್ಠಚ್ಛೇದಕವಾದಮೇವಾತಿ ಜಾತಿಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಸೇಟ್ಠಭಾವಸಮುಚ್ಛೇದಕಮೇವ ಕಥಂ। **ದಸ್ಸೇತ್ವಾ** ಭಾಸಿತ್ವಾ। **ಸುತ್ತನ್ತಂ ವಿನಿವತ್ತೇತ್ವಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಲೋಕಿಯಧಮ್ಮಸನ್ದಸ್ಸನವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಅಗ್ಗಞ್ಞಸುತ್ತಂ "ಸತ್ತನ್ನಂ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಭಾವನಮನ್ವಾಯಾ"ತಿಆದಿನಾ ತತೋ ವಿನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ನೀಹರಿತ್ವಾ ತೇನ ಅಸಂಸಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ। **ಆವಜ್ಜನ್ತಾ**ತಿ ಸಮನ್ನಾಹರನ್ತಾ। **ಅನುಮಜ್ಜನ್ತಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ಅತ್ಥತೋ ವಿಚರನ್ತಾತಿ।

ಅಗ್ಗಞ್ಞಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ।

೫. ಸಮ್ಪಸಾದನೀಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಸಾರಿಪುತ್ತಸೀಹನಾದವಣ್ಣನಾ

೧೪೧. ಪಾವಾರೇನ್ತಿ ಸಞ್ಛಾದೇನ್ತಿ ಸರೀರಂ ಏತೇನಾತಿ **ಪಾವಾರೋ,** ವತ್ಥಂ। ಪಾವರಣಂ ವಾ **ಪಾವಾರೋ,** "ವತ್ಥಂ ದುಸ್ಸ"ನ್ತಿ ಪರಿಯಾಯಸದ್ದಾ ಏತೇತಿ ದುಸ್ಸಮೇವ ಪಾವಾರೋ, ಸೋ ಏತಸ್ಸ ಬಹುವಿಧೋ ಅನೇಕಕೋಟಿಪ್ಪಭೇದೋ ಭಣ್ಡಭೂತೋ ಅತ್ಥೀತಿ **ದುಸ್ಸಪಾವಾರಿಕೋ**। ಸೋ ಕಿರ ಪುಬ್ಬೇ ದಹರಕಾಲೇ ದುಸ್ಸಪಾವಾರಭಣ್ಡಮೇವ ಬಹುಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವಾಣಿಜ್ಜಂ ಅಕಾಸಿ, ತೇನ ನಂ ಸೇಟ್ಠಿಟ್ಠಾನೇ ಠಿತಮ್ಪಿ "ಪಾವಾರಿಕೋ" ತ್ವೇವ ಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ। **ಭಗವತೀತಿ ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ಆದಿಅತ್ಥೋ, ಪಕಾರತ್ಥೋ ವಾ, ತೇನ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಥೇರೇನ ವುತ್ತವಚನಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। "ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ಅವೋಚಾ"ತಿ ತಥಾವಚನೇ ಕಾರಣಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "**ಸೋಮನಸ್ಸಪವೇದನತ್ಥ**"ನ್ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಪಯೋಜನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಂ, ತಯಿದಂ ಅಮ್ಬಂ ಪುಟ್ಠಸ್ಸ ಲಬುಜಂ ಬ್ಯಾಕರಣಸದಿಸನ್ತಿ? ನಯಿದಮೇವಂ ಚಿನ್ತೇತಬ್ಬಂ। ಯಾ ಹಿಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ತದಾ ಭಗವತಿ ಸೋಮನಸ್ಸುಪ್ಪತ್ತಿ, ಸಾ ನಿದ್ಧಾರಿತರೂಪಾ ಕಾರಣಭಾವೇನ ಚೋದಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಅವೋಚಾತಿ, ಸಾ ಏವ ಚ ಯಸ್ಮಾ ನಿದ್ಧಾರಿತರೂಪಾ ಪವೇದನವಸೇನ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮುಖಾ ತಥಾವಚನಂ ಪಯೋಜೇತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಅತ್ತನೋ ಉಪ್ಪನ್ನಸೋಮನಸ್ಸಪವೇದನತ್ಥ"ನ್ತಿ ಪಯೋಜನಭಾವೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಂ।

ತತ್ರಾತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸೋಮನಸ್ಸಪವೇದನೇ। ವಿಹಾರೇ ನಿವಾಸಪರಿವತ್ತನವಸೇನ **ಸುನಿವತ್ಥನಿವಾಸನೋ**। **ಆಭುಜಿತ್ವಾ**ತಿ ಆಬನ್ಧಿತ್ವಾ।

ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ "ಅಹೋ ಸನ್ತೋ ವತಾಯಂ ಅರಿಯವಿಹಾರೋ"ತಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಮುಖೇನ **ಅತ್ತನೋ ಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರಿತುಂ ಆರದ್ಧೋ,** ಆರಭಿತ್ವಾ ಚ ನೇಸಂ ತಂ ತಂ ಸಾಮಞ್ಞವಿಸೇಸವಿಭಾಗವಸೇನ ಅನುಸ್ಸರಿ। ತಥಾ ಹಿ "ಸಮಾಧೀ"ತಿ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಗಹಿತಸ್ಸೇವ "ಪಠಮಂ ಝಾನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ವಿಸೇಸವಿಭಾಗೋ, "ಪಞ್ಞಾ"ತಿ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಚ ಗಹಿತಸ್ಸೇವ "ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ವಿಸೇಸವಿಭಾಗೋ ಉದ್ಧಟೋ। "ಲೋಕಿಯಾಭಿಞ್ಞಾಸು ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಸ್ಸೇವ ಗಹಣಂ ಥೇರಸ್ಸ ಇತರೇಹಿ ಸಾತಿಸಯನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತು"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣಮ್ಪಿ ಪನ "ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ ಕಿಚ್ಚವಸೇನ ದಸ್ಸಿತಮೇವ, ಲಕ್ಖಣಹಾರವಸೇನ ವಾ ಇತರೇಸಂ ಪೇತ್ಥ ಗಹಿತತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅತ್ಥಪ್ಪಭೇದಸ್ಸ ಸಲ್ಲಕ್ಖಣವಿಭಾವನವವತ್ಥಾನಕರಣಸಮತ್ಥಂ ಅತ್ಥೇ ಪಭೇದಗತಂ ಞಾಣಂ **ಅತ್ಥಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ**। ತಥಾ ಧಮ್ಮಪ್ಪಭೇದಸ್ಸ ಸಲ್ಲಕ್ಖಣವಿಭಾವನವವತ್ಥಾನಕರಣಸಮತ್ಥಂ ಧಮ್ಮೇ ಪಭೇದಗತಂ ಞಾಣಂ **ಧಮ್ಮಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ**। ನಿರುತ್ತಿಪಭೇದಸ್ಸ ಸಲ್ಲಕ್ಖಣವಿಭಾವನವವತ್ಥಾನಕರಣಸಮತ್ಥಂ ನಿರುತ್ತಿಯಂ ಪಭೇದಗತಂ ಞಾಣಂ **ನಿರುತ್ತಿಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ**। ಪಟಿಭಾನಪ್ಪಭೇದಸ್ಸ ಸಲ್ಲಕ್ಖಣವಿಭಾವನವವತ್ಥಾನ ಕರಣಸಮತ್ಥಂ ಪಟಿಭಾನೇ ಪಭೇದಗತಂ ಞಾಣಂ **ಪಟಿಭಾನಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ**। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ,** (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೨.೪೨೮) ತಂ ಸಂವಣ್ಣನಾಸು (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ಟೀ॰ ೨.೪೨೮) ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸಾವಕವಿಸಯೇ ಪರಮುಕ್ಕಂಸಗತಂ ಞಾಣಂ **ಸಾವಕಪಾರಮಿಞಾಣಂ** ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ವಿಯ ಸಬ್ಬಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇಸು। ತಸ್ಸಾಪಿ ಹಿ ವಿಸುಂ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಸಾವಕಪಾರಮಿಯಾ ಪನ ಸಮ್ಮದೇವ ಪರಿಪೂರಿತತ್ತಾ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಸಮಧಿಗಮೇನೇವಸ್ಸ ಸಮಧಿಗಮೋ ಹೋತಿ। ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸೇವ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾನಂ ಯಾವ ನಿಸಿನ್ನಪಲ್ಲಙ್ಕಾ ಅನುಸ್ಸರತೋತಿ ಯೋಜನಾ।

ಭಗವತೋ ಸೀಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರಿತುಮಾರದ್ಧೋತಿ ಯೋಜನಾ। ಯಸ್ಮಾ ಗುಣಾನಂ ಬಹುಭಾವತೋ ನೇಸಂ ಏಕಜ್ಝಂ ಆಪಾಥಾಗಮನಂ ನತ್ಥಿ, ಸತಿ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಅನಿರೂಪಿತರೂಪೇನೇವ ಅನುಸ್ಸರಣೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಾ ಥೇರೋ ಸವಿಸಯೇ ಠತ್ವಾ ತೇ ಅನುಪದಂ ಸರೂಪತೋ ಅನುಸ್ಸರಿ, ಅನುಸ್ಸರನ್ತೋ ಚ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಸೀಲಂ ಅನುಸ್ಸರಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಭಗವತೋ ಸೀಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾ**"ತಿ ಆಹ, ಸೀಲಂ ಆರಬ್ಭಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಯಸ್ಮಾ ಚೇತ್ಥ ಥೇರೋ ಏಕೇಕವಸೇನ

ಭಗವತೋ ಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಚತುಕ್ಕಪಞ್ಚಕಾದಿವಸೇನ ಅನುಸ್ಸರಿ, ತಸ್ಮಾ "ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದೇ"ತಿ ವತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಭಾವನಾಸಾಮಞ್ಞೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ವತ್ತಬ್ಬೇಸು ತಾನಿ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ **"ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಚತುಯೋನಿಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಂ** ಮಹಾಸೀಹನಾದಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೨) ಆಗತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಚತ್ತಾರೋ ಅರಿಯವಂಸಾ** ಅರಿಯವಂಸಸುತ್ತೇ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೮) ಆಗತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಪಧಾನಿಯಙ್ಗಾದಯೋ ಸಙ್ಗೀತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೦೭) ದಸುತ್ತರಸುತ್ತೇಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೫೫) ಆಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ಛ ಸಾರಣೀಯ ಧಮ್ಮಾ** ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸುತ್ತೇ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೪೧) ಆಗತಾ ಏವ। ಸುಖಂ ಸುಪನಾದಯೋ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧೧.೧೫; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೨.೨೨) **ಏಕಾದಸ** ಮೇತ್ತಾನಿಸಂಸಾ । "ಇದಂ ದುಕ್ಖಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೮೧, ಮಹಾವ॰ ೧೫, ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೨.೩೦) ಚತೂಸು ಅರಿಯಸಚ್ಚೇಸು ತಿಪರಿವತ್ತವಸೇನ ಆಗತಾ **ದ್ವಾದಸ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಾಕಾರಾ।** ಮಗ್ಗಫಲೇಸು ಪವತ್ತಾನಿ ಅಟ್ಠ ಞಾಣಾನಿ, ಛ ಅಸಾಧಾರಣಞಾಣಾನಿ ಚಾತಿ **ಚುದ್ದಸ ಬುದ್ಧಞಾಣಾನಿ। ಪಞ್ಚದಸ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನಿಯಾ ಧಮ್ಮಾ** ಮೇಘಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ (ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೧) ಗಹೇತಬ್ಬಾ, **ಸೋಳಸವಿಧಾ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿ** ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೪೮), **ಅಟ್ಠಾರಸ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಾ** (ಮಹಾನಿ॰ ೬೯, ೧೫೬; ಚೂಳನಿ॰ ೮೫; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೫; ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೩೦೫) ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ -

> ಅತೀತಂಸೇ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅಪ್ಪಟಿಹತಂ ಞಾಣಂ, ಅನಾಗತಂಸೇ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂಸೇ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅಪ್ಪಟಿಹತಂ ಞಾಣಂ। ಇಮೇಹಿ ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಬ್ಬಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ಞಾಣಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿ, ಸಬ್ಬಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ, ಸಬ್ಬಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ ಞಾಣಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿ। ಇಮೇಹಿ ಛಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ನತ್ಥಿ ಛನ್ದಸ್ಸ ಹಾನಿ, ನತ್ಥಿ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಹಾನಿ, ನತ್ಥಿ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಹಾನಿ, ನತ್ಥಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಹಾನಿ, ನತ್ಥಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಹಾನಿ, ನತ್ಥಿ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಹಾನಿ। ಇಮೇಹಿ ದ್ವಾದಸಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ನತ್ಥಿ ದವಾ, ನತ್ಥಿ ರವಾ, ನತ್ಥಿ ಅಪ್ಫುಟ್ಠಂ, ನತ್ಥಿ ವೇಗಾಯಿತತ್ತಂ, ನತ್ಥಿ ಅಬ್ಯಾವಟಮನೋ, ನತ್ಥಿ ಅಪ್ಪಟಿಸಙ್ಖಾನುಪೇಕ್ಖಾತಿ।

ತತ್ಥ **"ನತ್ಥಿ ದವಾತಿ** ಖಿಡ್ಡಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಕಿರಿಯಾ ನತ್ಥಿ। **ನತ್ಥಿ ರವಾತಿ** ಸಹಸಾ ಕಿರಿಯಾ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಸಹಸಾ ಪನ ಕಿರಿಯಾ **ದವಾ,** "ಅಞ್ಞಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಕರಣಂ **ರವಾ। ನತ್ಥಿ ಅಪ್ಫುಟನ್ತಿ** ಞಾಣೇನ ಅಫುಸಿತಂ ನತ್ಥಿ। **ನತ್ಥಿ ವೇಗಾಯಿತತ್ತನ್ತಿ** ತುರಿತಕಿರಿಯಾ ನತ್ಥಿ। **ನತ್ಥಿ ಅಬ್ಯಾವಟಮನೋತಿ** ನಿರತ್ಥಕಚಿತ್ತಸಮುದಾಚಾರೋ ನತ್ಥಿ। **ನತ್ಥಿ ಅಪ್ಪಟಿಸಙ್ಖಾನುಪೇಕ್ಖಾತಿ** ಅಞ್ಞಾಣುಪೇಕ್ಖಾ ನತ್ಥಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ನತ್ಥಿ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಹಾನೀ"ತಿ ಅಪಠಿತ್ವಾ "ನತ್ಥಿ ಛನ್ದಸ್ಸ ಹಾನಿ, ನತ್ಥಿ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಹಾನಿ, ನತ್ಥಿ ಸತಿಯಾ [ಸತ್ತಿಯಾ (ವಿಭ॰ ಮೂಲಟೀ॰ ಸುತ್ತನ್ತಭಾಜನೀಯವಣ್ಣನಾ)] ಹಾನೀ"ತಿ ಪಠನ್ತಿ।

ಜರಾಮರಣಾದೀಸು ಏಕಾದಸಸು ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಙ್ಗೇಸು ಪಚ್ಚೇಕಂ ಚತುಸಚ್ಚಯೋಜನಾವಸೇನ ಪವತ್ತಾನಿ **ಚತುಚತ್ತಾಲೀಸ** ಞಾಣಾನಿಯೇವ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೩೩) ಸುಖವಿಸೇಸಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ **ಞಾಣವತ್ಥೂನಿ।** ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

> "ಯತೋ ಖೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಏವಂ ಜರಾಮರಣಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಏವಂ ಜರಾಮರಣಸಮುದಯಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಏವಂ ಜರಾಮರಣನಿರೋಧಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಏವಂ ಜರಾಮರಣನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಂ ಪಟಿಪದಂ ಪಜಾನಾತೀ"ತಿಆದಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೩೩)।

ಜರಾಮರಣಸಮುದಯೋತಿ ಚೇತ್ಥ ಜಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಸೇಸಪದೇಸು ಭವಾದಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇಸು ಫಸ್ಸಾದಯೋ **ಪರೋಪಣ್ಣಾಸ ಕುಸಲಧಮ್ಮಾ।**

“ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣ”ನ್ತಿ ಞಾಣಂ, “ಅಸತಿ ಜಾತಿಯಾ ನತ್ಥಿ ಜರಾಮರಣ”ನ್ತಿ ಞಾಣಂ, ಅತೀತಮ್ಪಿ ಅದ್ಧಾನಂ “ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣ”ನ್ತಿ ಞಾಣಂ, “ಅಸತಿ ಜಾತಿಯಾ ನತ್ಥಿ ಜರಾಮರಣ”ನ್ತಿ ಞಾಣಂ, ಅನಾಗತಮ್ಪಿ ಅದ್ಧಾನಂ “ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣ”ನ್ತಿ ಞಾಣಂ, “ಅಸತಿ ಜಾತಿಯಾ ನತ್ಥಿ ಜರಾಮರಣ”ನ್ತಿ ಞಾಣಂ। “ಯಮ್ಪಿ ಇದಂ ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಞಾಣಂ, ತಮ್ಪಿ ಖಯಧಮ್ಮಂ ವಯಧಮ್ಮಂ ವಿರಾಗಧಮ್ಮಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ”ನ್ತಿ ಞಾಣನ್ತಿ ಏವಂ ಜರಾಮರಣಾದೀಸು ಏಕಾದಸಸು ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಙ್ಗೇಸು ಪಚ್ಚೇಕಂ ಸತ್ತ ಸತ್ತ ಕತ್ವಾ **ಸತ್ತಸತ್ತತಿ ಞಾಣವತ್ಥೂನಿ** (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೩೪) ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ತತ್ಥ **ಯಮ್ಪೀತಿ** ಛಬ್ಬಿಧಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ ವಿಪಸ್ಸನಾರಮ್ಮಣಭಾವೇನ ಏಕಜ್ಝಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಞಾಣ**ನ್ತಿ ಛಪಿ ಞಾಣಾನಿ ಸಞ್ಞಾಪಿತ್ವಾ ವುತ್ತಂ ಞಾಣಂ। **“ಖಯಧಮ್ಮ”**ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪನ ಪಕಾರೇನ ಪವತ್ತಞಾಣಸ್ಸ ದಸ್ಸನಂ, ವಿಪಸ್ಸನಾದಸ್ಸನತೋ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಪಟಿವಿಪಸ್ಸನಾದಸ್ಸನಮತ್ತಮೇವಾತಿ ನ ತಂ “ಅಙ್ಗ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ಪಾಳಿಯಂ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೩೪) ಪನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಞಾಣವಸೇನ ಅಙ್ಗಾನಂ ವುತ್ತತ್ತಾ **“ನಿರೋಧಧಮ್ಮನ್ತಿ ಞಾಣ”**ನ್ತಿ **ಇತಿ**-ಸದ್ದೇನ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ ಸತ್ತಮಂ ಞಾಣನ್ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ದಿಸ್ಸತಿ। ನ ಹಿ ಯಮ್ಪಿ ಇದಂ ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಞಾಣಂ, ತಮ್ಪಿ ಞಾಣನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ಹೋತಿ ಞಾಣಗ್ಗಹಣೇನ ಏತಸ್ಮಿಂ ಞಾಣಭಾವದಸ್ಸನಸ್ಸ ಅನಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ, “ಖಯಧಮ್ಮಂ…ಪೇ॰… ನಿರೋಧಧಮ್ಮ”ನ್ತಿ ಏತೇಸಂ ಸಮ್ಬನ್ಧಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ಚಾತಿ। **ಚತುವೀಸತಿ…ಪೇ॰… ವಜಿರಞಾಣ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕೇಚಿ ತಾವ ಆಹು “ಭಗವಾ ದೇವಸಿಕಂ ದ್ವಾದಸಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಕ್ಖತ್ತುಂ ಮಹಾಕರುಣಾಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ದ್ವಾದಸಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಕ್ಖತ್ತುಮೇವ ಚ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ತಾಸಂ ಪುರೇಚರಂ, ಸಹವಚರಞ್ಚ ಞಾಣಂ ಪಟಿಪಕ್ಖೇಹಿ ಅಭೇಜ್ಜತಂ, ಮಹತ್ತಞ್ಚ ಉಪಾದಾಯ **ಮಹಾವಜಿರಞಾಣಂ** ನಾಮ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ –

> ‘ತಥಾಗತಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಹನ್ತಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ದ್ವೇ ವಿತಕ್ಕಾ ಬಹುಲಂ ಸಮುದಾಚರನ್ತಿ – ಖೇಮೋ ಚ ವಿತಕ್ಕೋ, ಪವಿವೇಕೋ ಚ ವಿತಕ್ಕೋ’ತಿ (ಇತಿವು॰ ೩೮)।

ಖೇಮವಿತಕ್ಕೋ ಹಿ ಭಗವತೋ ಮಹಾಕರುಣಾಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಠಿತೋ, ಪವಿವೇಕವಿತಕ್ಕೋ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಭವಙ್ಗಪರಿವಾಸೋ ಲಹುಕೋ, ಮತ್ಥಕಪ್ಪತ್ತೋ ಸಮಾಪತ್ತೀಸು ವಸೀಭಾವೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಮಾಪಜ್ಜನವುಟ್ಠಾನಾನಿ ಕತಿಪಯಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇಹೇವ ಇಜ್ಝನ್ತಿ। ಪಞ್ಚ ರೂಪಾವಚರಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಚತಸ್ಸೋ ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ದಸ, ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿ, ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ ಚಾತಿ ದ್ವಾದಸೇತಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಭಗವಾ ಪಚ್ಚೇಕಂ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಕ್ಖತ್ತುಂ ಪುರೇಭತ್ತಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ತಥಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತ”ನ್ತಿ। “ಏವಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಸಮಾಪತ್ತಿಸಞ್ಚಾರಿತಞಾಣಂ **ಮಹಾವಜಿರಞಾಣಂ** ನಾಮಾ”ತಿ ಕೇಚಿ।

ಅಪರೇ ಪನ “ಯಂ ತಂ ಭಗವತಾ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿದಿವಸೇ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಮುಖೇನ ಪಟಿಲೋಮನಯೇನ ಜರಾಮರಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಞಾಣಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ಅನುಪದಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭನ್ತೇನ ಯಥಾ ನಾಮ ಪುರಿಸೋ ಸುವಿದುಗ್ಗಂ ಮಹಾಗಹನಂ ಮಹಾವನಂ ಛಿನ್ದನ್ತೋ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ನಿಸಾನಸಿಲಾಯಂ ಫರಸುಂ ಸುನಿಸಿತಂ ಕರೋತಿ, ಏವಮೇವ ನಿಸಾನಸಿಲಾಸದಿಸಿಯೋ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಞಾಣಸ್ಸ ತಿಕ್ಖವಿಸದಸೂರಭಾವಂ ಸಮ್ಪಾದೇತುಂ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮತೋ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಙ್ಗವಸೇನ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಲಕ್ಖಕೋಟಿಲಕ್ಖಕೋಟಿಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **‘ಚತುವೀಸತಿ…ಪೇ॰… ಮಹಾವಜಿರಞಾಣಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾ’**ತಿ”। ನನು ಭಗವತೋ ಸಮಾಪತ್ತಿಸಮಾಪಜ್ಜನೇ ಪರಿಕಮ್ಮೇ ಪಯೋಜನಂ ನತ್ಥೀತಿ? ನಯಿದಂ ಏಕನ್ತಿಕಂ। ತಥಾ ಹಿ ವೇದನಾಪಟಿಪ್ಪಣಾಮನಾದೀಸು ಸವಿಸೇಸಂ ಪರಿಕಮ್ಮಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೇನ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ। ಅಪರೇ ಪನ “ಲೋಕಿಯಸಮಾಪತ್ತಿಸಮಾಪಜ್ಜನೇ ಪರಿಕಮ್ಮೇನ ಪಯೋಜನಂ ನತ್ಥಿ। ಲೋಕುತ್ತರಸಮಾಪತ್ತಿಸಮಾಪಜ್ಜನೇ ತಜ್ಜಂ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಮೇವಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ।

“ಅಪರಮ್ಪರಾ”ತಿ ಪದಂ ಯೇಸಂ ದೇಸನಾಯ ಅತ್ಥಿ, ತೇ **ಅಪರಮ್ಪರಿಯಾವ। ಕುಸಲಪಞ್ಞತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ ಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ ಪಞ್ಞಾಪನೇ। **ಅನುತ್ತರೋ**ತಿ ಉತ್ತಮೋ। **ಉಪನಿಸ್ಸಯೇ ಠತ್ವಾ**ತಿ ಞಾಣೂಪನಿಸ್ಸಯೇ ಠತ್ವಾ ಯಾದಿಸೋ ಪುಬ್ಬೂಪನಿಸ್ಸಯೋ ಪುಬ್ಬಯೋಗೋ, ತತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಾಯ। **ಮಹನ್ತತೋ ಸದ್ದಹತಿ** ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಗಮೇನ ಞಾಣಸ್ಸ ವಿಯ ಸದ್ಧಾಯಪಿ ತಿಕ್ಖವಿಸದಭಾವಾಪತ್ತಿತೋ। **ಅವಸೇಸಅರಹನ್ತೇಹೀ**ತಿ ಪಕತಿಸಾವಕೇಹಿ। **ಅಸೀತಿ ಮಹಾಥೇರಾ** ಪರಮತ್ಥದೀಪನಿಯಂ ಥೇರಗಾಥಾವಣ್ಣನಾಯಂ ನಾಮತೋ ಉದ್ಧಟಾ। **ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾಥೇರಾ**ತಿ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಅನುರುದ್ಧಮಹಾಕಚ್ಚಾನಮಹಾಕೋಟ್ಠಿಕತ್ಥೇರಾ। **ತೇಸುಪಿ** ಅಗ್ಗಸಾವಕೇಸು **ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ** ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಸಿಟ್ಠಭಾವತೋ। **ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರತೋಪಿ ಏಕೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ** ತಿಕ್ಖವಿಸದಞಾಣೋ ಅಭಿನೀಹಾರಮಹನ್ತತಾಯ ಸಮ್ಭತಞಾಣಸಮ್ಭಾರತ್ತಾ। ಸತಿಪಿ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಯಾ ಅವಿಸೇಸೇಸು ಬಹೂಸು ಏಕಜ್ಝಂ ಸನ್ನಿಪತಿತೇಸು ಪುಬ್ಬಯೋಗವಸೇನ ಲೋಕಿಯೇ ವಿಸಯೇ ಸಿಯಾ ಕಸ್ಸಚಿ ಞಾಣಸ್ಸ ವಿಸಿಟ್ಠತಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಸಚೇ ಪನಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **“ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧೋವ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಮಹನ್ತತೋ ಸದ್ದಹತೀ”**ತಿ ಇದಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಆಗತದೇಸನಾಸೋತವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಬುದ್ಧಾ ಹಿ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಮಹತ್ತಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋವ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ನ ಸದ್ದಹನವಸೇನ।

ಇದಾನಿ ಯಥಾವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಉಪಮಾಯ ವಿಭಾವೇತುಂ **“ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮಾ”**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। **ಗಮ್ಭೀರೋ ಉತ್ತಾನೋ**ತಿ ಗಮ್ಭೀರೋ ವಾ ಉತ್ತಾನೋ ವಾತಿ **ಜಾನನತ್ಥಂ। “ಏವಮೇವಾ”**ತಿಆದಿ ಯಥಾದಸ್ಸಿತಾಯ ಉಪಮಾಯ ಉಪಮೇಯ್ಯೇನ ಸಂಸನ್ದನಂ। ಬುದ್ಧಗುಣೇಸು ಅಪ್ಪಮತ್ತವಿಸಯಮ್ಪಿ ಲೋಕಿಯಮಹಾಜನಸ್ಸ ಞಾಣಂ ಅಪವತ್ತಿತರೂಪೇನೇವ ಪವತ್ತತಿ ಅನವತ್ತಿತಸಭಾವತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಂ **“ಏಕಬ್ಯಾಮ…ಪೇ॰… ವೇದಿತಬ್ಬಾ”**ತಿ। ತತ್ಥ **ಞಾತಉದಕಂ ವಿಯಾ**ತಿ ಪಮಾಣತೋ ಞಾತಉದಕಂ ವಿಯ। ಅರಿಯಾನಂ ಪನ ತತ್ಥ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯೇ ಪವತ್ತನಕಞಾಣಂ ಪವತ್ತಿತರೂಪೇನೇವ ಪವತ್ತತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಟಿವೇಧಾನುರೂಪಂ, ಅಭಿನೀಹಾರಾನುರೂಪಞ್ಚ ಅವತ್ತಿತಸಭಾವತ್ತಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ದಸಬ್ಯಾಮಯೋತ್ತೇನಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಪಟಿವಿದ್ಧಸಚ್ಚಾನಮ್ಪಿ ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಧಮನಪುಬ್ಬಯೋಗವಿಸೇಸವಸೇನ ಞಾಣಂ ಸಾತಿಸಯಂ, ಮಹಾನುಭಾವಞ್ಚ ಹೋತೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಸೋತಾಪನ್ನಞಾಣಸ್ಸ ದಸಬ್ಯಾಮಉದಕಂ ಓಪಮ್ಮಭಾವೇನ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತತೋ ಪರೇಸಂ ದಸುತ್ತರದಿಗುಣದಸಗುಣಅಸೀತಿಗುಣವಿಸಿಟ್ಠಂ ಉದಕಂ ಓಪಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಂ। ನನು ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಬುದ್ಧಗುಣಾ ಪರಿಮಿತಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾ, ಥೇರೇನ ಚ ತೇ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜ ಞಾತಾತಿ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ? ನಾಪಜ್ಜತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ತತ್ಥ ಯಥಾ ಸೋ ಪುರಿಸೋ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸೋ ಪುರಿಸೋ**ತಿ ಸೋ ಚತುರಾಸೀತಿಬ್ಯಾಮಸಹಸ್ಸಪ್ಪಮಾಣೇನ ಯೋತ್ತೇನ ಚತುರಾಸೀತಿಬ್ಯಾಮಸಹಸ್ಸಟ್ಠಾನೇ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಉದಕಂ ಮಿನಿತ್ವಾ ಠಿತೋ ಪುರಿಸೋ। ಸೋ ಹಿ ಥೇರಸ್ಸ ಉಪಮಾಭಾವೇನ ಗಹಿತೋ। **ಧಮ್ಮನ್ವಯೇನಾ**ತಿ ಅನುಮಾನಞಾಣೇನ। ತಞ್ಹಿ ಸಿದ್ಧಂ ಧಮ್ಮಂ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ ಪವತ್ತನತೋ “ಧಮ್ಮನ್ವಯೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಥಾ ಅನ್ವಯವಸೇನ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಬುಜ್ಝನತೋ **ಅನ್ವಯಬುದ್ಧಿ,** ಅನುಮೇಯ್ಯಂ ಅನುಮಿನೋತೀತಿ **ಅನುಮಾನಂ,** ನಿದಸ್ಸನೇ ದಿಟ್ಠನಯೇನ ಅನುಮೇಯ್ಯಂ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ **“ನಯಗ್ಗಾಹೋ”**ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನಾಹ “ಧಮ್ಮನ್ವಯೇನಾ”ತಿಆದಿ। ಸ್ವಾಯಂ ಧಮ್ಮನ್ವಯೋ ನ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಹೋತಿ, ಅಥ ಖೋ ತಥಾರೂಪಸ್ಸ ಅಗ್ಗಸಾವಕಸ್ಸೇವಾತಿ ಆಹ **“ಸಾವಕಪಾರಮಿಞಾಣೇ ಠತ್ವಾ”**ತಿ। ಯದಿ ಥೇರೋ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಏಕದೇಸತೋ ಪಚ್ಚಕ್ಖೇ ಕತ್ವಾ ತದಞ್ಞೇ ನಯಗ್ಗಾಹೇನ ಗಣ್ಹಿ, ನನು ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಬುದ್ಧಗುಣಾ ಪರಿಮಿತಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾ ಆಪನ್ನಾತಿ? ನಯಿದಂ ಏವನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಅನನ್ತಾ ಅಪರಿಮಾಣಾ”**ತಿ।

“ಸದ್ದಹತೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ಪುನ ತಮೇವತ್ಥಂ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ **“ಥೇರೇನ ಹಿ…ಪೇ॰… ಬಹುತರಾ”**ತಿ ಆಹ। ಕಥಂ ಪನಾಯಮತ್ಥೋ ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ ಏವಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಭೇದಕಂ ಉಪಮಾಯ ಸಞ್ಞಾಪೇತುಂ **“ಯಥಾ ಕಥಂ ವಿಯಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ “ಉಪಮಾಯಮಿಧೇಕಚ್ಚೇ ವಿಞ್ಞೂ ಪುರಿಸಾ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಆಜಾನನ್ತೀ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೬೭) **ಇತೋ ನವ ಇತೋ ನವಾ**ತಿ ಇತೋ ಮಜ್ಝಟ್ಠಾನತೋ ಯಾವ ದಕ್ಖಿಣತೀರಾ ನವ ಇತೋ ಮಜ್ಝಟ್ಠಾನತೋ ಯಾವ ಉತ್ತರತೀರಾ ನವ। ಇದಾನಿ ಯಥಾವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಸುತ್ತೇನ ಸಮತ್ಥೇತುಂ **“ಬುದ್ಧೋಪೀ”**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ।

ಯಮಕಯುಗಳಮಹಾನದೀಮಹೋಘೋ ವಿಯಾತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಏಕತೋ ಸಮಾಗತತ್ತಾ ಯುಗಳಭೂತಾನಂ ಮಹಾನದೀನಂ ಮಹೋಘೋ ವಿಯ।

ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ಕತ್ವಾತಿ ಯೋಯಂ ಮಮ ಪಸಾದೋ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಆರಬ್ಭ ಓಗಾಳ್ಹೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ಅನುರೂಪಂ ಕತ್ವಾ। **ಪಟಿಗ್ಗಹೇತುಂ** ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ಅಞ್ಞೋ **ಕೋಚಿ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ** ಯಾಥಾವತೋ ಅನವಬುಜ್ಝನತೋ। **ಪಟಿಗ್ಗಹೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ** ತಸ್ಸ ಹೇತುತೋ, ಪಚ್ಚಯತೋ, ಸಭಾವತೋ, ಕಿಚ್ಚತೋ, ಫಲತೋ ಸಮ್ಮದೇವ ಪಟಿವಿಜ್ಝನತೋ। **ಪೂರತ**ನ್ತಿ ಪುಣ್ಣಭಾವೋ। **ಪಗ್ಘರಣಕಾಲೇ**ತಿ ವಿಕಿರಣಕಾಲೇ, ಪತನಕಾಲೇತಿ ಅತ್ಥೋ। “**ಪಸನ್ನೋ**”ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಸಾದಸ್ಸ ವತ್ತಮಾನತಾ ದೀಪಿತಾತಿ “**ಉಪ್ಪನ್ನಸದ್ಧೋ**”ತಿ ಇಮಿನಾಪಿ ಸದ್ಧಾಯ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನತಾ ಪಕಾಸಿತಾತಿ ಆಹ “**ಏವಂ ಸದ್ದಹಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ**”ತಿ। ಅಭಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ **ಅಭಿಞ್ಞೋ,** ಅಧಿಕೋ ಅಭಿಞ್ಞೋ **ಭಿಯ್ಯೋಭಿಞ್ಞೋ,** ಸೋ ಏವ ಅತಿಸಯವಚನಿಚ್ಛಾವಸೇನ “**ಭಿಯ್ಯೋಭಿಞ್ಞತರೋ**”ತಿ ವುತ್ತೋತಿ ಆಹ “**ಭಿಯ್ಯತರೋ ಅಭಿಞ್ಞಾತೋ**”ತಿ। ದುತಿಯವಿಕಪ್ಪೇ ಪನ ಅಭಿಜಾನಾತೀತಿ **ಅಭಿಞ್ಞಾ,** ಅಭಿವಿಸಿಟ್ಠಾ ಪಞ್ಞಾ, ಭಿಯ್ಯೋ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಭಿಯ್ಯೋಭಿಞ್ಞೋ,** ಸೋ ಏವ ಅತಿಸಯವಚನಿಚ್ಛಾವಸೇನ **ಭಿಯ್ಯೋಭಿಞ್ಞತರೋ,** ಸ್ವಾಯಮಸ್ಸ ಅತಿಸಯೋ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಕತೋತಿ ಆಹ “**ಭಿಯ್ಯತರಾಭಿಞ್ಞೋ ವಾ**”ತಿ। ಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ಸಮ್ಬೋಧಿ,** ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ, ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಞಾಣಞ್ಚ। ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಪದಟ್ಠಾನಞ್ಹಿ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಞಾಣಂ, ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಞಾಣಪದಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಸಮ್ಬೋಧಿ ನಾಮ। ತತ್ಥ ಪಧಾನವಸೇನ ತದತ್ಥದಸ್ಸನೇ ಪಠಮವಿಕಪ್ಪೋ, ಪದಟ್ಠಾನವಸೇನ ದುತಿಯವಿಕಪ್ಪೋ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಸ್ಸೇವ ಗಹಣಂ, ನನು ಹೇಟ್ಠಿಮಾನಿಪಿ ಭಗವತೋ ಮಗ್ಗಞಾಣಾನಿ ಸವಾಸನಮೇವ ಯಥಾಸಕಂ ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಧಮನವಸೇನ ಪವತ್ತಾನಿ। ಸವಾಸನಪ್ಪಹಾನಞ್ಹಿ ಞೇಯ್ಯಾವರಣಪ್ಪಹಾನನ್ತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ತಂ ಪನ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಧಮನಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಕತಭಾವತೋತಿ ಆಹ “**ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣೇ ವಾ**”ತಿ। ಅಗ್ಗಮಗ್ಗವಸೇನ ಚೇತ್ಥ ಅರಿಯಾನಂ ಬೋಧಿತ್ತಯಪಾರಿಪೂರೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನೇವ ಹೀ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ನಿಪ್ಪದೇಸಾ**ತಿ ಅನವಸೇಸಾ। **ಗಹಿತಾ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಗಹಿತೇನ ಅಧಿಗತೇನ ಗಹಿತಾ ಅಧಿಗತಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಸಬ್ಬ**ನ್ತಿ ತೇಹಿ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬಂ। **ತೇನಾ**ತಿ ಸಮ್ಬೋಧಿನಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಪದಟ್ಠಾನೇನ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣೇನ।

೧೪೧. ಖಾದನೀಯಾನಂ ಉಳಾರತಾ ಸಾತರಸಾನುಭಾವೇನಾತಿ ಆಹ “**ಮಧುರೇ ಆಗಚ್ಛತೀ**”ತಿ। ಪಸಂಸಾಯ ಉಳಾರತಾ ವಿಸಿಟ್ಠಭಾವೇನಾತಿ ಆಹ “**ಸೇಟ್ಠೇ**”ತಿ, ಓಭಾಸಸ್ಸ ಉಳಾರತಾ ಮಹನ್ತಭಾವೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ “**ವಿಪುಲೇ**”ತಿ। ಉಸಭಸ್ಸ ಅಯನ್ತಿ **ಆಸಭೀ,** ಇಧ ಪನ ಆಸಭೀ ವಿಯಾತಿ **ಆಸಭೀ।** ತೇನಾಹ “**ಉಸಭಸ್ಸ ವಾಚಾಸದಿಸೀ**”ತಿ। ಯೇನ ಪನ ಗುಣೇನಸ್ಸಾ ತಂಸದಿಸತಾ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಅಚಲಾ ಅಸಮ್ಪವೇಧೀ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯತೋ ಕುತೋಚಿ ಅನುಸ್ಸವನಂ **ಅನುಸ್ಸವೋ।** ವಿಜ್ಜಾಟ್ಠಾನೇಸು ಕತಪರಿಚಯಾನಂ ಆಚರಿಯಾನಂ ತಂ ತಮತ್ಥಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತೀ ಪವೇಣೀ **ಆಚರಿಯಪರಮ್ಪರಾ।** ಕೇವಲಂ ಅತ್ತನೋ ಮತಿಯಾ “ಇತಿಕಿರ ಏವಂಕಿರಾ”ತಿ ಪರಿಕಪ್ಪನಾ **ಇತಿಕಿರ।** ಪಿಟಕಸ್ಸ ಗನ್ಥಸ್ಸ ಸಮ್ಪದಾನತೋ ಸಯಂ ಸಮ್ಪದಾನಭಾವೇನ ಗಹಣಂ **ಪಿಟಕಸಮ್ಪದಾನಂ।** ಯಥಾಸುತಾನಂ ಅತ್ಥಾನಂ ಆಕಾರಸ್ಸ ಪರಿವಿತಕ್ಕನಂ **ಆಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕೋ।** ತಥೇವ “ಏವಮೇತ”ನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖಮನಂ **ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿ।** ಆಗಮಾಧಿಗಮೇಹಿ ವಿನಾ ತಕ್ಕಮಗ್ಗಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ತಕ್ಕನಂ **ತಕ್ಕೋ।** ಅನುಮಾನವಿಧಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ **ನಯಗ್ಗಾಹೋ।** ಯಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧವಿಸಯೇ ಠತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಅಯಂ ಥೇರಸ್ಸ ಚೋದನಾ, ಥೇರಸ್ಸ ಚ ಸೋ ಅವಿಸಯೋ, ತಸ್ಮಾ “**ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಞಾಣೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ವಿಯಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸೀಹನಾದೋ ವಿಯಾತಿ **ಸೀಹನಾದೋ,** ತಂಸದಿಸತಾ ಚಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠಭಾವೇನ, ಸೋ ಚೇತ್ಥ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ಸೀಹನಾದೋ**”ತಿಆದಿಮಾಹ। **ನೇವ ದನ್ಥಾಯನ್ತೇನಾ**ತಿ ನ ಮನ್ದಾಯನ್ತೇನ। **ನ ಭಗ್ಗರಾಯನ್ತೇನಾ**ತಿ ಅಪರಿಸಙ್ಕನ್ತೇನ।

ಅನುಯೋಗದಾಪನತ್ಥನ್ತಿ ಅನುಯೋಗಂ ಸೋಧಾಪೇತುಂ। ವಿಮದ್ದಕ್ಖಮಞ್ಹಿ ಸೀಹನಾದಂ ನದನ್ತೋ ಅತ್ಥತೋ ತತ್ಥ ಅನುಯೋಗಂ ಸೋಧೇತಿ ನಾಮ। ಅನುಯುಞ್ಜನ್ತೋ ಚ ನಂ ಸೋಧಾಪೇತಿ ನಾಮ। **ದಾತು**ನ್ತಿ ಸೋಧೇತುಂ। ಕೇಚಿ “ದಾನತ್ಥ”ನ್ತಿ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ, ತದಯುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಯೋ ಸೀಹನಾದಂ ನದತಿ, ಸೋ ಏವ ತತ್ಥ ಅನುಯೋಗಂ ದೇತೀತಿ ಯುಜ್ಜತಿ। **ನಿಘಂಸನ**ನ್ತಿ

ವಿಮದ್ದನಂ। **ಧಮಮಾನನ್ತಿ** ತಾಪಯಮಾನಂ, **ತಾಪನಙ್ಚೇತ್ಥ** ಗಗ್ಗರಿಯಾ ಧಮಾಪನಸೀಸೇನ ವದತಿ। **ಸಬ್ಬೇ ತೇತಿ** ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಅತೀತೇ ನಿರುದ್ಧೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇ, ತೇನೇತಂ ದಸ್ಸೇತಿ - ಯೇ ತೇ ಅಹೇಸುಂ ಅತೀತಂ ಅದ್ಧಾನಂ ತವ ಅಭಿನೀಹಾರತೋ ಓರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ, ತೇಸಂ ತಾವ ಸಾವಕಞಾಣಗೋಚರೇ ಧಮ್ಮೇ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನ್ತೋ ಮಾರಾದಯೋ ವಿಯ ಬುದ್ಧಾನಂ ಲೋಕಿಯಚಿತ್ತಚಾರಂ ತ್ವಂ ಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ। ಯೇ ಪನ ತೇ ಅಬ್ಭತೀತಾ ತತೋ ಪರತೋ ಛಿನ್ನವಟುಮಾ ಛಿನ್ನಪಪಞ್ಚಾ ಪರಿಯಾದಿಣ್ಣವಟ್ಟಾ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖವೀತಿವತ್ತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ, ತೇಸಂ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಸಾವಕಞಾಣಸ್ಸ ಅವಿಸಯಭೂತೇ ಧಮ್ಮೇ ಕಥಂ ಜಾನಿಸ್ಸಸೀತಿ।

ಅನಾಗತಬುದ್ಧಾನಂ ಪನಾತಿ ಪನ-ಸದ್ದೋ ವಿಸೇಸತ್ಥಜೋತನೋ, ತೇನ ಅತೀತೇಸು ತಾವ ಖನ್ಧಾನಂ ಭೂತಪುಬ್ಬತ್ತಾ ತತ್ಥ ಸಿಯಾ ಞಾಣಸ್ಸ ಸವಿಸಯೇ ಗತಿ, ಅನಾಗತೇಸು ಪನ ಸಬ್ಬಸೋ ಅಸಞ್ಜಾತೇಸು ಕಥನ್ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಜೋತೇತೀತಿ। ತೇನಾಹ "ಅನಾಗತಾಪೀ"ತಿಆದಿ । "ಚೇತ್ತೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ವಿದಿತಾ"ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ, ನನು ಅತೀತಾನಾಗತೇ ಸತ್ತಾಹೇ ಏವ ಪವತ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣಸ್ಸ ವಿಸಯೋ, ನ ತತೋ ಪರನ್ತಿ? ನಯಿದಂ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣಕಿಚ್ಚವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ಅಥ ಖೋ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಅನಾಗತಂಸಞಾಣವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ನಾಯಂ ದೋಸೋ।

ವಿದಿತಟ್ಠಾನೇ ನ ಕರೋತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನೇವ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ, ಸೇತುಘಾತತೋ ಚ। ಕಥಂ ಪನ ಥೇರೋ ದ್ವಯಸಮ್ಭವೇ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಮೇವ ಅಕಾಸಿ, ನ ವಿಭಜ್ಜ ಬ್ಯಾಕಾಸೀತಿ ಆಹ **"ಥೇರೋ ಕಿರಾ"**ತಿಆದಿ। ಪಾರಂ ಪರಿಯನ್ತಂ ಮಿನೋತೀತಿ **ಪಾರಮೀ,** ಸಾ ಏವ ಞಾಣನ್ತಿ **ಪಾರಮಿಞಾಣಂ,** ಸಾವಕಾನಂ ಪಾರಮಿಞಾಣಂ **ಸಾವಕಪಾರಮಿಞಾಣಂ,** ತಸ್ಮಿಂ। ಸಾವಕಾನಂ ಉಕ್ಕಂಸಪರಿಯನ್ತಗತೇ ಜಾನನೇ ನಾಯಂ ಅನುಯೋಗೋ, ಅಥ ಖೋ **ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇ** ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಾಯ ಜಾನನೇ। ಕೇಚಿ ಪನ **"ಸಾವಕಪಾರಮಿಞಾಣೇತಿ** ಸಾವಕಪಾರಮಿಞಾಣವಿಸಯೇ"ತಿ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ। ತಥಾ ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ। **ಸೀಲ ..ಪೇ॰... ಸಮತ್ಥನ್ತಿ** ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಸಜ್ಝಾತಕಾರಣಾನಂ ಜಾನನಸಮತ್ಥಂ। ಬುದ್ಧಸೀಲಾದಯೋ ಹಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಬುದ್ಧಕಿಚ್ಚಸ್ಸ, ಪರೇಹಿ "ಬುದ್ಧಾ"ತಿ ಜಾನನಸ್ಸ ಚ ಕಾರಣಂ।

೧೪೩. ಅನುಮಾನಞಾಣಂ ವಿಯ ಸಂಸಯಪಿಟ್ಠಿಕಂ ಅಹುತ್ವಾ "ಇದಮಿದ"ನ್ತಿ ಯಥಾಸಭಾವತೋ ಞೇಯ್ಯಂ ಧಾರೇತಿ ನಿಚ್ಛಿನೋತೀತಿ **ಧಮ್ಮೋ,** ಪಚ್ಚಕ್ಖಞಾಣನ್ತಿ ಆಹ **"ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಞಾಣಸ್ಸಾ"**ತಿ। ಅನುಏತೀತಿ **ಅನ್ವಯೋತಿ** ಆಹ **"ಅನುಯೋಗಂ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ"**ತಿ। ಪಚ್ಚಕ್ಖಸಿದ್ಧಞ್ಹಿ ಅತ್ಥಂ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ ಅನುಮಾನಞಾಣಸ್ಸ ಪವತ್ತಿ ದಿಟ್ಠೇನ ಅದಿಟ್ಠಸ್ಸ ಅನುಮಾನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ವಿದಿತೇ ವೇದಕಮ್ಪಿ ಞಾಣಂ ಅತ್ಥತೋ ವಿದಿತಮೇವ ಹೋತೀತಿ **"ಅನುಮಾನಞಾಣಂ ನಯಗ್ಗಾಹೋ ವಿದಿತೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ವಿದಿತೋತಿ** ವಿದ್ಧೋ ಪಟಿಲದ್ಧೋ, ಅಧಿಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಪ್ಪಮಾಣೋತಿ** ಅಪರಿಮಾಣೋ ಮಹಾವಿಸಯತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **"ಅಪರಿಯನ್ತೋ"**ತಿ। **ತೇನಾತಿ** ಅಪರಿಯನ್ತತ್ತಾ, ತೇನ ವಾ ಅಪರಿಯನ್ತೇನ ಞಾಣೇನ, ಏತೇನೇವ ಥೇರೋ ಯಂ ಯಂ ಅನುಮೇಯ್ಯಮತ್ಥಂ ಞಾತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥಸ್ಸ ಅಸಙ್ಗಮಪ್ಪಟಿಹಟಅನುಮಾನಞಾಣಂ ಪವತ್ತತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನಾಹ **"ಸೋ ಇಮಿನಾ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಇಮಿನಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ। ಪಾಕಾರಸ್ಸ ಥಿರಭಾವಂ ಉದ್ಧಮುದ್ಧಂ ಆಪೇತೀತಿ **ಉದ್ದಾಪಂ,** ಪಾಕಾರಮೂಲಂ। **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಪಾಕಾರದ್ವಾರಬನ್ಧಪರಿಖಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪಚ್ಚನ್ತೇ ಭವಂ **ಪಚ್ಚನ್ತಿಮಂ।** ಪಣ್ಡಿತದೋವಾರಿಕಟ್ಠಾನಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಥೇರೋ ಅತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಏಕದ್ವಾರನ್ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆಹಾ"**ತಿ ಚೋದನಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಯಸ್ಸಾ ಪಞ್ಞಾಯ ವಸೇನ ಪುರಿಸೋ "ಪಣ್ಡಿತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂ **ಪಣ್ಡಿಚ್ಚನ್ತಿ** ಆಹ **"ಪಣ್ಡಿಚ್ಚೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ"**ತಿ। ತಂತಂಇತಿಕತ್ತಬ್ಬತಾಸು ಛೇಕಭಾವೋ ಬ್ಯತ್ತಭಾವೋ **ವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಂ।** ಮೇಧತಿ ಸಮ್ಮೋಸಂ ಹಿಂಸತಿ ವಿಧಮತೀತಿ **ಮೇಧಾ,** ಸಾ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಮೇಧಾವೀ।** ಠಾನೇ ಠಾನೇ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಏತಿಸ್ಸಾ ಅತ್ಥೀತಿ **ಠಾನುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ,** ಠಾನಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಪಞ್ಞಾ। ಅನುಪರಿಯಾಯನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಅನುಪರಿಯಾಯೋ,** ಸೋ ಏವ ಪಥೋತಿ **ಅನುಪರಿಯಾಯಪಥೋ,** ಪರಿತೋ ಪಾಕಾರಸ್ಸ ಅನುಸಂಯಾಯನಮಗ್ಗೋ। ಪಾಕಾರಭಾಗಾ ಸನ್ಧಾತಬ್ಬಾ ಏತ್ಥಾತಿ **ಪಾಕಾರಸನ್ಧಿ,** ಪಾಕಾರಸ್ಸ ಫುಲ್ಲಿತಪ್ಪದೇಸೋ। ಸೋ ಪನ

ಹೇಟ್ಠಿಮನ್ತೇನ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಇಟ್ಠಕಾನಂ ವಿಗಮೇನ ಏವಂ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ "**ದ್ವಿನ್ನಂ ಇಟ್ಠಕಾನಂ ಅಪಗತಟ್ಠಾನ**"ನ್ತಿ। **ಛಿನ್ನಟ್ಠಾನನ್ತಿ** ಛಿನ್ನಭಿನ್ನಪ್ಪದೇಸೋ, ಛಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ವಾ। ತಞ್ಹಿ "ವಿವರ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಕಿಲಿಟ್ಠನ್ತಿ ಮಲೀನಂ। **ಉಪತಾಪೇನ್ತೀತಿ** ಕಿಲೇಸಪರಿಳಾಹೇನ ಸನ್ತಾಪೇನ್ತಿ। **ವಿಬಾಧೇನ್ತೀತಿ** ಪೀಳೇನ್ತಿ। ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ನೀವರಣೇಹಿ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕಾತಿ ಆಹ "**ಅನುಪ್ಪನ್ನಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ನ ದೇನ್ತೀ**"ತಿ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಪಚ್ಚಯೂಪಘಾತೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ಅಪ್ಪದಾನತೋ। **ಚತೂಸು ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಸು ಸುಟ್ಠು ಠಪಿತಚಿತ್ತಾತಿ** ಚತುಬ್ಬಿಧಾಯಪಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾಯ ಸಮ್ಮದೇವ ಠಪಿತಚಿತ್ತಾ। **ಯಥಾಸಭಾವೇನ ಭಾವೇತ್ವಾತಿ** ಅವಿಪರೀತಸಭಾವೇನ ಯಥಾ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ ಸಮುಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ, ಏವಂ ಭಾವೇತ್ವಾ।

ಪುರಿಮನಯೇ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾನಿ, ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಚ ಮಿಸ್ಸಕಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ತತೋ ಅಞ್ಞಥಾ ವತ್ತುಂ "**ಅಪಿಚೇತ್ಥಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಮಿಸ್ಸಕಾತಿ** ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗವಸೇನ ಮಿಸ್ಸಕಾ। "ಚತೂಸು ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಸು ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಚಿತ್ತಾ"ತಿಆದಿತೋ ವುತ್ತತ್ತಾ **ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ವಿಪಸ್ಸನಾತಿ ಗಹೇತ್ವಾ** "ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಯಥಾಭೂತಂ ಭಾವೇತ್ವಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ, ಮಗ್ಗಪರಿಯಾಪನ್ನಾನಂಯೇವ ಚ ನೇಸಂ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಬೋಜ್ಝಙ್ಗಭಾವತೋ, ತೇಸು ಚ ಸಬ್ಬಸೋ ಅಧಿಗತೇಸು ಲೋಕನಾಥೇನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ ಅಧಿಗತಮೇವ ಹೋತೀತಿ "**ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಮಗ್ಗೋ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾತಿ ಗಹಿತೇ ಸುನ್ದರೋ ಪಞ್ಹೋ ಭವೇಯ್ಯಾ**"ತಿ ಮಹಾಸಿವತ್ಥೇರೋ ಆಹ, **ನ ಪನೇವಂ ಗಹಿತಂ** ಪೋರಾಣೇಹೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಇತೀತಿ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಪರಾಮಸನಂ। **ಥೇರೋತಿ** ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ।

ತತ್ಥಾತಿ ತೇಸು ಪಚ್ಚನ್ತನಗರಾದೀಸು। **ನಗರಂ ವಿಯ ನಿಬ್ಬಾನಂ** ತದತ್ಥಿಕೇಹಿ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬತೋ, ಉಪಗತಾನಞ್ಚ ಪರಿಸ್ಸಯರಹಿತಸುಖಾಧಿಗಮನಟ್ಠಾನತೋ। **ಪಾಕಾರೋ ವಿಯ ಸೀಲಂ** ತದುಪಗತಾನಂ ಪರಿತೋ ಆರಕ್ಖಭಾವತೋ। **ಪರಿಯಾಯಪಥೋ ವಿಯ ಹಿರೀ** ಸೀಲಪಾಕಾರಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಪರಿಯಾಯಪಥೋತಿ ಖೋ ಭಿಕ್ಖು ಹಿರಿಯಾ ಏತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ। **ದ್ವಾರಂ ವಿಯ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ** ನಿಬ್ಬಾನನಗರಪ್ಪವೇಸನಞ್ಜಸಭಾವತೋ। **ಪಣ್ಡಿತದೋವಾರಿಕೋ ವಿಯ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ** ನಿಬ್ಬಾನನಗರಪವಿಟ್ಠಪವಿಸನಕಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖಣತೋ। **ದಿನ್ನೋತಿ** ದಾಪಿತೋ, ಸೋಧಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೪೪. **ನಿಪ್ಫತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥನ್ತಿ** ಸಿದ್ಧಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ, ಅಧಿಗಮದಸ್ಸನತ್ಥನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "**ಪಞ್ಚನವುತಿಪಾಸಣ್ಡೇ**"ತಿ ಇದಂ ಯಸ್ಮಾ ಥೇರೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಹುತ್ವಾ ತತೋ ಪುಬ್ಬೇವ ನಿಬ್ಬಾನಪರಿಯೇಸನಂ ಚರಮಾನೋ ತೇ ತೇ ಪಾಸಣ್ಡಿನೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪುಚ್ಛಿ, ತೇ ನಾಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಆರಾಧೇಸುಂ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ತೇ ಪನ ಪಾಸಣ್ಡಾ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಾ ಏವ। **ತತ್ಥೇವಾತಿ** ತಸ್ಸಯೇವ ಭಾಗಿನೇಯ್ಯಸ್ಸ ದೇಸಿಯಮಾನಾಯ ದೇಸನಾಯ। ಪರಸ್ಸ ವಡ್ಢಿತಂ ಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜನ್ತೋ ವಿಯ **ಸಾವಕಪಾರಮಿಞಾಣಂ ಹತ್ಥಗತಂ ಅಕಾಸಿ** ಅಧಿಗಚ್ಛಿ। **ಉತ್ತರುತ್ತರನ್ತಿ** ಹೇಟ್ಠಿಮಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಿಮಸ್ಸ ಉತ್ತರಣತೋ ಅತಿಕ್ಕಮನತೋ ಉತ್ತರುತ್ತರಂ, ತತೋ ಏವ ಪಧಾನಭಾವಂ ಪಾಪಿತತಾಯ **ಪಣೀತಪಣೀತಂ। ಉತ್ತರುತ್ತರನ್ತಿ** ವಾ ಉಪರೂಪರಿ। **ಪಣೀತಪಣೀತನ್ತಿ** ಪಣೀತತರಂ, ಪಣೀತತಮಞ್ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಣ್ಹನ್ತಿ** ಕಾಳಕಂ ಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮಂ। **ಸುಕ್ಕನ್ತಿ** ಓದಾತಂ ವೋದಾನಧಮ್ಮಂ। **ಸವಿಪಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾತಿ** ಪಹಾತಬ್ಬಪಹಾಯಕಭಾವದಸ್ಸನವಸೇನ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಉಭಯಂ ಸವಿಪಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ। "ಅಯಂ ಕಣ್ಹಧಮ್ಮೋ, ಇಮಸ್ಸ ಅಯಂ ಪಹಾಯಕೋ"ತಿ ಏವಂ **ಕಣ್ಹಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ** ದೇಸನಾವಸೇನ ನೀಹರಿತ್ವಾ **ಸುಕ್ಕಂ,** "ಅಯಂ ಸುಕ್ಕಧಮ್ಮೋ, ಇಮಿನಾ ಅಯಂ ಪಹಾತಬ್ಬೋ"ತಿ ಏವಂ **ಸುಕ್ಕಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ಕಣ್ಹಂ। ಸಉಸ್ಸಾಹನ್ತಿ** ಫಲುಪ್ಪಾದನಸಮತ್ಥತಾವಸೇನ ಸಬ್ಯಾಪಾರಂ। ತೇನಾಹ "**ಸವಿಪಾಕ**"ನ್ತಿ। ವಿಪಾಕಧಮ್ಮನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತಸ್ಮಿಂ ದೇಸಿತೇ ಧಮ್ಮೇತಿ ತಸ್ಮಿಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಭಗವಾ ತುಮ್ಹೇಹಿ ದೇಸಿತೇ ಧಮ್ಮೇ **ಏಕಚ್ಚಂ ಧಮ್ಮಂ ನಾಮ ಸಾವಕಪಾರಮಿಞಾಣಂ ಜಾನಿತ್ವಾ** ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ। ತಂಜಾನನೇ ಹಿ ವುತ್ತೇ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಜಾನನಂ ಅವುತ್ತಸಿದ್ಧನ್ತಿ।

“ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇಸೂ”ತಿ ಇದಂ ಪೋರಾಣಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಾಕಾರದಸ್ಸನಂ। ವಿಪಕ್ಖೋ ಪನ ಪರತೋ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ। **ಏತ್ಥಾತಿ** “ಧಮ್ಮೇಸು ನಿಟ್ಠಂ ಅಗಮ”ನ್ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಪದೇ। **ಥೇರಸಲ್ಲಾಪೋತಿ** ಥೇರಾನಂ ಸಲ್ಲಾಪಸದಿಸೋ ವಿನಿಚ್ಛಯವಾದೋ । **ಕಾಳವಲ್ಲವಾಸೀತಿ** ಕಾಳವಲ್ಲವಿಹಾರವಾಸೀ। **ಇದಾನೀತಿ** ಏತರಹಿ “ಇದಾಹಂ ಭನ್ತೇ”ತಿಆದಿವಚನಕಾಲೇ। **ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇತಿ** “ಧಮ್ಮೇಸು ನಿಟ್ಠಂ ಅಗಮ”ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಾ ನಿಟ್ಠಾನಕಾರಣಭೂತೇ ಯೋನಿಸೋ ಪರಿವಿತಕ್ಕನೇ। “ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ಬುದ್ಧಗುಣೇಸು ನಿಟ್ಠಙ್ಗತೋ”ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ, ನನು ಸಾವಕಪಾರಮಿಞಾಣಸಮಧಿಗತಕಾಲೇ ಏವ ಥೇರೋ ಬುದ್ಧಗುಣೇಸು ನಿಟ್ಠಙ್ಗತೋತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ಇದಾನಿ ಪನ ತಂ ಪಾಕಟಂ ಜಾತನ್ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। **ಸಬ್ಬನ್ತಿ** “ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇಸೂ”ತಿಆದಿ ಸುಮತ್ಥೇರೇನ ವುತ್ತಂ ಸಬ್ಬಂ। **ಅರಹತ್ತೇ ನಿಟ್ಠಙ್ಗತೋತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅನುಯೋಗಪರಿಹಾರಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯದಿಪಿ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ “ಸಾವಕಪಾರಮಿಞಾಣಂ ಮಯಾ ಸಮಧಿಗತ”ನ್ತಿ ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಜಾನಾತಿಯೇವ, ಇದಾನಿ ಪನ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾಪರಿಮೇಯ್ಯಭೇದೇ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ನಯಗ್ಗಾಹವಸೇನ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಕಿಚ್ಚಸಿದ್ಧಿಯಾ ತಸ್ಮಿಂ ಞಾಣೇ ನಿಟ್ಠಙ್ಗತೋ ಅಹೋಸೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಮಹಾಸಿವತ್ಥೇರೋ...ಪೇ॰... ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ ಸಾವಕಪಾರಮಿಞಾಣೇ ನಿಟ್ಠಙ್ಗತೋ”**ತಿ ಅವೋಚ।

ಬುದ್ಧಗುಣಾ ಪನ ನಯತೋ ಆಗತಾ, ತೇ ನಯಗ್ಗಾಹತೋ ಯಾಥಾವತೋ ಜಾನನ್ತೋ ಸಾವಕಪಾರಮಿಞಾಣೇ ತಥಾಜಾನನವಸೇನ ನಿಟ್ಠಙ್ಗತತ್ತಾ ಸಾವಕಪಾರಮಿಞಾಣಮೇವ ತಸ್ಸ ಅಪರಾಪರುಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನ, ತೇನ ತೇನ ಭಾವೇತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಬಹುತಾವಸೇನ ಚ **“ಧಮ್ಮೇಸೂ”**ತಿ ಪುಥುವಚನೇನ ವುತ್ತಂ। ಅನನ್ತಾಪರಿಮೇಯ್ಯಾನಂ ಅನಞ್ಞವಿಸಯಾನಂ ಬುದ್ಧಗುಣಾನಂ ನಯತೋ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನೇನ ಥೇರಸ್ಸ ಸಾತಿಸಯೋ ಭಗವತಿ ಪಸಾದೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಆಹ **“ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯಾ”**ತಿಆದಿ। “ಸುಟ್ಠು ಅಕ್ಖಾತೋ”ತಿ ವತ್ವಾ ತಂ ಏವಸ್ಸ ಸುಟ್ಠು ಅಕ್ಖಾತತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸ್ವಾಕ್ಖಾತತಾ ಹಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಯದತ್ಥಂ ದೇಸಿತೋ, ತದತ್ಥಸಾಧನೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಫಲತ್ಥಾಯ ನಿಯ್ಯಾತೀತಿ** ಅನನ್ತರವಿಪಾಕತ್ತಾ, ಅತ್ತನೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿಸಮನನ್ತರಮೇವ ಫಲನಿಪ್ಫಾದನವಸೇನ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಟ್ಟಚಾರಕತೋ ನಿಯ್ಯಾತೀತಿ ವಾ **ನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ,** ನಿಯ್ಯಾನಸೀಲೋತಿ ವಾ। **ರಾಗದೋಸಮೋಹನಿಮ್ಮದನಸಮತ್ಥೋತಿ** ಇಧಾಪಿ “ಪಸನ್ನೋಸ್ಮಿ ಭಗವತೀತಿ ದಸ್ಸೇತೀ”ತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ವಙ್ಕಾದೀತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಜಿಮ್ಹಕುಟಿಲೇ, ಅಞ್ಞೇ ಚ ಪಟಿಪತ್ತಿದೋಸೇ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಭಗವಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಬುದ್ಧಸುಬುದ್ಧತಾ ವಿಯ ಧಮ್ಮಸುಧಮ್ಮತಾ, ಸಙ್ಘಸುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿ ಚ ಧಮ್ಮೇಸು ನಿಟ್ಠಙ್ಗಮನೇನ ಸಾವಕಪಾರಮಿಞಾಣೇ ನಿಟ್ಠಙ್ಗತತ್ತಾ ಮಯ್ಹಂ ಸುಟ್ಠು ವಿಭೂತಾ ಸುಪಾಕಟಾ ಜಾತಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಥೇರೋ “ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮೋ, ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಸಙ್ಘೋತಿ ಪಸೀದಿ”ನ್ತಿ ಅವೋಚ।

ಕುಸಲಧಮ್ಮದೇಸನಾವಣ್ಣನಾ

೧೪೫. **ಅನುತ್ತರಭಾವೋತಿ** ಸೇಟ್ಠಭಾವೋ। ಅನುತ್ತರೋ ಭಗವಾ ಯೇನ ಗುಣೇನ, ಸೋ ಅನುತ್ತರಭಾವೋ, ತಂ **ಅನುತ್ತರಿಯಂ।** ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಸಾಪಿ ಗುಣಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚಿ ಉತ್ತರಿತರಂ ನತ್ಥಿ ಏವ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ “ಸಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ದೇಸನಾ ಅನುತ್ತರಾತಿ ವದತೀ”ತಿ। **ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ** ಕುಸಲಧಮ್ಮನಿಮಿತ್ತಂ। ನಿಮಿತ್ತತ್ಥೇ ಹಿ ಏತಂ ಭುಮ್ಮಂ, ತಸ್ಮಾ ಕುಸಲಧಮ್ಮದೇಸನಾಹೇತುಪಿ ಭಗವಾವ ಅನುತ್ತರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭೂಮಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋತಿ** ವಿಸಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ। ಕುಸಲಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಹಿ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ವಿಸಯೋ। **ವುತ್ತಪದೇತಿ** “ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ”ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತವಾಕ್ಯೇ, ಏವಂ ವಾ ವುತ್ತಧಮ್ಮಕೋಟ್ಠಾಸೇ। “ಪಞ್ಚಧಾ”ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ, ನನು ಛೇಕಟ್ಠೇನಪಿ ಕುಸಲಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ “ಕುಸಲೋ ತ್ವಂ ರಥಸ್ಸ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಾನ”ನ್ತಿಆದೀಸೂತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೮೭)? ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ಸೋ ಪನ ಛೇಕಟ್ಠೋ ಕೋಸಲ್ಲಸಮ್ಭೂತಟ್ಠೇನೇವ ಸಙ್ಗಹಿತೋತಿ ವಿಸುಂ ನ ಗಹಿತೋ। “ಕಚ್ಚಿ ನು ಭೋತೋ ಕುಸಲಂ, ಕಚ್ಚಿ ಭೋತೋ ಅನಾಮಯ”ನ್ತಿ (ಜಾ॰ ೧.೧೫.೧೪೬; ೨.೨೨.೨೧೦೮) **ಜಾತಕೇ** ಆಗತತ್ತಾ **“ಜಾತಕಪರಿಯಾಯಂ ಪತ್ವಾ ಆರೋಗ್ಯಟ್ಠೇನ ಕುಸಲಂ ವಟ್ಟತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। “ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಗಹಪತಯೋ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಕುಸಲಾ ವಾ ಅಕುಸಲಾ ವಾ ಸಾವಜ್ಜಾ ವಾ ಅನವಜ್ಜಾ ವಾ”ತಿಆದೀಸು ಸುತ್ತಪದೇಸೇಸು “ಕುಸಲಾ”ತಿ ವುತ್ತಧಮ್ಮಾ ಏವ “ಅನವಜ್ಜಾ”ತಿ ವುತ್ತಾತಿ ಆಹ

“ಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯಂ ಪತ್ವಾ ಅನವಜ್ಜಟ್ಠೇನ ಕುಸಲಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ। **ಅಭಿಧಮ್ಮೇ** “ಕೋಸಲ್ಲ”ನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾ ಆಗತಾತಿ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಹೇತುಕಸ್ಸ ಕುಸಲಸ್ಸ **ಕೋಸಲ್ಲಸಮ್ಭೂತಟ್ಠೋ,** ದರಥಾಭಾವದೀಪನತೋ **ನಿದ್ದರಥಟ್ಠೋ,** “ಕುಸಲಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ಉಪಚಿತತ್ತಾ”ತಿ ವತ್ವಾ ಇಟ್ಠವಿಪಾಕನಿದ್ದಿಸನತೋ **ಸುಖವಿಪಾಕಟ್ಠೋ** ಚ ಅಭಿಧಮ್ಮನಯಸಿದ್ಧೋತಿ ಆಹ **“ಅಭಿಧಮ್ಮ... ಪೇ॰... ವಿಪಾಕಟ್ಠೇನಾ”**ತಿ। **ಬಾಹಿತಿಕಸುತ್ತೇ** (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೫೮) ಭಗವತೋ ಕಾಯಸಮಾಚಾರಾದಿಕೇ ವಣ್ಣೇನ್ತೇನ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕೇನ “ಯೋ ಖೋ ಮಹಾರಾಜ ಕಾಯಸಮಾಚಾರೋ ಅನವಜ್ಜೋ”ತಿ ಕುಸಲೋ ಕಾಯಸಮಾಚಾರೋ ರಞ್ಞೋ ಪಸೇನದಿಸ್ಸ ವುತ್ತೋ। ನ ಹಿ ಭಗವತೋ ಸುಖವಿಪಾಕಕಮ್ಮಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಸಬ್ಬಸಾವಜ್ಜರಹಿತಾ ಕಾಯಸಮಾಚಾರಾದಯೋ “ಕುಸಲಾ”ತಿ ವುತ್ತಾ, ಇಧ ಪನ “ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ”ತಿ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾ “ಕುಸಲಾ”ತಿ ವುತ್ತಾ, ತೇ ಚ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಏಕನ್ತೇನ ಸುಖವಿಪಾಕಾ ಏವಾತಿ ಅವಜ್ಜರಹಿತತಾಮತ್ತಂ ಉಪಾದಾಯ ಅನವಜ್ಜತ್ಥೋ ಕುಸಲ-ಸದ್ದೋತಿ ಆಹ **“ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ...ಪೇ॰... ದಟ್ಠಬ್ಬ”**ನ್ತಿ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ “ಫಲಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಪನ ಇಧ ಅನಧಿಪ್ಪೇತ”ನ್ತಿ ಇದಞ್ಚ ವಚನಂ ಸಮತ್ಥಿತಂ ಹೋತಿ ಸವಿಪಾಕಸ್ಸೇವ ಗಹಣನ್ತಿ ಕತ್ವಾ।

“ಚುದ್ದಸವಿಧೇನಾ”ತಿಆದಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೭೩; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೦೬) ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಪಗ್ಗಹಟ್ಠೇನಾತಿ** ಕುಸಲಪಕ್ಖಸ್ಸ ಪಗ್ಗಣ್ಹನಸಭಾವೇನ। **ಕಿಚ್ಚವಸೇನಾತಿ** ಅನುಪ್ಪನ್ನಾಕುಸಲಾನುಪ್ಪಾದನಾದಿಕಿಚ್ಚವಸೇನ। ತತೋ ಏವ ಚಸ್ಸ ಚತುಬ್ಬಿಧತಾ। **ಇಜ್ಝನಟ್ಠೇನಾತಿ** ನಿಪ್ಫಜ್ಜನಸಭಾವೇನ। ಛನ್ದಾದಯೋ ಏವ ಇದ್ಧಿಪಾದೇಸು ವಿಸಿಟ್ಠಸಭಾವಾ, ಇತರೇ ಅವಿಸಿಟ್ಠಾ, ತೇಸಮ್ಪಿ ವಿಸೇಸೋ ಛನ್ದಾದಿಕತೋತಿ ಆಹ **“ಛನ್ದಾದಿವಸೇನ ನಾನಾಸಭಾವಾ”**ತಿ।

ಅಧಿಮೋಕ್ಖಾದಿಸಭಾವವಸೇನಾತಿ ಪಸಾದಾಧಿಮೋಕ್ಖಾದಿಸಲಕ್ಖಣವಸೇನ। **ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಟ್ಠೇನಾತಿ** ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಕಭಾವೇನ। **ಅಕಮ್ಪಿಯಟ್ಠೇನಾತಿ** ಪಟಿಪಕ್ಖೇಹಿ ಅಕಮ್ಪಿಯಸಭಾವೇನ। **ಸಲಕ್ಖಣೇನಾತಿ** ಅಧಿಮೋಕ್ಖಾದಿಸಭಾವೇನ। **ನಿಯ್ಯಾನಟ್ಠೇನಾತಿ** ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖತೋ, ವಟ್ಟಚಾರಕತೋ ಚ ನಿಗ್ಗಮನಟ್ಠೇನ। **ಉಪಟ್ಠಾನಾದಿನಾತಿ** ಉಪಟ್ಠಾನಧಮ್ಮವಿಚಯಪಗ್ಗಹಸಮ್ಪಿಯಾಯನಪಸ್ಸಮ್ಭನಸಮಾಧಾನಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನಸಙ್ಖಾತೇನ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವೇನ। **ಹೇತುಟ್ಠೇನಾತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಸಮ್ಪಾಪಕಹೇತುಭಾವೇನ। **ದಸ್ಸನಾದಿನಾತಿ** ದಸ್ಸನಾಭಿನಿರೋಪನಪರಿಗ್ಗಹಸಮುಟ್ಠಾಪನವೋದಾಪನಪಗ್ಗಹುಪಟ್ಠಾನಸಮಾಧಾನಸಙ್ಖಾತೇನ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವೇನ।

ಸಾಸನಸ್ಸ ಪರಿಯೋಸಾನದಸ್ಸನತ್ಥನ್ತಿ ಸಾಸನಂ ನಾಮ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಸತ್ತತಿಂಸ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾ। ತತ್ಥ ಯೇ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಸಹಗತಾ, ತೇ ಸಾಸನಸ್ಸ ಆದಿ, ಮಗ್ಗಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಮಜ್ಝೇ, ಫಲಭೂತಾ ಪರಿಯೋಸಾನಂ, ತಂದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ತೇನಾಹ **“ಸಾಸನಸ್ಸ ಹೀ”**ತಿಆದಿ।

ಪುನ **ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ ಭನ್ತೇತಿ** ಯಥಾರದ್ಧಾಯ ದೇಸನಾಯ ನಿಗಮನಂ। ವುತ್ತಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಪುನ ವಚನಞ್ಹಿ ನಿಗಮನಂ ವುತ್ತಂ। **ತಂ ದೇಸನನ್ತಿ** ತಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ದೇಸನಾಪ್ಪಕಾರಂ, ದೇಸನಾವಿಧಿಂ, ದೇಸೇತಬ್ಬಞ್ಚ, **ಸಕಲಂ** ವಾ ಸಮ್ಪುಣ್ಣಂ ಅನವಸೇಸಂ **ಅಭಿಜಾನಾತಿ** ಅಭಿವಿಸಿಟ್ಠೇನ ಞಾಣೇನ ಜಾನಾತಿ, **ಅಸೇಸಂ ಅಭಿಜಾನನತೋ** ಏವ **ಉತ್ತರಿ** ಉಪರಿ **ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ನತ್ಥಿ। ಇತೋತಿ** ಭಗವತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತತೋ। **ಅಞ್ಞೋ** ಪರಮತ್ಥವಸೇನ **ಧಮ್ಮೋ ವಾ** ಪಞ್ಞತ್ತಿವಸೇನ **ಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ** ಅಯಂ ನಾಮ ಯಂ ಭಗವಾ ನ ಜಾನಾತೀತಿ ಇದಂ ನತ್ಥಿ ನ ಉಪಲಬ್ಭತಿ ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ ಸಮ್ಮದೇವ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಅಭಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ। **ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು** ಅಭಿಜಾನನೇ, ದೇಸನಾಯಞ್ಚ **ಭಗವತೋ ಉತ್ತರಿತರೋ ನತ್ಥಿ।**

ಆಯತನಪಣ್ಣತ್ತಿದೇಸನಾವಣ್ಣನಾ

೧೪೬. **ಆಯತನಪಞ್ಞಾಪನಾಸೂತಿ** ಚಕ್ಖಾದೀನಂ, ರೂಪಾದೀನಞ್ಚ ಆಯತನಾನಂ ಸಮ್ಬೋಧನೇಸು, ತೇಸಂ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರವಿಭಾಗತೋ, ಸಭಾಗವಿಭಾಗತೋ, ಸಮುದಯತೋ, ಅತ್ಥಙ್ಗಮತೋ, ಆಹಾರತೋ, ಆದೀನವತೋ,

ನಿಸ್ಸರಣತೋ ಚ ದೇಸನಾಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿದೇಸನಾವಣ್ಣನಾ

೧೪೭. **ಗಬ್ಭೋಕ್ಕಮನೇಸೂ**ತಿ ಗಬ್ಭಭಾವೇನ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಯಂ ಅವಕ್ಕಮನೇಸು ಅನುಪ್ಪವೇಸೇಸು, ಗಬ್ಭೇ ವಾ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಅವಕ್ಕಮನೇಸು। **ಪವಿಸತೀ**ತಿ ಪಚ್ಚಯವಸೇನ ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತೋ ಪವಿಸನ್ತೋ ವಿಯ **ಹೋತೀ**ತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ಠಾತೀ**ತಿ ಸನ್ತಾನಟ್ಠಿತಿಯಾ ಪವತ್ತತಿ, ತಥಾಭೂತೋ ಚ ತತ್ಥ ವಸನ್ತೋ ವಿಯ **ಹೋತೀ**ತಿ ಆಹ **"ವಸತೀ"**ತಿ। **ಪಕತಿಲೋಕಿಯಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಠಮಾ ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತೀ**ತಿ ಪಚುರಮನುಸ್ಸಾನಂ ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿ ದೇಸನಾವಸೇನ ಇಧ ಪಠಮಾ। **"ದುತಿಯಾ ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತೀ"**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏವಂ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅಲಮೇವಾತಿ ಯುತ್ತಮೇವ।

ಖಿಪಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀತಿ ತಥಾ ವಾತಾನಂ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನಮೇವ ವದತಿ। **ಸೇಸ**ನ್ತಿ ಪುನ "ಏತದಾನುತ್ತರಿಯ"ನ್ತಿಆದಿ ಪಾಠಪ್ಪದೇಸಂ ವದತಿ।

ಆದೇಸನವಿಧಾದೇಸನಾವಣ್ಣನಾ

೧೪೮. ಪರಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಆದಿಸತಿ ಏತೇಹೀತಿ **ಆದೇಸನಾನಿ,** ಯಥಾಉಪಟ್ಠಿತನಿಮಿತ್ತಾದೀನಿ, ತಾನಿ ಏವ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಅಸಂಕಿಣ್ಣರೂಪೇನ ಠಿತತ್ತಾ **ಆದೇಸನವಿಧಾ,** ಆದೇಸನಾಭಾಗಾ, ತಾಸು **ಆದೇಸನವಿಧಾಸು**। ತೇನಾಹ **"ಆದೇಸನಕೋಟ್ಠಾಸೇಸೂ"**ತಿ। **ಆಗತನಿಮಿತ್ತೇನಾ**ತಿ ಯಸ್ಸ ಆದಿಸತಿ, ತಸ್ಸ, ಅತ್ತನೋ ಚ ಉಪಗತನಿಮಿತ್ತೇನ, ನಿಮಿತ್ತಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಲಾಭಾಲಾಭಾದಿಆದಿಸನವಿಧಿದಸ್ಸನಸ್ಸ ಪವತ್ತತ್ತಾ **"ಇದಂ ನಾಮ ಭವಿಸ್ಸತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪಾಳಿಯಂ ಪನ "ಏವಮ್ಪಿ ತೇ ಮನೋ"ತಿಆದಿನಾ ಪರಸ್ಸ ಚಿತ್ತಾದಿಸನಮೇವ ಆಗತಂ, ತಂ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ ಕತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತಥಾ ಹಿ "ಇದಂ ನಾಮ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವುತ್ತಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಿಭಾವನವಸೇನ ವತ್ಥು ಆಗತಂ। **ಗತನಿಮಿತ್ತಂ** ನಾಮ ಗಮನನಿಮಿತ್ತಂ। **ಠಿತನಿಮಿತ್ತಂ** ನಾಮ ಅತ್ತನೋ ಸಮೀಪೇ ಠಾನನಿಮಿತ್ತಂ, ಪರಸ್ಸ ಗಮನವಸೇನ, ಠಾನವಸೇನ ಚ ಗಹೇತಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। **ಮನುಸ್ಸಾನಂ** ಪರಚಿತ್ತವಿದೂನಂ, ಇತರೇಸಮ್ಪಿ ವಾ ಸವನವಸೇನ ಪರಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಞತ್ವಾ ಕಥೇನ್ತಾನಂ **ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ**। **ಯಕ್ಖಪಿಸಾಚಾದೀನ**ನ್ತಿ ಹಿಙ್ಕಾರಯಕ್ಖಾನಞ್ಚೇವ ಕಣ್ಣಪಿಸಾಚಾದಿಪಿಸಾಚಾನಂ, ಕುಮ್ಭಣ್ಡನಾಗಾದೀನಞ್ಚ।

ವಿತಕ್ಕವಿಪ್ಫಾರವಸೇನಾತಿ ವಿಪ್ಫಾರಿಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತವಿತಕ್ಕಸ್ಸ ವಸೇನ। **ಉಪ್ಪನ್ನ**ನ್ತಿ ತತೋ ಸಮುಟ್ಠಿತಂ। **ವಿಪ್ಪಲಪನ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅಬೋಧನತೋ ವಿರೂಪಂ, ವಿವಿಧಂ ವಾ ಪಲಪನ್ತಾನಂ। **ಸುತ್ತಪಮತ್ತಾದೀನ**ನ್ತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ವೇದನಾಟ್ಟಖಿತ್ತಚಿತ್ತಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ। **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ "ಇದಂ ವಕ್ಖಾಮಿ, ಏವಂ ವಕ್ಖಾಮೀತಿ ವಿತಕ್ಕಯತೋ ವಿತಕ್ಕವಿಪ್ಫಾರಸದ್ದೋ ನಾಮ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ (ಅಭಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ವಚೀಕಮ್ಮದ್ವಾರಕಥಾಪಿ) ಆಗತತ್ತಾ ಜಾಗರನ್ತಾನಂ ಪಕತಿಯಂ ಠಿತಾನಂ ಅವಿಪ್ಪಲಪನ್ತಾನಂ ವಿತಕ್ಕವಿಪ್ಫಾರಸದ್ದೋ ಕದಾಚಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ, ಯೋ ಲೋಕೇ "ಮನ್ತಜಪ್ಪೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಸ್ಸ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಅಸೋತವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತಾ ವುತ್ತಾ। ತಾದಿಸಞ್ಚಿ ಸನ್ಧಾಯ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಹಜಮೇವ "ಜಿವ್ಹಾತಾಲುಚಲನಾದಿಕರವಿತಕ್ಕಸಮುಟ್ಠಿತಂ ಸುಖುಮಸದ್ದಂ ದಿಬ್ಬಸೋತೇನ ಸುತ್ವಾ ಆದಿಸತೀತಿ ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ಮೂಲಟೀ॰ ವಚೀಕಮ್ಮದ್ವಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ) **ಆನನ್ದಾಚರಿಯೋ** ಅವೋಚ। ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೋ ಏವ ಪನ ನಾತಿಸುಖುಮೋ ಅತ್ತನೋ, ಅಚ್ಚಾಸನ್ನಪ್ಪದೇಸೇ ಠಿತಸ್ಸ ಚ ಮಂಸಸೋತಸ್ಸಾಪಿ ಆಪಾಥಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಸಕ್ಕಾ ವಿಞ್ಞಾತುಂ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। **ತಸ್ಸ ವಸೇನಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ವಿತಕ್ಕಸ್ಸ ವಸೇನ। ಏವಂ ಅಯಮ್ಪಿ ಆದೇಸನವಿಧಾ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣವಸೇನೇವ ಆಗತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ । ಕೇಚಿ ಪನ **"ತಸ್ಸ ವಸೇನಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಸದ್ದಸ್ಸ ವಸೇನಾ"ತಿ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಅಯುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಸದ್ದಗ್ಗಹಣೇನ ತಂಸಮುಟ್ಠಾಪಕಚಿತ್ತಂ

ಗಯ್ಹತಿ, ಸದ್ದಗ್ಗಹಣಾನುಸಾರೇನಪಿ ತದತ್ಥಸ್ಸೇವ ಗಹಣಂ ಹೋತಿ, ನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ। ಏತೇನೇವ ಯದೇಕೇ "**ಯಂ ವಿತಕ್ಕಯತೋತಿ** ಯಮತ್ಥಂ ವಿತಕ್ಕಯತೋ"ತಿ ವತ್ವಾ "**ತಸ್ಸ ವಸೇನಾತಿ** ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಸೇನಾ"ತಿ ವಣ್ಣೇನ್ತಿ, ತಮ್ಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ।

ಮನಸಾ ಸಙ್ಖರೀಯನ್ತೀತಿ **ಮನೋಸಙ್ಖಾರಾ,** ವೇದನಾಸಞ್ಞಾ। **ಪಣಿಹಿತಾತಿ** ಪುರಿಮಪರಿಬನ್ಧವಿನಯೇನ ಪಧಾನಭಾವೇನ ನಿಹಿತಾ ಠಪಿತಾ। ತೇನಾಹ "**ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರಾ ಸುಟ್ಠಪಿತಾ**"ತಿ। ವಿತಕ್ಕಸ್ಸ ವಿತಕ್ಕನಂ ನಾಮ ಉಪ್ಪಾದನಮೇವಾತಿ ಆಹ "**ಪವತ್ತೇಸ್ಸತೀ**"ತಿ। "ಪಜಾನಾತೀ"ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಪದಸಮ್ಬನ್ಧದಸ್ಸನವಸೇನ ಆನೇತಿ। **ಆಗಮನೇನಾತಿ** ಝಾನಸ್ಸ ಆಗಮನಟ್ಠಾನವಸೇನ। **ಪುಬ್ಬಭಾಗೇನಾತಿ** ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಸಬ್ಬಪುಬ್ಬಭಾಗೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾರಮ್ಭೇನ। ಉಭಯಂ ಪೇತಂ ಯೋ ಸಯಂ ಝಾನಲಾಭೀ, ಅಧಿಗತಮಗ್ಗೋ ಚ ಅಞ್ಞಂ ತದತ್ಥಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಅಯಂ ಇಮಿನಾ ನೀಹಾರೇನ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೋ ಅದ್ಧಾ ಝಾನಂ ಲಭಿಸ್ಸತಿ, ಮಗ್ಗಂ ಅಧಿಗಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ವಿನಾ ಅನುಮಾನವಸೇನ ಜಾನಾತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ "**ಆಗಮನೇನ ಜಾನಾತಿ ನಾಮಾ**"ತಿಆದಿ। **ಅನನ್ತರಾತಿ** ವುಟ್ಠಿತಕಾಲಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ತದಾ ಹಿ ಪವತ್ತವಿತಕ್ಕಪಜಾನನೇನೇವ ಝಾನಸ್ಸ ಹಾನಭಾಗಿಯತಾದಿವಿಸೇಸಪಜಾನನಂ।

ಕಿಂ ಪನಿದಂ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣಂ ಪರಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜ ಜಾನನ್ತಂ ಇದ್ಧಿಚಿತ್ತಭಾವತೋ ಅವಿಸೇಸತೋ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಚಿತ್ತಂ ಜಾನಾತೀತಿ? ನೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ತತ್ಥಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ನ ಅರಿಯಾನನ್ತಿ** ಯೇನ ಚಿತ್ತೇನ ತೇ ಅರಿಯಾ ನಾಮ ಜಾತಾ, ತಂ ಲೋಕುತ್ತರಚಿತ್ತಂ ನ ಜಾನಾತಿ ಅಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಭಾವತೋ । ಯಥಾ ಹಿ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಅರಿಯಾನಂ ಲೋಕುತ್ತರಚಿತ್ತಂ ನ ಜಾನಾತಿ ಅಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧತ್ತಾ, ಏವಂ ಅರಿಯೋಪಿ ಹೇಟ್ಠಿಮೋ ಉಪರಿಮಸ್ಸ ಲೋಕುತ್ತರಚಿತ್ತಂ ನ ಜಾನಾತಿ ಅಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧತ್ತಾ ಏವ । ಯಥಾ ಪನ ಉಪರಿಮೋ ಹೇಟ್ಠಿಮಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ನ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ಕಿಂ ಏವಂ ಸೋ ತಸ್ಸ ಲೋಕುತ್ತರಚಿತ್ತಂ ನ ಜಾನಾತೀತಿ ಚೋದನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "**ಉಪರಿಮೋ ಪನ ಹೇಟ್ಠಿಮಸ್ಸ ಜಾನಾತೀ**"ತಿ, ಪಟಿವಿದ್ಧತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಉಪರಿಮೋ ಹೇಟ್ಠಿಮಂ ನ ಸಮಾಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥ ಕಾರಣಮಾಹ "**ತೇಸಞ್ಹೀ**"ತಿಆದಿ। **ತೇಸನ್ತಿ** ಅರಿಯಾನಂ। **ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ಸಮಾಪತ್ತಿ** ಭೂಮನ್ತರಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಕಪ್ಪಾ। ತೇನಾಹ "**ತತ್ರುಪಪತ್ತಿಯೇವ ಹೋತೀ**"ತಿ, ನ ಉಪರಿಭೂಮಿಪತ್ತಿ। ನಿಮಿತ್ತಾದಿವಸೇನ ಞಾತಸ್ಸ ಕದಾಚಿ ಬ್ಯಭಿಚಾರೋಪಿ ಸಿಯಾ, ನ ಪನ ಅಭಿಞ್ಞಾಞಾಣೇನ ಞಾತಸ್ಸಾತಿ ಆಹ "**ಚೇತೋ...ಪೇ... ನತ್ಥೀ**"ತಿ। "ತಂ ಭಗವಾ"ತಿಆದಿ **ಸೇಸಂ** ನಾಮ।

ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿದೇಸನಾವಣ್ಣನಾ

೧೪೯. **ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲೇತಿ** ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ। ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ ಹೇಸ ನಿದ್ದೇಸೋ। **ಆತಪ್ಪನ್ತಿ ವೀರಿಯಂ** ಆತಪ್ಪತಿ ಕೋಸಜ್ಜಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖನ್ತಿ। ಕುಸಲವೀರಿಯಸ್ಸೇವ ಹೇತ್ಥ ಗಹಣಂ ಅಪ್ಪಮಾದಾದಿಪದನ್ತರಸನ್ನಿಧಾನತೋ। **ಪದಹಿತಬ್ಬತೋತಿ** ಪದಹನತೋ, ಭಾವನಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ವಾಯಮನತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನುಯುಞ್ಜಿತಬ್ಬತೋತಿ** ಅನುಯುಞ್ಜನತೋ। ಈದಿಸಾನಂ ಪದಾನಂ ಬಹುಲಂಕತ್ತುವಿಸಯತಾಯ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಆತಪ್ಪಪದಸ್ಸ ವಿಯ ಇತರೇಸಮ್ಪಿ ಕತ್ತುಸಾಧನತಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ನಪ್ಪಮಜ್ಜತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಅಪ್ಪಮಾದೋ,** ಸತಿಅವಿಪ್ಪವಾಸೋ। ಸಮ್ಮಾ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಸಮ್ಮಾಮನಸಿಕಾರೋ,** ತಥಾಪವತ್ತೋ ಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ। ಭಾವನಾನುಯೋಗಮೇವ ತಥಾ ವದತಿ। ದೇಸನಾಕ್ಕಮೇನ **ಪಠಮಾ, ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ ನಾಮ** ಕರಜಕಾಯೇ ಪಟಿಕ್ಕೂಲಾಕಾರಸ್ಸ ಸಮ್ಮದೇವ ದಸ್ಸನವಸೇನ ಪವತ್ತಸಮಾಪತ್ತಿಭಾವತೋ। **ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನೇವಾತಿ** ವುತ್ತಲಕ್ಖಣದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿಸನ್ನಿಸ್ಸಯತ್ತಾ, ದಸ್ಸನಮಗ್ಗಫಲಭಾವತೋ ಚ ಪಠಮಸಾಮಞ್ಞಫಲಂ ಪರಿಯಾಯೇನ ವಿನಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ।

ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಛವಿಮಂಸಲೋಹಿತಂ ಅಟ್ಠಿಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೀತಿ ತಾನಿ ಅಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಿಮೇವ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ। **ಅಟ್ಠಿಆರಮ್ಮಣಾ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಪಾದಕಜ್ಝಾನಸಮಾಪತ್ತೀತಿ** ವುತ್ತನಯೇನ ಅಟ್ಠಿಆರಮ್ಮಣಾ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಅಧಿಟ್ಠಾನಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿ। ಯೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು

ಆಲೋಕಕಸಿಣೇ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ತಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಅಧಿಗತದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು ಞಾಣೋ ಹುತ್ವಾ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕೇ ಕಾಯೇ ಅಟ್ಠಿಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಟಿಕ್ಕೂಲಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ತಸ್ಸಾಯಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿ **ದುತಿಯಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ।** ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅಟ್ಠಿ ಅಟ್ಠೀ"ತಿಆದಿ। ಯೋ ಪನೇತ್ಥ ಪಾಳಿಯಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರಮನಸಿಕಾರೋ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಮಗ್ಗಸೋಧನವಸೇನ ವುತ್ತೋ। ತತ್ಥ ವಾ ಕತಪರಿಚಯಸ್ಸ ಸುಖೇನೇವ ವುತ್ತನಯಾ ಅಟ್ಠಿಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ಸಮಿಜ್ಝತೀತಿ। ತೇನೇವೇತ್ಥ "ಇಮಂ ಚೇವಾ"ತಿ **"ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಚಾ"**ತಿ **ಚ**-ಸದ್ದೋ ಸಮುಚ್ಚಯತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। **ತಂ ಝಾನನ್ತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ। **ಅಯನ್ತಿ** ಅಯಂ ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ । ಸಾತಿಸಯಂ ಚತುಸಚ್ಚದಸ್ಸನಾಗಮನತೋ ಪರಿಯಾಯೇನ ವಿನಾ ಮುಖ್ಯಾ **ದುತಿಯಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ। ಯಾವ ತತಿಯಮಗ್ಗಾ ವತ್ತತೀತಿ ಆಹ** "ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ವಸೇನ ಚತುತ್ಥಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ ಕಥಿತಾ"ತಿ।

ಪಾಳಿಯಂ **ಪುರಿಸಸ್ಸ ಚಾತಿ ಚ**-ಸದ್ದೋ ಬ್ಯತಿರೇಕೇ, ತೇನ ಯಥಾವುತ್ತಸಮಾಪತ್ತಿದ್ವಯತೋ ವುಚ್ಚಮಾನಂಯೇವ ಇಮಸ್ಸ ವಿಸೇಸಂ ಜೋತೇತಿ। ಅವಿಚ್ಛೇದೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ ಸೋತಸದಿಸತಾಯ ವಿಞ್ಞಾಣಮೇವ **ವಿಞ್ಞಾಣಸೋತಂ,** ತದೇತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪುರಿಮತೋ ಅನನ್ತರಪಚ್ಚಯಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಸ್ಸ ಅನನ್ತರಪಚ್ಚಯೋ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅಯಂ ಅಸ್ಸ ಸೋತಾಗತತಾಯ ಸೋತಸದಿಸತಾ, ತಸ್ಮಾ ಪಜಾನಿತಬ್ಬಭಾವೇನ ವುತ್ತಂ ಏಕಮೇವ ಚೇತ್ಥ ವಿಞ್ಞಾಣಂ , ತಸ್ಮಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ **"ವಿಞ್ಞಾಣಸೋತನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಮೇವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ದ್ವೀಹಿಪಿ ಭಾಗೇಹೀತಿ** ಓರಭಾಗಪರಭಾಗೇಹಿ। ಇಧಲೋಕೋ ಹಿಸ್ಸ ಓರಭಾಗೋ, ಪರಲೋಕೋ ಪರಭಾಗೋ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ವಸೇನೇತಂ ಸಮ್ಬನ್ಧನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **"ಇಧಲೋಕೇ ಪತಿಟ್ಠಿತ"**ನ್ತಿಆದಿ। ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಖಣೇ ಖಣೇ ಭಿಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಕಾಮಂ ನತ್ಥಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಪತಿಟ್ಠಿತತಾ, ತಣ್ಹಾವಸೇನ ಪನ ತಂ "ಪತಿಟ್ಠಿತ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ **"ಛನ್ದರಾಗವಸೇನಾ"**ತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

> "ಕಬಳೀಕಾರೇ ಚೇ ಭಿಕ್ಖವೇ ಆಹಾರೇ ಅತ್ಥಿ ರಾಗೋ, ಅತ್ಥಿ ನನ್ದೀ, ಅತ್ಥಿ ತಣ್ಹಾ, ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ತತ್ಥ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಿರುಳ್ಹಂ। ಯತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಿರುಳ್ಹಂ...ಪೇ॰... ಅತ್ಥಿ ತತ್ಥ ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೀ"ತಿಆದಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೬೪; ಕಥಾ॰ ೨೯೬; ಮಹಾನಿ॰ ೭)।

ಕಮ್ಮನ್ತಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮಂ, ಉಪಯೋಗವಚನಮೇತಂ। **ಕಮ್ಮತೋ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತನ್ತಿ** ಕಮ್ಮಭಾವೇನ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಂ, ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಹಿ ಯೇನ ಕಮ್ಮುನಾ ಸಹಗತಂ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ತಬ್ಭಾವಮೇವ ಉಪಗತಂ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತತಿ। **ಇಧಲೋಕೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ನಾಮ** ಇಧ ಕತೂಪಚಿತಕಮ್ಮಭಾವೂಪಗಮನತೋ। **ಕಮ್ಮಭವಂ ಆಕಡ್ಢನ್ತನ್ತಿ** ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅತ್ತನಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಕಮ್ಮಂ ಜವಾಪೇತ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿನಿಬ್ಬತ್ತನೇನ ತದಭಿಮುಖಂ ಆಕಡ್ಢನ್ತಂ। ತೇನೇವ ಪಟಿಸನ್ಧಿನಿಬ್ಬತ್ತನಸಾಮತ್ಥಿಯೇನ **ಪರಲೋಕೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ನಾಮ** ಅತ್ತನೋ ಫಲಸ್ಸ ತತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಾಪನೇನ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪರತೋ ವಿಪಾಕಂ ದಾತುಂ ಅಸಮತ್ಥಂ ಇಧಲೋಕೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ನಾಮ, ದಾತುಂ ಸಮತ್ಥಂ ಪನ ಪರಲೋಕೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ನಾಮಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ತೇಸಂ ಮತಿಮತ್ತಂ "ಉಭಯತೋ ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಯಞ್ಚ ತೇಹಿ "ಪರಲೋಕೇ ಪತಿಟ್ಠಿತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಇಧಲೋಕೇಪಿ ಪತಿಟ್ಠಿತಮೇವ। ನ ಹಿ ತಸ್ಸ ಇಧಲೋಕೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಭಾವೇನ ವಿನಾ ಪರಲೋಕೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಭಾವೋ ಸಮ್ಭವತಿ। **ಸೇಕ್ಖಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣನ್ತಿ** ಸೇಕ್ಖಾನಂ , ಪುಥುಜ್ಜನಾನಞ್ಚ ಚೇತಸೋ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನಕಞಾಣಂ। **ಕಥಿತಂ** ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಚೇತಸೋ ಛನ್ದರಾಗವಸೇನ ಪತಿಟ್ಠಿತಭಾವಜೋತನತೋ।

ಚತುತ್ಥಾಯ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ತತಿಯದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ವುತ್ತಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಪುರಿಮಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಪುಬ್ಬೇ ಸಮಥವಸೇನ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ ಇದಾನಿ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಪಿಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ನಿಚ್ಚಲಮೇವ** ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅಪನೇತಬ್ಬತೋ। ಅತ್ಥನ್ತರತ್ಥತಾಯ ದಸ್ಸಿಯಮಾನಾಯ ಪದಂ ಚಲಿತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ಅಪರೋ ನಯೋತಿ** ಏತ್ಥ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸ್ಸ ಪಠಮದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿಭಾವೇ ಅಪುಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ। **ದುತಿಯಜ್ಝಾನಂ ದುತಿಯಾತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ "ಅಟ್ಠಿಕವಣ್ಣಕಸಿಣವಸೇನ ಪಟಿಲದ್ಧದುತಿಯಜ್ಝಾನಂ ದುತಿಯಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ,

ತತಿಯಜ್ಝಾನಮ್ಪಿ ತಥೇವ ಪಟಿಲದ್ಧಂ। ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿಭಾವೋ ಪನ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಆಲೋಕಕಸಿಣೇ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ತಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಅಧಿಗತದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕೋ ಹುತ್ವಾ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕೇ ಅಟ್ಠಿಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ವಣ್ಣಕಸಿಣವಸೇನ ಹೇಟ್ಠಿಮಾನಿ ತೀಣಿ ಝಾನಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ತಸ್ಸ। **ತತಿಯಜ್ಝಾನಂ ತತಿಯಾ** ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭೂತಸ್ಸ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಸ್ಸ ವಸೇನ। **ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಚತುತ್ಥಾ**ತಿ ರೂಪಾವಚರಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ತಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಅಧಿಗತದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಸ್ಸ ತಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಚತುತ್ಥಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ। ಇಧಾಪಿ ಸೇಕ್ಖಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ಚೇತಸೋ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನೇನ ತತಿಯಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ, ಅರಹತೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನೇನ ಚತುತ್ಥಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏವಞ್ಹೇಸಾ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಪಾಳಿಯಾ ಸಂಸನ್ದೇಯ್ಯ। **“ಪಠಮಮಗ್ಗೋ”**ತಿಆದೀಸು ಅಟ್ಠಿಆರಮ್ಮಣಪಠಮಜ್ಝಾನಪಾದಕೋ **ಪಠಮಮಗ್ಗೋ ಪಠಮಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ।** ಅಟ್ಠಿಆರಮ್ಮಣದುತಿಯಜ್ಝಾನಪಾದಕೋ **ದುತಿಯಮಗ್ಗೋ ದುತಿಯಾ** ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ। ಪರಚಿತ್ತಞಾಣಸಹಗತಾ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಪಾದಕಾ **ತತಿಯಚತುತ್ಥಮಗ್ಗಾ ತತಿಯಚತುತ್ಥದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ**ತಿ । ಪುರಿಸಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಪಜಾನನಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಸಮ್ಮೋಹವಸೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಪುಗ್ಗಲಪಣ್ಣತ್ತಿದೇಸನಾವಣ್ಣನಾ

೧೫೦. **ಪುಗ್ಗಲಪಣ್ಣತ್ತೀಸೂ**ತಿ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಪಞ್ಞಾಪನೇಸು। ಗುಣವಿಸೇಸವಸೇನ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಸಙ್ಕರತೋ ಠಪನೇಸು। **ಲೋಕವೋಹಾರವಸೇನಾ**ತಿ ಲೋಕಸಮ್ಮುತಿವಸೇನ। ಲೋಕವೋಹಾರೋ ಹೇಸ, ಯದಿದಂ “ಸತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ”ತಿಆದಿ। ರೂಪಾದೀಸು ಸತ್ತವಿಸತ್ತತಾಯ **ಸತ್ತೋ।** ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಸತ್ತನಿಕಾಯಸ್ಸ ಪೂರಣತೋ ಗಲನತೋ, ಮರಣವಸೇನ ಪತನತೋ ಚ **ಪುಗ್ಗಲೋ।** ಸನ್ತತಿಯಾ ನಯನತೋ **ನರೋ।** ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಪೋಸನತೋ **ಪೋಸೋ। ಏವಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಾಸು** ವೋಹರಿತಬ್ಬಾಸು। “ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಪುಗ್ಗಲೋ”ತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಸಾಧಾರಣಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ವಿಭಾವನವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ನ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಅಸಾಧಾರಣಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ, ತಸ್ಮಾ **ಲೋಕಪಞ್ಞತ್ತೀಸೂ**ತಿ ಸತ್ತಲೋಕಗತಪಞ್ಞತ್ತೀಸು। **ಅನುತ್ತರೋ ಹೋತಿ** ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣತ್ತಾ ತಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನಸ್ಸ।

ದ್ವೀಹಿ ಭಾಗೇಹೀತಿ ಕಾರಣೇ, ನಿಸ್ಸಕ್ಕೇ ಚೇತಂ ಪುಥುವಚನಂ, ಆವುತ್ತಿಆದಿವಸೇನ ಚಾಯಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ **“ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ”**ತಿಆದಿ, ಏತೇನ “ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿಮೋಕ್ಖೇನ, ಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಚ್ಛೇದವಿಮೋಕ್ಖೇನ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ”ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತೋ **ತಿಪಿಟಕಚೂಳನಾಗತ್ಥೇರವಾದೋ,** “ನಾಮಕಾಯತೋ, ರೂಪಕಾಯತೋ ಚ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ”ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತೋ **ತಿಪಿಟಕಮಹಾಧಮ್ಮರಕ್ಖಿತತ್ಥೇರವಾದೋ,** “ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿಮೋಕ್ಖೇನ ಏಕವಾರಂ ವಿಮುತ್ತೋವ ಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಚ್ಛೇದವಿಮೋಕ್ಖೇನ ಏಕವಾರಂ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ”ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತೋ **ತಿಪಿಟಕಚೂಳಾಭಯತ್ಥೇರವಾದೋ** ಚಾತಿ ಇಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಥೇರವಾದಾನಂ ಏಕಜ್ಝಂ ಸಙ್ಗಹೋ ಕತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ವಿಮುತ್ತೋ**ತಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ವಿಮುತ್ತೋ, ಕಿಲೇಸವಿಕ್ಖಮ್ಭನಸಮುಚ್ಛೇದನೇಹಿ ವಾ ಕಾಯದ್ವಯತೋ ವಿಮುತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತೀನ**ನ್ತಿ ನಿದ್ಧಾರಣೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಅನಾಗಾಮಿನೋ**ತಿ ಭೂತಪುಬ್ಬಗತಿಯಾ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತೋ ಅನಾಗಾಮೀ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ಪಾಳೀ**ತಿ ಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತಿಪಾಳಿ। **ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ**ತಿ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಹಜಾತನಾಮಕಾಯೇನ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ। **ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಸಙ್ಖಾರಗತಂ, ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ। **ದಿಸ್ವಾ**ತಿ ದಸ್ಸನಹೇತು। ನ ಹಿ ಆಸವೇ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ದಸ್ಸನಕಾರಣಾ ಪನ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ “ದಿಸ್ವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ”ತಿ ವುತ್ತಾ ದಸ್ಸನಾಯತ್ತಪರಿಕ್ಖೀಣತ್ತಾ। ಏವಞ್ಹಿ ದಸ್ಸನಂ ಆಸವಾನಂ ಖಯಸ್ಸ ಪುರಿಮಕಿರಿಯಾಭಾವೇನ ವುತ್ತಂ।

ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಸೇಸತೋ **ಮುತ್ತೋತಿ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋ** ಅನವಸೇಸತೋ ಆಸವಾನಂ ಪರಿಕ್ಖೀಣತ್ತಾ। **ಅಟ್ಠವಿಮೋಕ್ಖಪಟಿಕ್ಖೇಪವಸೇನೇವ,** ನ ತದೇಕದೇಸಭೂತರೂಪಜ್ಝಾನಪಟಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ। ಏವಞ್ಹಿ ಅರೂಪಜ್ಝಾನೇಕದೇಸಾಭಾವೇಪಿ

ಅಟ್ಠವಿಮೋಕ್ಖಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ನ ಹೋತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ಅರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನೇಸು ಹಿ ಏಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸತಿ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋಯೇವ ನಾಮ ಹೋತಿ, ನ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋತಿ।

ಫುಟ್ಠನ್ತಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತೀತಿ ಫುಟ್ಠಾನಂ ಅನ್ತೋ **ಫುಟ್ಠನ್ತೋ,** ಫುಟ್ಠಾನಂ ಅರೂಪಜ್ಝಾನಾನಂ ಅನನ್ತರೋ ಕಾಲೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗೇ ಚೇತಂ ಉಪಯೋಗವಚನಂ, ಫುಟ್ಠಾನನ್ತರಕಾಲಮೇವ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಂ, ಸಚ್ಛಿಕತೋ ಸಚ್ಛಿಕರಣೂಪಾಯೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ಸೋ ಝಾನಫಸ್ಸ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ಏಕಚ್ಚೇ ಆಸವಾತಿ** ಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗತ್ತಯವಜ್ಝಾ ಆಸವಾ। ಯೋ ಹಿ ಅರೂಪಜ್ಝಾನೇನ ರೂಪಕಾಯತೋ, ನಾಮಕಾಯೇಕದೇಸತೋ ಚ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿಮೋಕ್ಖೇನ ವಿಮುತ್ತೋ, ತೇನ ನಿರೋಧಸಙ್ಖಾತೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ ಆಲೋಚಿತೋ ಪಕಾಸಿತೋ ವಿಯ ಹೋತಿ, ನ ಪನ ಕಾಯೇನ ಸಚ್ಛಿಕತೋ। ನಿರೋಧಂ ಪನ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಏಕಚ್ಚೇಸು ಆಸವೇಸು ಖೇಪಿತೇಸು ತೇನ ಸಚ್ಛಿಕತೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಂ ನಿರೋಧಂ ಯಥಾಲೋಚಿತಂ ನಾಮಕಾಯೇನ ಸಚ್ಛಿಕರೋತೀತಿ **ಕಾಯಸಕ್ಖೀತಿ** ವುಚ್ಚತಿ, ನ ತು ವಿಮುತ್ತೋತಿ ಏಕಚ್ಚಾನಂ ಆಸವಾನಂ ಅಪರಿಕ್ಖೀಣತ್ತಾ।

ದಿಟ್ಠನ್ತಂ ಪತ್ತೋತಿ ದಸ್ಸನಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಞಾಣಸ್ಸ ಅನನ್ತರಂ ಪತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। "ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ಪತ್ತೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತೇನ ಚತುಸಚ್ಚದಸ್ಸನಸಙ್ಖಾತಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ನಿರೋಧಸ್ಸ ಪತ್ತತಂ ದೀಪೇತಿ। ತೇನಾಹ **"ದುಕ್ಖಾ ಸಙ್ಖಾರಾ"**ತಿಆದಿ। ಪರಮಫಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಾ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋತಿ ಆಹ **"ಏಸೋಪಿ ಕಾಯಸಕ್ಖೀ ವಿಯ ಛಬ್ಬಿಧೋ ಹೋತೀ"**ತಿ। **ಇದಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ** "ಇದಂ ದುಕ್ಖಂ, ಏತ್ತಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ನ ಇತೋ ಉದ್ಧಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ **ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ।** ಯಸ್ಮಾ ಇದಂ ಯಾಥಾವಸರಸತೋ ಪಜಾನಾತಿ, ಪಜಾನನ್ತೋ ಚ ಠಪೇತ್ವಾ ತಣ್ಹಂ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇ "ದುಕ್ಖಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ತಣ್ಹಂ ಪನ ಇದಂ ದುಕ್ಖಂ ಇತೋ ಸಮುದೇತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ।** ಯಸ್ಮಾ ಇದಂ ದುಕ್ಖಞ್ಚ ಸಮುದಯೋ ಚ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ ವೂಪಸಮನ್ತಿ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ **"ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ।** ಅರಿಯೋ ಪನ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ತಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತೇನ ತಂ **"ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ।** ಏತ್ತಾವತಾ ನಾನಕ್ಖಣೇ ಸಚ್ಚವವತ್ಥಾನಂ ದಸ್ಸಿತಂ। ಇದಾನಿ ತಂ ಏಕಕ್ಖಣೇ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಾತಿ** ತಥಾಗತೇನ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಪಟಿವಿದ್ಧಾ ವಿದಿತಾ ಪಾಕಟಾ ಕತಾ। **ಧಮ್ಮಾತಿ** ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಾ। **ವೋದಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತೀತಿ** ಸುದಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ। **ವೋಚರಿತಾತಿ** ಸುಚರಿತಾ, ತೇಸು ತೇನ ಪಞ್ಞಾ ಸುಟ್ಠು ಚರಾಪಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಯನ್ತಿ** ಅಯಂ ಏವರೂಪೋ **ಪುಗ್ಗಲೋ "ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।**

ಸದ್ಧಾಯ ವಿಮುತ್ತೋತಿ ಸದ್ದಹನವಸೇನ ವಿಮುತ್ತೋ, ಏತೇನ ಸಬ್ಬಥಾ ಅವಿಮುತ್ತಸ್ಸಪಿ ಸದ್ಧಾಮತ್ತೇನ ವಿಮುತ್ತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋತಿ** ವಾ ಸದ್ಧಾಯ ಅಧಿಮುತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವುತ್ತನಯೇನೇವಾತಿ** ಕಾಯಸಕ್ಖಿಮ್ಹಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ। **ನೋ ಚ ಖೋ ಯಥಾ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಯಥಾ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ, ನ ಏವಂ ಸದ್ಧಾಯ ವಿಮುತ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿಂ ಪನ ನೇಸಂ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನೇ ನಾನತ್ತಂ ಅತ್ಥೀತಿ? ನತ್ಥಿ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತಂ ನ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ? ಆಗಮನೀಯನಾನತ್ತೇನ। ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ ಹಿ ಆಗಮನಮ್ಹಿ ಕಿಲೇಸೇ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇನ್ತೋ ಅಪ್ಪದುಕ್ಖೇನ, ಅಕಿಲಮನ್ತೋ ಚ ಸಕ್ಕೋತಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತುಂ, ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ ದುಕ್ಖೇನ ಕಿಲಮನ್ತೋ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ। ತೇನಾಹ **"ಏತೇಸು ಹೀ"**ತಿಆದಿ।

ಆರಮ್ಮಣಂ ಯಾಥಾವತೋ ಧಾರೇತಿ ಅವಧಾರೇತೀತಿ **ಧಮ್ಮೋ,** ಪಞ್ಞಾ। **ಪಞ್ಞಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮನ್ತಿ** ಪಞ್ಞಾಪಧಾನಂ। ಪಞ್ಞಂ ವಾಹೇತೀತಿ **ಪಞ್ಞಾವಾಹೀ,** ಪಞ್ಞಂ ಸಾತಿಸಯಂ ಪವತ್ತೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಞ್ಞಾ ವಾ ಇಮಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ವಾಹೇತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಾಭಿಮುಖಂ ಗಮೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸದ್ಧಾನುಸಾರಿ**ನಿದ್ದೇಸೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತಸ್ಮಾತಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೨.೭೭೦, ೭೭೮) ವುತ್ತತ್ತಾ, ತತೋ ಏವ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ, ತಂ ಸಂವಣ್ಣನಾಸು (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ಟೀ॰ ೨.೭೭೮) ವುತ್ತನಯೇನೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಪಧಾನದೇಸನಾವಣ್ಣನಾ

೧೫೧. **ಪದಹನವಸೇನಾತಿ** ಭಾವನಾನುಯೋಗವಸೇನ। **ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಪಧಾನಾತಿ ವುತ್ತಾ** ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಾದಿಭಾವೇನ ಪದಹಿತಬ್ಬತೋ ಭಾವೇತಬ್ಬತೋ।

ಪಟಿಪದಾದೇಸನಾವಣ್ಣನಾ

೧೫೨. **ದುಕ್ಖೇನ ಕಸಿರೇನ ಸಮಾಧಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಆಗಮನಕಾಲೇ ಕಿಚ್ಛೇನ ದುಕ್ಖೇನ ಸಸಙ್ಖಾರೇನ ಸಪ್ಪಯೋಗೇನ ಕಿಲಮನ್ತಸ್ಸ ಕಿಲೇಸೇ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ಲೋಕುತ್ತರಸಮಾಧಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಸ್ಸ। **ದನ್ಧಂ ತಂ ಠಾನಂ ಅಭಿಜಾನನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತೇಸು ಕಿಲೇಸೇಸು ವಿಪಸ್ಸನಾಪರಿವಾಸೇ ಚಿರಂ ವಸಿತ್ವಾ ತಂ ಲೋಕುತ್ತರಸಮಾಧಿಸಙ್ಖಾತಂ ಠಾನಂ ದನ್ಧಂ ಸಣಿಕಂ ಅಭಿಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಸ್ಸ, ಸಚ್ಛಿಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಪಾಪುಣನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಯಂ ವುಚ್ಚತೀತಿ** ಯಾ ಏಸಾ ಏವಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅಯಂ ಕಿಲೇಸವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪಟಿಪದಾಯ ದುಕ್ಖತ್ತಾ, ವಿಪಸ್ಸನಾಪರಿವಾಸಪಞ್ಞಾಯ ಚ ದನ್ಧತ್ತಾ ಮಗ್ಗಕಾಲೇ ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾಪಿ **ಪಞ್ಞಾ** ಆಗಮನವಸೇನ "ದುಕ್ಖಪಟಿಪದಾ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾ ನಾಮಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಉಪರಿ ತೀಸು ಪದೇಸುಪಿ ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಭಸ್ಸಸಮಾಚಾರಾದಿದೇಸನಾವಣ್ಣನಾ

೧೫೩. **ಭಸ್ಸಸಮಾಚಾರೇತಿ** ವಚೀಸಮಾಚಾರೇ। **ಠಿತೋತಿ** ಯಥಾರದ್ಧಂ ತಂ ಅವಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ಕಥೇನ್ತೋ। ತೇನಾಹ **"ಕಥಾಮಗ್ಗಂ ಅನುಪಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕಥೇನ್ತೋ"**ತಿ। **ಮುಸಾವಾದೂಪಸಞ್ಹಿತನ್ತಿ** ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಪವತ್ತೇನ ಮುಸಾವಾದೇನ ಉಪಸಂಹಿತಂ। **ವಿಭೂತಿ** ವುಚ್ಚತಿ ವಿಸುಂಭಾವೋ, ತತ್ಥ ನಿಯುತ್ತನ್ತಿ ವೇಭೂತಿಕಂ, ತದೇವ **ವೇಭೂತಿಯಂ,** ಪೇಸುಞ್ಞಂ। ತೇನಾಹ **"ಭೇದಕರವಾಚ"**ನ್ತಿ। ಕರಣುತ್ತರಿಯಲಕ್ಖಣತೋ ಸಾರಮ್ಭತೋ ಜಾತಾತಿ **ಸಾರಮ್ಭಜಾ।** ತಸ್ಸಾ ಪವತ್ತಿಆಕಾರದಸ್ಸನತ್ಥಂ **"ತ್ವಂ ದುಸ್ಸೀಲೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಬಹಿದ್ಧಾಕಥಾ ಅಮನಾಪಾ, ಮನಾಪಾಪಿ ಪರಸ್ಸ ಚಿತ್ತವಿಘಾತಾವಹತ್ತಾ ಕರಣುತ್ತರಿಯಪಕ್ಖಿಯಮೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತುಯ್ಹ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। **ವಿಕ್ಖೇಪಕಥಾಪವತ್ತನ್ತಿ** ವಿಕ್ಖೇಪಕಥಾವಸೇನ ಪವತ್ತಂ। **ಜಯಪುರೇಕ್ಖಾರೋ ಹುತ್ವಾತಿ** ಅತ್ತನೋ ಜಯಂ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ। ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ಭಾಸತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **"ಮನ್ತಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಪಞ್ಞಾ,** ಮನ್ತನಂ ಜಾನನನ್ತಿ ಕತ್ವಾ। **"ಮನ್ತಾ"**ತಿ ಇದಂ "ಮನ್ತೇತ್ವಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮಾನತ್ಥಂ ನಿಪಾತಪದನ್ತಿ ಆಹ **"ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ"**ತಿ। **ಯುತ್ತಕಥಮೇವಾತಿ** ಅತ್ತನೋ, ಸುಣನ್ತಸ್ಸ ಚ ಯುತ್ತರೂಪಮೇವ ಕಥಂ। **ಹದಯೇ ನಿದಹಿತಬ್ಬಯುತ್ತನ್ತಿ** ಅತ್ಥಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ, ಬ್ಯಞ್ಜನಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅತ್ಥವೇದಾದಿಪಟಿಲಾಭನಿಮಿತ್ತತ್ತಾ ಚಿತ್ತೇ ಠಪೇತಬ್ಬಂ, ವಿಮುತ್ತಾಯತನಭಾವೇನ ಮನಸಿ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಬ್ಬಙ್ಗಸಮ್ಪನ್ನಾಪಿ ವಾಚಾ ಅಕಾಲೇ ಭಾಸಿತಾ ಅಭಾಜನೇ ಭಾಸಿತಾ ವಿಯ ನ ಅತ್ಥಾವಹಾತಿ ಆಹ **"ಯುತ್ತಪತ್ತಕಾಲೇನಾ"**ತಿ। ಅಯಞ್ಚ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಾ ಸುಭಾಸಿತವಾಚಾ ಸಚ್ಚಸಮ್ಬೋಧಾವಹಾದಿತಾಯ ಸತ್ತಾನಂ ಮಹಿದ್ಧಿಕಾ ಮಹಾನಿಸಂಸಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏವಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಸೀಲಾಚಾರೇತಿ ಸೀಲೇ ಚ ಆಚಾರೇ ಚ ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲೇ ಚೇವ ಪರಿಸುದ್ಧಮನೋಸಮಾಚಾರೇ ಚ। **ಠಿತೋತಿ** ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತೋ। ಸಚ್ಚಂ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಸಚ್ಚೋತಿ** ಆಹ **"ಸಚ್ಚಕಥೋ"**ತಿ। ಏಸ ನಯೋ **ಸದ್ಧೋತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ। ತೇನಾಹ **"ಸದ್ಧಾಸಮ್ಪನ್ನೋ"**ತಿ। "ನನು ಚ ಹೇಟ್ಠಾ ಸಚ್ಚಂ ಕಥಿತಮೇವಾ"ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ? ಹೇಟ್ಠಾ ಹಿ ವಚೀಸಮಾಚಾರಂ ಕಥೇನ್ತೇನ ಸಚ್ಚಂ ಕಥಿತಂ, ಪಟಿಪಕ್ಖಪಟಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ ಇಧ ಸೀಲಂ ಕಥೇನ್ತೇನ ತಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ ಸಚ್ಚಂ ಸರೂಪೇನೇವ ಕಥಿತಂ।

“ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ಕಥಾಯ ಆರಬ್ಭನ್ತರಞ್ಚೇತಂ, ತಥಾಪಿ ಸಚ್ಚಂ ವತ್ವಾ ಅನನ್ತರಮೇವ ಸಚ್ಚಸ್ಸ ಕಥನಂ ಪುನರುತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ ಪರಸ್ಸ ಚೋದನಾವಸರೋ ಮಾ ಹೋತೂ”ತಿ ತತ್ಥ ಪರಿಹಾರಂ ದಾತುಕಾಮೋ **“ಇಧ ಕಸ್ಮಾ ಪುನ ವುತ್ತ”**ನ್ತಿ ಆಹ। **ಹೇಟ್ಠಾ ವಾಚಾಸಚ್ಚಂ ಕಥಿತಂ** ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ಸುಭಾಸಿತವಾಚಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ। **ಅನ್ತಮಸೋ…ಪೇ॰… ದಸ್ಸೇತುಂ ಇಧ ವುತ್ತಂ** “ಏವಂ ಸೀಲಂ ಸುಪರಿಸುದ್ಧಂ ಹೋತೀ”ತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನತ್ಥೇ “ಏವಂ ಪರಿತ್ತಕಂ ಖೋ, ರಾಹುಲ, ತೇಸಂ ಸಾಮಞ್ಞಂ, ಯೇಸಂ ನತ್ಥಿ ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದೇ ಲಜ್ಜಾ”ತಿಆದಿ ನಯಪ್ಪವತ್ತಂ **ರಾಹುಲೋವಾದಸುತ್ತಂ** ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಂ।

ಗುತ್ತಾ ಸತಿಕವಾಟೇನ ಪಿದಹಿತಾ ದ್ವಾರಾ ಏತೇನಾತಿ **ಗುತ್ತದ್ವಾರೋ**ತಿ ಆಹ **“ಛಸು ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸೂ”**ತಿಆದಿ । ಪರಿಯೇಸನಪಟಿಗ್ಗಹಣಪರಿಭೋಗವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಸೇನ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಂ ಜಾನಾತೀತಿ **ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞೂ। ಸಮ**ನ್ತಿ ಅವಿಸಮಂ। ಸಮಚಾರಿತಾ ಹಿ ಕಾಯವಿಸಮಾದೀನಿ ಪಹಾಯ ಕಾಯಸಮಾದಿಪೂರಣಂ। **ನಿಸಜ್ಜಾಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ಆದಿಅತ್ಥೋ, ತೇನ “ಆವರಣೀಯೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತೀ”ತಿ ಏವಮಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಭಾವನಾಯ ಚಿತ್ತಪರಿಸೋಧನಞ್ಹಿ ಜಾಗರಿಯಾನುಯೋಗೋ, ನ ನಿದ್ದಾವಿನೋದನಮತ್ತಂ। **ನಿತ್ತನ್ದೀ**ತಿ ವಿಗತಥಿನಮಿದ್ಧೋ। ಸಾ ಪನ ನಿತ್ತನ್ದಿತಾ ಕಾಯಾಲಸಿಯವಿಗಮನೇ ಪಾಕಟಾ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **“ಕಾಯಾಲಸಿಯವಿರಹಿತೋ”**ತಿ। **“ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ”**ತಿ ಇಮಿನಾ ದುವಿಧೋಪಿ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೋ ಗಹಿತೋತಿ ತಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಕಾಯಿಕವೀರಿಯೇನಾಪೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸಙ್ಗಮ್ಮ ಗಣವಿಹಾರೋ ಸಹವಾಸೋ **ಸಙ್ಗಣಿಕಾ,** ಸಾ ಪನ ಕಿಲೇಸೇಹಿಪಿ ಏವಂ ಹೋತೀತಿ ತತೋ ವಿಸೇಸೇತುಂ **“ಗಣಸಙ್ಗಣಿಕ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಗಣೇನ ಸಙ್ಗಣಿಕಂ ಗಣಸಙ್ಗಣಿಕನ್ತಿ। **ಆರಮ್ಭವತ್ಥುವಸೇನಾ**ತಿ ಅನಧಿಗತವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಕಾರಣವಸೇನ **ಏಕವಿಹಾರೀ,** ನ ಕೇವಲಂ ಏಕೀಭಾವವಸೇನ। **ಕಿಲೇಸಸಙ್ಗಣಿಕ**ನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಸಹಿತಚಿತ್ತತಂ। **ಯಥಾ ತಥಾ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ, ಪಟಿಸಙ್ಖಾನವಸೇನ ವಾ। ಸಮಥವಸೇನ **ಆರಮ್ಮಣೂಪನಿಜ್ಝಾನಂ।** ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ **ಲಕ್ಖಣೂಪನಿಜ್ಝಾನಂ।**

ಕಲ್ಯಾಣಪಟಿಭಾನೋತಿ ಸುನ್ದರಪಟಿಭಾನೋ, ಸಾ ಪನಸ್ಸ ಪಟಿಭಾನಸಮ್ಪದಾ ವಚನಚಾತುರಿಯಸಹಿತಾವ ಇಚ್ಛಿತಾತಿ ಆಹ **“ವಾಕ್ಕರಣ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚಾ”**ತಿ। “ಪಟಿಭಾನ”ನ್ತಿ ಹಿ ಞಾಣಮ್ಪಿ ವುಚ್ಚತಿ ಞಾಣಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಿತವಚನಮ್ಪಿ। ತತ್ಥ ಅತ್ಥಯುತ್ತಂ ಕಾರಣಯುತ್ತಂ ಪಟಿಭಾನಮಸ್ಸಾತಿ **ಯುತ್ತಪಟಿಭಾನೋ।** ಪುಚ್ಛಿತಾನನ್ತರಮೇವ ಸೀಘಂ ಬ್ಯಾಕಾತುಂ ಅಸಮತ್ಥತಾಯ ನೋ ಮುತ್ತಪಟಿಭಾನಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ನೋ ಮುತ್ತಪಟಿಭಾನೋ।** ಇಧ ಪನ ವಿಕಿಣ್ಣವಾಚೋ ಮುತ್ತಪಟಿಭಾನೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ **“ಸೀಲಸಮಾಚಾರಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಠಿತಭಿಕ್ಖು ಮುತ್ತಪಟಿಭಾನೋ ನ ಹೋತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಗಮನಸಮತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಅಸ್ಸುತಂ ಧಮ್ಮಂ ಗಮೇತುಂ ಸಮತ್ಥಾಯ। **ಧಾರಣಸಮತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಸಾತಿಸಯಂ ಸತಿವೀರಿಯಸಹಿತತಾಯ ಯಥಾಸುತಂ ಯಥಾಪರಿಯತ್ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಧಾರೇತುಂ ಸಮತ್ಥಾಯ। ಮುನನತೋ ಅನುಮಿನನತೋ **ಮುತೀ**ತಿ ಅನುಮಾನ **ಪಞ್ಞಾಯ ನಾಮಂ। ತೀಹಿ ಪದೇಹೀ**ತಿ “ಗತಿಮಾ ಧಿತಿಮಾ ಮುತಿಮಾ”ತಿ ತೀಹಿ ಪದೇಹಿ। **ಹೇಟ್ಠಾ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ “ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ”ತಿ ವುತ್ತಟ್ಠಾನೇ। **ಇಧಾ**ತಿ “ಧಿತಿಮಾ”ತಿ ವುತ್ತಟ್ಠಾನೇ। ವೀರಿಯಮ್ಪಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಗುಣಭೂತಂ ಗಹಿತನ್ತಿ ವುತ್ತೋವಾಯಮತ್ಥೋ। **ಹೇಟ್ಠಾ**ತಿ “ಜಾಗರಿಯಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ, ಝಾಯೀ”ತಿ ಏತ್ಥ **ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾ ಕಥಿತಾ। ಇಧಾ**ತಿ “ಧಿತಿಮಾ ಮುತಿಮಾ”ತಿ ಏತ್ಥ **ಬುದ್ಧವಚನಗಣ್ಹನಪಞ್ಞಾ** ಕಥಿತಾ ಕರಣಪುಬ್ಬಾಪರಕೋಸಲ್ಲಪಞ್ಞಾದೀಪನತೋ। ಕಿಲೇಸಕಾಮೋಪಿ ವತ್ಥುಕಾಮೋ ವಿಯ ಯಥಾಪವತ್ತೋ ಅಸ್ಸಾದೀಯತೀತಿ ವುತ್ತಂ **“ವತ್ಥುಕಾಮಕಿಲೇಸಕಾಮೇಸು ಅಗಿದ್ಧೋ”**ತಿ।

ಅನುಸಾಸನವಿಧಾದೇಸನಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೪೪. **ಅತ್ತನೋ ಉಪಾಯಮನಸಿಕಾರೇನಾ**ತಿ ಅತ್ತನಿ ಸಮ್ಭೂತೇನ ಪಥಮನಸಿಕಾರೇನ ಭಾವನಾಮನಸಿಕಾರೇನ। **ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ**ತಿ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ।

೧೪೫. **ಕಿಲೇಸವಿಮುತ್ತಿಞಾಣೇ**ತಿ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಜಾನನೇ।

೧೫೬. **ಪರಿಯಾದಿಯಮಾನೋತಿ** ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜ ಗಣ್ಹನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸುದ್ಧಕ್ಖನ್ಧೇಯೇವ ಅನುಸ್ಸರತಿ** ನಾಮಗೋತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಿಯಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ। ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ವಿವರಿತುಂ **"ಏಕೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಕ್ಕೋತಿ** ಪರಿಯಾದಿಯಿತುಂ। **ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಗಹಿತಂ,** "ಅಮುತ್ರಾಸಿಂ ಏವಂನಾಮೋ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಚ ಆರೋಹನೇ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ, ಓರೋಹನೇ ಪನ ಞಾಣಸ್ಸ ಥಿರಭೂತತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **"ಸುದ್ಧಕ್ಖನ್ಧೇಯೇವ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೋ"**ತಿಆದಿ। **ಏತನ್ತಿ** ಪುಬ್ಬಾಪರವಿರೋಧಂ। **ನ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಸಿ** ದಿಟ್ಠಾಭಿನಿವೇಸೇನ ಕುಣ್ಠಞಾಣತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **"ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕತ್ತಾ"**ತಿ। **ಠಾನನ್ತಿ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ ಅವಟ್ಠಾನಂ। **ನಿಯಮೋತಿ** ವಾದನಿಯಮೋ ಪಟಿನಿಯತವಾದತಾ। ತೇನಾಹ **"ಇಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ"**ತಿಆದಿ।

೧೫೭. **ಪಿಣ್ಡಗಣನಾಯಾತಿ** "ಏಕಂ ದ್ವೇ"ತಿಆದಿನಾ ಅಗಣೇತ್ವಾ ಸಙ್ಕಲನಪದುಪ್ಪಾದನಾದಿನಾ ಪಿಣ್ಡನವಸೇನ ಗಣನಾಯ। **ಅಚ್ಛಿದ್ದಕವಸೇನಾತಿ** ಅವಿಚ್ಛಿನ್ದಕಗಣನಾವಸೇನ ಗಣನಾ ಕಮಗಣನಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖೇ ಏತ್ತಕಾನಿ ಪಣ್ಣಾನೀ"ತಿ ವಾ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಜಲಾಸಯೇ ಏತ್ತಕಾನಿ ಉದಕಾಳ್ಹಕಾನೀ"ತಿ ವಾ ಏವಂ ಗಣೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಏಕಜ್ಝಮ್ಪಿ ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ಗಣನಾ। ಕಮಗಣನಾ ಹಿ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ವಿಚ್ಛಿಜ್ಜ ಪವತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಛಿನ್ದಿಕಾ। ಸಾ ಪನೇಸಾ ಗಣನಾ ಸವನನ್ತರಂ ಅನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಮನಸಾವ ಗಣೇತಬ್ಬತೋ **"ಮನೋಗಣನಾ"**ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ **"ಮನೋಗಣನಾಯಾ"**ತಿ। **ಪಿಣ್ಡಗಣನಮೇವ ದಸ್ಸೇತಿ,** ನ ವಿಭಾಗಗಣನಂ। **ಸಙ್ಖಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ** ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾಭಾವತೋ। ಪಞ್ಞಾಪಾರಮಿಯಾ ಪೂರಿತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಇತರಾಸಂ ಪೂರಣೇನ ವಿನಾ ತಸ್ಸಾ ಪೂರಣಂ ನತ್ಥೀತಿ **"ದಸನ್ನಂ ಪಾರಮೀನಂ ಪೂರಿತತ್ತಾ"**ತಿ ಆಹ। ತೇನಾಹ **"ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧತ್ತಾ"**ತಿ। **ಏತ್ತಕನ್ತಿ ದಸ್ಸೇಥಾತಿ ದೀಪೇತಿ** ಥೇರೋ। ಯಂ ಪನ ಪಾಳಿಯಂ "ಸಾಕಾರಂ ಸಉದ್ದೇಸಂ ಅನುಸ್ಸರತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ತಸ್ಸ ಅನುಸ್ಸರಣಮತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಆಯುನೋ ವಸ್ಸಾದಿಗಣನಾಯ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನಂ ತಸ್ಸ ಅವಿಸಯಭಾವತೋ।

೧೫೮. **ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾನಂ ಯೇವ ಅನುತ್ತರಾ** ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣತ್ತಾ। ಇದಾನಿ ತಸ್ಸಾ ದೇಸನಾಯ ಮಜ್ಝೇ ಭಿನ್ನಸುವಣ್ಣಸ್ಸ ವಿಯ ವಿಭಾಗಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅತೀತಬುದ್ಧಾಪೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಇಮಿನಾಪಿ ಕಾರಣೇನಾತಿ** ಅನುತ್ತರಭಾವೇನ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ಬುದ್ಧೇಹಿ ಏಕಸದಿಸಭಾವೇನ ಚ।

೧೫೯. ಆಸವಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಭಾವೂಪಗಮನೇನ **ಸಾಸವಾ**। ಉಪೇಚ್ಚ ಆಧೀಯನ್ತೀತಿ **ಉಪಾಧೀ,** ದೋಸಾರೋಪನಾನಿ, ಸಹ ಉಪಾಧೀಹೀತಿ **ಸಉಪಾಧಿಕಾ**। ಅನರಿಯಿದ್ಧಿಯಞ್ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತದೋಸೇನ ಏಕಚ್ಚೇ ಉಪಾರಮ್ಭಂ ದದನ್ತಿ, ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ **ಕೇವಟ್ಟಸುತ್ತೇನ** ದೀಪೇತಬ್ಬೋ। **ನೋ "ಅರಿಯಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ** ಸಾಸವಭಾವತೋ। ನಿದ್ದೋಸೇಹಿ ಖೀಣಾಸವೇಹಿ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬತೋ **ನಿದ್ದೋಸಾ** ದೋಸೇಹಿ ಸಹ ಅಪ್ಪವತ್ತನತೋ। ತತೋ ಏವ **ಅನುಪಾರಮ್ಭಾ**। ಅರಿಯಾನಂ ಇದ್ಧೀತಿ **ಅರಿಯಿದ್ಧೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ**।

ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಕೂಲಸಞ್ಞೀತಿ ಇಟ್ಠಸಞ್ಞೀ ಇಟ್ಠಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತಚಿತ್ತೋ। **ಪಟಿಕ್ಕೂಲೇತಿ** ಅಮನುಞ್ಞೇ ಅನಿಟ್ಠೇ । **ಧಾತುಸಞ್ಞನ್ತಿ** "ಧಾತುಯೋ"ತಿ ಸಞ್ಞಂ। **ಉಪಸಂಹರತೀತಿ** ಉಪನೇತಿ ಪವತ್ತೇತಿ। **ಅನಿಟ್ಠಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಅನಿಟ್ಠೇ ಸತ್ತಸಞ್ಞಿತೇ ಆರಮ್ಮಣೇ। **ಮೇತ್ತಾಯ ವಾ ಫರತೀತಿ** ಮೇತ್ತಂ ಹಿತೇಸಿತಂ ಉಪಸಂಹರನ್ತೋ ಸಬ್ಬತ್ಥಕಮೇವ ತಂ ತತ್ಥ ಫರತಿ। **ಧಾತುತೋ ವಾ ಉಪಸಂಹರತೀತಿ** ಧಮ್ಮಸಭಾವಚಿನ್ತನೇನ ಧಾತುಸೋ, ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಯ ಧಾತುಮನಸಿಕಾರಂ ವಾ ತತ್ಥ ಪವತ್ತೇತಿ। **ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಕೂಲೇ ಸತ್ತೇ** ಞಾತಿಮಿತ್ತಾದಿಕೇ ಯಾಥಾವತೋ ಧಮ್ಮಸಭಾವಚಿನ್ತನೇನ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಯ ವಿಸಭಾಗಭೂತೇ "ಕೇಸಾದಿ ಅಸುಚಿಕೋಟ್ಠಾಸಮೇವಾ"ತಿ **ಅಸುಭಸಞ್ಞಂ ಫರತಿ** ಅಸುಭಮನಸಿಕಾರಂ ಪವತ್ತೇತಿ। **ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾಯಾತಿ** ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಛಳಾರಮ್ಮಣಾಪಾಥೇ ಪರಿಸುದ್ಧಪಕತಿಭಾವಾವಿಜಹನಲಕ್ಖಣಾಯ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಪವತ್ತನತೋ "ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾಯಾ"ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಾಯ ತತ್ರಮಜ್ಝತ್ತುಪೇಕ್ಖಾಯ।

ತಂ ದೇಸನನ್ತಿ ತಂ ದ್ವೀಸು ಇದ್ಧಿವಿಧಾಸು ದೇಸನಪ್ಪಕಾರಂ ದೇಸನಾವಿಧಿಂ। **ಅಸೇಸಂ ಸಕಲನ್ತಿ** ಅಸೇಸಂ ನಿರವಸೇಸಂ ಸಮ್ಪುಣ್ಣಂ ಅಭಿವಿಸಿಟ್ಠೇನ ಞಾಣೇನ ಜಾನಾತಿ। **ಅಸೇಸಂ ಅಭಿಜಾನತೋ** ತತೋ **ಉತ್ತರಿ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ನತ್ಥಿ। ಇತೋತಿ**

ಭಗವತೋ ಅಭಿಞ್ಞಾತತೋ। **ಅಞ್ಞೋ** ಪರಮತ್ಥವಸೇನ **ಧಮ್ಮೋ ವಾ** ಪಞ್ಞತ್ತಿವಸೇನ **ಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ ಅಯಂ ನಾಮ ಯಂ ಭಗವಾ ನ ಜಾನಾತೀತಿ ಇದಂ ನತ್ಥಿ** ನ ಉಪಲಬ್ಭತಿ ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ ಸಮ್ಮದೇವ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಅಭಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ। ದ್ವೀಸು **ಇದ್ಧಿವಿಧಾಸು** ಅಭಿಜಾನನೇ, ದೇಸನಾಯಞ್ಚ **ಭಗವತೋ ಉತ್ತರಿತರೋ ನತ್ಥಿ। ಇಮಿನಾಪೀತಿ ಪಿ**-ಸದ್ದೋ ನ ಕೇವಲಂ ವುತ್ತತ್ಥಸಮುಚ್ಚಯತ್ಥೋ, ಅಥ ಖೋ ಅವುತ್ತತ್ಥಸಮುಚ್ಚಯತ್ಥೋಪಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಯಂ ತಂ ಭನ್ತೇತಿಆದಿನಾಪಿ ಹಿ ಭಗವತೋ ಗುಣದಸ್ಸನಂ ತಸ್ಸೇವ ಪಸಾದಸ್ಸ ಕಾರಣವಿಭಾವನಂ।

ಅಞ್ಞಥಾಸತ್ಥುಗುಣದಸ್ಸನಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೬೦. ಪುಬ್ಬೇ "ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ ಭನ್ತೇ"ತಿಆದಿನಾ ಯಥಾವುತ್ತಬುದ್ಧಗುಣಾ ದಸ್ಸಿತಾ, ತತೋ ಅಞ್ಞೋ ಏವಾಯಂ ಪಕಾರೋ "ಯಂ ತಂ ಭನ್ತೇ"ತಿಆದಿನಾ ಆರದ್ಧೋತಿ ಆಹ **"ಅಪರೇನಾಪಿ ಆಕಾರೇನಾ"**ತಿ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಯಾ ಸದ್ದಹನತೋ ವಿಸೇಸತೋ **ಸದ್ಧಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ ನಾಮ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ,** ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇ ಹಿ ಮಹಾಭಿನೀಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಹಾಬೋಧಿಯಂ ಸತ್ತಾ ಆಸತ್ತಾ ಲಗ್ಗಾ ನಿಯತಭಾವೂಪಗಮನೇನ ಕೇನಚಿ ಅಸಂಹಾರಿಯಭಾವತೋ। ಯತೋ ನೇಸಂ ನ ಕಥಞ್ಚಿ ತತ್ಥ ಸದ್ಧಾಯ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಏತೇನೇವ ತೇಸಂ ಕಮ್ಮಫಲಂ ಸದ್ಧಾಯಪಿ ಅಞ್ಞಥತ್ತಾಭಾವೋ ದೀಪಿತೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಅತಿಸಯವಚನಿಚ್ಛಾವಸೇನ, "ಅನುಪ್ಪತ್ತಂ ತಂ ಭಗವತಾ"ತಿ ಸದ್ದನ್ತರಸನ್ನಿಧಾನೇನ ಚ ವಿಸಿಟ್ಠವಿಸಯಂ "ಸದ್ಧೇನ ಕುಲಪುತ್ತೇನಾ"ತಿ ಇದಂ ಪದಂ, ತಸ್ಮಾ। ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಸಮಧಿಗಮಮೂಲಕತ್ತಾ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಗುಣಸಮಧಿಗಮಸ್ಸ "ನವ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **"ಆರದ್ಧವೀರಿಯೇನಾ"ತಿಆದೀಸು** ಸಮಾಸಪದೇಸು **"ವೀರಿಯಂ ಥಾಮೋ"ತಿಆದೀನಿ** ಅವಯವಪದಾನಿ। **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಪರಕ್ಕಮಪದಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ನ ಧೋರಯ್ಹಪದಂ। ನ ಹಿ ತಂ ವೀರಿಯವೇವಚನಂ, ಅಥ ಖೋ ವೀರಿಯವನ್ತವಾಚಕಂ। ಧುರಾಯ ನಿಯುತ್ತೋತಿ ಹಿ **ಧೋರಯ್ಹೋ।** ತೇನಾಹ "ತಂ ಧುರಂ ವಹನಸಮತ್ಥೇನ ಮಹಾಪುರಿಸೇನಾ"ತಿ। **ಪಗ್ಗಹಿತವೀರಿಯೇನಾತಿ** ಅಸಿಥಿಲವೀರಿಯೇನ। **ಥಿರವೀರಿಯೇನಾತಿ** ಉಸ್ಸೋಳ್ಹೀಭಾವೂಪಗಮನೇನ ಥಿರಭಾವಪ್ಪತ್ತವೀರಿಯೇನ। **ಅಸಮಧುರೇಹೀತಿ** ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಧುರೇಹಿ। ಪರೇಸಂ ಅಸಯ್ಹಸಹನಾ ಹಿ ಲೋಕನಾಥಾ। **ತಂ ಸಬ್ಬಂ** ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯಾಪರಿಮೇಯ್ಯಭೇದಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಗುಣಜಾತಂ। ಪಾರಮಿತಾ, ಬುದ್ಧಗುಣಾ, ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತಾತಿ ಯಸ್ಮಾ ಇದಂ ತಯಂ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಮಾನಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ಆಹ **"ಅತೀತಾನಾಗತ...ಪೇ॰... ಊನೋ ನತ್ಥೀ"**ತಿ।

ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗನ್ತಿ ಕಾಮಸುಖೇ ಅಲ್ಲೀನಾ ಹುತ್ವಾ ಅನುಯುಞ್ಜನಂ। **ಕೋ ಜಾನಾತಿ ಪರಲೋಕಂ** "ಅತ್ಥೀ"ತಿ, ಏತ್ಥ "ಕೋ ಏಕವಿಸಯೋಯಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಗೋಚರೋ"ತಿ ಏವಂದಿಟ್ಠಿ ಹುತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸುಖೋತಿ** ಇಟ್ಠೋ ಸುಖಾವಹೋ। **ಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಾಯಾತಿ** ತಾಪಸಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಾಯ ತರುಣಿಯಾ। **ಮುದುಕಾಯಾತಿ** ಸುಖುಮಾಲಾಯ। **ಲೋಮಸಾಯಾತಿ** ತರುಣಮುದುಲೋಮವತಿಯಾ। **ಮೋಳಿಬನ್ಧಾಹೀತಿ** ಮೋಳಿಂ ಕತ್ವಾ ಬನ್ಧಕೇಸಾಹಿ। **ಪರಿಚಾರೇನ್ತೀತಿ** ಅತ್ತನೋ ಪಾರಿಚಾರಿಕಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ವಾ ತತ್ಥ ಪರಿತೋ ಚಾರೇನ್ತಿ। **ಲಾಮಕನ್ತಿ** ಪಟಿಕಿಲಿಟ್ಠಂ। **ಗಾಮವಾಸೀನಂ** ಬಾಲಾನಂ **ಧಮ್ಮಂ।** ಪುಥುಜ್ಜನಾನಮಿದನ್ತಿ **ಪೋಥುಜ್ಜನಿಕಂ।** ಯಥಾ ಪನ ತಂ "ಪುಥುಜ್ಜನಾನಮಿದ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಲಭತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪುಥುಜ್ಜನೇಹಿ ಸೇವಿತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ ಆಹ। ಅನರಿಯೇಹಿ ಸೇವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವಾ **ಅನರಿಯಂ।** ಯಸ್ಮಾ ಪನ ನಿದ್ದೋಸತ್ಥೋ ಅರಿಯತ್ಥೋ, ತಸ್ಮಾ **"ಅನರಿಯನ್ತಿ ನ ನಿದ್ದೋಸ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅನತ್ಥಸಂಯುತ್ತನ್ತಿ** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾದಿವಿವಿಧವಿಪುಲಾನತ್ಥಸಞ್ಹಿತಂ। **ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗನ್ತಿ** ಅತ್ತನೋ ಕಿಲಮಥಸ್ಸ ಖೇದನಸ್ಸ ಅನುಯುಞ್ಜನಂ। ದುಕ್ಖಂ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ದುಕ್ಖಂ।** ದುಕ್ಖಮನಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ದುಕ್ಖಮಂ।**

ಆಭಿಚೇತಸಿಕಾನನ್ತಿ ಅಭಿಚೇತೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ವಿಸುದ್ಧಂ ಚಿತ್ತಂ, ಅಧಿಚಿತ್ತಂ ವಾ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಭಿಚೇತಸಿ ಜಾತಾನೀತಿ ಆಭಿಚೇತಸಿಕಾನಿ, ಅಭಿಚೇತೋಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಾನಿ ವಾ। **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಾನನ್ತಿ** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೇ ಸುಖವಿಹಾರಾನಂ, **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೋ** ವುಚ್ಚತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖೋ ಅತ್ತಭಾವೋ, ತತ್ಥ ಸುಖವಿಹಾರಭೂತಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ, ರೂಪಾವಚರಝಾನಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತಾನಿ ಹಿ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ

ನಿಸಿನ್ನಾ ಝಾಯಿನೋ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸುಖಂ ವಿನ್ದನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಾನೀ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ। **ಕಥಿತಾ** "ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರೋ"ತಿ ಸಪ್ಪೀತಿಕತ್ತಾ, ಲೋಕುತ್ತರವಿಪಾಕಸುಖುಮಸಞ್ಞಿತತ್ತಾ ಚ। **ಸಹ ಮಗ್ಗೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಜ್ಝಾನಂ** ಕಥಿತಂ "ಚತ್ತಾರೋಮೇ ಚುನ್ದ ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗಾ ಏಕನ್ತನಿಬ್ಬಿದಾಯಾ"ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೮೪) **ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಿಕಫಲಸಮಾಪತ್ತೀತಿ** ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಿಕಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಭಾವೇನ ಕಥಿತಾ। ಚತ್ತಾರಿ ರೂಪಾವಚರಾನಿ **"ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಜ್ಝಾನಾನೀ"**ತಿ **ಕಥಿತಾನೀ**ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಕಾಮಲಾಭೀತಿ** ನಿಕಾಮೇನ ಲಾಭೀ ಅತ್ತನೋ ಇಚ್ಛಾವಸೇನ ಲಾಭೀ। ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಕ್ಖಣೇ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋತಿ ಅತ್ಥೋ । ತೇನಾಹ **"ಯಥಾಕಾಮಲಾಭೀ"**ತಿ। **ಅದುಕ್ಖಲಾಭೀತಿ** ಸುಖೇನೇವ ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ। **ಅಕಸಿರಲಾಭೀತಿ** ಅಕಸಿರಾನಂ ವಿಪುಲಾನಂ ಲಾಭೀ, ಯಥಾಪರಿಚ್ಛೇದೇನೇವ ವುಟ್ಠಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋ। ಏಕಚ್ಚೋ ಹಿ ಲಾಭೀಯೇವ ಹೋತಿ, ನ ಪನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಕ್ಖಣೇ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತುಂ। ಏಕಚ್ಚೋ ತಥಾ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಪಾರಿಬನ್ಧಕೇ ಪನ ಕಿಚ್ಛೇನ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತಿ। ಏಕಚ್ಚೋ ತಥಾ ಚ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ಪಾರಿಬನ್ಧಕೇ ಚ ಅಕಿಚ್ಛೇನೇವ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತಿ , ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ನಾಳಿಕಯನ್ತಂ ವಿಯ ಯಥಾಪರಿಚ್ಛೇದೇ ವುಟ್ಠಾತುಂ। ಭಗವಾ ಪನ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಪಾರಿಬನ್ಧಕತ್ತಾ ವಸಿಭಾವಸ್ಸ ಸಮ್ಮದೇವ ಸಮಧಿಗತತ್ತಾ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಸಮ್ಮದೇವ ಸಕ್ಕೋತಿ।

ಅನುಯೋಗದಾನಪ್ಪಕಾರವಣ್ಣನಾ

೧೬೧. **ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಯಾತಿ** ಇಮಾಯ ಲೋಕಧಾತುಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಇಮಂ ಲೋಕಧಾತುಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತಾಯ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಯಾ। ಜಾತಿಖೇತ್ತಭಾವೇನ ಹಿ ತಂ ಏಕಜ್ಝಂ ಗಹೇತ್ವಾ "ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತತ್ತಕಾಯ ಏವ ಜಾತಿಖೇತ್ತಭಾವೋ ಧಮ್ಮತಾವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। "ಪರಿಗ್ಗಹವಸೇನಾ"ತಿ ಕೇಚಿ। ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ತತ್ತಕಂ ಏವ ಜಾತಿಖೇತ್ತಂ। "ತನ್ನಿವಾಸೀನಂಯೇವ ಚ ದೇವಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಪಕಮ್ಪನದೇವತೂಪಸಙ್ಕಮನಾದಿನಾ ಜಾತಚಕ್ಕವಾಳೇನ ಸಮಾನಯೋಗಕ್ಖಮಟ್ಠಾನಂ **ಜಾತಿಖೇತ್ತಂ**। ಸರಸೇನೇವ ಆಣಾಪವತ್ತನಟ್ಠಾನಂ **ಆಣಾಖೇತ್ತಂ**। ಬುದ್ಧಞಾಣಸ್ಸ ವಿಸಯಭೂತಂ ಠಾನಂ **ವಿಸಯಖೇತ್ತಂ**। **ಓಕ್ಕಮನಾದೀನಂ** ಛನ್ನಮೇವ ಗಹಣಂ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ ಮಹಾಭಿನೀಹಾರಾದಿಕಾಲೇಪಿ ತಸ್ಸ ಪಕಮ್ಪನಲಬ್ಭನತೋ। **ಆಣಾಖೇತ್ತಂ ನಾಮ,** ಯಂ ಏಕಚ್ಚಂ ಸಂವಟ್ಟತಿ, ವಿವಟ್ಟತಿ ಚ। **ಆಣಾ ವತ್ತತಿ** ತನ್ನಿವಾಸಿದೇವತಾನಂ ಸಿರಸಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನೇನ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಕೇವಲಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಆನುಭಾವೇನೇವ, ನ ಅಧಿಪ್ಪಾಯವಸೇನ। "ಯಾವತಾ ಪನ ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೮೧) ವಚನತೋ ತತೋ ಪರಮ್ಪಿ ಆಣಾ ಪವತ್ತೇಯ್ಯೇವ।

ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಪನ ಅತ್ಥೀತಿ "ನ ಮೇ ಆಚರಿಯೋ ಅತ್ಥಿ, ಸದಿಸೋ ಮೇ ನ ವಿಜ್ಜತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೫; ೨.೩೪೧; ಮಹಾವ॰ ೧೧; ಕಥಾ॰ ೪೦೫) ಇಮಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾ ಠತ್ವಾ ವದನ್ತೇನ ಭಗವತಾ, ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸುತ್ತೇ "ಕಿಂ ಪನಾವುಸೋ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಅತ್ಥೇತರಹಿ ಅಞ್ಞೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಭಗವತಾ ಸಮಸಮೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಯ"ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೬೧) ಏವಂ ಪುಟ್ಠೋ "ಅಹಂ ಭನ್ತೇ ನೋತಿ ವದೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೬೧) ವತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾ ದ್ವೇ ಅರಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೬೧; ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೨೯; ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೭೭; ನೇತ್ತಿ॰ ೫೭; ಮಿ॰ ಪ॰ ೫.೧.೧) ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನಾ ಚ ಬುದ್ಧಖೇತ್ತಭೂತಂ ಇಮಂ ಲೋಕಧಾತುಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಏಕತೋತಿ ಸಹ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಪನ ಕಾಲೋ ಕಥಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋತಿ? ಚರಿಮಭವೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಧಾತುಪರಿನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತತ್ಥ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ನಿಸಿನ್ನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ** ಪಟಿಲೋಮಕ್ಕಮೇನ ವದತಿ। **ಖೇತ್ತಪರಿಗ್ಗಹೋ ಕತೋವ** ಹೋತಿ "ಇದಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಜಾತಿಖೇತ್ತ"ನ್ತಿ। ಕೇನ ಪನ ಪರಿಗ್ಗಹೋ ಕತೋ? ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇನ ಬೋಧಿಸತ್ತೇನ। **ಪರಿನಿಬ್ಬಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ** ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ

ಪರಿನಿಬ್ಬಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। **ಏತ್ಥನ್ತರೇತಿ** ಚರಿಮಭವೇ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣಂ, ಧಾತುಪರಿನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ಇಮೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೇ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರೇ।

ತಿಪಿಟಕಅನ್ತರಧಾನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

"ನ ನಿವಾರಿತಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತೀಣಿ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪಟಿಪತ್ತಿಅನ್ತರಧಾನೇನ ಸಾಸನಸ್ಸ ಓಸಕ್ಕಿತತ್ತಾ ಅಪರಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಲದ್ಧಾವಸರಾ ಹೋತಿ। **ಪಟಿಪದಾತಿ** ಪಟಿವೇಧಾವಹಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾ।

"ಪರಿಯತ್ತಿ ಪಮಾಣ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ತಮತ್ಥಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ನಿದಸ್ಸನಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಥಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಯಿದಂ ಹೀನಂ ನಿದಸ್ಸನಂ ಕತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ನಿಯ್ಯಾನಿಕಧಮ್ಮಸ್ಸ ಹಿ ಠಿತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಧಮ್ಮಂ ನಿದಸ್ಸೇತಿ।

ಮಾತಿಕಾಯ ಅನ್ತರಹಿತಾಯಾತಿ "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿಆದಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೯, ४४; ಪಾಚಿ॰ ४೫) ನಯಪ್ಪವತ್ತಾಯ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಾಳಿಮಾತಿಕಾಯ ಅನ್ತರಹಿತಾಯ। ನಿದಾನುದ್ದೇಸಸಙ್ಖಾತೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಉಪಸಮ್ಪದಾಕಮ್ಮೇಸು ಚ **ಸಾಸನಂ ತಿಟ್ಠತಿ**। ಯಥಾ ವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಧರನ್ತೇ ಏವ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಚ, ಏವಂ ಸತಿ ಏವ ತದುಭಯೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ತದುಭಯಾಭಾವೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಾಭಾವತೋ। ತಸ್ಮಾ ತಯಿದಂ ತಯಂ ಸಾಸನಸ್ಸ ಠಿತಿಹೇತೂತಿ ಆಹ **"ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಪಬ್ಬಜ್ಜಾಉಪಸಮ್ಪದಾಸು ಠಿತಾಸು ಸಾಸನಂ ತಿಟ್ಠತೀ"**ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಉಪಸಮ್ಪದಾಧೀನಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಅನಿಚ್ಛಿತತ್ತಾ, ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಚ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಧೀನಾ, ತಸ್ಮಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ, ತಂ ಸಿದ್ಧಿಯಾ ಸಿದ್ಧಾಸು ಪಬ್ಬಜ್ಜುಪಸಮ್ಪದಾಸು ಚ ಸಾಸನಂ ತಿಟ್ಠತಿ। **ಓಸಕ್ಕಿತಂ ನಾಮಾತಿ** ಪಚ್ಛಿಮಕಪಟಿವೇಧಸೀಲಭೇದದ್ವಯಂ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ವಿನಟ್ಠಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಪಚ್ಛಿಮಕಪಟಿವೇಧತೋ ಪರಂ ಪಟಿವೇಧಸಾಸನಂ, ಪಚ್ಛಿಮಕಸೀಲಭೇದತೋ ಪರಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಸಾಸನಂ ವಿನಟ್ಠಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಾಸನಅನ್ತರಹಿತವಣ್ಣನಾ

ಏತೇನ ಕಾಮಂ "ಸಾಸನಟ್ಠಿತಿಯಾ ಪರಿಯತ್ತಿ ಪಮಾಣ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಪರಿಯತ್ತಿ ಪನ ಪಟಿಪತ್ತಿಹೇತುಕಾತಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅಸತಿ ಸಾ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಾ ಹೋತಿ ಪಟಿವೇಧೋ ವಿಯ, ತಸ್ಮಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಅನ್ತರಧಾನಂ ಸಾಸನೋಸಕ್ಕನಸ್ಸ ವಿಸೇಸಕಾರಣನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತಯಿದಂ ಸಾಸನೋಸಕ್ಕನಂ ಧಾತುಪರಿನಿಬ್ಬಾನೋಸಾನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತೀಣಿ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಾನೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಧಾತೂನಂ ಸನ್ನಿಪಾತನಾದಿ** ಬುದ್ಧಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನೇನೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತಾತಿ ರಸ್ಮಿಯೋ। **ಕಾರುಞ್ಞನ್ತಿ** ಪರಿದೇವನಕಾರುಞ್ಞಂ। ಜಮ್ಬುದೀಪೇ, ದೀಪನ್ತರೇಸು, ದೇವನಾಗಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇಸು ಚ ವಿಪ್ಪಕಿರಿತ್ವಾ ಠಿತಾನಂ ಧಾತೂನಂ ಮಹಾಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕಟ್ಠಾನೇ ಏಕಜ್ಝಂ ಸನ್ನಿಪಾತನಂ, ರಸ್ಮಿವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ, ತತ್ಥ ತೇಜೋಧಾತುಯಾ ಉಟ್ಠಾನಂ, ಏಕಜಾಲಿಭಾವೋ ಚಾತಿ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಸತ್ಥು ಅಧಿಟ್ಠಾನವಸೇನೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅನಚ್ಛರಿಯತ್ತಾತಿ ದ್ವೀಸುಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇಸು ಅಚ್ಛರಿಯತ್ತಾಭಾವದೋಸತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಮಜ್ಝೇ ಭಿನ್ನಸುವಣ್ಣಂ ವಿಯ ಏಕಸದಿಸಾತಿ ತೇಸಂ ದೇಸನಾಪಿ ಏಕರಸಾ ಏವಾತಿ ಆಹ **"ದೇಸನಾಯ ಚ ವಿಸೇಸಾಭಾವತೋ"**ತಿ, ಏತೇನ ಚ ಅನಚ್ಛರಿಯತ್ತಮೇವ ಸಾಧೇತಿ। **"ವಿವಾದಭಾವತೋ"**ತಿ ಏತೇನ ವಿವಾದಾಭಾವತ್ಥಂ ದ್ವೇ ಏಕತೋ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ತತ್ಥಾತಿ ಮಿಲಿನ್ದಪಞ್ಹೇ (ಮಿ॰ ಪ॰ ೫.೧.೧)। **ಏಕುದ್ದೇಸೋತಿ** ಏಕೋ ಏಕವಿಧೋ ಅಭಿನ್ನೋ ಉದ್ದೇಸೋ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಏಕಂ ಏವ ಬುದ್ಧಂ ಧಾರೇತೀತಿ **ಏಕಬುದ್ಧಧಾರಣೀ,** ಏತೇನ ಏವಂಸಭಾವಾ ಏತೇ ಬುದ್ಧಗುಣಾ, ಯೇನ ದುತಿಯಂ ಬುದ್ಧಗುಣಂ ಧಾರೇತುಂ ಅಸಮತ್ಥಾ ಅಯಂ ಲೋಕಧಾತೂತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಪಚ್ಚಯವಿಸೇಸನಿಪ್ಫನ್ನಾನಞ್ಹಿ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಭಾವವಿಸೇಸೋ ನ ಸಕ್ಕಾ ನಿವಾರೇತುನ್ತಿ। "ನ ಧಾರೇಯ್ಯಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ತಮೇವ ಅಧಾರಣಂ ಪರಿಯಾಯೇಹಿ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ **"ಚಲೇಯ್ಯಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಚಲೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪರಿಪ್ಫನ್ದೇಯ್ಯ। **ಕಮ್ಪೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪವೇಧೇಯ್ಯ। **ನಮೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಏಕಪಸ್ಸೇನ ನತಾ ಭವೇಯ್ಯ। **ಓಣಮೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಓಸೀದೇಯ್ಯ। **ವಿನಮೇಯ್ಯಾ**ತಿ ವಿವಿಧಾ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ನಮೇಯ್ಯ। **ವಿಕಿರೇಯ್ಯಾ**ತಿ ವಾತೇನ ಭುಸಮುಟ್ಠಿ ವಿಯ ವಿಪ್ಪಕಿರೇಯ್ಯ। **ವಿಧಮೇಯ್ಯಾ**ತಿ ವಿನಸ್ಸೇಯ್ಯ। **ವಿದ್ಧಂಸೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ವಿದ್ಧಸ್ತಾ ಭವೇಯ್ಯ। ತಥಾಭೂತಾ ಚ ನ ಕತ್ಥಚಿ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾತಿ ಆಹ **"ನ ಠಾನಂ ಉಪಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ"**ತಿ।

ಇದಾನಿ ತತ್ಥ ನಿದಸ್ಸನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯಥಾ ಮಹಾರಾಜಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಮುಪಾದಿಕಾ**ತಿ ಸಮಂ ಉದ್ಧಂ ಪಜ್ಜತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಸಮುಪಾದಿಕಾ, ಉದಕಸ್ಸ ಉಪರಿ ಸಮಂಗಾಮಿನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಣ್ಣೇನಾ**ತಿ ಸಣ್ಠಾನೇನ। **ಪಮಾಣೇನಾ**ತಿ ಆರೋಹೇನ। **ಕಿಸಥೂಲೇನಾ**ತಿ ಕಿಸಥೂಲಭಾವೇನ, ಪರಿಣಾಹೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪೀ**ತಿ ದ್ವೇಪಿ, ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ವಾ ಸರೀರಭಾರಂ।

ಛಾದೇನ್ತನ್ತಿ ರೋಚೇನ್ತಂ ರುಚಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಂ। **ತನ್ದೀಕತೋ**ತಿ ತೇನ ಭೋಜನೇನ ತನ್ದೀಭೂತೋ। **ಅನೋಣಮಿತದಣ್ಡಜಾತೋ**ತಿ ಯಾವದತ್ಥಭೋಜನೇನ ಓಣಮಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥತಾಯ ಅನೋಣಮಿತದಣ್ಡೋ ವಿಯ ಜಾತೋ। **ಸಕಿಂ ಭುತ್ತೋವಾ**ತಿ ಏಕಂ ವಡ್ಢಿತಕಂ ಭುತ್ತಮತ್ತೋವ **ಮರೇಯ್ಯಾ**ತಿ। **ಅತಿಧಮ್ಮಭಾರೇನಾ**ತಿ ಧಮ್ಮೇನ ನಾಮ ಪಥವೀ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ, ಸಕಿಂ ತೇನೇವ ಚಲತಿ ವಿನಸ್ಸತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಪುಚ್ಛತಿ। ಪುನ ಥೇರೋ ರತನಂ ನಾಮ ಲೋಕೇ ಕುಟುಮ್ಬಂ ಸನ್ಧಾರೇನ್ತಂ, ಅಭಿಮತಞ್ಚ ಲೋಕೇನ; ತಂ ಅತ್ತನೋ ಗರುಸಭಾವತಾಯ ಸಕಟಭಙ್ಗಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಅತಿಭಾರಭೂತಂ ದಿಟ್ಠಮೇವಂ ಧಮ್ಮೋ ಚ ಹಿತಸುಖವಿಸೇಸೇಹಿ ತಂಸಮಙ್ಗಿನಂ ಧಾರೇನ್ತೋ, ಅಭಿಮತೋ ಚ ವಿಞ್ಞೂನಂ ಗಮ್ಭೀರಪ್ಪಮೇಯ್ಯಭಾವೇನ ಗರುಸಭಾವತ್ತಾ ಅತಿಭಾರಭೂತೋ ಪಥವಿಚಲನಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಇಧ ಮಹಾರಾಜ ದ್ವೇ ಸಕಟಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ, ಏತೇನೇವ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಓಕ್ಕಮನಾದಿಕಾಲೇ ಪಥವಿಕಮ್ಪನಕಾರಣಂ ಸಂವಣ್ಣಿತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಏಕಸ್ಮಾ**ತಿ ಏಕಸ್ಮಾ, **ಏಕಸ್ಸ** ವಾ ಸಕಟಸ್ಸ **ರತನಂ** ತಸ್ಮಾ **ಸಕಟತೋ ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಓಸಾರಿತನ್ತಿ ಉಚ್ಚಾರಿತಂ, ಕಥಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಗ್ಗೋತಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇಹಿ ಅಗ್ಗೋ।

ಸಭಾವಪಕತಿಕಾತಿ ಸಭಾವಭೂತಾ ಅಕಿತ್ತಿಮಾ ಪಕತಿಕಾ। **ಕಾರಣಮಹನ್ತತ್ತಾ**ತಿ ಕಾರಣಾನಂ ಮಹನ್ತತಾಯ, ಮಹನ್ತೇಹಿ ಬುದ್ಧಕರಧಮ್ಮೇಹಿ ಪಾರಮಿಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಬುದ್ಧಗುಣಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪಥವಿ**ಆದೀನಿ ಮಹನ್ತಾನಿ ವತ್ಥೂನಿ, ಮಹನ್ತಾ ಚ **ಸಕ್ಕ**ಭಾವಾದಯೋ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯೇ ಏಕೇಕಾವ, ಏವಂ **ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋಪಿ** ಮಹನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯೇ ಏಕೋ ಏವ। ಕೋ ಚ ತಸ್ಸ ವಿಸಯೋ? ಬುದ್ಧಭೂಮಿ, ಯಾವತಕಂ ವಾ ಞೇಯ್ಯಮೇವಂ "ಆಕಾಸೋ ವಿಯ ಅನನ್ತವಿಸಯೋ ಭಗವಾ ಏಕೋ ಏವ ಹೋತೀ"ತಿ ವದನ್ತೋ "ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾ"ತಿ ವುತ್ತಲೋಕಧಾತುತೋ ಅಞ್ಞೇಸುಪಿ ಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಪರಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

"ಸಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪವತ್ತಿತಂ ಅತ್ತನೋ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಅವಿಪರೀತತ್ಥತಾಯ ಸತ್ಥರಿ ಪಸಾದುಪ್ಪಾದನೇನ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾವಹಮ್ಪಿ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಧಮ್ಮಸ್ಸ...ಪೇ... ಪಟಿಪದ"**ನ್ತಿ। ವಾದಸ್ಸ ಅನುಪತನಂ ಅನುಪ್ಪವತ್ತಿ **ವಾದಾನುಪಾತೋ**ತಿ ಆಹ **"ವಾದೋಯೇವಾ"**ತಿ।

ಅಚ್ಛರಿಯಅಬ್ಭುತವಣ್ಣನಾ

೧೬೨. **ಉದಾಯೀತಿ** ನಾಮಂ, ಮಹಾಸರೀರತಾಯ ಪನ ಥೇರೋ **ಮಹಾಉದಾಯೀತಿ** ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ, ಯಸ್ಸ ವಸೇನ ವಿನಯೇ ನಿಸೀದನಸ್ಸ ದಸಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾ। **ಪಞ್ಚವಣ್ಣಾತಿ** ಖುದ್ದಿಕಾದಿಭೇದತೋ ಪಞ್ಚಪ್ಪಕಾರಾ। ಪೀತಿಸಮುಟ್ಠಾನೇಹಿ ಪಣೀತರೂಪೇಹಿ ಅತಿಬ್ಯಾಪಿತದೇಹೋ **"ನಿರನ್ತರಂ ಪೀತಿಯಾ ಫುಟಸರೀರೋ"**ತಿ ವುತ್ತೋ, ತತೋ ಏವಸ್ಸಾ ಪರಿಯಾಯತೋ ಫರಣಲಕ್ಖಣಮ್ಪಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಪ್ಪ**-ಸದ್ದೋ "ಅಪ್ಪಕಸಿರೇನೇವಾ"ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೦೧; ೫.೧೫೮; ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೭೧) ವಿಯ ಇಧ ಅಭಾವತ್ಥೋತಿ ಆಹ **"ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾತಿ ನಿತ್ತಣ್ಹತಾ"**ತಿ। **ತೀಹಾಕಾರೇಹೀತಿ** ಯಥಾಲಾಭಯಥಾಬಲಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಪ್ಪಕಾರೇಹಿ।

ನ ನ ಕಥೇತಿ ಕಥೇತಿಯೇವ। **ಚೀವರಾದಿಹೇತುನ್ತಿ** ಚೀವರುಪ್ಪಾದಾದಿಹೇತುಭೂತಂ ಪಯುತ್ತಕಥಂ **ನ ಕಥೇತಿ**। **ವೇನೇಯ್ಯವಸೇನಾತಿ** ವಿನೇತಬ್ಬಪುಗ್ಗಲವಸೇನ। **ಕಥೇತಿ** "ಏವಮಯಂ ವಿನಯಂ ಉಪಗಚ್ಛತೀ"ತಿ। "ಸಬ್ಬಾಭಿಭೂ ಸಬ್ಬವಿದೂಹಮಸ್ಮೀ"ತಿಆದಿಕಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೫; ೨.೩೪೧; ಮಹಾವ॰ ೧೧; ಕಥಾ॰ ೪೦೫; ಧ॰ ಪ॰ ೩೫೩) **ಗಾಥಾಪಿ** "ದಸಬಲಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ"ತಿಆದಿಕಾ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧, ೨೨) **ಸುತ್ತನ್ತಾಪಿ**।

೧೬೩. **ಅಭಿಕ್ಖಣನ್ತಿ** ಅಭಿಣ್ಹಂ। **ನಿಗ್ಗಾಥಕತ್ತಾ,** ಪುಚ್ಛನವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಸೇನ ಪವತ್ತಿತತ್ತಾ ಚ **"ವೇಯ್ಯಾಕರಣ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ**। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಏವಾತಿ।

ಸಮ್ಪಸಾದನೀಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ।

೬. ಪಾಸಾದಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ನಿಗಣ್ಠನಾಟಪುತ್ತಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯವಣ್ಣನಾ

೧೬೪. ಲಕ್ಖಸ್ಸ ಸರವೇಧಂ ಅವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾನ ವಿಜ್ಝನವಿಧಿಂ ಜಾನನ್ತೀತಿ **ವೇಧಞ್ಞಾ**। ತೇನಾಹ "**ಧನುಮ್ಹಿ ಕತಸಿಕ್ಖಾ**"ತಿ। **ಸಿಪ್ಪಂ ಉಗ್ಗಹಣತ್ಥಾಯಾತಿ** ಧನುಸಿಪ್ಪಾದಿಸಿಪ್ಪಸ್ಸ ಉಗ್ಗಹಣತ್ಥಾಯ। ಮಜ್ಝಿಮೇನ ಪಮಾಣೇನ ಸರಪಾತಯೋಗ್ಯತಾವಸೇನ ಕತತ್ತಾ **ದೀಘಪಾಸಾದೋ**।

ಸಮ್ಪತಿ ಕಾಲಂ ಕತೋತಿ ಅಚಿರಕಾಲಂ ಕತೋ। **ದ್ವೇಧಿಕಜಾತಾತಿ** ಜಾತದ್ವೇಧಿಕಾ ಸಞ್ಜಾತಭೇದಾ। **ದ್ವೇಜ್ಝಜಾತಾತಿ** ದುವಿಧಭಾವಪ್ಪತ್ತಾ। ಭಣ್ಡನ್ತಿ ಪರಿಭಾಸನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಭಣ್ಡನಂ,** ವಿರುದ್ಧಚಿತ್ತಂ। **ತನ್ತಿ** ಭಣ್ಡನಂ। "ಇದಂ ನಹಾನಾದಿ ನ ಕತ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತವತ್ತಂ **ಪಣ್ಣತ್ತಿ। ಧಮ್ಮವಿನಯನ್ತಿ** ಪಾವಚನಂ ಸಿದ್ಧನ್ತಂ। **ವಿಜ್ಝನ್ತಾ** ಮುಖಸತ್ತೀಹಿ। **ಸಹಿತಂ ಮೇತಿ** ಮಯ್ಹಂ ವಚನಂ ಸಹಿತಂ ಸಿಲಿಟ್ಠಂ ಪುಬ್ಬಾಪರಸಮ್ಬನ್ಧಂ ಅತ್ಥಯುತ್ತಂ ಕಾರಣಯುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ "**ಅತ್ಥಸಂಹಿತ**"ನ್ತಿ। **ಅಧಿಚಿಣ್ಣನ್ತಿ** ಆಚಿಣ್ಣಂ। **ವಿಪರಾವತ್ತನ್ತಿ** ವಿರೋಧದಸ್ಸನವಸೇನ ಪರಾವತ್ತಿತಂ, ಪರಾವತ್ತಂ ದೂಸಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ "**ಚಿರಕಾಲವಸೇನ ಪಗುಣಂ, ತಂ ಮಮ ವಾದಂ ಆಗಮ್ಮ ನಿವತ್ತ**"ನ್ತಿ। **ಪರಿಯೇಸಮಾನೋ ವಿಚರ** ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಚೇ ಸಕ್ಕೋಸಿ,** ಇದಾನಿಯೇವ ಮಯಾ ವೇಠಿತಂ ದೋಸಂ ನಿಬ್ಬೇಠೇಹಿ। **ಮರಣಮೇವಾತಿ** ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಘಾತನವಸೇನ ಮರಣಮೇವ। ನಾಟಪುತ್ತಸ್ಸ ಇಮೇತಿ **ನಾಟಪುತ್ತಿಯಾ,** ತೇ ಪನ ತಸ್ಸ ಸಿಸ್ಸಾತಿ ಆಹ "**ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇಸೂ**"ತಿ। ಪುರಿಮಪಟಿಪತ್ತಿತೋ ಪಟಿನಿವತ್ತನಂ **ಪಟಿವಾನಂ,** ತಂ ರೂಪಂ ಸಭಾವೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಪಟಿವಾನರೂಪಾ**। ತೇನಾಹ "**ನಿವತ್ತನಸಭಾವಾ**"ತಿ। **ಕಥನಂ** ಅತ್ಥಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖನಂ। **ಪವೇದನಂ** ಹೇತುದಾಹರಣಾನಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ಬೋಧನಂ। ತೇನಾಹ "**ದುಪ್ಪವೇದಿತೇತಿ ದುವಿಞ್ಞಾಪಿತೇ**"ತಿ। ನ ಉಪಸಮಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿ **ಅನುಪಸಮಸಂವತ್ತನಂ,** ತದೇವ **ಅನುಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕಂ,** ತಸ್ಮಿಂ। ಸಮುಸ್ಸಿತಂ ಹುತ್ವಾ ಪತಿಟ್ಠಾಹೇತುಭಾವತೋ **ಥೂಪಂ,** ಪತಿಟ್ಠಾತಿ ಆಹ "**ಭಿನ್ನಥೂಪೇತಿ ಭಿನ್ನಪತಿಟ್ಠೇ**"ತಿ, **ಥೂಪೋತಿ** ವಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾನಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ಅಞ್ಞೇ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಸಮುಸ್ಸಿತಟ್ಠೇನ, ಸೋ ನಿಗಣ್ಠಸ್ಸ ಸಮಯೇ। ಕೇಹಿಚಿ ಅಭಿನ್ನಸಮ್ಮತೋಪಿ ಭಿನ್ನೋ ವಿನಟ್ಠೋ ಏವ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಅಭಾವತೋತಿ ಸೋ **ಭಿನ್ನಥೂಪೋ,** ಸೋ ಏವ ನಿಯ್ಯಾನಭಾವೋ ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ಮುಚ್ಚಿತುಕಾಮಾನಂ **ಪಟಿಸರಣಂ,** ತಮೇತ್ಥ ನತ್ಥೀತಿ **ಅಪ್ಪಟಿಸರಣೋ** , ತಸ್ಮಿಂ ಭಿನ್ನಥೂಪೇ ಅಪ್ಪಟಿಸರಣೇತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಆಚರಿಯಪ್ಪಮಾಣನ್ತಿ ಆಚರಿಯಮುಟ್ಠಿ ಹುತ್ವಾ ಪಮಾಣಭೂತಂ। **ನಾನಾನೀಹಾರೇನಾತಿ** ನಾನಾಕಾರೇನ।

೧೬೫. **ತಥೇವ ಸಮುದಾಚರಿಂಸು** ಭೂತಪುಬ್ಬಗತಿಯಾ। **ಸಾಮಾಕಾನನ್ತಿ** ಸಾಮಾಕಧಞ್ಞಾನಂ।

"ಯೇನಸ್ಸ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ"ತಿ ವತ್ವಾ ಯಥಾಸ್ಸ ಆಯಸ್ಮತೋ ಚುನ್ದಸ್ಸ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕೋ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಅಹೋಸಿ, ತಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಕಿರಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಬುದ್ಧಕಾಲೇತಿ** ಭೂತಕಥನಮೇತಂ, ನ ವಿಸೇಸನಂ। ಸತ್ಥು ಪರಿನಿಬ್ಬಾನತೋ ಪುರೇತರಮೇವ ಹಿ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ।

ಧಮ್ಮರತನಪೂಜಾವಣ್ಣನಾ

ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಂ ಅದಾಸೀತಿ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಅದಾಸಿ।

ಕಥಾಯ ಮೂಲನ್ತಿ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಾ ಲಭಿತಬ್ಬಧಮ್ಮಕಥಾಯ ಕಾರಣಂ। **ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತೀತಿ** ಉಟ್ಠಾಪೇತಿ, ದಾಲಿದ್ದಿಯಪಙ್ಕತೋ ಉದ್ಧರತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸನ್ಧಮನ್ತಿ** ಸಮ್ಮದೇವ ಧಮನ್ತೋ। ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಪಹಾರೇಯೇವ ತಯೋ ತಯೋ

ವಾರೇ ಕತ್ವಾ **ದಿವಾ ನವವಾರೇ ರತ್ತಿಂ ನವವಾರೇ। ಉಪಟ್ಠಾನಮೇವ ಗಚ್ಛತಿ** ಬುದ್ಧುಪಟ್ಠಾನವಸೇನ, ಪಞ್ಹಾಪುಚ್ಛನಾದಿವಸೇನ ಪನ ಅನ್ತರನ್ತರಾಪಿ ಗಚ್ಛತೇವ, ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಚ **ದಿವಸಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಗಚ್ಛತಿ।** ಞಾತುಂ ಇಚ್ಛಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಉದ್ಧರಣಭಾವತೋ ಪಞ್ಹೋವ **ಪಞ್ಹುದ್ಧಾರೋ,** ತಂ **ಗಹೇತ್ವಾವ ಗಚ್ಛತಿ** ಅತ್ತನೋ ಮಹಾಪಞ್ಞತಾಯ, ಸತ್ಥು ಚ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯಂ ಅಕಿಲಾಸುಭಾವತೋ।

ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತಧಮ್ಮವಿನಯವಣ್ಣನಾ

೧೮೬. **ಆರೋಚಿತೇಪಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ। **ಸಾಮಿಕೋ ಹೋತಿ,** ತಸ್ಸ ಸಾಮಿಕಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸೋವ ತಸ್ಸಾ ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನಂ ಜಾನಾತೀ"**ತಿ ಆಹ। ಏವನ್ತಿ ವಚನಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಂ। ಚುನ್ದತ್ಥೇರೇನ ಹಿ ಆನೀತಂ ಕಥಾಪಾಭತಂ ಭಗವಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತೋ **"ಏವ"**ನ್ತಿ ಆಹ। **"ಏವ"**ನ್ತಿ ದುರಕ್ಖಾತೇ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಸಾವಕಾನಂ ದ್ವೇಧಿಕಾದಿಭಾವೇನ ವಿಹರಣಕಿರಿಯಾಪರಾಮಸನಞ್ಚೇತಂ।

ಯಸ್ಮಾ ...ಪೇ॰... ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ ಬ್ಯತಿರೇಕಮುಖೇನ ಚ ನೇಯ್ಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಿಭೂತಭಾವಾಪತ್ತಿತೋ। ಅಥ ವಾ **ಯಸ್ಮಾ... ಪೇ॰... ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ** ದೋಸೇಸು ಆದೀನವದಸ್ಸನೇನ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖೇಸು ಗುಣೇಸು ಆನಿಸಂಸಸ್ಸ ವಿಭೂತಭಾವಾಪತ್ತಿತೋ। **ವೋಕ್ಕಮ್ಮಾ**ತಿ ಅಪಸಕ್ಕೇತ್ವಾ। ಆಮೇಡಿತಲೋಪೇನ ಚಾಯಂ ನಿದ್ದೇಸೋ, ವೋಕ್ಕಮ್ಮ ವೋಕ್ಕಮ್ಮಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತೇನ ತಸ್ಸ ವೋಕ್ಕಮನಸ್ಸ ಅನ್ತರನ್ತರಾತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಆಹ **"ನ ನಿರನ್ತರ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪಟಿಪತ್ತಿಆದಯೋ**ತಿ ತೇನ ಸತ್ಥಾರಾ ವುತ್ತಮುತ್ತಿಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುಧಮ್ಮಂ ಅಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜನಾದಯೋ । **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಾ ಅಸಾಮೀಚಿಪಟಿಪದಾದಯೋ ಚ ಸಙ್ಗಯ್ಹನ್ತಿ। **ಮನುಸ್ಸತ್ತಮ್ಪೀ**ತಿ **ಪಿ**-ಸದ್ದೇನ "ವಿಚಾರಣಪಞ್ಞಾಯ ಅಸಮ್ಭವೋ, ದೋಸೇಸು ಅನಭಿನಿವೇಸಿತಾ, ಅಸನ್ದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸಿತಾ"ತಿ ಏವಮಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। "ತಥಾ ಏವ"ನ್ತಿ ಪದೇಹಿ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಪಕಾರಸ್ಸ ಕಾಮಂ ತಿರೋಕ್ಖತಾ, ಪಚ್ಚಕ್ಖತಾ ವುಚ್ಚತಿ, ತಥಾಪಿ ಯಥಾ "ತಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜತೂ"ತಿ ಪದೇನ ಪಟಿಪಜ್ಜನಾಕಾರೋ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ವಿಹಿತೋ, ತಥಾ "ಏವಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತೂ"ತಿ ಇಮಿನಾಪೀತಿ ಇದಂ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥದಸ್ಸನಭಾವೇನ ವುತ್ತಂ। **ಸಮಾದಪಿತತ್ತಾ** ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪದಾಯ **ಅಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತಿ।**

೧೮೭. ಞಾಯತಿ ಮುತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ಏತೇನಾತಿ **ಞಾಯೋ,** ತೇನ ಸತ್ಥಾರಾ ವುತ್ತೋ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮೋ, ತಂ ಪಟಿಪನ್ನೋತಿ **ಞಾಯಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ,** ಸೋ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಮುತ್ತಿಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಧಿಗಮೇ ಕಾರಣಸಮ್ಮತೋ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಕಾರಣಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ"**ತಿ। **ನಿಪ್ಫಾದೇಸ್ಸತೀ**ತಿ ಸಾಧೇಸ್ಸತಿ, ಸಿದ್ಧಿಂ ಗಮಿಸ್ಸತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ದುಕ್ಖನಿಬ್ಬತ್ತಕ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಪತಿ, ಆಯತಿಞ್ಚ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಕಂ। **ವೀರಿಯಂ ಕರೋತಿ** ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪನ್ನತ್ತಾ।

ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತಧಮ್ಮವಿನಯಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೮೮. **ನಿಯ್ಯಾತೀ**ತಿ ವತ್ತತಿ, ಸಂವತ್ತತೀತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ।

೧೯೦. ಇಧ ಸಾವಕಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಏಕನ್ತಿಕಅಪಸ್ಸಯದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಸತ್ಥು ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧತಾ, ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತತಾ ಕಿತ್ತಿತಾತಿ **"ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಪಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಞ್ಹಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ದೇಸನಾಯ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಭಾವೇನ ಉಟ್ಠಿತಾಯ ವೋದಾನಭಾಗಿಯಭಾವೇನ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿನಾ ಪವತ್ತಿ ದೀಪಿತಾ ಹೋತಿ। **ಅಬೋಧಿತತ್ಥಾ**ತಿ ಅಪ್ಪವೇದಿತತ್ಥಾ, ಪರಮತ್ಥಂ ಚತುತ್ಥಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧಂ ಅಪಾಪಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಾಳಿಯಂ "ಅಸ್ಸಾ"ತಿ ಪದಂ "ಸಾವಕಾ ಸದ್ಧಮ್ಮೇ"ತಿ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ "ಅಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸಾವಕಾ, ಅಸ್ಸ ಸದ್ಧಮ್ಮೇ"ತಿ। **ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಹಪದೇಹಿ ಕತ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಸಾಸನತ್ಥಸ್ಸ ಸಙ್ಗಣ್ಹನಪದೇಹಿ ಏಕಜ್ಝಂ ಕತಂ। ತೇನಾಹ **"ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕಂ ಕತಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ಸಮ್ಬನ್ಧತ್ಥಭಾವೇನ ಸಙ್ಗಹೇತಬ್ಬತಾಯ ವಾ ಸಙ್ಗಹಾನಿ ಪದಾನಿ ಕತಾನಿ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಸಙ್ಗಹಪದಕತಂ,**

ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ। ತಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ನ ಚ ಸಙ್ಗಹಪದಕತನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। ರಾಗಾದಿಪಟಿಪಕ್ಖಹರಣಂ, ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ವಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನಾನಂ ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ಪಟಿಹರಣಂ ನಿಬ್ಬಾನಪಾಪನಂ **ಪಟಿಹಾರೋ,** ಸೋ ಏವ ಆ-ಕಾರಸ್ಸ ಇ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ **ಪಟಿಹಿರೋ,** ಪಟಿಹಿರೋ ಏವ **ಪಾಟಿಹಿರೋ,** ಸಹ ಪಾಟಿಹಿರೇನಾತಿ **ಸಪ್ಪಾಟಿಹಿರಂ,** ತಥಾ ಸುಪ್ಪವೇದಿತತಾಯ ಸಪ್ಪಾಟಿಹಿರಂ ಕತನ್ತಿ **ಸಪ್ಪಾಟಿಹಿರಕತಂ**। ತಾದಿಸಂ ಪನ ವಟ್ಟತೋ ನಿಯ್ಯಾನೇ ನಿಯುತ್ತಂ, ನಿಯ್ಯಾನಪ್ಪಯೋಜನಞ್ಚ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "**ನಿಯ್ಯಾನಿಕ**"ನ್ತಿ। **ದೇವಲೋಕತೋ**ತಿ ದೇವಲೋಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ರೂಪೀದೇವನಿಕಾಯತೋ ಪಭುತಿ। **ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತ**ನ್ತಿ ಸುಟ್ಠು ಪಕಾಸಿತಂ। **ಯಾವ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹೀ**ತಿ ವಾ ಯಾವ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಯತ್ತಕಾ ದೇವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ, ತಾವ ತೇ ಸಬ್ಬೇ ಅಭಿಬ್ಯಾಪೇತ್ವಾ **ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತಂ**। ಅನುತಾಪಾಯ ಹೋತೀತಿ **ಅನುತಪ್ಪೋ,** ಸೋ ಪನ ಅನುತಾಪಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ "**ಅನುತಾಪಕರೋ ಹೋತೀ**"ತಿ।

೧೭೨. **ಥಿರೋ**ತಿ ಠಿತಧಮ್ಮೋ ಕೇನಚಿ ಅಸಂಹಾರಿಯೋ, ಅಸೇಕ್ಖಾ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದಯೋ ಥೇರಕಾರಕಾ ಧಮ್ಮಾ।

೧೭೩. **ಯೋಗೇಹಿ ಖೇಮತ್ತಾ**ತಿ ಯೋಗೇಹಿ ಅನುಪದ್ದುತತ್ತಾ। **ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಸ್ಸ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಚ ಅಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ।

೧೭೪. ಉಪಾಸಕಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ ನಾಮ ವಿಸೇಸತೋ ಅನಾಗಾಮಿನೋ। ಸೋತಾಪನ್ನಸಕದಾಗಾಮಿನೋಪಿ ತಾದಿಸಾ ತಥಾ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ "**ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಂ ವಸಮಾನಾ ಅರಿಯಸಾವಕಾ**" ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ।

೧೭೬. **ಸಬ್ಬಕಾರಣಸಮ್ಪುನ್ನ**ನ್ತಿ ಯತ್ತಕೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸಮ್ಪುನ್ನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತೇಹಿ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸಮ್ಪುನ್ನಂ ಸಮ್ಪತ್ತಂ ಉಪಗತಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ, ಸಮನ್ನಾಗತಂ ವಾ। **ಇಮಮೇವ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಇಮಮೇವ ಸಾಸನಧಮ್ಮಂ।

ಉದಕೇನ ಪದೇಸಞ್ಞುನಾ ಅತ್ತನೋ ಪಞ್ಞಾವೇಯ್ಯತ್ತಿಯತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕೇ ಅತ್ಥೇ ಪಯುತ್ತಂ ಪಹೇಳಿಕಸದಿಸಂ ವಚನಂ, ಭಗವತಾ ಅತ್ತನೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಾಯ ನಿಯ್ಯಾನಿಕೇ ಅತ್ಥೇ ಯೋಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಉದಕೋ ಸುದ"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಸೋ ಕಿರಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಧಮ್ಮಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೭೭. **ಸಙ್ಗಮ್ಮ ಸಮಾಗಮ್ಮಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಠಾನೇ ಲಬ್ಭಮಾನಾನಂ ಗತಿವಸೇನ ಸಙ್ಗಮ್ಮ ಠಾನನ್ತರತೋ ಪಕ್ಕೋಸನೇನ ಸಮಾಗತಾನಂ ವಸೇನ ಸಮಾಗಮ್ಮ। ತೇನಾಹ "**ಸಙ್ಗನ್ತ್ವಾ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ**"ತಿ। **ಅತ್ಥೇನ ಅತ್ಥ**ನ್ತಿ ಪದನ್ತರೇ ಆಗತಅತ್ಥೇನ ಸಹ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಆಗತಮತ್ಥಂ। **ಬ್ಯಞ್ಜನೇನ ಬ್ಯಞ್ಜನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಸಮಾನೇನ್ತೇಹೀ**ತಿ ಸಮಾನಂ ಕರೋನ್ತೇಹಿ, ಓಪಮ್ಮಂ ವಾ ಆನೇನ್ತೇಹಿ। **ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಮದೇವ ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ ಕಥೇತಬ್ಬಂ, ತಂ ಪನ ಸಙ್ಗಾಯನಂ ವಾಚನಾಮಗ್ಗೋತಿ ಆಹ "**ವಾಚೇತಬ್ಬ**"ನ್ತಿ।

೧೭೮. **ತಸ್ಸ ವಾ ಭಾಸಿತೇ**ತಿ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಭಾಸಿತೇ ಅತ್ಥೇ ಚೇವ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಚ। ಅತ್ಥಮಿಚ್ಛಾಗಹಣರೋಪನಾನಿ ಯಥಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಆರಮ್ಮಣಂ "ಸತಿಪಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ,** ನ ಸತಿಯೇವ "ಸತಿಪಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ। **"ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾನೀ"ತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ರೋಪೇತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ, ನ "ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ"ತಿ। **ಉಪಪನ್ನತರಾನೀ**ತಿ ಯುತ್ತತರಾನಿ। **ಅಲ್ಲೀನತರಾನೀ**ತಿ ಸಿಲಿಟ್ಠತರಾನಿ। **ಯಾ ಚೇವಾ**ತಿ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ವುತ್ತಂ, ವಿಭತ್ತಿಲೋಪೇನ ವಾ। ಪುನ **ಯಾ ಚೇವಾ**ತಿ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೇನೇವ ನಿದ್ದೇಸೋ। **ನೇವ ಉಸ್ಸಾದೇತಬ್ಬೋ**ತಿ ನ ಉಕ್ಕಂಸೇತಬ್ಬೋ ವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ನ ಅಪಸಾದೇತಬ್ಬೋ**ತಿ ನ ಸನ್ತಜ್ಜೇತಬ್ಬೋ ವಿವಾದಪರಿಹರಣತ್ಥಂ। **ಧಾರಣತ್ಥ**ನ್ತಿ ಉಪಧಾರಣತ್ಥಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖಣತ್ಥಂ।

೧೮೧. **ಅತ್ಥೇನ ಉಪೇತನ್ತಿ** ಅವಿಪರೀತೇನ ಅತ್ಥೇನ ಉಪೇತಂ ತಂ "ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ"ತಿ ಉಪೇಚ್ಚ ಪಟಿಜಾನಿತ್ವಾ ಠಿತಂ। ತಥಾರೂಪೋ ಚ ತಸ್ಸ ಬುಜ್ಝಿತಾ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾತಾರ"**ನ್ತಿ। **ಏವಮೇತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪಸಂಸಥಾತಿ** ವುತ್ತನಯೇನ ಧಮ್ಮಭಾಣಕಂ ಅಮುಂ ಭಿಕ್ಖುಂ "ಏವಂ ಲಾಭಾ ನೋ ಆವುಸೋ"ತಿಆದಿಆಕಾರೇನ ಪಸಂಸಥ। ಇದಾನಿಸ್ಸ ಪಸಂಸಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏಸೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಏಸಾತಿ** ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸತ್ಥುಕಿಚ್ಚಕರಣತೋ, ತತ್ಥ ಚಸ್ಸ ಸಮ್ಮದೇವ ಅವಟ್ಠಿತಭಾವತೋ **"ಬುದ್ಧೋ ನಾಮ ಏಸಾ"**ತಿ ವುತ್ತೋ। "ಲಾಭಾ ನೋ"ತಿಆದಿನಾ ಚಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಿಯಗರುಭಾವಂ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ ಸತ್ಥಾ ತಂ ಅತ್ತನೋ ಠಾನೇ ಠಪೇಸೀತಿ ವುತ್ತೋ।

ಪಚ್ಚಯಾನುಞ್ಞಾತಕಾರಣಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೮೨. **ತತೋಪಿ ಉತ್ತರಿತರನ್ತಿ** ಯಾ ಪುಬ್ಬೇ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಸಂಸನವಸೇನ "ಇಧ ಪನ ಚುನ್ದ ಸತ್ಥಾ ಚ ಹೋತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ"ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೭೭, ೧೭೯) ಪವತ್ತಿತದೇಸನಾಯ ಉಪರಿ "ಇಧ ಚುನ್ದ ಸತ್ಥಾ ಚ ಲೋಕೇ ಉದಪಾದೀ"ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೮೦, ೧೮೧) ದೇಸನಾ ವಡ್ಢಿತಾ। ತತೋಪಿ ಉತ್ತರಿತರಂ ಸವಿಸೇಸಂ ದೇಸನಂ ವಡ್ಢೇನ್ತೋ **"ಪಚ್ಚಯಹೇತೂ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪಚ್ಚಯಹೇತೂತಿ** ಪಚ್ಚಯಸಂವತ್ತನಹೇತು। **ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಾ ಆಸವಾತಿ** ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಪರಿಯೇಸನಹೇತು ಚೇವ ಪರಿಭೋಗಹೇತು ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಾ ಕಾಮಾಸವಾದಯೋ। ತೇಸಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾನಂ ಆಸವಾನಂ "ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಮಿಚ್ಛಾಆಜೀವಂ ಪಹಾಯ ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೇನ ಜೀವಿತಂ ಕಪ್ಪೇತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೮) "ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಯೋನಿಸೋ ಚೀವರಂ ಪಟಿಸೇವತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩; ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೫೮) ಚ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಉಪದಿಸನ್ತೋ ಭಗವಾ **ಪಟಿಘಾತಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ** ನಾಮ। "ಯೋ ತುಮ್ಹೇಸು ಪಾಳಿಯಾ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಮಿಚ್ಛಾ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಸೋ ನೇವ ಉಸ್ಸಾದೇತಬ್ಬೋ, ನ ಅಪಸಾದೇತಬ್ಬೋ, ಸಾಧುಕಂ ಸಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬೋ ತಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥಸ್ಸ ನಿಸನ್ತಿಯಾ"ತಿ ಏವಂ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೇ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪನ್ನೇ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಭಿಕ್ಖೂ ನಿಯೋಜೇನ್ತೋ ಭಗವಾ ಭಣ್ಡನಹೇತು ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಾನಂ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾನಂ ಆಸವಾನಂ ಪಟಿಘಾತಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ನಾಮ। **ಯಥಾ ತೇ ನ ಪವಿಸನ್ತೀತಿ** ತೇ ಆಸವಾ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಂ ಯಥಾ ನ ಓತರನ್ತಿ। **ಮೂಲಘಾತೇನ ಪಟಿಹನನಾಯಾತಿ** ಯಥಾ ಮೂಲಘಾತೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಮೂಲಘಾತವಸೇನ ಪಜಹನಾಯ। **ತನ್ತಿ** ಚೀವರಂ। **ಯಥಾ ಚೀವರಂ** ಇದಮತ್ಥಿಕತಮೇವ ಉಪಾದಾಯ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, **ಏವಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಾದಯೋಪಿ।**

ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೮೩. **ಸುಖಿತನ್ತಿ** ಸಞ್ಜಾತಸುಖಂ। **ಪೀಣಿತನ್ತಿ** ಧಾತಂ ಸುಹಿತಂ। ತಥಾಭೂತೋ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಥೂಲಸರೀರೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಥೂಲಂ ಕರೋತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

೧೮೬. **ಠಿತಸಭಾವಾತಿ** ಅನವಟ್ಠಿತಸಭಾವಾ, ಏವರೂಪಾಯ ಕಥಾಯ ಅನವಟ್ಠಾನಭಾವತೋ ಸಭಾವೋಪಿ ತೇಸಂ ಅನವಟ್ಠಿತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನಾಹ **"ಜಿವ್ಹಾ ನೋ ಅತ್ಥೀ"**ತಿಆದಿ। ಕಾಮಂ "ಪಞ್ಚಹಿ ಚಕ್ಖೂಹೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಅಗ್ಗಹಿತಗ್ಗಹಣೇನ ಪನ ಚತ್ತಾರಿ ಚಕ್ಖೂನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಞ್ಹಿ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂತಿ। ತಸ್ಸ ವಾ ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇಸು ಜಾನನವಸೇನ ಪವತ್ತಿಂ ಉಪಾದಾಯ **"ಜಾನತಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಹತ್ಥಾಮಲಕಂ ವಿಯ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ದಸ್ಸನವಸೇನ ಪವತ್ತಿಂ ಉಪಾದಾಯ **"ಪಸ್ಸತಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ನೇಮಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಥಮ್ಭಾದೀಹಿ ಅನುಪವಿಟ್ಠಭೂಮಿಪ್ಪದೇಸೋತಿ ಆಹ **"ಗಮ್ಭೀರಭೂಮಿಂ ಅನುಪವಿಟ್ಠೋ"**ತಿ। **ಸುಟ್ಠು ನಿಖಾತೋತಿ** ಭೂಮಿಂ ನಿಖನಿತ್ವಾ ಸಮ್ಮದೇವ ಠಪಿತೋ। **ತಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಖೀಣಾಸವೇ। **ಅನಜ್ಝಾಚಾರೋ ಅಚಲೋ ಅಸಮ್ಪವೇಧೀ,** ಯಸ್ಮಾ ಅಜ್ಝಾಚಾರೋ ಸೇತುಘಾತೋ ಖೀಣಾಸವಾನಂ। **ಸೋತಾಪನ್ನಾದಯೋತಿ** ಏತ್ಥ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಗಹಿತೇಸು ಅನಾಗಾಮಿನೋ ತಾವ

ನವಸುಪಿ ಠಾನೇಸು ಖೀಣಾಸವಾ ವಿಯ ಅಭಬ್ಬಾ, ಸೋತಾಪನ್ನಸಕದಾಗಾಮಿನೋ ಪನ "ತತಿಯಪಞ್ಚಮಟ್ಠಾನೇಸು ಅಭಬ್ಬಾ"ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ, ಇತರೇಸು ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಅಭಬ್ಬಾವ।

ಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣವಣ್ಣನಾ

೧೮೭. **ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನೇನಾತಿ** ಗಿಹಿಲಿಙ್ಗೇನ। ಖೀಣಾಸವೋ ಪನ ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋಪಿ ನ ತಿಟ್ಠತಿ ವಿವೇಕಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಅಭಾವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ತಸ್ಸ ವಸೇನಾತಿ** ಭುಮ್ಮದೇವತ್ತಭಾವೇ ಠತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ವಸೇನ। **ಅಯಂ ಪಞ್ಹೋತಿ** "ಅಭಬ್ಬೋ ಸೋ ನವ ಠಾನಾನಿ ಅಜ್ಝಾಚರಿತು"ನ್ತಿ ಅಯಂ ಪಞ್ಹೋ **ಆಗತೋ** ಇತರಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ, ಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ವಾ ಅಭಬ್ಬತಾಯ ಅವುತ್ತಸಿದ್ಧತ್ತಾ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಥಂ ಭಿಕ್ಖುಗಹಣನ್ತಿ ಆಹ **"ಭಿನ್ನದೋಸತ್ತಾ"**ತಿಆದಿ। **ಅಪರಿಚ್ಛೇದ**ನ್ತಿ ಅಪರಿಯನ್ತಂ, ತಯಿದಂ ಸುವಿಪುಲನ್ತಿ ಆಹ **"ಮಹನ್ತ"**ನ್ತಿ। ಞೇಯ್ಯಸ್ಸ ಹಿ ವಿಪುಲತಾಯ ಞಾಣಸ್ಸ ವಿಪುಲತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಏತೇನ "ಅಪರಿಚ್ಛೇದ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನಮ್ಪಿ ಞೇಯ್ಯಂ ಸತ್ಥು ಞಾಣಸ್ಸ ವಸೇನ ಪರಿಚ್ಛೇದಮೇವಾತಿ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಞಾಣಪರಿಯನ್ತಿಕಂ ನೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ (ಮಹಾನಿ॰ ೬೯, ೧೫೬; ಚೂಳನಿ॰ ೮೫; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೫) **ಅನಾಗತೇ ಅಪಞ್ಞಾಪನ**ನ್ತಿ ಅನಾಗತೇ ವಿಸಯೇ ಞಾಣಸ್ಸ ಅಪಞ್ಞಾಪನಂ। "ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ"ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವಿಯ-ಸದ್ದಗ್ಗಹಣಂ ಕತಂ, ನನು ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಞಾಣಂ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಮೇವ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತತಿ ಏಕಪ್ಪಮಾಣಭಾವತೋತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ, **"ಅಕ್ಖ"**ನ್ತಿ ಪನ ಚಕ್ಖಾದಿಇನ್ದ್ರಿಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂ ಅಕ್ಖಂ ಪತಿ ವತ್ತತೀತಿ ಚಕ್ಖಾದಿನಿಸ್ಸಿತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ತಸ್ಸ ಚ ಆರಮ್ಮಣಂ **"ಪಚ್ಚಕ್ಖ"**ನ್ತಿ ಲೋಕೇ ನಿರುಳ್ಹಮೇತನ್ತಿ ತಂ ನಿದಸ್ಸನಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ"**ತಿ ಅವೋಚ, ನ ಪನ ಭಗವತೋ ಞಾಣಸ್ಸ ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತನತೋ। ತಥಾ ಹಿ ವದನ್ತಿ –

"ಆವಿಭೂತಂ ಪಕಾಸನಂ, ಅನುಪದ್ದುತಚೇತಸಂ।
ಅತೀತಾನಾಗತೇ ಞಾಣಂ, ಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ ವಸಿಸ್ಸತೀ"ತಿ॥

ಅಞ್ಞತ್ಥ ವಿಹಿತಕೇನಾತಿ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ವಿಸಯೇ ಪವತ್ತಿತೇನ। **ಸಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಸಮಂ ಕತ್ವಾ ಕಥಯಿತಬ್ಬಂ, ಕಥನಂ ಪನ ಪಞ್ಞಾಪನಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ **ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। **ತಾದಿಸ**ನ್ತಿ ಸತತಂ ಸಮಿತಂ ಪವತ್ತಕಂ। **ಞಾಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ** ಆವಜ್ಜನೇನ ವಿನಾ ಞಾಣುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಸಮ್ಭವತೋ। ಏಕಾಕಾರೇನ ಚ ಞಾಣೇ ಪವತ್ತಮಾನೇ ನಾನಾಕಾರಸ್ಸ ವಿಸಯಸ್ಸ ಅವಬೋಧೋ ನ ಸಿಯಾ। ಅಥಾಪಿ ಸಿಯಾ, ಅನಿರುಪಿತರೂಪೇನೇವ ಅವಬೋಧೋ ಸಿಯಾ, ತೇನ ಚ ಞಾಣಂ ಞೇಯ್ಯಂ ಅಞ್ಞಾತಸದಿಸಮೇವ ಸಿಯಾ। ನ ಹಿ "ಇದಂ ತ"ನ್ತಿ ವಿವೇಕೇನ ಅನವಬುದ್ಧೋ ಅತ್ಥೋ ಞಾತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಚರತೋ ಚ ತಿಟ್ಠತೋ ಚಾ"ತಿಆದಿ ಬಾಲಲಾಪನಮತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ಯಥರಿವ ಬಾಲಾ ಅಬ್ಯತ್ತಾ, ಏವಂ ಮಞ್ಞನ್ತೀ"**ತಿ।

ಸತಿಂ ಅನುಸ್ಸರತೀತಿ **ಸತಾನುಸಾರಿ,** ಸತಿಯಾನುವತ್ತನವಸೇನ ಪವತ್ತಞಾಣಂ। ತೇನಾಹ **"ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಕ"**ನ್ತಿ । **ಞಾಣಂ ಪೇಸೇಸೀತಿ** ಞಾಣಂ ಪವತ್ತೇಸಿ। ಸಬ್ಬತ್ಥಕಮೇವ ಞೇಯ್ಯಾವರಣಸ್ಸ ಸುಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ **ಅಪ್ಪಟಿಹತಂ ಅನಿವಾರಿತಂ ಞಾಣಂ ಗಚ್ಛತಿ** ಪವತ್ತತಿಚ್ಚೇವ ಅತ್ಥೋ। "ಬೋಧಿ ವುಚ್ಚತಿ ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಞಾಣ"ನ್ತಿ (ಚೂಳನಿ॰ ೧೨೧) ವಚನತೋ ಚತುಮಗ್ಗಞಾಣಂ **ಬೋಧಿ,** ತತೋ ತಸ್ಸ ಅಧಿಗತತ್ತಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ "ಬೋಧಿಜಂ ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಬೋಧಿಜಂ** ಬೋಧಿಮೂಲೇ ಜಾತಂ ಚತುಮಗ್ಗ**ಞಾಣಂ,** ತಞ್ಚ ಖೋ **ಅನಾಗತಂ ಆರಬ್ಭ** ಉದ್ದಿಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಅತ್ಥಂ **ತಥಾಗತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ** ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವಾಭಾವತೋ। ಕಥಂ ತಥಾಗತೋ ಅನಾಗತಮದ್ಧಾನಂ ಆರಬ್ಭ ಅತೀರಕಂ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತೀತಿ? ಅತೀತಸ್ಸ ಪನ ಅದ್ಧುನೋ ಮಹನ್ತತಾಯ ಅತೀರಕಂ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾಪೇತೀತಿ ಕೋ ಏತ್ಥ ವಿರೋಧೋ। ತಿತ್ಥಿಯಾ ಪನ ಇಮಮತ್ಥಂ ಯಾಥಾವತೋ ಅಜಾನನ್ತಾ - "ತಯಿದಂ ಕಿಂ ಸು, ತಯಿದಂ ಕಥಂಸೂ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅಞ್ಞಾಣಮೇವ ಪಾಕಟಂ ಕರೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವತಾ

ಸಸನ್ತತಿಪರಿಯಾಪನ್ನಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ “ಅಞ್ಞವಿಹಿತಕಂ ಞಾಣದಸ್ಸನ”ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಇತರಂ ಪನ ಸನ್ಧಾಯ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಸತಿ ತಥಾರೂಪೇ ಪಯೋಜನೇ ಅನಾಗತಮ್ಪಿ ಅದ್ಧಾನಂ ಆರಬ್ಭ ಅತೀರಕಮೇವ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಯ್ಯ ಭಗವಾತಿ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತನ್ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ **“ನ ಇಧಲೋಕತ್ಥಂ ವಾ ಪರಲೋಕತ್ಥಂ ವಾ ನಿಸ್ಸಿತ”**ನ್ತಿ। ಯಂ ಪನ ಸತ್ತಾನಂ ಅನತ್ಥಾವಹತ್ತಾ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಂ, ತತ್ಥ ಸೇತುಘಾತೋ ತಥಾಗತಸ್ಸ। **“ಭಾರತಯುದ್ಧಸೀತಾಹರಣಸದಿಸ”**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಅಭೂತತತ್ಥತಂ ದೀಪೇತಿ। **ಸಹೇತುಕನ್ತಿ** ಞಾಪಕೇನ ಹೇತುನಾ ಸಹೇತುಕಂ। ಸೋ ಪನ ಹೇತು ಯೇನ ನಿದಸ್ಸನೇನ ಸಾಧೀಯತಿ, ತಂ ತಸ್ಸ ಕಾರಣನ್ತಿ ತೇನ **ಸಕಾರಣಂ ಕತ್ವಾ**। ಯಥಾ ಹಿ ಪಟಿಞ್ಞಾತತ್ಥಸಾಧನತೋ ಹೇತು, ಏವಂ ಸಾಧಕಂ ನಿದಸ್ಸನನ್ತಿ। **ಯುತ್ತಪತ್ತಕಾಲೇಯೇವಾತಿ** ಯುತ್ತಾನಂ ಪತ್ತಕಾಲೇ ಏವ। ಯೇ ಹಿ ವೇನೇಯ್ಯಾ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ಯುತ್ತಾ ಅನುಚ್ಛವಿಕಾ, ತೇಸಂಯೇವ ಯೋಜನೇ ಸನ್ಧಾಯ ವಾ ಕಥಾಯ ಪತ್ತೋ ಉಪಕಾರಾವಹೋ ಕಾಲೋ, ತದಾ ಏವ **ಕಥೇತೀತಿ** ಅತ್ಥೋ।

೧೮೮. **“ತಥಾ ತಥೇವ ಗದನತೋ”**ತಿ ಇಮಿನಾ “ತಥಾಗತೋ”ತಿ ಆಮೇಡಿತಲೋಪೇನಾಯಂ ನಿದ್ದೇಸೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ತಥಾ ತಥೇವಾತಿ** ಚ ಧಮ್ಮಅತ್ಥಸಭಾವಾನುರೂಪಂ, ವೇನೇಯ್ಯಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪಞ್ಚಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ದಿಟ್ಠನ್ತಿ ರೂಪಾಯತನಂ** ದಟ್ಠಬ್ಬತೋ, ತೇನ ಯಂ ದಿಟ್ಠಂ, ಯಂ ದಿಸ್ಸತಿ, ಯಂ ದಕ್ಖತಿ, ಯಂ ಸತಿ ಸಮವಾಯೇ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ “ದಿಟ್ಠಂ” ತ್ವೇವ ಗಹಿತಂ ಕಾಲವಿಸೇಸಸ್ಸ ಅನಾಮಟ್ಠಭಾವತೋ। **“ಸುತ”**ನ್ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಸುತನ್ತಿ ಸದ್ದಾಯತನಂ** ಸೋತಬ್ಬತೋ। **ಮುತನ್ತಿ** ಸನಿಸ್ಸಯೇನ ಘಾನಾದಿಇನ್ದ್ರಿಯೇನ ಸಯಂ ಪತ್ವಾ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ **“ಪತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬತೋ”**ತಿ। **ವಿಞ್ಞಾತನ್ತಿ** ವಿಜಾನಿತಬ್ಬಂ, ತಂ ಪನ ದಿಟ್ಠಾದಿವಿನಿಮುತ್ತಂ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯನ್ತಿ ಆಹ **“ಸುಖದುಕ್ಖಾದಿಧಮ್ಮಾಯತನ”**ನ್ತಿ। **ಪತ್ತನ್ತಿ** ಯಥಾ ತಥಾ ಪತ್ತಂ, ಹತ್ಥಗತಂ ಅಧಿಗತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **“ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ವಾ ಅಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ವಾ”**ತಿ। **ಪರಿಯೇಸಿತನ್ತಿ** ಪತ್ತಿಯಾಮತ್ಥಂ ಪರಿಯಿಟ್ಠಂ, ತಂ ಪನ ಪತ್ತಂ ವಾ ಸಿಯಾ ಅಪ್ಪತ್ತಂ ವಾ ಉಭಯಥಾಪಿ ಪರಿಯೇಸಿತಮೇವಾತಿ ಆಹ **“ಪತ್ತಂ ವಾ ಅಪ್ಪತ್ತಂ ವಾ”**ತಿ। ಪದದ್ವಯೇನಾಪಿ ದ್ವಿಪ್ಪಕಾರಮ್ಪಿ ಪತ್ತಂ, ದ್ವಿಪ್ಪಕಾರಮ್ಪಿ ಪರಿಯೇಸಿತಂ, ತೇನ ತೇನ ಪಕಾರೇನ ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಚಿತ್ತೇನ ಅನುಸಞ್ಚರಿತನ್ತಿ** ಚೋಪನಂ ಅಪಾಪೇತ್ವಾ ಚಿತ್ತೇನೇವ ಅನುಸಂಚರಿತಂ, ಪರಿವಿತಕ್ಕಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪೀತಕನ್ತಿ ಆದೀತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಲೋಹಿತಕಓದಾತಾದಿ ಸಬ್ಬಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣವಿಭಾಗಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಸುಮನೋತಿ** ರಾಗವಸೇನ, ಲೋಭವಸೇನ, ಸದ್ಧಾದಿವಸೇನ ವಾ ಸುಮನೋ। **ದುಮ್ಮನೋತಿ** ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕವಸೇನ, ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕವಸೇನ ವಾ ದುಮ್ಮನೋ। **ಮಜ್ಝತ್ತೋತಿ** ಅಞ್ಞಾಣವಸೇನ ವಾ ಞಾಣವಸೇನ ವಾ ಮಜ್ಝತ್ತೋ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ತತ್ಥ ತತ್ಥ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಸಙ್ಖಸದ್ದೋ ಪಣವಸದ್ದೋ, ಪತ್ತಗನ್ಧೋ ಪುಪ್ಫಗನ್ಧೋ, ಪತ್ತರಸೋ ಫಲರಸೋ, ಉಪಾದಿನ್ನಂ ಅನುಪಾದಿನ್ನಂ, ಮಜ್ಝತ್ತವೇದನಾ ಕುಸಲಕಮ್ಮಂ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮನ್ತಿ ಏವಂ ಆದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಅಪ್ಪತ್ತನ್ತಿ ಞಾಣೇನ ಅಸಮ್ಪತ್ತಂ, ಅವಿದಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **“ಞಾಣೇನ ಅಸಚ್ಛಿಕತ”**ನ್ತಿ। **ತಥೇವ ಗತತ್ತಾತಿ** ತಥೇವ ಞಾತತ್ತಾ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧತ್ತಾ। **ಗತ-ಸದ್ದೇನ ಏಕತ್ಥಂ** ಬುದ್ಧಿಅತ್ಥನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಗತಿಅತ್ಥಾ ಹಿ ಧಾತವೋ ಬುದ್ಧಿಅತ್ಥಾ ಭವನ್ತೀ”ತಿ ಅಕ್ಖರಚಿನ್ತಕಾ।

ಅಬ್ಯಾಕತಟ್ಠಾನಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೮೯. “ಅಸಮತಂ ಕಥೇತ್ವಾ”ತಿ ವತ್ವಾ ಸಮೋಪಿ ನಾಮ ಕೋಚಿ ನತ್ಥಿ, ಕುತೋ ಉತ್ತರಿತರೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಅನುತ್ತರತ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಾ ಪನಾಯಂ ಅಸಮತಾ, ಅನುತ್ತರತಾ ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಠಿತಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಸಬ್ಬಞ್ಞುತ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಾ ಸದ್ಧಮ್ಮವರಚಕ್ಕವತ್ತಿಭಾವೇನ ಲೋಕೇ ಪಾಕಟಾ ಜಾತಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಧಮ್ಮರಾಜಭಾವಂ ಕಥೇತ್ವಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಭಾವೇನ ಚ ಸತ್ಥಾ ಇಮೇಸು ದಿಟ್ಠಿಗತವಿಪಲ್ಲಾಸೇಸು ಏವಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಇದಾನೀ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸೀಹನಾದನ್ತಿ** ಅಭೀತನಾದಂ ಸೇಟ್ಠನಾದಂ। ಸೇಟ್ಠನಾದೋ ಹೇಸ, ಯದಿದಂ ಠಪನೀಯಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ

ಠಪನೀಯಭಾವದಸ್ಸನಂ। ಠಪನೀಯತಾ ಚಸ್ಸ ಪಾಳಿಆರುಳ್ಹಾ ಏವ “ನ ಹೇತ”ನ್ತಿಆದಿನಾ। ಯಥಾ ಉಪಚಿತಕಮ್ಮಕಿಲೇಸೇನ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗನ್ತಬ್ಬಂ, ತಥಾ ನಂ ಆಗತೋತಿ **ತಥಾಗತೋ,** ಸತ್ತೋ। ತಥಾ ಹಿ ಸೋ ರೂಪಾದೀಸು ಸತ್ತೋ ವಿಸತ್ತೋತಿ ಕತ್ವಾ **“ಸತ್ತೋ”**ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। **ಇತ್ಥತ್ತ**ನ್ತಿ ಚ ಪಟಿಲದ್ಧತ್ತಾ ತಥಾ ಪಚ್ಚಕ್ಖಭೂತೋ ಅತ್ತಭಾವೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

“ಅತ್ಥಸಂಹಿತಂ ನ ಹೋತೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಉಭಯತ್ಥ ವಿಧುರತಾದಸ್ಸನೇನ ನಿರತ್ಥಕವಿಪ್ಪಲಾಪತಂ ತಸ್ಸ ವಾದಸ್ಸ ವಿಭಾವೇತಿ, ಉಭಯಲೋಕತ್ಥವಿಧುರಮ್ಪಿ ಸಮಾನಂ “ಕಿಂ ನು ಖೋ ವಿವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತ”ನ್ತಿ ಕೋಚಿ ಆಸಙ್ಕೇಯ್ಯಾತಿ ತದಾಸಙ್ಕಾನಿವತ್ತನತ್ಥಂ **“ನ ಚ ಧಮ್ಮಸಂಹಿತ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **“ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮನಿಸ್ಸಿತಂ ನ ಹೋತೀ”**ತಿ। ಯದಿಪಿ ತಂ ನ ವಿವಟ್ಟೋಗತಂ ಹೋತಿ, ವಿವಟ್ಟಸ್ಸ ಪನ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ ನು ಖೋತಿ ಕೋಚಿ ಆಸಙ್ಕೇಯ್ಯಾತಿ ತದಾಸಙ್ಕಾನಿವತ್ತನತ್ಥಂ **“ನ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

೧೯೦. ಕಾಮಂ ತಣ್ಹಾಪಿ ದುಕ್ಖಸಭಾವತ್ತಾ “ದುಕ್ಖ”ನ್ತಿ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬಾ, ಪಭವಭಾವೇನ ಪನ ಸಾ ತತೋ ವಿಸುಂ ಕಾತಬ್ಬಾತಿ **“ತಣ್ಹಂ ಠಪೇತ್ವಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **“ತಸ್ಸೇವ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪಭಾವಿಕಾ”**ತಿಆದಿ। ನನು ಚ ಅವಿಜ್ಜಾದಯೋಪಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮುದಯೋತಿ? ಸಚ್ಚಂ ಸಮುದಯೋ, ತಸ್ಸಾ ಪನ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಚಿತ್ತಭಾವಹೇತುತೋ, ದುಕ್ಖುಪ್ಪಾದನೇ ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ ಚ ಸಾತಿಸಯೋ ಸಮುದಯಟ್ಠೋತಿ ಸಾ ಏವ ಸುತ್ತೇಸು ತಥಾ ವುತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **“ತಣ್ಹಾ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋತಿ ಬ್ಯಾಕತ”**ನ್ತಿ। **ಉಭಿನ್ನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತೀ**ತಿ ದುಕ್ಖಸಮುದಯಾನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಂ। **“ದುಕ್ಖಪರಿಜಾನನೋ”**ತಿಆದಿ ಮಗ್ಗಕಿಚ್ಚದಸ್ಸನಂ, ತೇನ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವನಟ್ಠೋಪಿ ಅತ್ಥತೋ ದಸ್ಸಿತೋವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ ಭಾವನಾಭಿಸಮಯೇನ ವಿನಾ ಪರಿಞ್ಞಾಭಿಸಮಯಾದಯೋ ಸಮ್ಭವನ್ತೀತಿ। ಸಚ್ಚವವತ್ಥಾಪನಂ ಅಪ್ಪಮಾದಪಟಿಪತ್ತಿಭಾವತೋ ಅಸಮ್ಮೋಹಕಲ್ಯಾಣಕಿತ್ತಿಸದ್ದಾದಿನಿಮಿತ್ತತಾಯ ಯಥಾ ಸಾತಿಸಯಂ ಇಧಲೋಕತ್ಥಾವಹಂ, ಏವಂ ಯಾವ ಞಾಣಸ್ಸ ತಿಕ್ಖವಿಸದಭಾವಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವೇನ ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಸಮ್ಪಾಪಕಂ ನ ಹೋತಿ, ತಾವ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಮ್ಪತ್ತಿಭವೇ ಅಬ್ಭುದಯಸಮ್ಪತ್ತಿ ಅನುಗತಮೇವ ಸಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ **“ಏತಂ ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕತ್ಥನಿಸ್ಸಿತ”**ನ್ತಿ। **ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮನಿಸ್ಸಿತ**ನ್ತಿ ನವವಿಧಮ್ಪಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪವತ್ತಂ ತದಧಿಗಮೂಪಾಯಭಾವತೋ। ಯಸ್ಮಾ ಸಚ್ಚಸಮ್ಬೋಧಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ವುಸ್ಸತಿ, ನ ಅಞ್ಞದತ್ಥಂ, ತಸ್ಮಾ ಏತಂ ಸಚ್ಚವವತ್ಥಾಪನಂ “ಆದಿಪಧಾನ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಪಠಮತರಂ ಚಿತ್ತೇ ಆದಾತಬ್ಬತೋ।

ಪುಬ್ಬನ್ತಸಹಗತದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯವಣ್ಣನಾ

೧೯೧. **ತಂ ಮಯಾ ಬ್ಯಾಕತಮೇವಾ**ತಿ ತಂ ಮಯಾ ತಥಾ ಬ್ಯಾಕತಮೇವ, ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬಂ ನಾಮ ಮಯಾ ಅಬ್ಯಾಕತಂ ನತ್ಥೀತಿ ಬ್ಯಾಕರಣಾವೇಕಲ್ಲೇನ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮಸುಧಮ್ಮತಾಯ ಬುದ್ಧಸುಬುದ್ಧತಂ ವಿಭಾವೇತಿ। ತೇನಾಹ **“ಸೀಹನಾದಂ ನದನ್ತೋ”**ತಿ। ಪುರಿಮುಪ್ಪನ್ನಾ ದಿಟ್ಠಿಯೋ ಅಪರಾಪರುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ದಿಟ್ಠೀನಂ ಅವಸ್ಸಯಾ ಹೋನ್ತೀತಿ **“ದಿಟ್ಠಿಯೋವ ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಯೋ, ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪವತ್ತಿಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇದಮೇವ ದಸ್ಸನಂ ಸಚ್ಚ**ನ್ತಿ “ಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚಾ”ತಿ ಇದಮೇವ ದಸ್ಸನಂ ಸಚ್ಚಂ ಅಮೋಘಂ ಅವಿಪರೀತಂ। **ಅಞ್ಞೇಸಂ ವಚನಂ ಮೋಘ**ನ್ತಿ “ಅಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚಾ”ತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ವಚನಂ ಮೋಘಂ ತುಚ್ಛಂ, ಮಿಚ್ಛಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ನ ಸಯಂ ಕಾತಬ್ಬೋತಿ **ಅಸಯಂಕಾರೋ**ತಿ ಆಹ **“ಅಸಯಂಕತೋ”**ತಿ, ಯಾದಿಚ್ಛಿಕತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೧೯೨. **ಅತ್ಥಿ ಖೋತಿ** ಏತ್ಥ **ಖೋ**-ಸದ್ದೋ ಪುಚ್ಛಾಯಂ, ಅತ್ಥಿ ನೂತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ **“ಅತ್ಥಿ ಖೋ ಇದಂ ಆವುಸೋ ವುಚ್ಚತೀ”**ತಿಆದಿ। **ಆವುಸೋ ಯಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ “ಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚಾ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ,** ಇದಮತ್ಥಿ ಖೋ ಇದಂ ವಾಚಾಮತ್ತಂ, ನೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ವಾಚಾವತ್ಥುಮತ್ತತೋ ತಸ್ಸ **ಯಂ ಖೋ ತೇ ಏವಮಾಹಂಸು “ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಂ ಅಞ್ಞ”ನ್ತಿ, ತಂ ತೇಸಂ ನಾನುಜಾನಾಮೀ**ತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ಚ ಯೋಜನಾ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ **ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲಟೀಕಾಯಂ** (ದೀ॰

ನಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೩೦) ವುತ್ತಮೇವ। **ದಿಟ್ಠಿಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಪನೇ “ಏವಂ ಏಸಾ ದಿಟ್ಠಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾ”ತಿ ತಸ್ಸಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮುದಯತೋ, ಅತ್ಥಙ್ಗಮತೋ, ಅಸ್ಸಾದತೋ, ಆದೀನವತೋ, ನಿಸ್ಸರಣತೋ ಚ ಯಾಥಾವತೋ ಪಞ್ಞಾಪನೇ। ಅವಿಪರೀತವುತ್ತಿಯಾ **ಸಮೇನ ಞಾಣೇನ ಸಮಂ** ಕಞ್ಚಿ ನೇವ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ। **ಅಧಿಪಞ್ಞತ್ತೀ**ತಿ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಪಞ್ಞಾಪನಾ। ಯಂ ಅಜಾನನ್ತಾ ಬಾಹಿರಕಾ ದಿಟ್ಠಿಪಞ್ಞತ್ತಿಯೇವ ಅಲ್ಲೀನಾತಿ ತಞ್ಚ ಪಞ್ಞತ್ತಿತೋ ಅಜಾನನ್ತಾ ಥಾಮಸಾ ಪರಾಮಾಸಾ ಅಭಿನಿವಿಸ್ಸ ವೋಹರನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಯಾಯಂ “ದಿಟ್ಠಿಪಞ್ಞತ್ತಿ ನಾಮಾ”ತಿ ವುತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೇಹಿ ಏವಂ ಗಹಿತತಾಯ ವಿಭಾವನಾ, ತತ್ಥ ಚ ಭಗವತೋ ಉತ್ತರಿತರೋ ನಾಮ ಕೋಚಿ ನತ್ಥಿ, ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ **ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲೇ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೩೦) ವಿಭಾವಿತೋ ಏವ। “ಅಧಿಪಞ್ಞತ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತಾ ಪನ ವಿಭಾವಿಯಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಿದಾಹೇತುಭಾವೇನ ಬಹುಲೀಕಾರಾತಿ ತಸ್ಸಾ ವಸೇನ ಭಗವಾ ಅನುತ್ತರಭಾವಂ ಪವೇದೇನ್ತೋ ‘ನೇವ ಅತ್ತನಾ ಸಮಸಮಂ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಸೀಹನಾದಂ ನದೀ”ತಿ ಕೇಚಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೧೮೬) ಪನ “ಯಞ್ಚ ವುತ್ತಂ ‘ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ’ತಿ ಯಞ್ಚ ‘ಅಧಿಪಞ್ಞತ್ತೀ’ತಿ , ಉಭಯಮೇತಂ ಅತ್ಥತೋ ಏಕ”ನ್ತಿ “ಇಧ ಪನ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಚೇವ ಅಧಿಪಞ್ಞತ್ತಿ ಚ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ಅಧಿಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ ಏತ್ಥಾಪೀ”ತಿ ಚ ವುತ್ತಾ, ಉಭಯಸ್ಸಪಿ ವಸೇನೇತ್ಥ ಭಗವಾ ಸೀಹನಾದಂ ನದೀತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। **ಉಭಯಂ ಪೇತಂ ಅತ್ಥತೋ ಏಕ**ನ್ತಿ ಚ ಪಞ್ಞತ್ತಿಭಾವಸಾಮಞ್ಞಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಭೇದಾಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ **“ಭೇದತೋ ಹೀ”**ತಿಆದಿ। **ಖನ್ಧಪಞ್ಞತ್ತೀ**ತಿ ಖನ್ಧಾನಂ “ಖನ್ಧಾ”ತಿ ಪಞ್ಞಾಪನಾ ದಸ್ಸನಾ ಪಕಾಸನಾ ಠಪನಾ ನಿಕ್ಖಿಪನಾ। “ಆಚಿಕ್ಖತಿ ದಸ್ಸೇತಿ ಪಞ್ಞಾಪೇತಿ ಪಟ್ಠಪೇತೀ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೨೦, ೯೭) ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಹಿ ಪಞ್ಞಾಪನಾ ದಸ್ಸನಾ ಪಕಾಸನಾ **ಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, “ಸುಪಞ್ಞತ್ತಂ ಮಞ್ಚಪೀಠ”ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೬೯) ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಠಪನಾ ನಿಕ್ಖಿಪನಾ **ಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಇಧ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ।

ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಪ್ಪಹಾನವಣ್ಣನಾ

೧೮೬. **ಪಜಹನತ್ಥ**ನ್ತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಾಯ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜನತ್ಥಂ। ಯಸ್ಮಾ ತೇನ ಪಜಹನೇನ ಸಬ್ಬೇ ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಾ ಸಮ್ಮದೇವ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ ವೀತಿಕ್ಕನ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ **“ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯಾತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನ”**ನ್ತಿ ಅವೋಚ। ನ ಕೇವಲಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಕಥಿತಮತ್ತಾ, ಅಥ ಖೋ ವೇನೇಯ್ಯಸನ್ತಾನೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪಿತಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “ದೇಸಿತಾ”ತಿ ವತ್ವಾ “ಪಞ್ಞತ್ತಾ”ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **“ದೇಸಿತಾತಿ ಕಥಿತಾ। ಪಞ್ಞತ್ತಾತಿ ಠಪಿತಾ”**ತಿ। ಇದಾನಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನದೇಸನಾಯ ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಾನಂ ಏಕನ್ತಿಕಂ ಪಹಾನಾವಹಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾಯ ಹೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾಯಾತಿ ಇಮಿನಾ ತೇಸಂ ಭಾವನಾಯ ಏವ ನೇಸಂ ಪಹಾನಂ, ದೇಸನಾ ಪನ ತದುಪನಿಸ್ಸಯಭಾವತೋ ತಥಾ ವುತ್ತಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವಾತಿ।

ಪಾಸಾದಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ।

೭. ಲಕ್ಖಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೧೯೯. ಅಭಿನೀಹಾರಾದಿಗುಣಮಹತ್ತೇನ ಮಹನ್ತೋ ಪುರಿಸೋತಿ **ಮಹಾಪುರಿಸೋ,** ಸೋ ಲಕ್ಖೀಯತಿ ಏತೇಹೀತಿ **ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ**। ತಂ ಮಹಾಪುರಿಸಂ ಬ್ಯಞ್ಜಯನ್ತಿ ಪಕಾಸೇನ್ತೀತಿ **ಮಹಾಪುರಿಸಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ**। ಮಹಾಪುರಿಸೋ ನಿಮೀಯತಿ ಅನುಮೀಯತಿ ಏತೇಹೀತಿ **ಮಹಾಪುರಿಸನಿಮಿತ್ತಾನಿ**। ತೇನಾಹ **"ಅಯಂ…ಪೇ॰… ಕಾರಣಾನೀ"**ತಿ।

೨೦೦. **ಧಾರೇನ್ತೀ**ತಿ ಲಕ್ಖಣಪಾಠಂ ಧಾರೇನ್ತಿ, ತೇನ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ತೇ ಸರೂಪತೋ ಜಾನನ್ತಿ, ನ ಪನ ಸಮುಟ್ಠಾನತೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನಾಹ **"ನೋ ಚ ಖೋ"**ತಿಆದಿ, ತೇನ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಮೇತಂ, ಯದಿದಂ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಂ ಕಾರಣವಿಭಾವನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಕಸ್ಮಾ ಆಹಾ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಸಮುಟ್ಠಾನಕಾರಣಂ ಪುಚ್ಛತಿ, ಆಚರಿಯೋ "ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅನುರೂಪತ್ತಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ತಮೇವಸ್ಸ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಾ ಪನಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಸಬ್ಬಪಾಲಿಫುಲ್ಲೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಮನ್ತತೋ ವಿಕಸಿತಪುಪ್ಫೋ। ವಿಕಸನಮೇವ ಹಿ ಪುಪ್ಫಸ್ಸ ನಿಪ್ಫತ್ತಿ। **ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕೋ ವಿಯಾ**ತಿ ಅನುಸ್ಸವಲದ್ಧಮತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವದನ್ತಿ। **ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಲಬ್ಭತಿ, ನಿಬ್ಬತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಯೇನ ಕಮ್ಮೇನಾತಿ ಯೇನ ಕುಸಲಕಮ್ಮುನಾ। **ಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತ**ನ್ತಿ ಯಂ ಯಂ ಲಕ್ಖಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ। **ದಸ್ಸನತ್ಥ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಕುಸಲಕಮ್ಮಸ್ಸ ಸರೂಪತೋ, ಕಿಚ್ಚತೋ, ಪವತ್ತಿಆಕಾರವಿಸೇಸತೋ, ಪಚ್ಚಯತೋ, ಫಲವಿಸೇಸತೋ ಚ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ, ಏತೇನೇವ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಉದ್ದಿಟ್ಠಾನಂ ಲಕ್ಖಣಾನಂ ಅಸಮುದ್ದೇಸಕಾರಣವಿಭಾವನಾಯ ಕಾರಣಂ ದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ ಸಮಾನಕಾರಣಾನಂ ಲಕ್ಖಣಾನಂ ಏಕಜ್ಝಂ ಕಾರಣದಸ್ಸನವಸೇನಸ್ಸ ಪವತ್ತತ್ತಾ। **ಏವಮಾಹಾ**ತಿ "ಬಾಹಿರಕಾಪಿ ಇಸಯೋ ಧಾರೇನ್ತೀ"ತಿಆದಿನಾ ಇಮಿನಾ ಇಮಿನಾ ಪಕಾರೇನ ಆಹ।

ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದತಾಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೦೧. **"ಪುರಿಮಂ ಜಾತಿ**ನ್ತಿ ಪುರಿಮಾಯಂ ಜಾತಿಯಂ, ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಏತಂ ಉಪಯೋಗವಚನ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। "ಪುಬ್ಬೇ ನಿವುತ್ಥಕ್ಖನ್ಧಸನ್ತಾನೇ ಠಿತೋ"ತಿ ವಚನತೋ ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗೇ ವಾ ಉಪಯೋಗವಚನಂ। ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಹಿ ಜಾತಿಯಂ ಮಹಾಸತ್ತೋ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ಆರಭತಿ, ಆರಭತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ ತತ್ಥ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಪ್ಪಸುತೋ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ "ದಳ್ಹಸಮಾದಾನೋ"ತಿಆದಿ। ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ನಿವುತ್ಥಕ್ಖನ್ಧಾ "ಜಾತೀ"ತಿ ವುತ್ತಾ** ಖನ್ಧವಿನಿಮುತ್ತಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ, ನಿಬ್ಬತ್ತಿಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಚ ವಿಕಾರಸ್ಸ ಇಧ ಅನುಪಯುಜ್ಜನತೋ। **ಜಾತವಸೇನಾ**ತಿ ಜಾಯನವಸೇನ। **"ತಥಾ"**ತಿ ಇಮಿನಾ "ಪುಬ್ಬೇ ನಿವುತ್ಥಕ್ಖನ್ಧಾ"ತಿ ಇಮಂ ಪದಂ ಉಪಸಂಹರತಿ। **ಭವನವಸೇನಾ**ತಿ ಪಚ್ಚಯತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತನವಸೇನ। **ನಿವುತ್ಥವಸೇನಾ**ತಿ ನಿವುಸಿತತಾವಸೇನ। **ಆಲಯಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಆವಸಿತಭಾವೇನ। ನಿವಾಸಟ್ಠೋ ಹಿ ನಿಕೇತಟ್ಠೋ।

ತತ್ಥಾತಿ ದೇವಲೋಕಾದೀಸು। **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಏಕಚ್ಚಂ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ನ ಸುಕರ**ನ್ತಿ ದೇವಗತಿಯಾ ಏಕನ್ತಸುಖತಾಯ, ದುಗ್ಗತಿಯಾ ಏಕನ್ತದುಕ್ಖತಾಯ, ದುಕ್ಖಬಹುಲತಾಯ ಚ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾಯ ಓಕಾಸೋ ನ ಸುಲಭರೂಪೋ ಪಚ್ಚಯಸಮವಾಯಸ್ಸ ದುಲ್ಲಭಭಾವತೋ, ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಚ ಸಾ ಉಳಾರಾ, ವಿಪುಲಾ ಚ ನ ಹೋತೀತಿ ಗತಿವಸೇನಾಪಿ ಖೇತ್ತವಿಸೇಸತಾ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ "ತಿರಚ್ಛಾನಗತೇ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸತಗುಣಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಿತಬ್ಬಾ, ಪುಥುಜ್ಜನದುಸ್ಸೀಲೇ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸಹಸ್ಸಗುಣಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಿತಬ್ಬಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೭೯) ವಚನತೋ । ಮನುಸ್ಸಗತಿಯಾ ಪನ ಸುಖಬಹುಲತಾಯ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾಯ ಓಕಾಸೋ ಸುಲಭರೂಪೋ ಪಚ್ಚಯಸಮವಾಯಸ್ಸ ಚ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಸುಲಭಭಾವತೋ। ಯಞ್ಚ ತತ್ಥ ದುಕ್ಖಂ

ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಮ್ಪಿ ವಿಸೇಸತೋ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾಯ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಹೋತಿ, ದುಕ್ಖೂಪನಿಸಾ ಸದ್ಧಾತಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಅಯೋಘನೇನ ಸತ್ಥಕೇ ನಿಪ್ಫಾದಿಯಮಾನೇ ತಸ್ಸ ಏಕನ್ತತೋ ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ತಾಪನಂ, ಉದಕೇನ ವಾ ತೇಮನಂ ಛೇದನಕಿರಿಯಾಸಮತ್ಥತಾಯ ನ ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯೋ, ತಾಪೇತ್ವಾ ಪನ ಸಮಾನಯೋಗತೋ ಉದಕತೇಮನಂ ತಸ್ಸಾ ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯೋ, ಏವಮೇವ ಸತ್ತಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಏಕನ್ತದುಕ್ಖಸಮಙ್ಗಿತಾ ದುಕ್ಖಬಹುಲತಾ ಏಕನ್ತಸುಖಸಮಙ್ಗಿತಾ ಸುಖಬಹುಲತಾ ಚ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾಸಮತ್ಥತಾಯ ನ ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯೋ, ಸತಿ ಪನ ಸಮಾನಯೋಗತೋ ದುಕ್ಖಸನ್ತಾಪನೇ, ಸುಖುಮಬ್ರೂಹನೇ ಚ ಲದ್ಧೂಪನಿಸ್ಸಯಾ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾ ಸಮತ್ಥತಾಯ ಸಮ್ಭವತಿ, ತಥಾ ಸತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾ ಮಹಾಜುತಿಕಾ ಮಹಾವಿಪ್ಫಾರಾ ಪಟಿಪಕ್ಖಛೇದನಸಮತ್ಥಾ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಮನುಸ್ಸಭಾವೋ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾಯ ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “**ತತ್ಥ ನ ಸುಕರಂ, ಮನುಸ್ಸಭೂತಸ್ಸೇವ ಸುಕರ**”ನ್ತಿ।

ಅಥ “ಮನುಸ್ಸಭೂತಸ್ಸಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಕೋ ವಚನತ್ಥೋ? “ಮನಸ್ಸ ಉಸ್ಸನ್ನತಾಯ **ಮನುಸ್ಸಾ**ತಿ, ಸೂರಭಾವಸತಿಮನ್ತತಾಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಯೋಗ್ಯತಾದಿಗುಣವಸೇನ ಉಪಚಿತಮನಕಾ ಉಕ್ಕಟ್ಠಗುಣಚಿತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇ ಪನ ತೇ? ಜಮ್ಬುದೀಪವಾಸಿನೋ ಸತ್ತವಿಸೇಸಾ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

> ‘ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಠಾನೇಹಿ ಜಮ್ಬುದೀಪಕಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಉತ್ತರಕುರುಕೇ ಚ ಮನುಸ್ಸೇ ಅಧಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ ದೇವೇ ಚ ತಾವತಿಂಸೇ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಸೂರಾ ಸತಿಮನ್ತೋ ಇಧ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋ’ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೯.೨೧; ಕಥಾ॰ ೨೭೧)।

ತಥಾ ಹಿ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ, ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ , ಮಹಾಸಾವಕಾ, ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ, ಅಞ್ಞೇ ಚ ಮಹಾನುಭಾವಾ ಸತ್ತಾ ತತ್ಥೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತೇ ಹಿ ಸಮಾನರೂಪಾದಿತಾಯ ಪನ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿತ್ತದೀಪವಾಸೀಹಿ ಇತರಮಹಾದೀಪವಾಸಿನೋಪಿ ಮನುಸ್ಸಾ ತ್ವೇವ ಪಞ್ಞಾಯಿಂಸೂ”ತಿ ಕೇಚಿ। ಅಪರೇ ಪನ ಭಣನ್ತಿ “ಲೋಭಾದೀಹಿ, ಅಲೋಭಾದೀಹಿ ಚ ಸಹಿತಸ್ಸ ಮನಸ್ಸ ಉಸ್ಸನ್ನತಾಯ **ಮನುಸ್ಸಾ**। ಯೇ ಹಿ ಸತ್ತಾ ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕಾ, ತೇಸು ವಿಸೇಸತೋ ಲೋಭಾದಯೋ, ಅಲೋಭಾದಯೋ ಚ ಉಸ್ಸನ್ನಾ, ತೇ ಲೋಭಾದಿಉಸ್ಸನ್ನತಾಯ ಅಪಾಯಮಗ್ಗಂ, ಅಲೋಭಾದಿಉಸ್ಸನ್ನತಾಯ ಸುಗತಿಮಗ್ಗಂ, ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿಮಗ್ಗಞ್ಚ ಪರಿಪೂರೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಲೋಭಾದೀಹಿ, ಅಲೋಭಾದೀಹಿ ಚ ಸಹಿತಸ್ಸ ಮನಸ್ಸ ಉಸ್ಸನ್ನತಾಯ ಪರಿತ್ತದೀಪವಾಸೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಚತುದೀಪವಾಸಿನೋ ಸತ್ತವಿಸೇಸಾ ಮನುಸ್ಸಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀ”ತಿ। ಲೋಕಿಯಾ ಪನ “ಮನುನೋ ಅಪಚ್ಚಭಾವೇನ **ಮನುಸ್ಸಾ**”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಮನು** ನಾಮ ಪಠಮಕಪ್ಪಿಕೋ ಲೋಕಮರಿಯಾದಾಯ ಆದಿಭೂತೋ ಸತ್ತಾನಂ ಹಿತಾಹಿತವಿಧಾಯಕೋ ಕತ್ತಬ್ಬಾಕತ್ತಬ್ಬತಾಸು ನಿಯೋಜನತಾವಸೇನ ಪಿತುಟ್ಠಾನಿಯೋ, ಯೋ ಸಾಸನೇ “ಮಹಾಸಮ್ಮತೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತೋ, ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ, ಪರಮ್ಪರಾ ಚ ತಸ್ಸ ಓವಾದಾನುಸಾಸನಿಯಂ ಠಿತಾ ಸತ್ತಾ ಪುತ್ತಸದಿಸತಾಯ “ಮನುಸ್ಸಾ, ಮಾನುಸಾ”ತಿ ಚ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತತೋ ಏವ ಹಿ ತೇ “ಮಾನವಾ, ಮನುಜಾ”ತಿ ಚ ವೋಹರೀಯನ್ತಿ। **ಮನುಸ್ಸಭೂತಸ್ಸಾ**ತಿ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಭೂತಸ್ಸ ಜಾತಸ್ಸ, ಮನುಸ್ಸಭಾವಂ ವಾ ಪತ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಞ್ಚ ನಯೋ ಲೋಕಿಯಮಹಾಜನಸ್ಸ ವಸೇನ ವುತ್ತೋ। ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಪನ ಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಮಹಾಭಿನೀಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಕುಸಲಧಮ್ಮಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಸಮ್ಮದೇವ ಅಭಿಸಙ್ಖತತ್ತಾ ತೇಸಂ ಸುಗತಿಯಂ, ಅತ್ತನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನದುಗ್ಗತಿಯಞ್ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಂ ಕುಸಲಕಮ್ಮಂ ಗರುತರಮೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಅಕಾರಣಂ ವಾ ಏತ**”ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಏವರೂಪೇ ಅತ್ತಭಾವೇತಿ ಹತ್ಥಿಆದಿಅತ್ತಭಾವೇ। **ಠಿತೇನ ಕತಕಮ್ಮಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಸುಖೇನ ದೀಪೇತುಂ** ಲೋಕೇ ಅಪ್ಪಞ್ಞಾತರೂಪತ್ತಾ। **ಸುಖೇನ ದೀಪೇತುಂ** “ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ದೇಸೇ ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ನಗರೇ ಅಸುಕೋ ನಾಮ ರಾಜಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹುತ್ವಾ ಇಮಂ ಕುಸಲಕಮ್ಮಂ ಅಕಾಸೀ”ತಿ ಏವಂ ಸುವಿಞ್ಞಾಪಯಭಾವತೋ। **ಥಿರಗ್ಗಹಣೋ**ತಿ ಅಸಿಥಿಲಗ್ಗಾಹೀ ಥಾಮಪ್ಪತ್ತಗ್ಗಹಣೋ। **ನಿಚ್ಚಲಗ್ಗಹಣೋ**ತಿ ಅಚಞ್ಚಲಗ್ಗಾಹೀ ತತ್ಥ ಕೇನಚಿಪಿ ಅಸಂಹಾರಿಯೋ । **ಪಟಿಕುಟತೀ**ತಿ ಸಂಕುಟತಿ, ಜಿಗುಚ್ಛನವಸೇನ ವಿವಟ್ಟತಿ ವಾ। **ಪಸಾರಿಯತೀ**ತಿ ವಿತ್ಥತಂ ಹೋತಿ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಪಾಪುಣಾತಿ।

ತವೇಸೋ ಮಹಾಸಮುದ್ದಸದಿಸೋತಿ ಏಸೋ ಉದಕೋಘೋ ತೇವ ಮಹಾಸಮುದ್ದಸದಿಸೋ।

ದೀಯತಿ ಏತೇನಾತಿ **ದಾನಂ,** ಪರಿಚ್ಚಾಗಚೇತನಾ। **ದಿಯ್ಯನವಸೇನಾ**ತಿ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪರಿಯತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿಚ್ಚಜನವಸೇನ **ದಾನಂ**। **ಸಂವಿಭಾಗಕರಣವಸೇನಾ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ಅತ್ತನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಸ್ಸ ಸಂವಿಭಜನವಸೇನ **ಸಂವಿಭಾಗೋ,** ತಥಾಪವತ್ತಾ ಚೇತನಾ। **ಸೀಲಸಮಾದಾನೇ**ತಿ ಸೀಲಸ್ಸ ಸಮ್ಮದೇವ ಆದಾನೇ, ಗಹಣೇ ಪವತ್ತನೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಪವತ್ತಿಕಾಲೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಪೂರಣಕಾಲೇ"**ತಿ ಆಹ। ಮಾತು ಹಿತೋ ಮತ್ತೇಯ್ಯೋ, ಯಸ್ಸ ಪನ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಸೇನ ಸೋ "ಮತ್ತೇಯ್ಯೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸೋ **ಮತ್ತೇಯ್ಯತಾ**ತಿ ಆಹ **"ಮಾತು ಕಾತಬ್ಬವತ್ತೇ"**ತಿ। ಏಸೇವ ನಯೋ **"ಪೇತ್ತೇಯ್ಯತಾಯಾ"**ತಿಆದೀಸು। **ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇಸೂ**ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವಿಸಿಟ್ಠೇಸು ಅಞ್ಞೇಸು, ತೇ ಪನ ಕುಸಲಭಾವೇನ ವುತ್ತಾ ಕುಸಲಾತಿ ಆಹ **"ಏವರೂಪೇಸೂ"**ತಿ। **ಅಧಿಕುಸಲೇಸೂ**ತಿ ಅಭಿವಿಸಿಟ್ಠೇಸು ಕುಸಲೇಸು, ಸಾ ಪನ ಅಭಿವಿಸಿಟ್ಠತಾ ಉಪಾದಾಯುಪಾದಾಯ ಹೋತಿ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಉಕ್ಕಂಸಗತಂ ಅಧಿಕುಸಲಂ, ತದುಕ್ಕಂಸನಯೇನ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅತ್ಥಿ ಕುಸಲಾ, ಅತ್ಥಿ ಅಧಿಕುಸಲಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ನನು ಪಞ್ಞಾಪಾರಮಿಸಙ್ಗಹಞಾಣಸಮ್ಭಾರಭೂತಾ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಪಟಿಲಾಭಪಚ್ಚಯಾ ಕುಸಲಾ ನಾಮ, ಇಮೇ ಪನ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣನಿಬ್ಬತ್ತಕಾ ಪುಞ್ಞಸಮ್ಭಾರಭೂತಾ ಕಸ್ಮಾ ತಥಾ ವುತ್ತಾತಿ? ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತಸನ್ತಾನಗತಾನಂ ಪಾರಮಿಧಮ್ಮಾನಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಪಟಿಲಾಭಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ। ಮಹಾಭಿನೀಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಹಿ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪುಞ್ಞಂ ಕರೋತಿ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಸಮಧಿಗಮಾಯೇವ ಪರಿಣಾಮೇತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಸಸಮ್ಭಾರಾಬ್ಯಾಸೋ, ದೀಘಕಾಲಾಬ್ಯಾಸೋ, ನಿರನ್ತರಾಬ್ಯಾಸೋ, ಸಕ್ಕಚ್ಚಾಬ್ಯಾಸೋತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಅಬ್ಯಾಸಾ ಚತುರಧಿಟ್ಠಾನಪರಿಪೂರಿತಸಮ್ಬನ್ಧಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಮಹಾಬೋಧಿಟ್ಠಾನಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ।

ಸಕಿಮ್ಪೀತಿ ಪಿ-ಸದ್ದೇನ ಅನೇಕವಾರಮ್ಪಿ ಕತಂ ವಿಜಾತಿಯೇನ ಅನ್ತರಿತಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅಭಿಣ್ಹಕರಣೇನಾ**ತಿ ಬಹುಲೀಕಾರೇನ। **ಉಪಚಿತ**ನ್ತಿ ಉಪರೂಪರಿ ವಡ್ಢಿತಂ। **ಪಿಣ್ಡೀಕತ**ನ್ತಿ ಪಿಣ್ಡಸೋ ಕತಂ। **ರಾಸೀಕತ**ನ್ತಿ ರಾಸಿಭಾವೇನ ಕತಂ। ಅನೇಕಕ್ಖತ್ತುಞ್ಹಿ ಪವತ್ತಿಯಮಾನಂ ಕುಸಲಕಮ್ಮಂ ಸನ್ತಾನೇ ತಥಾಲದ್ಧಪರಿಭಾವನಂ ಪಿಣ್ಡೀಭೂತಂ ವಿಯ, ರಾಸೀಭೂತಂ ವಿಯ ಚ ಹೋತಿ। ವಿಪಾಕಂ ಪತಿ ಸಂಹಚ್ಚಕಾರಿಭಾವತ್ತಾ **ಚಕ್ಕವಾಳಂ ಅತಿಸಮ್ಬಾಧಂ ಭವಗ್ಗಂ ಅತಿನೀಚಂ,** ಸಚೇ ಪನೇ ತಂ ರೂಪಂ ಸಿಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ವಿಪುಲತ್ತಾ**ತಿ ಮಹನ್ತತ್ತಾ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಮೇತ್ತಾಕರುಣಾಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಗ್ಗಹಿತತಾಯ ದುರಸಮುಸ್ಸಾರಿತಂ ಪಮಾಣಕರಣಧಮ್ಮನ್ತಿ ಪಮಾಣರಹಿತತಾಯ "ಅಪ್ಪಮಾಣ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಅಪ್ಪಮಾಣತ್ತಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಅಧಿಭವತೀತಿ ಫಲಸ್ಸ ಉಳಾರಭಾವೇನ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ತಿಟ್ಠತಿ। ಅತ್ಥತೋ ಪಣೀತಪಣೀತಾನಂ ಭೋಗಾನಂ ಪಟಿಲಾಭೋ ಏವಾತಿ ಆಹ **"ಅತಿರೇಕಂ ಲಭತೀ"**ತಿ। **ಅಧಿಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ವಿನ್ದತಿ, ನಿಬ್ಬತ್ತಮಾನೋವ ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕದೇಸೇನ ಅಫುಸಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಪ್ಪದೇಸೇಹಿ ಫುಸನತೋ ಸಬ್ಬಪ್ಪದೇಸೇಹಿ ಫುಸನ್ತಿಯೋ ಏತೇಸಂ ಪಾದತಲಾನಂ ಸನ್ತೀತಿ **"ಸಬ್ಬಾವನ್ತೇಹಿ ಪಾದತಲೇಹೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ನಿಕ್ಖಿಪನೇ ಸಬ್ಬೇ ಪಾದತಲಪ್ಪದೇಸಾ ಸಂಹಚ್ಚಕಾರಿನೋ ಅನಿನ್ನತಾಯ ಸಮಭಾವತೋ, ಏವಂ ಉದ್ಧರಣೇಪೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಸಮಂ ಫುಸತಿ, ಸಮಂ ಉದ್ಧರತೀ"**ತಿ। ಇದಾನಿ ಇಮಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಸಮಧಿಗಮೇನ ಲದ್ಧಬ್ಬನಿಸ್ಸನ್ದಫಲವಿಭಾವನಮುಖೇನ ಆನುಭಾವಂ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ಸಚೇಪಿ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ನರಕ**ನ್ತಿ ಆವಾಟಂ। **ಅನ್ತೋ ಪವಿಸತಿ** ಸಮಭಾವಾಪತ್ತಿಯಾ। **"ಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣೇನ ಪತಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಟ್ಠಾನ"**ನ್ತಿ ಇದಂ ಯಂ ಭೂಮಿಪ್ಪದೇಸಂ ಪಾದತಲಂ ಫುಸತಿ, ತತ್ಥ ಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಮ್ಪಿ ಫುಸನವಸೇನ ಪತಿಟ್ಠಾತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸ ಪನ ತಥಾ ಪತಿಟ್ಠಾನಂ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದತಾಯ ಏವಾತಿ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದತಾಯ ಆನುಭಾವಕಿತ್ತನೇ "ಲಕ್ಖಣನ್ತರಾನಯನಂ ಕಿಮತ್ಥಿಯ"ನ್ತಿ ನ ಚಿನ್ತೇತಬ್ಬಂ। **ಸೀಲತೇಜೇನಾ**ತಿ ಸೀಲಪ್ಪಭಾವೇನ। **ಪುಞ್ಞತೇಜೇನಾ**ತಿ ಕುಸಲಪ್ಪಭಾವೇನ। **ಧಮ್ಮತೇಜೇನಾ**ತಿ ಞಾಣಪ್ಪಭಾವೇನ। ತೀಹಿಪಿ ಪದೇಹಿ ಭಗವತೋ ಬುದ್ಧಭೂತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾ ಗಹಿತಾ, **"ದಸನ್ನಂ ಪಾರಮೀನ"**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಬುದ್ಧಕರಧಮ್ಮಾ ಗಹಿತಾ।

೧೦೧. **ಮಹಾಸಮುದ್ದೋವ ಸೀಮಾ** ಸಬ್ಬಭೂಮಿಸ್ಸರಭಾವತೋ। **"ಅಖಿಲಮನಿಮಿತ್ತಮಕಣ್ಡಕ"**ನ್ತಿ ತೀಹಿಪಿ ಪದೇಹಿ ಥೇಯ್ಯಾಭಾವೋವ ವುತ್ತೋತಿ ಆಹ **"ನಿಚ್ಚೋರ"**ನ್ತಿಆದಿ । **ಖರಸಮ್ಫಸ್ಸಟ್ಠೇನಾತಿ** ಘಟ್ಟನೇನ ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸಭಾವೇನ **ಖಿಲಾತಿ**। **ಉಪದ್ದವಪಚ್ಚಯಟ್ಠೇನಾತಿ** ಅನತ್ಥಹೇತುತಾಯ **ನಿಮಿತ್ತಾತಿ**। **"ಅಖಿಲ"**ನ್ತಿಆದಿನಾ ಏಕಚಾರೀಹಿ ಚೋರಾಭಾವೋ ವುತ್ತೋ, **"ನಿರಬ್ಬುದ"**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಗಣಬನ್ಧವಸೇನ ವಿಚರಣಚೋರಾಭಾವೋ ವುತ್ತೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಗುಮ್ಬಂ ಗುಮ್ಬಂ ಹುತ್ವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅವಿಕ್ಖಮ್ಭನೀಯೋತಿ** ನ ವಿಬನ್ಧನೀಯೋ ಕೇನಚಿ ಅಪ್ಪಟಿಬಾಹನೀಯೋ ಠಾನತೋ ಅನಿಕ್ಕಡ್ಢನೀಯೋ। ಪಟಿಪಕ್ಖಂ ಅನಿಟ್ಠಂ ಅತ್ಥೇತೀತಿ **ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೋ,** ಏತೇನ ಪಾಕಟಭಾವೇನ ವಿರೋಧಂ ಅಕರೋನ್ತೋ ವೇರಿಪುಗ್ಗಲೋ ವುತ್ತೋ। ಪಟಿವಿರುದ್ಧೋ ಅಮಿತ್ತೋ **ಪಚ್ಚಾಮಿತ್ತೋ,** ಏತೇನ ಪಾಕಟಭಾವೇನ ವಿರೋಧಂ ಕರೋನ್ತೋ ವೇರಿಪುಗ್ಗಲೋ ವುತ್ತೋ। **ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿಂಸು,** ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಸಯಮೇವ ವಿಘಾತಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು ಚೇವ ಸಾವಕತ್ತಞ್ಚ ಪವೇದೇಸುಂ।

"ಕಮ್ಮ"ನ್ತಿಆದೀಸು **ಕಮ್ಮಂ ನಾಮ** ಬುದ್ಧಭಾವಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಕತೂಪಚಿತೋ ಲಕ್ಖಣಸಂವತ್ತನಿಯೋ ಪುಞ್ಞಸಮ್ಭಾರೋ। ತೇನಾಹ **"ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಾಧಿಕಾನೀ"**ತಿಆದಿ। **ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ ನಾಮ** ತಸ್ಸೇವ ಪುಞ್ಞಸಮ್ಭಾರಸ್ಸ ಕರಣಕಾಲೇ ಕೇನಚಿ ಅಕಮ್ಪನೀಯಸ್ಸ ದಳ್ಹಾವತ್ಥಿತಭಾವಸ್ಸ ಅನುಚ್ಛವಿಕೋ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದತಾಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಪರೇಹಿ ಅವಿಕ್ಖಮ್ಭನೀಯತಾಯ ಞಾಪಕನಿಮಿತ್ತಭಾವೋ, ಸ್ವಾಯಂ ನಿಮಿತ್ತಭಾವೋ ತಸ್ಸೇವ ಲಕ್ಖಣಸ್ಸಾತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ **"ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ ನಾಮ...ಪೇ॰... ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಠಾನಗಮನೇಸು ಪಾದಾನಂ ದಳ್ಹಾವತ್ಥಿತಭಾವೋ **ಲಕ್ಖಣಂ ನಾಮ**। ಪಾದಾನಂ ಭೂಮಿಯಂ ಸಮಂ ನಿಕ್ಖಿಪನಂ, ಪಾದತಲಾನಂ ಸಬ್ಬಭಾಗೇಹಿ ಫುಸನಂ, ಸಮಮೇವ ಉದ್ಧರಣಂ, ತಸ್ಮಾ ಸುಟ್ಠು ಸಮಂ ಸಬ್ಬಭಾಗೇಹಿ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಪಾದಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದೋ,** ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದತಾತಿ** ವುಚ್ಚತಿ ಲಕ್ಖಣಂ। ಸುಟ್ಠು ಸಮಂ ಭೂಮಿಯಾ ಫುಸನೇನೇವ ಹಿ ನೇಸಂ ತತ್ಥ ದಳ್ಹಾವತ್ಥಿತಭಾವೋ ಸಿದ್ಧೋ, ಯಂ "ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಲಕ್ಖಣಾನಿಸಂಸೋತಿ** ಲಕ್ಖಣಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಉದ್ರಯೋ, ಲಕ್ಖಣಸಂವತ್ತನಿಯಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಆನಿಸಂಸಫಲನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ನಿಸ್ಸನ್ದಫಲಂ ಪನ ಹೇಟ್ಠಾ ಭಾವಿತಮೇವ।

೧೦೨. **ಕಮ್ಮಾದಿಭೇದೇತಿ** ಕಮ್ಮಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಲಕ್ಖಣ ಲಕ್ಖಣಾನಿಸಂಸವಿಸಞ್ಞಿತೇ ವಿಭಾಗೇ। **ಗಾಥಾಬನ್ಧಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ,** ಅತ್ಥೋ ಪನ ಅಪುಬ್ಬಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಪೋರಾಣಕತ್ಥೇರಾತಿ** ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ। **ವಣ್ಣನಾಗಾಥಾತಿ** ಥೋಮನಾಗಾಥಾ ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಥೋಮನಾವಸೇನ ಪವತ್ತತ್ತಾ। **ಅಪರಭಾಗೇ ಥೇರಾ** ನಾಮ ಪಾಳಿಂ, ಅಟ್ಠಕಥಞ್ಚ ಪೋತ್ಥಕಾರೋಪನವಸೇನ ಸಮಾಗತಾ ಮಹಾಥೇರಾ, ಯೇ ಸಾಟ್ಠಕಥಂ ಪಿಟಕತ್ತಯಂ ಪೋತ್ಥಕಾರುಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಸದ್ಧಮ್ಮಂ ಅದ್ಧನಿಯಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಂ ಅಕಂಸು। **ಏಕಪದಿಕೋತಿ "ದಳ್ಹಸಮಾದಾನೋ ಅಹೋಸೀ"**ತಿಆದಿಪಾಠೇ ಏಕೇಕಪದಗಾಹೀ। **ಅತ್ಥುದ್ಧಾರೋತಿ** ತದತ್ಥಸ್ಸ ಸುಖಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಗಾಥಾಬನ್ಧವಸೇನ ಉದ್ಧರಣತೋ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರಭೂತೋ, ತಯಿದಂ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಪದಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಾಥಾಬನ್ಧವಸೇನ ತದತ್ಥವಿಚಾರಣಭಾವದಸ್ಸನಂ, ನ ಪನ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕೇನ ಠಪಿತಭಾವಪಟಿಕ್ಖಿಪನನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ ವಚೀಸಚ್ಚಸ್ಸ ಬಹುಕಾರತಂ, ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಮುಸಾವಾದಸ್ಸ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಅನನ್ತರಮೇವ ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಧಮ್ಮೇ ವದನ್ತೋಪಿ ತತೋ ವಚೀಸಚ್ಚಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಕಥೇತಿ **ಸಚ್ಚೇತಿ** ವಾ ಸನ್ನಿಧಾನೇವ "ಧಮ್ಮೇ"ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾ ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಧಮ್ಮಾ ಏವ ಯುತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಧಮ್ಮೇತಿ ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಧಮ್ಮೇ"**ತಿ। ಗೋಬಲೀಬದ್ದಞಾಯೇನ ವಾ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಇನ್ದ್ರಿಯದಮನೇತಿ** ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೇ। ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಗ್ಗಹಣೇನಸ್ಸ ವಾರಿತ್ತಸೀಲಮೇವ ಗಹಿತನ್ತಿ ಇತರಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ ಸಂಯಮಸ್ಸೇವ ಗಹಣಂ ಕತನ್ತಿ **"ಸಂಯಮೇತಿ ಸೀಲಸಂಯಮೇ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸುಚಿ** ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಸೇನ, ತಂ **ಸೋಚೇಯ್ಯಂ,** ಕಾಯಸುಚರಿತಾದಿ। ಏತಸ್ಸೇವ ಹಿ ವಿಭಾಗಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಪುನ ವುತ್ತಂ, ಮನೋಸೋಚೇಯ್ಯಗ್ಗಹಣೇನ ವಾ ಝಾನಾದಿಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾನಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹನತ್ಥಂ **ಸೋಚೇಯ್ಯಗ್ಗಹಣಂ**। **ಆಲಯಭೂತನ್ತಿ** ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ। **ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮನ್ತಿ** ಉಪೋಸಥದಿವಸೇ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಸಮಾಚರಿತಬ್ಬಂ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ **ಉಪೋಸಥೋ** ಸಹಚರಣಞಾಯೇನ। **"ಅವಿಹಿಂಸಾಯಾತಿ** ಸತ್ತಾನಂ ಅವಿಹೇಠನಾಯಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಪನ ಸೀಲಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಗಹಿತಂ। ತಸ್ಮಾ **ಅವಿಹಿಂಸಾಯಾತಿ** ಕರುಣಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅವಿಹಿಂಸಾಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಚೇತ್ಥ ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾಸಾಮಞ್ಞೇನ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಾ ಉಪಚಾರಾವತ್ಥಾ ಗಹಿತಾ ಲಕ್ಖಣಹಾರನಯೇನ। **ಸಕಲ**ನ್ತಿ ಅನವಸೇಸಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ। ಏವಮೇತ್ಥ ಕಾಮಾವಚರತ್ತಭಾವಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ತಂಸಂವತ್ತನಿಕಕಾಮಾವಚರಕುಸಲಧಮ್ಮಾ ಏವ ಪಾರಮಿತಾಸಙ್ಗಹಪುಞ್ಞಸಮ್ಭಾರಭೂತಕಾಯಸುಚರಿತಾದೀಹಿ ದ್ವಾದಸಧಾ ವಿಭತ್ತಾ ಏವ। ಗಾಥಾಯಂ "ಸಚ್ಚೇ"ತಿಆದಿನಾ ದಸಧಾ ಸಙ್ಗಯ್ಹ ದಸ್ಸಿತಾ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸಲಕ್ಖಣೇಪಿ।

ಅಂನುಭೀತಿ ಗಾಥಾಸುಖತ್ಥಂ ಅಕಾರಂ ಸಾನುನಾಸಿಕಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೀತಿ **ವೇಯಞ್ಜನಿಕಾ**। **ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಪಟಿಬಾಹಿತಬ್ಬಂ **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ, **ತಸ್ಸ** ವಾ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಸ್ಸ। ಲಕ್ಖಣಸೀಸೇನ ಚೇತ್ಥ ತಂಸಂವತ್ತನಿಕಪುಞ್ಞಸಮ್ಭಾರೋ ವುಚ್ಚತಿ।

ಪಾದತಲಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೦೪. **ಭಯಂ** ನಾಮ ಭೀತಿ, ತಂ ಪನ ಉಬ್ಬಿಜ್ಜನಾಕಾರೇನ, ಉತ್ತಸನಾಕಾರೇನ ಚ ಪವತ್ತಿಯಾ ದುವಿಧನ್ತಿ ಆಹ **"ಉಬ್ಬೇಗಭಯಞ್ಚೇವ ಉತ್ತಾಸಭಯಞ್ಚಾ"**ತಿ। ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಭಯಂ ವಿಭಾಗೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಪನೂದಿತಾ**ತಿ ಯಥಾ ಚೋರಾದಯೋ ವಿಲುಪ್ಪನಬನ್ಧನಾದೀನಿ ಪರಸ್ಸ ನ ಕರೋನ್ತಿ, ಕತಞ್ಚ ಪಚ್ಚಾಹರಣಾದಿನಾ ಪಟಿಪಾಕತಿಕಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಯಥಾ ಚ ಚಣ್ಡಹತ್ಥಿಆದಯೋ ದೂರತೋ ಪರಿವಜ್ಜಿತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಪರಿವಜ್ಜಿತೇ ತಸ್ಸ ಯಥಾ ಠಾನೇ ಠಿತೇಹಿ ಅಭಿಭವೋ ನ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಅಪನೂದಿತಾ। **ಅತಿವಾಹೇತೀ**ತಿ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇತಿ। **ತಂ ಠಾನ**ನ್ತಿ ತಂ ಸಾಸಙ್ಕಟ್ಠಾನಂ। **ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ, ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾನ**ನ್ತಿ ವಾ ಅನಾದರೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। ಸಹ ಪರಿವಾರೇನಾತಿ **ಸಪರಿವಾರಂ**। ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಿ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ದೇನ್ತೋ ಯದಾ ತಸ್ಸ ಪರಿವಾರಭಾವೇನ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ದೇತಿ, ಏವಂ ತಸ್ಸ ತಂ ದಾನಮಯಂ ಪುಞ್ಞಂ ಸಪರಿವಾರಂ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ತಮತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತತ್ಥ ಅನ್ನ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಯಥಾ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ತಸ್ಸ ಅನ್ನದಾನಸ್ಸ ಪರಿವಾರೋ, ಏವಂ ತಸ್ಸ ಸಕ್ಕಚ್ಚಕರಣಂ ಪೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಅಥ ಖೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಯಾಗುಭತ್ತಂ ದತ್ವಾವ ಅದಾಸೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಏಸ ನಯೋ ಇತೋ ಪರತೋಪಿ। **ಸುತ್ತಂ ವಟ್ಟೇತೀ**ತಿ ಚೀವರಸ್ಸ ಸಿಬ್ಬನಸುತ್ತಕಂ ದುವಟ್ಟತಿವಟ್ಟಾದಿವಸೇನ ವಟ್ಟಿತಂ ಅಕಾಸಿ। **ರಜನ**ನ್ತಿ ಅಲ್ಲಿಆದಿರಜನವತ್ಥುಂ। **ಪಣ್ಡುಪಲಾಸ**ನ್ತಿ ರಜನುಪಗಮೇವ ಪಣ್ಡುವಣ್ಣಂ ಪಲಾಸಂ।

ಹೇಟ್ಠಿಮಾನೀತಿ ಅನ್ನಾದೀನಿ **ಚತ್ತಾರಿ**। **ನಿಸದ**ಗ್ಗಹಣೇನೇವ ನಿಸದಪೋತೋಪಿ ಗಹಿತೋ। **ಚೀನಪಿಟ್ಠಂ** ಸಿನ್ದುರಕಚುಣ್ಣಂ। **ಕೋಜವ**ನ್ತಿ ಉದ್ದಲೋಮಿಏಕನ್ತಲೋಮಿಆದಿಕೋಜವತ್ಥರಣ। **ಸುವಿಭತ್ತಅನ್ತರಾನೀ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ವಿಭತ್ತಅನ್ತರಾನಿ, ಏತೇನ ಚಕ್ಕಾವಯವಟ್ಠಾನಾನಂ ಸುಪರಿಚ್ಛಿನ್ನತಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಲದ್ಧಾಭಿಸೇಕಾ ಖತ್ತಿಯಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಜಿತೇ ವಿಸವಿತಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಕೇ ಚತೂಹಿ ಸಙ್ಗಹವತ್ಥೂಹಿ ರಞ್ಜೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ನ ಇತರಾತಿ ಆಹ **"ರಾಜಾನೋತಿ ಅಭಿಸಿತ್ತಾ"**ತಿ। ರಾಜತೋ ಯಥಾಲದ್ಧಗಾಮನಿಗಮಾದಿಂ ಇಸ್ಸರವತಾಯ ಭುಞ್ಜನ್ತೀತಿ **ಭೋಜಕಾ,** ತಾದಿಸೋ ಭೋಗೋ ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥಿ , ತತ್ಥ ವಾ ನಿಯುತ್ತಾತಿ **ಭೋಗಿಕಾ,** ತೇ ಏವ **"ಭೋಗಿಯಾ"**ತಿ ವುತ್ತಾ। **ಸಪರಿವಾರಂ ದಾನ**ನ್ತಿ ವುತ್ತನಯೇನ ಸಪರಿವಾರದಾನಂ। **ಜಾನಾತೂ**ತಿ "ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಜಾನಾತೂ"ತಿ ಇಮಿನಾ ವಿಯ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ **ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣ**ನ್ತಿ ಲಕ್ಖಣಸ್ಸೇವ ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖತಾ ದಸ್ಸಿತಾ। ಏವಂ ಸತಿ ತಿಕಮೇವ ಸಿಯಾ, ನ ಚತುಕ್ಕಂ, ತಸ್ಮಾ ಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಮಹಾಪರಿವಾರತಾಯ ಞಾಪಕನಿಮಿತ್ತಭಾವೋ ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ ನಾಮ। ತೇನೇವಾಹ "ಸಪರಿವಾರಂ...ಪೇ॰... ಜಾನಾತೂತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತ"ನ್ತಿ। "ದೀಘಾಯುಕತಾಯ ತಂ ನಿಮಿತ್ತ"ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೦೭) ಚ ವಕ್ಖತಿ, ತಥಾ "ತಂ ಲಕ್ಖಣಂ ಭವತಿ ತದತ್ಥಜೋತಕ"ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೨೧) ಚ। ನಿಸ್ಸನ್ದಫಲಂ ಪನ ಪಟಿಪಕ್ಖಾಭಿಭವೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತೇನೇವಾಹ ಗಾಥಾಯಂ "ಸತ್ತುಮದ್ದನೋ"ತಿ।

೨೦೫. ಏತನ್ತಿ ಏತಂ ಗಾಥಾಬನ್ಧಭೂತಂ ವಚನಂ, ತಂ ಪನತ್ಥತೋ ಗಾಥಾ ಏವಾತಿ ಆಹ **“ಇಮಾ ತದತ್ಥಪರಿದೀಪನಾ ಗಾಥಾ ವುಚ್ಚನ್ತೀ”**ತಿ।

ಪುರತ್ಥಾತಿ ವಾ “ಪುರೇ”ತಿ ವುತ್ತತೋಪಿ ಪುಬ್ಬೇ। ಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ನ ಅತೀತಾಯ ಏಕಜಾತಿಯಂ, ನಾಪಿ ಕತಿಪಯಜಾತೀಸು, ಅಥ ಖೋ ಪುರಿಮಪುರಿಮತರಾಸು ತಥಾವ ಪಟಿಪನ್ನೋ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಪುರೇ ಪುರತ್ಥಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಮಿಸ್ಸಾಪಿ ಜಾತಿಯಂ ಅತೀತಕಾಲವಸೇನ “ಪುರೇಪುರತ್ಥಾ”ತಿ ವತ್ತುಂ ಲಬ್ಭಾತಿ ತತೋ ವಿಸೇಸನತ್ಥಂ “ಪುರಿಮಾಸು ಜಾತೀಸೂ”ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **“ಇಮಿಸ್ಸಾ”**ತಿಆದಿ। ಕೇಚಿ “ಇಮಿಸ್ಸಾ ಜಾತಿಯಾ ಪುಬ್ಬೇ ತುಸಿತದೇವಲೋಕೇ ಕತಕಮ್ಮಪಟಿಕ್ಖೇಪವಚನ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ತೇಸಂ ಮತಿಮತ್ತಂ ತತ್ಥ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಕತಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। **ಅಪನೂದನೋ**ತಿ ಅಪನೇತಾ। **ಅಧಿಮುತ್ತೋ**ತಿ ಯುತ್ತಪಯುತ್ತೋ।

ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮೇನಾತಿ ದಾನಾದಿಪುಞ್ಞಕಮ್ಮೇನ। **ಏವಂ ಸನ್ತೇ**ತಿ ಸತಮತ್ತೇನ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮೇನ ಏಕೇಕಂ ಲಕ್ಖಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಸತಿ। **ನ ರೋಚಯಿಂಸೂ**ತಿ ಕೇವಲಂ ಸತಮತ್ತೇನ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮೇನ ಲಕ್ಖಣನಿಬ್ಬತ್ತಿಂ ನ ರೋಚಯಿಂಸು ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ। ಕಥಂ ಪನ ರೋಚಯಿಂಸೂತಿ ಆಹ **“ಅನನ್ತೇಸು ಪನಾ”**ತಿಆದಿ। **ಏಕೇಕಂ ಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಏಕೇಕಂ ದಾನಾದಿಪುಬ್ಬಕಮ್ಮಂ। **ಏಕೇಕಂ ಸತಗುಣಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಅನನ್ತಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸು ಯತ್ತಕಾ ಸತ್ತಾ, ತೇಹಿ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಸತಕ್ಖತ್ತುಂ ಕತಾನಿ ದಾನಾದಿಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಾನಿ ಯತ್ತಕಾನಿ, ತತೋ ಏಕೇಕಂ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ ಮಹಾಸತ್ತೇನ ಸತಗುಣಂ ಕತಂ “ಸತ”ನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ತಸ್ಮಾ ಇಧ **ಸತ**-ಸದ್ದೋ ಬಹುಭಾವಪರಿಯಾಯೋ, ನ ಸಙ್ಖ್ಯಾವಚನೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ “ಸತಗ್ಘಿ ಸತಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ”ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ತೇನಾಹ **“ತಸ್ಮಾ ಸತಪುಞ್ಞಲಕ್ಖಣೋತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ರೋಚಯಿಂಸೂ”**ತಿ।

ಆಯತಪಣ್ಹಿತಾದಿತಿಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೦೬. **ಸರಸಚುತಿ** ನಾಮ ಜಾತಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಯಾವಜೀವಂ ಜೀವಿತ್ವಾ ಪಕತಿಯಾ ಮರಣಂ। ಆಕಡ್ಢಜಿಯಸ್ಸ ಧನುದಣ್ಡಸ್ಸ ವಿಯ ಪಾದಾನಂ ಅನ್ತೋಮುಖಂ ಕುಟಿಲತಾಯ **ಅನ್ತೋವಙ್ಕಪಾದತಾ**। ಬಹಿಮುಖಂ ಕುಟಿಲತಾಯ **ಬಹಿವಙ್ಕಪಾದತಾ**। ಪಾದತಲಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ ಊನತಾಯ **ಉಕ್ಕುಟಿಕಪಾದತಾ**। ಅಗ್ಗಪಾದೇನ ಖಞ್ಜನಕಾ **ಅಗ್ಗಕೋಣ್ಡಾ**। ಪಣ್ಹಿಪ್ಪದೇಸೇನ ಖಞ್ಜನಕಾ **ಪಣ್ಹಿಕೋಣ್ಡಾ**। **ಉನ್ನತಕಾಯೇನಾ**ತಿ ಅನೋನತಭಾವೇನ ಸಮುಸ್ಸಿತಸರೀರೇನ । **ಮುಟ್ಠಿಕತಹತ್ಥಾ**ತಿ ಆವುಧಾದೀನಂ ಗಹಣತ್ಥಂ ಕತಮುಟ್ಠಿಹತ್ಥಾ। **ಫಣಹತ್ಥಕಾ**ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಂಸಟ್ಠಙ್ಗುಲಿಹತ್ಥಾ। **ಇದಮೇತ್ಥ ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಇಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಲಕ್ಖಣಾನಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ದೀಘಾಯುಕತಾಯ ಞಾಪಕನಿಮಿತ್ತಭಾವೋ ಏತ್ಥ ಆಯತಪಣ್ಹಿತಾ, ದೀಘಙ್ಗುಲಿತಾ ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗತ್ತತಾತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಲಕ್ಖಣತ್ತಯೇ ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕತ್ತಂ। ನಿಸ್ಸನ್ದಫಲಂ ಪನ ಅನನ್ತರಾಯತಾದಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

೨೦೭. ಭಾಯಿತಬ್ಬವತ್ಥುನಿಮಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಮ್ಪಿ ಭಯಂ ಅತ್ತಸಿನೇಹಹೇತುಕಂ ಪಹೀನಸಿನೇಹಸ್ಸ ತದಭಾವತೋತಿ ಆಹ **“ಯಥಾ ಮಯ್ಹಂ ಮರಣತೋ ಭಯಂ ಮಮ ಜೀವಿತಂ ಪಿಯ”**ನ್ತಿ। **ಸುಚಿಣ್ಣೇನಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಕತೂಪಚಿತೇನ ಸುಚರಿತಕಮ್ಮುನಾ।

ಚವಿತ್ವಾತಿ ಸಗ್ಗತೋ ಚವಿತ್ವಾ। **“ಸುಜಾತಗತ್ತೋ ಸುಭುಜೋ”**ತಿ ಆದಯೋ ಸರೀರಾವಯವಗುಣಾ ಇಮೇಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಅವಿನಾಭಾವಿನೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಾ। **ಚಿರಯಪನಾಯಾ**ತಿ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಚಿರಕಾಲಂ ಪವತ್ತನಾಯ। ತೇನಾಹ **“ದೀಘಾಯುಕಭಾವಾಯಾ”**ತಿ। **ತತೋ**ತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಹುತ್ವಾ ಯಾಪನತೋ। **ವಸಿಪ್ಪತ್ತೋ**ತಿ ಝಾನಾದೀಸು ವಸೀಭಾವಞ್ಚೇವ ಚೇತೋವಸಿಭಾವಞ್ಚ ಪತ್ತೋ **ಹುತ್ವಾ,** ಕಥಂ ಇದ್ಧಿಭಾವನಾಯ ಇದ್ಧಿಪಾದಭಾವನಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಾಪೇತಿ ಚಿರತರನ್ತಿ ಯೋಜನಾ।

ಸತ್ತುಸ್ಸದತಾಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೧೦೮. ರಸೋ ಜಾತೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ರಸಿತಾನಿ,** ಮಹಾರಸಾನಿ। ತೇನಾಹ "**ರಸಸಮ್ಪನ್ನಾನ**"ನ್ತಿ। **ಪಿಟ್ಠಖಜ್ಜಕಾದೀನೀತಿ** ಪೂಪಸಕ್ಖಲಿಮೋದಕಾದೀನಿ। **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಪನ ಕದಲಿಫಲಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಪಿಟ್ಠಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಚಿತಬ್ಬಪಾಯಸಂ **ಪಿಟ್ಠಪಾಯಸಂ।** **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ತಥಾರೂಪಭೋಜ್ಜಯಾಗುಆದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಇಧ ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ ನಾಮ ಸತ್ತುಸ್ಸದತಾಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಪಣೀತಲಾಭಿತಾಯ ಞಾಪಕನಿಮಿತ್ತಭಾವೋ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಲಕ್ಖಣೇ ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

೧೦೯. **ಉತ್ತಮೋ ಅಗ್ಗರಸದಾಯಕೋತಿ** ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಉತ್ತಮೋ ಲೋಕನಾಥೋ ಅಗ್ಗಾನಂ ಪಣೀತಾನಂ ರಸಾನಂ ದಾಯಕೋ। **ಉತ್ತಮಾನಂ ಅಗ್ಗರಸಾನನ್ತಿ** ಪಣೀತೇಸುಪಿ ಪಣೀತರಸಾನಂ। **ಖಜ್ಜಭೋಜ್ಜಾದಿಜೋತಕನ್ತಿ** ಖಜ್ಜಭೋಜ್ಜಾದಿಲಾಭಜೋತಕಂ। ಲಾಭಸಂವತ್ತನಿಕಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಫಲಂ "**ಲಾಭಸಂವತ್ತನಿಕ**"ನ್ತಿ ಕಾರಣೂಪಚಾರೇನ ವದತಿ। **ತದತ್ಥಜೋತಕನ್ತಿ** ವಾ ತಸ್ಸ ಪಣೀತಭೋಜನದಾಯಕತ್ತಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಜೋತಕಂ। **ತದಾಧಿಗಚ್ಛತೀತಿ** ಏತ್ಥ **ಆ**-ಕಾರೋ ನಿಪಾತಮತ್ತನ್ತಿ ಆಹ "**ತಂ ಅಧಿಗಚ್ಛತೀ**"ತಿ। **ಲಾಭಿರುತ್ತಮನ್ತಿ** ರ-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ।

ಕರಚರಣಾದಿಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೧೧೦. **ಪಬ್ಬಜಿತಪರಿಕ್ಖಾರಂ** ಪತ್ತಚೀವರಾದಿಂ **ಗಿಹಿಪರಿಕ್ಖಾರಂ** ವತ್ಥಾವುಧಯಾನಸಯನಾದಿಂ।

ಸಬ್ಬನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಉಪಕಾರಂ। **ಮಕ್ಖೇತ್ವಾ ನಾಸೇತಿ** ಮಕ್ಖಿಭಾವೇ ಠತ್ವಾ। **ತೇಲೇನ ವಿಯ ಮಕ್ಖೇತೀತಿ** ಸತಧೋತತೇಲೇನ ಮಕ್ಖೇತಿ ವಿಯ। **ಅತ್ಥಸಂವಡ್ಢನಕಥಾಯಾತಿ** ಹಿತಾವಹಕಥಾಯ। **ಕಥಾಗಹಣಞ್ಚೇತ್ಥ** ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ। ಪರೇಸಂ ಹಿತಾವಹೋ ಕಾಯಪಯೋಗೋಪಿ **ಅತ್ಥಚರಿಯಾ।** ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ವಚೀಪಯೋಗವಸೇನೇವ ಅತ್ಥಚರಿಯಾ ವುತ್ತಾ।

ಸಮಾನತ್ತತಾಯಾತಿ ಸದಿಸಭಾವೇ ಸಮಾನಟ್ಠಾನೇ ಠಪನೇನ, ತಂ ಪನಸ್ಸ ಸಮಾನಟ್ಠಾನೇ ಠಪನಂ ಅತ್ತಸದಿಸತಾಕರಣಂ, ಸುಖೇನ ಏಕಸಮ್ಭೋಗತಾ, ಅತ್ತನೋ ಸುಖುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ; ತಸ್ಸ ಚ ದುಕ್ಖುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ತೇನ ಅತ್ತನೋ ಏಕಸಮ್ಭೋಗತಾತಿ ಆಹ "**ಸಮಾನಸುಖದುಕ್ಖಭಾವೇನಾ**"ತಿ। ಸಾ ಚ ಸಮಾನಸುಖದುಕ್ಖತಾ ಏಕತೋ ನಿಸಜ್ಜಾದಿನಾ ಪಾಕಟಾ ಹೋತೀತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಏಕಾಸನೇ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಏಕಪರಿಭೋಗೋ ಕಾತುಂ** ಜಾತಿಯಾ ಹೀನತ್ತಾ। **ತಥಾ ಅಕರಿಯಮಾನೇ ಚ ಸೋ ಕುಜ್ಝತಿ** ಭೋಗೇನ ಅಧಿಕತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ **ದುಸ್ಸಙ್ಗಹೋ। ನ ಹಿ ಸೋ ಏಕಪರಿಭೋಗಂ ಇಚ್ಛತಿ** ಜಾತಿಯಾ ಹೀನಭಾವತೋ। **ನ ಅಕರಿಯಮಾನೇ ಚ ಕುಜ್ಝತಿ** ಭೋಗೇನ ಹೀನಭಾವತೋ। **ಉಭೋಹೀತಿ** ಜಾತಿಭೋಗೇಹಿ। **ಸದಿಸೋಪಿ ಸುಸಙ್ಗಹೋ** ಏಕಸದಿಸಭಾವೇನೇವ ಇತರೇನ ಸಹ ಏಕಪರಿಭೋಗಸ್ಸ ಪಚ್ಚಾಸೀಸಾಯ, ಅಕರಣೇ ಚ ತಸ್ಸ ಕುಜ್ಝನಸ್ಸಾಭಾವತೋ। **ಅದೀಯಮಾನೇಪಿ** ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಆಮಿಸೇ **ಅಕರಿಯಮಾನೇಪಿ** ಸಙ್ಗಹೇ। **ನ ಪಾಪಕೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಪಸ್ಸತಿ** ಪೇಸಲಭಾವತೋ। ತತೋ ಏವ **ಪರಿಭೋಗೋಪಿ...ಪೇ॰... ಹೋತಿ। ಏವರೂಪನ್ತಿ** ಗಿಹೀ ಚೇ, ಉಭೋಹಿ ಸದಿಸಂ; ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಚೇ, ಸೀಲವನ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಸುಸಙ್ಗಹಿತಾವ ಹೋನ್ತೀತಿ ಸುಟ್ಠು ಸಙ್ಗಹಿತಾ ಏವ ಹೋನ್ತಿ ದಳ್ಹಭತ್ತಿಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ "**ನ ಭಿಜ್ಜನ್ತೀ**"ತಿ।

ದಾನಾದಿಸಙ್ಗಹಕಮ್ಮನ್ತಿ ದಾನಾದಿಭೇದಂ ಪರಸಙ್ಗಣ್ಹನವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಕುಸಲಕಮ್ಮಂ।

೧೧೧. **ಅನವಞ್ಞಾತೇನ** ಅಪರಿಭೂತೇನ ಸಮ್ಭಾವಿತೇನ। **ಪಮೋದೋ** ವುಚ್ಚತಿ ಹಾಸೋ, **ನ ಅಪ್ಪಮೋದೇನಾತಿ** ಏತ್ಥ ಪಟಿಸೇಧದ್ವಯೇನ ಸೋ ಏವ ವುತ್ತೋ। ಸೋ ಚ ಓದಗ್ಯಸಭಾವತ್ತಾ ನ ದೀನೋ ಧಮ್ಮೂಪಸಞ್ಹಿತತ್ತಾ ನ ಗಬ್ಭಯುತ್ತೋತಿ ಆಹ "**ನ ದೀನೇನ ನ ಗಬ್ಭಿತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ**"ತಿ। ಸತ್ತಾನಂ ಅಗಣ್ಹನಗುಣೇನಾತಿ ಯೋಜನಾ।

ಅತಿರುಚಿರನ್ತಿ ಅತಿವಿಯ ರುಚಿರಕತಂ, ತಂ ಪನ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ಪಸಾದಾವಹನ್ತಿ ಆಹ "**ಸುಪಾಸಾದಿಕ**"ನ್ತಿ। **ಸುಟ್ಠು ಛೇಕ**ನ್ತಿ ಅತಿವಿಯ ಸುನ್ದರಂ। **ವಿಘಾತಬ್ಬೋ**ತಿ ವಿಘಾತುಂ ಸನ್ದಿಸಿತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೋ। ಪಿಯಂ ವದತೀತಿ **ಪಿಯವದೂ** ಯಥಾ "ಸಬ್ಬವಿದೂ"ತಿ। ಸುಖಮೇವ ಸುಖತಾ, ತಂ **ಸುಖತಂ। ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಅನುಧಮ್ಮಞ್ಚಾ**ತಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಞ್ಚೇವ ತಸ್ಸ ಅನುರೂಪಪುಬ್ಬಭಾಗಧಮ್ಮಞ್ಚ।

ಉಸ್ಸಙ್ಖಪಾದಾದಿಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೦೨. "**ಅತ್ಥೂಪಸಂಹಿತ**"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತಾ ಧಮ್ಮಕಥಾ ವುತ್ತಾತಿ ಆಹ "**ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕತ್ಥನಿಸ್ಸಿತ**"ನ್ತಿ। "**ಧಮ್ಮೂಪಸಂಹಿತ**"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ವಿವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾ ವಿವಟ್ಟಸನ್ನಿಸ್ಸಯಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ನಿದಂಸೇಸೀ**ತಿ ಸನ್ದಸ್ಸೇಸಿ ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಪಚ್ಚಕ್ಖೇ ಕತ್ವಾ ಪಕಾಸೇಸಿ। **ನಿದಂಸನಕಥ**ನ್ತಿ ಪಾಕಟಕರಣಕಥಂ। ಜೇಟ್ಠಟ್ಠೇನ **ಅಗ್ಗೋ,** ಪಾಸಂಸಟ್ಠೇನ **ಸೇಟ್ಠೋ,** ಪಮುಖಟ್ಠೇನ **ಪಾಮೋಕ್ಖೋ,** ಪಧಾನಟ್ಠೇನ **ಉತ್ತಮೋ,** ಹಿತಸುಖತ್ಥಿಕೇಹಿ ಪಕಾರತೋ ವರಣೀಯತೋ ರಜನೀಯತೋ **ಪವರೋ**ತಿ ಏವಂ ಅತ್ಥವಿಸೇಸವಾಚೀನಮ್ಪಿ "ಅಗ್ಗೋ"ತಿಆದೀನಂ ಪದಾನಂ ಭಾವತ್ಥಸ್ಸ ಭೇದಾಭಾವತೋ "**ಸಬ್ಬಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವೇವಚನಾನೀ**"ತಿ ಆಹ।

ಉದ್ಧಙ್ಗಮನೀಯಾತಿ ಸುಣನ್ತಾನಂ ಉಪರೂಪರಿ ವಿಸೇಸಂ ಗಮೇನ್ತೀತಿ ಉದ್ಧಙ್ಗಮನೀಯಾ। ಸಙ್ಖಾಯ ಅಧೋ ಪಿಟ್ಠಿಪಾದಸಮೀಪೇ ಏವ ಪತಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ ಅಧೋಸಙ್ಖಾ ಪಾದಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಅಧೋಸಙ್ಖಪಾದೋ। ಸಙ್ಖಾ**ತಿ ಚ ಗೋಪ್ಫಕಾನಮಿದಂ ನಾಮಂ।

೨೦೩. **ಧಮ್ಮದಾನಯಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮದಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಯಞ್ಞಂ।

ಸುಟ್ಠು ಸಣ್ಠಿತಾತಿ ಸಮ್ಮದೇವ ಸಣ್ಠಿತಾ। ಪಿಟ್ಠಿಪಾದಸ್ಸ ಉಪರಿ ಪಕತಿಅಙ್ಗುಲೇನ ಚತುರಙ್ಗುಲೇ ಜಙ್ಘಾಪದೇಸೇ **ನಿಗೂಳ್ಹಾ** ಅಪಞ್ಞಾಯಮಾನರೂಪಾ ಹುತ್ವಾ ಠಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏಣಿಜಙ್ಘಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೦೪. **ಸಿಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ "ಸಿಪ್ಪ"ನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಂ ಸತ್ತಾನಂ ಜೀವಿಕಾಹೇತುಭೂತಂ ಆಜೀವವಿಧಿಂ। ಜೀವಿಕತ್ಥಂ, ಸತ್ತಾನಂ ಉಪಕಾರತ್ಥಞ್ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ **ವಿಜ್ಜಾ,** ಮನ್ತಸತ್ಥಾದಿ। ಚರನ್ತಿ ತೇನ ಸುಗತಿಂ, ಸುಖಞ್ಚ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ **ಚರಣಂ।** ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಞಾಣಂ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ "**ಕಮ್ಮ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ "**ಕಮ್ಮನ್ತಿ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಜಾನನಪಞ್ಞಾ**"ತಿ। **ತಾನಿ ಚೇವಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಹತ್ಥಿಆದೀನಿ ಚೇವ। **ಸತ್ತ ರತನಾನೀ**ತಿ ಮುತ್ತಾದೀನಿ ಸತ್ತ ರತನಾನಿ। **ಚ**-ಸದ್ದೇನ ರಞ್ಞೋ ಉಪಭೋಗಭೂತಾನಂ ವತ್ಥಸೇಯ್ಯಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ। **ರಞ್ಞೋ ಅನುಚ್ಛವಿಕಾನೀ**ತಿ ರಞ್ಞೋ ಪರಿಭುಞ್ಜನಯೋಗ್ಯಾನಿ। **ಸಬ್ಬೇಸ**ನ್ತಿ "ರಾಜಾರಹಾನೀ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂಯೇವ ಏಕಜ್ಝಂ **ಗಹಣಂ।** ಬುದ್ಧಾನಂ ಪರಿಸಾ ನಾಮ ಓಧಿಸೋ ಅನೋಧಿಸೋ ಚ ಸಮಿತಪಾಪಾ, ತಥತ್ಥಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಾ ಚ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ "**ಸಮಣಾನಂ ಕೋಟ್ಠಾಸಭೂತಾ ಚತಸ್ಸೋ ಪರಿಸಾ**"ತಿ।

ಸಿಪ್ಪಾದಿವಾಚನನ್ತಿ ಸಿಪ್ಪಾನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪನಂ। ಪಾಳಿಯಮ್ಪಿ ಹಿ "ವಾಚೇತಾ"ತಿ ವಾಚನಸೀಸೇನ ಸಿಕ್ಖಾಪನಂ ದಸ್ಸಿತಂ। **ಉಕ್ಕುಟಿಕಾಸನ**ನ್ತಿ ತಂತಂವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರಣೇನ ಉಕ್ಕುಟಿಕಸ್ಸ ನಿಸಜ್ಜಾ। ಪಯೋಜನವಸೇನ ಗೇಹತೋ ಗೇಹಂ ಗಾಮತೋ ಗಾಮಂ ಜಙ್ಘಾಯೋ ಕಿಲಮೇತ್ವಾ ಪೇಸನಂ **ಜಙ್ಘಪೇಸನಿಕಾ। ಲಿಖಿತ್ವಾ ಪಾತಿತಂ ವಿಯ ಹೋತಿ** ಅಪರಿಪುಣ್ಣಭಾವತೋ। **ಅನುಪುಬ್ಬಉಗ್ಗತವಟ್ಟಿತ**ನ್ತಿ ಗೋಪ್ಫಕಟ್ಠಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಜಾಣುಪ್ಪದೇಸಾ ಮಂಸೂಪಚಯಸ್ಸ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸಮನ್ತತೋ ವಡ್ಢಿತತ್ತಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಉಗ್ಗತಂ ಹುತ್ವಾ ಸುವಟ್ಟಿತಂ। **ಏಣಿಜಙ್ಘಲಕ್ಖಣ**ನ್ತಿ ಸಣ್ಠಾನಮತ್ತೇನ ಏಣಿಮಿಗಜಙ್ಘಾಸದಿಸಜಙ್ಘಲಕ್ಖಣಂ।

೧೧೫. **“ಯತುಪಘಾತಾಯಾ”**ತಿ ಏತ್ಥ ತ-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ, ಅನುನಾಸಿಕಲೋಪೇನ ನಿದ್ದೇಸೋತಿ ಆಹ **“ಯ”**ನ್ತಿಆದಿ। “ಉದ್ಧಗ್ಗಲೋಮಾ **ಸುಖುಮತ್ತಚೋತ್ಥತಾ”**ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಚೋದಕೇನ “ಕಿಂ ಪನ ಅಞ್ಞೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಅಞ್ಞಂ ಲಕ್ಖಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತತೀ”ತಿ ಚೋದಿತೋ, ಆಚರಿಯೋ “ನ ನಿಬ್ಬತ್ತತೀ”ತಿ ವತ್ವಾ “ಯದಿ ಏವಂ ಇಧ ಕಸ್ಮಾ ಲಕ್ಖಣನ್ತರಂ ಕಥಿತ”ನ್ತಿ ಅನ್ತೋಲೀನಮೇವ ಚೋದನಂ ಪರಿಹರನ್ತೋ **“ಯಂ ಪನ ನಿಬ್ಬತ್ತತೀತಿ…ಪೇ… ಇಧ ವುತ್ತ”**ನ್ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ಯಂ ಪನ ನಿಬ್ಬತ್ತತೀತಿ** ಯಂ ಲಕ್ಖಣಂ ವುಚ್ಚಮಾನಲಕ್ಖಣನಿಬ್ಬತ್ತಕೇನ ಕಮ್ಮುನಾ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। **ತಂ ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಹೋತೀತಿ** ತಂ ಲಕ್ಖಣಂ ವುಚ್ಚಮಾನಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಅನುಕೂಲಲಕ್ಖಣಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ತಸ್ಮಾ** ತೇನ ಕಾರಣೇನ **ಇಧ** ಏಣಿಜಙ್ಘಲಕ್ಖಣಕಥನೇ “ಉದ್ಧಗ್ಗಲೋಮಾ ಸುಖುಮತ್ತಚೋತ್ಥತಾ”ತಿ ಲಕ್ಖಣನ್ತರಂ **ವುತ್ತಂ**।

ಸುಖುಮಚ್ಛವಿಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೧೧೬. **ಸಮಿತಪಾಪಟ್ಠೇನ ಸಮಣಂ,** ನ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಮತ್ತೇನ। **ಬಾಹಿತಪಾಪಟ್ಠೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ,** ನ ಜಾತಿಮತ್ತೇನ।

ಮಹನ್ತಾನಂ ಅತ್ಥಾನಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನತೋ ಮಹತೀ ಪಞ್ಞಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಮಹಾಪಞ್ಞೋ**। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋತಿ ಆಹ **“ಮಹಾಪಞ್ಞಾದೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ”**ತಿ। **ನಾನತ್ತ**ನ್ತಿ ಯಾಹಿ ಮಹಾಪಞ್ಞಾದೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಭಗವಾ “ಮಹಾಪಞ್ಞೋ”ತಿಆದಿನಾ ಕಿತ್ತೀಯತಿ, ತಾಸಂ ಮಹಾಪಞ್ಞಾದೀನಂ ಇದಂ ನಾನತ್ತಂ ಅಯಂ ವೇಮತ್ತತಾ।

ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ವಿಸೇಸತೋ ಅರೂಪಧಮ್ಮಸ್ಸ ಮಹತ್ತಂ ನಾಮ ಕಿಚ್ಚಸಿದ್ಧಿಯಾ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ತದಸ್ಸಾ ಕಿಚ್ಚಸಿದ್ಧಿಯಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಮಹನ್ತೇ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಮಹಾಪಞ್ಞಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಹೇತುಮಹನ್ತತಾಯ, ಪಚ್ಚಯಮಹನ್ತತಾಯ, ನಿಸ್ಸಯಮಹನ್ತತಾಯ, ಪಭೇದಮಹನ್ತತಾಯ, ಕಿಚ್ಚಮಹನ್ತತಾಯ, ಫಲಮಹನ್ತತಾಯ, ಆನಿಸಂಸಮಹನ್ತತಾಯ ಚ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಮಹನ್ತಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ **ಹೇತು** ಅಲೋಭಾದಯೋ। **ಪಚ್ಚಯೋ** ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಸದ್ಧಾಸತಿವೀರಿಯಾದಯೋ। **ನಿಸ್ಸಯೋ** ಸಾವಕಬೋಧಿಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿನಿಯತತಾ, ತಂಸಮಙ್ಗಿನೋ ಚ ಪುರಿಸವಿಸೇಸಾ। **ಪಭೇದೋ** ಚಾರಿತ್ತವಾರಿತ್ತಾದಿವಿಭಾಗೋ। **ಕಿಚ್ಚಂ** ತದಙ್ಗಾದಿವಸೇನ ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಧಮನಂ। **ಆನಿಸಂಸೋ** ಪಿಯಮನಾಪತಾದಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ,** (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೬) **ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯಸುತ್ತಾದೀಸು** (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೬೫) ಚ ಆಗತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ **ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಾದೀನಮ್ಪಿ** ಮಹನ್ತತಾ ಯಥಾರಹಂ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಠಾನಾಠಾನಾನಂ** ಪನ ಮಹಾವಿಸಯತಾಯ, ಸಾ **ಬಹುಧಾತುಕಸುತ್ತೇ** ಆಗತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ** ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧನಿದ್ಧಾರಣನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಂ** ಸಕಲಸಾಸನಸಙ್ಗಹತೋ, ಸೋ ಸಚ್ಚವಿಭಙ್ಗ- (ವಿಭ॰ ೧೮೯) ತಂಸಂವಣ್ಣನಾಸು (ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೮೯) ಆಗತನಯೇನ, **ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ** ದೀನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನವಿಭಙ್ಗಾದೀಸು, (ವಿಭ॰ ೩೫೫) ತಂಸಂವಣ್ಣನಾಸು (ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೫೫) ಚ ಆಗತನಯೇನ, **ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಂ** ಮಹತೋ ಹಿತಸ್ಸ, ಮಹತೋ ಸುಖಸ್ಸ, ಮಹತೋ ಅತ್ಥಸ್ಸ, ಮಹತೋ ಯೋಗಕ್ಖೇಮಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಭಾವತೋ, ಸನ್ತಪಣೀತನಿಪುಣಅತಕ್ಕಾವಚರಪಣ್ಡಿತವೇದನೀಯಭಾವತೋ ಚ; **ಅಭಿಞ್ಞಾನಂ** ಮಹಾಸಮ್ಭಾರತೋ, ಮಹಾವಿಸಯತೋ, ಮಹಾಕಿಚ್ಚತೋ, ಮಹಾನುಭಾವತೋ, ಮಹಾನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋ ಚ, **ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ** ಮದನಿಮ್ಮದನಾದಿಮಹತ್ತಸಿದ್ಧಿತೋ ಮಹನ್ತತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಪುಥುಪಞ್ಞಾತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - **ನಾನಾಖನ್ಧೇಸು ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತೀತಿ** “ಅಯಂ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ ನಾಮ…ಪೇ… ಅಯಂ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೋ ನಾಮಾ”ತಿ ಏವಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ನಾನಾಕರಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತಿ। ತೇಸುಪಿ “ಏಕವಿಧೇನ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ, ಏಕಾದಸವಿಧೇನ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ। ಏಕವಿಧೇನ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಬಹುವಿಧೇನ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ। ಏಕವಿಧೇನ ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ। ಏಕವಿಧೇನ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ। ಏಕವಿಧೇನ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೋ, ಬಹುವಿಧೇನ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೋ”ತಿ ಏವಂ ಏಕೇಕಸ್ಸ ಖನ್ಧಸ್ಸ ಅತೀತಾದಿಭೇದವಸೇನಾಪಿ ನಾನಾಕರಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತಿ।

ತಥಾ "ಇದಂ ಚಕ್ಖಾಯತನಂ ನಾಮ...ಪೇ..ಇದಂ ಧಮ್ಮಾಯತನಂ ನಾಮ। ತತ್ಥ ದಸಾಯತನಾ ಕಾಮಾವಚರಾ, ದ್ವೇ ಚತುಭೂಮಕಾ"ತಿ ಏವಂ ಆಯತನಾನಂ ನಾನತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತಿ। **ನಾನಾಧಾತೂಸೂತಿ** "ಅಯಂ ಚಕ್ಖುಧಾತು ನಾಮ... ಪೇ... ಅಯಂ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು ನಾಮ। ತತ್ಥ ಸೋಳಸ ಧಾತುಯೋ ಕಾಮಾವಚರಾ, ದ್ವೇ ಧಾತುಯೋ ಚತುಭೂಮಿಕಾ"ತಿ ಏವಂ ನಾನಾಧಾತೂಸು ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತಿ, ತಯಿದಂ ಉಪಾದಿನ್ನಕಧಾತುವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಮ್ಪಿ ಹಿ ದ್ವಿನ್ನಞ್ಚ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾನಂ ಉಪಾದಿನ್ನಕಧಾತೂಸು ಏವಂ ನಾನಾಕರಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತಿ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಏಕದೇಸತೋವ, ನ ನಿಪ್ಪದೇಸತೋ। ಅನುಪಾದಿನ್ನಕಧಾತೂನಂ ಪನ ಲಕ್ಖಣಾದಿಮತ್ತಮೇವ ಜಾನನ್ತಿ, ನ ನಾನಾಕರಣಂ। ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧಾನಮೇವ ಪನ "ಇಮಾಯ ನಾಮಧಾತುಯಾ ಉಸ್ಸನ್ನತ್ತಾ ಇಮಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಖನ್ಧೋ ಸೇತೋ, ಇಮಸ್ಸ ಕಾಳೋ, ಇಮಸ್ಸ ಮಟ್ಠೋ, ಇಮಸ್ಸ ಬಹಲತ್ತಚೋ , ಇಮಸ್ಸ ತನುತಚೋ। ಇಮಸ್ಸ ಪತ್ತಂ ವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನಾದಿವಸೇನ ಏವರೂಪಂ। ಇಮಸ್ಸ ಪುಪ್ಫಂ ನೀಲಂ, ಇಮಸ್ಸ ಪೀತಕಂ, ಲೋಹಿತಕಂ, ಓದಾತಂ, ಸುಗನ್ಧಂ, ದುಗ್ಗನ್ಧಂ। ಫಲಂ ಖುದ್ದಕಂ, ಮಹನ್ತಂ, ದೀಘಂ, ವಟ್ಟಂ, ಸುಸಣ್ಠಾನಂ, ದುಸ್ಸಣ್ಠಾನಂ, ಮಟ್ಠಂ, ಫರುಸಂ, ಸುಗನ್ಧಂ, ದುಗ್ಗನ್ಧಂ, ಮಧುರಂ, ತಿತ್ತಕಂ, ಅಮ್ಬಿಲಂ, ಕಟುಕಂ, ಕಸಾವಂ। ಕಣ್ಟಕೋ ತಿಖಿಣೋ, ಅತಿಖಿಣೋ, ಉಜುಕೋ, ಕುಟಿಲೋ, ಕಣ್ಹೋ, ನೀಲೋ, ಓದಾತೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಧಾತುನಾನತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತಿ।

ನಾನಾಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೇಸೂತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾಭೇದತೋ ಚ ನಾನಾಪಭೇದೇಸು ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಙ್ಗೇಸು। ಅವಿಜ್ಜಾದಿಅಙ್ಗಾನಿ ಹಿ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸಞ್ಞಿತಾನಿ। ತೇನಾಹ **ಸಙ್ಖಾರಪಿಟಕೇ** "ದ್ವಾದಸ ಪಚ್ಚಯಾ ದ್ವಾದಸ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಾ"ತಿ। **ನಾನಾಸುಞ್ಞತಮನುಪಲಬ್ಭೇಸೂತಿ** ನಾನಾಸಭಾವೇಸು ನಿಚ್ಚಸಾರಾದಿವಿರಹಿತೇಸು ಸುಞ್ಞತಭಾವೇಸು ತತೋ ಏವ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಅತ್ತತ್ತನಿಯಾದಿವಸೇನ ಅನುಪಲಬ್ಭನಸಭಾವೇಸು ಪಕಾರೇಸು। **ಮ**-ಕಾರೋ ಹೇತ್ಥ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ। **ನಾನಾಅತ್ಥೇಸೂತಿ** ಅತ್ಥಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯ ವಿಸಯಭೂತೇಸು ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಾದಿವಸೇನ ನಾನಾವಿಧೇಸು ಅತ್ಥೇಸು। **ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ** ಧಮ್ಮಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯ ವಿಸಯಭೂತೇಸು ಪಚ್ಚಯಾದಿವಸೇನ ನಾನಾವಿಧೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। **ನಿರುತ್ತೀಸೂತಿ** ತೇಸಂಯೇವ ಅತ್ಥಧಮ್ಮಾನಂ ನಿದ್ಧಾರಣವಚನಸಙ್ಖಾತೇಸು ನಾನಾನಿರುತ್ತೀಸು। **ಪಟಿಭಾನೇಸೂತಿ** ಅತ್ಥಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾದೀಸು ವಿಸಯಭೂತೇಸು "ಇಮಾನಿ ಞಾಣಾನಿ ಇದಮತ್ಥಜೋತಕಾನೀ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೭೧೮, ೭೧೯, ೭೨೦, ೭೨೧, ೭೨೪, ೭೨೮, ೭೨೯) ತಥಾ ತಥಾ ಪಟಿಭಾನತೋ ಉಪತಿಟ್ಠನತೋ "ಪಟಿಭಾನಾನೀ"ತಿ ಲದ್ಧನಾಮೇಸು ನಾನಾಞಾಣೇಸು। **"ಪುಥುನಾನಾಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇಸೂ"**ತಿಆದೀಸು ಸೀಲಸ್ಸ ಪುಥುತ್ತಂ ವುತ್ತಮೇವ, ಇತರೇಸಂ ಪನ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತ್ತಾ ಪಾಕಟಮೇವ। ಯಂ ಪನ ಅಭಿನ್ನಂ ಏಕಮೇವ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ತತ್ಥ ಉಪಚಾರವಸೇನ ಪುಥುತ್ತಂ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **"ಪುಥುಜ್ಜನಸಾಧಾರಣೇ ಧಮ್ಮೇ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮಾ"**ತಿ, ತೇನಸ್ಸ ಮದನಿಮ್ಮದನಾದಿಪರಿಯಾಯೇನ ಪುಥುತ್ತಂ ಪರಿದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ।

ಏವಂ ವಿಸಯವಸೇನ ಪಞ್ಞಾಯ ಮಹತ್ತಂ, ಪುಥುತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮವಸೇನ ಹಾಸಭಾವಂ, ಪವತ್ತಿಆಕಾರವಸೇನ ಜವನಭಾವಂ, ಕಿಚ್ಚವಸೇನ ತಿಕ್ಖಾದಿಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಕತಮಾ ಹಾಸಪಞ್ಞಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಹಾಸಬಹುಲೋತಿ** ಪೀತಿಬಹುಲೋ। ಸೇಸಪದಾನಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಾನಿ। **ಸೀಲಂ ಪರಿಪೂರೇತೀತಿ** ಹಟ್ಠಪಹಟ್ಠೋ ಉದಗ್ಗುದಗ್ಗೋ ಹುತ್ವಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಂ ತಸ್ಸ ವಿಸುಂ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅನವಸೇಸಸೀಲಂ ಪರಿಪೂರೇತಿ। ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಸಹಗತಾ ಹಿ ಪಞ್ಞಾ ಅಭಿರತಿವಸೇನ ಆರಮ್ಮಣೇ ಫುಲ್ಲಿತವಿಕಸಿತಾ ವಿಯ ಪವತ್ತತಿ, ನ ಏವಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತಾ। ಪುನ **ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧನ್ತಿ** ಅರಿಯಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಮಾಹ। **"ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧ"**ನ್ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಸಬ್ಬಂ ತಂ ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಖಿಪ್ಪಂ ಜವತೀತಿ ಯಾ ರೂಪಧಮ್ಮೇ "ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಸೀಘವೇಗೇನ ಪವತ್ತತಿ, ಪಟಿಪಕ್ಖದೂರಭಾವೇನ ಪುಬ್ಬಾಭಿಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ ಸಾತಿಸಯತ್ತಾ ಇನ್ದೇನ ವಿಸ್ಸಟ್ಠವಜಿರಂ ವಿಯ ಲಕ್ಖಣಂ ಅವಿರಜ್ಝನ್ತೀ ಅದನ್ಧಾಯನ್ತೀ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೇ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಂ ವೇಗಸಾ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, ಸಾ ಜವನಪಞ್ಞಾ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏವಂ ಲಕ್ಖಣಾರಮ್ಮಣಿಕವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಜವನಪಞ್ಞಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಬಲವವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ರೂಪ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಖಯಟ್ಠೇನಾತಿ** ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಭಿಜ್ಜನತೋ ಖಯಸಭಾವತ್ತಾ। **ಭಯಟ್ಠೇನಾತಿ** ಭಯಾನಕಭಾವತೋ।

ಅಸಾರಕಟ್ಠೇನಾತಿ ಅಸಾರಕಭಾವತೋ ಅತ್ತಸಾರವಿರಹತೋ, ನಿಚ್ಚಸಾರಾದಿವಿರಹತೋ ಚ। **ತುಲಯಿತ್ವಾತಿ** ತುಲನಭೂತಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ತುಲೇತ್ವಾ। **ತೀರಯಿತ್ವಾತಿ** ತಾಯ ಏವ ತೀರಣಭೂತಾಯ ತೀರಯಿತ್ವಾ। **ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾತಿ** ಯಾಥಾವತೋ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ। **ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾತಿ** ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ। **ರೂಪನಿರೋಧೇತಿ** ರೂಪಕ್ಖನ್ಧನಿರೋಧಹೇತುಭೂತೇ **ನಿಬ್ಬಾನೇ** ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಭಾವೇನ। ಇದಾನಿ ಸಿಖಾಪ್ಪತ್ತವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಜವನಪಞ್ಞಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪುನ **"ರೂಪ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನಾ"ತಿ ಕೇಚಿ।

ಞಾಣಸ್ಸ ತಿಕ್ಖಭಾವೋ ನಾಮ ಸವಿಸೇಸಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಪಹಾನೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ। "ಖಿಪ್ಪಂ ಕಿಲೇಸೇ ಛಿನ್ದತೀತಿ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ತೇ ಪನ ಕಿಲೇಸೇ ವಿಭಾಗೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞೋ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞೋ ಹೋತಿ, ಪಟಿಪದಾ ಚಸ್ಸ ನ ಚಲತೀತಿ ಆಹ **"ಏಕಸ್ಮಿಂ ಆಸನೇ ಚತ್ತಾರೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾ...ಪೇ॰... ಅಧಿಗತಾ ಹೋನ್ತೀ"**ತಿಆದಿ।

"ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ ದುಕ್ಖಾ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾ, ಸಙ್ಖತಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಾ ಖಯಧಮ್ಮಾ ವಯಧಮ್ಮಾ ವಿರಾಗಧಮ್ಮಾ ನಿರೋಧಧಮ್ಮಾ"ತಿ ಯಾಥಾವತೋ ದಸ್ಸನೇನ ಸಚ್ಚಪ್ಪಟಿವೇಧೋ ಇಜ್ಝತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ಕಾರಣಮುಖೇನ ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪಞ್ಞಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೇಸು ಉಬ್ಬೇಗಬಹುಲೋ ಹೋತೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಉಬ್ಬೇಗಬಹುಲೋತಿ** ವುತ್ತನಯೇನ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೇಸು ಅಭಿಣ್ಹಪವತ್ತಸಂವೇಗೋ। **ಉತ್ತಾಸಬಹುಲೋತಿ** ಞಾಣುತ್ತಾಸವಸೇನ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೇಸು ಬಹುಸೋ ಉತ್ರಾಸಮಾನಸೋ , ಏತೇನ ಆದೀನವಾನುಪಸ್ಸನಮಾಹ। **"ಉಕ್ಕಣ್ಠನಬಹುಲೋ"**ತಿ ಪನ ಇಮಿನಾ ನಿಬ್ಬಿದಾನುಪಸ್ಸನಮಾಹ , **"ಅರತಿಬಹುಲೋ"**ತಿಆದಿನಾ ತಸ್ಸಾ ಏವ ಅಪರಾಪರುಪ್ಪತ್ತಿಂ। **ಬಹಿಮುಖೋತಿ** ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರತೋ ಬಹಿಭೂತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪವತ್ತಞಾಣಮುಖೋ, ತಥಾ ವಾ ಪವತ್ತಿತವಿಮೋಕ್ಖಮುಖೋ। ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝನಂ **ನಿಬ್ಬೇಧೋ,** ಸೋ ಏತಿಸ್ಸಾ ಅತ್ಥಿ, ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝತೀತಿ ವಾ **ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಾ,** ಸಾ ಏವ ಪಞ್ಞಾ **ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪಞ್ಞಾ।** ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥತೋ ಅವಿಭತ್ತಂ, ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ, ಉತ್ತಾನತ್ಥತ್ತಾ ಚ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

೨೧೭. **ಪಬ್ಬಜಿತಂ ಉಪಾಸಿತಾತಿ** ಏತ್ಥ ಯಾದಿಸಂ ಪಬ್ಬಜಿತಂ ಉಪಾಸತೋ ಪಞ್ಞಾಪಟಿಲಾಭೋ ಹೋತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪಣ್ಡಿತಂ ಪಬ್ಬಜಿತ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಉಪಾಸನಞ್ಚೇತ್ಥ** ಉಪಟ್ಠಾನವಸೇನ ಇಚ್ಛಿತಂ, ನ ಉಪನಿಸೀದನಮತ್ತೇನಾತಿ ಆಹ **"ಪಯಿರುಪಾಸಿತಾ"**ತಿ। **ಅತ್ಥನ್ತಿ** ಹಿತಂ। **ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ಕರಿತ್ವಾತಿ** ಅಬ್ಭನ್ತರಗತಂ ಕತ್ವಾ। ತೇನಾಹ **"ಅತ್ಥಯುತ್ತ"**ನ್ತಿ। ಭಾವನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋ ಚಾಯಂ, ಹಿತೂಪಸಞ್ಹಿತಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನ್ತರ**-ಸದ್ದೋ ವಾ ಚಿತ್ತಪರಿಯಾಯೋ "ಯಸ್ಸನ್ತರತೋ ನ ಸನ್ತಿ ಕೋಪಾ"ತಿಆದೀಸು (ಉದಾ॰ ೨೦) ವಿಯ। ತಸ್ಮಾ **ಅತ್ಥನ್ತರೋತಿ** ಹಿತಜ್ಝಾಸಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯ ಗತೇನಾತಿ ಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯ ಪವತ್ತೇನ, ಪಟಿಲಾಭಸಂವತ್ತನಿಯೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪ್ಪಾದೇ ಚ ನಿಮಿತ್ತೇ ಚ ಛೇಕಾತಿ** ಉಪ್ಪಾದವಿಧಿಮ್ಹಿ ಚೇವ ನಿಮಿತ್ತವಿಧಿಮ್ಹಿ ಚ ಕುಸಲಾ। ಉಪ್ಪಾದನಿಮಿತ್ತಕೋವಿದತಾಸೀಸೇನ ಚೇತ್ಥ ಲಕ್ಖಣಕೋಸಲ್ಲಮೇವ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅಥ ವಾ ಸೇಸಲಕ್ಖಣಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ ಬುದ್ಧಾನಂ, ಚಕ್ಕವತ್ತೀನಞ್ಚ ಉಪ್ಪಾದೋ ಅನುಮೀಯತಿ, ಯಾನಿ ತೇಹಿ ಲದ್ಧಬ್ಬಆನಿಸಂಸಾನಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ , ತಸ್ಮಿಂ **ಉಪ್ಪಾದೇ ಚ ನಿಮಿತ್ತೇ ಚ** ಅನುಮಿನನಾದಿವಸೇನ **ಛೇಕಾ** ನಿಪುಣಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಞತ್ವಾ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸತೀತಿ** ಞಾಣೇನ ಜಾನಿತ್ವಾ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ, ನ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಅತ್ಥಾನುಸಾಸನೀಸೂತಿ ಅತ್ಥಾನಂ ಹಿತಾನಂ ಅನುಸಾಸನೀಸು। ಯಸ್ಮಾ ಅನತ್ಥಪಟಿವಜ್ಜನಪುಬ್ಬಿಕಾ ಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ಥಪಟಿಪತ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನತ್ಥೋಪಿ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜ ಗಹೇತಬ್ಬೋ, ಜಾನಿತಬ್ಬೋ ಚಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಅತ್ಥಾನತ್ಥಂ ಪರಿಗ್ಗಾಹಕಾನಿ ಞಾಣಾನೀ"**ತಿ, ಯತೋ "ಆಯುಪಾಯಕೋಸಲ್ಲಂ ವಿಯ ಅಪಾಯಕೋಸಲ್ಲಮ್ಪಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೧೦೮. ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಬಲೇನ ಕೋಧವಿನಯೇನ **ಅಕ್ಕೋಧನೋ,** ನ ಭಾವನಾಬಲೇನಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ನ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಏವಂ ಅಕ್ಕೋಧವಸಿಕತ್ತಾ**ತಿ ಏವಂ ಮಘಮಾಣವೋ ವಿಯ ನ ಕೋಧವಸಂ ಗತತ್ತಾ। **ನಾಭಿಸಜ್ಜೀ**ತಿ ಕುಜ್ಝನವಸೇನೇವ ನ ಅಭಿಸಜ್ಜಿ। ಯಞ್ಹಿ ಕೋಧಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಭೂತೇ ಆರಮ್ಮಣೇ ಉಪನಾಹಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭೂತಂ ಕುಜ್ಝನವಸೇನ ಅಭಿಸಜ್ಜನಂ, ತಂ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಂ, ನ ಲುಬ್ಭನವಸೇನ। ತೇನಾಹ "**ಕುಟಿಲಕಣ್ಟಕೋ ವಿಯಾ**"ತಿಆದಿ। ಸೋ ಹಿ ಯತ್ಥ ಲಗ್ಗತಿ, ತಂ ಖೋಭೇನ್ತೋ ಏವ ಲಗ್ಗತಿ। **ತತ್ಥ ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಮಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ। **ಮಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಫುಟ್ಠಮತ್ತೇಪಿ ರುಜ್ಜನಟ್ಠಾನಂ। **ಪುಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ**ತಿ ಪಠಮುಪ್ಪನ್ನೋ। **ತತೋ ಬಲವತರೋ ಬ್ಯಾಪಾದೋ** ಲದ್ಧಾಸೇವನತಾಯ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜನತೋ। **ತತೋ ಬಲವತರಾ ಪತಿತ್ಥಿಯನಾ**ತಿ ಸಾತಿಸಯಂ ಲದ್ಧಾಸೇವನತಾಯ ತತೋ ಬ್ಯಾಪಾದಾವತ್ಥಾಯಪಿ ಬಲವತರಾ ಪತಿತ್ಥಿಯನಾ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಭಾವೇನ ಥಾಮಪ್ಪತ್ತಿತೋ।

ಸುಖುಮತ್ಥರಣಾದೀತಿ ಆದಿ-ಸದ್ದೇನ ಪಣೀತಭೋಜನೀಯಾದೀನಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ ಭೋಜನದಾನಸ್ಸಪಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪದಾನಿಮಿತ್ತಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ "ಭೋಜನಂ ಭಿಕ್ಖವೇ ದದಮಾನೋ ದಾಯಕೋ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾನಂ…ಪೇ॰… ಆಯುಂ ದೇತಿ, ವಣ್ಣಂ ದೇತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೩೭) ತಥಾ ಚ ವಕ್ಖತಿ "ಆಮಿಸದಾನೇನ ವಾ"ತಿ।

೧೦೯. ತಿ ಅದಾಸಿ। **ದೇವೋ**ತಿ ಮೇಘೋ, ಪಜ್ಜುನ್ನೋ ಏವ ವಾ। **ವರತರೋ**ತಿ ಉತ್ತಮತರೋ। ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ವಿಸದಿಸಾವತ್ಥಾದಿ ಭಾವತೋ ನ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾತಿ **ಅಪಬ್ಬಜ್ಜಾ,** ಗಿಹಿಭಾವೋ। ಅಚ್ಛಾದೇನ್ತಿ ಕೋಪೀನಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತಿ ಏತೇಹೀತಿ ಅಚ್ಛಾದನಾನಿ, ನಿವಾಸನಾನಿ, ತೇಸಂ **ಅಚ್ಛಾದನಾನಞ್ಚೇವ** ಸೇಸ **ವತ್ಥಾನಞ್ಚ** ಕೋಜವಾದಿ **ಉತ್ತಮಪಾವುರಣಾನಞ್ಚ। ವಿನಾಸೋ**ತಿ ಕತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅವಿಪಚ್ಚಿತ್ವಾ ವಿನಾಸೋ।

ಕೋಸೋಹಿತವತ್ಥಗುಯ್ಹಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೧೧೦. **ಸಮಾನೇತಾ**ತಿ ಸಮ್ಮದೇವ ಆನೇತಾ ಸಮಾಗಮೇತಾ। **ರಜ್ಜೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೇನ ಸಕ್ಕಾ ಕಾತುಂ** ಬಹುಭತಿಕಸ್ಸೇವ ಇಜ್ಝನತೋ। ಕತ್ತಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ವಜ್ಜಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತೀತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ, ಕರೋನ್ತಿ ವಜ್ಜಪಟಿಚ್ಛಾದನಕಮ್ಮನ್ತಿ ವಾ। ನನು ವಜ್ಜಪಟಿಚ್ಛಾದನಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಸಾವಜ್ಜನ್ತಿ? ಸಚ್ಚಂ ಸಾವಜ್ಜಂ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಚಿತ್ತೇನ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತಸ್ಸ, ಇದಂ ಪನ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಚಿತ್ತೇನ ಪರಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಅನತ್ಥಂ ಪರಿಹರಣವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। "**ಞಾತಿಸಙ್ಗಹಂ ಕರೋನ್ತೇನಾ**"ತಿ ಏತೇನ ಞಾತತ್ಥಚರಿಯಾವಸೇನ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಪವತ್ತತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೧೧೧. **ಅಮಿತ್ತತಾಪನಾ**ತಿ ಅಮಿತ್ತಾನಂ ತಪನಸೀಲಾ, ಅಮಿತ್ತತಾಪನಂ ಹೋತು ವಾ ಮಾ ವಾ ಏವಂಸಭಾವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ನ ಹಿ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಪುತ್ತಾನಂ ಅಮಿತ್ತಾ ನಾಮ ಕೇಚಿ ಹೋನ್ತಿ, ಯೇ ತೇ ಭವೇಯ್ಯುಂ, ಚಕ್ಕಾನುಭಾವೇನೇವ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಖತ್ತಿಯಾದಯೋ ಅನುವತ್ತಕಾ ತೇಸಂ ಭವನ್ತಿ।

ಪಠಮಭಾಣವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪರಿಮಣ್ಡಲಾದಿಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೧೧೨. ಸಮನ್ತಿ ಸಮಾನಂ। **ತೇನ ತೇನ** ಲೋಕೇ ವಿಞ್ಞಾತಗುಣೇನ **ಸಮಂ** ಸಮಾನಂ **ಜಾನಾತಿ,** ಯತೋ ತತ್ಥ ಪಟಿಪಜ್ಜನವಿಧಿನಾವ ಇತರಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ। **ಸಯಂ ಜಾನಾತೀ**ತಿ ಅಪರನೇಯ್ಯೋ ಹುತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ಜಾನಾತಿ। **ಪುರಿಸಂ ಜಾನಾತೀ**ತಿ ವಾ "ಅಯಂ ಸೇಟ್ಠೋ, ಅಯಂ ಮಜ್ಝಿಮೋ, ಅಯಂ ನಿಹೀನೋ"ತಿ ತಂ ತಂ ಪುರಿಸಂ ಯಾಥಾವತೋ ಜಾನಾತಿ।

ಪುರಿಸವಿಸೇಸಂ ಜಾನಾತೀತಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಪುರಿಸೇ ವಿಜ್ಜಮಾನಂ ವಿಸೇಸಂ ಜಾನಾತಿ, ಯತೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅನುರೂಪದಾನಪದಾನಾದಿಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಯುತ್ತಪತ್ತಕಾರೀ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ "**ಅಯಮಿದಮರಹತೀ**"ತಿಆದಿ।

ಸಮ್ಪತ್ತಿಪಟಿಲಾಭಟ್ಠೇನಾತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾದಿಸಮ್ಪತ್ತೀನಂ ಪಟಿಲಾಭಾಪನಟ್ಠೇನ। **ಸಮಸಙ್ಗಹಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಸಮಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ತದನುರೂಪಂ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಸಙ್ಗಣ್ಹನಕಮ್ಮಂ।

೨೨೩. **ತುಲಯಿತ್ವಾ**ತಿ ತೀರಯಿತ್ವಾ। **ಪಟಿವಿಚಿನಿತ್ವಾ**ತಿ ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ। ನಿಪುಣಯೋಗತೋ **ನಿಪುಣಾ,** ಅತಿವಿಯ ನಿಪುಣಾ **ಅತಿನಿಪುಣಾ,** ಸಾ ಪನ ತೇಸಂ ನಿಪುಣತಾ ಸಣ್ಹಸುಖುಮಾ ಪಞ್ಞಾತಿ ಆಹ "**ಸುಖುಮಪಞ್ಞಾ**"ತಿ।

ಸೀಹಪುಬ್ಬದ್ಧಕಾಯಾದಿಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೨೪. **ಖೇಮಕಾಮೋ**ತಿ ಅನುಪದ್ದವಕಾಮೋ। ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಞಾಣಂ ಸತ್ತಾನಂ ವಡ್ಢಿಆವಹಂ ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿವಿಧಾಯಕನ್ತಿ ಆಹ "**ಪಞ್ಞಾಯಾತಿ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಪಞ್ಞಾಯಾ**"ತಿ।

ಸಮನ್ತಪರಿಪೂರಾನೀತಿ ಸಮನ್ತತೋ ಸಬ್ಬಭಾಗೇಹಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ। ತತೋ ಏವ **ಅಹೀನಾನಿ** ಅನೂನಾನಿ। **ಧನಾದೀಹೀ**ತಿ ಧನಧಞ್ಞಾದೀಹಿ।

೨೨೫. **ಓಕಪ್ಪನಸದ್ಧಾ** ಸದ್ಧೇಯ್ಯವತ್ಥುಂ ಓಕ್ಕನ್ದಿತ್ವಾ ಪಕ್ಖನ್ದಿತ್ವಾ ಸದ್ದಹನಸದ್ಧಾ। ಸಾ ಏವ ಪಸಾದನೀಯವತ್ಥುಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಅಭಿಪ್ಪಸೀದನವಸೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ **ಪಸಾದಸದ್ಧಾ। ಪರಿಯತ್ತಿಸವನೇನಾ**ತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಹಿತಸುಖಾವಹಾಯ ಪರಿಯತ್ತಿಯಾ ಸವನೇನ। ಧಾರಣಪರಿಚಯಾದೀನಂ ತಂಮೂಲಕತ್ತಾ ತಥಾ ವುತ್ತಂ। **ಏತೇಸ**ನ್ತಿ ಸದ್ಧಾದೀನಂ। ಸಹ ಹಾನಧಮ್ಮೇನಾತಿ **ಸಹಾನಧಮ್ಮೋ,** ನ ಸಹಾನಧಮ್ಮೋತಿ **ಅಸಹಾನಧಮ್ಮೋ,** ತಸ್ಸ ಭಾವೋ ಅಸಹಾನಧಮ್ಮತಾ, ತಂ **ಅಸಹಾನಧಮ್ಮತಂ,** ಅಪರಿಹಾನಿಯಸಭಾವನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ರಸಗ್ಗಸಗ್ಗಿತಾಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೨೬. **ತಿಲಫಲಮತ್ತಮ್ಪಿ** ಭೋಜನಂ। **ಸಬ್ಬತ್ಥ ಫರತೀ**ತಿ ಸಬ್ಬಾ ರಸಾಹರಣಿಯೋ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಂ ಸಭಾವೇನ ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇ ಫರತಿ। **ಸಮಾ ಹುತ್ವಾ ವಹನ್ತೀ**ತಿ ಅವಿಸಮಾ ಉಜುಕಾ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತನ್ತಿ।

ಆರೋಗ್ಯಕರಣಕಮ್ಮನ್ತಿ ಅರೋಗಭಾವಕರಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅವಿಹೇಠನಕಮ್ಮಂ। ಮಧುರಾದಿಭೇದಂ ರಸಂ ಗಸತಿ ಹರತಿ ಏತೇಹಿ, ಸಯಮೇವ ವಾ ತಂ ಗಸನ್ತಿ ಗಿಲನ್ತಿ ಅನ್ತೋ ಪವೇಸೇನ್ತೀತಿ **ರಸಗ್ಗಸಾ,** ರಸಗ್ಗಸಾನಂ ಅಗ್ಗಾ **ರಸಗ್ಗಸಗ್ಗಾ,** ತೇ ಏತ್ಥ ಸನ್ತೀತಿ **ರಸಗ್ಗಸಗ್ಗೀ,** ತದೇವ ಲಕ್ಖಣಂ। ಭವತಿ ಹಿ ಅಭಿನ್ನೇಪಿ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ತಗ್ಗತವಿಸೇಸಾವಬೋಧನತ್ಥಂ ಭಿನ್ನಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ವೋಹಾರೋ ಯಥಾ "ಸಿಲಾಪುತ್ತಕಸ್ಸ ಸರೀರ"ನ್ತಿ । ರಸಗ್ಗಸಗ್ಗಿತಾಸಙ್ಖಾತಂ ವಾ ಲಕ್ಖಣಂ **ರಸಗ್ಗಸಗ್ಗಿಲಕ್ಖಣಂ।**

೨೨೭. **ವಧ**-ಸದ್ದೋ "ಅತ್ತಾನಂ ವಧಿತ್ವಾ ವಧಿತ್ವಾ ರೋದತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಪಾಚಿ॰ ೮೭೯) ಬಾಧನತ್ಥೋಪಿ ಹೋತೀತಿ ತತೋ ವಿಸೇಸನತ್ಥಂ "**ಮಾರಣವಧೇನಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಮಾರಣಸಙ್ಖಾತೇನ ವಧೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಬಾಧನತ್ಥೋ ಏವ ವಾ **ವಧ**-ಸದ್ದೋ, ಮಾರಣೇನ, ಬಾಧನೇನ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಬ್ಬಾಧನಾಯಾ**ತಿ ಬನ್ಧನಾಗಾರೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉದ್ಧಂ ಉದ್ಧಂ ಬಾಧನೇನ। ತೇನಾಹ "**ಬನ್ಧನಾಗಾರಪ್ಪವೇಸನೇನಾ**"ತಿ।

ಅಭಿನೀಲನೇತ್ತಾದಿಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೧೮. **ವಿಸಟನ್ತಿ** ಕುಜ್ಝನವಸೇನ ವಿನಿಸಟಂ ಕತ್ವಾ। ತೇನಾಹ "**ಕಕ್ಕಟಕೋ ವಿಯಾ**"ತಿಆದಿ। **ವಿಸಾಚೀತಿ** ವಿರೂಪಂ ಸಾಚಿತಕಂ, ವಿಜಿಮ್ಹನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ "**ವಙ್ಕಕ್ಖಿಕೋಟಿಯಾ**"ತಿ , ಕುಟಿಲಅಕ್ಖಿಕೋಟಿಪಾತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಚೇಯ್ಯ ಪೇಕ್ಖಿತಾತಿ** ಉಜುಕಂ ಅನೋಲೋಕೇತ್ವಾ ದಿಟ್ಠಿಪಾತಂ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ। ತೇನಾಹ "**ಯೋ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ**"ತಿಆದಿ। **ಪರೋತಿ** ಕುಜ್ಝಿತೋ। **ನ ಓಲೋಕೇತಿ** ತಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ ನ ಓಲೋಕೇತಿ, ಪರಮ್ಮುಖಾ। **ವಿತೇಯ್ಯಾತಿ** ವಿರೂಪಂ ತಿರಿಯಂ, ವಿಞ್ಞೂನಂ ಓಲೋಕನಕ್ಕಮಂ ವೀತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಜಿಮ್ಹಂ ಅನೋಲೋಕೇತ್ವಾ ಉಜುಕಂ ಓಲೋಕನಂ ನಾಮ ಕುಟಿಲಭಾವಕರಾನಂ ಪಾಪಧಮ್ಮಾನಂ ಅಭಾಜನಉಜುಕತಚಿತ್ತತಸ್ಸೇವ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "**ಉಜುಮನೋ ಹುತ್ವಾ ಉಜುಂ ಪೇಕ್ಖಿತಾ**"ತಿ। ಯಥಾ ಚ ಉಜುಂ ಪೇಕ್ಖಿತಾ ಹೋತೀತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಪಸಟನ್ತಿ** ಉಮ್ಮೀಲನವಸೇನ ಸಮ್ಮದೇವ ಪತ್ಥಟಂ। **ವಿಪುಲಂ ವಿತ್ಥತನ್ತಿ** ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ಪಿಯಂ ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬಂ ದಸ್ಸನಂ ಓಲೋಕನಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಪಿಯದಸ್ಸನೋ**।

ಕಾಣೋತಿ ಅಕ್ಖೀನಿ ನಿಮ್ಮೀಲೇತ್ವಾ ಪೇಕ್ಖನಕೋ। **ಕಾಕಕ್ಖೀತಿ** ಕೇಕರಕ್ಖೋ। **ವಙ್ಕಕ್ಖೀತಿ** ಜಿಮ್ಹಪೇಕ್ಖನಕೋ। **ಆವಿಲಕ್ಖೀತಿ** ಆಕುಲದಿಟ್ಠಿಪಾತೋ। ನೀಲಪೀತಲೋಹಿತಸೇತಕಾಳವಣ್ಣಾನಂ ವಸೇನ **ಪಞ್ಚವಣ್ಣೋ**। ತತ್ಥ ಪೀತಲೋಹಿತವಣ್ಣಾ ಸೇತಮಣ್ಡಲಗತರಾಜಿವಸೇನ, ನೀಲಸೇತಕಾಳವಣ್ಣಾ ಪನ ತಂತಂಮಣ್ಡಲವಸೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। "**ಪಸಾದೋತಿ** ಪನ ತೇಸಂ ವಣ್ಣಾನಂ ಪಸನ್ನಾಕಾರಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಕೇಚಿ। **ಪಞ್ಚವಣ್ಣೋ ಪಸಾದೋತಿ** ಪನ ಯಥಾವುತ್ತಪಞ್ಚವಣ್ಣಪರಿವಾರೋ, ತೇಹಿ ವಾ ಪಟಿಮಣ್ಡಿತೋ ಪಸಾದೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನೇತ್ತಸಮ್ಪತ್ತಿಕರಾನೀತಿ** "ಪಞ್ಚವಣ್ಣಪಸಾದತಾ ತಿರೋಹಿತವಿದೂರಗತದಸ್ಸನಸಮತ್ಥತಾ"ತಿ ಏವಮಾದಿ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಪದಾಯ ಕಾರಣಾನಿ। **ಲಕ್ಖಣಸತ್ಥೇ ಯುತ್ತಾತಿ** ಲಕ್ಖಣಸತ್ಥೇ ಆಯುತ್ತಾ ಸುಕುಸಲಾ।

ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೨೦. **ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋತಿ** ಏತ್ಥ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮತಾ ನಾಮ ಪಮುಖತಾ, ಜೇಟ್ಠಸೇಟ್ಠಕಭಾವೋ ಬಹುಜನಸ್ಸ ಅನುವತ್ತನೀಯತಾತಿ ಆಹ "**ಗಣಜೇಟ್ಠಕೋ**"ತಿಆದಿ।

ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮತಾತಿ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಕಾಯಸುಚರಿತಾದಿಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಸೇನ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಬಹುಜನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ ಅಹೋಸಿ, ತದಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ "ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮತಾ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ನ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಭಾವೋ। ತೇನಾಹ "**ಇಧ ಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮತಾ**"ತಿ। **ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜೇನ ಪರಿಪುಣ್ಣಸೀಸೋತಿ** ಪೀತಿಯಾ, ಪಾಮೋಜ್ಜೇನ ಚ ಸಮ್ಪುಣ್ಣಪಞ್ಞಾಸೀಸೋ ಬಹುಲಂ ಸೋಮನಸ್ಸಸಹಗತಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತಸಮಙ್ಗೀ ಏವ ಹುತ್ವಾ **ವಿಚರತಿ**। **ಮಹಾಪುರಿಸೋತಿ** ಮಹಾಪುರಿಸಜಾತಿಕೋ।

೨೨೧. **ಬಹುಜನನ್ತಿ** ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನನ್ತಿ ಆಹ "**ಬಹುಜನಸ್ಸಾ**"ತಿ। ಪರಿಭುಞ್ಜನಟ್ಠೇನ **ಪಟಿಭೋಗೋ,** ಉಪಯೋಗವತ್ಥು ಪಟಿಭೋಗೋ, ತಸ್ಸ ಹಿತಾತಿ **ಪಟಿಭೋಗಿಯಾ**। ದೇಸಕಾಲಂ ಞತ್ವಾ ತದುಪಕರಣೂಪಟ್ಠಾನಾದಿ **ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರಾ** ಸತ್ತಾ। **ಅಭಿಹರನ್ತೀತಿ** ಬ್ಯಾಹರನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಸ್ಸ ಪಟಿಹರಣತೋ ಪವತ್ತನಕರಣತೋ **ಪಟಿಹಾರೋ,** ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರೋ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಪಟಿಹಾರಕನ್ತಿ** ಆಹ "**ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರಭಾವ**"ನ್ತಿ। ವಿಸವನಂ **ವಿಸವೋ,** ಕಾಮಕಾರೋ ವಸಿತಾ, ಸೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ವಿಸವೀತಿ** ಆಹ "**ಚಿಣ್ಣವಸೀ**"ತಿ।

ಏಕೇಕಲೋಮತಾದಿಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೨೨. **ಉಪವತ್ತತೀತಿ** ಅನುಕೂಲಭಾವಂ ಉಪೇಚ್ಚ ವತ್ತತಿ। ತೇನಾಹ "**ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಅನುವತ್ತತೀ**"ತಿ।

ಏಕೇಕಲೋಮಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಲೋಮಕೂಪೇ ಏಕೇಕಲೋಮತಾಲಕ್ಖಣಂ। **ಏಕೇಕೇಹಿ ಲೋಮೇಹೀತಿ** ಅಞ್ಞೇಸಂ ಸರೀರೇ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಲೋಮಕೂಪೇ ಅನೇಕಾನಿಪಿ ಲೋಮಾನಿ ಉಟ್ಠಹನ್ತಿ, ನ ತಥಾಗತಸ್ಸ। ತೇಹಿ ಪುನ ಪಚ್ಚೇಕಂ

ಲೋಮಕೂಪೇಸು ಏಕೇಕೇಹೇವ ಉಪ್ಪನ್ನೇಹಿ ಕುಣ್ಡಲಾವತ್ತೇಹಿ ಪದಕ್ಖಿಣಾವತ್ತಕಜಾತೇಹಿ ನಿಚಿತಂ ವಿಯ ಸರೀರಂ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ "ಏಕೇಕಲೋಮೂಪಚಿತಙ್ಗವಾ"ತಿ।

ಚತ್ತಾಲೀಸಾದಿಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೩೪. **ಅಭಿನ್ದಿತಬ್ಬಪರಿಸೋತಿ** ಪರೇಹಿ ಕೇನಚಿ ಸಙ್ಗಹೇನ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ, ಯುತ್ತಿಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ವಾ ನ ಭಿನ್ದಿತಬ್ಬಪರಿಸೋ।

ಅಪಿಸುಣವಾಚಾಯಾತಿ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ, ಪೇಸುಞ್ಞಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಂ ಕುಸಲಕಮ್ಮಂ। ಪಿಸುಣಾ ವಾಚಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಪಿಸುಣವಾಚೋ, ತಸ್ಸ **ಪಿಸುಣವಾಚಸ್ಸ** ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। **ಅಪರಿಪುಣ್ಣಾತಿ** ಚತ್ತಾರೀಸತೋ ಊನಭಾವೇನ ನ ಪರಿಪುಣ್ಣಾ। **ವಿರಳಾತಿ** ಸವಿವರಾ।

ಪಹೂತಜಿವ್ಹಾದಿಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೩೬. **ಆದೇಯ್ಯವಾಚೋತಿ** ಆದರಗಾರವವಸೇನ ಆದಾತಬ್ಬವಚನೋ। "ಏವಮೇತ"ನ್ತಿ **ಗಹೇತಬ್ಬವಚನೋ** ಸಿರಸಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಸಾಸನೋ।

ಬದ್ಧಜಿವ್ಹಾತಿ ಯಥಾ ಸುಖೇನ ಪರಿವತ್ತತಿ, ಏವಂ ಸಿರಾದೀಹಿ ಪಲಿಬುದ್ಧಜಿವ್ಹಾ। **ಗೂಳ್ಹಜಿವ್ಹಾತಿ** ರಸಬಹಲತಾಯ ಗೂಳ್ಹಗಣ್ಡಸದಿಸಜಿವ್ಹಾ। **ದ್ವಿಜಿವ್ಹಾತಿ** ಅಗ್ಗೇ ಕಪ್ಪಭಾವೇನ ದ್ವಿಧಾಭೂತಜಿವ್ಹಾ। **ಮಮ್ಮನಾತಿ** ಅಪ್ಪರಿಪ್ಫುಟತಲಾಪಾ। ಖರಫರುಸಕಕ್ಕಸಾದಿವಸೇನ **ಸದ್ದೋ ಭಿಜ್ಜತಿ** ಭಿನ್ನಕಾರೋ ಹೋತಿ। ವಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಸ್ಸರತಾಯ **ಭಿನ್ನಸ್ಸರಾ ವಾ**। ಅನೇಕಾಕಾರತಾಯ **ಭಿನ್ನಸ್ಸರಾ ವಾ**। ಕಾಕಸ್ಸ ವಿಯ ಅಮನುಞ್ಞಸ್ಸರತಾಯ **ಕಾಕಸ್ಸರಾ ವಾ**। **ಮಧುರೋತಿ** ಇಟ್ಠೋ, ಕಮ್ಮಫಲೇನ ವತ್ಥುನೋ ಸುವಿಸುದ್ಧತ್ತಾ। **ಪೇಮನೀಯೋತಿ** ಪೀತಿಸಞ್ಜನನೋ, ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬೋ ವಾ।

೨೩೭. **ಅಕ್ಕೋಸಯುತ್ತತ್ತಾತಿ** ಅಕ್ಕೋಸುಪಸಞ್ಹಿತತ್ತಾ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥುಸಹಿತತ್ತಾ। **ಆಬಾಧಕರಿನ್ತಿ** ಘಟ್ಟನವಸೇನ ಪರೇಸಂ ಪೀಳಾವಹಂ। ಬಹುನೋ ಜನಸ್ಸ ಅವಮದ್ದನತೋ, ಪಮದ್ದಾಭಾವಕರಣತೋ ವಾ **ಬಹುಜನಪ್ಪಮದ್ದನಂ**। **ಅಬಾಳ್ಹನ್ತಿ** ವಾ ಏತ್ಥ **ಅ**-ಕಾರೋ ವುದ್ಧಿಅತ್ಥೋ "ಅಸೇಕ್ಖಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಸ॰ ತಿಕಮಾತಿಕಾ ೧೧) ವಿಯ, ತಸ್ಮಾ ಅತಿವಿಯ ಬಾಳ್ಹಂ ಫರುಸಂ **ಗಿರನ್ತಿ** ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ನ ಭಣೀತಿ** ಚೇತ್ಥ "ನ ಅಭಣಿ ನ ಭಣೀ"ತಿ ಸರಲೋಪೇನ ನಿದ್ದೇಸೋ। **ಸುಸಂಹಿತನ್ತಿ** ಸುಟ್ಠು ಸಂಹಿತಂ। ಕೇನ ಪನ ಸುಟ್ಠು ಸಂಹಿತಂ? "ಮಧುರ"ನ್ತಿ ಅನನ್ತರಮೇವ ವುತ್ತತ್ತಾ ಮಧುರತಾಯಾತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ, ಕಾ ಪನಸ್ಸ ಮಧುರತಾತಿ ಆಹ **"ಸುಟ್ಠು ಪೇಮಸಂಹಿತ"**ನ್ತಿ। ಉಪಯೋಗಪುಥುತ್ತವಿಸಯೋ ಯಂ **ವಾಚಾ**-ಸದ್ದೋತಿ ಆಹ **"ವಾಚಾಯೋ"**ತಿ, ಸಾ ಚಸ್ಸಾ ಉಪಯೋಗಪುಥುತ್ತವಿಸಯತಾ "ಹದಯಗಾಮಿನಿಯೋ"ತಿ ಪದೇನ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣತಾಯ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। **"ಕಣ್ಣಸುಖ"**ನ್ತಿ ಪಾಠೇ ಭಾವನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋಯನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಥಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ವೇದಯಥಾತಿ** ಕಾಲವಿಪಲ್ಲಾಸೇನಾಯಂ ನಿದ್ದೇಸೋತಿ ಆಹ **"ವೇದಯಿತ್ಥಾ"**ತಿ। **ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರತನ್ತಿ** ಸೇಟ್ಠಸ್ಸರತಂ, ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಸರಸದಿಸಸ್ಸರತಂ ವಾ। **ಬಹೂನಂ ಬಹುನ್ತಿ** ಬಹೂನಂ ಜನಾನಂ ಬಹುಂ ಸುಭಣಿತನ್ತಿ ಯೋಜನಾ।

ಸೀಹಹನುಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೨೩೮. **ಅಪ್ಪಧಂಸಿಕೋತಿ** ಅಪ್ಪಧಂಸಿಯೋ। **ಯ**-ಕಾರಸ್ಸ ಹಿ **ಕ**-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ಅಯಂ ನಿದ್ದೇಸೋ ಯಥಾ "ನಿಯ್ಯಾನಿಕಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ದುಕಮಾತಿಕಾ ೯೭) **ಗುಣತೋತಿ** ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಗತಗುಣತೋ। **ಠಾನತೋತಿ** ಯಥಾಠಿತಟ್ಠಾನನ್ತರತೋ।

ಪಲಾಪಕಥಾಯಾತಿ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಕಥಾಯ। **ಅನ್ತೋಪವಿಟ್ಠಹನುಕಾ** ಏಕತೋ, ಉಭತೋ ವಾ ಸಂಕುಚಿತವಿಸುಕಾ। **ವಙ್ಕಹನುಕಾ** ಏಕಪಸ್ಸೇನ ಕುಟಿಲವಿಸುಕಾ। **ಪಬ್ಭಾರಹನುಕಾ** ಪುರತೋ ಓಲಮ್ಬಮಾನವಿಸುಕಾ।

೧೩೯. **ವಿಕಿಣ್ಣವಚನಾ** ನಾಮ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಿನೋ, ತಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ **ಅವಿಕಿಣ್ಣವಚನಾ** ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತಾ। ವಾಚಾ ಏವ ತದತ್ಥಾಧಿಗಮುಪಾಯತಾಯ "**ಬ್ಯಾಪ್ಪಥೋ**"ತಿ ವುತ್ತಾತಿ ಆಹ "**ಅವಿಕಿಣ್ಣ...ಪೇ॰... ವಚನಪಥೋ ಅಸ್ಸಾ**"ತಿ। "**ದ್ವಿಹಿ ದ್ವಿಹೀ**"ತಿ ನಯಿದಂ ಆಮೇಡಿತವಚನಂ ಅಸಮಾನಾಧಿಕರಣತೋ, ಅಥ ಖೋ ದ್ವಿಹಿ ದಿಗುಣತಾದಸ್ಸನನ್ತಿ ಆಹ "**ದ್ವಿಹಿ ದ್ವಿಹೀತಿ ಚತೂಹೀ**"ತಿ। ತಸ್ಮಾ "ದ್ವಿದುಗಮಾ"ತಿ ಚತುಗಮಾ ವುತ್ತಾತಿ ಆಹ "**ಚತುಪ್ಪದಾನ**"ನ್ತಿ। **ತಥಾಸಭಾವೋ**ತಿ ಯಥಾಸ್ಸ ವುತ್ತನಯೇನ ಕೇನಚಿ ಅಪ್ಪಧಂಸಿಯತಾ ಹೋತಿ ಗುಣೇಹಿ, ತಥಾಸಭಾವೋ।

ಸಮದನ್ತಾದಿಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೧೪೦. ವಿಸುದ್ಧಸೀಲಾಚಾರತಾಯ ಪರಿಸುದ್ಧಾ ಸಮನ್ತತೋ ಸಬ್ಬಥಾ ವಾ ಸುದ್ಧಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಪರಿವಾರಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಪರಿಸುದ್ಧಪರಿವಾರೋ**।

೧೪೧. **ಪಹಾಸೀ**ತಿ ತದಙ್ಗವಸೇನ, ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಸೇನ ಚ ಪರಿಚ್ಚಜಿ। ತಿದಿವಂ ತಾವತಿಂಸಭವನಂ ಪುರಂ ನಗರಂ ಏತೇಸನ್ತಿ **ತಿದಿವಪುರಾ,** ತಾವತಿಂಸದೇವಾ, ತೇಸಂ ವರೋ ತಿದಿವಪುರವರೋ, ಇನ್ದೋ। ತೇನ **ತಿದಿವಪುರವರೇನ**। ತೇನಾಹ "**ಸಕ್ಕೇನಾ**"ತಿ। ಲಪನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಲಪನಂ,** ಮುಖನ್ತಿ ಆಹ "**ಲಪನಜನ್ತಿ ಮುಖಜ**"ನ್ತಿ। ಸುಟ್ಠು ಧವಲತಾಯ **ಸುಕ್ಕಾ,** ಈಸಕಮ್ಪಿ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠತಾಯ **ಸುಚಿ**। ಸುನ್ದರಸಣ್ಠಾನತಾಯ ಸುಟ್ಠು ಭಾವನತೋ, ವಿಪಸ್ಸನತೋ ಚ **ಸೋಭನಾ**। ಕಾಮಂ ಜನಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ನಿವಾಸನಟ್ಠಾನಾದಿಭಾವೇನ ಪತಿಟ್ಠಾಭೂತೋ ದೇಸವಿಸೇಸೋ "ಜನಪದೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಇಧ ಪನ ಸಪರಿವಾರಚತುಮಹಾದೀಪಸಞ್ಞಿತೋ ಸಬ್ಬೋ ಪದೇಸೋ ತಥಾ ವುತ್ತೋತಿ ಆಹ "**ಚಕ್ಕವಾಳಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ ಜನಪದೋ**"ತಿ। ನನು ಚ ಯಥಾವುತ್ತೋ ಪದೇಸೋ ಸಮುದ್ದಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ, ನ ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋತಿ? ಸೋ ಪದೇಸೋ ಚಕ್ಕವಾಳಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋಪಿ ಹೋತೀತಿ ತಥಾ ವುತ್ತಂ । ಯೇ ವಾ ಸಮುದ್ದನಿಸ್ಸಿತಾ, ಚಕ್ಕವಾಳಪಾದನಿಸ್ಸಿತಾ ಚ ಸತ್ತಾ, ತೇಸಂ ತೇ ತೇ ಪದೇಸಾ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ ತೇಪಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ "**ಚಕ್ಕವಾಳಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ**"ತಿ ಅವೋಚ। **ಚಕ್ಕವಾಳಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ**ತಿ ಚ ಚಕ್ಕವಾಳೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ। ಪುನ **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಜನಪದಸ್ಸ। **ಬಹುಜನ ಸುಖ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪಚ್ಚತ್ತಬಹುವಚನಲೋಪೇನ ಬಹುಜನಗ್ಗಹಣನ್ತಿ ಆಹ "**ಬಹುಜನಾ**"ತಿ। ಯಥಾ ಪನ ತೇ ಹಿತಸುಖಂ ಚರನ್ತಿ, ತಂ ವಿಧಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಸಮಾನಸುಖದುಕ್ಖಾ ಹುತ್ವಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ವಿಗತಪಾಪೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನೇನ ವಿನಿದ್ಧುತಪಾಪಧಮ್ಮೋ। **ದರಥೋ** ವುಚ್ಚತಿ ಕಾಯಿಕೋ, ಚೇತಸಿಕೋ ಚ ಪರಿಳಾಹೋ। ತತ್ಥ ಚೇತಸಿಕಪರಿಳಾಹೋ "ವಿಗತಪಾಪೋ"ತಿ ಇಮಿನಾವ ವುತ್ತೋತಿ ಆಹ "**ವಿಗತಕಾಯಿಕದರಥಕಿಲಮಥೋ**"ತಿ। ರಾಗಾದಯೋ ಯಸ್ಮಿಂ ಸನ್ತಾನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ತಸ್ಸ ಮಲೀನಭಾವಕರಣೇನ **ಮಲಾ**। ಕಚವರಭಾವೇನ **ಖಿಲಾ**। ಸತ್ತಾನಂ ಮಹಾನತ್ಥಕರತ್ತಾ ವಿಸೇಸತೋ ದೋಸೋ **ಕಲೀ**ತಿ ವುತ್ತಂ "**ದೋಸಕಲೀನಞ್ಚಾ**"ತಿ। **ಪನೂದೇಹೀ**ತಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನವಸೇನ ಸಸನ್ತಾನತೋ ನೀಹಾರಕೇಹಿ, ಪಜಹನಕೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಏತ್ಥ ಚ ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಲಕ್ಖಣಾನಂ ಮಹಾಪುರಿಸಸನ್ತಾನಗತಪುಞ್ಞಸಮ್ಭಾರಹೇತುಕಭಾವೇನ ಸಬ್ಬಂಯೇವ ತಂ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ವಿಸಿಟ್ಠರೂಪತ್ತಾ ಫಲಸ್ಸ। ನ ಹಿ ಅಭಿನ್ನರೂಪಕಾರಣಂ ಭಿನ್ನಸಭಾವಸ್ಸ ಫಲಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಭವಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಯಂ ಯಂ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ ವಿಸೇಸಕಾರಣಂ, ತಂ ತಂ ವಿಭಾಗೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೀ ಅಯಂ ದೇಸನಾ ಪವತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಯಥಾ ಯಾದಿಸಂ ಕಾಯಸುಚರಿತಾದಿಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದತಾಯ ಕಾರಣಂ ವುತ್ತಂ, ತಾದಿಸಮೇವ "ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸತಾಯ" ಕಾರಣನ್ತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ ದಳ್ಹಸಮಾದಾನತಾವಿಸಿಟ್ಠಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದತಾಯ ಕಾರಣಭಾವೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ, ಇತರಸ್ಸ ಚ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮತಾವಿಸಿಟ್ಠಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ, ಏವಂ ಯಾದಿಸಂ ಆಯತಪಣ್ಹಿತಾಯ ಕಾರಣಂ, ನ

ತಾದಿಸಮೇವ ದೀಘಙ್ಗುಲಿತಾಯ, ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗತ್ತತಾಯ ಚ ಕಾರಣಂ ವಿಸಿಟ್ಠರೂಪತ್ತಾ ಫಲಸ್ಸ। ನ ಹಿ ಅಭಿನ್ನರೂಪಕಾರಣಂ ಭಿನ್ನಸಭಾವಸ್ಸ ಫಲಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಭವಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತತ್ಥ ಯಥಾ ಏಕೇನೇವ ಕಮ್ಮುನಾ ಚಕ್ಖಾದಿನಾನಿನ್ದ್ರಿಯುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ಅವತ್ಥಾಭೇದತೋ, ಸಾಮತ್ಥಿಯಭೇದತೋ ವಾ ಕಮ್ಮಭೇದೋ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ। ನ ಹಿ ಯದವತ್ಥಂ ಕಮ್ಮಂ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಕಾರಣಂ, ತದವತ್ಥಮೇವ ಸೋತಾದೀನಂ ಕಾರಣಂ ಹೋತಿ ಅಭಿನ್ನಸಾಮತ್ಥಿಯಂ ವಾ, ತಸ್ಮಾ ಪಞ್ಞಾಯತನಿಕತ್ತಭಾವಪತ್ಥನಾಭೂತಾ ಪುರಿಮನಿಪ್ಫನ್ನಾ ಕಾಮತಣ್ಹಾ ಪಚ್ಚಯವಸೇನ ವಿಸಿಟ್ಠಸಭಾವಾ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಸಿಟ್ಠಸಭಾವಫಲನಿಬ್ಬತ್ತನಸಮತ್ಥತಾಸಾಧನವಸೇನ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀತಿ ಏಕಮ್ಪಿ ಅನೇಕವಿಧಫಲನಿಬ್ಬತ್ತನಸಮತ್ಥತಾವಸೇನ ಅನೇಕರೂಪತಂ ಆಪನ್ನಂ ವಿಯ ಹೋತಿ, ಏವಮಿಧಾಪಿ "ಏಕಮ್ಪಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣಿವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಕುಸಲಕಮ್ಮಂ ಆಯತಪಣ್ಹಿತಾದೀನಂ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಲಕ್ಖಣಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಕಂ ಹೋತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೇಪಿ ನ ಕೋಚಿ ವಿರೋಧೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸೋ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ…ಪೇ॰… ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ಪಟಿಲಭತೀ"ತಿ ನಾನಾಕಮ್ಮುನಾ ಪನ ತೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ, ಪಾಳಿಯಂ ಪನ "ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸಾ"ತಿ ಏಕವಚನನಿದ್ದೇಸೋ ಸಾಮಞ್ಞವಸೇನಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಸತಪುಞ್ಞಲಕ್ಖಣವಚನಂ ಸಮತ್ಥಿತಂ ಹೋತಿ। "ಇಮಾನಿ ದ್ವೇ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ಪಟಿಲಭತೀ"ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋತಿ।

ಲಕ್ಖಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ।

೮. ಸಿಙ್ಗಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ

೨೪೨. ಪಾಕಾರೇನ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತನ್ತಿ ಪದಂ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಗೋಪುರಟ್ಟಾಲಕಯುತ್ತನ್ತಿ** ದ್ವಾರಪಾಸಾದೇನ ಚೇವ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಾಕಾರಮತ್ಥಕೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪಿತಅಟ್ಟಾಲಕೇಹಿ ಚ ಯುತ್ತಂ। ವೇಳೂಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ, ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಪುಪ್ಫೂಪಗಫಲೂಪಗರುಕ್ಖಸಞ್ಛನ್ನತ್ತಾ ಚ **ನೀಲೋಭಾಸಂ**। ಛಾಯೂದಕಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ, ಭೂಮಿಭಾಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ **ಮನೋರಮಂ**।

ಕಾಳಕವೇಸೇನಾತಿ ಕಲನ್ದಕರೂಪೇನ। **ನಿವಾಪನ್ತಿ** ಭೋಜನಂ। **ತನ್ತಿ** ಉಯ್ಯಾನಂ।

"ಖೋ ಪನಾ"ತಿ ವಚನಾಲಙ್ಕಾರಮತ್ತಮೇತನ್ತಿ **ತೇನ ಸಮಯೇನಾತಿ** ಅತ್ಥವಚನಂ ಯುತ್ತಂ। **ಗಹಪತಿ ಮಹಾಸಾಲೋತಿ** ಗಹಪತಿಭೂತೋ ಮಹಾಸಾರೋ, ರ-ಕಾರಸ್ಸ ಲ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ಅಯಂ ನಿದ್ದೇಸೋ। ವಿಭವಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಮಹಾಸಾರಪ್ಪತ್ತೋ ಕುಟುಮ್ಬಿಕೋ। **"ಪುತ್ತೋ ಪನಸ್ಸ ಅಸ್ಸದ್ಧೋ"**ತಿಆದಿ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ ಯಂ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪೋತಿ ತಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಆರದ್ಧಂ। ಕಮ್ಮಫಲಸದ್ಧಾಯ ಅಭಾವೇನ **ಅಸ್ಸದ್ಧೋ**। ರತನತ್ತಯೇ ಪಸಾದಾಭಾವೇನ **ಅಪ್ಪಸನ್ನೋ**। **ಏವಮಾಹಾತಿ** ಏವಂ ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾಕಾರೇನ ವದತಿ।

ಯಾವಜೀವಂ ಅನುಸ್ಸರಣೀಯಾ ಹೋತಿ ಹಿತೇಸಿತಾಯ ವುತ್ತಾ ಪಚ್ಛಿಮಾ ವಾಚಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ। **ಪುಥುದಿಸಾತಿ** ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ದಿಸಾ, ತಾ ಪನ ಅನೇಕಾತಿ ಆಹ **"ಬಹುದಿಸಾ"**ತಿ।

೨೪೩. **"ನ ತಾವ ಪವಿಟ್ಠೋ"**ತಿಆದೀಸು ವತ್ತಬ್ಬಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವ। **ನ ಇದಾನೇವಾತಿ** ನ ಇಮಾಯ ಏವ ವೇಲಾಯ। ಕಿಂ ಚರಹೀತಿ ಆಹ **"ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇಪೀ"**ತಿಆದಿ। **ಗಿಹಿವಿನಯನ್ತಿ** ಗಿಹೀನಂ ಗಹಟ್ಠಾನಂ ವಿನಯತನ್ತಿಭೂತಂ "ಗಿಹಿನಾ ಏವಂ ವತ್ತಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಗಹಟ್ಠಾಚಾರಸ್ಸ ಗಹಟ್ಠವತ್ತಸ್ಸ ಅನವಸೇಸತೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಸವಿಸೇಸಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ತಥೇವಾತಿ** ಯಥಾ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ದಿಟ್ಠಂ, ತಥೇವ ಪಸ್ಸಿ। **ನಮಸ್ಸತಿ** ವತ್ತವಸೇನ ಕತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಾ।

ಛದಿಸಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೪೪. **ವಚನಂ ಸುತ್ವಾವ ಚಿನ್ತೇಸಿ** ಬುದ್ಧಾನುಭಾವೇನ ಅತ್ತಸಮ್ಮಾಪಣಿಧಾನನಿಮಿತ್ತೇನ ಪುಞ್ಞಬಲೇನ ಚ ಚೋದಿಯಮಾನೋ। **ನ ಕಿರ ತಾ ಏತಾತಿ** ತಾ ಛ ದಿಸಾ ಏತಾ ಇದಾನಿ ಮಯಾ ನಮಸ್ಸಿಯಮಾನಾ ಪುರತ್ಥಿಮಾದಿಕಾ ನ ಹೋನ್ತಿ ಕಿರಾತಿ। **ನಿಪಾತಮತ್ತನ್ತಿ** ಅನತ್ಥಕಭಾವಂ ತಸ್ಸ ವದತಿ। **ಪುಚ್ಛಾಪದನ್ತಿ** ಪುಚ್ಛಾವಚನಂ।

ಭಗವಾ ಗಹಪತಿಪುತ್ತೇನ ನಮಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ ಛ ದಿಸಾ ಪುಚ್ಛಿತೋ ದೇಸನಾಕುಸಲತಾಯ ಆದಿತೋ ಏವ ತಾ ಅಕಥೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ತಾವ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ನಂ ಭಾಜನಭೂತಂ ಕಾತುಂ ವಜ್ಜನೀಯವಜ್ಜನತ್ಥಞ್ಚೇವ ಸೇವಿತಬ್ಬಸೇವನತ್ಥಞ್ಚ ಓವಾದಂ ದೇನ್ತೋ **"ಯತೋ ಖೋ ಗಹಪತಿಪುತ್ತಾ"**ತಿಆದಿನಾ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸಾತಿ** ಕಮ್ಮಭೂತಾ ಸಂಕಿಲೇಸಾ। **ಕಿಲಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ** ಕಿಲಿಟ್ಠಾ ಮಲೀನಾ ವಿಯ ಠಿತಾ, ಉಪತಾಪಿತಾ ಚ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಕಿಲಿಸ್ಸನನಿಮಿತ್ತತ್ತಾ। ಯದಿಪಿ ಸುರಾಪಾನಂ ಪಞ್ಚವೇರಭಾವೇನ ಉಪಾಸಕೇಹಿ ಪರಿವಜ್ಜನೀಯಂ, ತಸ್ಸ ಪನ ಅಪಾಯಮುಖಭಾವೇನ ಪರತೋ ವತ್ತುಕಾಮತಾಯ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿಕೇ ಏವ ಸನ್ಧಾಯ "ಚತ್ತಾರೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ "ಪಞ್ಚಾ"ತಿ। "ವಿಸುಂ ಅಕಮ್ಮಪಥಭಾವತೋ ಚಾ"ತಿ ಅಪರೇ। "ಸುರಾಪಾನಮ್ಪಿ 'ಸುರಾಮೇರಯಪಾನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಸೇವಿತಂ ಭಾವಿತಂ ಬಹುಲೀಕತಂ ನಿರಯಸಂವತ್ತನಿಕ'ನ್ತಿಆದಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೮.೪೦) ವಚನತೋ ವಿಸುಂ ಕಮ್ಮಪಥಭಾವೇನ ಆಗತಂ। ತಥಾ ಹಿ ತಂ ದುಚ್ಚರಿತಕಮ್ಮಂ ಹುತ್ವಾ ದುಗ್ಗತಿಗಾಮಿಪಿಟ್ಠಿವತ್ತಕಭಾವೇನ

ನಿಯತ"ನ್ತಿ ಕೇಚಿ, ತೇಸಂ ಮತೇನ ಏಕಾದಸ ಕಮ್ಮಪಥಾ ಸಿಯುಂ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾವುತ್ತೇಸ್ವೇವ ಕಮ್ಮಪಥೇಸು ಉಪಕಾರಕತ್ತಸಭಾಗತ್ತವಸೇನ ಅನುಪ್ಪವೇಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ "ವಿಸುಂ ಅಕಮ್ಮಪಥಭಾವತೋ ಚಾ"ತಿ ಸುವುತ್ತಮೇತಂ। ಸುರಾಪಾನಸ್ಸ ಭೋಗಾಪಾಯಮುಖಭಾವೇನ ವತ್ತುಕಾಮತಾಯ "ಚತ್ತಾರೋ" ತ್ವೇವ ಅವೋಚ। ತಿಟ್ಠತಿ ಏತ್ಥ ಫಲಂ ತದಾಯತ್ತವುತ್ತಿತಾಯಾತಿ **ಠಾನಂ,** ಹೇತೂತಿ ಆಹ **"ಠಾನೇಹೀತಿ ಕಾರಣೇಹೀ"**ತಿ। ಅಪೇನ್ತಿ ಅಪಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಅಪೇತಿ ವಾ ಏತೇಹೀತಿ **ಅಪಾಯಾ,** ಅಪಾಯಾನಂ, ಅಪಾಯಾ ಏವ ವಾ ಮುಖಾನಿ ದ್ವಾರಾನೀತಿ **ಅಪಾಯಮುಖಾನಿ। ವಿನಾಸಮುಖಾನೀತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸಾ"ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಸಾಧಾರಣತೋ ವುತ್ತಂ, ವಿಸೇಸತೋ ಪನ ಪಠಮಾಯ ಭೂಮಿಯಂ ಠಿತಸ್ಸೇವ ವಕ್ಖಮಾನನಯೋ ಯುಜ್ಜತೀತಿ **"ಸೋತಿ ಸೋ ಸೋತಾಪನ್ನೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪಾಪಕ-ಸದ್ದೋ ನಿಹೀನಪರಿಯಾಯೋತಿ **"ಲಾಮಕೇಹೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಪಾಯದುಕ್ಖಂ, ವಟ್ಟದುಕ್ಖಞ್ಚ ಪಾಪೇನ್ತೀತಿ ವಾ ಪಾಪಕಾ, ತೇಹಿ **ಪಾಪಕೇಹಿ। ಛ ದಿಸಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತೋ**ತಿ ತೇನ ತೇನ ಭಾಗೇನ ದಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ "ದಿಸಾ"ತಿ ಸಞ್ಞಿತೇ ಛ ಭಾಗೇ ಸತ್ತೇ ಯಥಾ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅತ್ತನೋ ಛಿದ್ದಂ ನ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತೋ ಪಟಿಸನ್ಧಾರೇನ್ತೋ। **ವಿಜಿನನತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಅಭಿಭವನತ್ಥಾಯ। ಯೋ ಹಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಂ, ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಞ್ಚ ಅನತ್ಥಂ ಪರಿವಜ್ಜನವಸೇನ ಅಭಿಭವತಿ, ತತೋ ಏವ ತದುಭಯತ್ಥಂ ಸಮ್ಪಾದೇತಿ, ಸೋ ಉಭಯಲೋಕವಿಜಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ನಾಮ ಹೋತಿ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕನಿಗ್ಗಣ್ಹನತೋ, ಸಕತ್ಥಸಮ್ಪಾದನತೋ ಚ। ತೇನಾಹ **"ಅಯಞ್ಚೇವ ಲೋಕೋ"**ತಿಆದಿ। ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಿ **ಪಞ್ಚ ವೇರಾನಿ** ವೇರಪ್ಪಸವನತೋ। **ಆರದ್ಧೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಸಂಸಾಧಿತೋ ಹೋತಿ, ತಯಿದಂ ಸಂಸಾಧನಂ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೇನ ಇಧ ಸತ್ತಾನಂ ಚಿತ್ತತೋಸನೇನ , ವೇರಾಭಾವಾಪಾದನೇನ ಚ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಪರಿತೋಸಿತೋ ಚೇವ ನಿಪ್ಫಾದಿತೋ ಚಾ"**ತಿ। ಪುನ **ಪಞ್ಚ ವೇರಾನೀ**ತಿ ಪಞ್ಚ ವೇರಫಲಾನಿ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ।

ಕತಮಸ್ಸಾತಿ ಕತಮೇ ಅಸ್ಸ। **ಕಿಲೇಸಸಮ್ಪಯುತ್ತತ್ತಾ ಕಿಲೇಸೋ**ತಿ ತಂಯೋಗತೋ ತಂಸದಿಸಂ ವದತಿ ಯಥಾ "ಪೀತಿಸುಖಂ ಪಠಮಂ ಝಾನಂ, (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೨೬; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೭೧, ೨೮೭, ೨೯೭; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೫೨; ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೨೩; ೫.೨೮; ಪಾರಾ॰ ೧೧; ಧ॰ ಸ॰ ೪೯೯; ವಿಭ॰ ೫೦೮) ನೀಲಂ ವತ್ಥ"ನ್ತಿ ಚ। ಸಮ್ಪಯುತ್ತತಾ ಚೇತ್ಥ ತದೇಕಟ್ಠತಾಯ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ನ ಏಕುಪ್ಪಾದಾದಿತಾಯ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತಕಮ್ಮಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಮಾನಲೋಭಾದೀಹಿಪಿ ಕಿಲಿಟ್ಠತಾ ಸಿದ್ಧಾ ಹೋತಿ, ಮಿಚ್ಛಾಚಾರಸ್ಸ ದೋಸಾದೀಹಿ ಕಿಲಿಟ್ಠತಾ। ತೇನಾಹ **"ಸಂಕಿಲೇಸೋಯೇವಾ"**ತಿಆದಿ। ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಅತ್ಥವಸೇನ ಪನ ಸಮ್ಮುಖೇನಪಿ ನೇಸಂ ಕಿಲೇಸಪರಿಯಾಯೋ ಲಬ್ಭತೇವ। **ಏತದತ್ಥಪರಿದೀಪಕಮೇವಾ**ತಿ ಯೋ "ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ಖೋ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೋ, ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಪರಿದೀಪಕಮೇವ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಸ್ಮಾ ಪುನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಗಾಥಾಬನ್ಧ"**ನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸುಖಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಗಾಥಾಬನ್ಧಂ ಅವೋಚಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಚತುಠಾನಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೪೬. "ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕರೋತೀ"ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಉದ್ದೇಸನಿದ್ದೇಸೋ ಪವತ್ತೋತಿ ಅನ್ತೋಲೀನಚೋದನಂ ಸನ್ಧಾಯ **"ಇದಂ ಭಗವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖವಸೇನ ಹಿ ಉದ್ದೇಸೋ ಕತೋ, ಕಣ್ಹಪಕ್ಖವಸೇನ ಚ ನಿದ್ದೇಸೋ ಆರದ್ಧೋ। **ಕಾರಕೇ**ತಿ ಪಾಪಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಾರಕೇ। **ಅಕಾರಕೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ** ಯಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೋ ಪಾಪಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ, ತಥಾ ಅಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜನತೋ। ಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮವಿವಜ್ಜನಪುಬ್ಬಕಂ ವೋದಾನಧಮ್ಮಪಟಿಪತ್ತಿಆಚಿಕ್ಖನಂ ಇಧ ದೇಸನಾಕೋಸಲ್ಲಂ। **ಪಠಮತರಂ ಕಾರಕಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ** ಯಥಾ "ವಾಮಂ ಮುಞ್ಚ ದಕ್ಖಿಣಂ ಗಣ್ಹಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೯೮) ತಥಾ ಹಿ ಭಗವಾ ಅಟ್ಠತಿಂಸ ಮಙ್ಗಲಾನಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಅಸೇವನಾ ಚ ಬಾಲಾನ"ನ್ತಿ (ಖು॰ ಪಾ॰ ೫.೩; ಸು॰ ನಿ॰ ೨೬೨) ವತ್ವಾ "ಪಣ್ಡಿತಾನಞ್ಚ ಸೇವನಾ"ತಿ (ಖು॰ ಪಾ॰ ೫.೩; ಸು॰ ನಿ॰ ೨೬೨) ಅವೋಚ। **ಛನ್ದಾಗತಿ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸನ್ಧಿವಸೇನ ಸರಲೋಪೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಛನ್ದೇನ ಪೇಮೇನ ಅಗತಿ"**ನ್ತಿ। **ಛನ್ದಾ**ತಿ ಹೇತುಮ್ಹಿ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ಛನ್ದೇನಾ"**ತಿ। ಛನ್ದ-ಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ತಣ್ಹಾಪರಿಯಾಯೋ, ನ ಕುಸಲಚ್ಛನ್ದಾದಿಪರಿಯಾಯೋತಿ ಆಹ

“**ಪೇಮೇನಾ**”ತಿ। **ಪರಪದೇಸೂತಿ** “ದೋಸಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ”ತಿಆದೀಸು ವಾಕ್ಯೇಸು। “**ಏಸೇವ ನಯೋ**”ತಿ ಇಮಿನಾ “ದೋಸೇನ ಕೋಪೇನಾ”ತಿ ಏವಮಾದಿ ಅತ್ಥವಚನಂ ಅತಿದಿಸತಿ। **ಮಿತ್ತೋತಿ** ದಳ್ಹಮಿತ್ತೋ, ಸಮ್ಭತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸನ್ದಿಟ್ಠೋತಿ** ದಿಟ್ಠಮತ್ತಸಹಾಯೋ। **ಪಕತಿವೇರವಸೇನಾತಿ** ಪಕತಿಯಾ ಉಪ್ಪನ್ನವೇರವಸೇನ, ಚಿರಕಾಲಾನುಬನ್ಧವಿರೋಧವಸೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನೇವಾಹ “**ತಙ್ಖಣುಪ್ಪನ್ನಕೋಧವಸೇನ ವಾ**”ತಿ। **ಯಂ ವಾ ತಂ ವಾ** ಅಯುತ್ತಂ ಅಕಾರಣಂ **ವತ್ವಾ**। ವಿಸಮೇ ಚೋರಾದಿಕೇ, ವಿಸಮಾನಿ ವಾ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದೀನಿ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತನೇನ ನಿಸ್ಸಿತೋ **ವಿಸಮನಿಸ್ಸಿತೋ**।

ಛನ್ದಾಗತಿಆದೀನಿ ನ ಗಚ್ಛತಿ ಮಗ್ಗೇನೇವ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಅಗತಿಗಮನಾನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ, **ಅಗತಿಗಮನಾನೀತಿ** ಚ ತಥಾಪವತ್ತಾ ಅಪಾಯಗಮನೀಯಾ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ ಅಗತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಏತೇಹೀತಿ।

ಯಸ್ಸತಿ ತೇನ ಕಿತ್ತೀಯತೀತಿ **ಯಸೋ,** ಥುತಿಘೋಸೋ। ಯಸ್ಸತಿ ತೇನ ಪುರೇಚರಾನುಚರಭಾವೇನ ಪರಿವಾರೀಯತೀತಿ **ಯಸೋ,** ಪರಿವಾರೋತಿ ಆಹ “**ಕಿತ್ತಿಯಸೋಪಿ ಪರಿವಾರಯಸೋಪೀ**”ತಿ। **ಪರಿಹಾಯತೀತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ಯೋ ಚ ಯಾವತಕೇ ಲಬ್ಭತಿ, ತತೋ ಪರಿತೋ ಹಾಯತಿ ಪರಿಕ್ಖಯಂ ಗಚ್ಛತಿ।

ಛಅಪಾಯಮುಖಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೪೭. ಪೂವೇ ಭಾಜನೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಜ್ಜಂ ಉದಕಂ ದತ್ವಾ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಕತಾ **ಪೂವಸುರಾ**। ಏವಂ ಸೇಸಸುರಾಪಿ। **ಕಿಣ್ಣಾತಿ** ಪನ ತಸ್ಸಾ ಸುರಾಯ ಬೀಜಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಯೇ “ಸುರಾಮೋದಕಾ” ತಿಪಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕತಾ **ಕಿಣ್ಣಪಕ್ಖಿತ್ತಾ।** ಹರೀತಕೀಸಾಸಪಾದಿನಾನಾಸಮ್ಭಾರೇಹಿ ಸಂಯೋಜಿತಾ **ಸಮ್ಭಾರಸಂಯುತ್ತಾ**। ಮಧುಕತಾಲನಾಳಿಕೇರಾದಿಪುಪ್ಫರಸೋ ಚಿರಪಾರಿವಾಸಿಕೋ **ಪುಪ್ಫಾಸವೋ**। ಪನಸಾದಿಫಲರಸೋ **ಫಲಾಸವೋ**। ಮುದ್ದಿಕಾರಸೋ **ಮಧ್ವಾಸವೋ**। ಉಚ್ಛುರಸೋ **ಗುಳಾಸವೋ**। ಹರೀತಕಾಮಲಕಕಟುಕಭಣ್ಡಾದಿನಾನಾಸಮ್ಭಾರಾನಂ ರಸೋ ಚಿರಪಾರಿವಾಸಿಕೋ **ಸಮ್ಭಾರಸಂಯುತ್ತೋ**। **ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪೀತಿ** ತಂ ಸಬ್ಬಂ ದಸವಿಧಮ್ಪಿ। **ಮದಕರಣವಸೇನ ಮಜ್ಜಂ** ಪಿವನ್ತಂ ಮದಯತೀತಿ ಕತ್ವಾ। ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜೇ ಪಮಾದಟ್ಠಾನಂ **ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪಮಾದಟ್ಠಾನಂ**। **ಅನು ಅನು ಯೋಗೋತಿ** ಪುನಪ್ಪುನಂ ತಂಸಮಙ್ಗಿತಾ। ತೇನಾಹ “**ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕರಣ**”ನ್ತಿ, ಅಪರಾಪರಂ ಪವತ್ತನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಚೇವ ಭೋಗಾ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ** ಪಾನಬ್ಯಸನೇನ ಬ್ಯಸನಕರಣತೋ। **ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ಚ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ** ಪಮತ್ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮನ್ತೇಸು ಞಾಯಕರಣಾಭಾವತೋ। **ಭೋಗಾನನ್ತಿ** ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ “ಭೋಗಾ”ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಾನಂ ಕಾಮಗುಣಾನಂ। ಅಪಾಯಮುಖ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋ ಏವ। **ಅವೇಲಾಯಾತಿ** ಅಯುತ್ತವೇಲಾಯ। ಯದಾ ವಿಚರತೋ ಅತ್ಥರಕ್ಖಾದಯೋ ನ ಹೋನ್ತಿ। **ವಿಸಿಖಾಸು ಚರಿಯಾತಿ** ರಚ್ಛಾಸು ವಿಚರಣಂ।

ಸಮಜ್ಜಾ ವುಚ್ಚತಿ ಮಹೋ, ಯತ್ಥ ನಚ್ಚಾನಿಪಿ ಪಯೋಜೀಯನ್ತಿ, ತೇಸಂ ದಸ್ಸನಾದಿಅತ್ಥಂ ತತ್ಥ ಅಭಿರತಿವಸೇನ ಚರಣಂ ಉಪಗಮನಂ **ಸಮಜ್ಜಾಭಿಚರಣಂ**। **ನಚ್ಚಾದಿದಸ್ಸನವಸೇನಾತಿ** ನಚ್ಚಾದೀನಂ ದಸ್ಸನಾದಿವಸೇನಾತಿ ಆದಿಸದ್ದಲೋಪೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ದಸ್ಸನೇನ ವಾ ಸವನಮ್ಪಿ ಗಹಿತಂ ವಿರೂಪೇಕಸೇಸನಯೇನ। ಆಲೋಚನಸಭಾವತಾಯ ವಾ ಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣಾನಂ ಸವನಕಿರಿಯಾಯಪಿ ದಸ್ಸನಸಙ್ಖೇಪಸಮ್ಭವತೋ “ದಸ್ಸನವಸೇನ” ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ। ಇಧ ಚಿತ್ತಾಲಸಿಯತಾ ಅಕಾರಣನ್ತಿ “**ಕಾಯಾಲಸಿಯತಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಯುತ್ತಪ್ಪಯುತ್ತತಾತಿ** ತಪ್ಪಸುತತಾ ಅತಿರೇಕತರತಾಯ।

ಸುರಾಮೇರಯಸ್ಸ ಛಆದೀನವಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೪೮. ಸಯಂ ದಟ್ಠಬ್ಬನ್ತಿ **ಸನ್ದಿಟ್ಠಂ**। ಸನ್ದಿಟ್ಠಮೇವ **ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಂ,** ಧನಜಾನಿಸದ್ದಾಪೇಕ್ಖಾಯ ಪನ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗವಸೇನ ನಿದ್ದೇಸೋ, ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ “**ಇಧಲೋಕಭಾವಿನೀ**”ತಿ। ಸಮಂ, ಸಮ್ಮಾ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾತಿ ವಾ **ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಾ,** ಪಾನಸಮಕಾಲಭಾವಿನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಲಹಪ್ಪವಡ್ಢನೀ** ಮಿತ್ತಸ್ಸ ಕಲಹೇ ಅನಾದೀನವದಸ್ಸಿಭಾವತೋ। **ಖೇತ್ತಂ**

ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ। **ಆಯತನನ್ತಿ** ವಾ ಕಾರಣಂ, ಆಕರೋ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಲೋಕೇ ಅಕಿತ್ತಿಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ** ಅಕಿತ್ತಿಸಂವತ್ತನಿಯಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪಸವನತೋ। **ಕೋಪೀನಂ** ವಾ ಪಾಕಟಭಾವೇನ ಅಕತ್ತಬ್ಬರಹಸ್ಸಕಮ್ಮಂ। ಸುರಾಮದಮತ್ತಾ ಚ ಪುಬ್ಬೇ ಅತ್ತನಾ ಕತಂ ತಾದಿಸಂ ಕಮ್ಮಂ ಅಮತ್ತಕಾಲೇ ಛಾದೇನ್ತಾ ವಿಚರಿತ್ವಾ ಮತ್ತಕಾಲೇ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾನಮ್ಪಿ ವಿವರನ್ತಿ ಪಾಕಟಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತೇನ ತೇಸಂ ಸಾ ಸುರಾ ತಸ್ಸ ಕೋಪೀನಸ್ಸ ನಿದಂಸನತೋ **"ಕೋಪೀನನಿದಂಸನೀ"**ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಪಞ್ಞನ್ತಿ** ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಲೋಕಿಯಂ ಪಞ್ಞಂ ದುಬ್ಬಲಂ ಕರೋತಿಯೇವಾ"ತಿ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ವಿಞ್ಞಾತುಂ। ತಥಾ ಹಿ ಬ್ಯತಿರೇಕಮುಖೇನ ತಮತ್ಥಂ ಪತಿಟ್ಠಪೇತುಂ **"ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಂ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **"ಅನ್ತೋಮುಖಮೇವ ನ ಪವಿಸತೀ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸುರಾಯ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾದುಬ್ಬಲಕರಣಸ್ಸ ದುರಸಮುಸ್ಸಾರಿತಭಾವಮಾಹ । ನನು ಚೇವಂ ಸುರಾಯ ತಸ್ಸಾ ಪಞ್ಞಾಯ ದುಬ್ಬಲೀಕರಣೇ ಸಾಮತ್ಥಿಯವಿಘಾತೋ ಅಚೋದಿತೋ ಹೋತಿ ಅರಿಯಾನಂ ಅನುಪ್ಪಯೋಗಸ್ಸೇವ ಚೋದಿತತ್ತಾತಿ? ನಯಿದಂ ಏವಂ ಉಪಯೋಗೋಪಿ ನಾಮ ಸದಾ ತೇಸಂ ನತ್ಥಿ, ಕುತೋ ಕಿಚ್ಚಕರಣನ್ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಅಥ ಪನ ಅಟ್ಠಾನಪರಿಕಪ್ಪವಸೇನಸ್ಸಾ ಕದಾಚಿ ಸಿಯಾ ಉಪಯೋಗೋ, ತಥಾಪಿ ಸೋ ತಸ್ಸಾ ದುಬ್ಬಲಿಯಂ ಈಸಕಮ್ಪಿ ಕಾತುಂ ನಾಲಮೇವ ಸಮ್ಮದೇವ ಪಟಿಪಕ್ಖದೂರೀಭಾವೇನ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ "ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಂ ಪನ ದುಬ್ಬಲಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀ"ತಿ। ಮಗ್ಗಸೀಸೇನ ಚೇತ್ಥ ಅರಿಯಾನಂ ಸಬ್ಬಸ್ಸಾಪಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ದುಬ್ಬಲಭಾವಾಪಾದಾನೇ ಅಸಮತ್ಥತಾ ದಸ್ಸಿತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಪಜ್ಜತಿ ಏತೇನ ಫಲನ್ತಿ **ಪದಂ,** ಕಾರಣಂ।

೨೪೯. **ಅತ್ತಾಪಿಸ್ಸ** ಅಕಾಲಚಾರಿಸ್ಸ **ಅಗುತ್ತೋ** ಸರಸತೋ **ಅರಕ್ಖಿತೋ** ಉಪಕ್ಕಮತೋಪಿ ಪರಿವಜ್ಜನೀಯಾನಂ ಅಪರಿವಜ್ಜನತೋ। ತೇನಾಹ **"ಅವೇಲಾಯ ಚರನ್ತೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಕಣ್ಟಕಾದೀನಿಪೀತಿ ಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ಸೋಬ್ಭಾದಿಕೇ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ವೇರಿನೋಪೀತಿ ಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ಚೋರಾದಿಕಾ ಸಙ್ಗಯ್ಹನ್ತಿ। **ಪುತ್ತದಾರಾತಿ** ಏತ್ಥ ಪುತ್ತಗ್ಗಹಣೇನ ಪುತ್ತೀಪಿ ಗಹಿತಾತಿ ಆಹ **"ಪುತ್ತಧೀತರೋ"**ತಿ। **ಬಹಿ ಪತ್ಥನನ್ತಿ** ಕಾಮಪತ್ಥನಾವಸೇನ ಅನ್ತೋಗೇಹಸ್ಸಿತತೋ ನಿಬದ್ಧವತ್ಥುತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಪತ್ಥನಂ ಕತ್ವಾ। **ಅಞ್ಞೇಹಿ ಕತಪಾಪಕಮ್ಮೇಸೂತಿ** ಪರೇಹಿ ಕತಾಸು ಪಾಪಕಿರಿಯಾಸು। **ಸಙ್ಕಿತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ** ಅಕಾಲೇ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಚರಣತೋ। **ರುಹತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಚೋರಿಕಾ ಪವತ್ತಾ, ತತ್ಥ ಪರೇಹಿ ದಿಟ್ಠತ್ತಾ। **ವತ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾತಿ** "ಏತ್ತಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ಏತ್ತಕಂ ದೋಮನಸ್ಸ"ನ್ತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ವತ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ। **ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ವಿಕಾಲಚಾರಿಮ್ಹಿ** ಪುಗ್ಗಲೇ **ಆಹರಿತಬ್ಬಂ** ತಸ್ಸ ಉಪರಿ ಪಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ **ಹೋತಿ।** ಕಥಂ? **ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇ** ತಥಾರೂಪೇ ಆಸಙ್ಕಿತಬ್ಬೇ **ಅಸತಿ। ಇತೀತಿ** ಏವಂ। **ಸೋತಿ** ವಿಕಾಲಚಾರೀ। **ಪುರಕ್ಖತೋ** ಪುರತೋ ಅತ್ತನೋ ಉಪರಿ ಆಸಙ್ಕನ್ತೇ ಕತ್ವಾ ಚರತಿ।

೨೫೦. **ನಟನಾಟಕಾದಿನಚ್ಚನ್ತಿ** ನಟೇಹಿ ನಾಟಕೇಹಿ ನಚ್ಚಿತಬ್ಬನಾಟಕಾದಿನಚ್ಚವಿಧಿ। **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಅವಸಿಟ್ಠಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। "ತತ್ಥ ಗನ್ತಬ್ಬಂ ಹೋತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥಸ್ಸ ಗಮನೇನ ಯಥಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಭೋಗಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ, ಉಪ್ಪನ್ನಾನಞ್ಚ ವಿನಾಸೋ ಹೋತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಗೀತನ್ತಿ** ಸರಗತಂ, ಪಕರಣಗತಂ , ತಾಳಗತಂ, ಅಪಧಾನಗತನ್ತಿ ಗನ್ಧಬ್ಬಸತ್ಥವಿಹಿತಂ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಂ ಗೀತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ವಾದಿತನ್ತಿ** ವೀಣಾವೇಣುಮುದಿಙ್ಗಾದಿವಾದನಂ। **ಅಕ್ಖಾನನ್ತಿ** ಭಾರತಯುದ್ಧಸೀತಾಹರಣಾದಿಅಕ್ಖಾನಂ। **ಪಾಣಿಸ್ಸರನ್ತಿ** ಕಂಸತಾಳಂ, "ಪಾಣಿತಾಳ"ನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ಕುಮ್ಭಥೂನನ್ತಿ** ಚತುರಸ್ಸಅಮ್ಬಣಕತಾಳಂ। "ಕುಟಭೇರಿಸದ್ದೋ"ತಿ ಕೇಚಿ। **"ಏಸೇವ ನಯೋ"**ತಿ ಇಮಿನಾ "ಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ"ತಿಆದಿನಾ ನಚ್ಚೇ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಗೀತಾದೀಸು ಅತಿದಿಸತಿ।

೨೫೧. **ಜಯನ್ತಿ** ಜೂತಂ ಜಿನನ್ತೋ। **ವೇರನ್ತಿ** ಜಿತೇನ ಕೀಳಕಪುರಿಸೇನ ಜಯನಿಮಿತ್ತಂ ಅತ್ತನೋ ಉಪರಿ ವೇರಂ ವಿರೋಧಂ **ಪಸವತಿ** ಉಪ್ಪಾದೇತಿ। ತಞ್ಚಸ್ಸ ವೇರಪಸವನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಜಿತಂ ಮಯಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಜಿನೋತಿ** ಜೂತಪರಾಜಯಾಪನ್ನಾಯ ಧನಜಾನಿಯಾ ಜಿನೋ। ತೇನಾಹ **"ಅಞ್ಞೇನ ಜಿತೋ ಸಮಾನೋ"**ತಿಆದಿ। **ವಿತ್ತಂ ಅನುಸೋಚತೀತಿ** ತಂ ಜಿನಂ ವಿತ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಅನುತ್ಥುನತಿ। **ವಿನಿಚ್ಛಯಟ್ಠಾನೇತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಅಟ್ಟವಿನಿಚ್ಛಯಟ್ಠಾನೇ। **ಸಕ್ಖಿಪುಟ್ಠಸ್ಸಾತಿ** ಸಕ್ಖಿಭಾವೇನ ಪುಟ್ಠಸ್ಸ। **ಅಕ್ಖಸೋಣ್ಡೋತಿ** ಅಕ್ಖಧುತ್ತೋ। **ಜೂತಕರೋತಿ** ಜೂತಪಮಾದಟ್ಠಾನಾನುಯುತ್ತೋ। **ತ್ವಮ್ಪಿ ನಾಮ ಕುಲಪುತ್ತೋತಿ** ಕುಲಪುತ್ತೋ ನಾಮ ತ್ವಂ, ನ

ಮಯಂ ತಯಿ ಕೋಲಪುತ್ತಿಯಂ ಇದಾನಿ ಪಸ್ಸಾಮಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಭಿನ್ನಭಿನ್ನಕೋತಿ** ಭಿನ್ನಭಿನ್ನಹಿರೋತ್ತಪ್ಪೋ, ಅಹಿರಿಕೋ ಅನೋತ್ತಪ್ಪೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಸ್ಸ ಕಾರಣಾತಿ** ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ।

ಅನಿಚ್ಛಿತೋತಿ ನ ಇಚ್ಛಿತೋ। **ಪೋಸಿತಬ್ಬಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ** ಜೂತಪರಾಜಯೇನ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ರಿತ್ತತುಚ್ಛಭಾವತೋ।

ಪಾಪಮಿತ್ತತಾಯ ಛಆದೀನವಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೫೨. ಅಕ್ಖಧುತ್ತಾತಿ ಅಕ್ಖೇಸು ಧುತ್ತಾ, ಅಕ್ಖನಿಮಿತ್ತಂ ಅತ್ಥವಿನಾಸಕಾ। **ಇತ್ಥಿಸೋಣ್ಡಾತಿ** ಇತ್ಥೀಸು ಸೋಣ್ಡಾ, ಇತ್ಥಿಸಮ್ಭೋಗನಿಮಿತ್ತಂ ಆತಪ್ಪನಕಾ। ತಥಾ **ಭತ್ತಸೋಣ್ಡಾದಯೋ** ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಪಿಪಾಸಾತಿ** ಉಪರೂಪರಿ ಸುರಾಪಿಪಾಸಾ। ತೇನಾಹ “**ಪಾನಸೋಣ್ಡಾ**”ತಿ। **ನೇಕತಿಕಾದಯೋ** ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಾ ಏವ। ಮೇತ್ತಿಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನತಾಯ **ಮಿತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾತಿ** ಪಾಪಮಿತ್ತತಾಯ।

೨೫೩. ಕಮ್ಮನ್ತನ್ತಿ ಕಮ್ಮಂ, ಯಥಾ ಸುತ್ತಂಯೇವ ಸುತ್ತನ್ತೋ, ಏವಂ ಕಮ್ಮಂಯೇವ ಕಮ್ಮನ್ತೋ, ತಂ ಕಾತುಂ **ಗಚ್ಛಾಮಾತಿ ವುತ್ತೋ**। ಕಮ್ಮಂ ವಾ ಅನ್ತೋ ನಿಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಕಮ್ಮನ್ತೋ,** ಕಮ್ಮಕರಣಟ್ಠಾನಂ, ತಂ **ಗಚ್ಛಾಮಾತಿ ವುತ್ತೋ**।

ಪನ್ನಸಖಾತಿ ಸುರಂ ಪಾತುಂ ಪನ್ನೇ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೇ ಏವ ಸಖಾತಿ ಪನ್ನಸಖಾ। ತೇನಾಹ “**ಅಯಮೇವತ್ಥೋ**”ತಿ। “ಸಮ್ಮಿಯಸಮ್ಮಿಯೋ”ತಿ ವಚನಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೀತಿ **ಸಮ್ಮಿಯಸಮ್ಮಿಯೋ**। ತೇನಾಹ “**ಸಮ್ಮಸಮ್ಮಾತಿ ವದನ್ತೋ**”ತಿ। **ಸಹಾಯೋ ಹೋತೀತಿ** ಸಹಾಯೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। **ಓತಾರಮೇವ ಗವೇಸತೀತಿ** ರನ್ಧಮೇವ ಪರಿಯೇಸತಿ ಅನತ್ಥಮಸ್ಸ ಕಾತುಕಾಮೋ। **ವೇರಪ್ಪಸವೋತಿ** ಪರೇಹಿ ಅತ್ತನಿ ವೇರಸ್ಸ ಪಸವನಂ ಅನುಪವತ್ತನಂ। ತೇನಾಹ “**ವೇರಬಹುಲತಾ**”ತಿ। ಪರೇಸಂ ಕರಿಯಮಾನೋ ಅನತ್ಥೋ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೀತಿ **ಅನತ್ಥೋ,** ತಬ್ಭಾವೋ **ಅನತ್ಥತಾತಿ** ಆಹ “**ಅನತ್ಥಕಾರಿತಾ**”ತಿ। ಯೋ ಹಿ ಪರೇಸಂ ಅನತ್ಥಂ ಕರೋತಿ, ಸೋ ಅತ್ಥತೋ ಅತ್ತನೋ ಅನತ್ಥಕಾರೋ ನಾಮ, ತಸ್ಮಾ **ಅನತ್ಥತಾತಿ** ಉಭಯಾನತ್ಥಕಾರಿತಾ। **ಅರಿಯೋ** ವುಚ್ಚತಿ ಸತ್ತೋ, ಕುಚ್ಛಿತೋ ಅರಿಯೋ **ಕದರಿಯೋ**। ಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಸೇನ ಸೋ “ಕದರಿಯೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸೋ ಧಮ್ಮೋ **ಕದರಿಯತಾ,** ಮಚ್ಛರಿಯಂ। ತಂ ಪನ ದುಬ್ಬಿಸಜ್ಜನೀಯಭಾವೇ ಠಿತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ “**ಸುಟ್ಠು ಕದರಿಯತಾ ಥದ್ಧಮಚ್ಛರಿಯಭಾ**”**ವೋ**ತಿ। ಅವಿಪಣ್ಣಸಭಾವತೋ ಉಟ್ಠಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಚ ಇಣಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ **ಸಂಸೀದನ್ತೋವ ಇಣಂ ವಿಗಾಹತಿ** ನಾಮ। ಸೂರಿಯೇ ಅನುಗ್ಗತೇ ಏವ ಕಮ್ಮನ್ತೇ ಅನಾರಭನ್ತೋ ರತ್ತಿಂ **ಅನುಟ್ಠಾನಸೀಲೋ**।

ಅತ್ಥಾತಿ ಧನಾನಿ। **ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತೀತಿ** ಅಪಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ **ಅತ್ಥಾತಿ** ಕಿಚ್ಚಾನಿ। **ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತೀತಿ** ಅತಿಕ್ಕನ್ತಕಾಲಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಅತಿಕ್ಕಮೋಪಿ ಅತ್ಥತೋ ಧನಾನಮೇವ ಅತಿಕ್ಕಮೋ। **ಇಮಿನಾ ಕಥಾಮಗ್ಗೇನಾತಿ** ಇಮಿನಾ “ಯತೋ ಖೋ ಗಹಪತಿಪುತ್ತಾ”ತಿಆದಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೪೪) ನಯಪ್ಪವತ್ತೇನ ಕಥಾಸಞ್ಞಿತೇನ ಹಿತಾಧಿಗಮೂಪಾಯೇನ। **ಏತ್ತಕಂ ಕಮ್ಮನ್ತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸಾ, ಚತ್ತಾರಿ ಅಗತಿಗಮನಾನಿ, ಛ ಭೋಗಾನಂ ಅಪಾಯಮುಖಾನೀತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಂ ಚುದ್ದಸವಿಧಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ।

ಮಿತ್ತಪತಿರೂಪಕವಣ್ಣನಾ

೨೫೪. ಅನತ್ಥೋತಿ “ಭೋಗಜಾನಿ, ಆಯಸಕ್ಯಂ, ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಮಙ್ಕುಭಾವೋ, ಸಮ್ಮೂಳ್ಹಮರಣ”ನ್ತಿ ಏವಂ ಆದಿಕೋ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕೋ “ದುಗ್ಗತಿಪರಿಕಿಲೇಸೋ, ಸುಗತಿಯಞ್ಚ ಅಪ್ಪಾಯುಕತಾ, ಬಹ್ವಾಬಾಧತಾ, ಅತಿದಲಿದ್ದತಾ, ಅಪ್ಪನ್ನಪಾನತಾ”ತಿ ಏವಂ ಆದಿಕೋ ಚ ಅನತ್ಥೋ **ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯಾನಿ ಕಾನಿಚಿ ಭಯಾನೀತಿ** ಅತ್ತಾನುವಾದಭಯಪರಾನುವಾದಭಯದಣ್ಡಭಯಾದೀನಿ ಲೋಕೇ ಲಬ್ಭಮಾನಾನಿ ಯಾನಿ ಕಾನಿಚಿ ಭಯಾನಿ। **ಉಪದ್ದವಾತಿ** ಅನ್ತರಾಯಾ। **ಉಪಸಗ್ಗಾತಿ** ಸರೀರೇನ ಸಂಸಟ್ಠಾನಿ ವಿಯ ಉಪರೂಪರಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಾನಿ ಬ್ಯಸನಾನಿ। **ಅಞ್ಞದತ್ಥೂತಿ** ಏಕನ್ತೇನಾತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ “ಅಞ್ಞದತ್ಥುದಸೋ”ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰

೧.೪೨) ವಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ “**ಏಕಂಸೇನಾ**”ತಿ। **ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ** ಗಹಣಯೋಗ್ಯಂ **ಹರತಿಯೇವ** ಗಣ್ಹಾತಿಯೇವ। ವಾಚಾ ಏವ ಪರಮಾ ಏತಸ್ಸ ಕಮ್ಮನ್ತಿ **ವಚೀಪರಮೋ**। ತೇನಾಹ “**ವಚನಮತ್ತೇನೇವಾ**”ತಿಆದಿ। **ಅನುಪ್ಪಿಯನ್ತಿ** ತಕ್ಕನಂ, ಯಂ ವಾ “ರುಚೀ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಯೇಹಿ ಸುರಾಪಾನಾದೀಹಿ ಭೋಗಾ ಅಪೇನ್ತಿ ವಿಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇಸು ತೇಸಂ **ಅಪಾಯೇಸು** ಬ್ಯಸನಹೇತೂಸು **ಸಹಾಯೋ ಹೋತಿ**।

೨೫೫. ಹಾರಕೋಯೇವ ಹೋತಿ, ನ ದಾಯಕೋ, ತಮಸ್ಸ ಏಕಂಸತೋ ಹಾರಕಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಸಹಾಯಸ್ಸಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಪ್ಪಕನ್ತಿ** ಪುಪ್ಫಫಲಾದಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪರಿತ್ತಂ ವತ್ಥುಂ **ದತ್ವಾ, ಬಹುಂ ಪತ್ಥೇತಿ** ಬಹುಂ ಮಹಗ್ಘಂ ವತ್ಥಯುಗಾದಿಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ। ದಾಸೋ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ಮಿತ್ತಸ್ಸ ತಂ ತಂ ಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತೋ ಕಥಂ ಅಮಿತ್ತೋ ನಾಮ ಜಾತೋತಿ ಆಹ “**ಅಯ**”ನ್ತಿಆದಿ। ಯಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋತಿ ಅನತ್ಥಪರಿಹಾರತ್ಥಂ, ಅತ್ತನೋ ಮಿತ್ತಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಚ, ತಂ **ಸೇವತಿ**। **ಅತ್ಥಕಾರಣಾತಿ** ವಡ್ಢಿನಿಮಿತ್ತಂ, ಅಯಮೇತೇಸಂ ಭೇದೋ।

೨೫೬. ಪರೇತಿ ಪರದಿವಸೇ। **ನ ಆಗತೋ ಸೀತಿ** ಆಗತೋ ನಾಹೋಸಿ। **ಖೀಣನ್ತಿ** ತಾದಿಸಸ್ಸ, ಅಸುಕಸ್ಸ ಚ ದಿನ್ನತ್ತಾ। **ಸಸ್ಸಸಙ್ಗಹೇತಿ** ಸಸ್ಸತೋ ಕಾತಬ್ಬಧಞ್ಞಸಙ್ಗಹೇ **ಕತೇ**।

೨೫೭. “ದಾನಾದೀಸು ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಕರೋಮಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ “ಸಾಧು ಸಮ್ಮ ಕರೋಮಾ”ತಿ ಅನುಜಾನಾತೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ “**ಕಲ್ಯಾಣೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ**”ತಿ ಅತಿದಿಸತಿ। ನನು ಏವಂ ಅನುಜಾನನ್ತೋ ಅಯಂ ಮಿತ್ತೋ ಏವ, ನ ಅಮಿತ್ತೋ ಮಿತ್ತಪತಿರೂಪಕೋತಿ? ಅನುಪ್ಪಿಯಭಾಣೀದಸ್ಸನಮತ್ತಮೇತಂ। ಸಹಾಯೇನ ವಾ ದೇಸಕಾಲಂ, ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ಕತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕವಿರೋಧಾದಿಂ ಅಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ “ಕರೋಮಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ ಯೋ ತಂ ಜಾನನ್ತೋ ಏವ “ಸಾಧು ಸಮ್ಮ ಕರೋಮಾ”ತಿ ಅನುಪ್ಪಿಯಂ ಭಣತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ “ಕಲ್ಯಾಣಂ ಪಿಸ್ಸ ಅನುಜಾನಾತೀ”ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಕಲ್ಯಾಣೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ”ತಿ।

೨೫೯. ಮಿತ್ತಪತಿರೂಪಕಾ ಏತೇ ಮಿತ್ತಾತಿ **ಏವಂ ಜಾನಿತ್ವಾ**।

ಸುಹದಮಿತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೬೦. ಸುನ್ದರಹದಯಾತಿ ಪೇಮಸ್ಸ ಅತ್ಥಿವಸೇನ ಭದ್ದಚಿತ್ತಾ।

೨೬೧. ಪಮತ್ತಂ ರಕ್ಖತೀತಿ ಏತ್ಥ ಪಮಾದವಸೇನ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಯುತ್ತೇ ಕತೇ ತಾದಿಸೇ ಕಾಲೇ ರಕ್ಖಣಂ “ಭೀತಸ್ಸ ಸರಣಂ ಹೋತೀ”ತಿ ಇಮಿನಾವ ತಂ ಗಹಿತನ್ತಿ ತತೋ ಅಞ್ಞಮೇವ ಪಮತ್ತಸ್ಸ ರಕ್ಖಣವಿಧಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಮಜ್ಜಂ ಪಿವಿತ್ವಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಗೇಹೇ ಆರಕ್ಖಂ ಅಸಂವಿಹಿತಸ್ಸ ಬಹಿಗಮನಮ್ಪಿ ಪಮಾದಪಕ್ಖಿಕಮೇವಾತಿ “**ಸಹಾಯೋ ಬಹಿಗತೋ ವಾ ಹೋತೀ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಭಯಂ ಹರನ್ತೋತಿ** ಭಯಂ ಪಟಿಬಾಹನ್ತೋ। ಭೋಗಹೇತುತಾಯ ಫಲೂಪಚಾರೇನ ಧನಂ “**ಭೋಗ**”ನ್ತಿ ವದತಿ। **ಕಿಚ್ಚಕರಣೀಯೇತಿ** ಖುದ್ದಕೇ, ಮಹನ್ತೇ ಚ ಕಾತಬ್ಬೇ **ಉಪ್ಪನ್ನೇ**।

೨೬೨. ನಿಗೂಹಿತುಂ ಯುತ್ತಕಥನ್ತಿ ನಿಗೂಹಿತುಂ ಛಾದೇತುಂ ಯುತ್ತಕಥಂ, ನಿಗೂಹಿತುಂ ವಾ ಯುತ್ತಾ ಕಥಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ನಿಗೂಹಿತುಂ ಯುತ್ತಕಥಂ,** ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮಂ। **ರಕ್ಖತೀತಿ** ಅನಾವಿಕರೋನ್ತೋ ಛಾದೇತಿ। **ಜೀವಿತಮ್ಪೀತಿ ಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ಕಿಮಙ್ಗಂ ಪನ ಅಞ್ಞಂ ಪರಿಗ್ಗಹಿತವತ್ಥುನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೨೬೩. ಪಸ್ಸನ್ತೇಸು ಪಸ್ಸನ್ತೇಸೂತಿ ಆಮೇಡಿತವಚನೇನ ನಿವಾರಿಯಮಾನಸ್ಸ ಪಾಪಸ್ಸ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕರಣಂ ದೀಪೇತಿ। ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕರೋನ್ತೋ ಹಿ ಪಾಪತೋ ವಿಸೇಸೇನ ನಿವಾರೇತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ। **ಸರಣೇಸೂತಿ** ಸರಣೇಸು **ವತ್ತಸ್ಸು** ಅಭಿನ್ನಾನಿ ಕತ್ವಾ ಪಟಿಪಜ್ಜ, **ಸರಣೇಸು** ವಾ ಉಪಾಸಕಭಾವೇನ **ವತ್ತಸ್ಸು**। **ನಿಪುಣನ್ತಿ** ಸಣ್ಹಂ। **ಕಾರಣನ್ತಿ** ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾದಿಭೇದಯುತ್ತಂ। **ಇದಂ ಕಮ್ಮನ್ತಿ** ಇಮಂ ದಾನಾದಿಭೇದಂ ಕುಸಲಕಮ್ಮಂ। “ಕಮ್ಮ”ನ್ತಿ ಸಾಧಾರಣತೋ ವುತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ತಸ್ಸ “ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೀ”ತಿ ಪದನ್ತರಸನ್ನಿಧಾನೇನ

ಸದ್ಧಾಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಾಲೋಭಾದಿಗುಣಧಮ್ಮಸಮಙ್ಗಿತಾ ವಿಯ ಕುಸಲಭಾವೋ ಜೋತಿತೋ ಹೋತಿ। ಸದ್ಧಾದಯೋ ಹಿ ಧಮ್ಮಾ ಸಗ್ಗಗಾಮಿಮಗ್ಗೋ। ಯಥಾಹ -

"ಸದ್ಧಾ ಹಿರಿಯಂ ಕುಸಲಞ್ಚ ದಾನಂ,
ಧಮ್ಮಾ ಏತೇ ಸಪ್ಪುರಿಸಾನುಯಾತಾ।
ಏತಞ್ಹಿ ಮಗ್ಗಂ ದಿವಿಯಂ ವದನ್ತಿ,
ಏತೇನ ಹಿ ಗಚ್ಛತಿ ದೇವಲೋಕ"ನ್ತಿ॥ (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೩೨)।

೧೮೪. ಭವನಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿವಡ್ಢನಂ **ಭವೋ**ತಿ ಅತ್ಥೋ, ತಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ **ಅಭವೋ**ತಿ ಆಹ **"ಅಭವೇನ ಅವುಡ್ಢಿಯಾ"**ತಿ। **ಪಾರಿಜುಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಜಾನಿ। **ಅನತ್ತಮನೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಅತ್ತಮನೋ ನ ಹೋತಿ ಅನುಕಮ್ಪಕಭಾವತೋ। ಅಞ್ಞದತ್ಥು ತಂ ಅಭವಂ ಅತ್ತನಿ ಆಪತಿತಂ ವಿಯ ಮಞ್ಞತಿ। ಇದಾನಿ ತಂ ಭವಂ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತಥಾರೂಪ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ವಿರೂಪೋ**ತಿ ಬೀಭಚ್ಛೋ। **ನ ಪಾಸಾದಿಕೋ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಸುಜಾತೋ**ತಿ ಸುನ್ದರಜಾತಿಕೋ ಜಾತಿಸಮ್ಪನ್ನೋ।

೧೮೫. **ಜಲ**ನ್ತಿ ಜಲನ್ತೋ। **ಅಗ್ಗೀವಾ**ತಿ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಯ। **ಭಾಸತೀ**ತಿ ವಿರೋಚತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಸ್ಸ ಭಗವತಾ ಸವಿಸೇಸಂ ವಿರೋಚನಂ ಲೋಕೇ ಪಾಕಟಭಾವಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಜಲಂ ಅಗ್ಗೀವ ಭಾಸತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಯದಾ ಅಗ್ಗಿ ಸವಿಸೇಸಂ ವಿರೋಚತಿ, ಯತ್ಥ ಚ ಠಿತೋ ದೂರೇ ಠಿತಾನಮ್ಪಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ತಂ ದಸ್ಸನಾದಿವಸೇನ ತಮತ್ಥಂ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ರತ್ತಿ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

"ಭಮರಸ್ಸೇವ ಇರೀಯತೋ"ತಿ ಏತೇನೇವಸ್ಸ ಭೋಗಸಂಹರಣಂ ಧಮ್ಮಿಕಂ ಞಾಯೋಪೇತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಅತ್ತಾನಮ್ಪೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ರಾಸಿಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಯಥಾಸ್ಸ ಧನಧಞ್ಞಾದಿಭೋಗಜಾತಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತಂ ರಾಸಿಭೂತಂ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏವಂ ಇರೀಯತೋ ಆಯೂಹನ್ತಸ್ಸ ಚ। **ಚಕ್ಕಪ್ಪಮಾಣ**ನ್ತಿ ರಥಚಕ್ಕಪ್ಪಮಾಣಂ। **ನಿಚಯ**ನ್ತಿ ವುಡ್ಢಿಂ ಪರಿವುಡ್ಢಿಂ। "ಭೋಗಾ ಸನ್ನಿಚಯಂ ಯನ್ತೀ"ತಿ ಕೇಚಿ ಪಠನ್ತಿ।

ಸಮಾಹತ್ವಾತಿ ಸಂಹರಿತ್ವಾ। **ಅಲಂ**-ಸದ್ದೋ "ಅಲಮೇವ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೇಸು ನಿಬ್ಬಿನ್ದಿತುಂ, ಅಲಂ ವಿರಜ್ಜಿತು"ನ್ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೭೨; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೨೪, ೧೨೮, ೧೩೪, ೧೪೩) ಯುತ್ತನ್ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಜೋತೇತಿ, "ಅಲಮರಿಯಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸೇಸ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೨೮) ಪರಿಯತ್ತನ್ತಿ। ಯೋ ವೇಠಿತತ್ತೋತಿಆದೀಸು (ಸು॰ ನಿ॰ ೨೧೬) ವಿಯ ಅತ್ತ-ಸದ್ದೋ ಸಭಾವಪರಿಯಾಯೋತಿ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯುತ್ತಸಭಾವೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಸಣ್ಠಪೇತು**ನ್ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಠಪೇತುಂ, ಸಮ್ಮದೇವ ಪವತ್ತೇತುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏವಂ ವಿಭಜನ್ತೋತಿ ಏವಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಅತ್ತನೋ ಧನಂ ಚತುಧಾ ವಿಭಜನ್ತೋ ವಿಭಜನಹೇತು **ಮಿತ್ತಾನಿ ಗನ್ಥತಿ** ಸೋಳಸ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಾನಿ ಮೇತ್ತಾಯ ಅಜೀರಾಪನೇನ ಪಬನ್ಧತಿ। ತೇನಾಹ **"ಅಭೇಜ್ಜಮಾನಾನಿ ಠಪೇತೀ"**ತಿ । ಕಥಂ ಪನ ವುತ್ತನಯೇನ ಚತುಧಾ ಭೋಗಾನಂ ವಿಭಜನೇನ ಮಿತ್ತಾನಿ ಗನ್ಥತೀತಿ ಆಹ **"ಯಸ್ಸ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ "ದದಂ ಮಿತ್ತಾನಿ ಗನ್ಥತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೬)। **ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಉಪಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ, ಉಪಯುಞ್ಜೇಯ್ಯ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಕಪಣದ್ಧಿಕಾದೀನಂ ದಾನವಸೇನ ಚೇವ ಅಧಿವತ್ಥದೇವತಾದೀನಂ ಪೇತಬಲಿವಸೇನ, ನ್ಹಾಪಿತಾದೀನಂ ವೇತನವಸೇನ ಚ ವಿನಿಯೋಗೋಪಿ ಉಪಯೋಗೋ ಏವ। ತಥಾ ಹಿ ವಕ್ಖತಿ "ಇಮೇಸು ಪನಾ"ತಿಆದಿ ಆಯೋ ನಾಮ ಹೇಟ್ಠಿಮನ್ತೇನ ವಯತೋ ಚತುಗ್ಗುಣೋ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ, ಅಞ್ಞಥಾ ವಯೋ ಅವಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ನ ಸನ್ತಾನೇಯ್ಯ, ನಿಧೇಯ್ಯ, ಭಾಜೇಯ್ಯ ಚ ಅಸಮ್ಭತೇತಿ ವುತ್ತಂ **"ದ್ವೀಹಿ ಕಮ್ಮಂ ಪಯೋಜಯೇ"**ತಿ। **ನಿಧೇತ್ವಾ**ತಿ ನಿದಹಿತ್ವಾ, ಭೂಮಿಗತಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ರಾಜಾದಿವಸೇನಾ**ತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಅಗ್ಗಿಉದಕಚೋರದುಬ್ಭಿಕ್ಖಾದಿಕೇ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ನ್ಹಾಪಿತಾದೀನ**ನ್ತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಕುಲಾಲರಜಕಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ।

ಛದ್ದಿಸಾಪಟಿಚ್ಛಾದನಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ

೧೯೯. **ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹೀ**ತಿ ನ ಛನ್ದಗಮನಾದೀಹಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ । **ಅಕುಸಲಂ ಪಹಾಯಾ**ತಿ "ಚತ್ತಾರೋ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ ಅಕುಸಲಞ್ಚೇವ ಅಗತಿಗಮನಾಕುಸಲಞ್ಚ ಪಜಹಿತ್ವಾ। **ಛಹಿ ಕಾರಣೇಹೀ**ತಿ ಸುರಾಪಾನಾದೀಸು ಆದೀನವದಸ್ಸನಸಞ್ಞಾತೇಹಿ ಛಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ। ಸುರಾಪಾನಾನುಯೋಗಾದಿಭೇದಂ ಛಬ್ಬಿಧಂ **ಭೋಗಾನಂ ಅಪಾಯಮುಖಂ** ವಿನಾಸಮುಖಂ **ವಜ್ಜೇತ್ವಾ। ಸೋಳಸ ಮಿತ್ತಾನೀ**ತಿ ಉಪಕಾರಾದಿವಸೇನ ಚತ್ತಾರೋ, ಪಮತ್ತರಕ್ಖಣಾದಿಕಿಚ್ಚವಿಸೇಸವಸೇನ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಚತ್ತಾರೋ ಚತ್ತಾರೋ ಕತ್ವಾ ಸೋಳಸವಿಧೇ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ **ಸೇವನ್ತೋ** ಭಜನ್ತೋ। ಸತ್ಥವಾಣಿಜ್ಜಾದಿಮಿಚ್ಛಾಜೀವಂ ಪಹಾಯ ಞಾಯೇನೇವ ವತ್ತನತೋ **ಧಮ್ಮಿಕೇನ ಆಜೀವೇನ ಜೀವತಿ। ನಮಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ**ತಿ ಉಪಕಾರವಸೇನ, ಗುಣವಸೇನ ಚ ನಮಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ ಸಬ್ಬದಾ ನತೇನ ಹುತ್ವಾ ವತ್ತಿತಬ್ಬಾ। ದಿಸಾ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋ ಏವ। **ಆಗಮನಭಯ**ನ್ತಿ ತತ್ಥ ಸಮ್ಮಾ ಅಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ, ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಅನತ್ಥೋ। ಸೋ ಹಿ ಭಾಯನ್ತಿ ಏತಸ್ಮಾತಿ "ಭಯ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಮಾತಾಪಿತುಆದಯೋ ಪುರತ್ಥಿಮಾದಿಭಾವೇನ ಅಪದಿಟ್ಠಾ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪುಬ್ಬುಪಕಾರಿತಾಯಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ತೇನ ಅತ್ಥಸರಿಕ್ಖತಾಯ ನೇಸಂ ಪುರತ್ಥಿಮಾದಿಭಾವೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಪುತ್ತಾನಂ ಪುರತ್ಥಿಮಭಾವೇನ ತಾವ ಉಪಕಾರಿಭಾವೇನ ದಿಸ್ಸನತೋ, ಅಪದಿಸ್ಸನತೋ ಚ ಪುರತ್ಥಿಮಾ ದಿಸಾ। ಆಚರಿಯಾ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣಭಾವೇನ, ಹಿತಾಹಿತಂ ಪತಿಕುಸಲಭಾವೇನ ದಕ್ಖಿಣಾರಹತಾಯ ಚ ವುತ್ತನಯೇನ ದಕ್ಖಿಣಾ ದಿಸಾ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ **"ಪಚ್ಛಿಮಾ ದಿಸಾ"**ತಿಆದೀಸು ಯಥಾರಹಂ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಘರಾವಾಸಸ್ಸ ದುಕ್ಖಬಹುಲತಾಯ ತೇ ತೇ ಚ ಕಿಚ್ಚವಿಸೇಸಾ ಯಥಾಉಪ್ಪತಿತದುಕ್ಖನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ತೇ ತೇ ದುಕ್ಖವಿಸೇಸೇ ಉತ್ತರತೀ"**ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ದಾಸಕಮ್ಮಕರಾ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಪಾದಾನಂ ಪಯಿರುಪಾಸನವಸೇನ ಚೇವ ತದನುಚ್ಛವಿಕಕಿಚ್ಚಸಾಧನವಸೇನ ಚ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಸನ್ತಿಕಾವಚರಾ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಪಾದಮೂಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾನವಸೇನಾ"**ತಿ। **ಗುಣೇಹೀ**ತಿ ಉಪರಿಭಾವಾವಹೇಹಿ ಗುಣೇಹಿ। **ಉಪರಿ ಠಿತಭಾವೇನಾ**ತಿ ಸಗ್ಗಮಗ್ಗೇ ಮೋಕ್ಖಮಗ್ಗೇ ಚ ಪತಿಟ್ಠಿತಭಾವೇನ।

೧೯೮. **ಭತೋ**ತಿ ಪೋಸಿತೋ, ತಂ ಪನ ಭರಣಂ ಜಾತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸುಖಪಚ್ಚಯೂಪಹರಣೇನ ದುಕ್ಖಪಚ್ಚಯಾಪಹರಣೇನ ಚ ತೇಹಿ ಪವತ್ತಿತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಥಞ್ಞಂ ಪಾಯೇತ್ವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಜಗ್ಗಿತೋ**ತಿ ಪಟಿಜಗ್ಗಿತೋ। **ತೇ**ತಿ ಮಾತಾಪಿತರೋ।

ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಸನ್ತಕಂ ಖೇತ್ತಾದಿಂ ಅವಿನಾಸೇತ್ವಾ ರಕ್ಖಿತಂ ತೇಸಂ ಪರಮ್ಪರಾಯ ಠಿತಿಯಾ ಕಾರಣಂ ಹೋತೀತಿ **"ತಂ ರಕ್ಖನ್ತೋ ಕುಲವಂಸಂ ಸಣ್ಠಪೇತಿ ನಾಮಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಧಮ್ಮಿಕವಂಸತೋ**ತಿ "ಕುಲಪ್ಪದೇಸಾದಿನಾ ಅತ್ತನಾ ಸದಿಸಂ ಏಕಂ ಪುರಿಸಂ ಘಟೇತ್ವಾ ವಾ ಗೀವಾಯಂ ವಾ ಹತ್ಥೇ ವಾ ಬನ್ಧಮಣಿಯಂ ವಾ ಹಾರೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಆದಿನಾ ಪವತ್ತಅಧಮ್ಮಿಕಪವೇಣಿತೋ। **ಹಾರೇತ್ವಾ**ತಿ ಅಪನೇತ್ವಾ ತಂ ಗಾಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ। ಮಾತಾಪಿತರೋ ತತೋ ಗಾಹತೋ ವಿವೇಚನೇನೇವ ಹಿ ಆಯತಿಂ ತೇಸಂ ಪರಮ್ಪರಾಹಾರಿಕಾ ಸಿಯಾ। **ಧಮ್ಮಿಕವಂಸೇ**ತಿ ಹಿಂಸಾದಿವಿರತಿಯಾ ಧಮ್ಮಿಕೇ ವಂಸೇ ಧಮ್ಮಿಕಾಯ ಪವೇಣಿಯಂ। **ಠಪೇನ್ತೋ**ತಿ ಪತಿಟ್ಠಪೇನ್ತೋ। **ಸಲಾಕಭತ್ತಾದೀನಿ ಅನುಪಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ**ತಿ ಸಲಾಕಭತ್ತದಾನಾದೀನಿ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ।

ದಾಯಜ್ಜಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಾಮೀತಿ ಏತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ದಾಯಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಯೋಗ್ಯಭಾವೇನ ವತ್ತಮಾನೋಯೇವ ದಾಯಜ್ಜಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ ನಾಮ, ನ ಇತರೋ, ತಸ್ಮಾ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಮಾತಾಪಿತರೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ದಾರಕೇ**ತಿ ಪುತ್ತೇ। **ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ಪತ್ವಾ**ತಿ "ಪುತ್ತಸ್ಸ ಚಜವಿಸ್ಸಜ್ಜನ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಆಗತಂ ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ಆಗಮ್ಮ। **ದಾಯಜ್ಜಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಾಮೀತಿ ವುತ್ತ**ನ್ತಿ "ದಾಯಜ್ಜಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಾಮೀ" ತಿ ಇದಂ ಚತುತ್ಥಂ ವತ್ತನಟ್ಠಾನಂ ವುತ್ತಂ। **ತೇಸ**ನ್ತಿ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ। **ತತಿಯದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ**ತಿ ಮತದಿವಸತೋ ತತಿಯದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ।

ಪಾಪತೋ ನಿವಾರಣಂ ನಾಮ ಅನಾಗತವಿಸಯಂ। ಸಮ್ಪತ್ತವತ್ಥುತೋಪಿ ಹಿ ನಿವಾರಣಂ ವೀತಿಕ್ಕಮೇ ಅನಾಗತೇ ಏವ ಸಿಯಾ, ನ ವತ್ತಮಾನೇ। ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಾ ಪನ ಪಾಪಕಿರಿಯಾ ಗರಹಣಮತ್ತಪಟಿಕಾರಾತಿ ಆಹ "**ಕತಮ್ಪಿ ಗರಹನ್ತೀ**"ತಿ। **ನಿವೇಸೇನ್ತೀತಿ** ಪತಿಟ್ಠಪೇನ್ತಿ। ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಅನವಜ್ಜಮೇವ ಸಿಪ್ಪಂ ಸಿಕ್ಖಾಪೇನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ "**ಮುದ್ದಾಗಣನಾದಿಸಿಪ್ಪ**"ನ್ತಿ। **ರೂಪಾದೀಹೀತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಭೋಗಪರಿವಾರಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅನುರೂಪೇನಾತಿ** ಅನುಚ್ಛವಿಕೇನ।

ನಿಚ್ಚಭೂತೋ ಸಮಯೋ ಅಭಿಣ್ಹಕರಣಕಾಲೋ। ಅಭಿಣ್ಹತ್ಥೋ ಹಿ ಅಯಂ ನಿಚ್ಚ-ಸದ್ದೋ "ನಿಚ್ಚಪಹಂಸಿತೋ ನಿಚ್ಚಪಹಟ್ಠೋ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಯುತ್ತಪತ್ತಕಾಲೋ ಏವ ಸಮಯೋ **ಕಾಲಸಮಯೋ**। "**ಉಟ್ಠಾಯ ಸಮುಟ್ಠಾಯಾ**"ತಿ ಇಮಿನಾಸ್ಸ ನಿಚ್ಚಮೇವ ದಾನೇ ತೇಸಂ ಯುತ್ತಪಯುತ್ತತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಿಖಾಠಪನಂ** ದಾರಕಕಾಲೇ। **ಆವಾಹವಿವಾಹಂ** ಪುತ್ತಧೀತೂನಂ ಯೋಬ್ಬನಪ್ಪತ್ತಕಾಲೇ।

ತಂ ಭಯಂ ಯಥಾ ನಾಗಚ್ಛತಿ, ಏವಂ ಪಿಹಿತಾ **ಹೋತಿ** "ಪುರತ್ಥಿಮಾ ದಿಸಾ"ತಿ ವಿಭತ್ತಿಂ ಪರಿಣಾಮೇತ್ವಾ ಯೋಜನಾ। ಯಥಾ ಪನ ತಂ ಭಯಂ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಯಥಾ ಚ ನಾಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ತದುಭಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಸಚೇ ಹೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ವಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾತಿ** "ಭತೋ ನೇ ಭರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿಆದಿನಾ ಉತ್ತಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅಕಾರಣೇನ ಚೇವ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅಕರಣೇನ ಚ ವಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾ **ಪುತ್ತಾ ಅಸ್ಸು**। **ಏತಂ ಭಯನ್ತಿ** ಏತಂ "**ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಅಪ್ಪತಿರೂಪಾತಿ** ವಿಞ್ಞೂನಂ ಗರಹಿತಬ್ಬತಾಭಯಂ, ಪರವಾದಭಯ"ನ್ತಿ ಏವಮಾದಿ **ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ** ಪುತ್ತೇಸು। **ಪುತ್ತಾನಂ ನಾನುರೂಪಾತಿ** ಏತ್ಥ "ಪುತ್ತಾನ"ನ್ತಿ ಪದಂ ಏತಂ ಭಯಂ ಪುತ್ತಾನಂ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾತಿ ಏವಂ ಇಧಾಪಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ। ತಾದಿಸಾನಞ್ಹಿ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಪುತ್ತಾನಂ ಓವಾದಾನುಸಾಸನಿಯೋ ದಾತುಂ ಸಮತ್ಥಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತಾ ತೇಸಂ ದಾತಬ್ಬಾ ಏವಾತಿ ಕತ್ವಾ ತಥಾ ವುತ್ತಂ। ಪುತ್ತಾನಞ್ಹಿ ವಸೇನಾಯಂ ದೇಸನಾ ಅನಾಗತಾ **ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನೇಸು** ಉಭೋಸು ಅತ್ತನೋ, ಮಾತಾಪಿತೂನಞ್ಚ ವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕತಾಯ **ಸಬ್ಬಂ ಭಯಂ ನ ಹೋತಿ** ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನತ್ತಾ। ಏವಂ ಪಟಿಪನ್ನತ್ತಾ ಏವ **ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಹೋತಿ** ತತ್ಥ ಕಾತಬ್ಬಪಟಿಸನ್ಥಾರಸ್ಸ ಸಮ್ಮದೇವ ಕತತ್ತಾ। **ಖೇಮಾತಿ** ಅನುಪದ್ದವಾ। ಯಥಾವುತ್ತಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅಕರಣೇನ ಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಉಪದ್ದವಾ ಕರಣೇನ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ।

"ನ ಖೋ ತೇ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೋ ಸಙ್ಗೀತಿಅನಾರುಳ್ಹೋ ಭಗವತಾ ತದಾ ತಸ್ಸ ವುತ್ತೋ ಪರಮ್ಪರಾಗತೋ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತೇನಾಹ "**ಭಗವಾ ಸಿಙ್ಗಾಲಕಂ ಏತದವೋಚಾ**"ತಿ। **ಅಯಞ್ಹೀತಿ** ಏತ್ಥ **ಹಿ**-ಸದ್ದೋ ಅವಧಾರಣೇ। ತಥಾ ಹಿ "**ನೋ ಅಞ್ಞಾ**"ತಿ ಅಞ್ಞದಿಸಂ ನಿವತ್ತೇತಿ।

೨೬೮. ಆಚರಿಯಂ ದೂರತೋವ ದಿಸ್ವಾ ಉಟ್ಠಾನವಚನೇನೇವ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಾದಿಸಾಮೀಚಿಕಿರಿಯಾ ಅವುತ್ತಸಿದ್ಧಾತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕತ್ವಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಉಪಟ್ಠಾನೇನಾತಿ** ಪಯಿರುಪಾಸನೇನ। **ತಿಕ್ಖತ್ತುಂಉಪಟ್ಠಾನಗಮನೇನಾತಿ** ಪಾತೋ, ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ, ಸಾಯನ್ತಿ ತೀಸು ಕಾಲೇಸು ಉಪಟ್ಠಾನತ್ಥಂ ಉಪಗಮನೇನ। ಸಿಪ್ಪುಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಪನ ಉಪಗಮನಂ ಉಪಟ್ಠಾನನ್ತೋಗಧಂ ಪಯೋಜನವಸೇನ ಗಮನಭಾವತೋತಿ ಆಹ "**ಸಿಪ್ಪುಗ್ಗಹಣ...ಪೇ॰... ಹೋತೀ**"ತಿ। ಸೋತುಂ ಇಚ್ಛಾ **ಸುಸ್ಸೂಸಾ,** ಸಾ ಪನ ಆಚರಿಯೇ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಸಿಕ್ಖೇ ಚ ಆದರಗಾರವಪುಬ್ಬಿಕಾ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ "ಅದ್ಧಾ ಇಮಿನಾ ಸಿಪ್ಪೇನ ಸಿಕ್ಖಿತೇನ ಏವರೂಪಂಗುಣಂ ಪಟಿಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತಥಾಭೂತಞ್ಚ ತಂ ಸವನಂ ಸದ್ಧಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "**ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ ಸವನೇನಾ**"ತಿ। ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ಬ್ಯತಿರೇಕವಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಅಸದ್ದಹಿತ್ವಾ...ಪೇ॰... ನಾಧಿಗಚ್ಛತೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸತ್ಥೋ ವುತ್ತಪಟಿಪಕ್ಖನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಅವಸೇಸಖುದ್ದಕಪಾರಿಚರಿಯಾಯಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ವಿಭಜನಂ ಅನವಸೇಸತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇನ ಹೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾದೀನೀತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಆಸನಪಞ್ಞಾಪನಂ ಬೀಜನನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅನ್ತೇವಾಸಿಕವತ್ತನ್ತಿ** ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇನ ಆಚರಿಯಮ್ಹಿ ಸಮ್ಮಾವತ್ತಿತಬ್ಬವತ್ತಂ। **ಸಿಪ್ಪಪಟಿಗ್ಗಹಣೇನಾತಿ** ಸಿಪ್ಪಗನ್ಥಸ್ಸ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಉಗ್ಗಹಣೇನ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಸುಟ್ಠು ಉಗ್ಗಹಣೇನ ತದನುಸಾರೇನಸ್ಸ ಪಯೋಗೋಪಿ ಸಮ್ಮದೇವ ಉಗ್ಗಹಿತೋ ಹೋತೀತಿ। ತೇನಾಹ "**ಥೋಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ**"ತಿಆದಿ।

ಸುವಿನೀತಂ ವಿನೇನ್ತೀತಿ ಇಧ ಆಚಾರವಿನಯೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಸಿಪ್ಪಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪನವಿನಯೋ "ಸುಗ್ಗಹಿತಂ ಗಾಹಾಪೇನ್ತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾವ ಸಙ್ಗಹಿತೋತಿ ವುತ್ತಂ **"ಏವಂ ತೇ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬ"**ನ್ತಿಆದಿ। ಆಚರಿಯಾ ಹಿ ನಾಮ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇ ನ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕೇ ಏವ ವಿನೇನ್ತಿ, ಅಥ ಖೋ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕೇಪೀತಿ ಆಹ **"ಪಾಪಮಿತ್ತಾ ವಜ್ಜೇತಬ್ಬಾ"**ತಿ। ಸಿಪ್ಪಗನ್ಥಸ್ಸ ಉಗ್ಗಣ್ಹನಂ ನಾಮ ಯಾವದೇವ ಪಯೋಗಸಮ್ಪಾದನತ್ಥನ್ತಿ ಆಹ **"ಪಯೋಗಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾಪೇನ್ತೀ"**ತಿ। **ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚೇಸೂ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚೇಸು। **ಪಟಿಯಾದೇನ್ತೀ**ತಿ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ನಂ ಮಮತ್ತವಸೇನ ಪಟಿಯಾದೇನ್ತಿ। "ಅಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ"ತಿಆದಿನಾ ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಗ್ಗಹಿತದಸ್ಸನಮುಖೇನ ಚೇವ "ಬಹುಸ್ಸುತೋ"ತಿಆದಿನಾ ತಸ್ಸ ಗುಣಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನಮುಖೇ ಚ ತಂ ತೇಸಂ ಪಟಿಯಾದೇನ್ತಿ। **ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ರಕ್ಖಂ ಕರೋನ್ತಿ** ಚಾತುದ್ದಿಸಭಾವಸಮ್ಪಾದನೇನಸ್ಸ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸುಖಜೀವಿಭಾವಸಾಧನತೋ। ತೇನಾಹ **"ಉಗ್ಗಹಿತಸಿಪ್ಪೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ಸತ್ತಾನಞ್ಹಿ ದುವಿಧಾ ಸರೀರರಕ್ಖಾ ಅಬ್ಭನ್ತರಪರಿಸ್ಸಯಪಟಿಘಾತೇನ, ಬಾಹಿರಪರಿಸ್ಸಯಪಟಿಘಾತೇನ ಚ। ತತ್ಥ **ಅಬ್ಭನ್ತರಪರಿಸ್ಸಯೋ** ಖುಪ್ಪಿಪಾಸಾದಿಭೇದೋ, ಸೋ ಲಾಭಸಿದ್ಧಿಯಾ ಪಟಿಹಞ್ಞತಿ ತಾಯ ತಜ್ಜಾಪರಿಹಾರಸಂವಿಧಾನತೋ। **ಬಾಹಿರಪರಿಸ್ಸಯೋ** ಚೋರಅಮನುಸ್ಸಾದಿಹೇತುಕೋ, ಸೋ ವಿಜ್ಜಾಸಿದ್ಧಿಯಾ ಪಟಿಹಞ್ಞತಿ ತಾಯ ತಜ್ಜಾಪರಿಹಾರಸಂವಿಧಾನತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಯಂ ಯಂ ದಿಸ"**ನ್ತಿಆದಿ।

ಪುಬ್ಬೇ **"ಉಗ್ಗಹಿತಸಿಪ್ಪೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿನಾ ಸಿಪ್ಪಸಿಕ್ಖಾಪನೇನೇವ ಲಾಭುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ದಿಸಾಸು ಪರಿತ್ತಾಣಕರಣಂ ದಸ್ಸಿತಂ, ಇದಾನಿ "ಯಂ ವಾ ಸೋ"ತಿಆದಿನಾ ತಸ್ಸ ಉಗ್ಗಹಿತಸಿಪ್ಪಸ್ಸ ನಿಪ್ಫತ್ತಿವಸೇನ ಗುಣಕಿತ್ತನಮುಖೇನ ಪಗ್ಗಣ್ಹನೇನಪಿ ಲಾಭುಪ್ಪತ್ತಿಯಾತಿ ಅಯಮೇತೇಸಂ ವಿಕಪ್ಪಾನಂ ಭೇದೋ। **ಸೇಸನ್ತಿ** "ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿಕಂ ಪಾಳಿಆಗತಂ, "ಏವಞ್ಚ ಪನ ವತ್ವಾ"ತಿಆದಿಕಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಗತಞ್ಚ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ದುತಿಯದಿಸಾವಾರೇ। **ಪುರಿಮನಯೇನೇವಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಪಠಮದಿಸಾವಾರೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ।

೨೬೯. ಸಮ್ಮಾನನಾ ನಾಮ ಸಮ್ಭಾವನಾ, ಸಾ ಪನ ಅತ್ಥಚರಿಯಾಲಕ್ಖಣಾ ಚ ದಾನಲಕ್ಖಣಾ ಚ ಚತುತ್ಥಪಞ್ಚಮಟ್ಠಾನೇಹೇವ ಸಙ್ಗಹಿತಾತಿ ಪಿಯವಚನಲಕ್ಖಣಂ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಮ್ಭಾವಿತಕಥಾಕಥನೇನಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ವಿಗತಮಾನನಾ **ವಿಮಾನನಾ,** ನ ವಿಮಾನನಾ **ಅವಿಮಾನನಾ,** ವಿಮಾನನಾಯ ಅಕರಣಂ। ತೇನಾಹ **"ಯಥಾ ದಾಸಕಮ್ಮಕರಾದಯೋ"**ತಿಆದಿ। ಸಾಮಿಕೇನ ಹಿ ವಿಮಾನಿತಾನಂ ಇತ್ಥೀನಂ ಸಬ್ಬೋ ಪರಿಜನೋ ವಿಮಾನೇತಿಯೇವ । **ಪರಿಚರನ್ತೋ**ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಪರಿಚರನ್ತೋ। **ತಂ ಅತಿಚರತಿ ನಾಮ** ತಂ ಅತ್ತನೋ ಗಿಹಿನಿಂ ಅತಿಮಞ್ಞಿತ್ವಾ ಅಗಣೇತ್ವಾ ವತ್ತನತೋ। **ಇಸ್ಸರಿಯವೋಸ್ಸಗ್ಗೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯಾದಿಸೋ ಇಸ್ಸರಿಯವೋಸ್ಸಗ್ಗೋ ಗಿಹಿನಿಯಾ ಅನುಚ್ಛವಿಕೋ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಭತ್ತಗೇಹೇ ವಿಸ್ಸಟ್ಠೇ"**ತಿ ಆಹ। ಗೇಹೇ ಏವ ಠತ್ವಾ ವಿಚಾರೇತಬ್ಬಮ್ಪಿ ಹಿ ಕಸಿವಾಣಿಜ್ಜಾದಿಕಮ್ಮಂ ಕುಲಿತ್ಥಿಯಾ ಭಾರೋ ನ ಹೋತಿ, ಸಾಮಿಕಸ್ಸೇವ ಭಾರೋ, ತತೋ ಆಗತಸಾಪತೇಯ್ಯಂ ಪನ ತಾಯ ಸುಗುತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಠಪೇತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। **"ಸಬ್ಬಂ ಇಸ್ಸರಿಯಂ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ನಾಮ ಹೋತೀ"**ತಿ ಏತಾ ಮಞ್ಞನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಇತ್ಥಿಯೋ ನಾಮ ಪುತ್ತಲಾಭೇನ ವಿಯ ಮಹಗ್ಘವಿಪುಲಾಲಙ್ಕಾರಲಾಭೇನಪಿ ನ ಸನ್ತುಸ್ಸನ್ತೇವಾತಿ ತಾಸಂ ತೋಸನಂ ಅಲಙ್ಕಾರದಾನನ್ತಿ ಆಹ **"ಅತ್ತನೋ ವಿಭವಾನುರೂಪೇನಾ"**ತಿ।

ಕುಲಿತ್ಥಿಯಾ ಸಂವಿಹಿತಬ್ಬಕಮ್ಮನ್ತಾ ನಾಮ ಆಹಾರಸಮ್ಪಾದನವಿಚಾರಪ್ಪಕಾರಾತಿ ಆಹ **"ಯಾಗುಭತ್ತಪಚನಕಾಲಾದೀನೀ"**ತಿಆದಿ। **ಸಮ್ಮಾನನಾದೀಹಿ** ಯಥಾರಹಂ ಪಿಯವಚನೇಹಿ ಚೇವ ಭೋಜನದಾನಾದೀಹಿ ಚ **ಪಹೇಣಕಪೇಸನಾದೀಹಿ** ಅಞ್ಞತೋ, ತತ್ಥೇವ ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪಣ್ಣಾಕಾರಸ್ಸ ಛಣದಿವಸಾದೀಸು ಪೇಸೇತಬ್ಬಪಿಯಭಣ್ಡೇಹಿ ಚ **ಸಙ್ಗಹಿತಪರಿಜನಾ।** ಗೇಹಸಾಮಿನಿಯಾ ಅನ್ತೋಗೇಹಜನೋ ನಿಚ್ಚಂ ಸಙ್ಗಹಿತೋ ಏವಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಇಧ ಪರಿಜನೋ ನಾಮ...ಪೇ॰... ಞಾತಿಜನೋ"**ತಿ। **ಆಭತಧನನ್ತಿ** ಬಾಹಿರತೋ ಅನ್ತೋಗೇಹಂ ಪವೇಸಿತಧನಂ। ಗಿಹಿನಿಯಾ ನಾಮ ಪಠಮಂ ಆಹಾರಸಮ್ಪಾದನೇ ಕೋಸಲ್ಲಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ, ತತ್ಥ ಚ ಯುತ್ತಪಯುತ್ತತಾ, ತತೋ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಇತ್ಥಿಜನಾಯತ್ತೇಸು ಕಿಚ್ಚಾಕಿಚ್ಚೇಸು, ತತೋ ಪುತ್ತಾನಂ ಪರಿಜನಸ್ಸ ಕಾತಬ್ಬಕಿಚ್ಚೇಸೂತಿ ಆಹ **"ಯಾಗುಭತ್ತಸಮ್ಪಾದನಾದೀಸೂ"**ತಿಆದಿ। "ನಿಕ್ಕೋಸಜ್ಜಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ತಮೇವ ನಿಕ್ಕೋಸಜ್ಜತಂ ಬ್ಯತಿರೇಕತೋ, ಅನ್ವಯತೋ ಚ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ಯಥಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಇಧಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ತತಿಯದಿಸಾವಾರೇ। **ಪುರಿಮನಯೇನೇವಾ**ತಿ ಪಠಮದಿಸಾವಾರೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ। ಇತಿ ಭಗವಾ "ಪಚ್ಛಿಮಾ ದಿಸಾ ಪುತ್ತದಾರಾ"ತಿ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾಪಿ

ದಾರವಸೇನೇವ ಪಚ್ಛಿಮಂ ದಿಸಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ, ನ ಪುತ್ತವಸೇನ। ಕಸ್ಮಾ? ಪುತ್ತಾ ಹಿ ದಾರಕಕಾಲೇ ಅತ್ತನೋ ಮಾತು ಅನುಗ್ಗಣ್ಹನೇನೇವ ಅನುಗ್ಗಹಿತಾ ಹೋನ್ತಿ ಅನುಕಮ್ಪಿತಾ, ವಿಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತಕಾಲೇ ಪನ ಯಥಾ ತೇಪಿ ತದಾ ಅನುಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಾ, ಸ್ವಾಯಂ ವಿಧಿ "ಪಾಪಾ ನಿವಾರೇನ್ತೀ"ತಿಆದಿನಾ ಪಠಮದಿಸಾವಾರೇ ದಸ್ಸಿತೋ ಏವಾತಿ ಕಿಂ ಪುನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇನಾತಿ। ದಾನಾದಿಸಙ್ಗಹವತ್ಥೂಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವಾತಿ।

೨೭೦. ಚತ್ತಾರಿಪಿ ಠಾನಾನಿ ಲಙ್ಘಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚಮಮೇವ ಠಾನಂ ವಿವರಿತುಂ **"ಅವಿಸಂವಾದನತಾಯಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಯಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ನಾಮಂ ಗಣ್ಹಾತೀ**ತಿ ಸಹಾಯೋ ಅತ್ಥಿಕಭಾವೇನ ಯಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ವತ್ಥುನೋ ನಾಮಂ ಕಥೇತಿ। **ಅವಿಸಂವಾದೇತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ದುವಿಧಂ ಅವಿಸಂವಾದನಂ ವಾಚಾಯ, ಪಯೋಗೇನ ಚಾತಿ ತಂ ದುವಿಧಮ್ಪಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಇದಮ್ಪೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **"ದಾನೇನಾ"**ತಿ ಚ ಇದಂ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ ಇತರಸಙ್ಗಹವತ್ಥುವಸೇನಪಿ ಅವಿಸಂವಾದೇತ್ವಾ ಸಙ್ಗಣ್ಹನಸ್ಸ ಲಬ್ಭನತೋ, ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬತೋ ಚ। ಅಪರಾ ಪಚ್ಛಿಮಾ ಪಜಾ **ಅಪರಪಜಾ,** ಅಪರಾಪರಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ವಾ ಪಜಾ **ಅಪರಪಜಾ। ಪಟಿಪೂಜನಾ** ನಾಮ ಮಮಾಯನಾ, ಸಕ್ಕಾರಕಿರಿಯಾ ಚಾತಿ ತದುಭಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಕೇಲಾಯನ್ತೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಮಮಾಯನ್ತೀ**ತಿ ಮಮತ್ತಂ ಕರೋನ್ತಿ।

೨೭೧. **ಯಥಾಬಲಂ ಕಮ್ಮನ್ತಸಂವಿಧಾನೇನಾ**ತಿ ದಾಸಕಮ್ಮಕರಾನಂ ಯಥಾಬಲಂ ಬಲಾನುರೂಪಂ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಕಮ್ಮನ್ತಾನಂ ಸಂವಿದಹನೇನ ವಿಚಾರಣೇನ, ಕಾರಾಪನೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ದಹರೇಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಭತ್ತವೇತನಾನುಪ್ಪದಾನೇನಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ದಾಸಕಮ್ಮಕರಸ್ಸ ಅನುರೂಪಂ ಭತ್ತಸ್ಸ, ವೇತನಸ್ಸ ಚ ಪದಾನೇನ । ತೇನೇವಾಹ **"ಅಯಂ ಖುದ್ದಕಪುತ್ತೋ"**ತಿಆದಿ। **ಭೇಸಜ್ಜಾದೀನೀ**ತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಸಪ್ಪಾಯಾಹಾರವಸನಟ್ಠಾನಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಸಾತಭಾವೋ ಏವ ರಸಾನಂ **ಅಚ್ಛರಿಯತಾ**ತಿ ಆಹ **"ಅಚ್ಛರಿಯೇ ಮಧುರರಸೇ"**ತಿ। **ತೇಸ**ನ್ತಿ ದಾಸಕಮ್ಮಕರಾನಂ। **ವೋಸ್ಸಜ್ಜನೇನಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಕರಣತೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇನ। **ವೇಲಂ ಞತ್ವಾ**ತಿ "ಪಹಾರಾವಸೇಸೋ, ಉಪಡ್ಢಪಹಾರಾವಸೇಸೋ ವಾ ದಿವಸೋ"ತಿ ವೇಲಂ ಜಾನಿತ್ವಾ। ಯೋ ಕೋಚಿ ಮಹುಸ್ಸವೋ **ಛಣೋ** ನಾಮ। ಕತ್ತಿಕುಸ್ಸವೋ, ಫಗ್ಗುಣುಸ್ಸವೋತಿ ಏವಂ ನಕ್ಖತ್ತಸಲ್ಲಕ್ಖಿತೋ ಮಹುಸ್ಸವೋ **ನಕ್ಖತ್ತಂ। ಪುಬ್ಬುಟ್ಠಾಯಿತಾ, ಪಚ್ಛಾನಿಪಾತಿತಾ** ಚ ಮಹಾಸುದಸ್ಸನೇ ವುತ್ತಾ ಏವಾತಿ ಇಧ ಅನಾಮಟ್ಠಾ।

ದಿನ್ನಾದಾಯಿನೋತಿ ಪುಬ್ಬಪದಾವಧಾರಣವಸೇನ ಸಾವಧಾರಣವಚನನ್ತಿ ಅವಧಾರಣೇನ ನಿವತ್ತಿತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಚೋರಿಕಾಯ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ಸಾಮಿಕೇಹಿ ದಿನ್ನಸ್ಸೇವ ಆದಾಯಿನೋ"**ತಿ। **ನ ಮಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಲಭಾಮಾತಿ ಅನುಜ್ಝಾಯಿತ್ವಾ**ತಿ ಪಟಿಸೇಧದ್ವಯೇನ ತೇಹಿ ಲದ್ಧಬ್ಬಸ್ಸ ಲಾಭಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **"ಕಿಂ ಏತಸ್ಸ ಕಮ್ಮೇನ ಕತೇನಾತಿ ಅನುಜ್ಝಾಯಿತ್ವಾ"**ತಿ ಇದಂ ತುಟ್ಠಹದಯತಾಯ ಕಾರಣದಸ್ಸನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖದೂರೀಭಾವತೋ। **ತುಟ್ಠಹದಯತಾದಸ್ಸನ**ಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಸುಕತಕಾರಿತಾಯ ಕಾರಣದಸ್ಸನಂ। ಕಿತ್ತಿ ಏವ ವಣ್ಣೋ **ಕಿತ್ತಿವಣ್ಣೋ,** ತಂ ಕಿತ್ತಿವಣ್ಣಂ ಗುಣಕಥಂ ಹರನ್ತಿ, ತಂ ತಂ ದಿಸಂ ಉಪಾಹರನ್ತೀತಿ **ಕಿತ್ತಿವಣ್ಣಹರಾ।** ತಥಾ ತಥಾ ಕಿತ್ತೇತಬ್ಬತೋ ಹಿ **ಕಿತ್ತಿ** , ಗುಣೋ, ತೇಸಂ ವಣ್ಣನಂ ಕಥನಂ **ವಣ್ಣೋ।** ತೇನಾಹ **"ಗುಣಕಥಾಹಾರಕಾ"**ತಿ।

೨೭೨. ಕಾರಣಭೂತಾ ಮೇತ್ತಾ ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥೀತಿ **ಮೇತ್ತಾನಿ,** ಕಾಯಕಮ್ಮಾದೀನಿ। ಯಾನಿ ಪನ ತಾನಿ ಯಥಾ ಯಥಾ ಚ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **"ವಿಹಾರಗಮನ"**ನ್ತಿಆದೀಸು "ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ"ತಿ ಪದಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ಅನಾವಟದ್ವಾರತಾಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ದ್ವಾರಂ** ನಾಮ ಅಲೋಭಜ್ಝಾಸಯತಾ ದಾನಸ್ಸ ಮುಖಭಾವತೋ। ತಸ್ಸ ಸತೋ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ದಾತುಕಾಮತಾ **ಅನಾವಟತಾ** ಏವಞ್ಹಿ ಘರಮಾವಸನ್ತೋ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಗೇಹದ್ವಾರೇ ಪಿಹಿತೇಪಿ ಅನಾವಟದ್ವಾರೋ ಏವ, ಅಞ್ಞಥಾ ಅಪಿಹಿತೇಪಿ ಘರದ್ವಾರೇ ಆವಟದ್ವಾರೋ ಏವಾತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ತತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿ। ವಿವರಿತ್ವಾಪಿ ವಸನ್ತೋತಿ ವಚನಸೇಸೋ। **ಪಿದಹಿತ್ವಾಪೀ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **"ಸೀಲವನ್ತೇಸೂ"**ತಿ ಇದಂ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕತೋ ದಕ್ಖಿಣವಿಸುದ್ಧಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಕರುಣಾಖೇತ್ತೇಪಿ ದಾನೇನ ಅನಾವಟದ್ವಾರತಾ ಏವ। **"ಸನ್ತಞ್ಞೇವಾ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಸನ್ತಂ ನತ್ಥಿವಚನಂ ಪುಚ್ಛಿತಪಟಿವಚನಂ ವಿಯ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ ಏವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ ವಿಞ್ಞೂನಂ ಅತ್ಥಿಕಾನಂ ಚಿತ್ತಮದ್ದವಕರಣತೋ। **"ಪುರೇಭತ್ತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಕ"**ನ್ತಿ ಇದಂ ಯಾವಕಾಲಿಕೇ ಏವ ಆಮಿಸಭಾವಸ್ಸ ನಿರುಳ್ಹತಾಯ ವುತ್ತಂ।

“**ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ**”ತಿ ಇದಂ ತೇಸಂ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿದಸ್ಸನಂ ಪಕ್ಖಪಾತಾಭಾವದೀಪನತೋ, ಓಧಿಸೋ ಫರಣಾಯಪಿ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಾಯ ಲಬ್ಭನತೋ। ಯಾಯ ಕುಸಲಾಭಿವಡ್ಢಿಆಕಙ್ಖಾಯ ತೇಸಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಾನಂ, ತಥಾ ನೇಸಂ ಗೇಹಪವಿಸನಂ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ “**ಪವಿಸನ್ತಾಪಿ ಕಲ್ಯಾಣೇನ ಚೇತಸಾ ಅನುಕಮ್ಪನ್ತಿ ನಾಮಾ**”ತಿ। **ಸುತಸ್ಸ ಪರಿಯೋದಾಪನಂ** ನಾಮ ತಸ್ಸ ಯಾಥಾವತೋ ಅತ್ಥಂ ವಿಭಾವೇತ್ವಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾತಮವಿಧಮನೇನ ವಿಸೋಧನನ್ತಿ ಆಹ “**ಅತ್ಥಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಕಙ್ಖಂ ವಿನೋದೇನ್ತೀ**”ತಿ। ಸವನಂ ನಾಮ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಯಾವದೇವ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪಜ್ಜನಾಯ ಅಸತಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಸ ನಿರತ್ಥಕಭಾವತೋ, ತಸ್ಮಾ ಸುತಸ್ಸ ಪರಿಯೋದಾಪನಂ ನಾಮ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪಜ್ಜಾಪನನ್ತಿ ಆಹ “**ತಥತ್ತಾಯ ವಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಾಪೇನ್ತೀ**”ತಿ।

೨೭೩. **ಅಲಮತ್ತೋ**ತಿ ಸಮತ್ಥಸಭಾವೋ, ಸೋ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಸಮತ್ಥೋ ಏವಾತಿ “**ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸನಸಮತ್ಥೋ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ದಿಸಾನಮಸ್ಸನಟ್ಠಾನೇ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತದಿಸಾನಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಸಞ್ಞಿತೇ ನಮಸ್ಸನಕಾರಣೇ। ಪಣ್ಡಿತೋ ಹುತ್ವಾ ಕುಸಲೋ ಛೇಕೋ ಲಭತೇ ಯಸನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। ಸಣ್ಹಗುಣಯೋಗತೋ **ಸಣ್ಹೋ, ಸಣ್ಹಗುಣೋ**ತಿ ಪನೇತ್ಥ ಸುಖುಮನಿಪುಣಪಞ್ಞಾ, ಮುದುವಾಚಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ಸುಖುಮ...ಪೇ॰... ಭಣನೇನ ವಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ದಿಸಾನಮಸ್ಸನಟ್ಠಾನೇನಾ**ತಿ ಯೇನ ಞಾಣೇನ ಯಥಾವುತ್ತಾ ಛ ದಿಸಾ ವುತ್ತನಯೇನ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೋ ನಮಸ್ಸತಿ ನಾಮ, ತಂ ಞಾಣಂ ದಿಸಾನಮಸ್ಸನಟ್ಠಾನಂ, ತೇನ **ಪಟಿಭಾನವಾ**। ತೇನ ಹಿ ತಂತಂಕಿಚ್ಚಯುತ್ತಪತ್ತವಸೇನ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೋ ಇಧ “ಪಟಿಭಾನವಾ”ತಿ ವುತ್ತೋ। **ನಿವಾತವುತ್ತೀ**ತಿ ಪಣಿಪಾತಸೀಲೋ। **ಅತ್ಥದ್ಧೋ**ತಿ ನ ಥದ್ಧೋ **ಥಮ್ಭರಹಿತೋ**ತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉದ್ಧುಮಾತಲಕ್ಖಣೇನ ಥಮ್ಭಿತಭಾವೇನ ವಿರಹಿತೋ। **ಉಟ್ಠಾನವೀರಿಯಸಮ್ಪನ್ನೋ**ತಿ ಕಾಯಿಕೇನ ವೀರಿಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ನಿರನ್ತರಕರಣವಸೇನಾ**ತಿ ಆರದ್ಧಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಸತತಕಾರಿತಾವಸೇನ। **ಠಾನುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥಕಿಚ್ಚೇ ಉಪಟ್ಠಿತೇ ಠಾನಸೋ ತಙ್ಖಣೇ ಏವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಪಞ್ಞಾಯ।

ಸಙ್ಗಹಕರೋತಿ ಯಥಾರಹಂ ಸತ್ತಾನಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹನಕೋ। **ಮಿತ್ತಕರೋ**ತಿ ಮಿತ್ತಭಾವಕರೋ, ಸೋ ಪನ ಅತ್ಥತೋ ಮಿತ್ತೇ ಪರಿಯೇಸನಕೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ “**ಮಿತ್ತಗವೇಸನೋ**”ತಿ। ಯಥಾವುತ್ತಂ ವದಂ ವಚನಂ ಜಾನಾತೀತಿ **ವದಞ್ಞೂ**ತಿ ಆಹ “**ಪುಬ್ಬಕಾರಿನಾ ವುತ್ತವಚನಂ ಜಾನಾತೀ**”ತಿ। ಇದಾನಿ ತಮೇವತ್ಥಂ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ವುತ್ತಂ ವಿತ್ಥಾರವಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಸಹಾಯಕಸ್ಸಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪುಬ್ಬೇ ಯಥಾಪವತ್ತಾಯ ವಾಚಾಯ ಜಾನನೇ ವದಞ್ಞುತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಆಕಾರಸಲ್ಲಕ್ಖಣೇನ ಅಪ್ಪವತ್ತಾಯ ವಾಚಾಯ ಜಾನನೇಪಿ ವದಞ್ಞುತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಅಪಿಚಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। “**ಯೇನ ಯೇನ ವಾ ಪನಾ**”ತಿಆದಿನಾ ವಚನೀಯತ್ಥತಂ **ವದಞ್ಞೂ**-ಸದ್ದಸ್ಸ ದಸ್ಸೇತಿ। **ನೇತಾ**ತಿ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಮತ್ಥಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಪಾಪೇತಾ। ತೇನಾಹ “**ತಂ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಪಞ್ಞಾಯ ನೇತಾ**”ತಿ। ನೇತಿ ತಂ ತಮತ್ಥನ್ತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಪುನಪ್ಪುನಂ ನೇತೀ**ತಿ ಅನು ಅನು ನೇತಿ, ತಂ ತಮತ್ಥನ್ತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಯೋಜನಾ।

ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ದಾನಾದೀಹಿ ಸಙ್ಗಹೇಹಿ ಸಙ್ಗಹೇತಬ್ಬೇ **ಪುಗ್ಗಲೇ**। **ಆಣಿಯಾ**ತಿ ಅಕ್ಖಸೀಸಗತಾಯ ಆಣಿಯಾ। **ಯಾಯತೋ**ತಿ ಗಚ್ಛತೋ। **ಪುತ್ತಕಾರಣಾ**ತಿ ಪುತ್ತನಿಮಿತ್ತಂ। ಪುತ್ತಹೇತುಕಞ್ಹಿ ಪುತ್ತೇನ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಮಾನಂ ವಾ ಪೂಜಂ ವಾ।

ಉಪಯೋಗವಚನೇತಿ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ। ವುಚ್ಚತೀತಿ **ವಚನಂ,** ಅತ್ಥೋ। ಉಪಯೋಗವಚನೇ ವಾ ವತ್ತಬ್ಬೇ। **ಪಚ್ಚತ್ತ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ। **ಸಮ್ಮಾ ಪೇಕ್ಖನ್ತೀ**ತಿ ಸಮ್ಮದೇವ ಕಾತಬ್ಬೇ ಪೇಕ್ಖನ್ತಿ। **ಪಸಂಸನೀಯಾ**ತಿ ಪಸಂಸಿತಬ್ಬಾ। **ಭವನ್ತಿ** ಏತೇ ಸಙ್ಗಹೇತಬ್ಬೇ ತತ್ಥ ಪುಗ್ಗಲೇ ಯಥಾರಹಂ ಪವತ್ತೇನ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೨೭೪. “**ಇತಿ ಭಗವಾ**”ತಿಆದಿ ನಿಗಮನಂ। **ಯಾ ದಿಸಾ**ತಿ ಯಾ ಮಾತಾಪಿತುಆದಿಲಕ್ಖಣಾ ಪುರತ್ಥಿಮಾದಿದಿಸಾ। **ನಮಸ್ಸಾ**ತಿ ನಮಸ್ಸೇಯ್ಯಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ “ಯಥಾ ಕಥಂ ಪನಾ”ತಿಆದಿಕಾಯ ಗಹಪತಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಾಯ ವಸೇನ ದೇಸನಾಯ ಆರದ್ಧತ್ತಾ “**ಪುಚ್ಛಾಯ ಠತ್ವಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಕಥಿತಂ ನತ್ಥಿ** ಗಿಹೀಹಿ ಕತ್ತಬ್ಬಕಮ್ಮೇ ಅಪ್ಪಮಾದಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅನವಸೇಸತೋ ಕಥಿತತ್ತಾ।

ಮಾತಾಪಿತುಆದೀಸು ಹಿ ತೇಹಿ ಚ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ನಿರವಸೇಸತೋ ಕಥನೇನೇವ ರಾಜಾದೀಸುಪಿ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬವಿಧಿ ಅತ್ಥತೋ ಕಥಿತೋ ಏವ ಹೋತೀತಿ। ಗಿಹಿನೋ ವಿನೀಯನ್ತಿ, ವಿನಯಂ ಉಪೇನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಗಿಹಿವಿನಯೋ**। **ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠನ್ತಿ** ಯಥಾ ಇಧ ಸತ್ಥಾರಾ ಅನುಸಿಟ್ಠಂ ಗಿಹಿಚಾರಿತ್ತಂ , ತಥಾ ತೇನ ಪಕಾರೇನ ತಂ ಅವಿರಾಧೇತ್ವಾ। **ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ ವುದ್ಧಿಯೇವ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಪರಮತ್ಥೇಹಿ ವುದ್ಧಿಯೇವ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ ಅವಸ್ಸಮ್ಭಾವಿನೀತಿ।

ಸಿಙ್ಗಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ।

೯. ಆಟಾನಾಟಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಪಠಮಭಾಣವಾರವಣ್ಣನಾ

೨೭೫. “ಚತುದ್ದಿಸಂ ರಕ್ಖಂ ಠಪೇತ್ವಾ”ತಿ ಇದಂ ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಠಪಿತಂ ರಕ್ಖಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ತದುಭಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಅಸುರಸೇನಾಯಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅತ್ತನೋ ಹಿ ಅಧಿಕಾರೇ, ಅತ್ತನೋ ರಕ್ಖಾಯ ಚ ಅಪ್ಪಮಜ್ಜನೇನ ತೇಸಂ ಇದಂ ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಆರಕ್ಖಟ್ಠಪನಂ। ಯಞ್ಹಿ ತಂ ಅಸುರಸೇನಾಯ ಪಟಿಸೇಧನತ್ಥಂ ದೇವಪುರೇ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಸಕ್ಕಸ್ಸ ದೇವಾನಮಿನ್ದಸ್ಸ ಆರಕ್ಖಟ್ಠಪನಂ, ತಂ ಅತ್ತನೋ **ಅಧಿಕಾರೇ ಅಪ್ಪಮಜ್ಜನಂ**। ಯಂ ಪನ ನೇಸಂ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನೇ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಆರಕ್ಖಟ್ಠಪನಂ, ತಂ ಅತ್ತನೋ ಕತಾ **ರಕ್ಖಾಯ ಅಪ್ಪಮಜ್ಜನಂ**। ತೇನ ವುತ್ತಂ **“ಅಸುರಸೇನಾಯ ನಿವಾರಣತ್ಥ”**ನ್ತಿಆದಿ। ಪಾಳಿಯಂ **ಚತುದ್ದಿಸ**ನ್ತಿ ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನನ್ತಿ ಭುಮ್ಮವಸೇನ ತದತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಚತೂಸು ದಿಸಾಸೂ”**ತಿ ಆಹ। **ಆರಕ್ಖಂ ಠಪೇತ್ವಾ**ತಿ ವೇಸ್ಸವಣಾದಯೋ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಅತ್ತನಾ ಅತ್ತನಾ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬದಿಸಾಸು ಆರಕ್ಖಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಗುತ್ತಿಂ ಸಮ್ಮದೇವ ವಿದಹಿತ್ವಾ। **ಬಲಗುಮ್ಬಂ ಠಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಯಕ್ಖಸೇನಾದಿಸೇನಾಬಲಸಮೂಹಂ ಠಪೇತ್ವಾ। **ಓವರಣಂ ಠಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಪಟಿಪಕ್ಖನಿಸೇಧನಸಮತ್ಥಂ ಆವರಣಂ ಠಪೇತ್ವಾ। ಇತಿ ತೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಪಚ್ಚೇಕಂ ದೇವನಗರದ್ವಾರಸ್ಸ ಅನ್ತೋ, ದ್ವಾರಸಮೀಪೇ, ದ್ವಾರತೋ ಬಹಿ, ದಿಸಾರಕ್ಖಾವಸನೋತಿ ತಿವಿಧಾಯ ರಕ್ಖಾಯ ಠಪಿತಭಾವೋ ವಾ ದೀಪಿತೋ। ತೇನಾಹ **“ಏವಂ ಸಕ್ಕಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಕತ್ವಾ”**ತಿ। **ಸತ್ತ ಬುದ್ಧೇ ಆರಬ್ಭಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸತ್ತೇವ ಬುದ್ಧೇ ಆರಬ್ಭ ಪರಿಬನ್ಧನಕಾರಣಂ **ಮಹಾಪದಾನಟೀಕಾಯಂ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೨.೧೭) ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಧಮ್ಮಆಣ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಮಯಂ ಆಣಂ, ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮಚಕ್ಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಪರಿಸತೋ ಬಾಹಿರಭಾವೋ, ಅಸಮ್ಭೋಗೋ”ತಿ ಏವಮಾದಿಂ **ಇದಙ್ಚಿದಙ್ಚ** ವಿವಜ್ಜನಕರಣಂ **ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ**ತಿ। **ಸಾವನ**ನ್ತಿ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಪರಿಸಾನಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪರಿವಾರೇನ ಅನುಸಾವನಂ, ಯಥಾ ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ಅಸುರಸೇನಾಯ ನಿವಾರಣತ್ಥಂ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಆರಕ್ಖಂ ಠಪಾಪೇತಿ, ಏವಂ ಮಹಾರಾಜಾನೋಪಿ ತಾದಿಸೇ ಕಿಚ್ಚವಿಸೇಸೇ ಅತ್ತನೋ ಆರಕ್ಖಂ ಠಪೇನ್ತಿ। ಇಮೇಸಮ್ಪಿ ಹಿ ತತೋ ಸಾಸಙ್ಕಂ ಸಪ್ಪಟಿಭಯನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **“ಅತ್ತನೋಪೀ”**ತಿಆದಿ।

ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾತಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ, ವಿಗತಾತಿ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ **“ಖಯೇ ದಿಸ್ಸತೀ”**ತಿ। ತೇನೇವ ಹಿ “ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ಪಠಮೋ ಯಾಮೋ”ತಿ ಅನನ್ತರಂ ವುತ್ತಂ। **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತತರೋ**ತಿ ಅತಿವಿಯ ಕನ್ತತರೋ। ತಾದಿಸೋ ಚ ಸುನ್ದರೋ ಭದ್ದಕೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ಸುನ್ದರೇ ದಿಸ್ಸತೀ”**ತಿ।

ಕೋತಿ ದೇವನಾಗಯಕ್ಖಗನ್ಧಬ್ಬಾದೀಸು ಕೋ ಕತಮೋ। **ಮೇ**ತಿ ಮಮ। **ಪಾದಾನೀ**ತಿ ಪಾದೇ। **ಇದ್ಧಿಯಾ**ತಿ ಇಮಾಯ ಏವರೂಪಾಯ ದೇವಿದ್ಧಿಯಾ। **“ಯಸಸಾ”**ತಿ ಇಮಿನಾ ಏದಿಸೇನ ಪರಿವಾರೇನ, ಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಚ। **ಜಲ**ನ್ತಿ ವಿಜ್ಜೋತಮಾನೋ। **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತೇನಾ**ತಿ ಅತಿವಿಯ ಕನ್ತೇನ ಕಮನೀಯೇನ ಅಭಿರೂಪೇನ। **ವಣ್ಣೇನಾ**ತಿ ಸರೀರವಣ್ಣನಿಭಾಯ। **ಸಬ್ಬಾ ಓಭಾಸಯಂ ದಿಸಾ**ತಿ ದಸಪಿ ದಿಸಾ ಪಭಾಸೇನ್ತೋ ಚನ್ದೋ ವಿಯ, ಸೂರಿಯೋ ವಿಯ ಚ ಏಕೋಭಾಸಂ ಏಕಾಲೋಕಂ ಕರೋನ್ತೋತಿ ಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥೋ। **ಅಭಿರೂಪೇ**ತಿ ಉಳಾರರೂಪೇ ಸಮ್ಪನ್ನರೂಪೇ। **ಅಬ್ಭನುಮೋದನೇ**ತಿ ಸಮ್ಪಹಂಸನೇ। **ಇಧ ಪನಾ**ತಿ “ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ”ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಪದೇ। **ತೇನಾ**ತಿ ಖಯಪರಿಯಾಯತ್ತಾ।

ರೂಪಾಯತನಾದೀಸೂತಿ ಆದಿ-ಸದ್ದೇನ ಅಕ್ಖರಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ**ತಿ ಸುವಣ್ಣಚ್ಛವೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ **“ಛವಿಯ”**ನ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ “ಕಞ್ಚನಸನ್ನಿಭತ್ತಚೋ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೫; ೩.೨೦೦, ೨೧೮; ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೮೬) **ಸಞ್ಞೂಳ್ಹಾ**ತಿ ಸಙ್ಗನ್ಥಿತಾ। **ವಣ್ಣಾ**ತಿ ಗುಣವಣ್ಣಾತಿ ಆಹ **“ಥುತಿಯ”**ನ್ತಿ, ಥೋಮನಾಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕುಲವಗ್ಗೇ**ತಿ ಖತ್ತಿಯಾದಿಕುಲಕೋಟ್ಠಾಸೇ। ತತ್ಥ “ಅಚ್ಛೋ ವಿಪ್ಪಸನ್ನೋ”ತಿಆದಿನಾ ವಣ್ಣಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ **ವಣ್ಣೋ,** ಛವಿ। ವಣ್ಣನಟ್ಠೇನ **ವಣ್ಣೋ,** ಥುತಿ। ಅಭಿತ್ಥವನಟ್ಠೇನ **ವಣ್ಣೋ,** ಥುತಿ, ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಸಙ್ಕರತೋ ವಣ್ಣಿತಬ್ಬತೋ ಠಪೇತಬ್ಬತೋ **ವಣ್ಣೋ,** ಖತ್ತಿಯಾದಿಕುಲವಗ್ಗೋ।

ವಣ್ಣೇಯತಿ ಞಾಪೀಯತಿ ಏತೇನಾತಿ **ವಣ್ಣೋ,** ಞಾಪಕಂ ಕಾರಣಂ। ವಣ್ಣನತೋ ಥೂಲರಸ್ಸಾದಿಭಾವೇನ ಉಪಟ್ಠಾನತೋ **ವಣ್ಣೋ,** ಸಣ್ಠಾನಂ। "ಮಹನ್ತಂ ಖುದ್ದಕಂ, ಮಜ್ಝಿಮ"ನ್ತಿ ವಣ್ಣೇತಬ್ಬತೋ ಪಮಾಣೇತಬ್ಬತೋ **ವಣ್ಣೋ,** ಪಮಾಣಂ। ವಣ್ಣೇಯತಿ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿವರೀಯತೀತಿ **ವಣ್ಣೋ,** ರೂಪಾಯತನನ್ತಿ ಏವಂ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ **ವಣ್ಣ**-ಸದ್ದಸ್ಸ ಪವತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸೋತಿ** ವಣ್ಣಸದ್ದೋ। **ಛವಿಯಂ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ** ರೂಪಾಯತನೇ ಗಯ್ಹಮಾನಸ್ಸ ಛವಿಮುಖೇನೇವ ಗಹೇತಬ್ಬತೋ। "ಛವಿಗತಾ ಪನ ವಣ್ಣಧಾತು ಏವ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋತಿ ಏತ್ಥ ವಣ್ಣಗ್ಗಹಣೇನ ಗಹಿತಾ"ತಿ ಅಪರೇ।

ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣನ್ತಿ ಏಕದೇಸಮ್ಪಿ ಅಸೇಸೇತ್ವಾ ನಿರವಸೇಸತೋವ ಪರಿಪುಣ್ಣನ್ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ **"ಅನವಸೇಸತಾ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। **ಕೇವಲಕಪ್ಪಾತಿ ಕಪ್ಪ**-ಸದ್ದೋ ನಿಪಾತೋ ಪದಪೂರಣಮತ್ತಂ, ಕೇವಲಂ ಇಚ್ಚೇವ ಅತ್ಥೋ । **ಕೇವಲ**-ಸದ್ದೋ ಬಹುಲವಾಚೀತಿ ಆಹ **"ಯೇಭುಯ್ಯತಾ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಈಸಕಂ ಅಸಮತ್ತಾ ಕೇವಲಕಪ್ಪಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏವಂ ಸತಿ ಅನವಸೇಸತ್ಥೋ ಏವ ಕೇವಲ-ಸದ್ದತ್ಥೋ ಸಿಯಾ, ಅನತ್ಥನ್ತರೇನ ಪನ ಕಪ್ಪ-ಸದ್ದೇನ ಪದವಡ್ಢನಂ ಕತಂ ಕೇವಲಮೇವ ಕೇವಲಕಪ್ಪನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ ಕಪ್ಪನೀಯತಾ, ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬತಾ ಕೇವಲಕಪ್ಪಾ। **ಅಬ್ಯಾಮಿಸ್ಸತಾ** ವಿಜಾತಿಯೇನ ಅಸಙ್ಕರಾ ಸುದ್ಧತಾ। **ಅನತಿರೇಕತಾ** ತಂಪರಮತಾ ವಿಸೇಸಾಭಾವೋ। **ಕೇವಲಕಪ್ಪನ್ತಿ** ಕೇವಲಂ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕೇವಲಂ** ವುಚ್ಚತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖತವಿವಿತ್ತತ್ತಾ। ತಂ ಏತಸ್ಸ ಅಧಿಗತಂ ಅತ್ಥೀತಿ **ಕೇವಲೀ,** ಸಚ್ಛಿಕತನಿರೋಧೋ ಖೀಣಾಸವೋ।

ಕಪ್ಪ-ಸದ್ದೋ ಪನಾಯಂ ಸ-ಉಪಸಗ್ಗೋ, ಅನುಪಸಗ್ಗೋ ಚಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಓಕಪ್ಪನಿಯಪದೇ ಲಬ್ಭಮಾನಂ ಕಪ್ಪನಿಯಸದ್ದಮತ್ತಂ ನಿದಸ್ಸೇತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ ಕಪ್ಪ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರೇ ಓಕಪ್ಪನಿಯಪದಂ ಅನಿದಸ್ಸನಮೇವ ಸಿಯಾ। **ಸಮಣಕಪ್ಪೇಹೀತಿ** ವಿನಯಕ್ಕಮಸಿದ್ಧೇಹಿ ಸಮಣವೋಹಾರೇಹಿ। **ನಿಚ್ಚಕಪ್ಪನ್ತಿ** ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ। **ಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ** ನಾಮಪಞ್ಞತ್ತಂ ತಸ್ಸ ಆಯಸ್ಮತೋ, ಯದಿದಂ ಕಪ್ಪೋತಿ। **ಕಪ್ಪಿತಕೇಸಮಸ್ಸೂತಿ** ಕತ್ತರಿಯಾ ಛೇದಿತಕೇಸಮಸ್ಸು। **ದ್ವಙ್ಗುಲಕಪ್ಪೋತಿ** ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕವೇಲಾಯ ವೀತಿಕ್ಕನ್ತಾಯ ದ್ವಙ್ಗುಲತಾವಿಕಪ್ಪೋ। **ಲೇಸೋತಿ** ಅಪದೇಸೋ। ಅನವಸೇಸಂ ಫರಿತುಂ ಸಮತ್ಥಸ್ಸ ಓಭಾಸಸ್ಸ ಕೇನಚಿ ಕಾರಣೇನ ಏಕದೇಸಫರಣಮ್ಪಿ ಸಿಯಾ, ಅಯಂ ಪನ ಸಬ್ಬಸೋವ ಫರೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಸಮನ್ತತ್ಥೋ ಕಪ್ಪ-ಸದ್ದೋ ಗಹಿತೋತಿ ಆಹ **"ಅನವಸೇಸಂ ಸಮನ್ತತೋ"**ತಿ।

ಯಸ್ಮಾ ದೇವತಾನಂ ಸರೀರಪ್ಪಭಾ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಮತ್ತಂ ಠಾನಂ, ತತೋ ಭಿಯ್ಯೋಪಿ ಫರಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಥಾ ವತ್ಥಾಭರಣಾದೀಹಿ ಸಮುಟ್ಠಿತಾ ಪಭಾ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಚನ್ದಿಮಾ ವಿಯ, ಸೂರಿಯೋ ವಿಯ ಚ ಏಕೋಭಾಸಂ ಏಕಂ ಪಜ್ಜೋತಂ ಕರಿತ್ವಾ"**ತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಏತೇ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಸೀದಿಂಸು? ನನು ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ದೇವತಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಉಪಗತಾ ಠತ್ವಾವ ಕಥೇತಬ್ಬಂ ಕಥೇನ್ತಾ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ಇಧ ಪನ ನಿಸೀದನೇ ಕಾರಣಂ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ದೇವತಾನ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಇದಂ ಪರಿತ್ತಂ ನಾಮ ಸತ್ತಬುದ್ಧಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಗರು, ತಸ್ಮಾ ನ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಠತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ **ಪರಿತ್ತಗಾರವವಸೇನ ನಿಸೀದಿಂಸು।**

೨೭೮. ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ವೇಸ್ಸವಣೋ ಏವ ಕಥೇಸಿ, ನ ಇತರೇಸು ಯೋ ಕೋಚೀತಿ? ತತ್ಥ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಕಿಞ್ಚಾಪೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ವಿಸ್ಸಾಸಿಕೋ** ಅಭಿಣ್ಹಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನೇನ। **ಬ್ಯತ್ತೋತಿ** ವಿಸಾರದೋ, ತಞ್ಚಸ್ಸ ವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಂ ಸುಟ್ಠು ಸಿಕ್ಖಿತಭಾವೇನಾತಿ ಆಹ **"ಸುಸಿಕ್ಖಿತೋ"**ತಿ। ಮನುಸ್ಸೇಸು ವಿಯ ಹಿ ದೇವೇಸುಪಿ ಕೋಚಿದೇವ ಪುರಿಮಜಾತಿಪರಿಚಯೇನ ಸುಸಿಕ್ಖಿತೋ ಹೋತಿ, ತತ್ರಾಪಿ ಕೋಚಿದೇವ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಮತ್ಥಂ ವತ್ತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಪರಿಪುಣ್ಣಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾಯ ಪೋರಿಯಾ ವಾಚಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। "ಮಹೇಸಕ್ಖಾ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ಥವಚನಂ "ಆನುಭಾವಸಮ್ಪನ್ನಾ"ತಿ, **ಮಹೇಸಕ್ಖಾತಿ** ವಾ ಮಹಾಪರಿವಾರಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಾಣಾತಿಪಾತೇ ಆದೀನವದಸ್ಸನೇನೇವ ತಂ ವಿಪರಿಯಾಯತೋ ತತೋ ವೇರಮಣಿಯಂ ಆನಿಸಂಸೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತೀತಿ **"ಆದೀನವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ"** ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ। **ತೇಸು ಸೇನಾಸನೇಸೂತಿ** ಯಾನಿ "ಅರಞ್ಞವನಪ್ಪತ್ಥಾನೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೪-೩೫) ವುತ್ತಾನಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಸನಟ್ಠಾನಭೂತಾನಿ ಅರಞ್ಞಾಯತನಾನಿ, ತೇಸು

ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸಯಿತಬ್ಬತೋ, ಆಸಿತಬ್ಬತೋ ಚ ಸೇನಾಸನಸಞ್ಞಿತೇಸು। **ನಿಬದ್ಧವಾಸಿನೋತಿ** ರುಕ್ಖಪಬ್ಬತಪಟಿಬದ್ಧೇಸು ವಿಮಾನೇಸು ನಿಚ್ಚವಾಸಿತಾಯ ನಿಬದ್ಧವಾಸಿನೋ। **ಬದ್ಧತ್ತಾತಿ** ಗಾಥಾಭಾವೇನ ಗನ್ಥಿತತ್ತಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತತ್ತಾ।

"ಉಗ್ಗಣ್ಹಾತು ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ"ತಿ ಅತ್ತನಾ ವುಚ್ಚಮಾನಂ ಪರಿತ್ತಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇತುಕಾಮೋ ವೇಸ್ಸವಣೋ ಅವೋಚಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಚೋದಕೋ **"ಕಿಂ ಪನ ಭಗವತೋ ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ಅತ್ಥೀ"**ತಿ ಚೋದೇಸಿ। ಆಚರಿಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣಚಾರಸ್ಸ ಭಗವತೋ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ನತ್ಥೀ"ತಿ ವತ್ವಾ "ಉಗ್ಗಣ್ಹಾತು ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ"ತಿ ವದತೋ ವೇಸ್ಸವಣಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ವಿವರನ್ತೋ **"ಓಕಾಸಕರಣತ್ಥ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ಯಥಾ ಹಿ ಪಞ್ಚಸಿಖೋ ಗನ್ಧಬ್ಬದೇವಪುತ್ತೋ ದೇವಾನಂ ತಾವತಿಂಸಾನಂ, ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಚ ಸನಙ್ಕುಮಾರಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಾ ಅತ್ತನೋ ಯಥಾಸುತಂ ಧಮ್ಮಂ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಪವೇದೇತಿ, ಏವಮಯಮ್ಪಿ ಮಹಾರಾಜಾ ಇತರೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಆಟಾನಾಟನಗರೇ ಗಾಥಾವಸೇನ ಬನ್ಧಿತಂ ಪರಿತ್ತಂ ಭಗವತೋ ಪವೇದೇತುಂ **ಓಕಾಸಂ ಕಾರೇನ್ತೋ** "ಉಗ್ಗಣ್ಹಾತು ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ"ತಿ **ಆಹ,** ನ ನಂ ತಸ್ಸ ಪರಿಯಾಪುಣನೇ ನಿಯೋಜೇನ್ತೋ। ತಸ್ಮಾ **ಉಗ್ಗಣ್ಹಾತೂತಿ** ಯಥಿದಂ ಪರಿತ್ತಂ ಮಯಾ ಪವೇದಿತಮತ್ತಮೇವ ಹುತ್ವಾ ಚತುನ್ನಂ ಪರಿಸಾನಂ ಚಿರಕಾಲಂ ಹಿತಾವಹಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಉದ್ಧಂ ಆರಕ್ಖಾಯ ಗಣ್ಹಾತು, ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛತೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸತ್ಥು ಕಥಿತೇತಿ** ಸತ್ಥು ಆರೋಚಿತೇ, ಚತುನ್ನಂ ಪರಿಸಾನಂ ಸತ್ಥು ಕಥನೇ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸುಖವಿಹಾರಾಯಾತಿ** ಯಕ್ಖಾದೀಹಿ ಅವಿಹಿಂಸಾಯ ಲದ್ಧಬ್ಬಸುಖವಿಹಾರಾಯ।

೨೭೭. **ಸತ್ತಪಿ ಬುದ್ಧಾ ಚಕ್ಖುಮನ್ತೋ** ಪಞ್ಚಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ ಚಕ್ಖುಮಭಾವೇ ವಿಸೇಸಾಭಾವತೋ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಚಕ್ಖುಮಭಾವೋ ವಿಯ ಸಬ್ಬಭೂತಾನುಕಮ್ಪಿತಾದಯೋ ಸಬ್ಬೇಪಿ ವಿಸೇಸಾ ಸತ್ತನ್ನಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಧಾರಣಾ, ತಸ್ಮಾ, ಗುಣನೇಮಿತ್ತಕಾನೇವ ವಾ ಯಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ನಾಮಾನಿ ನಾಮ, ನ ಲಿಙ್ಗಿಕಾವತ್ಥಿಕಯಾದಿಚ್ಛಕಾನಿ, ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಗುಣವಿಸೇಸದೀಪನಾನಿ "ಚಕ್ಖುಮನ್ತಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೭೭) ವುತ್ತಾನಿ **ಏತಾನಿ ಏಕೇಕಸ್ಸ ಸತ್ತ ಸತ್ತ ನಾಮಾನಿ ಹೋನ್ತಿ।** ತೇಸಂ ನಾಮಾನಂ ಸಾಧಾರಣಭಾವಂ ಅತ್ಥವಸೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಬ್ಬೇಪೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಬ್ಬಭೂತಾನುಕಮ್ಪಿನೋತಿ** ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಮಹಾಕರುಣಾಯ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಅನುಕಮ್ಪಿಕಾ। **ನ್ಹಾತಕಿಲೇಸತ್ತಾತಿ** ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗಜಲೇನ ಸಪರಸನ್ತಾನೇಸು ನಿರವಸೇಸತೋ ಧೋತಕಿಲೇಸಮಲತ್ತಾ। **ಮಾರಸೇನಾಪಮದ್ದಿನೋತಿ** ಸಪರಿವಾರೇ ಪಞ್ಚಪಿ ಮಾರೇ ಪಮದ್ದಿತವನ್ತೋ। **ವುಸಿತವನ್ತೋತಿ** ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಂ, ದಸವಿಧಂ ಅರಿಯವಾಸಞ್ಚ ವುಸಿತವನ್ತೋ। ವುಸಿತವನ್ತತಾಯ ಏವ ಬಾಹಿತಪಾಪತಾ ವುತ್ತಾ ಹೋತೀತಿ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸಾ"ತಿ ಪದಂ ಅನಾಮಟ್ಠಂ। **ವಿಮುತ್ತಾತಿ** ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಮ್ಪಿ ವಿಮುತ್ತೀನಂ ವಸೇನ ನಿರವಸೇಸತೋ ಮುತ್ತಾ। **ಅಙ್ಗತೋತಿ** ಸರೀರಙ್ಗತೋ, ಞಾಣಙ್ಗತೋ ಚ, ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣ- (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೩; ೩.೨೦೦; ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೮೫) ಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ನಿಕ್ಖಮನಪ್ಪಭಾ, ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾ, ಕೇತುಮಾಲಾಉಣ್ಹೀಸಪ್ಪಭಾ ಚ ಸರೀರಙ್ಗತೋ ನಿಕ್ಖಮನಕರಸ್ಮಿಯೋ, ಯಮಕಮಹಾಪಾಟಿಹಾರಿಯಾದೀಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಪ್ಪಭಾ ಞಾಣಙ್ಗತೋ ನಿಕ್ಖಮನಕರಸ್ಮಿಯೋ। **ನ ಏತಾನೇವ** "ಚಕ್ಖುಮಾ"ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೭೭) ವುತ್ತಾನಿ **ಸತ್ತ ನಾಮಾನಿ,** ಅಥ ಖೋ ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಬಹೂನಿ ಅಪರಿಮಿತಾನಿ ನಾಮಾನಿ। ಕಥನ್ತಿ ಆಹ **"ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ನಾಮಾನಿ ಸಗುಣೇನ ಮಹೇಸಿನೋತಿ ವುತ್ತ"**ನ್ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೩೧೩; ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೩; ಪಟಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೬)। ಕೇನ ವುತ್ತಂ? ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನಾ।

ಯದಿ ಏವಂ ಕಸ್ಮಾ ವೇಸ್ಸವಣೋ ಏತಾನೇವ ಗಣ್ಹೀತಿ ಆಹ **"ಅತ್ತನೋ ಪಾಕಟನಾಮವಸೇನಾ"**ತಿ। **ಖೀಣಾಸವಾ ಜನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ।** ತೇ ಹಿ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸೇಹಿ ಜಾತಾಪಿ ಏವಂ ನ ಪುನ ಜಾಯಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಇಮಿನಾ ಅತ್ಥೇನ **ಜನಾ।** ಯಥಾಹ "ಯೋ ಚ ಕಾಲಘಸೋ ಭೂತೋ"ತಿ (ಜಾ॰ ೧.೨.೧೯೦) **ದೇಸನಾಸೀಸಮತ್ತ**ನ್ತಿ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ, ಅವಯವೇನ ವಾ ಸಮುದಾಯುಪಲಕ್ಖಣಮೇತಂ। ಸತಿ ಚ ಪಿಸುಣವಾಚಪ್ಪಹಾನೇ ಫರುಸವಾಚಾ ಪಹೀನಾವ ಹೋತಿ, ಪಗೇವ ಚ ಮುಸಾವಾದೋತಿ **"ಅಪಿಸುಣಾ"** ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಾ। **ಮಹತ್ತಾತಿ** ಮಹಾ ಅತ್ತಾ ಸಭಾವೋ ಏತೇಸನ್ತಿ ಮಹತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **"ಮಹನ್ತಭಾವಂ ಪತ್ತಾ"**ತಿ। **ಮಹನ್ತಾತಿ** ವಾ ಮಹಾ ಅನ್ತಾ, ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಪರಿಯೋಸಾನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಮಹನ್ತೇಹಿ ವಾ ಸೀಲಾದೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। ಅಯಂ ತಾವ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಆಗತನಯೇನ ಅತ್ಥೋ। ಇತರೇಸಂ ಪನ ಮತೇನ ಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ಅರಿಯೇಹಿ ಮಹನೀಯತೋ

ಪೂಜನೀಯತೋ **ಮಹಂ** ನಾಮ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಮಹಮನ್ತೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಮಹನ್ತಾ,** ನಿಬ್ಬಾನದಿಟ್ಠಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಸ್ಸಾರದಾತಿ** ಸಾರಜ್ಜರಹಿತಾ, ನಿಬ್ಭಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ವಿಗತಲೋಮಹಂಸಾ"**ತಿ।

ಹಿತನ್ತಿ ಹಿತಚಿತ್ತಂ, ಸತ್ತಾನಂ ಹಿತೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಥಾಭೂತಂ ವಿಪಸ್ಸಿಸು**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಸಮುದಯಾದಿತೋ ಯಾಥಾವತೋ ವಿವಿಧೇನಾಕಾರೇನ ಪಸ್ಸಿಂಸು। "ಯೇ ಚಾಪೀ"ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಪಚ್ಚತ್ತಬಹುವಚನೇನ ಅನಿಯಮತೋ ವುತ್ತೇ **ತೇಸಮ್ಪೀತಿ** ಅತ್ಥಂ ಸಮ್ಪದಾನಬಹುವಚನವಸೇನ ನಿಯಮೇತ್ವಾ "ನಮತ್ಥೂ"ತಿ ಚ ಪದಂ ಆನೇತ್ವಾ ಯೋಜೇತಿ ಯಂ ತಂ-ಸದ್ದಾನಂ ಅಬ್ಯಭಿಚಾರಿತಸಮ್ಬನ್ಧಭಾವತೋ। ವಿಪಸ್ಸಿಂಸು ನಮಸ್ಸನ್ತೀತಿ ವಾ ಯೋಜನಾ। **ಪಠಮಗಾಥಾಯಾ**ತಿ "ಯೇ ಚಾಪಿ ನಿಬ್ಬುತಾ ಲೋಕೇ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಗಾಥಾಯ। **ದುತಿಯಗಾಥಾಯಾ**ತಿ ತದನನ್ತರಗಾಥಾಯ। ತತ್ಥ **ದೇಸನಾಮುಖಮತ್ತ**ನ್ತಿ ಇತರೇಸಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ನಾಮಗ್ಗಹಣೇ ಪತ್ತೇ ಇಮಸ್ಸೇವ ಭಗವತೋ ನಾಮಗ್ಗಹಣಂ ತಥಾ ದೇಸನಾಯ ಮುಖಮತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ತೇಪಿ ಅತ್ಥತೋ ಗಹಿತಾ ಏವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನಾಹ **"ಅಯಮ್ಪಿ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಅಯ**ನ್ತಿ ಅಯಂ ಗಾಥಾ। ಪುರಿಮಯೋಜನಾಯಂ ತಸ್ಸಾತಿ ವಿಸೇಸಿತಬ್ಬತಾಯ ಅಭಾವತೋ "ಯನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಇಧ ಪನ "ತಸ್ಸ ನಮತ್ಥೂ"ತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಬನ್ಧಸ್ಸ ಚ ಇಚ್ಛಿತತ್ತಾ "ಯ"ನ್ತಿ ನಾಮಪದಂ ಉಪಯೋಗೇಕವಚನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯಂ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ ಗೋತಮ"**ನ್ತಿ ಆಹ।

೧೭೮. "ಯತೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ ಸೂರಿಯೋ"ತಿಆದಿಕಂ ಕಸ್ಮಾ ಆರದ್ಧಂ? ಯಂ ಯೇ ಯಕ್ಖಾದಯೋ ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮಆಣಂ, ಅತ್ತನೋ ಚ ರಾಜಾಣಂ ನಾದಿಯನ್ತಿ, ತೇಸಂ "ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ನಿಗ್ಗಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸಾವನಂ ಕಾತುಕಾಮಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ದ್ವಿಸಹಸ್ಸಪರಿತ್ತದೀಪಪರಿವಾರೇಸು ಚತೂಸು ಮಹಾದೀಪೇಸು ಅತ್ತನೋ ಆಣಾಯ ವತ್ತಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಪುತ್ತಾನಂ, ಅಟ್ಠವೀಸತಿಯಾ ಯಕ್ಖಸೇನಾಪತಿಆದೀನಞ್ಚ ಸತ್ಥರಿ ಪಸಾದಗಾರವಬಹುಮಾನಞ್ಚ ಪವೇದೇತ್ವಾ ನಿಗ್ಗಹಾರಹಾನಂ ಸನ್ತಜ್ಜನತ್ಥಂ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ "ಯತೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛತೀ"ತಿಆದೀಸು **"ಯತೋ ಠಾನತೋ ಉದೇತೀ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಕುತೋ ಪನ ಠಾನತೋ ಉದೇತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ? ಪುಬ್ಬವಿದೇಹವಾಸೀನಂ ತಾವ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಟ್ಠಾನೇ ಠಿತೋ ಜಮ್ಬುದೀಪವಾಸೀನಂ ಉದೇತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಉತ್ತರಕುರುಕಾನಂ ಪನ ಓಗ್ಗಚ್ಛತೀತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸೇಸದೀಪೇಸುಪಿ ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಉಗ್ಗಚ್ಛನೋಗ್ಗಚ್ಛನಪರಿಯಾಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಯಞ್ಚ ಅತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ **ಅಗ್ಗಞ್ಞಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೧೨೧) ಪಕಾಸಿತೋ ಏವ। **ಅದಿತಿಯಾ ಪುತ್ತೋತಿ** ಲೋಕಸಮುದಾಚಾರವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಲೋಕಿಯಾ ಹಿ ದೇವೇ ಅದಿತಿಯಾ ಪುತ್ತಾ, ಅಸುರೇ ಅತಿಥಿಯಾ ಪುತ್ತಾತಿ ವದನ್ತಿ। ಆದಿಪ್ಪನತೋ ಪನ **ಆದಿಚ್ಚೋ,** ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ತೀಸು ದೀಪೇಸು ಆಲೋಕವಿದಂಸನೇನ ಸಮುಜ್ಜಲನತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಣ್ಡಲೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಈ**-ಕಾರೋ ಭುಸತ್ಥೋತಿ ಆಹ **"ಮಹನ್ತಂ ಮಣ್ಡಲಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಮಣ್ಡಲೀ"**ತಿ। ಮಹನ್ತಂ ಹಿಸ್ಸ ವಿಮಾನಮಣ್ಡಲಂ ಪಞ್ಞಾಸಯೋಜನಾಯಾಮವಿತ್ಥಾರತೋ। **"ಸಂವರೀಪಿ ನಿರುಜ್ಝತೀ"**ತಿ ಇಮಿನಾವ ದಿವಸೋಪಿ ಜಾಯತೀತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ರತ್ತಿ ಅನ್ತರಧಾಯತೀ**ತಿ ಸಿನೇರುಪಚ್ಛಾಯಾಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಅನ್ಧಕಾರಸ್ಸ ವಿಗಚ್ಛನತೋ।

ಉದಕರಹದೋತಿ ಜಲಧಿ। **"ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ"**ತಿ ಇದಂ ಪುರತ್ಥಿಮಸಮುದ್ದಸ್ಸ ಉಪರಿಭಾಗೇನ ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಗಮನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಹಿ ಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಠಿತಾನಂ ಪುರತ್ಥಿಮಸಮುದ್ದತೋ ಸೂರಿಯೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ತೇನಾಹ **"ಯತೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ ಸೂರಿಯೋ"**ತಿ। ಸಮುದ್ದನಟ್ಠೇನ ಅತ್ತನಿ ಪತಿತಸ್ಸ ಸಮ್ಮದೇವ, ಸಬ್ಬಸೋ ಚ ಉನ್ದನಟ್ಠೇನ ಕಿಲೇದನಟ್ಠೇನ **ಸಮುದ್ದೋ।** ಸಮುದ್ದೋ ಹಿ ಕಿಲೇದನಟ್ಠೋ ರಹದೋ। **ಸಾರಿತೋದಕೋ**ತಿ ಅನೇಕಾನಿ ಯೋಜನಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಿತ್ಥಿಣ್ಣೋದಕೋ, ಸರಿತಾ ನದಿಯೋ ಉದಕೇ ಏತಸ್ಸಾತಿ ವಾ **ಸರಿತೋದಕೋ।**

ಸಿನೇರುಪಬ್ಬತರಾಜಾ ಚಕ್ಕವಾಳಸ್ಸ ವೇಮಜ್ಝೇ ಠಿತೋ, ತಂ ಪಧಾನಂ ಕತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ "ಇತೋತಿ ಸಿನೇರುತೋ"ತಿ ವತ್ವಾ ತಥಾ ಪನ ದಿಸಾವವತ್ಥಾನಂ ಅನವಟ್ಠಿತನ್ತಿ **"ತೇಸಂ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನತೋ ವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತೇಸ**ನ್ತಿ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾರಾಜಾನಂ। **ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ** ಆಟಾನಾಟನಗರಂ। ತತ್ಥ ಹಿ ನಿಸಿನ್ನಾ ತೇ ಇಮಂ ಪರಿತ್ತಂ ಬನ್ಧಿಂಸು। **ತೇಸಂ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನತೋತಿ** ವಾ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ತೇಸಂ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನತೋ। ಉಭಯಥಾಪಿ ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಉದಯಟ್ಠಾನಾ ಪುರತ್ಥಿಮಾ ದಿಸಾ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಪುರಿಮಪಕ್ಖಂಯೇವೇತ್ಥ ವಣ್ಣೇನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಇತೋ ಸಾ ಪುರಿಮಾ ದಿಸಾ”ತಿ। ಸೂರಿಯೋ, ಪನ ಚನ್ದನಕ್ಖತ್ತಾದಯೋ ಚ ಸಿನೇರುಂ ದಕ್ಖಿಣತೋ, ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತಞ್ಚ ವಾಮತೋ ಕತ್ವಾ ಪರಿವತ್ತೇನ್ತಿ। ಯತ್ಥ ಚ ನೇಸಂ ಉಗ್ಗಮನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಸಾ ಪುರತ್ಥಿಮಾ ದಿಸಾ। ಯತ್ಥ ಓಕ್ಕಮನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಸಾ ಪಚ್ಛಿಮಾ ದಿಸಾ। ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸೇ ಉತ್ತರಾ ದಿಸಾ, ವಾಮಪಸ್ಸೇ ದಕ್ಖಿಣಾ ದಿಸಾತಿ ಚತುಮಹಾದೀಪವಾಸೀನಂ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಸಿನೇರು ಉತ್ತರಾದಿಸಾಯಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ಅನವಟ್ಠಿತಾ ದಿಸಾವವತ್ಥಾತಿ ಆಹ “ಇತಿ ನಂ ಆಚಿಕ್ಖತಿ ಜನೋ”ತಿ। **ಯಂ ದಿಸ**ನ್ತಿ ಯಂ ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸಂ **ಯಸಸ್ಸೀ**ತಿ ಮಹಾಪರಿವಾರೋ। ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಪರಿಮಾಣಾ ಹಿ ದೇವತಾ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಪರಿವಾರೇನ್ತಿ। ಚನ್ದನನಾಗರುಕ್ಖಾದೀಸು ಓಸಧಿತಿಣವನಪ್ಪತಿಸುಗನ್ಧಾನಂ ಅಬ್ಬನತೋ, ತೇಹಿ ದಿತ್ತಭಾವೂಪಗಮನತೋ “ಗನ್ಧಬ್ಬಾ”ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಾನಂ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕದೇವಾನಂ ಅಧಿಪತಿ ಭಾವತೋ। **ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಮೇ**ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಸುತ**ನ್ತಿ ವಿಸ್ಸುತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಯೋಜನಾ - ತಸ್ಸ ಧತರಟ್ಠಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ಪುತ್ತಾಪಿ ಬಹವೋ। ಕಿತ್ತಕಾ? ಅಸೀತಿ, ದಸ ಏಕೋ ಚ। ಏಕನಾಮಾ। ಕಥಂ? ಇನ್ದನಾಮಾ। “ಮಹಪ್ಫಲಾ”ತಿ ಚ ಸುತಂ ವಿಸ್ಸುತಮೇತಂ ಲೋಕೇತಿ।

ಆದಿಚ್ಚೋ ಗೋತಮಗೋತ್ತೋ, ಭಗವಾಪಿ ಗೋತಮಗೋತ್ತೋ, ಆದಿಚ್ಚೇನ ಸಮಾನಗೋತ್ತತಾಯ ಆದಿಚ್ಚೋ ಬನ್ಧು ಏತಸ್ಸಾತಿಪಿ ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧು, ಆದಿಚ್ಚಸ್ಸ ವಾ ಬನ್ಧೂತಿ ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧು, ತಂ **ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧುನಂ**। **ಅನವಜ್ಜೇನಾ**ತಿ ಅವಜ್ಜಪಟಿಪಕ್ಖೇನ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರೇನ। **ಸಮೇಕ್ಖಸಿ** ಓಧಿಸೋ, ಅನೋಧಿಸೋ ಚ ಫರಣೇನ ಓಲೋಕೇಸಿಆಸಯಾನುಸಯಚರಿಯಾಧಿಮುತ್ತಿಆದಿವಿಭಾಗಾವಬೋಧವಸೇನ। **ವತ್ವಾ ವನ್ದನ್ತೀ**ತಿ “ಲೋಕಸ್ಸ ಅನುಕಮ್ಪಕೋ”ತಿ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ವನ್ದನ್ತಿ। **ಸುತಂ ನೇತ**ನ್ತಿ ಸುತಂ ನನೂತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ **ನು**-ಸದ್ದೋ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ನೋಕಾರೋಯನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ **ಅಮ್ಹೇಹೀ**ತಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। **ಏತ**ನ್ತಿ ಏತಂ ತಥಾ ಪರಿಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಅಮನುಸ್ಸಾನಂ ದೇವತಾನಂ ವನ್ದನಂ। **ವದನ್ತಿ** ಧತರಟ್ಠಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ಪುತ್ತಾ।

೧೭೯. **ಯೇನ ಪೇತಾ ಪವುಚ್ಚನ್ತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ವಚನಸೇಸೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ನ ಯಥಾರುತವಸೇನೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಯೇನ ದಿಸಾಭಾಗೇನ ನೀಹರೀಯನ್ತೂತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀ”**ತಿ ಆಹ। **ಡಯ್ಹನ್ತು ವಾ**ತಿ ಪೇತೇ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಛಿಜ್ಜನ್ತು ವಾ** ಹತ್ಥಪಾದಾದಿಕೇ ಪಿಸುಣಾ ಪಿಟ್ಠಿಮಂಸಿಕಾ। **ಹಞ್ಞನ್ತು** ಪಾಣಾತಿಪಾತಿನೋತಿಆದಿಕಾ। **ಪವುಚ್ಚನ್ತೀ**ತಿ ವಾ ಸಮುಚ್ಚನ್ತಿ, “ಅಲಂ ತೇಸ”ನ್ತಿ ಸಮಾಚಿನೀಯನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಞ್ಹಿ ವಚನಸೇಸೇನ ವಿನಾ ಏವ ಅತ್ಥೋ ಸಿದ್ಧೋ ಹೋತಿ। **ರಹಸ್ಸಙ್ಗ**ನ್ತಿ ಬೀಜಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ।

೧೮೦. **ಯಸ್ಮಿಂ ದಿಸಾಭಾಗೇ ಸೂರಿಯೋ ಅತ್ಥಂ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ “ಯತೋ ಠಾನತೋ ಉದೇತೀ”ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೧೮೧. ಯೇನ ದಿಸಾಭಾಗೇನ ಉತ್ತರಕುರು ರಮ್ಮೋ ಅವಟ್ಠಿತೋ, ಇತೋ ಸಾ ಉತ್ತರಾ ದಿಸಾತಿ ಯೋಜನಾ । **ಮಹಾನೇರೂ**ತಿ ಮಹನ್ತೋ, ಮಹನೀಯೋ ಚ ನೇರುಸಞ್ಞಿತೋ ಪಬ್ಬತೋ। ತೇನಾಹ **“ಮಹಾಸಿನೇರು ಪಬ್ಬತರಾಜಾ”**ತಿ। **ರಜತಮಯಂ**। ತಥಾ ಹಿ ತಸ್ಸ ಪಭಾಯ ಅಜ್ಝೋತ್ಥತಂ ತಸ್ಸಂ ದಿಸಾಯಂ ಸಮುದ್ದೋದಕಂ ಖೀರಂ ವಿಯ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। **ಮಣಿಮಯ**ನ್ತಿ ಇನ್ದನೀಲಮಯಂ। ತಥಾ ಹಿ ದಕ್ಖಿಣದಿಸಾಯ ಸಮುದ್ದೋದಕಂ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ನೀಲವಣ್ಣಂ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ತಥಾ ಆಕಾಸಂ। **ಮನುಸ್ಸಾ ಜಾಯನ್ತಿ**। ಕಥಂ ಜಾಯನ್ತಿ? ಅಮಮಾ ಅಪರಿಗ್ಗಹಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಮಮತ್ತವಿರಹಿತಾ**ತಿ “ಇದಂ ಮಮ ಇದಂ ಮಮಾ”ತಿ ಮಮಙ್ಕಾರವಿರಹಿತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಯದಿ ತೇಸಂ “ಅಯಂ ಮಯ್ಹಂ ಭರಿಯಾ”ತಿ ಪರಿಗ್ಗಹೋ ನತ್ಥಿ, “ಅಯಂ ಮೇ ಮಾತಾ, ಅಯಂ ಭಗಿನೀ”ತಿ ಏವರೂಪಾ ಇಧ ವಿಯ ಮರಿಯಾದಾಪಿ ನ ಸಿಯಾ ಮಾತುಆದಿಭಾವಸ್ಸ ಅಜಾನನತೋತಿ ಚೋದನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **“ಮಾತರಂ ವಾ”**ತಿಆದಿ। **ಛನ್ದರಾಗೋ ನುಪ್ಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ “ಧಮ್ಮತಾಸಿದ್ಧಸ್ಸ ಸೀಲಸ್ಸ ಆನುಭಾವೇನ ಪುತ್ತೇ ದಿಟ್ಠಮತ್ತೇ ಏವ ಮಾತು ಥನತೋ ಥಞ್ಞಂ ಪಗ್ಘರತಿ, ತೇನ ಸಞ್ಞಾಣೇನ ನೇಸಂ ಮಾತರಿ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಮಾತುಸಞ್ಞಾ, ಮಾತು ಚ ಪುತ್ತೇ ಪುತ್ತಸಞ್ಞಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ”ತಿ ಕೇಚಿ।

ನಙ್ಗಲಾತಿ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ “**ನಙ್ಗಲಾನಿಪೀ**”ತಿ। **ಅಕಟ್ಠೇ**ತಿ ಅಕಸಿತೇ ಅಕತಕಸಿಕಮ್ಮೇ।

ತಣ್ಡುಲಾವ ತಸ್ಸ ಫಲನ್ತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವಹೇತುಕಾ ಥುಸಾದಿಅಭಾವೇನ ತಣ್ಡುಲಾ ಏವ ತಸ್ಸ ಸಾಲಿಸ್ಸ ಫಲಂ। **ತುಣ್ಡಿಕಿ**ರನ್ತಿ ಪಚನಭಾಜನಸ್ಸ ನಾಮನ್ತಿ ವುತ್ತಂ “**ಉಕ್ಖಲಿಯ**”ನ್ತಿ। **ಆಕಿರಿತ್ವಾ**ತಿ ತಣ್ಡುಲಾನಿ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ। **ನಿದ್ಧೂಮಙ್ಗಾರೇನಾ**ತಿ ಧೂಮಙ್ಗಾರರಹಿತೇನ ಕೇವಲೇನ **ಅಗ್ಗಿನಾ**। ಜೋತಿಕಪಾಸಾಣತೋ ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ಉಟ್ಠಹನ್ತೇ ಕುತೋ ಧೂಮಙ್ಗಾರಾನಂ ಸಮ್ಭವೋ। **ಭೋಜನ**ನ್ತಿ ಓದನಮೇವಾಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ “**ಭೋಜನಮೇವಾ**”ತಿ ಅವಧಾರಣಂ ಕತ್ವಾ ತೇನ ನಿವತ್ತೇತಬ್ಬಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ಅಞ್ಞೋ ಸೂಪೋ ವಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ವಾ ನ ಹೋತೀ**”ತಿ ಆಹ। ಯದಿ ಏವಂ ರಸವಿಸೇಸಯುತ್ತೋ ತೇಸಂ ಆಹಾರೋ ನ ಹೋತೀತಿ? ನೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ಭುಞ್ಜನ್ತಾನಂ...ಪೇ॰... ರಸೋ ಹೋತೀ**”ತಿ ಆಹ। **ಮಚ್ಛರಿಯಚಿತ್ತಂ ನಾಮ ನ ಹೋತೀ**ತಿ ಧಮ್ಮತಾಸಿದ್ಧಸ್ಸ ಸೀಲಸ್ಸ ಆನುಭಾವೇನ। ತಥಾ ಹಿ ತೇ ಕತ್ಥಚಿಪಿ ಅಮಮಾ ಪರಿಗ್ಗಹಾವ ಹುತ್ವಾ ವಸನ್ತಿ।

ಅಪಿಚ ತತ್ಥ ಉತ್ತರಕುರುಕಾನಂ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವಸಿದ್ಧೋ ಅಯಮ್ಪಿ ವಿಸೇಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - ತತ್ಥ ಕಿರ ತೇಸು ತೇಸು ಪದೇಸೇಸು ಘನಚಿತಪತ್ತಸಞ್ಛನ್ನಸಾಖಾಪಸಾಖಾ ಕೂಟಾಗಾರೂಪಮಾ ಮನೋರಮಾ ರುಕ್ಖಾ ತೇಸಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ನಿವೇಸನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇನ್ತಿ, ಯತ್ಥ ಸುಖಂ ನಿವಸನ್ತಿ, ಅಞ್ಞೇಪಿ ತತ್ಥ ರುಕ್ಖಾ ಸುಜಾತಾ ಸಬ್ಬದಾಪಿ ಪುಪ್ಫಿತಗ್ಗಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಜಲಾಸಯಾಪಿ ವಿಕಸಿತಕಮಲಕುವಲಯಪುಣ್ಡರೀಕಸೋಗನ್ಧಿಕಾದಿಪುಪ್ಫಸಞ್ಛನ್ನಾ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಪರಮಸುಗನ್ಧಂ ಸಮನ್ತತೋ ಪವಾಯನ್ತಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಸರೀರಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಅತಿದೀಘತಾದಿದೋಸರಹಿತಂ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನಂ ಜರಾಯ ಅನಭಿಭೂತತ್ತಾ ವಲಿಪಲಿತಾದಿದೋಸರಹಿತಂ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಅಪರಿಕ್ಖೀಣಜವಬಲಪರಕ್ಕಮಸೋಭಮೇವ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। ಅನುಟ್ಠಾನಫಲೂಪಜೀವಿತಾಯ ನ ಚ ನೇಸಂ ಕಸಿವಾಣಿಜ್ಜಾದಿವಸೇನ, ಆಹಾರಪರಿಯೇಟ್ಠಿವಸೇನ ದುಕ್ಖಂ ಅತ್ಥಿ, ತತೋ ಏವ ನ ದಾಸದಾಸಿಕಮ್ಮಕರಾದಿಪರಿಗ್ಗಹೋ ಅತ್ಥಿ, ನ ಚ ತತ್ಥ ಸೀತುಣ್ಹಡಂಸಮಕಸವಾತಾತಪಸರೀಸಪವಾಳಾದಿಪರಿಸ್ಸಯೋ ಅತ್ಥಿ। ಯಥಾ ನಾಮೇತ್ಥ ಗಿಮ್ಹಾನಂ ಪಚ್ಛಿಮೇ ಮಾಸೇ ಪಚ್ಚೂಸವೇಲಾಯಂ ಸಮಸೀತುಣ್ಹಉತು ಹೋತಿ, ಏವಮೇವ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಸಮಸೀತುಣ್ಹೋವ ಉತು ಹೋತಿ, ನ ಚ ತೇಸಂ ಕೋಚಿ ಉಪಘಾತೋ, ವಿಹೇಸಾ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಅಕಟ್ಠಪಾಕಿಮಮೇವ ಸಾಲಿಂ ಅಕಣಂ ಅಥುಸಂ ಸುಗನ್ಧಂ ತಣ್ಡುಲಫಲಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾನಂ ನೇಸಂ ಕುಟ್ಠಂ, ಗಣ್ಡೋ, ಕಿಲಾಸೋ, ಸೋಸೋ, ಕಾಸೋ, ಸಾಸೋ, ಅಪಮಾರೋ, ಜರೋತಿ ಏವಮಾದಿಕೋ ನ ಕೋಚಿ ರೋಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ನ ತೇ ಖುಜ್ಜಾ ವಾ ವಾಮನಕಾ ವಾ ಕಾಣಾ ವಾ ಕುಣೀ ವಾ ಖಞ್ಜಾ ವಾ ಪಕ್ಖಹತಾ ವಾ ವಿಕಲಙ್ಗಾ ವಾ ವಿಕಲಿನ್ದ್ರಿಯಾ ವಾ ಹೋನ್ತಿ। ಇತ್ಥಿಯೋಪಿ ತತ್ಥ ನಾತಿದೀಘಾ ನಾತಿರಸ್ಸಾ ನಾತಿಕಿಸಾ ನಾತಿಥೂಲಾ ನಾತಿಕಾಳಾ ನಾಚ್ಚೋದಾತಾ ಸೋಭಗ್ಗಪ್ಪತ್ತರೂಪಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ದೀಘಙ್ಗುಲೀ ತಮ್ಬನಖೀ ಲಮ್ಬತ್ಥನಾ ತನುಮಜ್ಝಾ ಪುಣ್ಣಚನ್ದಮುಖೀ ವಿಸಾಲಕ್ಖೀ ಮುದುಗತ್ತಾ ಸಂಹಿತೂರೂ ಓದಾತದನ್ತಾ ಗಮ್ಭೀರನಾಭೀ ತನುಜಙ್ಘಾ ದೀಘನೀಲವೇಲ್ಲಿತಕೇಸೀ ಪುಥುಲಸುಸೋಣೀ ನಾತಿಲೋಮಾನಾಲೋಮಾ ಸುಭಗಾ ಉತುಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸಾ ಸಣ್ಹಾ ಸಖಿಲಸಮ್ಭಾಸಾ ನಾನಾಭರಣವಿಭೂಸಿತಾ ವಿಚರನ್ತಿ। ಸಬ್ಬದಾ ಹಿ ಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತಿ। ಪುರಿಸಾ ಚ ಪಞ್ಚವೀಸತಿವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕಾ ವಿಯ, ನ ಪುತ್ತದಾರೇಸು ರಜ್ಜನ್ತಿ। ಅಯಂ ತತ್ಥ ಧಮ್ಮತಾ।

ಸತ್ತಾಹಿಕಮೇವ ಚ ತತ್ಥ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾ ಕಾಮರತಿಯಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ತತೋ ವೀತರಾಗಾ ಯಥಾಸಕಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ನ ತತ್ಥ ಇಧ ವಿಯ ಗಬ್ಭೋಕ್ಕನ್ತಿಮೂಲಕಂ, ಗಬ್ಭಪರಿಹರಣಮೂಲಕಂ , ವಿಜಾಯನಮೂಲಕಂ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ಹೋತಿ। ರತ್ತಕಞ್ಚುಕತೋ ಕಞ್ಚನಪಟಿಮಾ ವಿಯ ದಾರಕಾ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ಅಮಕ್ಖಿತಾ ಏವ ಸೇಮ್ಹಾದಿನಾ ಸುಖೇನೇವ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ, ಅಯಂ ತತ್ಥ ಧಮ್ಮತಾ।

ಮಾತಾ ಪನ ಪುತ್ತಂ ವಾ ಧೀತರಂ ವಾ ವಿಜಾಯಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ವಿಚರಣಪ್ಪದೇಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅನಪೇಕ್ಖಾ ಯಥಾರುಚಿ ಗಚ್ಛತಿ। ತೇಸಂ ತತ್ಥ ಸಯಿತಾನಂ ಯೇ ಪಸ್ಸನ್ತಿ ಪುರಿಸಾ, ಇತ್ಥಿಯೋ ವಾ, ತೇ ಅತ್ತನೋ ಅಙ್ಗುಲಿಯೋ ಉಪನಾಮೇನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಕಮ್ಮಬಲೇನ ತತೋ ಖೀರಂ ಪವತ್ತತಿ, ತೇನ ದಾರಕಾ ಯಾಪೇನ್ತಿ। ಏವಂ ಪನ ವಡ್ಢನ್ತಾ ಕತಿಪಯದಿವಸೇಹೇವ ಲದ್ಧಬಲಾ ಹುತ್ವಾ ದಾರಿಕಾ ಇತ್ಥಿಯೋ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ, ದಾರಕಾ ಪುರಿಸೇ। ಕಪ್ಪರುಕ್ಖತೋ ಏವ ಚ ತೇಸಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವತ್ಥಾಭರಣಾನಿ ನಿಪ್ಫಜ್ಜನ್ತಿ।

ನಾನಾವಿರಾಗವಣ್ಣವಿಚಿತ್ತಾನಿ ಹಿ ಸುಖುಮಾನಿ ಮುದುಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಕಪ್ಪರುಕ್ಖೇಸು ಓಲಮ್ಬನ್ತಾನಿ ಇಟ್ಠನ್ತಿ। ನಾನಾವಿಧರಂಸಿಜಾಲಸಮುಜ್ಜಲವಿವಿಧವಣ್ಣರತನವಿನದ್ಧಾನಿ ಅನೇಕವಿಧಮಾಲಾಕಮ್ಮಲತಾಕಮ್ಮಭಿತ್ತಿಕಮ್ಮವಿಚಿತ್ತಾನಿ ಸೀಸೂಪಗಗೀವೂಪಗಹತ್ಥೂಪಗಕಟೂಪಗಪಾದೂಪಗಾನಿ ಸೋವಣ್ಣಮಯಾನಿ ಆಭರಣಾನಿ ಚ ಕಪ್ಪರುಕ್ಖತೋ ಓಲಮ್ಬನ್ತಿ। ತಥಾ ವೀಣಾಮುದಿಙ್ಗಪಣವಸಮ್ಮತಾಳಸಙ್ಖವಂಸವೇತಾಳಪರಿವಾನಿವಲ್ಲಕೀಪಭುತಿಕಾ ತೂರಿಯಭಣ್ಡಾಪಿ ತತೋ ತತೋ ಓಲಮ್ಬನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಚ ಬಹೂ ಫಲರುಕ್ಖಾ ಕುಮ್ಭಮತ್ತಾನಿ ಫಲಾನಿ ಫಲನ್ತಿ ಮಧುರರಸಾನಿ, ಯಾನಿ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ತೇ ಸತ್ತಾಹಮ್ಪಿ ಖುಪ್ಪಿಪಾಸಾಹಿ ನ ಬಾಧೀಯನ್ತಿ। ನಜ್ಜೋಪಿ ತತ್ಥ ಸುವಿಸುದ್ಧಜಲಾ ಸುಪತಿತ್ಥಾ ರಮಣೀಯಾ ಅಕದ್ದಮಾ ವಾಲುಕತಲಾ ನಾತಿಸೀತಾ ನಾಚ್ಚುಣ್ಹಾ ಸುರಭಿಗನ್ಧೀಹಿ ಜಲಜಪುಪ್ಫೇಹಿ ಸಞ್ಛನ್ನಾ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಸುರಭಿಂ ವಾಯನ್ತಿಯೋ ಸನ್ದನ್ತಿ। ನ ತತ್ಥ ಕಣ್ಟಕತಿಣಕಕ್ಖಳಗಚ್ಛಲತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಕಣ್ಟಕಾ ಪುಪ್ಫಫಲಸಮ್ಪನ್ನಾ ಏವ ಹೋನ್ತಿ। ಚನ್ದನನಾಗರುಕ್ಖಾ ಸಯಮೇವ ರಸಂ ಪಗ್ಘರನ್ತಿ । ನ್ಹಾಯಿತುಕಾಮಾ ಚ ನದೀತಿತ್ಥೇ ಏಕಜ್ಝಂ ವತ್ಥಾಭರಣಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ನದಿಂ ಓತರಿತ್ವಾ ನ್ಹತ್ವಾ ಉತ್ತಿಣ್ಣುತ್ತಿಣ್ಣಾ ಉಪರಿಟ್ಠಿಮಂ ವತ್ಥಾಭರಣಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ನ ತೇಸಂ ಏವಂ ಹೋತಿ "ಇದಂ ಮಮ, ಇದಂ ಪರಸ್ಸಾ"ತಿ, ತತೋ ಏವ ನ ತೇಸಂ ಕೋಚಿ ವಿಗ್ಗಹೋ ವಾ ವಿವಾದೋ ವಾ। ಸತ್ತಾಹಿಕಾ ಏವ ಚ ನೇಸಂ ಕಾಮರತಿಕೀಳಾ ಹೋತಿ, ತತೋ ವೀತರಾಗಾ ವಿಯ ವಿಚರನ್ತಿ। ಯತ್ಥ ಚ ರುಕ್ಖೇ ಸಯಿತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ತತ್ಥೇವ ಸಯನಂ ಉಪಲಭನ್ತಿ। ಮತೇ ಚ ಸತ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ ನ ರೋದನ್ತಿ, ನ ಸೋಚನ್ತಿ, ತಞ್ಚ ಮಣ್ಡಯಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪನ್ತಿ। ತಾವದೇವ ಚ ನೇಸಂ ತಥಾರೂಪಾ ಸಕುಣಾ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಮತಂ ದೀಪನ್ತರಂ ನೇನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸುಸಾನಂ ವಾ ಅಸುಚಿಟ್ಠಾನಂ ವಾ ತತ್ಥ ನತ್ಥಿ। ನ ಚ ತತೋ ಮತಾ ನಿರಯಂ ವಾ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಂ ವಾ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಂ ವಾ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಿ। "ಧಮ್ಮತಾಸಿದ್ಧಸ್ಸ ಪಞ್ಚಸೀಲಸ್ಸ ಆನುಭಾವೇನ ತೇ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಮೇವ ಚ ನೇಸಂ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ। ಸಬ್ಬಮೇತಂ ತೇಸಂ ಪಞ್ಚಸೀಲಂ ವಿಯ ಧಮ್ಮತಾಸಿದ್ಧಂ ಏವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಉತ್ತರಕುರುದೀಪೇ।

ಏಕಖುರಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅನೇಕಸಫಮ್ಪಿ ಏಕಸಫಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ, ಅಸ್ಸಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಗಾವಿ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಪುನ "ಪಸು"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಗಾವಿತೋ ಇತರೋ ಸಬ್ಬೋ ಚತುಪ್ಪದೋ ಇಧ "**ಪಸೂ**"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಆಹ "**ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾವಿ**"ನ್ತಿ।

ತಸ್ಸಾತಿ ಗಬ್ಭಿನಿತ್ಥಿಯಾ। **ಪಿಟ್ಠಿ ಓನಮಿತುಂ ಸಹತೀ**ತಿ ಕುಚ್ಛಿಯಾ ಗರುಭಾರತಾಯ ತೇಸಂ ಆರುಳ್ಹಕಾಲೇ ಪಿಟ್ಠಿ ಓನಮತಿ, ತೇಸಂ ನಿಸಜ್ಜಂ ಸಹತಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತಿ। **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕೇ**ತಿ ಕಮ್ಮಪಥಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕೇ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಜಮ್ಬುದೀಪೇ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಜನಪದವೋಹಾರೋ, ನ ಉತ್ತರಕುರುಮ್ಹಿ। ತಥಾ ಹಿ "**ಪಚ್ಚನ್ತಿಮಮಿಲಕ್ಖುವಾಸಿಕೇ**"ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ।

ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋತಿ ವೇಸ್ಸವಣಮಹಾರಾಜಸ್ಸ। ಇತಿ ಸೋ ಅತ್ತಾನಮೇವ ಪರಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ವದತಿ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಪರತೋಪಿ। **ಬಹುವಿಧಂ** ನಾನಾರತನವಿಚಿತ್ತಂ ನಾನಾಸಣ್ಠಾನಂ ರಥಾದಿ **ದಿಬ್ಬಯಾನಂ ಉಪಟ್ಠಿತಮೇವ ಹೋತಿ** ಸುದನ್ತವಾಹನಯುತ್ತಂ, ನ ನೇಸಂ ಯಾನಾನಂ ಉಪಟ್ಠಾಪನೇ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥಿ। **ಏತಾನೀ**ತಿ ಹತ್ಥಿಯಾನಾದೀನಿ। **ನೇಸನ್ತಿ** ವೇಸ್ಸವಣಪರಿಚಾರಿಕಾನಂ। ಕಪ್ಪಿತಾನಿ ಹುತ್ವಾ ಉಟ್ಠಿತಾನಿ ಆರುಹಿತುಂ **ಉಪಕಪ್ಪನಯಾನಾನಿ। ನಿಪನ್ನಾಪಿ ನಿಸಿನ್ನಾಪಿ ವಿಚರನ್ತಿ** ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ವಿಯ ಯಥಾಸಕಂ ವಿಮಾನೇಸು।

ನಗರಾ **ಅಹೂ**ತಿ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ "**ನಗರಾನಿ ಭವಿಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ**"ತಿ। **ಆಟಾನಾಟಾ ನಾಮಾ**ತಿ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗವಸೇನ ಲದ್ಧನಾಮಂ **ನಗರಂ ಆಸಿ**।

ತಸ್ಮಿಂ ಠತ್ವಾತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಪರಕುಸಿಟನಾಟಾನಾಮಕೇ ನಗರೇ ಠತ್ವಾ। ತತೋ **ಉಜುಂ ಉತ್ತರದಿಸಾಯಂ। ಏತಸ್ಸಾ**ತಿ ಕಸಿವನ್ತನಗರಸ್ಸ। **ಅಪರಭಾಗೇ** ಅಪರಕೋಟ್ಠಾಸೇ, ಪರತೋ ಇಚ್ಚೇವ ಅತ್ಥೋ।

ಕುವೇರೋತಿ ತಸ್ಸ ಪುರಿಮಜಾತಿಸಮುದಾಗತಂ ನಾಮನ್ತಿ ತೇನೇವ ಪಸಙ್ಗೇನ ಯೇನಾಯಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ಅಧಿಗತಾ, ತದಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಕಮ್ಮಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತುಂ "**ಅಯಂ ಕಿರಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಉಚ್ಛುವಪ್ಪನ್ತಿ** ಉಚ್ಛುಸಸ್ಸಂ। **ಅವಸೇಸಸಾಲಾಹೀ**ತಿ

ಅವಸೇಸಯನ್ತಸಾಲಾಹಿ, ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನಞ್ಚೇತಂ। **ತತ್ಥೇವಾತಿ** ಪುಞ್ಞತ್ಥಂ ದಿನ್ನಸಾಲಾಯಮೇವ।

ಪಟಿಏಸನ್ತೋತಿ ಪತಿ ಪತಿ ಅತ್ಥೇ ಏಸನ್ತೋ ವೀಮಂಸನ್ತೋ। ನ ಕೇವಲಂ ತೇ ವೀಮಂಸನ್ತಿ ಏವ, ಅಥ ಖೋ ತಮತ್ಥಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇನ್ತೀತಿ ಆಹ **"ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಅತ್ಥೇ ಉಪಪರಿಕ್ಖಮಾನಾ ಅನುಸಾಸಮಾನಾ"**ತಿ। **ಯಕ್ಖರಟ್ಠಿಕಾತಿ** ಯಕ್ಖರಟ್ಠಾಧಿಪತಿನೋ। ಯಕ್ಖಾ ಚ ವೇಸ್ಸವಣಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ನಿವೇಸನದ್ವಾರೇ ನಿಯುತ್ತಾ ಚಾತಿ ಯಕ್ಖದೋವಾರಿಕಾ, ತೇಸಂ **ಯಕ್ಖದೋವಾರಿಕಾನಂ**।

ಯಸ್ಮಾ ಧರಣೀಪೋಕ್ಖರಣಿತೋ ಪುರಾಣೋದಕಂ ಭಸ್ಸಯನ್ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುಟ್ಠಿ ಹುತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ತತೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಮೇಘೇಹಿ ಪವುಟ್ಠಂ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಯತೋ ಪೋಕ್ಖರಣಿತೋ ಉದಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮೇಘಾ ಪವಸ್ಸನ್ತೀ"**ತಿ। **ಯತೋತಿ** ಯತೋ ಧರಣೀಪೋಕ್ಖರಣಿತೋ। **ಸಭಾತಿ** ಯಕ್ಖಾನಂ ಉಪಟ್ಠಾನಸಭಾ।

ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇತಿ ತಸ್ಸಾ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾ ತೀರೇ ಯಕ್ಖಾನಂ ವಸನವನೇ। **ಸದಾ ಫಲಿತಾತಿ** ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಸಞ್ಜಾತಫಲಾ। **ನಿಚ್ಚಪುಪ್ಫಿತಾತಿ** ನಿಚ್ಚಂ ಸಞ್ಜಾತಪುಪ್ಫಾ। **ನಾನಾದಿಜಗಣಾಯುತಾತಿ** ನಾನಾವಿಧೇಹಿ ದಿಜಗಣೇಹಿ ಯುತ್ತಾ। ತೇಹಿ ಪನ ಸಕುಣಸಙ್ಘೇಹಿ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಸಮ್ಪತನ್ತೇಹಿ ಪರಿಬ್ಭಮನ್ತೇಹಿ ಯಸ್ಮಾ ಸಾ ಪೋಕ್ಖರಣೀ ಆಕುಲಾ ವಿಯ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ವಿವಿಧಪಕ್ಖಿಸಙ್ಘಸಮಾಕುಲಾ"**ತಿ। **ಕೋಞ್ಚಸಕುಣೇಹೀತಿ** ಸಾರಸಸಕುನ್ತೇಹಿ।

"ಏವಂ ವಿರವನ್ತಾನ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ತಥಾ ವಸ್ಸಿತವಸೇನ "ಜೀವಞ್ಜೀವಕಾ"ತಿ ಅಯಂ ತೇಸಂ ಸಮಞ್ಞಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಉಟ್ಠವಚಿತ್ತಕಾತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತೇನಾಹ **"ಏವಂ ವಸ್ಸಮಾನಾ"**ತಿ। **ಪೋಕ್ಖರಸಾತಕಾತಿ** ಪೋಕ್ಖರಸಣ್ಠಾನತಾಯ "ಪೋಕ್ಖರಸಾತಕಾ"ತಿ ಏವಂ ಲದ್ಧನಾಮಾ।

ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಸೋಭತೀತಿ ಸಬ್ಬಉತೂಸು ಸೋಭತಿ, ನ ತಸ್ಸಾ ಹೇಮನ್ತಾದಿವಸೇನ ಸೋಭಾವಿರತೋ ಅತ್ಥಿ। ಏವಂಭೂತಾ ಚ ನಿಚ್ಚಂ ಪುಪ್ಫಿತಜಲಜಥಲಜಪುಪ್ಫತಾಯ, ಫಲಭಾರಭರಿತರುಕ್ಖಪರಿವಾರಿತತಾಯ, ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಸಲಿಲತಾಯ ಚ **ನಿರನ್ತರಂ ಸೋಭತಿ**।

೨೮೨. **ಪರಿಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬುಪಚಾರಂ। **ಪರಿಸೋಧೇತ್ವಾತಿ** ಏಕಕ್ಖರಸ್ಸಾಪಿ ಅವಿರಾಧನವಸೇನ ಆಚರಿಯಸನ್ತಿಕೇ ಸಬ್ಬಂ ಸೋಧೇತ್ವಾ। **ಸುಟ್ಠು ಉಗ್ಗಹಿತಾತಿ** ಪರಿಮಣ್ಡಲಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾಯ ಪೋರಿಯಾ ವಾಚಾಯ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾಯ ಅನೇಲಗಳಾಯ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಪನೀಯಾ ಸಮ್ಮದೇವ ಉಗ್ಗಹಿತಾ। ತಥಾ ಹಿ **"ಅತ್ಥಞ್ಚ ಬ್ಯಞ್ಜನಞ್ಚ ಪರಿಸೋಧೇತ್ವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅತ್ಥಂ ಜಾನತೋ ಏವ ಹಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಪರಿಸುಜ್ಝತಿ, ನೋ ಅಜಾನತೋ। **ಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾನೀತಿ** ಪದಞ್ಚೇವ ಬ್ಯಞ್ಜನಞ್ಚ **ಅಹಾಪೇತ್ವಾ**। ಏವಞ್ಹಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ। **ವಿಸಂವಾದೇತ್ವಾತಿ** ಅಞ್ಞಥಾ ಕತ್ವಾ। **ತೇಜವನ್ತಂ ನ ಹೋತಿ** ವಿರಜ್ಝನತೋ ಚೇವ ವಿಮ್ಹಯತ್ಥಭಾವತೋ ಚ। **ಸಬ್ಬಸೋತಿ** ಅನವಸೇಸತೋ ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನತೋ। **ತೇಜವನ್ತಂ ಹೋತೀತಿ** ಸಭಾವನಿರುತ್ತಿಂ ಅವಿರಾಧೇತ್ವಾ ಸುಪ್ಪವತ್ತಿಭಾವೇನ ಸಾಧನತೋ। ಏವಂ ಪಯೋಗವಿಪತ್ತಿಂ ಪಹಾಯ ಪಯೋಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸತಿ ಪರಿತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸಾಧಕತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಜ್ಝಾಸಯವಿಪತ್ತಿಂ ಪಹಾಯ ಅಜ್ಝಾಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅತ್ಥಸಾಧಕತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಲಾಭಹೇತೂ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಇದಂ ಪರಿತ್ತಭಣನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅನತ್ಥಪಟಿಬಾಹನಹೇತೂತಿ ತಸ್ಸ ಞಾಣಕರುಣಾಪುಬ್ಬಕತಾ **ನಿಸ್ಸರಣಪಕ್ಖೋ**। **ಮೇತ್ತಂ ಪುರೇಚಾರಿಕಂ ಕತ್ವಾತಿ** ಮೇತ್ತಾಮನಸಿಕಾರೇನ ಸತ್ತೇಸು ಹಿತಫರಣಂ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ।

"ವತ್ಥುಂ ವಾ"ತಿಆದಿ ಪುಬ್ಬೇ ಚತುಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಕತಾಯ ಸಾಧನಾಯ ಭಗವತೋ ಪವೇದನಂ। **ಘರವತ್ಥು**ನ್ತಿ ವಸನಗೇಹಂ। **ನಿಬದ್ಧವಾಸ**ನ್ತಿ ಪರಗೇಹೇಪಿ ನೇವಾಸಿಕಭಾವೇನ ವಾಸಂ ನ ಲಭೇಯ್ಯ, ಯಂ ಪನ ಮಹಾರಾಜಾನಂ, ಯಕ್ಖಸೇನಾಪತೀನಞ್ಚ ಅಜಾನನ್ತಾನಂಯೇವ ಕದಾಚಿ ವಸಿತ್ವಾ ಗಮನಂ, ತಂ ಅಪ್ಪಮಾಣನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸಮಿತಿ**ನ್ತಿ ಯಕ್ಖಾದಿಸಮಾಗಮಂ। ಕಾಮಂ ಪಾಳಿಯಂ "ನ ಮೇ ಸೋ"ತಿ ಆಗತಂ, ಇತರೇಸಮ್ಪಿ ಪನ ಮಹಾರಾಜಾನಮತ್ತನಾ ಏಕಜ್ಝಾಸಯತಾಯ ತೇಸಮ್ಪಿ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ

ಹದಯೇ ಠಪೇತ್ವಾ ವೇಸ್ಸವಣೋ ತಥಾ ಅವೋಚ। ಕಞ್ಞಂ ಅನು ಅನು ವಹಿತುಂ ಅಯುತ್ತೋ ಅನಾವಯ್ಹೋ, ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಕಞ್ಞಂ ಲದ್ಧುಂ ಅಯುತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ, ತಂ **ಅನಾವಯ್ಹಂ**। ತೇನಾಹ **"ನ ಆವಾಹಯುತ್ತ"**ನ್ತಿ। ನ ವಿವಯ್ಹನ್ತಿ **ಅವಿವಯ್ಹಂ,** ಕಞ್ಞಂ ಗಹೇತುಮಯುತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ನ ವಿವಾಹಯುತ್ತ"**ನ್ತಿ। ಆಹಿತೋ ಅಹಂಮಾನೋ ಏತ್ಥಾತಿ **ಅತ್ತಾ,** ಅತ್ತಭಾವೋ। ಅತ್ತಾ ವಿಸಯಭೂತೋ ಏತಾಸಂ ಅತ್ಥೀತಿ **ಅತ್ತಾ,** ಪರಿಭಾಸಾ, ತಾಹಿ। ಪರಿಯತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ವಚನೇನ **ಪರಿಪುಣ್ಣಾಹಿ।** ಯಥಾ ಯಕ್ಖಾ ಅಕ್ಕೋಸಿತಬ್ಬಾ, ಏವಂ ಪವತ್ತಾ ಅಕ್ಕೋಸಾ **ಯಕ್ಖಅಕ್ಕೋಸಾ** ನಾಮ, ತೇಹಿ। ತೇ ಪನ "ಕಳಾರಕ್ಖಿ ಕಳಾರದನ್ತಾ ಕಾಳವಣ್ಣಾ"ತಿ ಏವಂ ಆದಯೋ।

ವಿರುದ್ಧಾತಿ ವಿರುಜ್ಝನಕಾ ಪರೇಹಿ ವಿರೋಧಿನೋ। **ರಭಸಾತಿ** ಸಾರಮ್ಭಕಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನಾಹ **"ಕರಣುತ್ತರಿಯಾ"**ತಿ। **ರಭಸಾತಿ** ವಾ ಸಾಹಸಿಕಾ। ಸಾಮಿನೋ ಮನಸೋ ಅಸ್ಸವಾತಿ **ಮನಸ್ಸಾ,** ಕಿಙ್ಕರಾ। ಯೇ ಹಿ "ಕಿಂ ಕರೋಮಿ ಭದ್ದನ್ತೇ"ತಿ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ವಸೇ ವತ್ತನ್ತಿ, ತೇ ಏವಂ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಯಕ್ಖಸೇನಾಪತೀನಂ ಯೇ ಮನಸ್ಸಾ, ತೇಸ"**ನ್ತಿ। ಆಣಾಯ ಅವರೋಧಿತುಪಚಾರಾ **ಅವರುದ್ಧಾ,** ತೇ ಪನ ಆಣಾವತೋ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತೀತಿ **"ಪಚ್ಚಾಮಿತ್ತಾ ವೇರಿನೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಉಜ್ಝಾಪೇತಬ್ಬನ್ತಿ** ಹೇಟ್ಠಾ ಕತ್ವಾ ಚಿನ್ತಾಪೇತಬ್ಬಂ, ತಂ ಪನ **ಉಜ್ಝಾಪನಂ** ತೇಸಂ ನೀಚಕಿರಿಯಾಯ ಜಾನಾಪನಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಜಾನಾಪೇತಬ್ಬಾ"**ತಿ।

ಪರಿತ್ತಪರಿಕಮ್ಮಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಪರಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕಥೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಟಾನಾಟಿಯಪರಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಪುಬ್ಬುಪಚಾರಟ್ಠಾನಿಯಂ ಮೇತ್ತಸುತ್ತಾದಿ ಕಥೇತಬ್ಬಂ। ಏವಞ್ಹಿ ತಂ ಲದ್ಧಾಸೇವನಂ ಹುತ್ವಾ ತೇಜವನ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ಪಠಮಮೇವ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಪಿಟ್ಠಂ ವಾ ಮಂಸಂ ವಾತಿ ವಾ-**ಸದ್ದೋ ಅನಿಯಮತ್ಥೋ, ತೇನ ಮಚ್ಛಘತಸೂಪಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಓತಾರಂ ಲಭನ್ತಿ** ಅತ್ತನಾ ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬಆಹಾರವಸೇನ ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬಟ್ಠಾನವಸೇನ ಚ। **"ಪರಿತ್ತ...ಪೇ॰... ನಿಸೀದಿತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾವ ಪರಿತ್ತಕಾರಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪರಿಸುದ್ಧಿಪಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

"ಪರಿತ್ತಕಾರಕೋ...ಪೇ॰... ಸುಪ್ಪರಿವಾರಿತೇನಾ"ತಿ ಇದಂ ಪರಿತ್ತಕರಣೇ ಬಾಹಿರರಕ್ಖಾಸಂವಿಧಾನಂ। **"ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಂ ...ಪೇ॰... ಕಾತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ ಇದಂ ಅಬ್ಭನ್ತರರಕ್ಖಾ ಉಭಯತೋ ರಕ್ಖಾಸಂವಿಧಾನಂ। ಏವಞ್ಹಿ ಅಮನುಸ್ಸಾ ಪರಿತ್ತಕರಣಸ್ಸ ಅನ್ತರಾಯಂ ಕಾತುಂ ನ ವಿಸಹನ್ತಿ। **ಮಙ್ಗಲಕಥಾ ವತ್ತಬ್ಬಾ** ಪುಬ್ಬುಪಚಾರವಸೇನ। **ಸಬ್ಬಸನ್ನಿಪಾತೋತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ, ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ಗಾಮಖೇತ್ತೇ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ನಿಪಾತೋ। **ಘೋಸೇತಬ್ಬೋ,**"ಚೇತಿಯಙ್ಗಣೇ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಸನ್ನಿಪತಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ। **ಅನಾಗನ್ತುಂ ನಾಮ ನ ಲಬ್ಭತಿ** ಅಮನುಸ್ಸೇನ ಬುದ್ಧಾಣಾಭಯೇನ, ರಾಜಾಣಾಭಯೇನ ಚ। ಗಹಿತಕಾಪದೇಸೇನ ಅಮನುಸ್ಸೋವ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಅಮನುಸ್ಸಗ್ಗಹಿತಕೋ 'ತ್ವಂ ಕೋ ನಾಮಾ'ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ"**ತಿ। **ಮಾಲಾಗನ್ಧಾದೀಸು** ಪೂಜನತ್ಥಂ ವಿನಿಯುಞ್ಜಿಯಮಾನೇಸು। **ಪತ್ತೀತಿ** ತುಯ್ಹಂ ಪತ್ತಿದಾನಂ। **ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ಪತ್ತೀತಿ** ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ದಿಯ್ಯಮಾನೇ ಪತ್ತಿದಾನಂ। **ದೇವತಾನನ್ತಿ** ಯಕ್ಖಸೇನಾಪತೀನಂ। **ಪರಿತ್ತಂ ಭಣಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ "ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಂ ಪುರೇಚಾರಿಕಂ ಕತ್ವಾ"ತಿ ಚ "ಮಙ್ಗಲಕಥಾ ವತ್ತಬ್ಬಾ"ತಿ ಚ "ವಿಹಾರಸ್ಸ ಉಪವನೇ"ತಿ ಏವಮಾದಿ ಚ ಸಬ್ಬಂ ಗಿಹೀನಂ ಪರಿತ್ತಕರಣೇ ವುತ್ತಂ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬಮೇವ।

ಸರೀರೇ ಅಧಿಮುಚ್ಚತೀತಿ ಸರೀರಂ ಅನುಪವಿಸಿತ್ವಾ ವಿಯ ಆವಿಸನ್ತೋ ಯಥಾ ಗಹಿತಕಸ್ಸ ವಸೇನ ನ ವತ್ತತಿ, ಅತ್ತನೋ ಏವ ವಸೇನ ವತ್ತತಿ, ಏವಂ ಅಧಿಮುಚ್ಚತಿ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। ತೇನಾಹ **"ಆವಿಸತೀತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನ"**ನ್ತಿ। **ಲಗ್ಗತೀತಿ** ತತ್ಥೇವ ಲಗ್ಗೋ ಅಲ್ಲೀನೋ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ನ ಅಪೇತೀ"**ತಿ। **ರೋಗಂ ವಡ್ಢೇನ್ತೋತಿ** ಧಾತೂನಂ ಸಮಭಾವೇನ ವತ್ತಿತುಂ ಅಪ್ಪದಾನವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ರೋಗಂ ವಡ್ಢೇನ್ತೋ। ಧಾತೂನಂ ವಿಸಮಭಾವಾಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಆಹಾರಸ್ಸ ಚ ಅರುಚ್ಚನೇನ ಗಹಿತಕಸ್ಸ ಸರೀರೇ ಲೋಹಿತಂ ಸುಸ್ಸತಿ, ಮಂಸಂ ಮಿಲಾಯತಿ, ತಂ ಪನಸ್ಸ ಯಕ್ಖೋ ಧಾತುಕ್ಖೋಭನಿಮಿತ್ತತಾಯ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಅಪ್ಪಮಂಸಲೋಹಿತಂ ಕರೋನ್ತೋ"**ತಿ।

೨೮೩. ತೇಸಂ ನಾಮಾನಿ ಇನ್ದಾದಿನಾಮಭಾವೇನ ವೋಹರಿತಬ್ಬತೋ। **ತತೋತಿ** ತತೋ ಆರೋಚನತೋ ಪರಂ। **ತೇತಿ** ಯಕ್ಖಸೇನಾಪತಯೋ। **ಓಕಾಸೋ ನ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ** ಭಿಕ್ಖುಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ, ಉಪಾಸಕಉಪಾಸಿಕಾಯೋ ವಿಹೇಠೇತುಂ ಅವಸರೋ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಸಮ್ಮದೇವ ಆರಕ್ಖಾಯ ವಿಹಿತತ್ತಾತಿ।

ಆಟಾನಾಟಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ।

೧೦. ಸಙ್ಗೀತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೬. **ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇ**ತಿ ಬುದ್ಧಖೇತ್ತಭೂತೇ ದಸಸಹಸ್ಸಪರಿಮಾಣೇ ಚಕ್ಕವಾಳೇ। ತತ್ಥ ಹಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ದೇವಮನುಸ್ಸಾಯೇವ ಕತಾಧಿಕಾರಾ, ಇತರೇಸು ದೇವಾ ವಿಸೇಸಭಾಗಿನೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇ ಞಾಣಜಾಲಂ ಪತ್ಥರಿತ್ವಾ**"ತಿ। **ಞಾಣಜಾಲಪತ್ಥರಣ**ನ್ತಿ ಚ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಆಸಯಾದಿವಿಭಾವನವಸೇನ ಞಾಣಸ್ಸ ಪವತ್ತನಮೇವ। ತೇನಾಹ "**ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕಯಮಾನೋ**"ತಿ, ಸತ್ತಲೋಕಂ ಬ್ಯವಲೋಕಯಮಾನೋ ಆಸಯಾನುಸಯಚರಿತಾಧಿಮುತ್ತಿಆದಿಕೇ ವಿಸೇಸತೋ ಓಗಾಹೇತ್ವಾ ಪಸ್ಸನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಙ್ಗಲಂ ಭಣಾಪೇಸ್ಸನ್ತಿ** "ತಂ ತೇಸಂ ಆಯತಿಂ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಸ್ಸ ವಿಜ್ಜಾಟ್ಠಾನಂ ಹುತ್ವಾ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಭವಿಸ್ಸಾ"ತಿ। **ತೀಹಿ ಪಿಟಕೇಹಿ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ**ತಿ ತಿಪಿಟಕತೋ ಏಕಕದುಕಾದಿನಾ ಸಙ್ಗಹೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಸಙ್ಗಣ್ಹನವಸೇನ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ। ಞಾತುಂ ಇಚ್ಛಿತಾ ಅತ್ಥಾ **ಪಞ್ಹಾ,** ತೇ ಪನ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಏಕಕಾದಿವಸೇನ ಆಗತಾ ಸಹಸ್ಸಂ, ಚುದ್ದಸ ಚಾತಿ ಆಹ "**ಚುದ್ದಸಪಞ್ಹಾಧಿಕೇನ ಪಞ್ಹಸಹಸ್ಸೇನ ಪಟಿಮಣ್ಡೇತ್ವಾ**"ತಿ। ಏವಮಿಧ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತೇ ಪಞ್ಹೇ ಪರತೋ ಸುತ್ತಪರಿಯೋಸಾನೇ "ಏಕಕವಸೇನ ದ್ವೇ ಪಞ್ಹಾ ಕಥಿತಾ"ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೩೪೯) ವಿಭಾಗೇನ ಪರಿಗಣೇತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ದಸ್ಸೇಸ್ಸತಿ।

ಉಬ್ಭತಕನವಸನ್ಥಾಗಾರವಣ್ಣನಾ

೧೯೭. ಉಚ್ಚಾಧಿಟ್ಠಾನತಾಯ ತಂ ಸನ್ಥಾಗಾರಂ ಭೂಮಿತೋ ಉಬ್ಭತಂ ವಿಯಾತಿ "**ಉಬ್ಭತಕ**"ನ್ತಿ ನಾಮಂ ಲಭತಿ। ತೇನಾಹ "**ಉಚ್ಚತ್ತಾ ವಾ ಏವಂ ವುತ್ತ**"ನ್ತಿ। **ಸನ್ಥಾಗಾರಸಾಲಾ**ತಿ ಏಕಾ ಮಹಾಸಾಲಾ। ಉಯ್ಯೋಗಕರಣಾದೀಸು ಹಿ ರಾಜಾನೋ ತತ್ಥ ಠತ್ವಾ "ಏತ್ತಕಾ ಪುರತೋ ಗಚ್ಛನ್ತು, ಏತ್ತಕಾ ಪಚ್ಛಾ"ತಿಆದಿನಾ ತತ್ಥ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಸನ್ಥಂ ಕರೋನ್ತಿ ಮರಿಯಾದಂ ಬನ್ಧನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಠಾನಂ "**ಸನ್ಥಾಗಾರ**"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಉಯ್ಯೋಗಟ್ಠಾನತೋ ಚ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಯಾವ ಗೇಹಂ ಗೋಮಯಪರಿಭಣ್ಡಾದಿವಸೇನ ಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತಾವ ಏಕಂ ದ್ವೇ ದಿವಸೇ ತೇ ರಾಜಾನೋ ತತ್ಥ ಸನ್ಥಮ್ಭನ್ತೀತಿಪಿ **ಸನ್ಥಾಗಾರಂ,** ತೇಸಂ ರಾಜೂನಂ ಸಹ ಅತ್ಥಾನುಸಾಸನಅಗಾರನ್ತಿಪಿ **ಸನ್ಥಾಗಾರ**ನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ವಾ ತೇ ತತ್ಥ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಕಸಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇವಪಿತು"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಘರಾವಾಸಕಿಚ್ಚಂ ಸನ್ಥರನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಛಿದ್ದಾವಛಿದ್ದಂ ಘರಾವಾಸಂ ತತ್ಥ ಸನ್ಥರನ್ತೀತಿಪಿ **ಸನ್ಥಾಗಾರಂ,** ಸಾ ಏವ ಸಾಲಾತಿ **ಸನ್ಥಾಗಾರಸಾಲಾ। ದೇವತಾ**ತಿ ಘರದೇವತಾ। ನಿವಾಸವಸೇನ ಅನಜ್ಝಾವುತ್ಥತ್ತಾ "**ಕೇನಚಿ ವಾ ಮನುಸ್ಸಭೂತೇನಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಮ್ಮಕರಣವಸೇನ ಪನ ಮನುಸ್ಸಾ ತತ್ಥ ನಿಸಜ್ಜಾದೀನಿ ಕಪ್ಪೇಸುಮೇವ। "ಸಯಮೇವ ಪನ ಸತ್ಥು ಇಧಾಗಮನಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪುಞ್ಞವಸೇನೇವ, ಅಹೋ ಮಯಂ ಪುಞ್ಞವನ್ತೋ"ತಿ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠಾ ಏವಂ ಸಮ್ಮಾ ಚಿನ್ತೇಸುನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಅಮ್ಹೇಹೀ**"ತಿಆದಿಮಾಹ।

೧೯೮. **ಅಟ್ಟಕಾ**ತಿ ಚಿತ್ತಕಮ್ಮಕರಣತ್ಥಂ ಬದ್ಧಾ ಮಞ್ಚಕಾ। **ಮುತ್ತಮತ್ತಾ**ತಿ ತಾವದೇವ ಸನ್ಥಾಗಾರೇ ನವಕಮ್ಮಸ್ಸ ನಿಟ್ಠಾಪಿತಭಾವಮಾಹ, ತೇನ"ಅಚಿರಕಾರಿತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ವಿಭಾವೇತಿ। ಅರಞ್ಞಂ ಆರಾಮೋ ಆರಮಿತಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಅರಞ್ಞಾರಾಮಾ।** ಸನ್ಥರಣಂ **ಸನ್ಥರಿ,** ಸಬ್ಬೋ ಸಕಲೋ ಸನ್ಥರಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸಬ್ಬಸನ್ಥರಿ,** ಭಾವನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋಯಂ। ತೇನಾಹ "**ಯಥಾ ಸಬ್ಬಂ ಸನ್ಥತಂ ಹೋತಿ, ಏವ**"ನ್ತಿ।

೧೯೯. **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕೋ**ತಿ ಸಮನ್ತತೋ ಸಬ್ಬಭಾಗೇನ ಪಸಾದಾವಹೋ ಚಾತುರಿಯಸೋ। "**ಅಸೀತಿಹತ್ಥಂ ಠಾನಂ ಗಣ್ಹಾತೀ**"ತಿ ಇದಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಕಾಯಪ್ಪಭಾಯ ಪಕತಿಯಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥೇ ಠಾನೇ ಅಭಿಬ್ಯಾಪನತೋ ವುತ್ತಂ। ಇದ್ಧಾನುಭಾವೇನ ಪನ ಅನನ್ತಂ ಅಪರಿಮಾಣಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜೋತತೇವ। ನೀಲಪೀತಲೋಹಿತೋದಾತಮಞ್ಜಟ್ಠಪಭಸ್ಸರವಸೇನ **ಛಬ್ಬಣ್ಣಾ। ಸಬ್ಬೇ ದಿಸಾಭಾಗಾ**ತಿ ಸರೀರಪ್ಪಭಾಯ ಬಾಹುಲ್ಲತೋ ವುತ್ತಂ।

ಅಬ್ಭಮಹಿಕಾದೀಹಿ ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಂ ಸುಞ್ಞಂ ನ ಸೋಭತಿ, ತಾರಕಾಚಿತಂ ಪನ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಂ ತಾಸಂ ಪಭಾಹಿ ಸಮನ್ತತೋ ವಿಜ್ಜೋತಮಾನಂ ವಿರೋಚತೀತಿ ಆಹ "**ಸಮುಗ್ಗತತಾರಕಂ ವಿಯ ಗಗನತಲ**"ನ್ತಿ। **ಸಬ್ಬಪಾಲಿಫುಲ್ಲೋ**ತಿ ಮೂಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಸಾಖಗ್ಗಾ ಫುಲ್ಲೋ। "**ಪಟಿಪಾಟಿಯಾಠಪಿತಾನ**"ನ್ತಿಆದಿ ಪರಿಕಪ್ಪೂಪಮಾ। ತಥಾ ಹಿ **ವಿಯ**-ಸದ್ದಗ್ಗಹಣಂ ಕತಂ। **ಸಿರಿಯಾ ಸಿರಿಂ ಅಭಿಭವಮಾನಂ ವಿಯಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸೋಭಾಯ ತೇಸಂ ಸೋಭನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "**ಭಿಕ್ಖೂಪಿ ಸಬ್ಬೇವಾ**"ತಿ ಇದಂ ನೇಸಂ "ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಾ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಗುಣೇಸು ಲೋಕಿಯಗುಣಾನಂ ವಸೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ ತೇ ಸಬ್ಬೇವ ದಸಕಥಾವತ್ಥುಲಾಭಿನೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸುತ್ತನ್ತಂ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೧೯೬)। ತಸ್ಮಾ ಯೇ ತತ್ಥ ಅರಿಯಾ, ತೇ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಪದಾನಂ ವಸೇನ ಬೋಧಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯೇ ಪನ ಪುಥುಜ್ಜನಾ, ತೇ ಲೋಕಿಯಗುಣದೀಪಕೇಹಿ ಪದೇಹೀತಿ ನ ತಥಾ ಹೇಟ್ಠಾ "ಅಸೀತಿಮಹಾಥೇರಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪುಬ್ಬೇ ಅರಹತ್ತಭಾಗಿನೋ ಗಹಿತಾ।

ರೂಪಕಾಯಸ್ಸ ಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನ-ಪಟಿಮಣ್ಡಿತ-ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಕಾಯಪ್ಪಭಾಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾಕೇತುಮಾಲಾವಿಚಿತ್ತತಾವ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೩೩; ೩.೨೦೦; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೮೫) **ಬುದ್ಧವೇಸೋ**। ಛಬ್ಬಣ್ಣಾ ಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಕಾಯಸ್ಸ ಆಲೋಕಿತವಿಲೋಕಿತಾದೀಸು ಪರಮುಕ್ಕಂಸಗತೋ ಬುದ್ಧಾವೇಣಿಕೋ ಅಚ್ಚನ್ತುಪಸಮೋ **ಬುದ್ಧವಿಲಾಸೋ**। **ಅಸ್ಸ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸಂ।

ಸನ್ಥಾಗಾರಾನುಮೋದನಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾತಿ "ಸೀತಂ ಉಣ್ಹಂ ಪಟಿಹನ್ತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಚೂಳವ॰ ೧೯೫, ೩೧೫) ನಯೇನ ಸನ್ಥಾಗಾರಗುಣೂಪಸಞ್ಹಿತಾ ಸನ್ಥಾಗಾರಕರಣಪುಞ್ಞಾನಿಸಂಸಭಾವಿನೀ। **ಪಕಿಣ್ಣಕಕಥಾ**ತಿ ಸಜ್ಝೋತಿಅನಾರುಳ್ಹಾ ಸುಣನ್ತಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪತಾಯ ವಿವಿಧವಿಪುಲಹೇತೂಪಮಾಸಮಾಲಙ್ಕತಾ ನಾನಾನಯವಿಚಿತ್ತಾ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ। ತೇನಾಹ "**ತದಾ ಹೀ**"ತಿಆದಿ। **ಆಕಾಸಗಙ್ಗಂ ಓತಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ** ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸತಾಯ ಸುವಿಸುದ್ಧೇನ, ವಿಪುಲೋದಾರತಾಯ ಅಪರಿಮೇಯ್ಯೇನ ಚ ಅತ್ಥೇನ ಸುಣನ್ತಾನಂ ಕಾಯಚಿತ್ತಪರಿಳಾಹವೂಪಸಮನತೋ। **ಪಥವೋಜಂ ಆಕಡ್ಢನ್ತೋ ವಿಯ** ಅಞ್ಞೇಸಂ ಸುದುಕ್ಕರತಾಯ, ಮಹಾಸಾರತಾಯ ವಾ ಅತ್ಥಸ್ಸ। **ಮಹಾಜಮ್ಬುಂ ಮತ್ಥಕೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಚಾಲೇನ್ತೋ ವಿಯ** ಚಾಲನಪಚ್ಚಯಟ್ಠಾನವಸೇನ ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ಅನುಸನ್ಧಾನತೋ। **ಯೋಜನಿಯ...ಪೇ॰... ಪಾಯಮಾನೋ ವಿಯ** ದೇಸನಂ ಚತುಸಚ್ಚಯನ್ತೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅತ್ಥವೇದಧಮ್ಮವೇದಸ್ಸೇವ ಲಭಾಪನೇನ ಸಾತಮಧುರಧಮ್ಮಾಮತರಸೂಪಸಂಹರಣತೋ। **ಮಧುಗಣ್ಡ**ನ್ತಿ ಮಧುಪಟಲಂ।

೩೦೦. "**ತುಣ್ಹೀಭೂತಂ ತುಣ್ಹೀಭೂತ**"ನ್ತಿ ಬ್ಯಾಪನಿಚ್ಛಾಯಂ ಇದಂ ಆಮೇಡಿತವಚನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಯಂ ಯನ್ದಿಸ**"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅನುವಿಲೋಕೇತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಅನು**-ಸದ್ದೋ "ಪರೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮಾನತ್ಥೋ, **ವಿಲೋಕನ**ಞ್ಚೇತ್ಥ ಸತ್ಥು ಚಕ್ಖುದ್ವಯೇನಪಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬನ್ತಿ "ಮಂಸಚಕ್ಖುನಾ...ಪೇ॰... ತತೋ ತತೋ ವಿಲೋಕೇತ್ವಾ"ತಿ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವತ್ವಾ ತಮತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಮಂಸಚಕ್ಖುನಾ ಹೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಹತ್ಥೇನ ಕುಚ್ಛಿತಂ ಕತಂ **ಹತ್ಥಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ** ಕುಕತಮೇವ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚನ್ತಿ ಕತ್ವಾ। ಏವಂ **ಪಾದಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ** ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ನಿಚ್ಚಲಾ ನಿಸೀದಿಂಸು** ಅತ್ತನೋ ಸುವಿನೀತಭಾವೇನ, ಬುದ್ಧಗಾರವೇನ ಚ। "**ಆಲೋಕಂ ಪನ ವಡ್ಢಯಿತ್ವಾ**"ತಿಆದಿ ಕದಾಚಿ ಭಗವಾ ಏವಮ್ಪಿ ಕರೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಸತ್ಥು ಸಾವಕಾನಂ ವಿಯ ಏವಂ ಪಯೋಗಸಮ್ಪಾದನೀಯಮೇತಂ ಞಾಣಂ। ತಿರೋಹಿತವಿದೂರವತ್ತನಿಪಿ ರೂಪಗತೇ ಮಂಸಚಕ್ಖುನೋ ಪವತ್ತಿಯಾ ಇಚ್ಛಿತತ್ತಾ ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ । **ಅರಹತ್ತುಪಗಂ** ಅರಹತ್ತಪದಟ್ಠಾನಂ। **ಚಕ್ಖುತಲೇಸು ನಿಮಿತ್ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಭಾವನಾನುಯೋಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಚಕ್ಖುತಲೇಸು ಲಬ್ಭಮಾನಂ ಸನ್ತಿನ್ದ್ರಿಯವಿಗತಥಿನಮಿದ್ಧತಾಕಾರಸಞ್ಞಾತಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಅತ್ತನೋ ಹದಯೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ। **ಕಸ್ಮಾ ಆಗಿಲಾಯತಿ** ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಹತ್ಥಿನಾಗಾನಂ ಬಲಂ ಧಾರೇನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಚೋದಕಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಆಚರಿಯೋ ಏಸ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಸಭಾವೋ, ಯದಿದಂ ಅನಿಚ್ಚತಾ। ಯೇ ಪನ ಅನಿಚ್ಚಾ, ತೇ ಏಕನ್ತೇನೇವ ಉದಯವಯಪಟಿಪೀಳಿತತಾಯ ದುಕ್ಖಾ ಏವ, ದುಕ್ಖಸಭಾವೇಸು ತೇಸು ಸತ್ಥು ಕಾಯೇ ದುಕ್ಖುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಯಂ ಪಚ್ಚಯೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಭಗವತೋ ಹೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಿಟ್ಠಿವಾತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ**, ಸೋ ಚ ಖೋ ಪುಬ್ಬೇ ಕತಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯಾ। ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ ಪರಮತ್ಥದೀಪನಿಯಂ **ಉದಾನಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಆಗತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಭಿನ್ನನಿಗಣ್ಠವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೩೦೧. **ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವ** ಪಾಸಾದಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೧೬೪)।

೩೦೨. **ಸ್ವಾಖ್ಯಾತಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತುಕಾಮೋತಿ** ಸ್ವಾಖ್ಯಾತಂ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇತುಕಾಮೋ, ಸತ್ಥಾರಾ ವಾ ಸ್ವಾಖ್ಯಾತಂ ಧಮ್ಮಂ ಸಯಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕಥೇತುಕಾಮೋ। ಸತ್ಥಾರಾ ದೇಸಿತಧಮ್ಮಮೇವ ಹಿ ತತೋ ತತೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಾವಕಾ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಕಥೇನ್ತಿ।

ಏಕಕವಣ್ಣನಾ

೩೦೩. **ಸಮಗ್ಗೇಹಿ ಭಾಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಮಗ್ಗೇಹಿ ಹುತ್ವಾ ಭಾಸಿತಬ್ಬಂ, ಸಜ್ಝಾಯಿತಬ್ಬಞ್ಚೇವ ವಣ್ಣೇತಬ್ಬಞ್ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಥಾ ಪನ ಸಮಗ್ಗೇಹಿ ಸಜ್ಝಾಯನಂ ಹೋತಿ, ತಮ್ಪಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏಕವಚನೇಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಏಕವಚನೇಹೀತಿ** ವಿರೋಧಾಭಾವೇನ ಸಮಾನವಚನೇಹಿ। ತೇನಾಹ **"ಅವಿರುದ್ಧವಚನೇಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ದಸ್ಸೇತುಕಾಮೋತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಸಜ್ಝಾಯನೇ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಾನುಭವನಂ ಇಚ್ಛಿತಂ ದೇಸನಾಕುಸಲತಾಯ, ತತ್ಥ ಏಕಕದುಕತಿಕಾದಿವಸೇನ ಬಹುಧಾ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ದಸ್ಸೇತುಕಾಮೋ। **ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾತಿ** ಅನವಸೇಸಾ ಸತ್ತಾ , ತೇ ಪನ ಭವಭೇದತೋ ಸಙ್ಖೇಪೇನೇವ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಕಾಮಭವಾದೀಸೂ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಬ್ಯಧಿಕರಣಾನಮ್ಪಿ ಬಾಹಿರತ್ಥಸಮಾಸೋ ಹೋತಿ ಯಥಾ "ಉರಸಿಲೋಮೋ"ತಿ ಆಹ **"ಆಹಾರತೋ ಠಿತಿ ಏತೇಸನ್ತಿ ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾ"**ತಿ। ತಿಟ್ಠತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಠಿತಿ,** ಆಹಾರೋ ಠಿತಿ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾತಿ** ಏವಂ ವಾ ಏತ್ಥ ಸಮಾಸವಿಗ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾತಿ** ಪಚ್ಚಯಟ್ಠಿತಿಕಾ, ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತವುತ್ತಿಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಚ್ಚಯತ್ಥೋ ಹೇತ್ಥ ಆಹಾರ-ಸದ್ದೋ "ಅಯಂ ಆಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸಉಪ್ಪಾದಾಯಾ"ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೮೩, ೨೩೨) ವಿಯ। ಏವಞ್ಚ **"ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಸಞ್ಞಸತ್ತಾಪಿ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸಾ ಪನಾಯಂ ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕತಾ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಸಙ್ಖಾರಧಮ್ಮೋ, ನ ಸತ್ತಧಮ್ಮೋ। ತೇನೇವಾಹು **ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ** "ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾತಿ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ"ತಿ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೧೩೬; ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ವೇರಞ್ಜಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ; ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೦; ಚೂಳನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬೫; ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೮೯) ಯದಿ ಏವಂ "ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ"ತಿ ಇದಂ ಕಥನ್ತಿ? ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ದೇಸನಾತಿ ನಾಯಂ ದೋಸೋ। ಯಥಾಹ ಭಗವಾ "ಏಕಧಮ್ಮೇ ಭಿಕ್ಖವೇ ಭಿಕ್ಖು ಸಮ್ಮಾ ನಿಬ್ಬಿನ್ದಮಾನೋ ಸಮ್ಮಾ ವಿರಜ್ಜಮಾನೋ ಸಮ್ಮಾ ವಿಮುಚ್ಚಮಾನೋ ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಯನ್ತದಸ್ಸಾವೀ ಸಮ್ಮತ್ತಂ ಅಭಿಸಮೇಚ್ಚ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕರೋ ಹೋತಿ, ಕತಮಸ್ಮಿಂ ಏಕಧಮ್ಮೇ? ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೨೭) **ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋತಿ** "ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾ"ತಿ ಯ್ವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ಕಥಾಯ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತವುತ್ತಿತಾಯ ಆಹಾರಪರಿಯಾಯೇನ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮೋ ವುತ್ತೋ, ಅಯಂ ಆಹಾರೋ ನಾಮ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ। **ಯಾಥಾವತೋ ಞತ್ವಾತಿ** ಯಥಾಸಭಾವತೋ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ। **ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತೋತಿ** ತೇನೇವ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾಕಾರೇನ ಸಮ್ಮದೇವ ದೇಸಿತೋ।

ಚೋದಕೋ ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಂ ಯಾಥಾವತೋ ಅಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ ನೇಯ್ಯತ್ಥಂ ಸುತ್ತಪದಂ ನೀತತ್ಥತೋ ದಹನ್ತೋ "ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ"ತಿ ವಚನಮತ್ತೇ ಠತ್ವಾ **"ನನು ಚಾ"**ತಿಆದಿನಾ ಚೋದೇತಿ। ಆಚರಿಯೋ ಅವಿಪರೀತಂ ತತ್ಥ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಮತ್ಥಂ ಪವೇದೇನ್ತೋ "ನ ವಿರುಜ್ಝತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ **"ತೇಸಞ್ಹಿ ಝಾನಂ ಆಹಾರೋ ಹೋತೀ"**ತಿ ಆಹ। **ಝಾನನ್ತಿ** ಏಕವೋಕಾರಭವಾವಹಂ ಸಞ್ಞಾಯ ವಿರಜ್ಜನವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ರೂಪಾವಚರಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ। ಪಾಳಿಯಂ ಪನ "ಅನಾಹಾರಾ"ತಿ ವಚನಂ ಅಸಞ್ಞಭವೇ ಚತುನ್ನಂ ಆಹಾರಾನಂ ಅಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಪಚ್ಚಯಾಹಾರಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। **"ಏವಂ ಸನ್ತೇಪೀ"**ತಿ ಇದಂ ಸಾಸನೇ ಯೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ವಿಸೇಸತೋ ಆಹಾರ-ಸದ್ದೋ ನಿರುಳ್ಹೋ, "ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಯದಿ ತೇ ಏವ ಗಯ್ಹನ್ತಿ, ಅಬ್ಯಾಪಿತದೋಸೋ ಆಪನ್ನೋ। ಅಥ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮೋ ಆಹಾರೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ಇಮಾಯ ಆಹಾರಪಾಳಿಯಾ ವಿರೋಧೋ ಆಪನ್ನೋತಿ

ದಸ್ಸೇತುಂ ಆರದ್ಧಂ। "ನ ವಿರುಜ್ಝತೀ"ತಿ ಯೇನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ವುತ್ತಂ, ತಂ ವಿವರನ್ತೋ "**ಏತಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಸುತ್ತೇ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಾದೀನಂ ಓಜಟ್ಠಮಕರೂಪಾಹರಣಾದಿ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ಆಹಾರಭಾವೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋ ಓಜಟ್ಠಮಕರೂಪಾಹರಣೇನ ರೂಪಕಾಯಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇತಿ, ಏವಂ ಫಸ್ಸಾದಯೋ ಚ ವೇದನಾದಿಆಹರಣೇನ ನಾಮಕಾಯಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸತಿಪಿ ಜನಕಭಾವೇ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕಭಾವೋ ಓಜಾದೀಸು ಸಾತಿಸಯೋ ಲಬ್ಭಮಾನೋ ಮುಖ್ಯೋ ಆಹಾರಟ್ಠೋತಿ ತೇ ಏವ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ಆಹಾರಲಕ್ಖಣಾ ಧಮ್ಮಾ ವುತ್ತಾ। **ಇಧಾತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಙ್ಗೀತಿಸುತ್ತೇ। **ಪರಿಯಾಯೇನ ಪಚ್ಚಯೋ ಆಹಾರೋತಿ ವುತ್ತೋ** ಸಬ್ಬೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಧಮ್ಮೋ ಅತ್ತನೋ ಫಲಂ ಆಹರತೀತಿ ಇಮಂ ಪರಿಯಾಯಂ ಲಭತೀತಿ। ತೇನಾಹ "**ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಞ್ಚೀ**"ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾನಂ। ಇದಾನಿ ಯಥಾವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಸುತ್ತೇನ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೬೧) ಸಮತ್ಥೇತುಂ "**ತೇನೇವಾಹಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಯ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚಯಾಹಾರೋ।

ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಾಹಾರೋಪಿ ಗಹಿತೋವ ಹೋತಿ, ಯಾವತಾ ಸೋಪಿ ಪಚ್ಚಯಭಾವೇನೇವ ಜನಕೋ, ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕೋ ಚ ಹುತ್ವಾ ತಂ ತಂ ಫಲಂ ಆಹರತೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಲಭತೀತಿ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಪರಿಯಾಯಾಹಾರೋ, ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಾಹಾರೋತಿ ದ್ವೀಸು ಆಹಾರೇಸು। ಅಸಞ್ಞಭವೇ ಯದಿಪಿ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಾಹಾರೋ ನ ಲಬ್ಭತಿ, **ಪಚ್ಚಯಾಹಾರೋ** ಪನ **ಲಬ್ಭತಿ** ಪರಿಯಾಯಾಹಾರಲಕ್ಖಣೋ। ಇದಾನಿ ಇಮಮೇವತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಹಿ ಬುದ್ಧೇ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಬುದ್ಧೇ ತಿತ್ಥಕರಮತನಿಸ್ಸಿತಾನಂ ಝಾನಭಾವನಾಯ ಅಸಿಜ್ಝನತೋ "**ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಬುದ್ಧೇ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಾಸನಿಕಾ ತಾದಿಸಂ ಝಾನಂ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತೀತಿ "**ತಿತ್ಥಾಯತನೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಿತ್ಥಿಯಾ ಹಿ ಉಪತ್ತಿವಿಸೇಸೇ ವಿಮುತ್ತಿಸಞ್ಞಿನೋ, ಅಞ್ಞಾವಿರಾಗಾವಿರಾಗೇಸು ಆದೀನವಾನಿಸಂಸದಸ್ಸಿನೋ ವಾ ಹುತ್ವಾ ಅಸಞ್ಞಸಮಾಪತ್ತಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಅಕ್ಖಣಭೂಮಿಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನ ಸಾಸನಿಕಾ। **ವಾಯೋಕಸಿಣೇ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ವಾಯೋಕಸಿಣೇ ಪಠಮಾದೀನಿ ತೀಣಿ ಝಾನಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ತತಿಯಜ್ಝಾನೇ ಚಿಣ್ಣವಸೀ ಹುತ್ವಾ ತತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಾಧಿಗಮಾಯ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ। ತೇನಾಹ "**ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ**"ತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ವಾಯೋಕಸಿಣೇಯೇವ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ವುತ್ತನ್ತಿ? ಯದೇತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ , ತಂ **ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲಟೀಕಾಯಂ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೪೧) ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವ। **ಧೀ**ತಿ ಜಿಗುಚ್ಛನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ, ತಸ್ಮಾ **ಧೀ ಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಜಿಗುಚ್ಛಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಿಬ್ಬತೇತಂ ಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಏತಂ ಮಮ ಚಿತ್ತಂ ಜಿಗುಚ್ಛಿತಂ ವತ ಹೋತು। **ವತಾ**ತಿ ಸಮ್ಭಾವನೇ, ತೇನ ಜಿಗುಚ್ಛಂ ಸಮ್ಭಾವೇನ್ತೋ ವದತಿ। **ನಾಮಾ**ತಿ ಚ ಸಮ್ಭಾವನೇ ಏವ, ತೇನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಭಾವಂ ಸಮ್ಭಾವೇತಿ। ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಭಾವಾಭಾವೇಸು ಆದೀನವಾನಿಸಂಸೇ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಚಿತ್ತಞ್ಚೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಖನ್ತಿಂ ರುಚಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ**ತಿ "ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಭಾವೋ ಏವ ಸಾಧು ಸುಟ್ಠೂ"ತಿ ಇಮಂ ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಂ, ತತ್ಥ ಚ ಅಭಿರುಚಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ।

ತಥಾ ಭಾವಿತಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸ ಠಿತಿಭಾಗಿಯಭಾವಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಪರಿಹೀನಜ್ಝಾನಸ್ಸ ತಿತ್ಥಾಯತನೇ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸೇವ ತಥಾ ಝಾನಭಾವನಾ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "**ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ**"ತಿ। **ಪಣಿಹಿತೋ ಅಹೋಸೀ**ತಿ ಮರಣಸ್ಸ ಆಸನ್ನಕಾಲೇ ಠಪಿತೋ ಅಹೋಸಿ। ಯದಿ ಠಾನಾದಿನಾ ಆಕಾರೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯ, ಕಮ್ಮಬಲೇನ ಯಾವ ಭೇದಾ ತೇನೇವಾಕಾರೇನ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ವಾತಿ ಆಹ "**ಸೋ ತೇನ ಇರಿಯಾಪಥೇನಾ**"ತಿಆದಿ।

ಏವ ರೂಪಾನಮ್ಪೀತಿ ಏವಂ ಅಚೇತನಾನಮ್ಪಿ। ಪಿ-ಸದ್ದೇನ ಪಗೇವ ಸಚೇತನಾನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕಥಂ ಪನ ಅಚೇತನಾನಂ ನೇಸಂ ಪಚ್ಚಯಾಹಾರಸ್ಸ ಉಪಕಪ್ಪನನ್ತಿ ಚೋದನಂ ಸನ್ಧಾಯ ತತ್ಥ ನಿದಸ್ಸನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಯಥಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಯೇ ಉಟ್ಠಾನವೀರಿಯೇನೇವ ದಿವಸಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸನ್ದಫಲಮತ್ತಂ ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಲಭಿತ್ವಾ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಿ, ತೇ **ಉಟ್ಠಾನಫಲೂಪಜೀವಿನೋ**। ಯೇ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಪುಞ್ಞಫಲಮೇವ ಉಪಜೀವೇನ್ತಿ, ತೇ **ಪುಞ್ಞಫಲೂಪಜೀವಿನೋ**। ನೇರಯಿಕಾನಂ ಪನ ನೇವ ಉಟ್ಠಾನವೀರಿಯವಸೇನ ಜೀವಿಕಾಕಪ್ಪನಂ, ಪುಞ್ಞಫಲಸ್ಸ ಪನ ಲೇಸೋಪಿ ನತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ "**ಯೇ ಪನ ತೇ ನೇರಯಿಕಾ... ಪೇ॰... ನ ಪುಞ್ಞಫಲೂಪಜೀವೀತಿ ವುತ್ತಾ**"ತಿ। ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಆಹರಣೇನ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರೋತಿ ವುತ್ತಾ, ನ ಯಸ್ಸ

ಕಸ್ಸಚಿ ಫಲಸ್ಸಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ **“ಕಿಂ ಪಞ್ಚ ಆಹಾರಾ ಅತ್ಥೀ”**ತಿ ಚೋದೇತಿ। ಆಚರಿಯೋ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಾಹಾರೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತೇ ಸಿಯಾ ತವ ಚೋದನಾಯಾವಸರೋ, ಸಾ ಪನ ಏತ್ಥ ಅನವಸರಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಪಞ್ಚ ನ ಪಞ್ಚಾತಿ ಇದಂ ನ ವತ್ತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಪರಿಯಾಯಾಹಾರಸ್ಸೇವ ಪನೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪೇತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ನನು ಪಚ್ಚಯೋ ಆಹಾರೋತಿ ವುತ್ತಮೇತ”**ನ್ತಿ ಆಹ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಕಸ್ಸಚಿ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ “ಆಹಾರೋ”ತಿ ಇಚ್ಛಿತತ್ತಾ। ಇದಾನಿ ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ಪಾಳಿಯಾ ಸಮತ್ಥೇನ್ತೋ **“ಯಂ ಸನ್ಧಾಯಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಮುಖ್ಯಾಹಾರವಸೇನಪಿ ನೇರಯಿಕಾನಂ ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಕಬಳೀಕಾರಂ ಆಹಾರಂ...ಪೇ॰... ಸಾಧೇತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ಏವಂ ನೇರಯಿಕಾ ಸುಖಪಟಿಸಂವೇದಿನೋಪಿ ಹೋನ್ತೀತಿ? ನೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಖೇಳೋಪಿ ಹೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತಯೋತಿ** ತಯೋ ಅರೂಪಾಹಾರಾ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। **ಅವಸೇಸಾನನ್ತಿ** ಅಸಞ್ಞಸತ್ತೇಹಿ ಅವಸೇಸಾನಂ। ಕಾಮಭವಾದೀಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಸತ್ತಾನಂ ಪಚ್ಚಯಾಹಾರೋ ಹಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಾಧಾರಣೋತಿ। **ಏತಂ ಪಞ್ಹನ್ತಿ** “ಕತಮೋ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ”ತಿ ಏವಂ ಚೋದಿತಮೇತಂ ಪಞ್ಹಂ। **ಕಥೇತ್ವಾತಿ** ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ।

“ತತ್ಥ ತತ್ಥ...ಪೇ॰... ದುಕ್ಖಂ ಹೋತೀ”ತಿ ಏತೇನ ಯಥಾ ಇಧ ಪಠಮಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾತನಂ, ದುತಿಯಸ್ಸ ಉದ್ಧರಣಂ ನ ಕತಂ, ಏವಂ ಇಮಿನಾ ಏವ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಇತೋ ಪರೇಸು ದುಕತಿಕಾದಿಪಞ್ಹೇಸು ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಆದಿಪರಿಯೋಸಾನೇಸು ಏವ ಉದ್ಧರಣನಿಯ್ಯಾತನಾನಿ ಕತ್ವಾ ಸೇಸೇಸು ನ ಕತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಪಟಿಚ್ಚ ಏತಸ್ಮಾ ಫಲಂ ಏತೀತಿ **ಪಚ್ಚಯೋ,** ಕಾರಣಂ, ತದೇವ ಅತ್ತನೋ ಫಲಂ ಸಙ್ಖರೋತೀತಿ **ಸಙ್ಖಾರೋತಿ** ಆಹ **“ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ...ಪೇ॰... ಸಙ್ಖಾರೋತಿ ವುತ್ತೋ”**ತಿ। **ಆಹಾರಪಚ್ಚಯೋತಿ** ಆಹರಣಟ್ಠವಿಸಿಟ್ಠೋ ಪಚ್ಚಯೋ। **ಆಹರಣಞ್ಚೇತ್ಥ** ಉಪ್ಪಾದಕತ್ತಪ್ಪಧಾನಂ, **ಸಙ್ಖರಣಂ** ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕತ್ತಪ್ಪಧಾನನ್ತಿ ಅಯಮೇತೇಸಂ ವಿಸೇಸೋ। ತೇನಾಹ **“ಅಯಮೇತ್ಥ ಹೇಟ್ಠಿಮತೋ ವಿಸೇಸೋ”**ತಿ। ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಾಹಾರೇ ಗಹಿತೇ “ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ”ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಅಸಞ್ಞಸತ್ತಾ ನ ಗಹಿತಾ ಏವ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಪದೇಸವಿಸಯೋ ಸಬ್ಬ-ಸದ್ದೋ ಹೋತಿ ಯಥಾ “ಸಬ್ಬೇ ತಸನ್ತಿದಣ್ಡಸ್ಸಾ”ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಪ॰ ೧೩೦)। ನ ಹೇತ್ಥ ಖೀಣಾಸವಾದೀನಂ ಗಹಣಂ ಹೋತಿ। **ಪಾಕಟೋ ಭವೇಯ್ಯ** ವಿಸೇಸಸಾಮಞ್ಞಸ್ಸ ವಿಸಯತ್ತಾ ಪಞ್ಹಾನಂ। **ನೋ ಚ ಗಣ್ಹಿಂಸು** ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ। **ಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ** ಸಙ್ಖತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಇಧ** ದುತಿಯಪಞ್ಹೇ **“ಸಙ್ಖಾರೋ”**ತಿ ಪಚ್ಚಯೋ ಏವ ಕಥಿತೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಯದಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಸಮಧಿಗತೋ, ತದಾ ಏವ ಸಬ್ಬಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಸಚ್ಛಿಕತಂ ಜಾತನ್ತಿ ಆಹ **“ಮಹಾಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ”**ತಿ। **ಸಯನ್ತಿ** ಸಾಮಂಯೇವ। **ಅದ್ಧನಿಯನ್ತಿ** ಅದ್ಧಾನಕ್ಖಮಂ ಚಿರಕಾಲಾವಟ್ಠಾಯಿ ಪಾರಮ್ಪರಿಯವಸೇನ। ತೇನಾಹ **“ಏಕೇನ ಹೀ”**ತಿಆದಿ। **ಪರಮ್ಪರಕಥಾನಿಯಮೇನಾತಿ** ಪರಮ್ಪರಕಥಾಕಥನನಿಯಮೇನ, ನಿಯಮಿತತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಾನುಪುಬ್ಬಿಯಾ ಕಥಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏಕಕವಸೇನಾತಿ** ಏಕಂ ಏಕಂ ಪರಿಮಾಣಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಏಕಕೋ,** ಪಞ್ಹೋ। ತಸ್ಸ ಏಕಕಸ್ಸ ವಸೇನ। **ಏಕಕಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ** ವಿಸ್ಸಜ್ಜನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ।

ಏಕಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದುಕವಣ್ಣನಾ

೩೦೪. ಚತ್ತಾರೋ ಖನ್ಧಾತಿ ತೇಸಂ ತಾವ ನಾಮನಟ್ಠೇನ ನಾಮಭಾವಂ ಪಠಮಂ ವತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ವತ್ತುಕಾಮೋ ಆಹ। ತಸ್ಸಾಪಿ ಹಿ ತಥಾ ನಾಮಭಾವಂ ಪರತೋ ವಕ್ಖತಿ। “ನಾಮಂ ಕರೋತಿ ನಾಮಯತೀ”ತಿ ಏತ್ಥ ಯಂ ನಾಮಕರಣಂ, ತಂ ನಾಮನ್ತಿ ಆಹ **“ನಾಮನಟ್ಠೇನಾತಿ ನಾಮಕರಣಟ್ಠೇನಾ”**ತಿ, ಅತ್ತನೋವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಏವಞ್ಹಿ ಸಾತಿಸಯಮಿದಂ ತೇಸಂ ನಾಮಕರಣಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ “ಅತ್ತನೋ ನಾಮಂ ಕರೋನ್ತಾವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀ”ತಿಆದಿ। ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ಬ್ಯತಿರೇಕಮುಖೇನ ವಿಭಾವೇತುಂ **“ಯಥಾ ಹೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಸ ನಾಮಸ್ಸ ಕರಣೇನೇವ ತೇ “ನಾಮ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತಂ ಸಾಮಞ್ಞನಾಮಂ,

ಕಿತ್ತಿಮನಾಮಂ, ಗುಣನಾಮಂ ವಾ ನ ಹೋತಿ, ಅಥ ಖೋ ಓಪಪಾತಿಕನಾಮನ್ತಿ ಪುರಿಮಾನಿ ತೀಣಿ ನಾಮಾನಿ ಉದಾಹರಣವಸೇನ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ "ನ ಏವಂ ವೇದನಾದೀನ"ನ್ತಿ ತೇ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಇತರನಾಮಮೇವ ನಾಮಕರಣಟ್ಠೇನ ನಾಮನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ವೇದನಾದಯೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। "ಮಹಾಪಥವಿಆದಯೋ"ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ, ನನು ಪಥವಿಆಪಾದಯೋ ಇಧ ನಾಮನ್ತಿ ಅನಧಿಪ್ಪೇತಾ, ರೂಪನ್ತಿ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ಫಸ್ಸವೇದನಾದೀನಂ ವಿಯ ಪನ ಪಥವಿಆದೀನಂ ಓಪಪಾತಿಕನಾಮತಾಸಾಮಞ್ಞೇನ "ಪಥವಿಆದಯೋ ವಿಯಾ"ತಿ ನಿದಸ್ಸನಂ ಕತಂ, ನ ಅರೂಪಧಮ್ಮಾ ವಿಯ ರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ನಾಮಸಭಾವತ್ತಾ। ಫಸ್ಸವೇದನಾದೀನಞ್ಹಿ ಅರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಸಬ್ಬದಾಪಿ ಫಸ್ಸಾದಿನಾಮಕತ್ತಾ, ಪಥವೀಆದೀನಂ ಕೇಸಕುಮ್ಭಾದಿನಾಮನ್ತರಾಪತ್ತಿ ವಿಯ ನಾಮನ್ತರಾನಾಪಜ್ಜನತೋ ಚ ಸದಾ ಅತ್ತನಾವ ಕತನಾಮತಾಯ ಚತುಕ್ಖನ್ಧನಿಬ್ಬಾನಾನಿ ನಾಮಕರಣಟ್ಠೇನ ನಾಮಂ। ಅಥ ವಾ ಅಧಿವಚನಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ವಿಯ ಅಧಿವಚನನಾಮಮನ್ತರೇನ ಯೇ ಅನುಪಚಿತಸಮ್ಭಾರಾನಂ ಗಹಣಂ ನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇ ನಾಮಾಯತ್ತಗ್ಗಹಣಾ **ನಾಮಂ**। ರೂಪಂ ಪನ ವಿನಾಪಿ ನಾಮಸಾಧನಂ ಅತ್ತನೋ ರುಪ್ಪನಸಭಾವೇನ ಗಹಣಂ ಉಪಯಾತೀತಿ **ರೂಪಂ**। ತೇನಾಹ **"ತೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇಸೂ"**ತಿಆದಿ। ಇಧಾಪಿ "ಯಥಾಪಥವಿಯಾ"ತಿಆದೀಸು ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ನಿದಸ್ಸನವಸೇನ ಆಗತತ್ತಾ। **"ಅತೀತೇಪೀ"**ತಿಆದಿನಾ ವೇದನಾದೀಸು ನಾಮಸಞ್ಞಾ ನಿರುಳ್ಹಾ, ಅನಾದಿಕಾಲಿಕಾ ಚಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಇತಿ ಅತೀತಾದಿವಿಭಾಗವನ್ತಾನಮ್ಪಿ ವೇದನಾದೀನಂ ನಾಮಕರಣಟ್ಠೇನ ನಾಮಭಾವೋ ಏಕನ್ತಿಕೋ, ತಬ್ಬಿಭಾಗರಹಿತೇ ಪನ ಏಕಸಭಾವೇ ನಿಚ್ಚೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪನ...ಪೇ॰... ನಾಮನಟ್ಠೇನ ನಾಮ"**ನ್ತಿ ಆಹ। **ನಾಮನಟ್ಠೇನಾತಿ** ನಾಮಕರಣಟ್ಠೇನ। **ನಮನ್ತೀತಿ** ಏಕನ್ತತೋ ಸಾರಮ್ಮಣತ್ತಾ ತನ್ನಿನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಹಿ ವಿನಾ ನಪ್ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಬ್ಬನ್ತಿ** ಖನ್ಧಚತುಕ್ಕಂ, ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ । ಯಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇಯೇವ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತತಾಯ ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಾದಯೋಪಿ ತತ್ಥ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ಸೋ ನೇ ತತ್ಥ ನಾಮೇನ್ತೋ ವಿಯ ಹೋತಿ ವಿನಾ ಅಪ್ಪವತ್ತನತೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಾದೀಸುಪೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಆರಮ್ಮಣೇ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನಾಮೇನ್ತೀ"**ತಿ। **ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮೇ** ಮಗ್ಗಫಲಾದಿಕೇ । ಕಾಮಂ ಕೇಸುಚಿ ರೂಪಧಮ್ಮೇಸುಪಿ ಆರಮ್ಮಣಾಧಿಪತಿಭಾವೋ ಲಬ್ಭತೇವ, ನಿಬ್ಬಾನೇ ಪನೇಸ ಸಾತಿಸಯೋ ತಸ್ಸ ಅಚ್ಚನ್ತಸನ್ತಪಣೀತತಾಕಪ್ಪಭಾವತೋತಿ ತದೇವ ಆರಮ್ಮಣಾಧಿಪತಿಪಚ್ಚಯತಾಯ **"ಅತ್ತನಿ ನಾಮೇತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಹಿ ಅರಿಯಾ ಸಕಲಮ್ಪಿ ದಿವಸಭಾಗಂ ತಂ ಆರಬ್ಭ ವೀತಿನಾಮೇನ್ತಾಪಿ ತಿತ್ತಿಂ ನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ।

"ರುಪ್ಪನಟ್ಠೇನಾ"ತಿ ಏತೇನ ರುಪ್ಪತೀತಿ ರೂಪನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತತ್ಥ ಸೀತಾದಿವಿರೋಧಿಪಚ್ಚಯಸನ್ನಿಪಾತೇ ವಿಸದಿಸುಪ್ಪತ್ತಿ **ರುಪ್ಪನಂ**। ನನು ಚ ಅರೂಪಧಮ್ಮಾನಮ್ಪಿ ವಿರೋಧಿಪಚ್ಚಯಸಮಾಗಮೇ ವಿಸದಿಸುಪ್ಪತ್ತಿ ಲಬ್ಭತೀತಿ? ಸಚ್ಚಂ ಲಬ್ಭತಿ, ನ ಪನ ವಿಭೂತತರಂ। ವಿಭೂತತರಞ್ಚೇತ್ಥ ರುಪ್ಪನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ ಸೀತಾದಿಗ್ಗಹಣತೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ರುಪ್ಪತೀತಿ ಖೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ತಸ್ಮಾ 'ರೂಪ'ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕೇನ ರುಪ್ಪತಿ? ಸೀತೇನಪಿ ರುಪ್ಪತಿ, ಉಣ್ಹೇನಪಿ ರುಪ್ಪತೀ"ತಿಆದಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೭೯)। ಯದಿ ಏವಂ ಕಥಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ರೂಪಸಮಞ್ಞಾತಿ? ತತ್ಥಾಪಿ ತಂಸಭಾವಾನತಿವತ್ತನತೋ ಹೋತಿಯೇವ ರೂಪಸಮಞ್ಞಾ। ಅನುಗ್ಗಾಹಕಪಚ್ಚಯವಸೇನ ವಾ ವಿಸದಿಸಪಚ್ಚಯಸನ್ನಿಪಾತೇತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। "ಯೋ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ ವಿಜ್ಜಮಾನಸ್ಸಯೇವ ವಿಸದಿಸುಪ್ಪತ್ತಿಹೇತುಭಾವೋ, ತಂ **ರುಪ್ಪನ**"ನ್ತಿ ಅಞ್ಞೇ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ ರೂಪಯತಿ ವಿಕಾರಮಾಪಾದೇತೀತಿ **ರೂಪಂ**। "ಸಙ್ಘಟ್ಟನೇನ ವಿಕಾರಾಪತ್ತಿಯಂ **ರುಪ್ಪನ**-ಸದ್ದೋ ನಿರುಳ್ಹೋ"ತಿ ಕೇಚಿ। ಏತಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ ಅರೂಪಧಮ್ಮೇಸು ರೂಪಸಮಞ್ಞಾಯ ಪಸಙ್ಗೋ ಏವ ನತ್ಥಿ ಸಙ್ಘಟ್ಟನಾಭಾವತೋ। "ಪಟಿಘತೋ **ರುಪ್ಪನ**"ನ್ತಿ ಅಪರೇ। **"ತಸ್ಸಾತಿ** ರೂಪಸ್ಸಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ನಾಮರೂಪಸ್ಸಾತಿ ಪನ ಯುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಹಿ ರೂಪಸ್ಸ, ಏವಂ ನಾಮಸ್ಸಾಪಿ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧಾದಿವಸೇನ, ಮದನಿಮ್ಮದನಾದಿವಸೇನ ಚ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೪೫೪) ವುತ್ತಾ ಏವಾತಿ। ಇತಿ ಅಯಂ ದುಕೋ ಕುಸಲತ್ತಿಕೇನ ಸಙ್ಗಹಿತೇ ಸಭಾವಧಮ್ಮೇ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪವತ್ತೋತಿ।

ಅವಿಜ್ಜಾತಿ ಅವಿನ್ದಿಯಂ "ಅತ್ತಾ, ಜೀವೋ, ಇತ್ಥೀ, ಪುರಿಸೋ"ತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ ವಿನ್ದತೀತಿ **ಅವಿಜ್ಜಾ**। ವಿನ್ದಿಯಂ "ದುಕ್ಖಂ, ಸಮುದಯೋ"ತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ ನ ವಿನ್ದತೀತಿ **ಅವಿಜ್ಜಾ**। ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮಜಾತಂ ಅವಿದಿತಕರಣಟ್ಠೇನ **ಅವಿಜ್ಜಾ**। ಅನ್ತರಹಿತೇ ಸಂಸಾರೇ ಸತ್ತೇ ಜವಾಪೇತೀತಿ **ಅವಿಜ್ಜಾ**। ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಸಾ ದುಕ್ಖಾದೀನಂ ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ಸಭಾವಚ್ಛಾದಕೋ ಸಮ್ಮೋಹೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ದುಕ್ಖಾದೀಸು ಅಞ್ಞಾಣ"**ನ್ತಿ । **ಭವಪತ್ಥನಾ** ನಾಮ ಕಾಮಭವಾದೀನಂ ಪತ್ಥನಾವಸೇನ ಪವತ್ತತಣ್ಹಾ। ತೇನಾಹ **"ಯೋ ಭವೇಸು ಭವಚ್ಛನ್ದೋ"**ತಿಆದಿ। ಇತಿ "ಅಯಂ ದುಕೋ ವಟ್ಟಮೂಲಸಮುದಾಚಾರದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಗಹಿತೋ।

ಭವದಿಟ್ಠೀತಿ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ "ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚಾ"ತಿ ಗಾಹೇತ್ವಾ ತಂ "ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಗಣ್ಹನವಸೇನ ನಿವಿಟ್ಠಾ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಭವೋ ವುಚ್ಚತೀ"**ತಿಆದಿ। ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ **ಭವೋ,** ತಿಟ್ಠತಿ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಸ್ಸತ**ನ್ತಿ ಸಸ್ಸತಭಾವೋ। **ವಿಭವದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಮೇವ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ಚ "ಲೋಕೋ"ತಿ ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ತಂ "ನ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಗಣ್ಹನವಸೇನ ನಿವಿಟ್ಠಾ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ವಿಭವೋ ವುಚ್ಚತೀ"**ತಿಆದಿ। ವಿಭವಿಸ್ಸತಿ ವಿನಸ್ಸತಿ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತೀತಿ **ವಿಭವೋ,** ಉಚ್ಛೇದೋ।

ಯಂ ನ ಹಿರೀಯತೀತಿ ಯೇನ ಧಮ್ಮೇನ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಸಮೂಹೋ, ಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ ನ ಹಿರೀಯತಿ ನ ಲಜ್ಜತಿ, ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸಂ ವಾ ಕತ್ವಾ ಯೋ ಧಮ್ಮೋತಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಹಿರೀಯಿತಬ್ಬೇನಾ**ತಿ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ, ಹಿರೀಯಿತಬ್ಬಯುತ್ತಕಂ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದಿಧಮ್ಮಂ ನ ಜಿಗುಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಲ್ಲಜ್ಜತಾ**ತಿ ಪಾಪಸ್ಸ ಅಜಿಗುಚ್ಛನಾ। **ಯಂ ನ ಓತ್ತಪ್ಪತೀ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಓತ್ತಪ್ಪಿತಬ್ಬೇನಾ**ತಿ ಪನ ಹೇತುಅತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ, ಓತ್ತಪ್ಪಿತಬ್ಬಯುತ್ತಕೇನ ಓತ್ತಪ್ಪಸ್ಸ ಹೇತುಭೂತೇನ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದಿನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಹಿರೀಯಿತಬ್ಬೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ವಾ ಏವಮೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅಭಾಯನಕಆಕಾರೋ**ತಿ ಪಾಪತೋ ಅನುತ್ತಾಸನಾಕಾರೋ।

"ಯಂ ಹಿರೀಯತೀ"ತಿಆದೀಸು ಅನನ್ತರದುಕೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತಂ ಜಾತಿಆದಿಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ಅಜ್ಝತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಾ**। ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತತೋ ಬಹಿಭಾವತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಪರಸನ್ತಾನೇ ಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ಬಹಿದ್ಧಾ ಸಮುಟ್ಠಾನಾ**। ಅತ್ತಾ ಏವ ಅಧಿಪತಿ **ಅತ್ತಾಧಿಪತಿ,** ಅಜ್ಝತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನತ್ತಾ ಏವ ಅತ್ತಾಧಿಪತಿತೋ ಆಗಮನತೋ **ಅತ್ತಾಧಿಪತೇಯ್ಯಾ**। **ಲೋಕಾಧಿಪತೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಲಜ್ಜಾಸಭಾವಸಣ್ಠಿತಾ**ತಿ ಪಾಪತೋ ಜಿಗುಚ್ಛನರೂಪೇನ ಅವಟ್ಠಿತಾ। **ಭಯಸಭಾವಸಣ್ಠಿತ**ನ್ತಿ ತತೋ ಉತ್ತಾಸನರೂಪೇನ ಅವಟ್ಠಿತಂ। ಅಜ್ಝತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಾದಿತಾ ಚ ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಾನಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಾಕಟಭಾವೇನ ವುತ್ತಾ, ನ ಪನ ತೇಸಂ ಕದಾಚಿಪಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವಿಪ್ಪಯೋಗತೋ। ನ ಹಿ ಲಜ್ಜನಂ ನಿಬ್ಭಯಂ, ಪಾಪಭಯಂ ವಾ ಅಲಜ್ಜನಂ ಅತ್ಥೀತಿ।

ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಕಿಚ್ಛಂ, ಅನಿಟ್ಠನ್ತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಪ್ಪಟಿಕೂಲಗಾಹಿಮ್ಹೀ**ತಿ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ವಿಲೋಮಗಾಹಕೇ। ತಸ್ಸಾ ಏವ ವಿಪಚ್ಚನೀಕಂ ದುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿ ಸಾತಂ ಇಟ್ಠಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ವಿಪಚ್ಚನೀಕಸಾತೋ, ತಸ್ಮಿಂ **ವಿಪಚ್ಚನೀಕಸಾತೇ**। ಏವಂಭೂತೋ ಚ ಓವಾದಭೂತೇ ಸಾಸನಕ್ಕಮೇ ಓವಾದಕೇ ಚ ಆದರಭಾವರಹಿತೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಅನಾದರೇ"**ತಿ। **ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ದುಬ್ಬಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅನಾದರಿಯವಸೇನ ಪವತ್ತಚೇತನಾ **ದೋವಚಸ್ಸಂ**। **ತಸ್ಸ ಭಾವೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ದೋವಚಸ್ಸಸ್ಸ ಅತ್ಥಿಭಾವೋ **ದೋವಚಸ್ಸತಾ,** ಅತ್ಥತೋ ದೋವಚಸ್ಸಮೇವ। ತೇನೇವಾಹ **"ಸಾ ಅತ್ಥತೋ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ ಹೋತೀ"**ತಿ। ಚೇತನಾಪ್ಪಧಾನತಾಯ ಹಿ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। **ಏತೇನಾಕಾರೇನಾ**ತಿ ಅಪ್ಪದಕ್ಖಿಣಗ್ಗಾಹಿತಾಕಾರೇನ।
ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯದುಸ್ಸೀಲ್ಯಾದಿಪಾಪಧಮ್ಮಯೋಗತೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಪಾಪಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯೇ ತೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಅಸ್ಸದ್ಧಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯಾಯ ಚೇತನಾಯ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಾಪಸಮ್ಪವಙ್ಕೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಸಾ ಚೇತನಾ **ಪಾಪಮಿತ್ತತಾ** , ಚತ್ತಾರೋಪಿ ವಾ ಅರೂಪಿನೋ ಖನ್ಧಾ ತದಾಕಾರಪ್ಪವತ್ತಾ **ಪಾಪಮಿತ್ತತಾ**ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಸಾಪಿ ಅತ್ಥತೋ ದೋವಚಸ್ಸತಾ ವಿಯ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ"**ತಿ ಆಹ।

“ಸುಖಂ ವಚೋ ಏತಸ್ಮಿಂ ಪದಕ್ಖಿಣಗ್ಗಾಹಿಮ್ಹಿ ಅನುಲೋಮಸಾತೇ ಸಾದರೇ ಪುಗ್ಗಲೇತಿ **ಸುಬ್ಬಚೋ**ತಿಆದಿನಾ, “ಕಲ್ಯಾಣಾ ಸದ್ಧಾದಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಏತಸ್ಸ ಮಿತ್ತಾತಿ **ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ”**ತಿಆದಿನಾ ಚ ಅನನ್ತರದುಕಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಇಚ್ಛಿತೋತಿ ಆಹ **ಸೋವಚಸ್ಸತಾ…ಪೇ॰… ವುತ್ತಪಟಿಪಕ್ಖನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ**”ತಿ। **ಉಭೋ**ತಿ ಸೋವಚಸ್ಸತಾ, ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ ಚ। ತೇಸಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಪವತ್ತಿಆಕಾರವಿಸೇಸಾ “ಸೋವಚಸ್ಸತಾ, ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ”ತಿ ಚ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತೇ ಲೋಕಿಯಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ ಲೋಕುತ್ತರಾಪೀತಿ ಆಹ **“ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಾ ಕಥಿತಾ**”ತಿ।

ವತ್ಥುಭೇದಾದಿನಾ ಅನೇಕಭೇದಭಿನ್ನಾ ತಂತಂಜಾತಿವಸೇನ ಏಕಜ್ಝಂ ಕತ್ವಾ ರಾಸಿತೋ ಗಯ್ಹಮಾನಾ ಆಪತ್ತಿಯೋವ **ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ**। ತಾ ಪನ ಅನ್ತರಾಪತ್ತೀನಂ ಅಗ್ಗಹಣೇ **ಪಞ್ಚಪಿ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ,** ತಾಸಂ ಪನ ಗಹಣೇ **ಸತ್ತಪಿ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ।** “ಇಮಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ, ಏತ್ತಕಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ, ಏವಞ್ಚ ತೇಸಂ ಆಪಜ್ಜನಂ ಹೋತೀ”ತಿ ಜಾನನಪಞ್ಞಾ **ಆಪತ್ತಿಕುಸಲತಾ**ತಿ ಆಹ **“ಯಾ ತಾಸ**”ನ್ತಿಆದಿ। **ತಾಸಂ ಆಪತ್ತೀನ**ನ್ತಿ ತಾಸು ಆಪತ್ತೀಸು। ತತ್ಥ ಯಂ ಸಮ್ಭಿನ್ನವತ್ಥುಕಾಸು ವಿಯ ಠಿತಾಸು, ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯವಿಭಾಗಾಸು ಚ ಆಪತ್ತೀಸು ಅಸಙ್ಕರತೋ ವವತ್ಥಾನ, ಅಯಂ ವಿಸೇಸತೋ **ಆಪತ್ತಿಕುಸಲತಾ**ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ದುತಿಯಂ ಆಪತ್ತಿಗ್ಗಹಣಂ ಕತಂ। **ಸಹ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯಾ**ತಿ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಸಹೇವ। ಆಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಪನಪಯೋಗತಾಯ ಕಮ್ಮಭೂತಾ ವಾಚಾ **ಕಮ್ಮವಾಚಾ,** ತಥಾಭೂತಾ ಅನುಸಾವನವಾಚಾ ಚೇವ “ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತವಾಚಾ ಚ। ತಾಯ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮಕಾಲಮೇವ “ಇಮಾಯ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಇತೋ ಆಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ, ಹೋನ್ತಞ್ಚ ಪಠಮೇ ವಾ ತತಿಯೇ ವಾ ಅನುಸಾವನೇಯ್ಯಕಾರಪ್ಪತ್ತೇ, ‘ಸಂವರಿಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ವಾ ಪದೇ ಪರಿಯೋಸಿತೇ ಹೋತೀ”ತಿ ಏವಂ ತಂ ತಂ **ಆಪತ್ತೀಹಿ ವುಟ್ಠಾನಪರಿಚ್ಛೇದಪರಿಜಾನನಪಞ್ಞಾ** ಆಪತ್ತಿವುಟ್ಠಾನಕುಸಲತಾ। **ವುಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಚ ಯಥಾಪನ್ನಾಯ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಯಥಾ ತಥಾ ಅನನ್ತರಾಯತಾಪಾದನಂ, ಏವಂ ವುಟ್ಠಾನಗ್ಗಹಣೇನೇವ ದೇಸನಾಯಪಿ ಸಙ್ಗಹೋ ಸಿದ್ಧೋ ಹೋತಿ।

“ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಪವತ್ತಂ, ಇತೋ ಪರಂ ಭವಙ್ಗ ಮಜ್ಝೇ ಸಮಾಪತ್ತೀ”ತಿ ಏವಂ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ **ಅಪ್ಪನಾಪರಿಚ್ಛೇದಜಾನನಪಞ್ಞಾ** ಸಮಾಪತ್ತಿಕುಸಲತಾ। ವುಟ್ಠಾನೇ ಕುಸಲಭಾವೋ **ವುಟ್ಠಾನಕುಸಲತಾ,** ಪಗೇವ ವುಟ್ಠಾನ ಪರಿಚ್ಛೇದಕರಂ ಞಾಣಂ। ತೇನಾಹ **“ಯಥಾಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಸಮಯವಸೇನೇವಾ**”ತಿಆದಿ। **ವುಟ್ಠಾನಸಮತ್ಥಾ**ತಿ ವುಟ್ಠಾಪನೇ ಸಮತ್ಥಾ।

“ಧಾತುಕುಸಲತಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಪಥವೀಧಾತುಆದಯೋ, ಸುಖಧಾತುಆದಯೋ, ಕಾಮಧಾತುಆದಯೋ ಚ ಧಾತುಯೋ ಏತಾಸ್ವೇವ ಅನ್ತೋಗಧಾತಿ ಏತಾಸು ಕೋಸಲ್ಲೇ ದಸ್ಸಿತೇ ತಾಸುಪಿ ಕೋಸಲ್ಲಂ ದಸ್ಸಿತಮೇವ ಹೋತೀತಿ “ಅಟ್ಠಾರಸ ಧಾತುಯೋ ಚಕ್ಖುಧಾತು…ಪೇ॰… ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತೂ”ತಿ ವತ್ವಾ **“ಅಟ್ಠಾರಸನ್ನಂ ಧಾತೂನಂ ಸಭಾವಪರಿಚ್ಛೇದಕಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸಭಾವಪರಿಚ್ಛೇದಕಾ**ತಿ ಯಥಾಭೂತಸಭಾವಾವಬೋಧಿನೀ। “ಸವನಪಞ್ಞಾ ಧಾರಣಪಞ್ಞಾ”ತಿಆದಿನಾ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಪಞ್ಞಾ-ಸದ್ದೋ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। ಧಾತೂನಂ ಸವನಧಾರಣಪಞ್ಞಾ **ಸುತಮಯಾ,** ಇತರಾ **ಭಾವನಾಮಯಾ।** ತತ್ಥಾಪಿ ಸಮ್ಮಸನಪಞ್ಞಾ ಲೋಕಿಯಾ। ವಿಪಸ್ಸನಾ ಪಞ್ಞಾ ಹಿ ಸಾ, ಇತರಾ ಲೋಕುತ್ತರಾ। ಲಕ್ಖಣಾದಿವಸೇನ, ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಚ ಮನಸಿಕರಣಂ **ಮನಸಿಕಾರೋ,** ತತ್ಥ ಕೋಸಲ್ಲಂ **ಮನಸಿಕಾರಕುಸಲತಾ।** ತಂ ಪನ ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನವಸೇನ ತಿಧಾ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಸಮ್ಮಸನಪಟಿವೇಧಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಪಞ್ಞಾ**”ತಿ ಆಹ। **ಸಮ್ಮಸನಪಞ್ಞಾ** ಹಿ ತಸ್ಸಾ ಆದಿ, **ಪಟಿವೇಧಪಞ್ಞಾ** ಮಜ್ಝೇ, **ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಪಞ್ಞಾ** ಪರಿಯೋಸಾನಂ।

ಆಯತನಾನಂ ಗನ್ಥತೋ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಚ ಉಗ್ಗಣ್ಹನವಸೇನ ತೇಸಂ ಧಾತುಲಕ್ಖಣಾದಿವಿಭಾಗಸ್ಸ ಜಾನನಪಞ್ಞಾ **ಉಗ್ಗಹಜಾನನಪಞ್ಞಾ।** ಸಮ್ಮಸನಪಟಿವೇಧಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಿಧಿನೋ ಜಾನನಪಞ್ಞಾ **ಮನಸಿಕಾರಜಾನನಪಞ್ಞಾ।** ಯಸ್ಮಾ ಆಯತನಾನಿಪಿ ಅತ್ಥತೋ ಧಾತುಯೋವ ಮನಸಿಕಾರೋ ಚ ಉಗ್ಗಣ್ಹನಾದಿವಸೇನ ತೇಸಮೇವ ಮನಸಿಕಾರವಿಧಿ , ತಸ್ಮಾ ಧಾತುಕುಸಲತಾದಿಕಾ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಕುಸಲತಾ ಏಕದೇಸೇ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಅಪಿಚಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸವನಂ ವಿಯ ಉಗ್ಗಣ್ಹನಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾನಿಪಿ ಪರಿತ್ತಞಾಣಕತ್ತುಕಾನೀತಿ ಆಹ **“ಸವನ ಉಗ್ಗಹಣಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ಲೋಕಿಯಾ**”ತಿ। ಅರಿಯಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ

ಸಮ್ಮಸನಮನಸಿಕಾರಾನಂ ನಿಪ್ಫತ್ತಿ ಪರಿನಿಟ್ಠಾನನ್ತಿ ತೇಸಂ ಲೋಕುತ್ತರತಾಪರಿಯಾಯೋಪಿ ಲಬ್ಭತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಸಮ್ಮಸನಮನಸಿಕಾರಾ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಾ"**ತಿ। ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಾನಂ ಹೇತುಆದೀನಂ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಹೇತುಪಚ್ಚಯಾದಿಭಾವೇನ ಪಚ್ಚಯಭಾವೋ **ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ,** ಸೋ ಪನ ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಙ್ಗಾನಂ ವಸೇನ ದ್ವಾದಸವಿಧೋತಿ ಆಹ **"ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಾನ"**ನ್ತಿ। **ಉಗ್ಗಹಾದಿವಸೇನಾ**ತಿ ಉಗ್ಗಹಮನಸಿಕಾರಸವನಸಮ್ಮಸನಪಟಿವೇಧಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸೇನ।

ಠಾನಞ್ಚೇವ ತಿಟ್ಠತಿ ಫಲಂ ತದಾಯತ್ತವುತ್ತಿತಾಯಾತಿ **ಕಾರಣಞ್ಚ** ಹೇತುಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ಕರಣತೋ ನಿಪ್ಫಾದನತೋ। **ತೇಸಂ** ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣಾದೀನಂ। ಏತಸ್ಮಿಂ ದುಕೇ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಕಾರಣಭಾವತೋ **ಠಾನಂ,** ತೇವ ಧಮ್ಮಾ ತಂವಿಧುರಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಕಾರಣಭಾವತೋ **ಅಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಪಠಮನಯೇ ಫಲಭೇದೇನ ತಸ್ಸೇವ ಧಮ್ಮಸ್ಸ **ಠಾನಾಟ್ಠಾನತಾ** ದೀಪಿತಾ; ದುತಿಯನಯೇ ಪನ ಅಭಿನ್ನೇಪಿ ಫಲೇ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಭೇದೇನ ತೇಸಂ **ಠಾನಾಟ್ಠಾನತಾ** ದೀಪಿತಾತಿ ಅಯಮೇತೇಸಂ ವಿಸೇಸೋ। ನ ಹಿ ಕದಾಚಿ ಅರಿಯಾ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾ ನಿಚ್ಚಗ್ಗಾಹಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಹೋತಿ, ಅಕಿರಿಯತಾ ಪನ ಸಿಯಾ ತಸ್ಸ ಕಾರಣನ್ತಿ।

ಉಜುನೋ ಭಾವೋ **ಅಜ್ಜವಂ,** ಅಜಿಮ್ಹತಾ ಅಕುಟಿಲತಾ ಅವಙ್ಕತಾತಿ ಅತ್ಥೋತಿ ತಮತ್ಥಂ ಅನಜ್ಜವಪಟಿಕ್ಖೇಪಮುಖೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಗೋಮುತ್ತವಙ್ಕತಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸ್ವಾಯಂ ಅನಜ್ಜವೋ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಅನೇಸನಾಯ, ಅಗೋಚರಚಾರಿತಾಯ ಚ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಏಕಚ್ಚೋ ಹಿ...ಪೇ॰... ಚರತೀ"**ತಿ। **ಅಯಂ ಗೋಮುತ್ತವಙ್ಕತಾ ನಾಮ** ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಪರಿಯೋಸಾನಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ವಙ್ಕಭಾವತೋ। **ಪುರಿಮಸದಿಸೋ**ತಿ ಪಠಮಂ ವುತ್ತಭಿಕ್ಖುಸದಿಸೋ। **ಚನ್ದವಙ್ಕತಾ ನಾಮ** ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಮಜ್ಝಟ್ಠಾನೇ ವಙ್ಕಭಾವಾಪತ್ತಿತೋ। **ನಙ್ಗಲಕೋಟಿವಙ್ಕತಾ ನಾಮ** ಪರಿಯೋಸಾನೇ ವಙ್ಕಭಾವಾಪತ್ತಿತೋ। **ಇದಂ ಅಜ್ಜವಂ ನಾಮ** ಸಬ್ಬತ್ಥಕಮೇವ ಉಜುಭಾವಸಿದ್ಧಿತೋ। **ಅಜ್ಜವತಾ**ತಿ ಆಕಾರನಿದ್ದೇಸೋ, ಯೇನಾಕಾರೇನಸ್ಸ ಅಜ್ಜವೋ ಪವತ್ತತಿ, ತದಾಕಾರನಿದ್ದೇಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಲಜ್ಜತೀತಿ **ಲಜ್ಜೀ,** ಹಿರಿಮಾ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಲಜ್ಜವಂ,** ಹಿರೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಲಜ್ಜಾ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಲಜ್ಜೀ** ಯಥಾ "ಮಾಲೀ, ಮಾಯೀ"ತಿ ಚ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಲಜ್ಜೀಭಾವೋ,** ಸಾ ಏವ ಲಜ್ಜಾ।

ಪರಾಪರಾಧಾದೀನಂ ಅಧಿವಾಸನಕ್ಖಮಂ **ಅಧಿವಾಸನಖನ್ತಿ।** ಸುಚಿಸೀಲತಾ **ಸೋರಚ್ಚಂ।** ಸಾ ಹಿ ಸೋಭನಕಮ್ಮರತತಾ, ಸುಟ್ಠು ವಾ ಪಾಪತೋ ಓರತಭಾವೋ ವಿರತತಾ **ಸೋರಚ್ಚಂ।** ತೇನಾಹ **"ಸುರತಭಾವೋ"**ತಿ।

"ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚಾ"ತಿಆದೀಸು ಅಯಂ ಅಪರೋ ನಯೋ - **ನಾಮಕರಣಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಅಞ್ಞಂ ಅನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ಅತ್ತನೋ ನಾಮಕರಣಸಭಾವತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಞ್ಹಿ ಪರಸ್ಸ ನಾಮಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ಚ ತದಪೇಕ್ಖತ್ತಾ ಅಞ್ಞಾಪೇಕ್ಖಂ ನಾಮಕರಣನ್ತಿ ನಾಮಕರಣಸಭಾವತಾ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಞಾತೀನಂ, ಗುಣಾನಞ್ಚ ಸಾಮಞ್ಞನಾಮಾದಿಕಾರಕಾನಂ ನಾಮಭಾವೋ ನಾಪಜ್ಜತಿ। ಯಸ್ಸ ಚ ಅಞ್ಞೇಹಿ ನಾಮಂ ಕರೀಯತಿ, ತಸ್ಸ ಚ ನಾಮಕರಣಸಭಾವತಾ ನತ್ಥೀತಿ, ನತ್ಥಿಯೇವ ನಾಮಭಾವೋ। ವೇದನಾದೀನಂ ಪನ ಸಭಾವಸಿದ್ಧತ್ತಾ ವೇದನಾದಿನಾಮಸ್ಸ ನಾಮಕರಣಸಭಾವತೋ ನಾಮತಾ ವುತ್ತಾ। ಪಥವೀಆದಿ ನಿದಸ್ಸನೇನ ನಾಮಸ್ಸ ಸಭಾವಸಿದ್ಧತಂಯೇವ ನಿದಸ್ಸೇತಿ, ನ ನಾಮಭಾವಸಾಮಞ್ಞಂ, ನಿರುಳ್ಹತ್ತಾ ಪನ ನಾಮ-ಸದ್ದೋ ಅರೂಪಧಮ್ಮೇಸು ಏವ ವತ್ತತಿ, ನ ಪಥವೀಆದೀಸೂತಿ ನ ತೇಸಂ ನಾಮಭಾವೋ। ನ ಹಿ ಪಥವೀಆದಿನಾಮಂ ವಿಜಹಿತ್ವಾ ಕೇಸಾದಿನಾಮೇಹಿ ರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ವಿಯ ವೇದನಾದಿನಾಮಂ ವಿಜಹಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞೇನ ನಾಮೇನ ಅರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ವೋಹರಿತಬ್ಬೇನ ಪಿಣ್ಡಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತಿ ಅತ್ಥೀತಿ।

ಅಥ ವಾ ರೂಪಧಮ್ಮಾ ಚಕ್ಖಾದಯೋ ರೂಪಾದಯೋ ಚ, ತೇಸಂ ಪಕಾಸಕಪಕಾಸಿತಬ್ಬಭಾವತೋ ವಿನಾಪಿ ನಾಮೇನ ಪಾಕಟಾ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಏವಂ ಅರೂಪಧಮ್ಮಾತಿ ತೇ ಅಧಿವಚನಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ವಿಯ ನಾಮಾಯತ್ತಗ್ಗಹಣೀಯಭಾವೇನ "ನಾಮ"ನ್ತಿ

ವುತ್ತಾ। ಪಟಿಘಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಚ ನ ಚಕ್ಖಾದೀನಿ ವಿಯ ನಾಮೇನ ವಿನಾ ಪಾಕಟೋತಿ "ನಾಮ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೋ, ಅರೂಪತಾಯ ವಾ ಅಞ್ಞನಾಮಸಭಾಗತ್ತಾ ಸಙ್ಗಹಿತೋಯಂ, ಅಞ್ಞಫಸ್ಸಸಭಾಗತ್ತಾ ವಾ। ವಚನತ್ಥೋಪಿ ಹಿ ರೂಪಯತೀತಿ **ರೂಪಂ,** ನಾಮಯತೀತಿ **ನಾಮ**ನ್ತಿ ಇಧ ಪಚ್ಛಿಮಪುರಿಮಾನಂ ಸಮ್ಭವತಿ। **ರೂಪಯತೀ**ತಿ ವಿನಾಪಿ ನಾಮೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಪಕಾಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಾಮಯತೀ**ತಿ ನಾಮೇನ ವಿನಾ ಅಪಾಕಟಭಾವತೋ ಅತ್ತನೋ ಪಕಾಸಕಂ ನಾಮಂ ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆರಮ್ಮಣಾಧಿಪತಿಪಚ್ಚಯತಾಯಾ**ತಿ ಸತಿಪಿ ರೂಪಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಾಧಿಪತಿಪಚ್ಚಯಭಾವೇ ನ ತಂ ಪರಮಸ್ಸಾಸಭೂತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ವಿಯ ಸಾತಿಸಯಂ ನಾಮನಭಾವೇನ ಪಚ್ಚಯೋತಿ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ "ನಾಮ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

"ಅವಿಜ್ಜಾ ಚ ಭವತಣ್ಹಾ ಚಾ"ತಿ ಅಯಂ ದುಕೋ ಸತ್ತಾನಂ ವಟ್ಟಮೂಲಸಮುದಾಚಾರದಸ್ಸನತ್ಥೋ। ಸಮುದಾಚರತೀತಿ ಹಿ **ಸಮುದಾಚಾರೋ,** ವಟ್ಟಮೂಲಮೇವ ಸಮುದಾಚಾರೋ **ವಟ್ಟಮೂಲಸಮುದಾಚಾರೋ,** ವಟ್ಟಮೂಲದಸ್ಸನೇನ ವಾ ವಟ್ಟಮೂಲಾನಂ ಪವತ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋತೀತಿ ವಟ್ಟಮೂಲಾನಂ ಸಮುದಾಚಾರೋ **ವಟ್ಟಮೂಲಸಮುದಾಚಾರೋ,** ತಂದಸ್ಸನತ್ಥೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏಕೇಕಸ್ಮಿಞ್ಚ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ಚ "ಲೋಕೋ"ತಿ ಚ ಗಹಣವಿಸೇಸಂ ಉಪಾದಾಯ "ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಏಕಂ ವಾ ಖನ್ಧಂ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಅತ್ತನೋ ಉಪಭೋಗಭೂತಂ "ಲೋಕೋ"ತಿ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ, ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತಾನಂ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಸ್ಸ ಅತ್ತಾನಂ "ಲೋಕೋ"ತಿ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ವಾ ವಸೇನ "ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಸಹ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ ಧಮ್ಮೋ **ಸಹಧಮ್ಮೋ,** ತತ್ಥ ಭವಂ ಸಹಧಮ್ಮಿಕಂ, ತಸ್ಮಿಂ **ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇ।** ದೋವಚಸ್ಸ-ಸದ್ದತೋ ಆಯ-ಸದ್ದಂ ಅನಞ್ಞತ್ತಂ ಕತ್ವಾ **"ದೋವಚಸ್ಸಾಯ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ದೋವಚಸ್ಸಸ್ಸ ವಾ ಅಯನಂ ಪವತ್ತಿ **ದೋವಚಸ್ಸಾಯಂ।** ಆಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಅನುಸಿಕ್ಖನಾ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ಭಜನಾತಿ ಆಹ **"ಸೇವನಾ...ಪೇ॰... ಭಜನಾ"**ತಿ। ಸಬ್ಬತೋಭಾಗೇನ ಭತ್ತಿ **ಸಮ್ಭತ್ತಿ।**

ಸಹ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯಾತಿ ಅಬ್ಭಾನತಿಣವತ್ಥಾರಕಕಮ್ಮವಾಚಾಯ, "ಅಹಂ ಭನ್ತೇ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿ"ನ್ತಿಆದಿಕಾಯ ಚ ಸಹೇವ। ಸಹೇವ ಹಿ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಆಪತ್ತಿವುಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ, "ಪಞ್ಞತ್ತಿಲಕ್ಖಣಾಯ ಆಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ಕಾರಣಂ ವೀತಿಕ್ಕಮಲಕ್ಖಣಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ, ವಚೀಕಮ್ಮಂ ವಾ, ವುಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಕಮ್ಮವಾಚಾ"ತಿ ಕಾರಣೇನ ಸಹ ಫಲಸ್ಸ ಜಾನನವಸೇನ "ಸಹ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ।"ಸಹ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯಾ"ತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ **ಸಹ ಪರಿಕಮ್ಮೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಧಾತುವಿಸಯಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಪಞ್ಞಾ **ಧಾತುಕುಸಲತಾ।** ತದೇಕದೇಸಾ **ಮನಸಿಕಾರಕುಸಲತಾ**ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಪುರಿಮಪದೇಪಿ ಸಮ್ಮಸನಪಟಿವೇಧಪಞ್ಞಾ ವುತ್ತಾ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ವಿಪಸ್ಸನಾದಿಪಞ್ಞಾ ಏವ ಮನಸಿಕಾರಕೋಸಲ್ಲಂ, ತಸ್ಮಾ **"ತಾಸಂಯೇವ ಧಾತೂನಂ ಸಮ್ಮಸನಪಟಿವೇಧಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಪಞ್ಞಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಆಯತನವಿಸಯಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಪಞ್ಞಾ **ಆಯತನಕುಸಲತಾ**ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ಆಯತನಾನಂ ಉಗ್ಗಹಮನಸಿಕಾರಜಾನನಪಞ್ಞಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪುನ **"ಅಪಿಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ದ್ವೀಸುಪಿ ವಾ ಪದೇಸು ವಾಚುಗ್ಗತಾಯ ಆಯತನಪಾಳಿಯಾ, ಧಾತುಪಾಳಿಯಾ ಚ ಮನಸಿಕರಣಂ **ಮನಸಿಕಾರೋ।** ತಥಾ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೀ, ಮನಸಿ ಕರೋನ್ತೀ , ತದತ್ಥಂ ಸುಣನ್ತೀ, ಗನ್ಥತೋ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಚ ಧಾರೇನ್ತೀ, "ಇದಂ ಚಕ್ಖಾಯತನಂ ನಾಮ, ಅಯಂ ಚಕ್ಖುಧಾತು ನಾಮಾ"ತಿಆದಿನಾ ಸಭಾವತೋ, ಗಣನತೋ ಚ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಜಾನನ್ತೀ ಚ ಪಞ್ಞಾ **ಉಗ್ಗಹಪಞ್ಞಾದಿಕಾ** ವುತ್ತಾ। ಮನಸಿಕಾರಪದೇ ಪನ ಚತುಬ್ಬಿಧಾಪಿ ಪಞ್ಞಾ ಉಗ್ಗಹೋತಿ ತತೋ ಪವತ್ತೋ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಮನಸಿಕಾರೋ "ಉಗ್ಗಹಮನಸಿಕಾರೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ತಸ್ಸ ಜಾನನಂ ಪವತ್ತನಮೇವ, "ಯಥಾ ಪವತ್ತಂ ವಾ ಉಗ್ಗಹಂ, ಏವಮೇವ ಪವತ್ತೋ ಉಗ್ಗಹೋ"ತಿ ಜಾನನಂ **ಉಗ್ಗಹಜಾನನಂ।** "ಮನಸಿಕಾರೋ ಏವಂ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬೋ, ಏವಞ್ಚ ಪವತ್ತೋ"ತಿ ಜಾನನಂ **ಮನಸಿಕಾರಜಾನನಂ।** ತದುಭಯಮ್ಪಿ "ಮನಸಿಕಾರಕೋಸಲ್ಲ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಉಗ್ಗಹೋಪಿ ಹಿ ಮನಸಿಕಾರಸಮ್ಪಯೋಗತೋ ಮನಸಿಕಾರನಿರುತ್ತಿಂ ಲದ್ಧಂ ಅರಹತಿ। ಯೋ ಚ ಮನಸಿಕಾತಬ್ಬೋ, ಯೋ ಚ ಮನಸಿಕರಣೂಪಾಯೋ, ಸಬ್ಬೋ ಸೋ "ಮನಸಿಕಾರೋ"ತಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ತತ್ಥ ಕೋಸಲ್ಲಂ **ಮನಸಿಕಾರಕುಸಲತಾತಿ।** **ಸಮ್ಮಸನಂ** ಪಞ್ಞಾ, ಸಾ ಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಸಮ್ಮಸನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತಿ ನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾದಿಪಜಹನತೋ। **ಮನಸಿಕಾರೋ** ಸಮ್ಮಸನಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ, ಸೋ ತತ್ಥೇವ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಮನಸಿಕಾರಕಿಚ್ಚಂ ಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಸಾಧೇತೀತಿ ಆಹ **"ಸಮ್ಮಸನಮನಸಿಕಾರಾ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಾ"**ತಿ। "ಇಮಿನಾ ಪಚ್ಚಯೇನಿದಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಂ ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ಸಙ್ಖಾರಾದಿಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭಾವಜಾನನಂ **ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಕುಸಲತಾ।**

ಅಧಿವಾಸನಂ ಖಮನಂ। ತಞ್ಹಿ ಪರೇಸಂ ದುಕ್ಕಟಂ ದುರುತ್ತಞ್ಚ ಪಟಿವಿರೋಧಾಕರಣೇನ ಅತ್ತನೋ ಉಪರಿ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ವಾಸನಂ "ಅಧಿವಾಸನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅಚಣ್ಡಿಕ್ಕ**ನ್ತಿ ಅಕುಜ್ಝನಂ। ದೋಮನಸ್ಸವಸೇನ ಪರೇಸಂ ಅಕ್ಖೀಸು ಅಸ್ಸೂನಂ ಅನುಪ್ಪಾದನಾ **ಅನಸ್ಸುರೋಪೋ। ಅತ್ತಮನತಾ**ತಿ ಸಕಮನತಾ। ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನೋ ಸಕೋ ಮನೋಭಾವೋ **ಅತ್ತಮನತಾ।** ಚಿತ್ತನ್ತಿ ವಾ ಚಿತ್ತಪ್ಪಬನ್ಧಂ ಏಕತ್ತೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಅನ್ತರಾ ಉಪ್ಪನ್ನೇನ ಪೀತಿಸಹಗತಮನೇನ **ಸಕಮನತಾ।** ಅತ್ತಮನೋ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಅತ್ತಮನತಾ,** ಸಾ ನ ಸತ್ತಸ್ಸಾತಿ ಪುಗ್ಗಲದಿಟ್ಠಿನಿವಾರಣತ್ಥಂ **"ಚಿತ್ತಸ್ಸಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಧಿವಾಸನಲಕ್ಖಣಾ ಖನ್ತಿ **ಅಧಿವಾಸನಖನ್ತಿ।** ಸುಚಿಸೀಲತಾ **ಸೋರಚ್ಚಂ।** ಸಾ ಹಿ ಸೋಭನಕಮ್ಮರತತಾ। ಸುಟ್ಠು ಪಾಪತೋ ಓರತಭಾವೋ ವಿರತತಾ ಸೋರಚ್ಚಂ। ತೇನಾಹ **"ಸುರತಭಾವೋ"**ತಿ।

ಸಖಿಲೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸಣ್ಹವಾಚೋ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಸಾಖಲ್ಯಂ,** ಸಣ್ಹವಾಚತಾ। ತಂ ಪನ ಬ್ಯತಿರೇಕಮುಖೇನ ವಿಭಾವೇನ್ತೀ ಯಾ ಪಾಳಿ ಪವತ್ತಾ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಸಾಖಲ್ಯ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಣ್ಡಕಾ**ತಿ ಸದೋಸವಣೇ ರುಕ್ಖೇ ನಿಯ್ಯಾಸಪಿಣ್ಡಿಯೋ, ಅಹಿಚ್ಛತ್ತಕಾದೀನಿ ವಾ ಉಟ್ಠಿತಾನಿ "ಅಣ್ಡಕಾನೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ । ಫೇಗ್ಗುರುಕ್ಖಸ್ಸ ಪನ ಕುಥಿತಸ್ಸ ಅಣ್ಡಾನಿ ವಿಯ ಉಟ್ಠಿತಾ ಚುಣ್ಣಪಿಣ್ಡಿಯೋ, ಗಣ್ಠಿಯೋ ವಾ **ಅಣ್ಡಕಾ।** ಇಧ ಪನ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜನಕಕ್ಕಸಾದಿಭಾವತೋ ಅಣ್ಡಕಪಕತಿಭಾವೇನ ವಾಚಾ **"ಅಣ್ಡಕಾ"**ತಿ ವುತ್ತಾ। ಪದುಮನಾಳಂ ವಿಯ ಸೋತಂ ಘಂಸಯಮಾನಾ ಪವಿಸನ್ತೀ **ಕಕ್ಕಸಾ** ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಕೋಧೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತತ್ತಾ ತಸ್ಸ ಪರಿವಾರಭೂತಾ **ಕೋಧಸಾಮನ್ತಾ।** ಪುರೇ ಸಂವಡ್ಢನಾರೀ **ಪೋರೀ,** ಸಾ ವಿಯ ಸುಕುಮಾರಾ ಮುದುಕಾ ವಾಚಾ ಪೋರೀ ವಿಯಾತಿ **ಪೋರೀ। ತತ್ಥಾ**ತಿ "ಭಾಸಿತಾ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಾಯ ಕಿರಿಯಾಯಾತಿಪಿ ಯೋಜನಾ ಸಮ್ಭವತಿ, **ತತ್ಥ** ವಾಚಾಯಾತಿ ವಾ। **"ಸಣ್ಹವಾಚತಾ"**ತಿಆದಿನಾ ತಂ ವಾಚಂ ಪವತ್ತಯಮಾನಂ ಚೇತನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸಮ್ಮೋದಕಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಮುದುಕಭಾವೋ ಮದ್ದವಂ **ಸಮ್ಮೋದಕಮುದುಕಭಾವೋ। ಆಮಿಸೇನ** ಅಲಬ್ಭಮಾನೇನ, ತಥಾ **ಧಮ್ಮೇನ ಚಾತಿ ದ್ವೀಹಿ ಛಿದ್ದೋ।** ಆಮಿಸಸ್ಸ, ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚ ಅಲಾಭೇನ ಅತ್ತನೋ ಪರಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತರೇ ಸಮ್ಭವನ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಛಿದ್ದಸ್ಸ ವಿವರಸ್ಸ ಭೇದಸ್ಸ ಪಟಿಸನ್ಥರಣಂ ಪಿದಹನಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹನಂ **ಪಟಿಸನ್ಥಾರೋ।** ತಂ ಸರೂಪತೋ, ಪಟಿಪತ್ತಿತೋ ಚ ಪಾಳಿದಸ್ಸನಮುಖೇನ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ಅಭಿಧಮ್ಮೇಪೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅಗ್ಗಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಅಗ್ಗಂ ಅತ್ತನೋ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ। **ಉದ್ದೇಸದಾನ**ನ್ತಿ ಪಾಳಿಯಾ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಚ ಉದ್ದಿಸನಂ। **ಪಾಳಿವಣ್ಣನಾ**ತಿ ಪಾಳಿಯಾ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ। **ಧಮ್ಮಕಥಾಕಥನ**ನ್ತಿ ಸರಭಞ್ಞಸರಭಣನಾದಿವಸೇನ ಧಮ್ಮಕಥನಂ।

ಕರುಣಾತಿ ಕರುಣಾಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಮಾಹ। **ಕರುಣಾಪುಬ್ಬಭಾಗೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಉಪಚಾರಜ್ಝಾನಂ ವದತಿ। ಪಾಳಿಪದೇ ಪನ ಯಾ ಕಾಚಿ ಕರುಣಾ "ಕರುಣಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ, **ಕರುಣಾಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಪನ ಅಪ್ಪನಾಪ್ಪತ್ತಾವ। **ಮೇತ್ತಾಯ**ಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸುಚಿ-ಸದ್ದತೋ ಭಾವೇ ಯ್ಯ-ಕಾರಂ, ಇ-ಕಾರಸ್ಸ ಚ ಏ-ಕಾರಾದೇಸಂ ಕತ್ವಾ ಅಯಂ ನಿದ್ದೇಸೋತಿ ಆಹ **"ಸೋಚೇಯ್ಯನ್ತಿ ಸುಚಿಭಾವೋ"**ತಿ। ಹೋತು ತಾವ ಸುಚಿಭಾವೋ ಸೋಚೇಯ್ಯಂ, ತಸ್ಸ ಪನ ಮೇತ್ತಾಪುಬ್ಬಭಾಗತಾ ಕಥನ್ತಿ ಆಹ **"ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತ"**ನ್ತಿಆದಿ।

ಮುಟ್ಠಾ ಸತಿ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿ,** ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಮುಟ್ಠಸ್ಸಚ್ಚಂ,** ಸತಿಪಟಿಪಕ್ಖೋ ಧಮ್ಮೋ, ನ ಸತಿಯಾ ಅಭಾವಮತ್ತಂ । ಯಸ್ಮಾ ಪಟಿಪಕ್ಖೇ ಸತಿ ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಸತಿವಿಗತಾ ವಿಪ್ಪವುತ್ಥಾ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಸತಿವಿಪ್ಪವಾಸೋ"**ತಿ।

“ಅಸ್ಸತೀ”ತಿಆದೀಸು **ಅ**-ಕಾರೋ ಪಟಿಪಕ್ಖೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ನ ಸತ್ತಪಟಿಸೇಧೇ। ಉದಕೇ ಲಾಬು ವಿಯ ಯೇನ ಚಿತ್ತಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಪಿಲವನ್ತಾ ವಿಯ ತಿಟ್ಠತಿ, ನ ಓಗಾಹತಿ, ಸಾ **ಪಿಲಾಪನತಾ**। ಯೇನ ಗಹಿತಮ್ಪಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಸಮ್ಮುಸ್ಸತಿ ನ ಸರತಿ, ಸಾ **ಸಮ್ಮುಸ್ಸನತಾ**। ಯಥಾ ವಿಜ್ಜಾಪಟಿಪಕ್ಖಾ ಅವಿಜ್ಜಾ ವಿಜ್ಜಾಯ ಪಹಾತಬ್ಬತೋ, ಏವಂ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಪಟಿಪಕ್ಖಂ **ಅಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ,** ಅವಿಜ್ಜಾಯೇವ।

ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಭೇದೋತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರವಿನಾಸೋ। **ಅಪ್ಪಟಿಸಙ್ಖಾ**ತಿ ಅಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಅಯೋನಿಸೋ ಚ ಆಹಾರಪರಿಭೋಗೇ ಆದೀನವಾನಿಸಂಸೇ ಅವೀಮಂಸಿತ್ವಾ।

ಅಪ್ಪಟಿಸಙ್ಖಾಯಾತಿ ಇತಿಕತ್ತಬ್ಬತಾಸು ಅಪ್ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಯ ನಾಮಂ। ಅಞ್ಞಾಣಂ ಅಪ್ಪಟಿಸಙ್ಖಾತ ನಿಮಿತ್ತಂ । **ಅಕಮ್ಪನಞಾಣ**ನ್ತಿ ತಾಯ ಅನಭಿಭವನೀಯಂ ಞಾಣಂ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಞಾಣಞ್ಚೇವ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಯ ಮುದ್ಧಭೂತಂ ಲೋಕುತ್ತರಞಾಣಞ್ಚ। ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಮಗ್ಗಭಾವನಾ **ಭಾವನಾ** ನಾಮ, ಯಾ ಚ ತದತ್ಥಾ, ತದುಭಯಞ್ಚ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸೇವ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ, ನ ಭಾವಿತಭಾವನಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತಂ **“ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಬಲ”**ನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **“ಯಾ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಆಸೇವನಾ ಭಾವನಾ ಬಹುಲೀಕಮ್ಮ”**ನ್ತಿ।

ಕಾಮಂ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇಸು ಥಿರಭಾವೋಪಿ ಬಲಟ್ಠೋ ಏವ, ಪಟಿಪಕ್ಖೇಹಿ ಪನ ಅಕಮ್ಪನೀಯತಾ ಸಾತಿಸಯಂ ಬಲಟ್ಠೋತಿ ವುತ್ತಂ **“ಅಸ್ಸತಿಯಾ ಅಕಮ್ಪನವಸೇನಾ”**ತಿ। ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮಸಮನತೋ **ಸಮಥೋ ಸಮಾಧಿ**। ಅನಿಚ್ಚಾದಿನಾ ವಿವಿಧೇನಾಕಾರೇನ ದಸ್ಸನತೋ **ವಿಪಸ್ಸನಾ ಪಞ್ಞಾ । ತಂ ಆಕಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಸಮಾಧಾನಾಕಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ। ಯೇನಾಕಾರೇನ ಪುಬ್ಬೇ ಅಲೀನಂ ಅನುದ್ಧತಂ ಮಜ್ಝಿಮಂ ಭಾವನಾವೀಥಿಪಟಿಪನ್ನಂ ಹುತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಹಿತಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಆಕಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ। **ನಿಮಿತ್ತವಸೇನಾ**ತಿ ಕಾರಣವಸೇನ। **“ಏಸೇವ ನಯೋ”**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಗ್ಗಹೋವ ತಂ ಆಕಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪುನ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಪಗ್ಗಾಹಸ್ಸ ನಿಮಿತ್ತವಸೇನ ಪಗ್ಗಾಹನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಅತಿದಿಸತಿ, ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಸಮಥೇ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಪಗ್ಗಾಹೋ ವೀರಿಯಂ** ಕೋಸಜ್ಜಪಕ್ಖತೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪತಿತುಂ ಅದತ್ವಾ ಪಗ್ಗಣ್ಹನತೋ। **ಅವಿಕ್ಖೇಪೋ ಏಕಗ್ಗತಾ** ವಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಉದ್ಧಚ್ಚಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಭಾವತೋ। ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಕಿಚ್ಚನಿಬ್ಬತ್ತಿಭಾವತೋ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾನಂ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಬಲಭಾವೋ, ತಥಾ ಪುಬ್ಬೇ ಪವತ್ತಾಕಾರಸಲ್ಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಸಮಥಪಗ್ಗಾಹಾನಂ ಉಪರಿ ಪವತ್ತಿಸಬ್ಭಾವತೋ ಸಮಥನಿಮಿತ್ತದುಕಸ್ಸಪಿ ಮಿಸ್ಸಕತಾ ವುತ್ತಾ।

ಯಥಾಸಮಾದಿನ್ನಸ್ಸ ಸೀಲಸ್ಸ ಭೇದಕರೋ **ವೀತಿಕ್ಕಮೋ**। ಸೀಲವಿನಾಸಕೋ **ಅಸಂವರೋ**। **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿವಿನಾಸಿಕಾ**ತಿ “ಅತ್ಥಿ ದಿನ್ನ”ನ್ತಿಆದಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೪೧; ೨.೯೪; ವಿಭ॰ ೭೯೩) ನಯಪ್ಪವತ್ತಾಯ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ದೂಸಿಕಾ।

ಸೀಲಸ್ಸ ಸಮ್ಪಾದನಂ ನಾಮ ಸಬ್ಬಭಾಗತೋ ತಸ್ಸ ಅನೂನತಾಪಾದನನ್ತಿ ಆಹ **“ಸಮ್ಪಾದನತೋ ಪರಿಪೂರಣತೋ”**ತಿ। ಪಾರಿಪೂರತ್ಥೋ ಹಿ ಸಮ್ಪದಾ-ಸದ್ದೋತಿ। **ಮಾನಸಿಕಸೀಲಂ** ನಾಮ ಸೀಲವಿಸೋಧನವಸೇನ ಅಭಿಜ್ಝಾದಿಪ್ಪಹಾನಂ। **ದಿಟ್ಠಿಪಾರಿಪೂರಿಭೂತಂ ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಅತ್ಥಿಕದಿಟ್ಠಿಆದಿಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪಾರಿಪೂರಿಭಾವೇನ ಪವತ್ತಂ ಞಾಣಂ।

ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪಾಪೇತುಂ ಸಮತ್ಥನ್ತಿ ಚಿತ್ತವಿಸುದ್ಧಿಆದಿಉಪರಿವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಭವಿತುಂ ಸಮತ್ಥಂ। ಸುವಿಸುದ್ಧಮೇವ ಹಿ ಸೀಲಂ ತಸ್ಸಾ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಹೋತೀತಿ। **ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪಾಪೇತುಂ ಸಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸನ**ನ್ತಿ ಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಂ, ಪರಮತ್ಥವಿಸುದ್ಧಿನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಪಾಪೇತುಂ ಉಪನೇತುಂ ಸಮತ್ಥಂ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಞಾಣಾದಿಸಮ್ಮಾದಸ್ಸನಂ । ತೇನಾಹ **“ಅಭಿಧಮ್ಮೇ”**ತಿಆದಿ। ಏತ್ಥ ಚ “ಇದಂ ಅಕುಸಲಂ ಕಮ್ಮಂ ನೋ ಸಕಂ, ಇದಂ ಪನ ಕಮ್ಮಂ ಸಕ”ನ್ತಿ ಏವಂ ಬ್ಯತಿರೇಕತೋ ಅನ್ವಯತೋ ಚ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಜಾನನಞಾಣಂ **ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಞಾಣಂ**। ತೇನಾಹ **“ಏತ್ಥ ಚಾ”**ತಿಆದಿ। **“ಪರೇನ ಕತಮ್ಪೀ”**ತಿ ಇದಂ ನಿದಸ್ಸನವಸೇನ ವುತ್ತಂ ಯಥಾ ಪರೇನ ಕತಂ, ಏವಂ ಅತ್ತನಾ ಕತಮ್ಪಿ ಸಕಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ನ ಹೋತೀತಿ। ಅತ್ತನಾ ವಾ ಉಸ್ಸಾಹಿತೇನ ಪರೇನ ಕತಂಪೀತಿ ಏವಂ ವಾ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಯಞ್ಹಿ ತಂ ಪರಸ್ಸ ಉಸ್ಸಾಹನವಸೇನ ಕತಂ, ತಮ್ಪಿ ಸಕಕಮ್ಮಂ

ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಅತ್ಥಭಞ್ಜನತೋತಿ** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾದಿಸಬ್ಬಅತ್ಥವಿನಾಸನತೋ। **ಅತ್ಥಜನನತೋತಿ** ಇಧಲೋಕತ್ಥಪರಲೋಕತ್ಥಪರಮತ್ಥಾನಂ ಉಪ್ಪಾದನತೋ। ಆರಬ್ಭಕಾಲೇ "ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾ"ತಿ ಪವತ್ತಮ್ಪಿ **ವಚೀಸಚ್ಚಞ್ಚ** ಲಕ್ಖಣಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಂ **ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ ಅನುಲೋಮೇತಿ** ತತ್ಥೇವ ಪಟಿವಿಜ್ಝನತೋ। **ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಞ್ಚ** ನಿಬ್ಬಾನಂ **ನ ವಿಲೋಮೇತಿ** ನ ವಿರೋಧೇತಿ ಏಕನ್ತೇನೇವ ಸಮ್ಪಾಪನತೋ।

ಞಾಣದಸ್ಸನನ್ತಿ ಞಾಣಭೂತಂ ದಸ್ಸನಂ, ತೇನ ಮಗ್ಗಂ ವದತಿ। **ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಮೇವ ವೀರಿಯನ್ತಿ** ಪಠಮಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ವೀರಿಯಮಾಹ। ಸಬ್ಬಾಪಿ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ ದಿಟ್ಠಿವಿಸುದ್ಧಿಯೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಪಿಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಯಮೇವ ಚ ನಯೋ ಅಭಿಧಮ್ಮಪಾಳಿಯಾ (ಧ॰ ಸ॰ ೫೫೦) ಸಮೇತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಪನಾ"**ತಿ ಆದಿಂ ಅವೋಚ।

ಯಸ್ಮಾ ಸಂವೇಗೋ ನಾಮ ಸಹೋತ್ತಪ್ಪಞಾಣಂ, ತಸ್ಮಾ ಸಂವೇಗವತ್ಥುಂ ಭಯತೋ ಭಾಯಿತಬ್ಬತೋ ದಸ್ಸನವಸೇನ ಪವತ್ತಞಾಣಂ । ತೇನಾಹ **"ಜಾತಿಭಯ"**ನ್ತಿಆದಿ। ಭಾಯನ್ತಿ ಏತಸ್ಮಾತಿ **ಭಯಂ,** ಜಾತಿ ಏವ ಭಯಂ **ಜಾತಿಭಯಂ। ಸಂವೇಜನೀಯನ್ತಿ** ಸಂವಿಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ ಭಾಯಿತಬ್ಬಂ ಉತ್ತಾಸಿತಬ್ಬಂ। **ಠಾನನ್ತಿ** ಕಾರಣಂ, ವತ್ಥೂತಿ ಅತ್ಥೋ । **ಸಂವೇಗಜಾತಸ್ಸಾತಿ** ಉಪ್ಪನ್ನಸಂವೇಗಸ್ಸ। **ಉಪಾಯಪಧಾನನ್ತಿ** ಉಪಾಯೇನ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬಂ ವೀರಿಯಂ।

ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನನ್ತಿ ಸೀಲಾದೀನಂ ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮಾನಂ। **ಭಾವನಾಯಾತಿ** ಉಪ್ಪಾದನೇನ ವಡ್ಢನೇನ ಚ। **ಅಸನ್ತುಟ್ಠಸ್ಸಾತಿ** "ಅಲಂ ಏತ್ತಾವತಾ, ಕಥಂ ಏತ್ತಾವತಾ"ತಿ ಸಙ್ಕೋಚಾಪತ್ತಿವಸೇನ ನ ಸನ್ತುಟ್ಠಸ್ಸ। **ಭಿಯ್ಯೋಕಮ್ಯತಾತಿ** ಭಿಯ್ಯೋ ಭಿಯ್ಯೋ ಉಪ್ಪಾದನಿಚ್ಛಾ। **ವೋಸಾನನ್ತಿ** ಸಙ್ಕೋಚಂ ಅಸಮತ್ಥನ್ತಿ। ತುಸ್ಸನಂ ತುಟ್ಠಿ **ಸನ್ತುಟ್ಠಿ,** ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಸ ಸನ್ತುಟ್ಠೀತಿ **ಅಸನ್ತುಟ್ಠಿ,** ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಅಸನ್ತುಟ್ಠಿತಾ।** ವೀರಿಯಪ್ಪವಾಹೇ ವತ್ತಮಾನೇ ಅನ್ತರಾ ಏವ ಪಟಿಗಮನಂ ನಿವತ್ತನಂ **ಪಟಿವಾನಂ,** ತಂ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಪಟಿವಾನೀ,** ನ ಪಟಿವಾನೀ **ಅಪ್ಪಟಿವಾನೀ,** ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಅಪ್ಪಟಿವಾನಿತಾ। ಸಕ್ಕಚ್ಚಕಿರಿಯತಾತಿ** ಕುಸಲಾನಂ ಕರಣೇ ಸಕ್ಕಚ್ಚಕಿರಿಯತಾ ಆದರಕಿರಿಯತಾ। **ಸಾತಚ್ಚಕಿರಿಯತಾತಿ** ಸತತಮೇವ ಕರಣಂ। **ಅಟ್ಠಿತಕಿರಿಯತಾತಿ** ಅನ್ತರಾ ಅಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಖಣ್ಡಂ ಅಕತ್ವಾ ಕರಣಂ। **ಅನೋಲೀನವುತ್ತಿತಾತಿ** ನ ಲೀನಪ್ಪವತ್ತಿತಾ। **ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಛನ್ದತಾತಿ** ಕುಸಲಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಅನಿಕ್ಖಿಪನಂ। **ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರತಾತಿ** ಕುಸಲಕರಣೇ ವೀರಿಯಧುರಸ್ಸ ಅನಿಕ್ಖಿಪನಂ। **ಆಸೇವನಾತಿ** ಆದರೇನ ಸೇವನಾ। **ಭಾವನಾತಿ** ವಡ್ಢನಾ ಬ್ರೂಹನಾ। **ಬಹುಲೀಕಮ್ಮನ್ತಿ** ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕರಣಂ।

ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾತಿ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಂ, ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಂ ಆಸವಕ್ಖಯಞಾಣನ್ತಿ ಇಮಾ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ। ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ಪುಬ್ಬೇ ನಿವುತ್ಥಕ್ಖನ್ಧಾದೀನಂ ವಿದಿತಕರಣಟ್ಠೇನ ವಿಸಿಟ್ಠಾ ಮುತ್ತೀತಿ **ವಿಮುತ್ತಿ।** ಸ್ವಾಯಂ ವಿಸೇಸೋ ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಗಮನೇನ, ಪಟಿಯೋಗಿವಿಗಮನೇನ ಚ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋತಿ ತದುಭಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏತ್ಥ ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಯೇನ ವಿಸೇಸೇನ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಸುಟ್ಠು ಮುತ್ತಾ, ತತೋ ನಿರಾಸಙ್ಕತಾಯ ಆರಮ್ಮಣೇ ಚ ಅಭಿರತಾ, ತಂ ವಿಸೇಸಂ ಉಪಾದಾಯ ತಾ ಅಧಿಕಂ ಮುಚ್ಚನತೋ, ಆರಮ್ಮಣೇ ಅಧಿಮುಚ್ಚನತೋ ಚ **ಅಧಿಮುತ್ತಿಯೋ ನಾಮಾತಿ** ವುತ್ತಂ **"ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಚ ಅಧಿಮುತ್ತೀ"**ತಿ। **ಮುತ್ತತ್ತಾತಿ** ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೇಹಿ ವಿಸೇಸೇನ ನಿಸ್ಸಟತ್ತಾ **ವಿಮುತ್ತಿ।**

ಖಯೇ ಞಾಣನ್ತಿ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಕಿಲೇಸೇ ಖೇಪೇತೀತಿ **ಖಯೋ,** ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ, ತಪ್ಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ಞಾಣಂ **ಖಯೇ ಞಾಣಂ। ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನಾತಿ** ಕಿಲೇಸಾನಂ ತಂತಂಮಗ್ಗವಜ್ಝಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಮಗ್ಗೇ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನೇ ಪುನ ಸನ್ಧಹನವಸೇನ। **ಅನುಪ್ಪಾದಭೂತೇತಿ** ತಂತಂಫಲೇ। **ಅನುಪ್ಪಾದಪರಿಯೋಸಾನೇತಿ** ಅನುಪ್ಪಾದಕರೋ ಮಗ್ಗೋ **ಅನುಪ್ಪಾದೋ,** ತಸ್ಸ ಪರಿಯೋಸಾನೇ, ಕಿಲೇಸಾನಂ ವಾ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನಸಙ್ಖಾತೇ ಪರಿಯೋಸಾನೇ, ಭಙ್ಗೇತಿ ಅತ್ಥೋತಿ।

ದುಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩೦೫. ಧಮ್ಮತೋ ಅಞ್ಞೋ ಕತ್ತಾ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಕತ್ತುಸಾಧನವಸೇನ "**ಲುಬ್ಭತೀತಿ ಲೋಭೋ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಲುಬ್ಭತಿ ತೇನ, ಲುಬ್ಭನಮತ್ತಮೇತನ್ತಿ ಕರಣಭಾವಸಾಧನವಸೇನಪಿ ಅತ್ಥೋ ಯುಜ್ಜತೇವ। **ದುಸ್ಸತಿ ಮುಯ್ಹತೀತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅಕುಸಲಞ್ಚ ತಂ** ಅಕೋಸಲ್ಲಸಮ್ಭೂತಟ್ಠೇನ ಏಕನ್ತಾಕುಸಲಭಾವತೋ **ಮೂಲಞ್ಚ** ಅತ್ತನಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾನಂ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಭಾವಸಾಧನತೋ, ನ ಅಕುಸಲಭಾವಸಾಧನತೋ। ನ ಹಿ ಮೂಲಕತೋ ಅಕುಸಲಾನಂ ಅಕುಸಲಭಾವೋ, ಕುಸಲಾದೀನಞ್ಚ ಕುಸಲಾದಿಭಾವೋ। ತಥಾ ಸತಿ ಮೋಮೂಹಚಿತ್ತದ್ವಯೇ ಮೋಹಸ್ಸ ಅಕುಸಲಭಾವೋ ನ ಸಿಯಾ। **ತೇಸನ್ತಿ** ಲೋಭಾದೀನಂ। "ನ ಲುಬ್ಭತೀತಿ ಅಲೋಭೋ"ತಿಆದಿನಾ **ಪಟಿಪಕ್ಖನಯೇನ**।

ದುಟ್ಠು ಚರಿತಾನೀತಿ ಪಚ್ಚಯತೋ, ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮತೋ, ಪವತ್ತಿಆಕಾರತೋ ಚ ನ ಸುಟ್ಠು ಅಸಮ್ಮಾ ಪವತ್ತಿತಾನಿ। **ವಿರೂಪಾನೀತಿ** ಬೀಭಚ್ಛಾನಿ ಸಮ್ಪತಿ, ಆಯತಿಞ್ಚ ಅನಿಟ್ಠರೂಪತ್ತಾ। **ಕಾಯೇನಾತಿ** ಕಾಯದ್ವಾರೇನ ಕರಣಭೂತೇನ। **ಕಾಯತೋತಿ** ಕಾಯದ್ವಾರತೋ। "**ಸುಟ್ಠು ಚರಿತಾನೀ**"ತಿಆದೀಸು ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ವೀತಿಕ್ಕಮೇ ಕಾಯಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಆಪತ್ತಿ ಹೋತಿ, ತಂ **ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಪಞ್ಞತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದಂ। ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ ಕಾಯಸುಚರಿತ**ನ್ತಿ ವಾರಿತ್ತಸೀಲಸ್ಸ ವಸೇನ ವದತಿ, ಚಾರಿತ್ತಸೀಲಸ್ಸಪಿ ವಾ, ಯಸ್ಸ ಅಕರಣೇ ಆಪತ್ತಿ ಹೋತಿ। ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಸುಚರಿತನಿದ್ಧಾರಣಮ್ಪಿ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಉಭಯತ್ಥ ಪಞ್ಞತ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಕಾಯದ್ವಾರೇ, ವಚೀದ್ವಾರೇ ಚ ಪಞ್ಞತ್ತಸ್ಸ। **ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ವೀತಿಕ್ಕಮೋವ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಂ** ಮನೋದ್ವಾರೇ ಪಞ್ಞತ್ತಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ, ತಯಿದಂ ದ್ವಾರದ್ವಯೇ ಅಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನಾಯ ಆಪತ್ತಿಯಾ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಾಯ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ **ಮನೋಸುಚರಿತಂ**। "ಸಬ್ಬಸ್ಸಾಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ **ಮನೋಸುಚರಿತ**"ನ್ತಿ ಕೇಚಿ। ತದುಭಯಞ್ಹಿ ಚಾರಿತ್ತಸೀಲಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸಪಞ್ಞತ್ತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ, ತಸ್ಸ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ ಸಿಯಾ ಕಾಯಸುಚರಿತಂ, ಸಿಯಾ ವಚೀಸುಚರಿತನ್ತಿ।

ಪಾಣೋ ಅತಿಪಾತೀಯತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ,** ತಥಾಪವತ್ತಾ ಚೇತನಾ, ಏವಂ ಅದಿನ್ನಾದಾನಾದಯೋಪೀತಿ ಆಹ "**ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಯೋ ಪನ ತಿಸ್ಸೋ ಚೇತನಾ**"ತಿ। **ವಚೀದ್ವಾರೇಪಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ** ದ್ವಾರನ್ತರೇ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸಾಪಿ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಸನಾಮಾಪರಿಚ್ಚಾಗತೋ ಯೇಭುಯ್ಯವುತ್ತಿಯಾ, ತಬ್ಬಹುಲವುತ್ತಿಯಾ ಚ। ತೇನಾಹು **ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ –**

"ದ್ವಾರೇ ಚರನ್ತಿ ಕಮ್ಮಾನಿ, ನ ದ್ವಾರಾ ದ್ವಾರಚಾರಿನೋ।
ತಸ್ಮಾ ದ್ವಾರೇಹಿ ಕಮ್ಮಾನಿ, ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವವತ್ಥಿತಾ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಕಾಮಾವಚರಕುಸಲದ್ವಾರಕಥಾ)।

ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ ಕಾಯದ್ವಾರೇಪಿ ವಚೀದ್ವಾರೇಪಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ। **ಚೇತನಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾತಿ** ಮನೋಕಮ್ಮಭೂತಾಯ ಚೇತನಾಯ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾ। ಕಾಯವಚೀಕಮ್ಮಭೂತಾಯ ಪನ ಚೇತನಾಯ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಅಭಿಜ್ಝಾದಯೋ ತಂ ತಂ ಪಕ್ಖಿಕಾ ವಾ ಹೋನ್ತಿ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಾ ವಾತಿ। **ಚೇತನಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾ ಮನೋಸುಚರಿತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತಿವಿಧಸ್ಸ ದುಚ್ಚರಿತಸ್ಸ ಅಕರಣವಸೇನ ಪವತ್ತಾ **ತಿಸ್ಸೋ ಚೇತನಾಪಿ ವಿರತಿಯೋಪಿ ಕಾಯಸುಚರಿತಂ** ಕಾಯಿಕಸ್ಸ ವೀತಿಕ್ಕಮಸ್ಸ ಅಕರಣವಸೇನ ಪವತ್ತನತೋ, ಕಾಯೇನ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಸಮಾದಿಯನೇ ಸೀಲಸ್ಸ ಕಾಯಸುಚರಿತಭಾವೇ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। ಏಸೇವ ನಯೋ **ವಚೀಸುಚರಿತೇ**।

ಕಾಮಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋತಿ ಏತ್ಥ ದ್ವೇ ಕಾಮಾ ವತ್ಥುಕಾಮೋ ಚ ಕಿಲೇಸಕಾಮೋ ಚ। ತತ್ಥ ವತ್ಥುಕಾಮಪಕ್ಖೇ ಆರಮ್ಮಣಕರಣವಸೇನ ಕಾಮೇಹಿ ಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ **ಕಾಮವಿತಕ್ಕೋ**। ಕಿಲೇಸಕಾಮಪಕ್ಖೇ ಪನ ಸಮ್ಪಯೋಗವಸೇನ ಕಾಮೇನ ಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। "**ಬ್ಯಾಪಾದಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ**"ತಿಆದೀಸು ಸಮ್ಪಯೋಗವಸೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಬ್ಯಾಪಾದವತ್ಥುಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋಪಿ **ಬ್ಯಾಪಾದಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋತಿ** ಗಯ್ಹಮಾನೇ ಉಭಯಥಾಪಿ ಯೋಜನಾ

ಲಬ್ಭತೇವ। **ವಿಹಿಂಸಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ವಿಹಿಂಸನ್ತಿ ಏತಾಯ ಸತ್ತೇ, ವಿಹಿಂಸನಂ ವಾ ಏಸಾ ಸತ್ತಾನನ್ತಿ **ವಿಹಿಂಸಾ,** ತಾಯ ಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ **ವಿಹಿಂಸಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ**ತಿ ಏವಂ ಸದ್ದತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಪ್ಪಿಯೇ ಅಮನಾಪೇ ಸಙ್ಖಾರೇ ಆರಬ್ಭ ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತಿ ಅಟ್ಠಾನಾಘಾತವಸೇನ ದೀಪೇತಬ್ಬಾ। ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕಸ್ಸ ಅವಧಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಾವ ವಿನಾಸನಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ವಿನಾಸನಂ** ಪನ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ಏವಾತಿ। "ಸಙ್ಖಾರೋ" ಹಿ ದುಕ್ಖಾಪೇತಬ್ಬೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ, ನನು ಯೇ "ದುಕ್ಖಾಪೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ಇಚ್ಛಿತಾ ಸತ್ತಸಞ್ಞಿತಾ, ತೇಪಿ ಅತ್ಥತೋ ಸಙ್ಖಾರಾ ಏವಾತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ಯೇ ಪನ ಇನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧಾ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕತಾಯ ದುಕ್ಖಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕಸ್ಸ ವಿಸಯಾ ಇಚ್ಛಿತಾ ಸತ್ತಸಞ್ಞಿತಾ। ಯೇ ಪನ ನ ದುಕ್ಖಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇನ್ತಿ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಾಯೋಗತೋ, ತೇ ಸನ್ಧಾಯ "ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೋ ಸಙ್ಖಾರೇಸು ನುಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯತ್ಥ ಪನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಯಥಾ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಇಮೇ ಸತ್ತಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ ವುಚ್ಚತಿ ಲೋಭತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತತ್ತಾ ಅಲೋಭೋ, ನೀವರಣೇಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತತ್ತಾಪಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ, ಸಬ್ಬಾಕುಸಲೇಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತತ್ತಾ ಸಬ್ಬೋ ಕುಸಲೋ ಧಮ್ಮೋ, ಸಬ್ಬಸಙ್ಖತೇಹಿ ಪನ ನಿಕ್ಖನ್ತತ್ತಾ, ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಉಪನಿಸ್ಸಯತೋ, ಸಮ್ಪಯೋಗತೋ, ಆರಮ್ಮಣಕರಣತೋ ಚ ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇನ ಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋತಿ **ನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ। ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಿತಕ್ಕೋ** ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ। ಇದಾನಿ ತಂ ಭೂಮಿವಿಭಾಗೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಸುಭಪುಬ್ಬಭಾಗೇ**ತಿ ಅಸುಭಜ್ಝಾನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ। ಅಸುಭಗ್ಗಹಣಞ್ಚೇತ್ಥ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಸ್ಸ ಉಜುವಿಪಚ್ಚನೀಕದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಕತಂ। ಕಾಮವಿತಕ್ಕಪಟಿಪಕ್ಖೋ ಹಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಿತಕ್ಕೋತಿ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಉಪರಿವಿತಕ್ಕದ್ವಯಸ್ಸ ಭೂಮಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ ಸಪುಬ್ಬಭಾಗಾನಿ ಮೇತ್ತಾಕರುಣಾಝಾನಾದೀನಿ ಉದ್ಧಟಾನಿ। **ಅಸುಭಜ್ಝಾನೇ**ತಿ ಅಸುಭಾರಮ್ಮಣೇ ಪಠಮಜ್ಝಾನೇ। ಅವಯವೇ ಹಿ ಸಮುದಾಯವೋಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ನಿದ್ದಿಸತಿ ಯಥಾ "ರುಕ್ಖೋ ಸಾಖಾ"ತಿ। **ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ। ತಂ ಝಾನಂ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಮಗ್ಗಫಲಕಾಲೇಪಿ ಹಿ ಸೋ ಲೋಕುತ್ತರೋತಿ। ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ, ಕಿಞ್ಚಿಪಿ ನ ಬ್ಯಾಪಾದೇತಿ ಏತೇನಾತಿ ವಾ **ಅಬ್ಯಾಪಾದೋ,** ಮೇತ್ತಾ, ತಾಯ ಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ **ಅಬ್ಯಾಪಾದಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ। ಮೇತ್ತಾಝಾನೇ**ತಿ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಾವಸೇನ ಅಧಿಗತೇ ಪಠಮಜ್ಝಾನೇ। **ಕರುಣಾಝಾನೇ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ವಿಹಿಂಸಾಯ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ, ನ ವಿಹಿಂಸನ್ತಿ ವಾ ಏತಾಯ ಸತ್ತೇತಿ **ಅವಿಹಿಂಸಾ,** ಕರುಣಾ।

ನನು ಚ ಅಲೋಭಾದೋಸಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಾವಿರಹತೋ ತೇಸಂ ವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಾನಂ ಇಮೇಸಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಿತಕ್ಕಾದೀನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಸಙ್ಕರಣತೋ ವವತ್ಥಾನಂ ನ ಹೋತೀತಿ? ನೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯದಾ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। **ಅಲೋಭೋ ಸೀಸಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಅಲೋಭೋ ಪಧಾನೋ ಹೋತಿ। ನಿಯಮಿತಪರಿಣತಸಮುದಾಚಾರಾದಿವಸೇನ ಯದಾ ಅಲೋಭಪ್ಪಧಾನೋ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಗರುಕೋ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ, ತದಾ ಲದ್ಧಾವಸರೋ ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಿತಕ್ಕೋ ಪತಿಟ್ಠಹತಿ। ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಸ್ಸ ಪನ ಅದೋಸಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಅಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ವಸೇನ ಯೋ ತಸ್ಸೇವ ಅಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕಭಾವೋ ಸಮ್ಭವೇಯ್ಯ, ಸತಿ ಚ ಅಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕಭಾವೇ ಕಸ್ಸಚಿಪಿ ಅವಿಹೇಠನಜಾತಿಕತಾಯ ಅವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕಭಾವೋ ಚ ಸಮ್ಭವೇಯ್ಯ, ತೇ **ಇತರೇ ದ್ವೇ। ತದನ್ವಯಿಕಾ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಿತಕ್ಕಸ್ಸ ಅನುಗಾಮಿನೋ, ಸರೂಪತೋ ಅದಿಸ್ಸನತೋ "ತಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಹೋನ್ತಿ , ಅಸತಿ ನ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ತದನುಮಾನನೇಯ್ಯಾ ಭವನ್ತಿ। ಸೇಸದ್ವಯೇಪಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ವುತ್ತನಯೇನೇವಾ**ತಿ "ಕಾಮಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ಸಙ್ಕಪ್ಪೋ **ಕಾಮಸಙ್ಕಪ್ಪೋ**"ತಿಆದಿನಾ **ವಿತಕ್ಕತ್ತಿಕೇ** ವುತ್ತನಯೇನೇವ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೮೮) **ವೇದಿತಬ್ಬೋ** ಅತ್ಥತೋ ಅಭಿನ್ನತ್ತಾ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಸ್ಮಾ ಪುನ ದೇಸನಾ ಕತಾತಿ? ತಥಾ ದೇಸನಾಯ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ದೇಸನಾಮತ್ತಮೇವೇತಂ।

ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದೀನಂ ವಿಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾಕಾರೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ "ತಾಸು ದ್ವೇ ಸತ್ತೇಸುಪಿ ಸಙ್ಖಾರೇಸುಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿಆದಿನಾ। ತತ್ಥ ಕಾರಣಮಾಹ **"ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾಯೇವ ಹಿ ಏತಾ"**ತಿ। **ತಥೇವಾ**ತಿ ಯಥಾ ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಿತಕ್ಕಾದೀನಂ **"ಅಸುಭಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಕಾಮಾವಚರೋ ಹೋತೀ"**ತಿಆದಿನಾ ಕಾಮಾವಚರಾದಿಭಾವೋ ವುತ್ತೋ, ತಥೇವ **ತಾಸಮ್ಪಿ** ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಞ್ಞಾದೀನಮ್ಪಿ **ಕಾಮಾವಚರಾದಿಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।**

ಕಾಮಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋತಿ ಸಮ್ಪಯೋಗವಸೇನ ಕಾಮೇನ ಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ। ತಕ್ಕನವಸೇನ **ತಕ್ಕೋ**। ವಿಸೇಸತೋ ತಕ್ಕನವಸೇನ **ವಿತಕ್ಕೋ**। ಸಙ್ಕಪ್ಪನಪರಿಕಪ್ಪನವಸೇನ **ಸಙ್ಕಪ್ಪೋ**। ಅಞ್ಞೇಸುಪಿ ಕಾಮಪಟಿಸಂಯುತ್ತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸು ವಿತಕ್ಕೇ ಏವ ಕಾಮೋಪಪದೋ ಧಾತು-ಸದ್ದೋ ನಿರುಳ್ಹೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ವಿತಕ್ಕಸ್ಸ ಕಾಮಸಙ್ಕಪ್ಪಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಸಾತಿಸಯತ್ತಾ। ಏಸ ನಯೋ **ಬ್ಯಾಪಾದಧಾತು**ಆದೀಸು। **ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಕಾಮಧಾತೂ** ಹೀನಜ್ಝಾಸಯೇಹಿ ಕಾಮಿತಬ್ಬಧಾತುಭಾವತೋ ಕಿಲೇಸಕಾಮಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಸಭಾವತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಹೇಠೇತೀ**ತಿ ವಿಬಾಧತಿ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಯಥಾವುತ್ತೇ ಕಾಮಧಾತುತ್ತಿಕೇ। ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಸಙ್ಗಾಹಿಕಾಯ ಕಾಮಧಾತುಯಾ ಇತರಾ **ದ್ವೇ** ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ಕಥನಂ **ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕಾ ಕಥಾ**। ತಿಸ್ಸೋ ಧಾತುಯೋ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಸಙ್ಕರತೋ ಕಥಾ **ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಾ**। **ಇತರಾ ದ್ವೇ ಗಹಿತಾವ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಇತರಾ ದ್ವೇ ಧಾತುಯೋ ಗಹಿತಾ ಏವ ಹೋನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಕಾಮಧಾತೂ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಾಮಞ್ಞಜೋತನಾಯ ಸವಿಸಯಸ್ಸ ಅತಿಬ್ಯಾಪನೇನ। **ತತೋ**ತಿ ಇತರಧಾತುದ್ವಯಸಙ್ಗಾಹಿಕಾಯ ಕಾಮಧಾತುಯಾ। **ನೀಹರಿತ್ವಾ**ತಿ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ। **ದಸ್ಸೇತೀ**ತಿ ಏವಂ ಭಗವಾ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಬ್ಯಾಪಾದಧಾತುಂ...ಪೇ॰... ಕಥೇಸಿ**। ಕಸ್ಮಾ? ಪಗೇವ ಅಪವಾದಾ ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ಉಸ್ಸಗ್ಗೋ ಪವತ್ತತಿ, ಠಪೇತ್ವಾ ವಾ ಅಪವಾದವಿಸಯಂ ತಂ ಪರಿಹರನ್ತೋವ ಉಸ್ಸಗ್ಗೋ ಪವತ್ತತೀತಿ, ಞಾಯೋ ಹೇಸ ಲೋಕೇ ನಿರುಳ್ಹೋತಿ।

ದ್ವೇ ಕಥಾತಿ "ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕಾ, ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಾ ಚಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೩೦೫) ಅನನ್ತರತ್ತಿಕೇ ವುತ್ತಾ ದ್ವೇ ಕಥಾ। ತತ್ಥ **ವುತ್ತನಯೇನ** ಆನೇತ್ವಾ ಕಥನವಸೇನ **ವೇದಿತಬ್ಬಾ**। ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ವುತ್ತಅತ್ಥೋ ಇಧಾಪಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬೋ "ನೇಕ್ಖಮ್ಮಧಾತುಯಾ ಗಹಿತಾಯ ಇತರಾ ದ್ವೇ ಗಹಿತಾವ ಹೋನ್ತೀ"ತಿಆದಿನಾ।

ಸುಞ್ಞತಟ್ಠೇನಾತಿ ಅತ್ತಸುಞ್ಞತಾಯ। ಕಾಮಭವೋ ಕಾಮೋ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ ಸುಞ್ಞತಟ್ಠೇನ ಧಾತು ಚಾತಿ **ಕಾಮಧಾತು**। **ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕನ್ತಿ** ಪಠಮಜ್ಝಾನಭೂಮಿಸಞ್ಞಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ। **ಧಾತುಯಾ ಆಗತಟ್ಠಾನಮ್ಹೀ**ತಿ "ಕಾಮಧಾತು ರೂಪಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ಧಾತುಗ್ಗಹಣೇ ಕತೇ। **ಭವೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬಾ**ತಿ "ಕಾಮಭವೋ ರೂಪಭವೋ"ತಿಆದಿನಾ ಭವವಸೇನ ತದತ್ಥೋ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬೋ, ನ ಯಾಯ ಕಾಯಚಿ ಧಾತುಯಾ ವಸೇನ। ಯದಗ್ಗೇನ ಚ ಧಾತುಯಾ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಭವೇನ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಕಾತಬ್ಬೋ, ತದಗ್ಗೇನ ಭವಸ್ಸ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಧಾತುಯಾ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಕಾತಬ್ಬೋ ಭವವಸೇನ ಧಾತುಯಾ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜನತೋ। ನಿರುಜ್ಝತಿ ಕಿಲೇಸವಟ್ಟಮೇತ್ಥಾತಿ **ನಿರೋಧೋ,** ಸಾ ಏವ ಸುಞ್ಞತಟ್ಠೇನ **ಧಾತೂತಿ ನಿರೋಧಧಾತು,** ನಿಬ್ಬಾನಂ। ನಿರುದ್ಧೇ ಚ ಕಿಲೇಸವಟ್ಟೇ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕವಟ್ಟಾ ನಿರುದ್ಧಾ ಏವ ಹೋನ್ತಿ।

ಹೀನಧಾತುತ್ತಿಕೋ **ಅಭಿಧಮ್ಮೇ** (ಧ॰ ಸ॰ ತಿಕಮಾತಿಕಾ ೧೪) ಹೀನತ್ತಿಕೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬೋತಿ ವುತ್ತಂ **"ಹೀನಾ ಧಾತೂತಿ ದ್ವಾದಸ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ**"ತಿ। ತೇ ಹಿ ಲಾಮಕಟ್ಠೇನ **ಹೀನಧಾತು**। ಹೀನಪಣೀತಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಭವಾತಿ **ಮಜ್ಝಿಮಧಾತು,** ಅವಸೇಸಾ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಾ। ಉತ್ತಮಟ್ಠೇನ ಅತಪ್ಪಕಟ್ಠೇನ ಚ **ಪಣೀತಧಾತು,** ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾ।

ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಾ ವಿಸಯಭೂತಾ ಏತಸ್ಸ ಸನ್ತೀತಿ **ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕೋ,** ಕಾಮರಾಗೋ। **ರೂಪಾರೂಪಭವೇಸೂ**ತಿ ರೂಪಾರೂಪೂಪಪತ್ತಿಭವೇಸು ಯಥಾಧಿಗತೇಸು। ಅನಧಿಗತೇಸು ಪನ ಸೋ ಪತ್ಥನಾ ನಾಮ ನ ಹೋತೀತಿ **ಭವವಸೇನ ಪತ್ಥನಾ**ತಿ ಇಮಿನಾವ ಗಹಿತೋ। **ಝಾನನಿಕನ್ತೀ**ತಿ ರೂಪಾರೂಪಜ್ಝಾನೇಸು ನಿಕನ್ತಿ। **ಭವವಸೇನ ಪತ್ಥನಾ**ತಿ ಭವೇಸು ಪತ್ಥನಾತಿ। ಏವಂ ಚತೂಹಿಪಿ ಪದೇಹಿ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಮಹಗ್ಗತೂಪಪತ್ತಿಭವವಿಸಯಾ, ಮಹಗ್ಗತಕಮ್ಮಭವವಿಸಯಾ, ಭವದಿಟ್ಠಿಸಹಗತಾ, ಭವಪತ್ಥನಾಭೂತಾ ಚ ತಣ್ಹಾ **"ಭವತಣ್ಹಾ**"ತಿ ವುತ್ತಾ। ವಿಭವದಿಟ್ಠಿ **ವಿಭವೋ** ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ, ವಿಭವಸಹಗತಾ ತಣ್ಹಾ **ವಿಭವತಣ್ಹಾ**। ರೂಪಾದಿಪಞ್ಚವತ್ಥು ಕಾಮವಿಸಯಾ ಬಲವರಾಗಭೂತಾ ತಣ್ಹಾ **ಕಾಮತಣ್ಹಾ**ತಿ ಪಠಮನಯೋ, "ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಾ ಕಾಮನೀಯಟ್ಠೇನ ಕಾಮಾ"ತಿ (ಮಹಾನಿ॰ ೧) ವಚನತೋ ತೇ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿವಿಪ್ಪಯುತ್ತಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ತಣ್ಹಾ **ಕಾಮತಣ್ಹಾ**ತಿ ದುತಿಯನಯೋತಿ ಅಯಮೇತೇಸಂ ವಿಸೇಸೋ।

ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಪನಾತಿ ಪನ-ಸದ್ದೋ ವಿಸೇಸತ್ಥಜೋತನೋ, ತೇನ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕರಾಗತೋ ಅಞ್ಞೋಪಿ ಕಾಮಾವಚರಧಮ್ಮವಿಸಯೋ ಲೋಭೋ **ಅಭಿಧಮ್ಮೇ** (ವಿಭ॰ ೯೧೬) "ಕಾಮತಣ್ಹಾ"ತಿ ಆಗತೋತಿ ಇಮಂ ವಿಸೇಸಂ ಜೋತೇತಿ। ತಿಕನ್ತರಮ್ಪಿ ಸಮಾನಂ ತಣ್ಹಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪವತ್ತಿತದೇಸನಾನನ್ತರತಾಯ ತಂ "ವಾರೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತೀತಿ **"ಇಮಿನಾ ವಾರೇನಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಇಮಿನಾ ವಾರೇನಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಪರಿಯಾಯೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ರಜನೀಯಟ್ಠೇನಾತಿ** ಕಾಮನೀಯಟ್ಠೇನ। **ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾತಿ** ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ। **ತತೋತಿ** ಕಾಮತಣ್ಹಾಯ। **ನೀಹರಿತ್ವಾತಿ** ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ। **ಇತರಾ ದ್ವೇ ತಣ್ಹಾತಿ** ರೂಪತಣ್ಹಂ, ಅರೂಪತಣ್ಹಞ್ಚ **ದಸ್ಸೇತಿ।** ಏತೇನ "ಕಾಮತಣ್ಹಾ"ತಿ ಸಾಧಾರಣವಚನಮೇತಂ ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ಲೋಭಸ್ಸ, ತಸ್ಸ ಪನ "ರೂಪತಣ್ಹಾ ಅರೂಪತಣ್ಹಾ"ತಿ ವಿಸೇಸವಚನಂ ಯಥಾ ಕಾಮಗುಣಿಕರಾಗೋ ರೂಪರಾಗೋ ಅರೂಪರಾಗೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ನಿರೋಧತಣ್ಹಾತಿ** ಭವನಿರೋಧೇ ಭವಸಮುಚ್ಛೇದೇ ತಣ್ಹಾ। ಯಸ್ಮಾ ಹಿ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿ ಮನುಸ್ಸತ್ತಭಾವೇ, ಕಾಮಾವಚರದೇವತ್ತಭಾವೇ, ರೂಪಾವಚರಅರೂಪಾವಚರತ್ತಭಾವೇ ಠಿತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಮಾ ಸಮುಚ್ಛೇದೋ ಹೋತೀತಿ ಭವನಿರೋಧಂ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂಸಹಗತಾಪಿ ತಣ್ಹಾ ತಮೇವ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತತೀತಿ।

ವಟ್ಟಸ್ಮಿನ್ತಿ ತಿವಿಧೇಪಿ ವಟ್ಟೇ। ಯಥಾ ತೇ ಹಿ ನಿಸ್ಸರಿತುಂ ಅಪ್ಪದಾನವಸೇನ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕವಟ್ಟೇ ತಂಸಮಙ್ಗಿಸತ್ತಂ ತೇಸಂ ಪರಾಪರುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ **ಸಂಯೋಜೇನ್ತಿ,** ಏವಂ ಕಿಲೇಸವಟ್ಟೇಪೀತಿ। **ಸತೀತಿ** ಪರಮತ್ಥತೋ ವಿಜ್ಜಮಾನೇ। **ರೂಪಾದಿಭೇದೇತಿ** ರೂಪವೇದನಾದಿವಿಭಾಗೇ। **ಕಾಯೇತಿ** ಖನ್ಧಸಮೂಹೇ। **ವಿಜ್ಜಮಾನಾತಿ** ಸತೀ ಪರಮತ್ಥತೋ ಉಪಲಬ್ಭಮಾನಾ। ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪರಿಕಪ್ಪಿತೋ ಹಿ ಅತ್ತಾದಿ ಪರಮತ್ಥತೋ ನತ್ಥಿ, ದಿಟ್ಠಿ ಪನ ಅಯಂ ಅತ್ಥೇವಾತಿ। **ವಿಚಿನನ್ತೋತಿ** ಧಮ್ಮಸಭಾವಂ ವೀಮಂಸನ್ತೋ। **ಕಿಚ್ಛತೀತಿ** ಕಿಲಮತಿ। **ಪರಾಮಸತೀತಿ** ಪರತೋ ಆಮಸತಿ। "ಸೀಲೇನ ಸುದ್ಧಿ, ವತೇನ ಸುದ್ಧೀ"ತಿ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಹಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪರತೋ ಆಮಸತಿ ನಾಮ। **ವೀಸತಿವತ್ಥುಕಾ ದಿಟ್ಠೀತಿ** ರೂಪಾದಿ-ಧಮ್ಮೇ, ಪಚ್ಚೇಕಂ ತೇ ವಾ ನಿಸ್ಸಿತಂ, ತೇಸಂ ವಾ ನಿಸ್ಸಯಭೂತಂ, ಸಾಮಿಭೂತಂ ವಾ ಕತ್ವಾ ಪರಿಕಪ್ಪನವಸೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ ವೀಸತಿವತ್ಥುಕಾ ಅತ್ತದಿಟ್ಠಿ ವೀಸತಿ। **ವಿಮತೀತಿ** ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮ್ಮಾ, ಮಿಚ್ಛಾ ವಾ ಮನನಾಭಾವತೋ ಸಂಸಯಿತಟ್ಠೇನ ಅಮತಿ, ಅಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಪರಿಯಾಸಗ್ಗಾಹೋತಿ** ಅಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ "ಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೋ"ತಿ ವಿಪರೀತಗ್ಗಾಹೋ।

ಚಿರಪಾರಿವಾಸಿಯಟ್ಠೇನಾತಿ ಚಿರಪರಿವುತ್ಥತಾಯ ಪುರಾಣಭಾವೇನ। **ಆಸವನಟ್ಠೇನಾತಿ** ಸನ್ದನಟ್ಠೇನ, ಪವತ್ತನಟ್ಠೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸವತೀತಿ** ಪವತ್ತತಿ। ಅವಧಿಅತ್ಥೋ **ಆ**-ಕಾರೋ, **ಅವಧಿ** ಚ ಮರಿಯಾದಾಭಿವಿಧಿಭೇದತೋ ದುವಿಧೋ। ತತ್ಥ **ಮರಿಯಾದೋ** ಕಿರಿಯಂ ಬಹಿ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತತಿ ಯಥಾ "ಆ ಪಾಟಲಿಪುತ್ತಾ ವುಟ್ಠೋ ದೇವೋ"ತಿ। **ಅಭಿವಿಧಿ** ಕಿರಿಯಂ ಬ್ಯಾಪೇತ್ವಾ ಪವತ್ತತಿ ಯಥಾ "ಆ ಭವಗ್ಗಾ ಭಗವತೋ ಯಸೋ ಪವತ್ತೋ"ತಿ। ಅಭಿವಿಧಿಅತ್ಥೋ ಅಯಂ ಆ-ಕಾರೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಕತ್ಥಚಿ ದ್ವೇ ಆಸವಾ ಆಗತಾತಿ ವಿನಯಪಾಳಿಂ (ಪಾರಾ॰ ೩೯) ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ತತ್ಥ ಹಿ "ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾನಂ ಆಸವಾನಂ ಸಂವರಾಯ, ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾನಂ ಆಸವಾನಂ ಪಟಿಘಾತಾಯಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೯) ದ್ವಿಧಾ ಆಸವಾ ಆಗತಾತಿ। **ಕತ್ಥಚೀತಿ** ತಿಕನಿಪಾತೇ ಆಸವಸುತ್ತೇ, (ಇತಿವು॰ ೫೬; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೬೩) ಅಞ್ಞೇಸು ಚ ಸಳಾಯತನಸುತ್ತಾದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೩೨೧)। ಸಳಾಯತನಸುತ್ತೇಸುಪಿ ಹಿ "ತಯೋಮೇ ಆವುಸೋ ಆಸವಾ ಕಾಮಾಸವೋ ಭವಾಸವೋ ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋ"ತಿ ತಯೋ ಏವ ಆಗತಾತಿ। ನಿರಯಂ ಗಮೇನ್ತೀತಿ **ನಿರಯಗಾಮಿನೀಯಾ।** ಯಸ್ಮಾ ಇಧ ಸಾಸವಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಂ ಕಮ್ಮಂ ಆಸವಪರಿಯಾಯೇನ ದೇಸಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ಪಞ್ಚಗತಿಸಂವತ್ತನೀಯಭಾವೇನ ಆಸವಾ ಆಗತಾ। **ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಙ್ಗೀತಿಸುತ್ತೇ ತಯೋ** ಆಗತಾತಿ। ಏತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞೇಸು ಚ ಆ ಭವಗ್ಗಂ ಆ ಗೋತ್ರಭುಂ ಪವತ್ತನ್ತೇಸು ಮಾನಾದೀಸು ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸು ಅತ್ತತ್ತನಿಯಾದಿಗ್ಗಾಹವಸೇನ, ಅಭಿಬ್ಯಾಪನಮದಕರಣವಸೇನ ಆಸವಸದಿಸತಾ ಚ ಏತೇಸಂಯೇವ, ನ ಅಞ್ಞೇಸಂ, ತಸ್ಮಾ ಏತೇಸ್ವೇವ ಆಸವ-ಸದ್ದೋ ನಿರುಳ್ಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ನ ಚೇತ್ಥ "ದಿಟ್ಠಾಸವೋ ನಾಗತೋ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತಬ್ಬಂ ಭವತಣ್ಹಾಯ, ಭವದಿಟ್ಠಿಯಾಪಿ ಭವಾಸವಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಗಹಿತತ್ತಾ। **ಕಾಮಾಸವೋ ನಾಮ** ಕಾಮನಟ್ಠೇನ, ಆಸವನಟ್ಠೇನ ಚ। **ವುತ್ತಾಯೇವ ಅತ್ಥತೋ ನಿನ್ನಾನಾಕರಣತೋ।**

ಕಾಮೇ ಏಸತಿ ಗವೇಸತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ಕಾಮೇಸನಾ,** ಕಾಮಾನಂ ಅಭಿಪತ್ಥನಾವಸೇನ, ಪರಿಯೇಟ್ಠಿವಸೇನ, ಪರಿಭುಞ್ಜನವಸೇನ ವಾ ಪವತ್ತರಾಗೋ। **ಭವೇಸನಾ** ಪನ ಭವಪತ್ಥನಾ, ಭವಾಭಿರತಿಭವಜ್ಝೋಸಾನವಸೇನ ಪವತ್ತರಾಗೋ । **ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಸಮ್ಮತಸ್ಸಾತಿ** ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯೇಹಿ ಪರಿಕಪ್ಪಿತಸ್ಸ, ಸಮ್ಭಾವಿತಸ್ಸ ಚ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸಾತಿ** ತಪೋಪಕ್ಕಮಸ್ಸ। **ತದೇಕಟ್ಠನ್ತಿ** ತಾಹಿ ರಾಗದಿಟ್ಠೀಹಿ ಸಹಜೇಕಟ್ಠಂ। **ಕಮ್ಮನ್ತಿ** ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಂ। ತಮ್ಪಿ ಹಿ ಕಾಮಾದಿಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನಾಧಿಟ್ಠಾನಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಂ “ಏಸತೀ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅನ್ತಗ್ಗಾಹಿಕಾ ದಿಟ್ಠೀತಿ** ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಮೇತಂ। ಯಾ ಕಾಚಿ ಪನ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ತಪೋಪಕ್ಕಮಹೇತುಕಾ **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇಸನಾ** ಏವ।

ಆಕಾರಸಣ್ಠಾನನ್ತಿ ವಿಸಿಟ್ಠಾಕಾರಾವಟ್ಠಾನಂ **ಕಥಂವಿಧನ್ತಿ** ಹಿ ಕೇನ ಪಕಾರೇನ ಸಣ್ಠಿತಂ, ಸಮವಟ್ಠಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸದ್ದತ್ಥತೋ ಪನ ವಿದಹನಂ ವಿಸಿಟ್ಠಾಕಾರೇನ ಅವಟ್ಠಾನಂ **ವಿಧಾ,** ವಿಧೀಯತಿ ವಿಸದಿಸಾಕಾರೇನ ಠಪೀಯತೀತಿ **ವಿಧಾ,** ಕೋಟ್ಠಾಸೋ। ವಿದಹನತೋ ಹೀನಾದಿವಸೇನ ವಿವಿಧೇನಾಕಾರೇನ ದಹನತೋ ಉಪಧಾರಣತೋ **ವಿಧಾ,** ಮಾನೋವ। **ಸೇಯ್ಯಸದಿಸಹೀನಾನಂ ವಸೇನಾತಿ** ಸೇಯ್ಯಸದಿಸಹೀನಭಾವಾನಂ ಯಾಥಾವಾ' ಯಾಥಾವಭೂತಾನಂ ವಸೇನ। **ತಯೋ ಮಾನಾ ವುತ್ತಾ** ಸೇಯ್ಯಸ್ಸೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಾ। ಏಸ ನಯೋ ಸದಿಸಹೀನೇಸುಪಿ। ತೇನಾಹ **“ಅಯಞ್ಹಿ ಮಾನೋ”**ತಿಆದಿ। ಇದಾನಿ ಯಥಾಉದ್ದಿಟ್ಠೇ ನವವಿಧೇಪಿ ಮಾನೇ ವತ್ಥುವಿಭಾಗೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ತತ್ಥಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ರಾಜೂನಞ್ಚೇವ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಞ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ** ಕಸ್ಮಾ? ತೇ ವಿಸೇಸತೋ ಅತ್ತಾನಂ ಸೇಯ್ಯತೋ ದಹನ್ತೀತಿ। ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ರಾಜಾ ಹೀ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಕೋ ಮಯಾ ಸದಿಸೋ ಅತ್ಥೀತಿ ಕೋ**-ಸದ್ದೋ ಪಟಿಕ್ಖೇಪತ್ಥೋ, ಅಞ್ಞೋ ಸದಿಸೋ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಏತೇಸಂಯೇವಾತಿ** ರಾಜೂನಂ, ಪಬ್ಬಜಿತಾನಞ್ಚ। **ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ** ಸೇಟ್ಠವತ್ಥುಕತ್ತಾ ತಸ್ಸ। “ಹೀನೋಹಮಸ್ಮೀ”ತಿ ಮಾನೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

“ಕೋ ಮಯಾ ಸದಿಸೋ ಅಞ್ಞೋ ರಾಜಪುರಿಸೋ ಅತ್ಥೀ”ತಿ ವಾ **“ಮಯ್ಹಂ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಕಿಂ ನಾನಾಕರಣ”ನ್ತಿ** ವಾ **“ಅಮಚ್ಚೋ ತಿ ನಾಮಾಮೇವ...ಪೇ॰... ನಾಮಾಹ”ನ್ತಿ ವಾತಿ** ಸದಿಸಸ್ಸ ಸೇಯ್ಯಮಾನಾದೀನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಪವತ್ತಿಆಕಾರದಸ್ಸನಂ।

ದಾಸಾದೀನನ್ತಿ ಆದಿ-ಸದ್ದೇನ ಭತಿಕ ಕಮ್ಮಕರಾದೀನಂ ಪರಾಧೀನವುತ್ತಿಕಾನಂ ಗಹಣಂ । **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ವಾ ಗಹಿತೇ ಏವ “ಪುಕ್ಕುಸಚಣ್ಡಾಲಾದಯೋಪೀ”ತಿ ಸಯಮೇವ ದಸ್ಸೇತಿ। ನನು ಚ ಮಾನೋ ನಾಮಾಯಂ ಸಂಪಗ್ಗಹರಸೋ, ಸೋ ಕಥಂ ಓಮಾನೇ ಸಮ್ಭವತೀತಿ? ಸೋಪಿ ಅವಕರಣಮುಖೇನ ವಿಧಾನವತ್ಥುನಾ ಪಗ್ಗಣ್ಹನವಸೇನೇವ ಪವತ್ತತೀತಿ ನಾಯಂ ವಿರೋಧೋ। ತೇನೇವಾಹ “ಕಿಂ ದಾಸೋ ನಾಮ ಅಹನ್ತಿ ಏತೇ ಮಾನೇ ಕರೋತೀ”ತಿ। ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ ಯಾಥಾವಮಾನತಾ ವುತ್ತಾ।

ಯಾಥಾವಮಾನಾ ಭವನಿಕನ್ತಿ ವಿಯ, ಅತ್ತದಿಟ್ಠಿ ವಿಯ ಚ ನ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಾ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ನ ಅಪಾಯಗಮನೀಯಾ। ಯಥಾಭೂತವತ್ಥುಕತಾಯ ಹಿ ತೇ ಯಾಥಾವಮಾನಾ। **“ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗವಜ್ಝಾ”**ತಿ ಚ ತಸ್ಸ ಅನವಸೇಸಪ್ಪಹಾಯಿತಾಯ ವುತ್ತಂ। ದುತಿಯತತಿಯಮಗ್ಗೇಹಿ ಚ ತೇ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಪಹೀಯನ್ತಿ, ಯೇ ಓಳಾರಿಕತರಾ, ಓಳಾರಿಕತಮಾ ಚ। ಮಾನೋ ಹಿ “ಅಹಂ ಅಸ್ಮೀ”ತಿ ಪವತ್ತಿಯಾ ಉಪರಿಮಗ್ಗೇಸು ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಉಜುವಿಪಚ್ಚನೀಕೋ ಹುತ್ವಾ ಪಹೀಯತಿ। **ಅಯಾಥಾವಮಾನಾ ನಾಮ** ಅಯಥಾಭೂತವತ್ಥುಕತಾಯ, ತೇನೇವ ತೇ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಭಾವೇನ **ಪಠಮಮಗ್ಗವಜ್ಝಾ** ವುತ್ತಾ।

ಅತತಿ ಸತತಂ ಗಚ್ಛತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ **ಅದ್ಧಾ,** ಕಾಲೋತಿ ಆಹ **“ತಯೋ ಅದ್ಧಾತಿ ತಯೋ ಕಾಲಾ”**ತಿ। **ಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯೇನಾತಿ** ಭದ್ದೇಕರತ್ತಸುತ್ತಾದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೮೩) ಆಗತನಯೇನ। ತತ್ಥ ಹಿ “ಯೋ ಚಾವುಸೋ ಮನೋ, ಯೇ ಚ ಧಮ್ಮಾ, ಉಭಯಮೇತಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಚೇ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಛನ್ದರಾಗಪಟಿಬದ್ಧಂ ಹೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಛನ್ದರಾಗಪಟಿಬದ್ಧತ್ತಾ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ತದಭಿನನ್ದತಿ, ತದಭಿನನ್ದನ್ತೋ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಂಹೀರತೀ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೮೪) ಅದ್ಧಾಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಸನ್ಧಾಯ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **“ಪಟಿಸನ್ಧಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ”**ತಿಆದಿ। **ತದನ್ತರನ್ತಿ** ತೇಸಂ ಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧೀನಂ ವೇಮಜ್ಝಂ **ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೋ ಅದ್ಧಾ,** ಯೋ ಪುಬ್ಬನ್ತಾಪರನ್ತಾನಂ ವೇಮಜ್ಝತಾಯ “ಪುಬ್ಬನ್ತಾಪರನ್ತೇ ಕಙ್ಖತಿ, (ಧ॰ ಸ॰ ೧೧೦೩) ಪುಬ್ಬನ್ತಾಪರನ್ತೇ ಅಞ್ಞಾಣ”ನ್ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೦೬೭,

೧೧೦೬, ೧೧೨೮) ಏವಮಾದೀಸು “ಪುಬ್ಬನ್ತಾಪರನ್ತೋ”ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। ಭಙ್ಗೋ ಧಮ್ಮೋ ಅತೀತಂಸೇನ ಸಙ್ಗಹಿತೋತಿ ಆಹ **“ಭಙ್ಗತೋ ಉದ್ಧಂ ಅತೀತೋ ಅದ್ಧಾ ನಾಮಾ”**ತಿ। ತಥಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ಧಮ್ಮೋ ಅನಾಗತಂಸೇನ ಸಙ್ಗಹಿತೋತಿ ಆಹ **“ಉಪ್ಪಾದತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನಾಗತೋ ಅದ್ಧಾ ನಾಮಾ”**ತಿ। **ಖಣತ್ತಯೇ**ತಿ ಉಪ್ಪಾದೋ, ಠಿತಿ, ಭಙ್ಗೋತಿ ತೀಸು ಖಣೇಸು। ಯದಾ ಹಿ ಧಮ್ಮೋ ಹೇತುಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಸಮವಾಯೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಯದಾ ಚ ವೇತಿ, ಇತಿ ದ್ವೀಸುಪಿ ಖಣೇಸು ಠಿತಿಕ್ಖಣೇ ವಿಯ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೋತಿ। ಧಮ್ಮಾನಞ್ಹಿ ಪಾಕಭಾವೂಪಾಧಿಕಂ ಪತ್ತಬ್ಬಂ **ಉದಯೋ,** ವಿದ್ಧಂಸಭಾವೂಪಾಧಿಕಂ **ವಯೋ,** ತದುಭಯವೇಮಜ್ಝಂ **ಠಿತಿ**। ಯದಿ ಏವಂ ಅದ್ಧಾ ನಾಮಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಏವ ಆಪನ್ನೋತಿ? ನ ಧಮ್ಮೋ, ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪನ ಅವತ್ಥಾಭೇದೋ, ತಞ್ಚ ಉಪಾದಾಯ ಲೋಕೇ ಕಾಲಸಮಞ್ಞಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಅತೀತಾದಿಭೇದೋ ಚ ನಾಮ ಅಯ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಇಧಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ। **ತೇನೇವ ವೋಹಾರೇನಾ**ತಿ ತಂ ತಂ ಅವತ್ಥಾವಿಸೇಸಂ ಉಪಾದಾಯ ಧಮ್ಮೋ “ಅತೀತೋ ಅನಾಗತೋ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೋ”ತಿ ಯೇನ ವೋಹಾರೇನ ವೋಹರೀಯತಿ, ಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಮತ್ತತಾಯ ಹಿ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅವಿಜ್ಜಮಾನೋಪಿ ಕಾಲೋ ತಸ್ಸೇವ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಅವತ್ಥಾವಿಸೇಸಂ ಉಪಾದಾಯ ತೇನೇವ ವೋಹಾರೇನ “ಅತೀತೋ ಅದ್ಧಾ”ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೋ।

ಅನ್ತ-ಸದ್ದೋ ಲೋಕೇ ಪರಿಯೋಸಾನೇ, ಕೋಟಿಯಂ ನಿರುಳ್ಹೋತಿ ತದತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಅನ್ತೋಯೇವ ಅನ್ತೋ”**ತಿ ಆಹ, ಕೋಟಿ ಅನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಭಾಗೋ**ತಿ ಪಾರಿಮನ್ತೋ। ಅಮತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಭವಪ್ಪಬನ್ಧೋ ನಿಟ್ಠಾನಂ ಏತ್ಥಾತಿ **ಅನ್ತೋ,** ಕೋಟಿ। ಅಮನಂ ನಿಟ್ಠಾನಗಮನನ್ತಿ **ಅನ್ತೋ,** ಓಸಾನಂ। ಸೋ ಪನ “ಏಸೇವನ್ತೋ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೯೩; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೫೧) ವುತ್ತತ್ತಾ ದುಕ್ಖಣ್ಣವಸ್ಸ ಪಾರಿಮನ್ತೋತಿ ಆಹ **“ಪರಭಾಗೋ”**ತಿ। ಅಮ್ಮತಿ ಪರಿಭುಯ್ಯತಿ ಹೀಳೀಯತೀತಿ **ಅನ್ತೋ,** ಲಾಮಕೋ। ಅಮ್ಮತಿ ಭಾಗಸೋ ಞಾಯತೀತಿ **ಅನ್ತೋ,** ಅಂಸೋತಿ ಆಹ **“ಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಅನ್ತೋ”**ತಿ। ಸನ್ತೋ ಪರಮತ್ಥತೋ ವಿಜ್ಜಮಾನೋ ಕಾಯೋ ಧಮ್ಮಸಮೂಹೋತಿ **ಸಕ್ಕಾಯೋ,** ಖನ್ಧಾ, ತೇ ಪನ ಅರಿಯಸಚ್ಚಭೂತಾ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ವುತ್ತಂ **“ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ”**ತಿ। **ಪುರಿಮತಣ್ಹಾ**ತಿ ಯೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಕಾ, ತನ್ನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋ ಪಗೇವ ಸಿದ್ಧಾ ತಣ್ಹಾ। **ಅಪ್ಪವತ್ತಿಭೂತ**ನ್ತಿ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ ತದುಭಯಂ ಏತ್ಥಾತಿ ತೇಸಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ। ಯದಿ “ಸಕ್ಕಾಯೋ ಅನ್ತೋ”ತಿಆದಿನಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿಭತ್ತಿತಾಯ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಾದಯೋ ಗಹಿತಾ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಮಗ್ಗೋ ನ ಗಹಿತೋತಿ ಆಹ **“ಮಗ್ಗೋ ಪನಾ”**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಉಪಾಯತ್ತಾ**ತಿ ಉಪಾಯಭಾವತೋ, ಸಮ್ಪಾಪಕಹೇತುಭಾವತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಯದಿ ಪನ ಹೇತುಮನ್ತಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಹೇತು ಗಹಿತೋ ಹೋತಿ, ನನು ಏವಂ ಸಕ್ಕಾಯಗ್ಗಹಣೇನೇವ ತಸ್ಸ ಹೇತುಭೂತೋ ಸಕ್ಕಾಯಸಮುದಯೋ ಗಹಿತೋ ಹೋತೀತಿ? ತಸ್ಸ ಗಹಣೇ ಸಙ್ಖತದುಕೋ ವಿಯ, ಸಪ್ಪಚ್ಚಯದುಕೋ ವಿಯ ಚ ದುಕೋವಾಯಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ನ ತಿಕೋ। ಯಥಾ ಪನ ಸಕ್ಕಾಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾಯಸಮುದಯೋಪಿ ಗಹಿತೋ, ಏವಂ ಸಕ್ಕಾಯನಿರೋಧಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾಯನಿರೋಧುಪಾಯೋ ಗಯ್ಹೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಸತಿ ಚತುಕ್ಕೋ ಅಯಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ನ ತಿಕೋ, ತಸ್ಮಾ ಹೇತುಮನ್ತಗ್ಗಹಣೇನ ಹೇತುಗ್ಗಹಣಂ ನ ಚಿನ್ತೇತಬ್ಬಂ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಯುತ್ತೋ ಸಿಯಾ - ಇಧ ಸಕ್ಕಾಯಸಕ್ಕಾಯಸಮುದಯಾ ಅನಾದಿಕಾಲಿಕಾ, ಅಸತಿ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಯಂ ಪಚ್ಚಯಾನುಪರಮೇನ ಅಪರಿಯನ್ತಾ ಚ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪನ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ನಿಚ್ಚತಾಯ ಏವ ಸಬ್ಬದಾಭಾವೀತಿ ಅನಾದಿಕಾಲಿಕೋ, ಅಪರಿಯನ್ತೋ ಚ। ಇತಿ ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಮಹಾಥೇರೋ ಇಮಾಯ ಸಭಾಗತಾಯ “ತಯೋ ಅನ್ತಾ”ತಿ ತಿಕಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ । ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಪನ ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ಲಬ್ಭಮಾನೋ ನ ತಥಾತಿ ತಸ್ಸ ಅತಿವಿಯ ದುಲ್ಲಭಪಾತುಭಾವತಂ ದೀಪೇತುಂ ತಿಕತೋ ಬಹಿಕತೋತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ತನೋಮತಿ।

ದುಕ್ಖತಾತಿ ದುಕ್ಖಭಾವೋ, ದುಕ್ಖಂಯೇವ ವಾ ಯಥಾ ದೇವೋ ಏವ ದೇವತಾ। ದುಕ್ಖ-ಸದ್ದೋ ಚಾಯಂ ಅದುಕ್ಖಸಭಾವೇಸುಪಿ ಸುಖುಪೇಕ್ಖಾಸು ಕಞ್ಚಿ ಅನಿಟ್ಠತಾವಿಸೇಸಂ ಉಪಾದಾಯ ಪವತ್ತತೀತಿ ತತೋ ನಿವತ್ತೇನ್ತೋ ಸಭಾವದುಕ್ಖವಾಚಿನಾ ಏಕೇನ ದುಕ್ಖ-ಸದ್ದೇನ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ **“ದುಕ್ಖದುಕ್ಖತಾ”**ತಿ ಆಹ। ಭವತಿ ಹಿ ಏಕನ್ತತೋ ತಂಸಭಾವೇಪಿ ಅತ್ಥೇ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಸದಿಸತಾಲೇಸೇನ ಬ್ಯಭಿಚಾರಾಸಙ್ಕಾತಿ ವಿಸೇಸಿತಬ್ಬತಾ ಯಥಾ “ರೂಪರೂಪಂ ತಿಲತೇಲ”ನ್ತಿ (ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಪಕಿಣ್ಣಕಥಾ) ಚ। **ಸಙ್ಖಾರಭಾವೇನಾ**ತಿ ಸಙ್ಖತಭಾವೇನ। ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸಙ್ಖರೀಯನ್ತೀತಿ **ಸಙ್ಖಾರಾ,** ಅದುಕ್ಖಮಸುಖವೇದನಾ। ಸಙ್ಖರಿಯಮಾನತ್ತಾ ಏವ

ಹಿ ಅಸಾರಕತಾಯ ಪರಿದುಬ್ಬಲಭಾವೇನ ಭಙ್ಗಭಙ್ಗಾಭಿಮುಖಕ್ಖಣೇಸು ವಿಯ ಅತ್ತಲಾಭಕ್ಖಣೇಪಿ ವಿಬಾಧಪ್ಪತ್ತಾ ಏವ ಹುತ್ವಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ಆಹ **"ಸಙ್ಖತತ್ತಾ ಉಪ್ಪಾದಜರಾಭಙ್ಗಪೀಳಿತಾ"**ತಿ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಕಾರಣತೋ। **ಅಞ್ಞದುಕ್ಖಸಭಾವವಿರಹತೋ**ತಿ ದುಕ್ಖದುಕ್ಖತಾವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖತಾಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸಭಾವಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। **ವಿಪರಿಣಾಮೇ**ತಿ ಪರಿಣಾಮೇ, ವಿಗಮೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಂ** "ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖಾತಿ ನತ್ಥಿಭಾವೋ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ। ಅಪರಿಞ್ಞಾತವತ್ಥುಕಾನಞ್ಹಿ ಸುಖವೇದನುಪರಮೋ ದುಕ್ಖತೋ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ ಪಿಯವಿಪ್ಪಯೋಗೇನ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ। ತೇನಾಹ **"ಸುಖಸ್ಸ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೋ ಪದೇಸನಿಸ್ಸಿತೋ ವೇದನಾವಿಸೇಸಮತ್ತವಿಸಯತ್ತಾತಿ ಅನವಸೇಸತೋ ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಪಿಚಾ"**ತಿ ದುತಿಯನಯೋ ವುತ್ತೋ। ನನು ಚ "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೭೮) ವಚನತೋ ಸುಖದುಕ್ಖವೇದನಾನಮ್ಪಿ ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖತಾ ಆಪನ್ನಾತಿ ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ಸಾ ಪನ ಸಾಮಞ್ಞಜೋತನಾಅಪವಾದಭೂತೇನ ಇತರದುಕ್ಖತಾವಚನೇನ ನಿವತ್ತೀಯತೀತಿ ನಾಯಂ ವಿರೋಧೋ। ತೇನೇವಾಹ **"ಠಪೇತ್ವಾ ದುಕ್ಖವೇದನಂ ಸುಖವೇದನಞ್ಚಾ"**ತಿ।

ಮಿಚ್ಛಾಸಭಾವೋತಿ "ಹಿತಸುಖಾವಹೋ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಂ ಆಸೀಸಿತೋಪಿ ತಥಾ ಅಭಾವತೋ, ಅಸುಭಾದೀಸುಯೇವ "ಸುಭ"ನ್ತಿಆದಿವಿಪರೀತಪ್ಪವತ್ತಿತೋ ಚ ಮಿಚ್ಛಾಸಭಾವೋ, ಮುಸಾಸಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮಾತುಘಾತಕಾದೀಸು ಪವತ್ತಮಾನಾಪಿ ಹಿ ಹಿತಸುಖಂ ಇಚ್ಛನ್ತಾವ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ತೇ ಧಮ್ಮಾ "ಹಿತಸುಖಾವಹಾ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಆಸೀಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಥಾ ಅಸುಭಾಸುಖಾನಿಚ್ಚಾನತ್ತೇಸು ಸುಭಾದಿವಿಪರಿಯಾಸದಳ್ಹತಾಯ ಆನನ್ತರಿಯಕಮ್ಮನಿಯತಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠೀಸು ಪವತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ತೇ ಧಮ್ಮಾ ಅಸುಭಾದೀಸು ಸುಭಾದಿವಿಪರೀತಪ್ಪವತ್ತಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ। ವಿಪಾಕದಾನೇ ಸತಿ ಖನ್ಧಭೇದಾನನ್ತರಮೇವ ವಿಪಾಕದಾನತೋ **ನಿಯತೋ,** ಮಿಚ್ಛತ್ತೋ ಚ ಸೋ ನಿಯತೋ ಚಾತಿ **ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯತೋ।** ಅನೇಕೇಸು ಆನನ್ತರಿಯೇಸು ಕತೇಸು ಯಂ ತತ್ಥ ಬಲವಂ, ತಂ ವಿಪಚ್ಚತಿ, ನ ಇತರಾನೀತಿ ಏಕನ್ತವಿಪಾಕಜನಕತಾಯ ನಿಯತತಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುನ್ತಿ **"ವಿಪಾಕದಾನೇ ಸತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಖನ್ಧಭೇದಾನನ್ತರ**ನ್ತಿ ಚುತಿಅನನ್ತರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚುತಿ ಹಿ ಮರಣನಿದ್ದೇಸೇ "ಖನ್ಧಾನಂ ಭೇದೋ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೯೦; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೨೩; ೩.೩೭೩; ವಿಭ॰ ೧೯೩) ವುತ್ತಾ, ಏತೇನ ವಚನೇನ ಸತಿ ಫಲದಾನೇ ಚುತಿಅನನ್ತರೋ ಏವ ಏತೇಸಂ ಫಲಕಾಲೋ, ನ ಅಞ್ಞೋತಿ ಫಲಕಾಲನಿಯಮೇನ ನಿಯತತಾ ವುತ್ತಾ ಹೋತಿ, ನ ಫಲದಾನನಿಯಮೇನಾತಿ ನಿಯತಫಲಕಾಲಾನಂ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಉಪಪಜ್ಜವೇದನೀಯಾನಂ, ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಾನಮ್ಪಿ ನಿಯತತಾ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ವಿಪಾಕಧಮ್ಮಧಮ್ಮಾನಂ ಪಚ್ಚಯನ್ತರವಿಕಲತಾದೀಹಿ ಅವಿಪಚ್ಚಮಾನಾನಮ್ಪಿ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವೇನ ವಿಪಾಕಧಮ್ಮತಾ ವಿಯ ಬಲವತಾ ಆನನ್ತರಿಯೇನ ವಿಪಾಕೇ ದಿನ್ನೇ ಅವಿಪಚ್ಚಮಾನಾನಮ್ಪಿ ಆನನ್ತರಿಯಾನಂ ಫಲದಾನೇ ನಿಯತಸಭಾವಾ, ಆನನ್ತರಿಯಸಭಾವಾ ಚ ಪವತ್ತೀತಿ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವೇನ ಫಲದಾನನಿಯಮೇನೇವ ನಿಯತತಾ, ಆನನ್ತರಿಯತಾ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅವಸ್ಸಞ್ಚ ನಿಯತಸಭಾವಾ, ಆನನ್ತರಿಯಸಭಾವಾ ಚ ತೇಸಂ ಪವತ್ತೀತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಬ್ಬಮೇತಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಬಲವತೋ ಆನನ್ತರಿಯಸ್ಸ ಅಭಾವೇ ಚುತಿಅನನ್ತರಂ ಏಕನ್ತೇನ ಫಲದಾನತೋ।

ನನು ಏವಂ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಉಪಪಜ್ಜವೇದನೀಯಾನಂ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ವಿಪಾಕದಾಯಕೇ ಅಸತಿ ಚುತಿಅನನ್ತರಮೇವ ಏಕನ್ತೇನ ಫಲದಾನತೋ ಆನನ್ತರಿಯಸಭಾವಾ, ನಿಯತಸಭಾವಾ ಚ ಪವತ್ತಿ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ? ನಾಪಜ್ಜತಿ ಅಸಮಾನಜಾತಿಕೇನ ಚೇತೋಪಣಿಧಿವಸೇನ, ಉಪಘಾತಕೇನ ಚ ನಿವತ್ತೇತಬ್ಬವಿಪಾಕತ್ತಾ ಅನನ್ತರೇಕನ್ತಫಲದಾಯಕತ್ತಾಭಾವಾ, ನ ಪನ ಆನನ್ತರಿಯಾನಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದೀನಂ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಾದೀನಿ ವಿಯ ಅಸಮಾನಜಾತಿಕಂ ಫಲನಿವತ್ತಕಂ ಅತ್ಥಿ ಸಬ್ಬಾನನ್ತರಿಯಾನಂ ಅವೀಚಿಫಲತ್ತಾ, ನ ಚ ಹೇಟ್ಠೂಪಪತ್ತಿಂ ಇಚ್ಛತೋ ಸೀಲವತೋ ಚೇತೋಪಣಿಧಿ ವಿಯ ಉಪರೂಪಪತ್ತಿಜನಕಕಮ್ಮಬಲಂ ಆನನ್ತರಿಯಬಲಂ ನಿವತ್ತೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಚೇತೋಪಣಿಧಿ ಅತ್ಥಿ ಅನಿಚ್ಛನ್ತಸ್ಸೇವ ಅವೀಚಿಪಾತನತೋ, ನ ಚ ಆನನ್ತರಿಯುಪಘಾತಕಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಮ್ಮಂ ಅತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂಯೇವ ಅನನ್ತರೇಕನ್ತವಿಪಾಕಜನಕಸಭಾವಾ ಪವತ್ತೀತಿ। ಅನೇಕಾನಿ ಚ ಆನನ್ತರಿಯಾನಿ ಕತಾನಿ ಏಕನ್ತೇ ವಿಪಾಕೇ ನಿಯತತ್ತಾ ಉಪರತಾವಿಪಚ್ಚನಸಭಾವಾಸಙ್ಕತ್ತಾ ನಿಚ್ಛಿತಾನಿ ಸಭಾವತೋ ನಿಯತಾನೇವ। ಚುತಿಅನನ್ತರಂ ಪನ ಫಲಂ **ಅನನ್ತರಂ** ನಾಮ, ತಸ್ಮಿಂ ಅನನ್ತರೇ ನಿಯುತ್ತಾನಿ, ತನ್ನಿಬ್ಬತ್ತನೇನ ಅನನ್ತರಕರಣಸೀಲಾನಿ ಅನನ್ತರಪಯೋಜನಾನಿ ಚಾತಿ ಸಭಾವತೋ

ಆನನ್ತರಿಯಾನೇವ ಚ ಹೋನ್ತಿ। ತೇಸು ಪನ ಸಮಾನಸಭಾವೇಸು ಏಕೇನ ವಿಪಾಕೇ ದಿನ್ನೇ ಇತರಾನಿ ಅತ್ತನಾ ಕಾತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ತೇನೇವ ಕತತ್ತಾ ನ ದುತಿಯಂ ತತಿಯಞ್ಚ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಕರೋನ್ತಿ, ನ ಸಮತ್ಥತಾವಿಘಾತತ್ತಾತಿ ನತ್ಥಿ ತೇಸಂ ನಿಯತಾನನ್ತರಿಯತಾನಿವತ್ತೀತಿ। ನ ಹಿ ಸಮಾನಸಭಾವಂ ಸಮಾನಸಭಾವಸ್ಸ ಸಮತ್ಥತಂ ವಿಹನತೀತಿ। ಏಕಸ್ಸ ಪನ ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾನೀತಿ। **ಸಮ್ಮಾಸಭಾವೇತಿ** ಸಚ್ಚಸಭಾವೇ। ನಿಯತೋ ಏಕನ್ತಿಕೋ ಅನನ್ತರಮೇವ ಫಲದಾನೇನಾತಿ **ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯಮತೋ। ನ ನಿಯತೋತಿ** ಉಭಯಥಾಪಿ ನ ನಿಯತೋ। **ಅವಸೇಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾನನ್ತಿ** ಕಿಲೇಸಾನನ್ತರಿಯಕಮ್ಮನಿಯ್ಯಾನಿಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ।

ತಮನ್ಧಕಾರೋತಿ ತಮೋ ಅನ್ಧಕಾರೋತಿ ಪದವಿಭಾಗೋ। **ಅವಿಜ್ಜಾ ತಮೋ ನಾಮ** ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಛಾದನಟ್ಠೇನ। ತೇನೇವಾಹ "ತಮೋ ವಿಹತೋ, ಆಲೋಕೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೮೪; ಪಾರಾ॰ ೧೨), ತಮೋಕ್ಖನ್ಧೋ ಪದಾಲಿತೋ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೪) ಚ ಆದಿ। **ಅವಿಜ್ಜಾಸೀಸೇನ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ವುತ್ತಾ** ಮಹತಾ ಸಮ್ಮೋಹೇನ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಅವಿಯುಜ್ಜನತೋ। **ಆಗಮ್ಮಾತಿ** ಪತ್ವಾ। **ಕಙ್ಖತೀತಿ** "ಅಹೋಸಿಂ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಅತೀತಮದ್ಧಾನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೨೦) ಕಙ್ಖಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ ಸಂಸಯಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। **ಅಧಿಮುಚ್ಚಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ** ಪಸಾದಾಧಿಮೋಕ್ಖವಸೇನ ಅಧಿಮುಚ್ಚಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ನ ಸಮ್ಪಸೀದತೀ"**ತಿ। ಯಾವತ್ತಕಞ್ಹಿ ಯಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ನ ವಿಗಚ್ಛತಿ, ತಾವ ತತ್ಥ ಸದ್ಧಾಧಿಮೋಕ್ಖೋ ಅನವಸರೋವ। ನ ಕೇವಲಂ ಸದ್ಧಾಧಿಮೋಕ್ಖೋ, ನಿಚ್ಛಯಾಧಿಮೋಕ್ಖೋಪಿ ತತ್ಥ ನ ಪತಿಟ್ಠಹತಿ ಏವ।

ನ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬಾನೀತಿ "ಇಮಾನಿ ಮಯಾ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬಾನೀ"ತಿ ಏವಂ ಕತ್ಥಚಿ ರಕ್ಖಾಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ ಪರತೋ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬಸ್ಸೇವ ಅಭಾವತೋ। **ಸತಿಯಾ ಏವ ರಕ್ಖಿತಾನೀತಿ** ಮುಟ್ಠಸ್ಸಚ್ಚಸ್ಸ ಬೋಧಿಮೂಲೇ ಏವ ಸವಾಸನಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಸತಿಯಾ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬಾನಿ ನಾಮ ಸಬ್ಬದಾಪಿ ರಕ್ಖಿತಾನಿ ಏವ। **ನತ್ಥಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತ**ನ್ತಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ ನಾಮ ನತ್ಥೇವ, ಯತೋ ಸುಪರಿಸುದ್ಧೋ ಕಾಯಸಮಾಚಾರೋ ಭಗವತೋ। **ನೋ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾ,** ಪರಿಸುದ್ಧಾ ಏವ ಅಪರಿಸುದ್ಧಿಹೇತೂನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ। ತಥಾಪಿ ವಿನಯೇ ಅಪಕತಞ್ಞುತಾವಸೇನ ಸಿಯಾ ತೇಸಂ ಅಪಾರಿಸುದ್ಧಿಲೇಸೋ, ನ ಭಗವತೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ನ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ವಿಹಾರಕಾರಂ** ಆಪತ್ತಿನ್ತಿ ಏಕವಚನವಸೇನ "ಆಪತ್ತಿಯೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ಆಪತ್ತಿ-ಸದ್ದಂ ಆನೇತ್ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಅಭಿಧೇಯ್ಯಾನುರೂಪಞ್ಹಿ ಲಿಙ್ಗವಚನಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। **"ಮನೋದ್ವಾರೇ"**ತಿ ಇದಂ ತಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನತಾಯ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಮನೋದ್ವಾರೇ ಪಞ್ಞತ್ತಾ ಆಪತ್ತಿ ಅತ್ಥೀತಿ। **ಸಉಪಾರಮ್ಭವಸೇನಾತಿ** ಸವತ್ತಬ್ಬತಾವಸೇನ, ನ ಪನ ದುಚ್ಚರಿತಲಕ್ಖಣಾಪತ್ತಿವಸೇನ, ಯತೋ ನಂ ಭಗವಾ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಯಥಾ ಆಯಸ್ಮತೋ ಮಹಾಕಪ್ಪಿನಸ್ಸಾಪಿ "ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಂ ವಾಹಂ ಉಪೋಸಥಂ, ನ ವಾ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಂ। ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಂ ವಾಹಂ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಂ, ನ ವಾ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೩೭) ಪರಿವಿತಕ್ಕಿತಂ। **ಮನೋದುಚ್ಚರಿತ**ನ್ತಿ ಮನೋದ್ವಾರಿಕಂ ಅಪ್ಪಸತ್ಥಂ ಚರಿತಂ। ಸತ್ಥಾರಾ ಅಪ್ಪಸತ್ಥತಾಯ ಹಿ ತಂ ದುಚ್ಚರಿತಂ ನಾಮ ಜಾತಂ, ನ ಸಭಾವತೋ।

ಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಾರುಣಿಕೋ ಭಗವಾ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಹಿತಸುಖಾಯ ಏವ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ ಅಚ್ಚನ್ತವಿವೇಕಜ್ಝಾಸಯತಾಯ ತಬ್ಬಿಧುರಂ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನೋ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ "ನ ಖೋ ತೇ…ಪೇ॰… ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಅವೋಚ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಥೇರಸ್ಸ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಭಗವತೋ ನ ಪಾಸಂಸೋತಿ ಕತ್ವಾ **ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಂ** ನಾಮ ಜಾತೋ, ತಸ್ಸ ಚ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ಉಪಾರಮ್ಭೋತಿ ಆಹ **"ತಸ್ಮಿಂ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತೇ ಉಪಾರಮ್ಭಂ ಆರೋಪೇನ್ತೋ"**ತಿ। **ಭಗವತೋ ಪನ ಏತ್ತಕಮ್ಪಿ ನತ್ಥಿ,** ಯತೋ ಪವಾರಣಾಸುತ್ತೇ "ಹನ್ದ ದಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪವಾರೇಮಿ ವೋ, ನ ಚ ಮೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಗರಹಥ ಕಾಯಿಕಂ ವಾ ವಾಚಸಿಕಂ ವಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೫) ವುತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ "ನ ಖೋ ಮಯಂ ಭನ್ತೇ ಭಗವತೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಗರಹಾಮ ಕಾಯಿಕಂ ವಾ ವಾಚಸಿಕಂ ವಾ"ತಿ ಸತ್ಥು ಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯಸಮಾಚಾರಾದಿಕಂ ಸಿರಸಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಲೋಕನಾಥಸ್ಸ ದುಚ್ಚರಿತಾಭಾವೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಭೂಮಿಯಮ್ಪಿ ಚರಿಯಾಚಿರಾನುಗತೋ ಅಹೋಸಿ, ಪಗೇವ ಬುದ್ಧಭೂಮಿಯನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಅನಚ್ಛರಿಯಞ್ಚೇತ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಬುದ್ಧಾನಂಯೇವ ಧಮ್ಮಾ ಗುಣಾ, ನ ಅಞ್ಞೇಸನ್ತಿ **ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಾ**। ತಥಾ ಹಿ ತೇ ಬುದ್ಧಾನಂ ಆವೇಣಿಕಧಮ್ಮಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತತ್ಥ **"ನತ್ಥಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತ"**ನ್ತಿಆದಿನಾ ಕಾಯವಚೀಮನೋದುಚ್ಚರಿತಾಭಾವವಚನಂ ಯಥಾಧಿಕಾರಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದೀನಂ ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿತಾಯ ಲದ್ಧಗುಣಕಿತ್ತನಂ, ನ ಆವೇಣಿಕಧಮ್ಮನ್ತರದಸ್ಸನಂ। ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದಿಕೇ ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿನಿ ಕುತೋ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದೀನಂ ಸಮ್ಭವೋ। **"ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣ"**ನ್ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಾನಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣತೋ ವಿಸುಂಯೇವ ತೀಣಿ ಞಾಣಾನಿ ಚತುಯೋನಿಪಞ್ಚಗತಿಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಾನಿ ವಿಯಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏಕಂಯೇವ ಹುತ್ವಾ ತೀಸು ಕಾಲೇಸು ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣಂ ನಾಮ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಮೇವ। **ನತ್ಥಿ ಛನ್ದಸ್ಸ ಹಾನೀ**ತಿ ಸತ್ತೇಸು ಹಿತಛನ್ದಸ್ಸ ಹಾನಿ ನತ್ಥಿ। **ನತ್ಥಿ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಹಾನೀ**ತಿ ಖೇಮಪವಿವೇಕವಿತಕ್ಕಾನುಗತಸ್ಸ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಹಾನಿ ನತ್ಥಿ। "**ನತ್ಥಿ ದವಾ**ತಿ ಖಿಡ್ಡಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಕಿರಿಯಾ ನತ್ಥಿ। **ನತ್ಥಿ ರವಾ**ತಿ ಸಹಸಾ ಕಿರಿಯಾ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ಸಹಸಾ ಪನ ಕಿರಿಯಾ **ದವಾ** "ಅಞ್ಞಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಞ್ಞಕರಣಂ **ರವಾ**। **ಖಲಿತ**ನ್ತಿ ವಿರಜ್ಝನಂ ಞಾಣೇನ ಅಫುಟಂ। **ಸಹಸಾ**ತಿ ವೇಗಾಯಿತತ್ತಂ ತುರಿತಕಿರಿಯಾ। **ಅಬ್ಯಾವಟೋ ಮನೋ**ತಿ ನಿರತ್ಥಕೋ ಚಿತ್ತಸಮುದಾಚಾರೋ। **ಅಕುಸಲಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಾಣುಪೇಕ್ಖಮಾಹ, ಅಯಞ್ಚ ದೀಘಭಾಣಕಾನಂ ಪಾಠೋ ಆಕುಲೋ ವಿಯ। ಅಯಂ ಪನ ಪಾಠೋ ಅನಾಕುಲೋ –

> ಅತೀತಂಸೇ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣಂ, ಅನಾಗತಂಸೇ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂಸೇ। ಇಮೇಹಿ ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಬ್ಬಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ಞಾಣಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿ, ಸಬ್ಬಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ, ಸಬ್ಬಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ। ಇಮೇಹಿ ಛಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ನತ್ಥಿ ಛನ್ದಸ್ಸ ಹಾನಿ, ನತ್ಥಿ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ, ನತ್ಥಿ ವೀರಿಯಸ್ಸ, ನತ್ಥಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಸ , ನತ್ಥಿ ಪಞ್ಞಾಯ, ನತ್ಥಿ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ। ಇಮೇಹಿ ದ್ವಾದಸಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ನತ್ಥಿ ದವಾ, ನತ್ಥಿ ರವಾ, ನತ್ಥಿ ಅಫುಟಂ, ನತ್ಥಿ ವೇಗಾಯಿತತ್ತಂ, ನತ್ಥಿ ಅಬ್ಯಾವಟಮನೋ, ನತ್ಥಿ ಅಪ್ಪಟಿಸಙ್ಖಾನುಪೇಕ್ಖಾತಿ।

ತತ್ಥ **ಅಪ್ಪಟಿಸಙ್ಖಾನುಪೇಕ್ಖಾ**ತಿ ಅಞ್ಞಾಣುಪೇಕ್ಖಾ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಏತ್ಥ ಚ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಆಜೀವಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಕಾಯವಚೀಮನೋಸಮಾಚಾರಪಾರಿಸುದ್ಧಿಯಾವ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಮಾಚಾರತ್ತಯವಸೇನ ಮಹಾಥೇರೇನ ತಿಕೋ ದೇಸಿತೋ।

ಕಿಞ್ಚನಾತಿ ಕಿಞ್ಚಿಕ್ಖಾ। ಇಮೇ ಪನ ರಾಗಾದಯೋ ಪಲಿಬುನ್ಧನಟ್ಠೇನ ಕಿಞ್ಚನಾ ವಿಯಾತಿ **ಕಿಞ್ಚನಾ**। ತೇನಾಹ "**ಕಿಞ್ಚನಾತಿ ಪಲಿಬೋಧಾ**"ತಿ।

ಅನುದಹನಟ್ಠೇನಾತಿ ಅನು ಅನು ದಹನಟ್ಠೇನ। ರಾಗಾದಯೋ ಅರೂಪಧಮ್ಮಾ ಇತ್ತರಕ್ಖಣಾ ಕಥಂ ಅನುದಹನ್ತೀತಿ ಆಸಙ್ಕಂ ನಿವತ್ತೇತುಂ "**ತತ್ಥ ವತ್ಥೂನೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ, ದಟ್ಠಬ್ಬಾನೀತಿ ವಚನಸೇಸೋ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ರಾಗಾದೀನಂ ಅನುದಹನಟ್ಠೇ। **ವತ್ಥೂನೀ**ತಿ ಸಾಸನೇ, ಲೋಕೇ ಚ ಪಾಕಟತ್ತಾ ಪಚ್ಚಕ್ಖಭೂತಾನಿ ಕಾರಣಾನಿ। **ರಾಗೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ** ತಿಖಿಣಕರೋ ಹುತ್ವಾ। ತಸ್ಮಾ ತಂಸಮುಟ್ಠಾನಾ ತೇಜೋಧಾತು ಅತಿವಿಯ ತಿಖಿಣಭಾವೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅತ್ತನಾ ಸಹಜಾತಧಮ್ಮೇಹಿ ಹದಯಪ್ಪದೇಸಂ ಝಾಪೇಸಿ ಯಥಾ ತಂ ಬಾಹಿರಾ ತೇಜೋಧಾತು ಸನಿಸ್ಸಯಂ। ತೇನ ಸಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಸುಪತೋ ವಿಯ ಬ್ಯಾಧಿ ಝಾಯಿತ್ವಾ ಮತಾ। ತೇನಾಹ "**ತೇನೇವ ಝಾಯಿತ್ವಾ ಕಾಲಮಕಾಸೀ**"ತಿ। ದೋಸಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಯಾನಂ ದಹನತಾ ಪಾಕಟಾ ಏವಾತಿ ಇತರಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಮೋಹವಸೇನ ಹೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅತಿವತ್ತಿತ್ವಾ**ತಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ।

ಕಾಮಂ ಆಹುನೇಯ್ಯಗ್ಗಿಆದಯೋ ತಯೋ ಅಗ್ಗೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ಇಚ್ಛಿತಾ ಸನ್ತಿ, ತೇ ಪನ ತೇಹಿ ಇಚ್ಛಿತಮತ್ತಾ, ನ ಸತ್ತಾನಂ ತಾದಿಸಾ ಅತ್ಥಸಾಧಕಾ। ಯೇ ಪನ ಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ಥಸಾಧಕಾ, ತೇ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಆಹುನಂ ವುಚ್ಚತೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಆದರೇನ ಹುನನಂ ಪೂಜನಂ **ಆಹುನ**ನ್ತಿ ಸಕ್ಕಾರೋ "ಆಹುನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂ **ಆಹುನಂ ಅರಹನ್ತಿ**। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ "ಆಹುನೇಯ್ಯಾತಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ಮಾತಾಪಿತೂನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ (ಇತಿವು॰ ೧೦೬)। ಯದಗ್ಗೇನ ಚ ತೇ ಪುತ್ತಾನಂ ಬಹುಕಾರತಾಯ ಆಹುನೇಯ್ಯಾತಿ ತೇಸು

ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿ ನೇಸಂ ಹಿತಸುಖಾವಹಾ, ತದಗ್ಗೇನ ತೇಸು ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪತ್ತಿ ಅಹಿತದುಕ್ಖಾವಹಾತಿ ಆಹ **"ತೇಸು…ಪೇ॰… ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೀ"**ತಿ। **ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ**ತಿ ಯೋ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಅತ್ತನೋ ಉಪರಿ ವಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾನಂ ಪುತ್ತಾನಂ ಅನುದಹನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ಅನುದಹನಟ್ಠೋ, ಸೋ ಅಯಮತ್ಥೋ। **ಮಿತ್ತವಿನ್ದಕವತ್ಥುನಾ**ತಿ ಮಿತ್ತವಿನ್ದಕಸ್ಸ ನಾಮ ಮಾತರಿ ವಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ತಾಯ ಏವ ವಿಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಚಿರತರಂ ಕಾಲಂ ಆಪಾಯಿಕದುಕ್ಖಾನುಭವನದೀಪನೇನ ವತ್ಥುನಾ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ಪವತ್ತಂ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ಮಿತ್ತವಿನ್ದಕೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಧನಲೋಭೇನ,** ನ ಧಮ್ಮಚ್ಛನ್ದೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಅಕುತೋಭಯಂ** ಕೇನಚಿ ಅನುಟ್ಠಾಪನೀಯತಾಯ। **ನಿವಾರೇಸಿ** ಸಮುದ್ದಪಯಾತಾ ನಾಮ ಬಹ್ವನ್ತರಾಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ। **ಅನ್ತರಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಅತಿಕ್ಕಮನವಸೇನ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಾದಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಕತ್ವಾ।

ನಾವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ ತಸ್ಸ ಪಾಪಕಮ್ಮಬಲೇನ ವಾತಸ್ಸ ಅವಾಯನತೋ। ಏಕದಿವಸಂ ರಕ್ಖಿತಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಾನುಭಾವೇನ **ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವನ್ತೋ**। ಯಥಾ ಪುರಿಮಾಹಿ ಪರತೋ ಮಾ ಅಗಮಾಸೀತಿ ವುತ್ತೋ, ಏವಂ ಅಪರಾಪರಾಹಿಪೀತಿ ಆಹ **"ತಾಹಿ 'ಪರತೋ ಪರತೋ ಮಾ ಅಗಮಾಸೀ'ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ"**ತಿ। **ಖುರಚಕ್ಕಧರ**ನ್ತಿ ಖುರಧಾರೂಪಮಚಕ್ಕಧರಂ **ಏಕಂ** ಪುರಿಸಂ। **ಉಪಟ್ಠಾಸಿ** ಪಾಪಕಮ್ಮಸ್ಸ ಬಲೇನ।

ಚತುಬ್ಭೀತಿ ಚತೂಹಿ ಅಚ್ಛರಾಸದಿಸೀಹಿ ವಿಮಾನಪೇತೀಹಿ, ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಿತ್ವಾತಿ ವಚನಸೇಸೋ। **ಅಟ್ಠಜ್ಝಗಮಾ**ತಿ ರೂಪಾದಿಕಾಮಗುಣೇಹಿ ತತೋ ವಿಸಿಟ್ಠತರಾ ಅಟ್ಠ ವಿಮಾನಪೇತಿಯೋ ಅಧಿಗಚ್ಛಿ। **ಅತ್ರಿಚ್ಛ**ನ್ತಿ ಅತ್ರಿಚ್ಛಾಸಙ್ಖಾತೇನ ಅತಿಲೋಭೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಅತ್ರ ಅತ್ರ ಕಾಮಗುಣೇ ಇಚ್ಛನ್ತೋ। **ಚಕ್ಕ**ನ್ತಿ ಖುರಚಕ್ಕಂ। **ಆಸದೋ**ತಿ ಅನತ್ಥಾವಹಭಾವೇನ ಆಸಾದೇತಿ।

ಸೋತಿ ಗೇಹಸಾಮಿಕೋ ಭತ್ತಾ। **ಪುರಿಮನಯೇನೇವಾ**ತಿ ಅನುದಹನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯತಾಯ।

ಅತಿಚಾರಿನೀತಿ ಸಾಮಿಕಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಚಾರಿನೀ ಮಿಚ್ಛಾಚಾರಿನೀ। **ರತ್ತಿಂ ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಾಪಕಮ್ಮಾನುಭಾವಸಮುಪಟ್ಠಿತೇನ ಸುನಖೇನ ಖಾದಿತಬ್ಬತಾದುಕ್ಖಂ। **ವಞ್ಚೇತ್ವಾ**ತಿ ತಂ ಅಜಾನಾಪೇತ್ವಾವ ಕಾರಣಟ್ಠಾನಗಮನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಪಟಪಟನ್ತೀ**ತಿ ಪಟಪಟಾ ಕತ್ವಾ। ಅನುರವದಸ್ಸನಞ್ಹೇತಂ। ಮುಟ್ಠಿಯೋಗೋ ಕಿರಾಯಂ ತಸ್ಸ ಸುನಖನ್ತರಧಾನಸ್ಸ, ಯದಿದಂ ಖೇಳಪಿಣ್ಡಂ ಭೂಮಿಯಂ ನಿಟ್ಠುಭಿತ್ವಾ ಪಾದೇನ ಘಂಸನಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಸೋ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ। ಸುನಖಾ ಅನ್ತರಧಾಯಿಂಸೂ"**ತಿ।

ದಕ್ಖಿಣಾತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯಾ ದಿಯ್ಯಮಾನಾ ದಕ್ಖನ್ತಿ ಏತೇಹಿ ಹಿತಸುಖಾನೀತಿ। ತಂ ದಕ್ಖಿಣಂ ಅರಹತೀತಿ **ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ,** ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ। **ರೇವತೀವತ್ಥು** ವಿಮಾನವತ್ಥುಪೇತವತ್ಥೂಸು (ವಿ॰ ವ॰ ೮೬೧ ಆದಯೋ) ತೇಸಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ (ವಿ॰ ವ॰ ೯೭೭-೯೮೦; ಪೇ॰ ವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೧೪-೭೩೬) ಆಗತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

"ತಿವಿಧೇನ ರೂಪಸಙ್ಗಹೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ನನು ಸಙ್ಗಹೋ ಏಕವಿಧೋವ, ಸೋ ಕಸ್ಮಾ "ಚತುಬ್ಬಿಧೋ"ತಿ ವುತ್ತೋತಿ? "ಸಙ್ಗಹೋ"ತಿ ಅತ್ಥಂ ಅವತ್ವಾ ಅನಿದ್ಧಾರಿತತ್ಥಸ್ಸ ಸದ್ದಸ್ಸೇವ ವುತ್ತತ್ತಾ। "ತಿವಿಧೇನ ರೂಪಸಙ್ಗಹೋ"ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಸ॰ ರೂಪಕಣ್ಡ-ತಿಕೇ) ಪದೇಸು ಸಙ್ಗಹ-ಸದ್ದೋ ತಾವ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧೋತಿ ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ಅತ್ಥೋಪಿ ವಾ ಅನಿದ್ಧಾರಿತವಿಸೇಸೋ ಸಾಮಞ್ಞೇನ ಗಹೇತಬ್ಬತಂ ಪತ್ತೋ "ತಿವಿಧೇನ ರೂಪಸಙ್ಗಹೋ"ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಸ॰ ರೂಪಕಣ್ಡ-ತಿಕೇ) "ಸಙ್ಗಹೋ"ತಿ ವುತ್ತೋತಿ ನ **ಕೋಚಿ** ದೋಸೋ। ನಿದ್ಧಾರಿತೇ ಹಿ ವಿಸೇಸೇ ತಸ್ಸ ಏಕವಿಧತಾ ಸಿಯಾ, ನ ತತೋ ಪುಬ್ಬೇತಿ। **"ಜಾತಿಸಙ್ಗಹೋ"**ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಜಾತಿ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಸಾಪೇಕ್ಖಸದ್ದತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಜಾತಿಯಾ ಸಙ್ಗಹೋತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವಿಞ್ಞಾಯತೇವ ಸಮ್ಬನ್ಧಾರಹಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅವುತ್ತತ್ತಾ ಯಥಾ "ಮಾತಾಪಿತು ಉಪಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ (ಖು॰ ಪಾ॰ ೫.೬; ಸು॰ ನಿ॰ ೨೬೫)। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಮತ್ಥಂ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಜಾತಿಸಙ್ಗಹೋ"** ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ। ಸಮಾನಜಾತಿಕಾನಂ ಸಙ್ಗಹೋ, ಸಮಾನಜಾತಿಯಾ ವಾ ಸಙ್ಗಹೋ

ಸಜಾತಿಸಙ್ಗಹೋ। ಸಞ್ಜಾಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸಞ್ಜಾತಿ,** ಸಞ್ಜಾತಿಯಾ ಸಙ್ಗಹೋ **ಸಞ್ಜಾತಿಸಙ್ಗಹೋ,** ಸಞ್ಜಾತಿದೇಸೇನ ಸಙ್ಗಹೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿರಿಯಾಯ ಏವರೂಪಾಯ ಸಙ್ಗಹೋ **ಕಿರಿಯಾಸಙ್ಗಹೋ। ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಗಣನನ್ತಿ** "ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ"ತಿ ಗಣನಂ ಸಙ್ಖ್ಯಂ **ಗಚ್ಛತಿ** ರುಪ್ಪನಸಭಾವತ್ತಾ। **ತೇಹಿ ಕೋಟ್ಠಾಸೇಹಿ ರೂಪಗಣನಾತಿ** ವಕ್ಖಮಾನೇಹಿ ತೇಹಿ ಭಾಗೇಹಿ ರೂಪಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹೋ, ಗಣೇತಬ್ಬತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ರೂಪಾಯತನಂ ನಿಪಸ್ಸತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ವಿಜಾನಾತೀತಿ **ನಿದಸ್ಸನಂ** , ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ, ನಿದಸ್ಸತೀತಿ ವಾ **ನಿದಸ್ಸನಂ,** ದಟ್ಠಬ್ಬಭಾವೋ, ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಗೋಚರಭಾವೋ, ತಸ್ಸ ಚ ರೂಪಾಯತನತೋ ಅನಞ್ಞತ್ತೇಪಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ರೂಪಾಯತನಂ ವಿಸೇಸೇತುಂ ಅಞ್ಞಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ **"ಸಹ ನಿದಸ್ಸನೇನಾತಿ ಸನಿದಸ್ಸನ"**ನ್ತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಧಮ್ಮಸಭಾವಸಾಮಞ್ಞೇನ ಹಿ ಏಕೀಭೂತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಯೋ ನಾನತ್ತಕರೋ ಸಭಾವೋ, ಸೋ ಅಞ್ಞೋ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ಉಪಚರಿತುಂ ಯುತ್ತೋ। ಏವಞ್ಹಿ ಅತ್ಥವಿಸೇಸಾವಬೋಧೋ ಹೋತೀತಿ। **ಚಕ್ಖುಪಟಿಹನನಸಮತ್ಥತೋತಿ** ಚಕ್ಖುನೋ ಘಟ್ಟನಸಮತ್ಥತಾಯ। ಘಟ್ಟನಂ ವಿಯ ಚ **ಘಟ್ಟನಂ** ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ದುತಿಯೇನ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ ನಾಸ್ಸ ನಿದಸ್ಸನನ್ತಿ ಅನಿದಸ್ಸನನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। ಏತ್ಥ ಚ ದಸನ್ನಂ ಆಯತನಾನಂ ಯಥಾರಹಂ ಸಯಂ, ನಿಸ್ಸಯವಸೇನ ಚ ಸಮ್ಪತ್ತಾನಂ, ಅಸಮ್ಪತ್ತಾನಞ್ಚ ಪಟಿಮುಖಭಾವೋ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಪತನಂ **ಪಟಿಹನನಂ,** ಯೇನ ಬ್ಯಾಪಾರಾದಿವಿಕಾರಪಚ್ಚಯನ್ತರಸನ್ನಿಧಾನೇ ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ವಿಸಯೇಸು ವಿಕಾರುಪ್ಪತ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಬ್ಯಾಪಾರೋ** ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ಸವಿಸಯೇಸು ಆವಿಚ್ಛನ್ನಂ, ರೂಪಾದೀನಂ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠತಾ, ತತ್ಥ ಚ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಆಭುಜನನ್ತಿ ಇಮೇ ಆದಿಸದ್ದಸಙ್ಗಹಿತಾ। ತೇಹಿ ವಿಕಾರಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯನ್ತರಬ್ಯಾಪಾರತೋ ಅಞ್ಞನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ಅನುಗ್ಗಹೂಪಘಾತೋ **ವಿಕಾರೋ।** ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಪನ ಅಪ್ಪಧಾನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಇಧ ಗಹಿತೋ। ಕಾರಣಕಾರಣಮ್ಪಿ ಕಾರಣಮೇವಾತಿ ಗಯ್ಹಮಾನೇ ಸಿಯಾ ತಸ್ಸಾಪಿ ಸಙ್ಗಹೋತಿ। **ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರ**ನ್ತಿ "ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸಙ್ಖಾತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ। **ನಾಸ್ಸ ಪಟಿಘೋತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ "ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರ"ನ್ತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಅವಸೇಸಂ** ಸೋಳಸವಿಧಂ **ಸುಖುಮರೂಪಂ।**

ಸಙ್ಖರೋನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇನ್ತಿ। ಚೇತನಾ ಹಿ ಆಯೂಹನರಸತಾಯ ಯಥಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇ ಯಥಾಸಕಂ ಕಿಚ್ಚೇಸು ಸಂವಿದಹನ್ತೀ ವಿಯ ಅಭಿಸನ್ದಹನ್ತೀ ವತ್ತಮಾನಾ ತೇನೇವ ಕಿಚ್ಚವಿಸೇಸೇನ ತೇ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇನ್ತೀ ವಿಯ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ವಿಪಾಕಧಮ್ಮೇಪಿ ಪಚ್ಚಯಸಮವಾಯೇ ಸಙ್ಖರೋನ್ತೀ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇನ್ತೀ ವಿಯ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ಸಹಜಾತ...ಪೇ॰... ರಾಸೀ ಕರೋನ್ತೀ"**ತಿ। **ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತೀತಿ** ಅಭಿವಿಸಿಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ ಸಙ್ಖರೋತಿ। ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಫಲಂ ಇತರಸ್ಸ ಫಲತೋ ಅತಿವಿಯ ವಿಸಿಟ್ಠಂ ಭಿನ್ನಂ ಕತ್ವಾ ಸಙ್ಖರೋತಿ ಪಚ್ಚಯತೋ, ಸಭಾವತೋ, ಪವತ್ತಿಆಕಾರತೋ ಚ ಸಯಂ ಇತರೇಹಿ ವಿಸಿಟ್ಠಸಭಾವತ್ತಾ। ಏಸ ನಯೋ ಇತರೇಹಿಪಿ। ಪುಜ್ಜಭವಫಲನಿಬ್ಬತ್ತನತೋ, ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಪುನನತೋ ಚ **ಪುಞ್ಞೋ।**

ಮಹಾಚಿತ್ತಚೇತನಾನನ್ತಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾಯುನಿಪ್ಫಾದನಾದಿಮಹಾನುಭಾವತಾಯ ಮಹಾಚಿತ್ತೇಸು ಪವತ್ತಚೇತನಾನಂ। **ಅಟ್ಠೇವ ಚೇತನಾ ಹೋನ್ತಿ,** ಯಾ ಕಾಮಾವಚರಾ ಕುಸಲಾ। "ತೇರಸಪೀ"ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ, ನನು "ನವಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ ಭಾವನಾ ಞಾಣರಹಿತಾ ಯುತ್ತಾತಿ ಅನುಯೋಗಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ಯಥಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಕಸಿಣೇಸು ಝಾನಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ। "ಪಥವೀ ಪಥವೀ"ತಿಆದಿ ಭಾವನಾ ಹಿ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಪರಿಕಮ್ಮಸ್ಸ ಸುಪಗುಣಭಾವತೋ ಅನುಯುತ್ತಸ್ಸ ತತ್ಥ ಆದರಾಕರಣೇನ ಸಿಯಾ ಞಾಣರಹಿತಚಿತ್ತಂ। ಝಾನಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಯಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಕೇಚಿ ಮಣ್ಡಲಕರಣಮ್ಪಿ ಭಾವನಂ ಭಜಾಪೇನ್ತಿ।

ದಾನವಸೇನ ಪವತ್ತಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕಧಮ್ಮಾ **ದಾನಂ,** ತತ್ಥ ಬ್ಯಾಪಾರಭೂತಾ ಆಯೂಹನಚೇತನಾ ದಾನಂ ಆರಬ್ಭ, ದಾನಞ್ಚ ಅಧಿಕಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ವುತ್ತಾ। ಏವಂ ಇತರೇಸುಪಿ। **ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪದೇಸನಾತಿ** ಅಯಂ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೇ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಅತ್ಥದೇಸನಾ, ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸೋಮನಸ್ಸಚಿತ್ತೇನಾತಿ ಅನುಮೋದನಾಪವತ್ತಿದಸ್ಸನಮತ್ತಮೇತಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತೇನಾಪಿ ಹಿ ಅನುಸ್ಸರತಿ ಏವಾತಿ। ಕಾಮಂ ನಿಚ್ಚಸೀಲಂ, ಉಪೋಸಥಸೀಲಂ, ನಿಯಮಸೀಲಮ್ಪಿ ಸೀಲಮೇವ, ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪನ ಸಬ್ಬಙ್ಗಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸೀಲಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಸೀಲಪೂರಣತ್ಥಾಯಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ನಯದಸ್ಸನಂ ವಾ ಏತಂ, ತಸ್ಮಾ "ನಿಚ್ಚಸೀಲಂ, ಉಪೋಸಥಸೀಲಂ, ನಿಯಮಸೀಲಂ ಸಮಾದಿಯಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಿಹಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ, ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಸಮಾದಿನ್ನಸೀಲೇ ಚ ತಸ್ಮಿಂ, "ಸಾಧು ಸುಟ್ಠೂ"ತಿ ಆವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ, ತಂ ಸೀಲಂ ಸೋಧೇನ್ತಸ್ಸ ಚ ಪವತ್ತಾ ಚೇತನಾ ಸೀಲಮಯಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಪುಬ್ಬೇ ಸಮಥವಸೇನ ಭಾವನಾನಯೋ ಗಹಿತೋತಿ ಇದಾನಿ ಸಮ್ಮಸನನಯೇನ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯಂ ವುತ್ತೇನಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅನಿಚ್ಚತೋ**ತಿ ಅನಿಚ್ಚಭಾವತೋ। **ದುಕ್ಖತೋ, ಅನತ್ತತೋ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತತ್ಥ ಯೇ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ನಾಮರೂಪಭಾವೇನ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಾ, ತೇ ಯಸ್ಮಾ ದ್ವಾರಾರಮ್ಮಣೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ದ್ವಾರಪ್ಪವತ್ತಧಮ್ಮವಸೇನ ವಿಭಾಗಂ ಲಭನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ದ್ವಾರಛಕ್ಕಾದಿವಸೇನ ಛ ಛಕ್ಕಾ ಗಹಿತಾ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಲಕ್ಖಣೇಸು ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ದುಬ್ಬಿಭಾವಂ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ವಿಭಾವನಾಯ ಛ ಧಾತುಯೋ ಗಹಿತಾ। ತತೋ ಯೇಸು ಕಸಿಣೇಸು ಇತೋ ಬಾಹಿರಕಾನಂ ಅತ್ತಾಭಿನಿವೇಸೋ, ತಾನಿ ಇಮೇಸಂ ಝಾನಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಭಾವೇನ ಉಪಟ್ಠಾನಾಕಾರಮತ್ತಾನಿ, ಇಮಾನಿ ಪನ ತಾನಿ ಝಾನಾನೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ದಸ ಕಸಿಣಾನಿ ಗಹಿತಾನಿ। ತತೋ ದುಕ್ಖಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಪರಿವಾರಭಾವೇನ ಪಟಿಕ್ಕೂಲಾಕಾರವಸೇನ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಗಹಿತಾ। ಪುಬ್ಬೇ ಖನ್ಧವಸೇನ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಗಹಿತಾ, ಇದಾನಿ ನಾತಿಸಙ್ಖೇಪವಿತ್ಥಾರನಯೇನ ಚ ಮನಸಿ ಕಾತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ದ್ವಾದಸಾಯತನಾನಿ, ಅಟ್ಠಾರಸ ಧಾತುಯೋ ಚ ಗಹಿತಾ। ತೇಸು ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಸತಿಪಿ ಸುಞ್ಞನಿರೀಹಅಬ್ಯಾಪಾರಭಾವೇ ಧಮ್ಮಸಭಾವತೋ ಆಧಿಪಚ್ಚಭಾವೇನ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ಅನತ್ತಭಾವವಿಭಾವನತ್ಥಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಗಹಿತಾನಿ। ಏವಂ ಅನೇಕಭೇದಭಿನ್ನಾಪಿ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಭೂಮಿತ್ತಯಪರಿಯಾಪನ್ನತಾಯ ತಿವಿಧಾವ ಹೋನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ತಿಸ್ಸೋ ಧಾತುಯೋ ಗಹಿತಾ। ಏತ್ತಾವತಾ ನಿಮಿತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಕಾಮಭವಾದಯೋ ನವ ಭವಾ ಗಹಿತಾ। ಏತ್ತಕೇ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯವಿಸೇಸೇ ಪವತ್ತಮನಸಿಕಾರಕೋಸಲ್ಲೇನ ಸಣ್ಹಸುಖುಮೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಮಹಗ್ಗತಧಮ್ಮೇಸು ಮನಸಿಕಾರೋ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬೋತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಝಾನಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾರೂಪಾನಿ ಗಹಿತಾನಿ। ತತ್ಥ ಝಾನಾನಿ ನಾಮ ವುತ್ತಾವಸೇಸಾರಮ್ಮಣಾನಿ ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಾನಿ। ಪುನ ಪಚ್ಚಯಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನವಿಭಾಗತೋ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ವಿಭಜ್ಜ ಮನಸಿಕಾತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಙ್ಗಾನಿ ಗಹಿತಾನಿ। ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಮನಸಿಕಾರೋ ಹಿ ಸುಖೇನ, ಸುಟ್ಠುತರಞ್ಚ ಲಕ್ಖಣತ್ತಯಂ ವಿಭಾವೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಪಚ್ಛತೋ ಗಹಿತೋ। ಏವಂ ಏತೇ ಸಮ್ಮಸನೀಯಭಾವೇನ ಗಹಿತಾ ಖನ್ಧಾದಿವಸೇನ ಕೋಟ್ಠಾಸತೋ ಪಞ್ಚವೀಸತಿವಿಧಾ, ಪಭೇದತೋ ಪನ ಅತೀತಾದಿಭೇದಂ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ ಗಯ್ಹಮಾನಾ ದ್ವೀಹಿ ಊನಾನಿ ದ್ವೇಸತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಇದಂ ತಾವೇತ್ಥ ಪಾಳಿವವತ್ಥಾನಂ, ಅತ್ಥವಿಚಾರಂ ಪನ ಇಚ್ಛನ್ತೇಹಿ ಪರಮತ್ಥಮಞ್ಜೂಸಾಯಂ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಸಂವಣ್ಣನಾಯಂ** ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ನ ಪುಞ್ಞೋತಿ **ಅಪುಞ್ಞೋ**। ತಸ್ಸ ಪುಞ್ಞ-ಸದ್ದೇ ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಇಞ್ಜನಹೇತೂನಂ ನೀವರಣಾದೀನಂ ಸುವಿಕ್ಖಮ್ಭನತೋ ರೂಪತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಇಞ್ಜಿತಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ **ಅನಿಞ್ಜಂ,** ಅನಿಞ್ಜಮೇವ "**ಆನೇಞ್ಜ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಹಿ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ರೂಪನಿಮಿತ್ತಾರಮ್ಮಣಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ "ಆನೇಞ್ಜ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಟ್ಠಾ, ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ತಯೋ ಫಲಟ್ಠಾತಿ ಏವಂ **ಸತ್ತವಿಧೋ**। **ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ**ತಿ ಅಧಿಸೀಲಾದಿಕಾ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ। ತಾಸು ಜಾತೋತಿ ವಾ **ಸೇಕ್ಖೋ,** ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೋ ಹಿ ಅರಿಯಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಜಾಯಮಾನೋ ಸಿಕ್ಖಾಸು ಜಾಯತಿ, ನ ಯೋನಿಯಂ। ಸಿಕ್ಖನಸೀಲೋತಿ ವಾ **ಸೇಕ್ಖೋ**। ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ವಾ ಕಥಾಯ ಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಅಯನ್ತಿ ಅಞ್ಞಾಸಾಧಾರಣಮಗ್ಗಫಲತ್ತಯಧಮ್ಮಾ ಸೇಕ್ಖಪರಿಯಾಯೇನ ವುತ್ತಾ। **ಅಸೇಕ್ಖೋ**ತಿ ಚ ಯತ್ಥ ಸೇಕ್ಖಭಾವಾಸಙ್ಖಾ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥಾಯಂ ಪಟಿಸೇಧೋತಿ ಲೋಕಿಯನಿಬ್ಬಾನೇಸು ಅಸೇಕ್ಖಭಾವನಾಪತ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತಾ ಹಿ ಸಿಕ್ಖಾ ಅತ್ತನೋ

ಪಟಿಪಕ್ಖಕಿಲೇಸೇಹಿವಿಪ್ಪಮುತ್ತಾ ಪರಿಸುದ್ಧಾ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಭಾವಮ್ಪಿ ಅನುಪಗಮನತೋ ಏತಾ "ಸಿಕ್ಖಾ"ತಿ ವತ್ತುಂ ಯುತ್ತಾ ಅಟ್ಠಸುಪಿ ಮಗ್ಗಫಲೇಸು ವಿಜ್ಜನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಚತುಮಗ್ಗಹೇಟ್ಠಿಮಫಲತ್ತಯಸಮಙ್ಗಿನೋ ವಿಯ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಙ್ಗೀಪಿ ತಾಸು ಸಿಕ್ಖಾಸು ಜಾತೋತಿ ಚ ತಂಸಮಙ್ಗಿನೋ ಅರಹತೋ ಇತರೇಸಂ ವಿಯ ಸೇಕ್ಖತ್ತೇ ಸತಿ ಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಅಯನ್ತಿ ಚ ಸಿಕ್ಖಾ ಸೀಲಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಚ "ಸೇಕ್ಖೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಸಿಯಾತಿ ತನ್ನಿವತ್ತನತ್ಥಂ **ಅಸೇಕ್ಖೋತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಸೇಕ್ಖಭಾವಪಟಿಸೇಧೋ ಕತೋ। ಅರಹತ್ತಫಲೇ ಹಿ ಪವತ್ತಮಾನಾ ಸಿಕ್ಖಾ ಪರಿನಿಟ್ಠಿತಸಿಕ್ಖಾಕಿಚ್ಚತ್ತಾ ನ ಸಿಕ್ಖಾಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಕೇವಲಂ ಸಿಕ್ಖಾಫಲಭಾವೇನೇವ ಪವತ್ತನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ತಾ ಸಿಕ್ಖಾವಚನಂ ಅರಹನ್ತಿ, ನಾಪಿ ತಂಸಮಙ್ಗೀ ಸೇಕ್ಖವಚನಂ, ನ ಚ "ಸಿಕ್ಖನಸೀಲೋ, ಸಿಕ್ಖಾಸು ಜಾತೋ"ತಿ ಚ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತಿ। ಹೇಟ್ಠಿಮಫಲೇಸು ಪನ ಸಿಕ್ಖಾ ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗವಿಪಸ್ಸನಾದೀನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಭಾವತೋ ಸಿಕ್ಖಾಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಸಿಕ್ಖಾವಚನಂ ಅರಹನ್ತಿ, ತಂಸಮಙ್ಗಿನೋ ಚ ಸೇಕ್ಖವಚನಂ, "ಸಿಕ್ಖನಸೀಲಾ, ಸಿಕ್ಖಾಸು ಜಾತಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹನ್ತಿ।

"ಸಿಕ್ಖತೀತಿ ಸೇಕ್ಖೋ"ತಿ ಚ ಅಪರಿಯೋಸಿತಸಿಕ್ಖೋ ದಸ್ಸಿತೋತಿ। ಅನನ್ತರಮೇವ "ಖೀಣಾಸವೋ"ತಿ ಆದಿಂ ವತ್ವಾ "ನ ಸಿಕ್ಖತೀತಿ ಅಸೇಕ್ಖೋ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪರಿಯೋಸಿತಸಿಕ್ಖೋ ದಸ್ಸಿತೋ, ನ ಸಿಕ್ಖಾರಹಿತೋ ತಸ್ಸ ತತಿಯಪುಗ್ಗಲಭಾವೇನ ಗಹಿತತ್ತಾ। ವುದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತಸಿಕ್ಖೋ ವಾ ಅಸೇಕ್ಖೋತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಸೇಕ್ಖಧಮ್ಮೇಸು ಏವ ಠಿತಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಅರಿಯಸ್ಸ ಅಸೇಕ್ಖಭಾವಾಪತ್ತೀತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಧಮ್ಮಾ ವುದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತಾ, ಯಥಾವುತ್ತೇಹಿ ಚ ಅತ್ಥೇಹಿ ಸೇಕ್ಖೋತಿ ಕತ್ವಾ ತಂಸಮಙ್ಗಿನೋ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಟ್ಠಸ್ಸ ಅಸೇಕ್ಖಭಾವೋ ಆಪನ್ನೋತಿ? ನ ತಂಸದಿಸೇಸು ತಬ್ಬೋಹಾರತೋ। ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗತೋ ಹಿ ನಿನ್ನಾನಾಕರಣಂ ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪರಿಞ್ಞಾದಿಕಿಚ್ಚಕರಣಂ, ವಿಪಾಕಭಾವಞ್ಚ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಏವ ಸೇಕ್ಖಧಮ್ಮಾ "ಅಗ್ಗಫಲಧಮ್ಮಭಾವಂ ಆಪನ್ನಾ"ತಿ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ, ಕುಸಲಸುಖತೋ ಚ ವಿಪಾಕಸುಖಂ ಸನ್ತತರತಾಯ ಪಣೀತತರನ್ತಿ, ವುದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತಾ ಚ ತೇ ಧಮ್ಮಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ತಂಸಮಙ್ಗೀ "ಅಸೇಕ್ಖೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ।

ಜಾತಿಮಹಲ್ಲಕೋತಿ ಜಾತಿಯಾ ವುಡ್ಢತರೋ ಅದ್ಧಗತೋ ವಯೋಅನುಪ್ಪತ್ತೋ। ಸೋ ಹಿ ರತ್ತಞ್ಞುತಾಯ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಜಾತಿಧಮ್ಮಕುಲಧಮ್ಮಪದೇಸು ಥಾವರಿಯಪ್ಪತ್ತಿಯಾ **ಜಾತಿಥೇರೋ ನಾಮ। ಥೇರಕರಣಾ ಧಮ್ಮಾತಿ** ಸಾಸನೇ ಥಿರಭಾವಕರಾ ಗುಣಾ ಪಟಿಪಕ್ಖನಿಮ್ಮದನಕಾ। **ಥೇರೋತಿ** ವಕ್ಖಮಾನೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಥಿರಭಾವಪ್ಪತ್ತೋ। **ಸೀಲವಾತಿ** ಪಾಸಂಸೇನ ಸಾತಿಸಯೇನ ಸೀಲೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ಅತ್ಥೋ, ಏತೇನ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಬಾಲ್ಯಸ್ಸ ಅಭಾವಮಾಹ। ಸುತ್ತಗೇಯ್ಯಾದಿ ಬಹು ಸುತಂ ಏತೇನಾತಿ **ಬಹುಸ್ಸುತೋ,** ಏತೇನಾಸ್ಸ ಸುತವಿರಹಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಬಾಲ್ಯಸ್ಸ ಅಭಾವಂ, ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಬಲೇನ ಚ ಪತಿಟ್ಠಿತಭಾವಂ ವದತಿ। **"ಚತುನ್ನಂ ಝಾನಾನಂ ಲಾಭೀ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ನೀವರಣಾದಿಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಬಾಲ್ಯಸ್ಸ ಅಭಾವಂ, ಭಾವನಾಬಲೇನ ಚ ಪತಿಟ್ಠಿತಭಾವಂ ಕಥೇತಿ। **"ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ"**ತಿಆದಿನಾ ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಬಾಲ್ಯಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸೋ ಅಭಾವಂ, ಖೀಣಾಸವತ್ಥೇರಭಾವೇನ ಪತಿಟ್ಠಿತಭಾವಞ್ಚಸ್ಸ ದಸ್ಸೇತಿ। ನ ಚೇತ್ಥ ಸಮುದಾಯೇ ವಾಕ್ಯಪರಿಸಮಾಪನಂ, ಅಥ ಖೋ ಪಚ್ಚೇಕಂ ವಾಕ್ಯಪರಿಸಮಾಪನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಏವಂ ವುತ್ತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಥೇರನಾಮಕೋ ವಾ** "ಥೇರೋ"ತಿ ಏವಂ ನಾಮಕೋ ವಾ।

ಅನುಗ್ಗಹವಸೇನ, ಪೂಜಾವಸೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ಪರಸ್ಸ ದೀಯತಿ ಏತೇನಾತಿ **ದಾನಂ,** ಪರಿಚ್ಚಾಗಚೇತನಾ। ದಾನಮೇವ **ದಾನಮಯಂ।** ಪದಪೂರಣಮತ್ತಂ ಮಯ-ಸದ್ದೋ। ಪುಞ್ಞಞ್ಚ ತಂ ಯಥಾವುತ್ತೇನತ್ಥೇನ ಕಿರಿಯಾ ಚ ಕಮ್ಮಭಾವತೋತಿ **ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾ।** ಪರೇಸಂ ಪಿಯಮನಾಪತಾಸೇವನೀಯತಾದೀನಂ **ಆನಿಸಂಸಾನಂ। ಪುಬ್ಬೇ...ಪೇ॰... ವಸೇನೇವಾತಿ** ಸಙ್ಖಾರತ್ತಿಕೇ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೦೫; ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೩೦೫) ವುತ್ತದಾನಮಯಸೀಲಮಯಭಾವನಾಮಯಚೇತನಾವಸೇನೇವ। ಇಮಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಏತ್ಥಾತಿ** ಏತೇಸು ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥೂಸು। **ಕಾಯೇನ ಕರೋನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಅತ್ತನೋ ಕಾಯೇನ ಪರಿಚ್ಚಾಗಪಯೋಗಂ ಪವತ್ತೇನ್ತಸ್ಸ। **ತದತ್ಥನ್ತಿ** ದಾನತ್ಥಂ। "ಇಮಂ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ದೇಹೀ"ತಿ **ವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇನ್ತಸ್ಸ। ದಾನಪಾರಮಿಂ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ವಾತಿ** ಯಥಾ ಕೇವಲಂ "ಅನ್ನದಾನಾದೀನಿ ದೇಮೀ"ತಿ ದಾನಕಾಲೇ ತಂ ದಾನಮಯಂ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥು ಹೋತಿ,

ಏವಂ "ಇಮಂ ದಾನಮಯಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೂ"ತಿ ದಾನಪಾರಮಿಂ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ **ದಾನಕಾಲೇಪಿ** ದಾನಸೀಸೇನೇವ ಪವತ್ತಿತತ್ತಾ। **ವತ್ತಸೀಸೇ ಠತ್ವಾತಿ** "ಏತಂ ದಾನಂ ನಾಮ ಮಯ್ಹಂ ಕುಲವಂಸೋ ಕುಲತನ್ತಿ ಕುಲಪವೇಣೀ ಕುಲಚಾರಿತ್ತ"ನ್ತಿ ಚಾರಿತ್ತಸೀಲೇ ಠತ್ವಾ **ದದತೋ ಚಾರಿತ್ತಸೀಲಮಯಂ**। ಯಥಾ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಪರಿಚ್ಚಾಗವಸೇನ ಪವತ್ತಮಾನಾಪಿ ದಾನಚೇತನಾ ವತ್ತಸೀಸೇ ಠತ್ವಾ ದದತೋ ಸೀಲಮಯಂ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥು ಹೋತಿ ಪುಬ್ಬಾಭಿಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ, ಅಪರಭಾಗಚೇತನಾಯ ಚ ತಥಾ ಪವತ್ತತ್ತಾ, ಏವಂ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇ **ಖಯತೋ, ವಯತೋ ಸಮ್ಮಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ದದತೋ ಭಾವನಾಮಯಂ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥು ಹೋತಿ** ಪುಬ್ಬಭಾಗಚೇತನಾಯ, ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇ ಅಪರಭಾಗಚೇತನಾಯ ಚ ತಥಾ ಪವತ್ತತ್ತಾ।

ಅಪಚೇತಿಚೇತನಾ **ಅಪಚಿತಿಸಹಗತಂ** ಅಪಚೇಯತಿ ಏತಾಯಾತಿ ಯಥಾ ನನ್ದೀರಾಗೋ ಏವ ನನ್ದೀರಾಗಸಹಗತಾ, ಯಥಾವುತ್ತಾಯ ವಾ ಅಪಚಿತಿಯಾ ಸಹಗತಂ ಸಹಪವತ್ತನ್ತಿ **ಅಪಚಿತಿಸಹಗತಂ** । ಅಪಚಾಯನವಸೇನ ಪವತ್ತಂ **ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥು**। ವಯಸಾ ಗುಣೇಹಿ ಚ ವುದ್ಧತರಾನಂ ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತೀಸು ಬ್ಯಾವಟೋ ಹೋತಿ ಯಾಯ ಚೇತನಾಯ, ಸಾ **ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಂ,** ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಮೇವ **ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಸಹಗತಂ**। ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಸಙ್ಖಾತಾಯ ವಾ ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಸಮುಟ್ಠಾಪನವಸೇನೇವ ಸಹಗತಂ ಪವತ್ತನ್ತಿ **ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಸಹಗತಂ,** ತಥಾಪವತ್ತಂ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥು। ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ ಪತ್ತಂ ಪುಞ್ಞಂ ಅನುಪ್ಪದೀಯತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಪತ್ತಾನುಪ್ಪದಾನಂ**। ತಥಾ ಪರೇನ ಅನುಪ್ಪದಿನ್ನತಾಯ ಪತ್ತಂ ಅಬ್ಭನುಮೋದತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಪತ್ತಬ್ಭನುಮೋದನಂ**। ಅನನುಪ್ಪದಿನ್ನಂ ಪನ ಕೇವಲಂ ಅಬ್ಭನುಮೋದೀಯತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಅಬ್ಭನುಮೋದನಂ**। ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ದೇಸನಾ,** ದೇಸನಾವ **ದೇಸನಾಮಯಂ**। ಸುಣಾತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಸವನಂ,** ಸವನಮೇವ **ಸವನಮಯಂ**। ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಞಾಣಸ್ಸ ಉಜುಗಮನಂ **ದಿಟ್ಠಿಜುಗತಂ**। ಸಬ್ಬತ್ಥ "ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥೂ"ತಿ ಪದಂ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗತಾ।

ಪೂಜಾವಸೇನ ಸಾಮೀಚಿಕಿರಿಯಾ ಅಪಚಾಯನಂ **ಅಪಚಿತಿ**। ವಯಸಾ ಗುಣೇಹಿ ಚ ಜೇಟ್ಠಾನಂ ಗಿಲಾನಾನಞ್ಚ ತಂತಂಕಿಚ್ಚಕರಣಂ **ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಂ**। ಅಯಮೇತೇಸಂ ವಿಸೇಸೋತಿ ಆಹ **"ತತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿ। **ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯೇ ದತ್ವಾ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನನ್ತಿ** ಚ ಏಕದೇಸತೋ ಉಕ್ಕಟ್ಠನಿದ್ದೇಸೋ, ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ದತ್ವಾ, ಪುಞ್ಞಂ ವಾ ಕತ್ವಾ "ಕತಿಪಯಾನಂ, ಏಕಸ್ಸೇವ ವಾ ಪತ್ತಿ ಹೋತೂ"ತಿ ಪರಿಣಾಮನಮ್ಪಿ ಪತ್ತಾನುಪ್ಪದಾನಮೇವ। ತಂ ನ ಮಹಪ್ಫಲಂ ತಣ್ಹಾಯ ಪರಾಮಟ್ಠತ್ತಾ। ಪರೇಸಂ ದೇಸೇತಿ ಹಿತಫರಣೇನ ಮುದುಚಿತ್ತೇನಾತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ। **ಏವನ್ತಿ** ಏವಂ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಹುತ್ವಾ ಪರೇ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀತಿ **ಹಿತಫರಣೇನ ಮುದುಚಿತ್ತೇನ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾತಿ**। ಏವಞ್ಹಿಸ್ಸ ಸವನಂ ಅತ್ತನೋ, ಪರೇಸಞ್ಚ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ। **ಸಬ್ಬೇಸನ್ತಿ** ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ದಸನ್ನಂ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥೂನಂ। **ನಿಯಮಲಕ್ಖಣನ್ತಿ** ಮಹಪ್ಫಲಭಾವಸ್ಸ ನಿಯಾಮಕಸಭಾವಂ । **ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಉಜುಭಾವೇನೇವಾತಿ** "ಅತ್ಥಿ, ನತ್ಥೀ"ತಿ ಅನ್ತದ್ವಯಸ್ಸ ದುರಸಮುಸ್ಸಾರಿತತಾಯ "ಅತ್ಥಿ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿಆದಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೯೪; ೩.೧೩೯; ವಿಭ॰ ೭೯೩) ನಯಪ್ಪವತ್ತಾಯ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಉಜುಕಮೇವ ಪವತ್ತಿಯಾ। ದಾನಾದೀಸು ಹಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಇಮಾಯ ಏವ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪರಿಸೋಧಿತಂ ಮಹಾಜುತಿಕಂ ಮಹಾವಿಪ್ಫಾರಂ ಭವತಿ।

ಪುರಿಮೇಹೇವ ತೀಹೀತಿ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತೇಹೇವ ತೀಹಿ। **ಸೀಲಮಯೇ** ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥುಮ್ಹಿ **ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ** ಚಾರಿತ್ತಸೀಲಭಾವತೋ। **ದಾನಮಯೇ** ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ದಾನಸಭಾವತ್ತಾ, ದಾನವಿಸಯತ್ತಾ ಚ। ಕಾಮಂ ದೇಸನಾ ಧಮ್ಮದಾನಸಭಾವತೋ ದಾನಮಯೇ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವತ್ತುಂ ಯುತ್ತಾ, ಕುಸಲಧಮ್ಮಾಸೇವನಭಾವತೋ ಪನ ವಿಮುತ್ತಾಯತನಸೀಸೇ ಠತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತಾ ವಿಯ ಸವನೇನ ಸದ್ಧಿಂ **ಭಾವನಾಮಯೇ** ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ। "ದಿಟ್ಠಿಜುಗತಂ ಭಾವನಾಮಯೇ"ತಿ ಕೇಚಿ। **ದಿಟ್ಠಿಜುಗತೇ** ಏವ ಚ ಅತ್ತನಾ ಕತಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಸ್ಸ ಅನುಸ್ಸರಣಂ, ತಸ್ಸ ಚ ಪರೇಸಂ ಅತ್ಥಾಯ ಪರಿಣಾಮನಂ, ಗುಣಪಸಂಸಾ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ಕರಿಯಮಾನಾಯ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾಯ, ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಅನುಮೋದನಂ ಸರಣಗಮನನ್ತಿ ಏವಂ ಆದಯೋ ಪುಞ್ಞವಿಸೇಸಾ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಿಜುಕಮ್ಮವಸೇನೇವ ತೇಸಂ ಇಜ್ಝನತೋ।

ಪರಸ್ಸ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಸೋಧನತ್ಥೋ ಅನುಯೋಗೋ **ಚೋದನಾ,** ಸಾ ಯಾನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪವತ್ತತಿ, ತಾನಿ **ಚೋದನಾವತ್ಥೂನಿ** ದಿಟ್ಠಸುತಪರಿಸಙ್ಕಿತಾನಿ। ತೇನಾಹ **"ಚೋದನಾಕಾರಣಾನೀ"**ತಿ। **ದಿಟ್ಠೇನಾತಿ** ಚ ಹೇತುಮ್ಹಿ ಕರಣವಚನಂ , ದಿಟ್ಠೇನ ಹೇತುನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿಂ ಪನ ತಂ ದಿಟ್ಠನ್ತಿ ಆಹ **"ವೀತಿಕ್ಕಮ"**ನ್ತಿ । **ದಿಸ್ವಾತಿ** ಚ ದಸ್ಸನಹೇತೂತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ಯಥಾ "ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ"ತಿ। **"ಸುತೇನಾ"**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಪರಸ್ಸಾತಿ** ಪರತೋ, **ಪರಸ್ಸ** ವಾ ವಚನಂ **ಸುತ್ವಾ। ದಿಟ್ಠಪರಿಸಙ್ಕಿತೇನಾತಿ** ದಿಟ್ಠಾನುಗತೇನ ಪರಿಸಙ್ಕಿತೇನ, ತಥಾ ಪರಿಸಙ್ಕಿತೇನ ವಾ ವೀತಿಕ್ಕಮೇನ। ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಚೋದೇತೀತಿ** ವತ್ಥುಸನ್ದಸ್ಸನೇನ ವಾ ಸಂವಾಸಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ವಾ ಸಾಮೀಚಿಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ವಾ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಅತ್ಥೇ ವಿತ್ಥಾರಿಯಮಾನೇ ಅತಿಪ್ಪಪಞ್ಚೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ"**ತಿ। ವಿತ್ಥಾರಂ ಪನ ಇಚ್ಛನ್ತಾನಂ ತಸ್ಸ ಅಧಿಗಮುಪಾಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ...ಪೇ॰... ವೇದಿತಬ್ಬೋ"**ತಿ ಆಹ।

ಕಾಮೂಪಪತ್ತಿಯೋತಿ ಕಾಮೇಹಿ ಉಪಪನ್ನತಾ, ಸಮನ್ನಾಗತತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಮನ್ನಾಗಮೋ ಚ ತೇಸಂ ಪಟಿಸೇವನಂ, ಸಮಧಿಗಮೋ ಚಾತಿ ಆಹ **"ಕಾಮೂಪಸೇವನಾ ಕಾಮಪಟಿಲಾಭಾ ವಾ"**ತಿ। **ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಕಾಮಾತಿ** ದುತಿಯತತಿಯರಾಸೀನಂ ವಿಯ ಸಯಂ, ಪರೇಹಿ ಚ ಅನಿಮ್ಮಿತಾ। ಉಟ್ಠಾನಕಮ್ಮಫಲೂಪಜೀವಿಭಾವತೋ ಪನ ತದುಭಯವಸೇನ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಕಾಮಾ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಕಾಮಾ।** ತೇ ಪನ ತೇಸಂ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ನಿಬದ್ಧಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ **"ನಿಬದ್ಧಕಾಮಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಚತುದೇವಲೋಕವಾಸಿನೋತಿ** ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ತುಸಿತಾ ದೇವಾ। **ವಿನಿಪಾತಿಕಾತಿ** ಆಪಾಯಿಕಾ। ಪರನಿಮ್ಮಿತಾ ಕಾಮಾ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಪರನಿಮ್ಮಿತಕಾಮಾ।**

ಪಕತಿಸೇವನವಸೇನಾತಿ ಅನುಮಾನತೋ ಜಾನನಂ ವದತಿ, ನ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ। **ವಸಂ ವತ್ತೇನ್ತೀತಿ** ಯಥಾರುಚಿ ಪಾತಬ್ಯತಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ। **"ಮೇಥುನಂ ಪಟಿಸೇವನ್ತೀ"**ತಿ ಇದಂ ಪನ ಕೇಚಿವಾದಪಟಿಸೇಧನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ಕೇಚಿ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। ತೇ "ಯಾಮಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ **ಆಲಿಙ್ಗಿತಮತ್ತೇನ** , ತುಸಿತಾನಂ ಹತ್ಥಾಮಸನಮತ್ತೇನ, ನಿಮ್ಮಾನರತೀನಂ **ಹಸಿತಮತ್ತೇನ,** ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತೀನಂ **ಓಲೋಕಿತಮತ್ತೇನ ಕಾಮಕಿಚ್ಚಂ ಇಜ್ಝತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ।** "ಇತರೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ದ್ವಯಂದ್ವಯಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಕಾಮೇಸು ವಿರಜ್ಜನಸ್ಸ ತೇಸು ಅಭಾವತೋ, ಕಾಮಾನಞ್ಚ ಉತ್ತರುತ್ತರಿ ಪಣೀತಪಣೀತತರಪಣೀತತಮಭಾವತೋ। ಕೇವಲಂ ಪನ ನಿಸ್ಸನ್ದಾಭಾವೋ ತೇಸಂ ವತ್ತಬ್ಬೋ। **ಕಾಮಕಿಚ್ಚನ್ತಿ** ತಙ್ಖಣಿಕಪರಿಳಾಹೂಪಸಮಾವಹಂ ಫಸ್ಸಸುಖಂ। **ಕಾಮಾತಿ** ಕಾಮೂಪಭೋಗಾ। **ಪಾಕತಿಕಾ ಏವಾತಿ** ಹೇಟ್ಠಿಮೇಹಿ ಏಕಸದಿಸಾ ಏವ। **ಏಕಸಙ್ಖಾತನ್ತಿ** ಏಕರೂಪಂ ಸಮಾನರೂಪನ್ತಿ, ಸಮಞ್ಞಾತಂ ಸಮಾನಭಾವನ್ತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ।

ಸುಖಪಟಿಲಾಭಾತಿ ಸುಖಸಮಧಿಗಮಾ। **ಹೇಟ್ಠಾತಿ** ಪಠಮಜ್ಝಾನಭೂಮಿತೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಮನುಸ್ಸೇಸು, ದೇವೇಸು ವಾ। **ಪಠಮಜ್ಝಾನಸುಖನ್ತಿ** ಕುಸಲಪಠಮಜ್ಝಾನಂ। ಭೂಮಿವಸೇನಪಿ ಹೇಟ್ಠುಪರಿಭಾವೋ ಲಬ್ಭತೇವ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕೇಸು, ಬ್ರಹ್ಮಪುರೋಹಿತೇಸು ವಾ ಕುಸಲಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಪುರೋಹಿತೇಸು, ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮೇಸು ವಾ ವಿಪಾಕಸುಖಾನುಭವನಸ್ಸ ಲಬ್ಭನತೋ। ಏತ್ಥ ಚ ದುತಿಯತತಿಯಜ್ಝಾನಭೂಮಿವಸೇನ ದುತಿಯತತಿಯಸುಖೂಪಪತ್ತೀನಂ ವುಚ್ಚಮಾನತ್ತಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಭೂಮಿವಸೇನೇವ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸುಖೂಪಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ। **ತಿನ್ನಾತಿ** ತೇಮಿತಾ, ಝಾನಸುಖೇನ ಚೇವ ಝಾನಸಮುಟ್ಠಾನಪಣೀತರೂಪಫುಟ್ಠಕಾಯೇನ ಚ ಪಣೀತಾ ವಿತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನೇವಾಹ **"ಸಮನ್ತತೋ ತಿನ್ನಾ"**ತಿಆದಿ। ಯಸ್ಮಾ ಕುಸಲಸುಖತೋ ವಿಪಾಕಸುಖಂ ಸನ್ತತರತಾಯ ಪಣೀತತರಂ ಬಹುಲಞ್ಚ ಪವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಇದಮ್ಪಿ ವಿಪಾಕಜ್ಝಾನಸುಖಂ ಏವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತ"**ನ್ತಿ। **ತೇಸನ್ತಿ** ಆಭಸ್ಸರಾನಂ। ಸಪ್ಪೀತಿಕಸ್ಸ ಸುಖಸ್ಸ ಅತಿವಿಯ ಉಳಾರಭಾವತೋ ತೇನ ಅಜ್ಝೋತ್ಥತಚಿತ್ತಾನಂ **ಭವಲೋಭೋ ಮಹಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಸನ್ತಮೇವಾತಿ** ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಸಙ್ಖೋಭಪೀತಿಉಬ್ಬಿಲಾವಿವಿಗಮೇನ ಅತಿವಿಯ ಉಪಸನ್ತಂಯೇವ। ತಥಾ ಸನ್ತಭಾವೇನೇವ ಹಿ ತಂ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಪಧಾನಭಾವಂ ನೀತತಾಯ "ಪಣೀತ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನಾಹ **"ಪಣೀತಮೇವಾ"**ತಿ। ಅತಪ್ಪಕೇನ ಸುಖಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತೇನ ಸುಖೇನ ಸಂಯುತ್ತಾಯ ತುಸಾಯ ಪೀತಿಯಾ ಇತಾ ಪವತ್ತಾತಿ **ತುಸಿತಾ।**

ಯಸ್ಮಾ ತೇ ತತೋ ಉತ್ತರಿ ಸುಖಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ಏವ ನ ಪತ್ಥೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **“ತತೋ...ಪೇ॰... ಸನ್ತುಟ್ಠಾ ಹುತ್ವಾ”**ತಿ। **ತತಿಯಜ್ಝಾನಸುಖ**ನ್ತಿ ತತಿಯಜ್ಝಾನವಿಪಾಕಸುಖಂ।

ಸತ್ತ ಅರಿಯಪಞ್ಞಾತಿ ಅಟ್ಠಮಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸತ್ತನ್ನಂ ಅರಿಯಾನಂ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಆವೇಣಿಕಪಞ್ಞಾ। ಠಪೇತ್ವಾ ಲೋಕುತ್ತರಂ ಪಞ್ಞಂ **ಅವಸೇಸಾ ಪಞ್ಞಾ** ನಾಮ। ಸಬ್ಬಾಪಿ ತೇಭೂಮಿಕಾ ಪಞ್ಞಾ “ಸೇಕ್ಖಾ”ತಿಪಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ, “ಅಸೇಕ್ಖಾ”ತಿಪಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾತಿ **ನೇವಸೇಕ್ಖಾನಾಸೇಕ್ಖಾ,** ಪುಥುಜ್ಜನಪಞ್ಞಾ।

ಯೋಗವಿಹಿತೇಸೂತಿ ಪಞ್ಞಾವಿಹಿತೇಸು ಪಞ್ಞಾಪರಿಣಾಮಿತೇಸು ಉಪಾಯಪಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಪಾದಿತೇಸು। **ಕಮ್ಮಾಯತನೇಸೂ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಮ್ಮಮೇವ **ಕಮ್ಮಾಯತನಂ,** ಕಮ್ಮಞ್ಚ ತಂ ಆಯತನಞ್ಚ ಆಜೀವಾದೀನನ್ತಿ ವಾ **ಕಮ್ಮಾಯತನಂ**। ಏಸ ನಯೋ **ಸಿಪ್ಪಾಯತನೇಸು**ಪಿ। ತತ್ಥ ಚ ದುವಿಧಂ ಕಮ್ಮಂ ಹೀನಞ್ಚ ವಡ್ಢಕಿಕಮ್ಮಾದಿ, ಉಕ್ಕಟ್ಠಞ್ಚ ಕಸಿವಾಣಿಜ್ಜಾದಿ। ಸಿಪ್ಪಮ್ಪಿ ದುವಿಧಂ ಹೀನಞ್ಚ ನಳಕಾರಸಿಪ್ಪಾದಿ, ಉಕ್ಕಟ್ಠಞ್ಚ ಮುದ್ದಗಣನಾದಿ। ವಿಜ್ಜಾವ **ವಿಜ್ಜಾಟ್ಠಾನಂ,** ತಂ ಧಮ್ಮಿಕಮೇವ ನಾಗಮಣ್ಡಲಪರಿತ್ತಫುಧಮನಕಮನ್ತಸದಿಸಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಾನಿ ಪನೇತಾನಿ ಏಕಚ್ಚೇ ಪಣ್ಡಿತಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸದಿಸಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಫಾಸುವಿಹಾರಂ ಆಕಙ್ಖನ್ತಾ ನೇವ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಕರಿಯಮಾನಾನಿ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ನ ವಾ ಕತಾನಿ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ನ ಕರೋನ್ತಾನಂ ಸುಣನ್ತಿ, ಅಥ ಖೋ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಚಿನ್ತಾಯ ಕರೋನ್ತಿ। ಪಞ್ಞವನ್ತೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಚಿನ್ತಾಯ ಕತಾನಿಪಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಕರೋನ್ತೇಹಿ ಕತಸದಿಸಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ। **ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತ**ನ್ತಿ “ಇದಂ ಕಮ್ಮಂ ಸತ್ತಾನಂ ಸಕಂ, ಇದಂ ನೋ ಸಕ”ನ್ತಿ ಏವಂ ಜಾನನಞಾಣಂ। **ಸಚ್ಚಾನುಲೋಮಿಕ**ನ್ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ। ತಞ್ಹಿ ಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧಸ್ಸ ಅನುಲೋಮನತೋ “ಸಚ್ಚಾನುಲೋಮಿಕ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇದಾನಿಸ್ಸ ಪವತ್ತನಾಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ ವಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ವಾ**-ಸದ್ದೇನ ಅನಿಯಮತ್ಥೇನ ದುಕ್ಖಾನತ್ತಲಕ್ಖಣಾನಿಪಿ ಗಹಿತಾನೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ ನಾನನ್ತರಿಯಕಭಾವತೋ। ಯಞ್ಹಿ ಅನಿಚ್ಚಂ, ತಂ ದುಕ್ಖಂ। ಯಂ ದುಕ್ಖಂ, ತದನತ್ತಾತಿ [(ಸಿಜ್ಝನತೋ) ಅಧಿಕಪಾಠೋ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ]। **ಯಂ ಏವರೂಪ**ನ್ತಿ ಯಂ ಏವಂ ಹೇಟ್ಠಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಸಭಾವಂ। **“ಅನುಲೋಮಿಕಂ ಖನ್ತಿ”**ನ್ತಿಆದೀನಿ ಪಞ್ಞಾವೇವಚನಾನಿ । ಸಾ ಹಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಾನಂ ಕಮ್ಮಾಯತನಾದೀನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಕಾರಣಾನಂ ಅಪಚ್ಚನೀಕದಸ್ಸನೇನ ಅನುಲೋಮನತೋ, ತಥಾ ಸತ್ತಾನಂ ಹಿತಚರಿಯಾಯ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಸ್ಸ, ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಸ್ಸ ಚ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಅವಿಲೋಮನತೋ ಅನುಲೋಮೇತೀತಿ ಚ **ಅನುಲೋಮಿಕಾ**। ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ಏತಾನಿ ಕಾರಣಾನಿ ಖಮತಿ ಸಹತಿ ದಟ್ಠುಂ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ **ಖನ್ತಿ**। ಪಸ್ಸತೀತಿ **ದಿಟ್ಠಿ**। ರೋಚೇತೀತಿ **ರುಚಿ**। ಮುನಾತೀತಿ **ಮುತಿ**। ಪೇಕ್ಖತೀತಿ **ಪೇಕ್ಖಾ**। ತೇ ಚ ಕಮ್ಮಾಯತನಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ನಿಜ್ಝಾಯಮಾನಾ ಏತಾಯ ನಿಜ್ಝಾನಂ ಖಮನ್ತೀತಿ **ಧಮ್ಮನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿ**। **ಪರತೋ ಅಸುತ್ವಾ ಪಟಿಲಭತೀ**ತಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಉಪದೇಸವಚನಂ ಅಸುತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಪಟಿಲಭತಿ। **ಅಯಂ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಅಯಂ ಚಿನ್ತಾಮಯಾ ಪಞ್ಞಾ ನಾಮ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಾ ಪನೇಸಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾನಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಾನಮೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತತ್ಥಾಪಿ ಸಚ್ಚಾನುಲೋಮಿಕಞಾಣಂ ದ್ವಿನ್ನಮೇವ ಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಅನ್ತಿಮಭವಿಕಾನಂ, ಸೇಸಪಞ್ಞಾ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಪೂರಿತಪಾರಮೀನಂ ಮಹಾಪಞ್ಞಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ಪರತೋ ಸುತ್ವಾ ಪಟಿಲಭತೀತಿ ಕಮ್ಮಾಯತನಾದೀನಿ ಪರೇನ ಕರಿಯಮಾನಾನಿ, ಪರೇನ ಕತಾನಿ ವಾ ದಿಸ್ವಾಪಿ ಪರಸ್ಸ ಕಥಯಮಾನಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾಪಿ ಆಚರಿಯಸನ್ತಿಕೇ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾಪಿ ಪಟಿಲದ್ಧಾ ಸಬ್ಬಾ ಪರತೋ ಸುತ್ವಾ ಪಟಿಲದ್ಧನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಸಮಙ್ಗಿಸ್ಸ, ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಮೇತಂ। ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ ಹಿ ಇಧ “ಭಾವನಾಪಞ್ಞಾ”ತಿ ವಿಸೇಸತೋ ಇಚ್ಛಿತಾತಿ।

ಆವುಧಂ ನಾಮ ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಮಥನತ್ಥಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ, ರಾಗಾದಿಸದಿಸೋ ಚ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ಚ ವಿಮಥನಂ ಬುದ್ಧವಚನಮೇವಾತಿ “ಸುತಮೇವ ಆವುಧ”ನ್ತಿ ವತ್ವಾ **“ತಂ ಅತ್ಥತೋ ತೇಪಿಟಕಂ ಬುದ್ಧವಚನ”**ನ್ತಿ ಆಹ। ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ವಿವರನ್ತೋ “ತಂ ಹೀ”ತಿ ಆದಿಂ ವತ್ವಾ **“ಸುತಾವುಧೋ”**ತಿಆದಿನಾ (ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೬೭) ಸುತ್ತಪದೇನ ಸಮತ್ಥೇತಿ। ತತ್ಥ **ಅಕುಸಲಂ ಪಜಹತೀ**ತಿ ತದಙ್ಗಾದಿವಸೇನ ಅಕುಸಲಂ ಪರಿಚ್ಚಜತಿ। **ಕುಸಲಂ ಭಾವೇತೀ**ತಿ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾದಿಕುಸಲಂ ಧಮ್ಮಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ

ವಡ್ಢೇತಿ ಚ। **ಸುದ್ಧಂ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಹರತೀ**ತಿ ತೇನ ಅಕುಸಲಪ್ಪಹಾನೇನ, ತಾಯ ಚ ಕುಸಲಭಾವನಾಯ ರಾಗಾದಿಸಂಕಿಲೇಸತೋ ವಿಸುದ್ಧಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಪವತ್ತೇತಿ।

ವಿವೇಕಟ್ಠಕಾಯಾನನ್ತಿ ಗಣಸಙ್ಗಣಿಕಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ತತೋ ಅಪಕಡ್ಢಿತಕಾಯಾನಂ। ಸ್ವಾಯಂ ಕಾಯವಿವೇಕೋ ನ ಕೇವಲಂ ಏಕಾಕೀಭಾವೋ, ಅಥ ಖೋ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಯೋಗತೋತಿ ಆಹ **"ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾಭಿರತಾನ"**ನ್ತಿ। **ಚಿತ್ತವಿವೇಕೋ**ತಿ ಕಿಲೇಸಸಙ್ಗಣಿಕಂ ಪಹಾಯ ತತೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಿವಿತ್ತತಾ। ಸಾ ಪನ ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖಾದೀನಂ ವಸೇನ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಪರಿಸುದ್ಧಚಿತ್ತಾನಂ ಪರಮವೋದಾನಪ್ಪತ್ತಾನ"**ನ್ತಿ। **ಉಪಧಿವಿವೇಕೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತದಧಿಗಮೇನ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನಿರುಪಧಿತಾ। ತೇನಾಹ **"ನಿರುಪಧೀನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನ"**ನ್ತಿ, ವಿಸಙ್ಖಾರಗತಾನಂ ಅಧಿಗತನಿಬ್ಬಾನಾನಂ, ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸಮಙ್ಗೀನಞ್ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸುತಮ್ಪಿ ಅವಸ್ಸಯಟ್ಠೇನೇವ ಆವುಧಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಅಯಮ್ಪೀ"**ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ "ತಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಾಯಾ"ತಿ। ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ ಸುತಪವಿವೇಕಾಪಿ ಪಞ್ಞಾವಸೇನೇವ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಆವುಧತ್ತಸಾಧಕಾ , ಪಞ್ಞಾ ಪನ ಸುತೇನ, ಏಕಚ್ಚಪವಿವೇಕೇನ ವಾ ವಿನಾಪಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಆವುಧತ್ತಸಾಧನೀತಿ ತತೋ ಪಞ್ಞಾ ಸಾಮತ್ಥಿಯದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವಿಸುಂ ಆವುಧಭಾವೇನ ವುತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **"ಯಸ್ಸ ಸಾ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ನ ಕುತೋಚೀ"**ತಿಆದಿ।

ನಾಞ್ಞಾತಂ ಅವಿದಿತಂ ಧಮ್ಮನ್ತಿ ಅನಮತಗ್ಗೇ ಸಂಸಾರವಟ್ಟೇ ನ ಅಞ್ಞಾತಂ ಅವಿದಿತಂ ಅಮತಧಮ್ಮಂ, ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಮೇವ ವಾ **ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ** ಇಮಿನಾ ಪುಬ್ಬಾಭೋಗೇನ **ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ**। ಯಂ ಪಾಳಿಯಂ ಸಙ್ಗಹವಾರೇ "ನವ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಪುಬ್ಬಾಭೋಗಸಿದ್ಧಂ ಪವತ್ತಿಆಕಾರವಿಸೇಸಂ ದೀಪೇತುಂ ವುತ್ತಂ, ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಏವ ಸಾತಿ ಆಹ **"ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಞಾಣಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ"**ನ್ತಿ। **ಅಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯ**ನ್ತಿ ಆಜಾನನಕಇನ್ದ್ರಿಯಂ, ಪಠಮಮಗ್ಗೇನ ಞಾತಮರಿಯಾದಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ತೇಸಂಯೇವ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಞಾತಾನಂ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಾನಂ ಜಾನನಕಇನ್ದ್ರಿಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ಅಞ್ಞಾಭೂತಂ ಆಜಾನನಭೂತಂ ಇನ್ದ್ರಿಯ"**ನ್ತಿ। ಆಜಾನಾತೀತಿ **ಅಞ್ಞೋ,** ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಭೂತಂ, ಆಜಾನನವಸೇನ ವಾ ಭೂತನ್ತಿ **ಅಞ್ಞಭೂತಂ**। **ಅಞ್ಞಾತಾವೀಸೂ**ತಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ ಚತುಅರಿಯಸಚ್ಚಂ ಆಜಾನಿತ್ವಾ ಠಿತೇಸು। ತೇನಾಹ **"ಜಾನನಕಿಚ್ಚಪರಿಯೋಸಾನಪ್ಪತ್ತೇಸೂ"**ತಿ, ಪರಿಞ್ಞಾದಿಭೇದಸ್ಸ ಜಾನನಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಪರಿನಿಟ್ಠಾನಪ್ಪತ್ತೇಸು।

ಮಂಸಚಕ್ಖು ಚಕ್ಖುಪಸಾದೋತಿ ಮಂಸಚಕ್ಖು ನಾಮ ಚತಸ್ಸೋ ಧಾತುಯೋ, ವಣ್ಣೋ, ಗನ್ಧೋ, ರಸೋ, ಓಜಾ, ಸಮ್ಭವೋ, ಸಣ್ಠಾನಂ, ಜೀವಿತಂ, ಭಾವೋ, ಕಾಯಪ್ಪಸಾದೋ, ಚಕ್ಖುಪಸಾದೋತಿ ಏವಂ ಚುದ್ದಸಸಮ್ಭಾರೋ ಮಂಸಪಿಣ್ಡೋ।

ಕಸಿಣಾಲೋಕಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ರೂಪದಸ್ಸನತೋ **"ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು ಆಲೋಕನಿಸ್ಸಿತಂ ಞಾಣ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಪಞ್ಞಾವಿನಿಮುತ್ತಾ ಏವ ಲೋಕಿಯಪಞ್ಞಾ **ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖೂ**ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಅವುತ್ತಸಿದ್ಧೋ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಸ್ಸ ವಿಸುಂ ಗಹಿತತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖು ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಪಞ್ಞಾ"**ತಿ।

ಅಧಿಕಂ ವಿಸಿಟ್ಠಂ ಸೀಲನ್ತಿ **ಅಧಿಸೀಲಂ**। **ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬತೋ**ತಿ ಆಸೇವಿತಬ್ಬತೋ। **ಅಧಿಸೀಲಂ** ನಾಮ ಅನವಸೇಸಕಾಯಿಕವಾಚಸಿಕಸಂವರಭಾವತೋ, ಮಗ್ಗಸೀಲಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಭಾವತೋ ಚ। **ಅಧಿಚಿತ್ತಂ** ಮಗ್ಗಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ। **ಅಧಿಪಞ್ಞಾ** ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ। ಇದಾನಿ ನೇಸಂ ಅಧಿಸೀಲಾದಿಭಾವಂ ಕಾರಣೇನ ಪಟಿಪಾದೇತುಂ **"ಅನುಪ್ಪನ್ನೇಪಿ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ**ತಿ ಅಪ್ಪವತ್ತೇ। **ಅಧಿಸೀಲಮೇವ** ನಿಬ್ಬಾನಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ। **ಸಮಾಪನ್ನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ "ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ಥಯನ್ತೇನಾ"ತಿ ಪದಂ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ।

"ಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಕಲ್ಯಾಣಂ, ಪಾಪಕಾರೀ ಚ ಪಾಪಕಂ।
ಅನುಭೋತಿ ದ್ವಯಮ್ಪೇತಂ, ಅನುಬನ್ಧಞ್ಹಿ ಕಾರಕ"ನ್ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೫೬)।

ಏವಂ ಅತೀತೇ, ಅನಾಗತೇ ಚ ವಟ್ಟಮೂಲಕದುಕ್ಖಸಲ್ಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಸಂವೇಗವತ್ಥುತಾಯ ವಿಮುತ್ತಿಆಕಙ್ಖಾಯ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಪಞ್ಞಾ ಅಧಿಪಞ್ಞಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಲೋಕಿಯಸೀಲಾದೀನಂ ಅಧಿಸೀಲಾದಿಭಾವೋ ಪರಿಯಾಯೇನಾತಿ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಮೇವ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಬ್ಬಂ ವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕಕಾಯೋತಿ ಪಞ್ಚದ್ವಾರೇಸು ಕಾಯೋ ಫಸ್ಸಾದಿಧಮ್ಮಸಮೂಹೋ। ಕಾಯೋ ಚ ಸೋ ಭಾವಿತಭಾವೇನ ಭಾವನಾ ಚಾತಿ **ಕಾಯಭಾವನಾ ನಾಮ**। ಯಸ್ಮಾ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಾಧಿಗಮನೇನ ಸಬ್ಬಸಂಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾತಿ ಪಹೀನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಬ್ಬಸೋ ಆಸೇವನಾಭಾವತೋ ನತ್ಥಿ ತೇಸಂ ಭಾವಿನಿಯಾಪಿ ಚಕ್ಖುಸೋತವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಧಮ್ಮಾ, ಪಗೇವ ಕಾಳಕಾ, ತಸ್ಮಾ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕಕಾಯೋ ಸುಭಾವಿತೋ ಏವ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಹಿ...ಪೇ॰... ಸುಭಾವಿತೋ ಹೋತೀ"**ತಿ। **ನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ವಿಯ ದುಬ್ಬಲಾ** ದುಬ್ಬಲಭಾವಕರಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಹೀನತ್ತಾ।

ವಿಪಸ್ಸನಾ ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯಂ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದಿವಸೇನ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಸಮ್ಮದೇವ ದಸ್ಸನತೋ। **ಮಗ್ಗೋ ಪಟಿಪದಾನುತ್ತರಿಯಂ** ತದುತ್ತರಿಪಟಿಪದಾಯ ಅಭಾವತೋ। **ಫಲಂ ವಿಮುತ್ತಾನುತ್ತರಿಯಂ** ಅಕುಪ್ಪಭಾವತೋ। **ಫಲಂ ವಾ ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯಂ** ದಿವಸಮ್ಪಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ದಿಸ್ವಾ ಪವತ್ತನತೋ। **ನಿಬ್ಬಾನಂ ವಿಮುತ್ತಾನುತ್ತರಿಯಂ** ಸಬ್ಬಸಙ್ಖತವಿನಿಸ್ಸಟತ್ತಾ। ದಸ್ಸನ-ಸದ್ದಂ ಕಮ್ಮಸಾಧನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯತಾ ವುತ್ತಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತತೋ ಉತ್ತರಞ್ಹಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"**ತಿ ಆಹ। ನತ್ಥಿ ಇತೋ ಉತ್ತರನ್ತಿ **ಅನುತ್ತರಂ,** ಅನುತ್ತರಮೇವ **ಅನುತ್ತರಿಯ**ನ್ತಿ ಆಹ **"ಉತ್ತಮಂ ಜೇಟ್ಠಕ"**ನ್ತಿ।

ಸೇಸೋತಿ ವುತ್ತಾವಸೇಸೋ ಪಞ್ಚಕನಯೇನ, ಚತುಕ್ಕನಯೇನ ಚ ತಿವಿಧೋ ಸಮಾಧಿ, ಇಮಿನಾ ಏವ ಚ ಸಮಾಧಿತ್ತಯಾಪದೇಸೇನ ಸುತ್ತನ್ತೇಸುಪಿ ಪಞ್ಚಕನಯೋ ಆಗತೋ ಏವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಪರಮತ್ಥಮಞ್ಜೂಸಾಯಂ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಸಂವಣ್ಣನಾಯಂ** (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೩೮) ವುತ್ತಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಆಗಚ್ಛತಿ ನಾಮಂ ಏತಸ್ಮಾತಿ ಆಗಮನಂ, ತತೋ **ಆಗಮನತೋ**। **ಸಗುಣತೋ**ತಿ ಸರಸತೋ। **ಆರಮ್ಮಣತೋ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣಧಮ್ಮತೋ। **ಅನತ್ತತೋ ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ**ತಿ "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ। **ಅನತ್ತತೋ ದಿಸ್ವಾ**ತಿ ಪರಮಂ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ "ಅನತ್ತಾ"ತಿ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ। **ಅನತ್ತತೋ ವುಟ್ಠಾತೀ**ತಿ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಅನತ್ತಾಕಾರತೋ ಪವತ್ತಾಯ ಮಗ್ಗವುಟ್ಠಾನಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। **ಅಸುಞ್ಞತತ್ತಕಾರಕಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅಭಾವಾ**ತಿ ಅತ್ತಾಭಿನಿವೇಸಪಚ್ಚಯಾನಂ ದಿಟ್ಠೇಕಟ್ಠಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನತೋ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಸುಞ್ಞತಾ ನಾಮ ಅತ್ತಸುಞ್ಞತಾಯ ಯಾಥಾವತೋ ಗಹಣತೋ। ನನು ಏವಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಸಗುಣತೋ ಸುಞ್ಞತಾ, ನ ಆಗಮನತೋತಿ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ನತ್ಥೀತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ ನಾಮಲಾಭೇ, ನ ಪನ ನಾಮದಾನೇತಿ ನಾಯಂ ದೋಸೋ। ಅಥ ವಾ ಸುತ್ತನ್ತಕಥಾ ನಾಮ ಪರಿಯಾಯಕಥಾ, ನ ಅಭಿಧಮ್ಮಕಥಾ ವಿಯ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಾತಿ ಭಿಯ್ಯೋಪಿ ನ ಕೋಚಿ ದೋಸೋ।

ಯಸ್ಮಾ ಸಗುಣತೋ, ಆರಮ್ಮಣತೋ ಚ ನಾಮಲಾಭೇ ಸಙ್ಕರೋ ಹೋತಿ ಏಕಸ್ಸೇವ ನಾಮನ್ತರಲಾಭಸಮ್ಭವತೋ। ಆಗಮನತೋ ಪನ ನಾಮಲಾಭೇ ಸಙ್ಕರೋ ನತ್ಥಿ ನಾಮನ್ತರಲಾಭಾಭಾವತೋ, ಅಸಮ್ಭವತೋ ಚ, ತಸ್ಮಾ **"ಅಪರೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ನಿಮಿತ್ತಕಾರಕಕಿಲೇಸಾಭಾವಾ**ತಿ ನಿಚ್ಚನಿಮಿತ್ತಾದಿಗ್ಗಾಹಕಪಚ್ಚಯಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನತೋ। ಕಾಮಞ್ಚಾಯಂ ವಿಪಸ್ಸನಾ ನಿಚ್ಚನಿಮಿತ್ತಾದಿಂ ಉಗ್ಘಾಟೇನ್ತೀ ಪವತ್ತತಿ, ಸಙ್ಖಾರನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಪನ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನತೋ ನ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಅನಿಮಿತ್ತನಾಮಂ ಲಭತೀತಿ। ಪರಿಯಾಯೇನ ಪನೇತಂ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಹಿ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯದೇಸನತ್ತಾ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅನಿಮಿತ್ತನಾಮಂ ಉದ್ಧಟಂ। ಸುತ್ತೇ ಚ -

“ಅನಿಮಿತ್ತಞ್ಚ ಭಾವೇಹಿ, ಮಾನಾನುಸಯಮುಜ್ಜಹ।
ತತೋ ಮಾನಾಭಿಸಮಯಾ, ಉಪಸನ್ತೋ ಚರಿಸ್ಸಸೀ”ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೩೪೪; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೨)।

ಅನಿಮಿತ್ತಪರಿಯಾಯೋ ಆಗತೋ। **ಪಣಿಧಿಕಾರಕಕಿಲೇಸಾಭಾವಾ**ತಿ ಸುಖಪಣಿಧಿಆದಿಪಚ್ಚಯಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನತೋ।

ರಾಗಾದೀಹಿ ಸುಞ್ಞತ್ತಾತಿ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಪಜಹನತೋ ರಾಗಾದೀಹಿ ವಿವಿತ್ತತ್ತಾ। ರಾಗಾದಯೋ ಏವ **ರಾಗನಿಮಿತ್ತಾದೀನಿ**। ಪುರಿಮುಪ್ಪನ್ನಾ ಹಿ ರಾಗಾದಯೋ ಪರತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕರಾಗಾದೀನಂ ಕಾರಣಂ ಹೋತಿ। ರಾಗಾದಯೋ ಏವ ತಥಾ ಪಣಿಧಾನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ **ರಾಗಪಣಿಧಿಆದಯೋ**। ನಿಬ್ಬಾನಂ ವಿಸಙ್ಖಾರಭಾವೇನೇವ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರವಿನಿಸ್ಸಟತ್ತಾ ರಾಗಾದೀಹಿ ಸುಞ್ಞಂ, ರಾಗಾದಿನಿಮಿತ್ತಪಣಿಧಿವಿರಹಿತಞ್ಚಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಸಙ್ಖಾರುಪೇಕ್ಖಾ ಸಾನುಲೋಮಾ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿವಿಪಸ್ಸನಾ, ಸಾ ಸುಞ್ಞತೋ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೀ “ಸುಞ್ಞತಾ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ದುಕ್ಖತೋ ಪಸ್ಸನ್ತೀ ತಣ್ಹಾಪಣಿಧಿಸೋಸನತೋ “ಅಪ್ಪಣಿಹಿತಾ”ತಿ। ಸಾ ಮಗ್ಗಾಧಿಗಮಾಯ ಆಗಮನಪಟಿಪದಾಠಾನೇ ಠತ್ವಾ ಮಗ್ಗಸ್ಸ “ಸುಞ್ಞತಂ ಅನಿಮಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಣಿಹಿತ”ನ್ತಿ ನಾಮಂ ದೇತಿ। ಆಗಮನತೋ ಚ ನಾಮೇ ಲದ್ಧೇ ಸಗುಣತೋ ಚ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಚ ನಾಮಂ ಸಿದ್ಧಮೇವ ಹೋತಿ, ನ ಪನ ಸಗುಣಾರಮ್ಮಣೇಹಿ ನಾಮಲಾಭೇ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಆಗಮನತೋ ನಾಮಂ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತೀತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣನಾಮಸಿದ್ಧಿಹೇತುತ್ತಾ, “ಸಗುಣಾರಮ್ಮಣೇಹಿ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ನಾಮತ್ತಯಯೋಗೋ, ನ ಆಗಮನತೋ”ತಿ ವವತ್ಥಾನಕರತ್ತಾ ಚ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಆಗಮನತೋವ ನಾಮಲಾಭೋ ಪಧಾನಂ, ನ ಇತರೇಹಿ, ಪರಿಯಾಯತೋ ಪನ ತಿಧಾ ನಾಮಲಾಭೋ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ “ತಿವಿಧಾ ಕಥಾ”ತಿಆದಿನಾ ಅಯಂ ವಿಚಾರೋ ಕತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಸುಚಿಭಾವೋತಿ ಕಿಲೇಸಾಸುಚಿವಿಗಮೇನ ಸುದ್ಧಭಾವೋ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಭಾವೋ। ತೇನಾಹ **“ತಿಣ್ಣಂ ಸುಚರಿತಾನಂ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ”**ತಿ।

ಮುನಿನೋ ಏತಾನೀತಿ **ಮೋನೇಯ್ಯಾನಿ**। ಯೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಉಭಯಹಿತಮುನನತೋ **ಮುನಿ** ನಾಮ ಹೋತಿ, ತೇ ಏವಂ ವುತ್ತಾತಿ ಆಹ **“ಮುನಿಭಾವಕರಾ ಮೋನೇಯ್ಯಪಟಿಪದಾ ಧಮ್ಮಾ”**ತಿ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಕಾಯೇನ ಅಕತ್ತಬ್ಬಸ್ಸ ಅಕರಣಂ, ಕತ್ತಬ್ಬಸ್ಸ ಚ ಕರಣಂ, “ಅತ್ಥಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇ ಕೇಸಾ”ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೭೭; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೧೦; ೩.೧೫೩; ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೨೯; ೧೦.೬೦; ವಿಭ॰ ೩೫೬; ಖು॰ ಪಾ॰ ೩.೧; ನೇತ್ತಿ॰ ೪೭) ಕಾಯಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಜಾನನಂ, ಕಾಯಸ್ಸ ಚ ಸಮುದಯತೋ ಅತ್ಥಙ್ಗಮತೋ ಅಸ್ಸಾದತೋ ಆದೀನವತೋ ನಿಸ್ಸರಣತೋ ಚ ಯಾಥಾವತೋ ಪರಿಜಾನನಂ, ತಥಾ ಪರಿಜಾನನವಸೇನ ಪವತ್ತೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗೋ, ತೇನ ಚ ಕಾಯೇ ಛನ್ದರಾಗಸ್ಸ ಪಜಹನಂ, ಕಾಯಸಙ್ಖಾರಂ ನಿರೋಧೇತ್ವಾ ಪತ್ತಬ್ಬಸಮಾಪತ್ತಿ ಚಾತಿ ಸಬ್ಬೇ ಏತೇ ಕಾಯಮುಖೇನ ಪವತ್ತಾ ಮೋನೇಯ್ಯಪಟಿಪದಾ ಧಮ್ಮಾ ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಂ ನಾಮ। ತಸ್ಮಾ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ತಿವಿಧಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಸ್ಸ ಪಹಾನ”**ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪಾಳಿ ಆಗತಾ। ಸೇಸದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತತ್ಥ ಚೋಪನವಾಚಞ್ಚೇವ ಸದ್ದವಾಚಞ್ಚ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತಾ ಪಞ್ಞಾ **ವಾಚಾರಮ್ಮಣೇ ಞಾಣಂ**। ತಸ್ಸ ವಾಚಾಯ ಸಮುದಯಾದಿತೋ ಪರಿಜಾನನಂ **ವಾಚಾಪರಿಞ್ಞಾ**। ಏಕಾಸೀತಿವಿಧಂ ಲೋಕಿಯಚಿತ್ತಂ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತಞಾಣಂ **ಮನಾರಮ್ಮಣೇ ಞಾಣಂ**। ತಸ್ಸ ಸಮುದಯಾದಿತೋ ಪರಿಜಾನನಂ **ಮನೋಪರಿಞ್ಞಾ**ತಿ ಅಯಮೇವ ವಿಸೇಸೋ।

ಅಯನ್ತಿ ಇತೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋತಿ **ಆಯೋ,** ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಭಿಬುದ್ಧೀತಿ ಆಹ **“ಆಯೋತಿ ವುಡ್ಢೀ”**ತಿ। ಅಪೇನ್ತಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಏತೇನಾತಿ **ಅಪಾಯೋ,** ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಹಾನೀತಿ ಆಹ **“ಅಪಾಯೋತಿ ಅವುಡ್ಢೀ”**ತಿ। **ತಸ್ಸ ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಆಯಸ್ಸ ಚ ಅಪಾಯಸ್ಸ ಚ। **ಕಾರಣಂ ಉಪಾಯೋ** ಉಪೇತಿ ಉಪಗಚ್ಛತಿ ಏತೇನ ಆಯೋ, ಅಪಾಯೋ ಚಾತಿ। ತತ್ಥ ದುವಿಧಾ ವುಡ್ಢಿ ಅನತ್ಥಹಾನಿತೋ, ಅತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಚ, ತಥಾ ಅವುಡ್ಢಿ ಅತ್ಥಹಾನಿತೋ, ಅನತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಚ। **ತೇಸಂ ಪಜಾನನಾ**ತಿ ತೇಸಂ

ಆಯಾಪಾಯಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಭೇದಾನಂ ವುಡ್ಢಿಅವುಡ್ಢೀನಂ ಯಾಥಾವತೋ ಪಜಾನನಾ। **ಕೋಸಲ್ಲಂ** ಕುಸಲತಾ ನಿಪುಣತಾ। ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಪಾಳಿವಸೇನೇವ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ವುತ್ತಞ್ಹೇತ**”ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ಇದಂ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಯಾ ಇಮೇಸಂ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿನಿರೋಧೇಸು, ಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಞ್ಚ ಉಪ್ಪತ್ತಿಭಿಯ್ಯೋಭಾವೇಸು ಪಞ್ಞಾ, ಇದಂ **ಆಯಕೋಸಲ್ಲಂ** ನಾಮ ವುಚ್ಚತಿ। ಇದಾನಿ ಅಪಾಯಕೋಸಲ್ಲಮ್ಪಿ ಪಾಳಿವಸೇನೇವ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ತತ್ಥ ಕತಮ**”ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಇದಂ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಯಾ ಇಮೇಸಂ ಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನನಿರುಜ್ಝನೇಸು, ಅಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಞ್ಚ ಉಪ್ಪತ್ತಿಭಿಯ್ಯೋಭಾವೇಸು ಪಞ್ಞಾ, ಇದಂ **ಅಪಾಯಕೋಸಲ್ಲಂ** ನಾಮ ವುಚ್ಚತೀತಿ। ಏತ್ಥಾಹಆಯಕೋಸಲ್ಲಂ ತಾವ ಪಞ್ಞಾ ಹೋತು, ಅಪಾಯಕೋಸಲ್ಲಂ ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾ ನಾಮ ಜಾತಾತಿ ಏವಂ ಮಞ್ಞತಿ “ಅಪಾಯುಪ್ಪಾದನಸಮತ್ಥತಾ ಅಪಾಯಕೋಸಲ್ಲಂ ನಾಮಾ”ತಿ, ತಂ ಪನ ತಸ್ಸ ಮತಿಮತ್ತಂ। ಪಞ್ಞವಾ ಏವ ಹಿ “ಮಯ್ಹಂ ಏವಂ ಮನಸಿ ಕರೋತೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಾ ವಡ್ಢನ್ತೀ”ತಿ ಪಜಾನಾತಿ, ಸೋ ಏವಂ ಞತ್ವಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಅಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ನ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಪಜಹತಿ। ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಪಾಪೇತಿ। ಏವಂ ಅಪಾಯಕೋಸಲ್ಲಮ್ಪಿ ಪಞ್ಞಾ ಏವಾತಿ। **ಸಬ್ಬಾಪೀ**ತಿ ಆಯಕೋಸಲ್ಲಪಕ್ಖಿಕಾಪಿ ಅಪಾಯಕೋಸಲ್ಲಪಕ್ಖಿಕಾಪಿ। **ತತ್ರುಪಾಯಾ**ತಿ ತತ್ರ ತತ್ರ ಕರಣೀಯೇ ಉಪಾಯಭೂತಾ।

ತಸ್ಸ ತಿಕಿಚ್ಛನತ್ಥನ್ತಿ ಅಚ್ಚಾಯಿಕಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಸ್ಸ, ಭಯಸ್ಸ ವಾ ಪರಿಹರಣತ್ಥಂ **ಠಾನುಪ್ಪತ್ತಿಯಕಾರಣಜಾನನವಸೇನೇವಾ**ತಿ ಠಾನೇ ತಙ್ಖಣೇ ಏವ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಠಾನುಪ್ಪತ್ತಿಕಂ, ಠಾನಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಕಾರಣಂ, ತಸ್ಸ ಜಾನನವಸೇನೇವ।

ಮಜ್ಜನಾಕಾರವಸೇನ ಪವತ್ತಮಾನಾತಿ ಅತ್ತನೋ ವತ್ಥುನೋ ಮದನೀಯತಾಯ ಮದಸ್ಸ ಆಪಜ್ಜನಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತಮಾನಾ ಉಣ್ಣತಿಯೋ। **ನಿರೋಗೋ**ತಿ ಅರೋಗೋ। **ಮಾನಕರಣ**ನ್ತಿ ಮಾನಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದನಂ। **ಯೋಬ್ಬನೇ ಠತ್ವಾ**ತಿ ಯೋಬ್ಬನೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ, ಯೋಬ್ಬನಂ ಅಪಸ್ಸಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಜೀವಿತಂ ನಾಮ ಮರಣಪಭಙ್ಗುರಂ ದುಕ್ಖಾನುಬನ್ಧಞ್ಚ, ತದುಭಯಂ ಅನೋಲೋಕೇತ್ವಾ, ಪಬನ್ಧಟ್ಠಿತಿಪಚ್ಚಯಾ ಸುಲಭತಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಮದೋ **ಜೀವಿತಮದೋ**ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಚಿರಂ ಜೀವೀ**”ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಅಧಿಪತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಜೇಟ್ಠಕೋ, ಇಸ್ಸರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತೋ ಅಧಿಪತಿತೋ ಆಗತಂ **ಆಧಿಪತೇಯ್ಯಂ**। ಕಿಂ ತಂ? ಪಾಪಸ್ಸ ಅಕರಣಂ। ತೇನಾಹ “**ಏತ್ತಕೋಮ್ಹೀ**”ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ ಸೀಲಾದಯೋ ಲೋಕಿಯಾ ಏವ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ತಸ್ಮಾ **ವಿಮುತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಲೋಕಿಯವಿಮುತ್ತಿಯಾ। **ಜೇಟ್ಠಕ**ನ್ತಿ ಇಸ್ಸರಂ, ಗರುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಅತ್ತಾನಂ, ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಅಧಿಪತಿಂ ಕತ್ವಾ ಪಾಪಸ್ಸ ಅಕರಣಂ ಹಿರಿಯಾ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಲೋಕಂ ಅಧಿಪತಿಂ ಕತ್ವಾ ಅಕರಣಂ ಓತ್ತಪ್ಪಸ್ಸ ವಸೇನ।

ಕಥಾವತ್ಥೂನೀತಿ ಕಥಾಯ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಾನಿ। ಯಸ್ಮಾ ತೇಹಿ ವಿನಾ ಕಥಾ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ “**ಕಥಾಕಾರಣಾನೀ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅದ್ಧಾನ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋ ಏವ, ಸೋ ಪನತ್ಥತೋ ಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಮತ್ತಂ । **ಧಮ್ಮಾ** ಚೇತ್ಥ ಖನ್ಧಾ ಏವ, ತಬ್ಬಿನಿಮುತ್ತಾ ಚ ತೇಸಂ ಗತಿ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ “**ಅತೀತಂ ಧಮ್ಮಂ, ಅತೀತಕ್ಖನ್ಧೇತಿ ಅತ್ಥೋ**”ತಿ। ಅಯಞ್ಚ ಅದ್ಧಾ ನಾಮ ದಿಸಾದಿ ವಿಯ ಅತ್ಥತೋ ಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಉಪಾದಾಯ ಪಞ್ಞತ್ತಿಮತ್ತಂ, ನ ಉಪಾದಾ ನ ಭೂತಧಮ್ಮೋತಿ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಅಪಿಚಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

“ತಮವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ವಿದಿತಕರಣಟ್ಠೇನಾ”ತಿ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ವಿವರಿತುಂ “**ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸ**ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ನಿವುತ್ಥಕ್ಖನ್ಧೇ। **ತಮ**ನ್ತಿ ಮೋಹತಮಂ। **ವಿಜ್ಝತೀ**ತಿ ವಿಹನತಿ, ಪಜಹತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನೇವ ಚ ಪಟಿಚ್ಛಾದಕತಮವಿಜ್ಝನೇನ **ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞ್ಚ ವಿದಿತಂ** ಪಾಕಟಂ **ಕರೋತೀತಿ ವಿಜ್ಜಾ**ತಿ। **ತ**ನ್ತಿ ಚುತೂಪಪಾತಂ।

ಉಪಪತ್ತಿದೇವವಿಸೇಸಭಾವಾವಹೋ ವಿಹಾರೋತಿ ಕತ್ವಾ **ದಿಬ್ಬೋ ವಿಹಾರೋ**। ನನು ಏವಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಾನಮ್ಪಿ ದಿಬ್ಬವಿಹಾರಭಾವೋ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ? ನ ತಾಸಂ ಸತ್ತೇಸು ಹಿತೂಪಸಂಹಾರಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ ಸವಿಸೇಸಂ ನಿದ್ದೋಸಟ್ಠೇನ, ಸೇಟ್ಠಟ್ಠೇನ ಚ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಸಮಞ್ಞಾಯ ನಿರುಳ್ಹಭಾವತೋ। ಸುವಿಸುದ್ಧಿತೋ ಪಟಿಪಕ್ಖಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನವಸೇನ ಅರಣೀಯತೋ ಪತ್ತಬ್ಬತೋ, ಅರಿಯಭಾವಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ಅನನ್ತರಂ **ಅರಿಯೋ**। ಅರಿಯಾನಂ ಅಯನ್ತಿ ವಾ **ಅರಿಯೋ** ವಿಹಾರೋ।

ಸೇಸಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ತಿಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚತುಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೩೦೬. **ಪುಬ್ಬೇ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಮಹಾಸತಿಪಟ್ಠಾನವಣ್ಣನಾಯಂ।

ಯೋ ಛನ್ದೋತಿ ಯೋ ಛನ್ದಿಯನವಸೇನ ಛನ್ದೋ। **ಛನ್ದಿಕತಾ**ತಿ ಛನ್ದಭಾವೋ, ಛನ್ದಿಕರಣಾಕಾರೋ ವಾ। **ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾ**ತಿ ಕತ್ತುಕಾಮತಾ। **ಕುಸಲೋ**ತಿ ಛೇಕೋ ಕೋಸಲ್ಲಸಮ್ಭೂತೋ । **ಧಮ್ಮಚ್ಛನ್ದೋ**ತಿ ಸಭಾವಚ್ಛನ್ದೋ। ಅಯಞ್ಹಿ **ಛನ್ದೋ** ನಾಮ ತಣ್ಹಾಛನ್ದೋ, ದಿಟ್ಠಿಛನ್ದೋ, ವೀರಿಯಛನ್ದೋ, ಧಮ್ಮಚ್ಛನ್ದೋತಿ ಬಹುವಿಧೋ। ಇಧ ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾಕುಸಲಧಮ್ಮಚ್ಛನ್ದೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಛನ್ದಂ ಜನೇತೀ**ತಿ ತಂ ಛನ್ದಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ। ತಂ ಪವತ್ತೇನ್ತೋ ಹಿ ಜನೇತಿ ನಾಮ। **ವಾಯಾಮಂ ಕರೋತೀ**ತಿ ಪಯೋಗಂ ಪರಕ್ಕಮಂ ಕರೋತಿ। **ವೀರಿಯಂ ಆರಭತೀ**ತಿ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕವೀರಿಯಂ ಪವತ್ತೇತಿ। **ಚಿತ್ತಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇತೀ**ತಿ ತೇನೇವ ಸಹಜಾತವೀರಿಯೇನ ಚಿತ್ತಂ ಉಕ್ಖಿಪತಿ। **ಪದಹತೀ**ತಿ ಪಧಾನಂ ವೀರಿಯಂ ಕರೋತಿ। ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪನೇತಾನಿ ಪದಾನಿ ಉಪ್ಪಾದನಾಸೇವನಾಭಾವನಾಬಹುಲೀಕಮ್ಮಸಾತಚ್ಚಕಿರಿಯಾಹಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾನಿ। ವಿತ್ಥಾರಂ ಪರಿಹರನ್ತೋ "**ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ**"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಛನ್ದಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾತಿ "ಛನ್ದವತೋ ಚೇತೋಸಮಾಧಿ ಹೋತಿ, ಮಯ್ಹಂ ಏವಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಂ ಛನ್ದಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಛನ್ದಂ ಧುರಂ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಕತ್ವಾ **ಪವತ್ತೋ ಸಮಾಧಿ ಛನ್ದಸಮಾಧಿ**। **ಪಧಾನಭೂತಾ**ತಿ ಪಧಾನಜಾತಾ, ಪಧಾನಭಾವಂ ವಾ ಪತ್ತಾ। **ಸಙ್ಖಾರಾ**ತಿ ಚತುಕಿಚ್ಚಸಾಧಕಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನವೀರಿಯಂ ವದತಿ। **ತೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹೀ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಸಮಾಧಿವೀರಿಯೇಹಿ **ಉಪೇತಂ** ಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ। **ಇದ್ಧಿಯಾ ಪಾದ**ನ್ತಿ ನಿಪ್ಫತ್ತಿಪರಿಯಾಯೇನ ಇಜ್ಝನಟ್ಠೇನ, ಇಜ್ಝನ್ತಿ ಏತಾಯ ಸತ್ತಾ ಇದ್ಧಾ ವುದ್ಧಾ ಉಕ್ಕಂಸಗತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಇಮಿನಾ ವಾ ಪರಿಯಾಯೇನ "ಇದ್ಧೀ"ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗತಾನಂ ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನಾದಿಕುಸಲಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಾನಂ ಛನ್ದಸಮಾಧಿಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ ಪಾದಭೂತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪುರಿಮಾ ಇದ್ಧಿ ಪಚ್ಛಿಮಾಯ ಇದ್ಧಿಯಾ ಪಾದೋ ಪಾದಕಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "**ಇದ್ಧಿಭೂತಂ ವಾ ಪಾದ**"ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। **ಸೇಸೇಸುಪೀ**ತಿ ದುತಿಯಇದ್ಧಿಪಾದಾದೀಸು। ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ **ಜನವಸಭಸುತ್ತೇಪಿ** ಇದ್ಧಿಪಾದವಿಚಾರೋ ಆಗತೋ, ಸೋಪಿ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಏವಾತಿ ಆಹ "**ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ...ಪೇ॰... ದೀಪಿತೋ**"ತಿ।

೩೦೭. **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೋ** ವುಚ್ಚತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಭೂತೋ ಅತ್ತಭಾವೋತಿ ಆಹ "**ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ**"ತಿ। **ಸುಖವಿಹಾರತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸತಾಯ ನಿರಾಮಿಸೇನ ಸುಖೇನ ವಿಹರಣತ್ಥಾಯ। **ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಝಾನಾನೀ**ತಿ ಚತ್ತಾರಿಪಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಝಾನಾನಿ। **ಅಪರಭಾಗೇ**ತಿ ಆಸವಕ್ಖಯಾಧಿಗಮತೋ ಅಪರಭಾಗೇ। **ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಜ್ಝಾನಾನೀ**ತಿ ಅಧಿಗತರೂಪಾರೂಪಜ್ಝಾನಾನಿ।

ಸೂರಿಯಚನ್ದಪಜ್ಜೋತಮಣಿಆದೀನನ್ತಿ ಪಜ್ಜೋತಗ್ಗಹಣೇನ ಪದೀಪಂ ವದತಿ। **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಉಕ್ಕಾವಿಜ್ಜುಲತಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ। **ಆಲೋಕೋತಿ ಮನಸಿ ಕರೋತೀ**ತಿ ಸೂರಿಯಚನ್ದಾಲೋಕಾದಿಂ ದಿವಾ, ರತ್ತಿಞ್ಚ ಉಪಲದ್ಧಂ ಯಥಾಲದ್ಧವಸೇನೇವ

ಮನಸಿ ಕರೋತಿ ಚಿತ್ತೇ ಠಪೇತಿ। ತಥಾವ ನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಯಥಾಸ್ಸ ಸುಭಾವಿತಾಲೋಕಕಸಿಣಸ್ಸ ವಿಯ ಕಸಿಣಾಲೋಕೋ ಯದಿಚ್ಛಕಂ ಯಾವದಿಚ್ಛಕಂ। ಸೋ ಆಲೋಕೋ ರತ್ತಿಯಂ ಉಪತಿಟ್ಠತಿ, ಯೇನ ತತ್ಥ ದಿವಾಸಞ್ಞಂ ಠಪೇತಿ ದಿವಾ ವಿಯ ವಿಗತಥಿನಮಿದ್ಧೋ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ "**ಯಥಾ ದಿವಾ ತಥಾ ರತ್ತಿ**"ನ್ತಿ। **ಯಥಾ ರತ್ತಿಂ ಆಲೋಕೋ ದಿಟ್ಠೋ**ತಿ ಯಥಾ ರತ್ತಿಯಾ ಚನ್ದಾಲೋಕಾದಿಆಲೋಕೋ ದಿಟ್ಠೋ ಉಪಲದ್ಧೋ। **ಏವಮೇವ ದಿವಾ ಮನಸಿ ಕರೋತೀ**ತಿ ರತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠಾಕಾರೇನೇವ ದಿವಾ ತಂ ಆಲೋಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ ಚಿತ್ತೇ ಠಪೇತಿ। **ಅಪಿಹಿತೇನಾ**ತಿ ಥಿನಮಿದ್ಧಪಿಧಾನೇನ ನ ಪಿಹಿತೇನ। **ಅನದ್ಧೇನಾ**ತಿ ಅಸಞ್ಛಾದಿತೇನ। **ಸಟಭಾಸನ್ತಿ** ಸಞಾಣೋಭಾಸಂ। ಥಿನಮಿದ್ಧವಿನೋದನಆಲೋಕೋಪಿ ವಾ ಹೋತು ಕಸಿಣಾಲೋಕೋಪಿ ವಾ ಪರಿಕಮ್ಮಾಲೋಕೋಪಿ ವಾ, ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾಲೋಕೋ ವಿಯ ಸಬ್ಬಾಯಂ ಆಲೋಕೋ ಞಾಣಸಮುಟ್ಠಾನೋ ವಾತಿ। **ಞಾಣದಸ್ಸನಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯ। ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಞ್ಹಿ ರೂಪಗತಸ್ಸ ದಿಬ್ಬಸ್ಸ, ಇತರಸ್ಸ ಚ ದಸ್ಸನಟ್ಠೇನ ಇಧ "ಞಾಣದಸ್ಸನ"ನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। "ಆಲೋಕಸಞ್ಞಂ ಮನಸಿ ಕರೋತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಆಲೋಕೋ **ಥಿನಮಿದ್ಧವಿನೋದನಆಲೋಕೋ**। **ಪರಿಕಮ್ಮಆಲೋಕೋ**ತಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಾಯ ಪರಿಕಮ್ಮಕರಣವಸೇನ ಪವತ್ತಿತಆಲೋಕೋ। ತತ್ಥ ಪುರಿಮಸ್ಸ ವಸೇನ "**ಖೀಣಾಸವಸ್ಸಾ**"ತಿ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಸುಪ್ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ, ನ ಅಞ್ಞೇಸಂ। ದುತಿಯಸ್ಸ ವಸೇನ "**ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ಆಗತೇಪೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣೇ। **ಆಗತೇಪೀ**ತಿ ಪಟಿಲದ್ಧೇಪಿ। **ಅನಾಗತೇಪೀ**ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧೇಪಿ। ಯಸ್ಮಾ ತಥಾರೂಪಸ್ಸ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಸ್ಸೇವ ವಸೇನ ಪರಿಕಮ್ಮಆಲೋಕಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ, ಯತೋ ತಂ ಪರಿಸುದ್ಧಪರಿಯೋದಾತತಾದಿಗುಣವಿಸೇಸುಪಸಂಹಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ಆಹ "**ಪಾದಕ...ಪೇ॰... ಭಾವೇತೀತಿ ವುತ್ತ**"ನ್ತಿ।

ಸತ್ತಟ್ಠಾನಿಕಸ್ಸಾತಿ "ಅಭಿಕ್ಕನ್ತೇ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೇ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೪; ೨.೭೬; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೦೨) ವುತ್ತಸ್ಸ ಸತ್ತಟ್ಠಾನಿಕಸ್ಸ। ಸತಿಪಿ ಸೇಕ್ಖಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಾತಭಾವೇ ಏಕನ್ತತೋ ಪರಿಞ್ಞಾತವತ್ಥುಕಾ ನಾಮ ಅರಹನ್ತೋ ಏವಾತಿ ವುತ್ತಂ "**ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ವತ್ಥು ವಿದಿತಂ ಹೋತೀ**"ತಿಆದಿ। **ವತ್ಥಾರಮ್ಮಣವಿದಿತತಾಯಾ**ತಿ ವತ್ಥುನೋ, ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಚ ಯಾಥಾವತೋ ವಿದಿತಭಾವೇನ। ಯಥಾ ಹಿ ಸಪ್ಪಪರಿಯೇಸನಂ ಚರನ್ತೇನ ತಸ್ಸ ಆಸಯೇ ವಿದಿತೇ ಸೋಪಿ ವಿದಿತೋ ಏವ ಚ ಹೋತಿ ಮನ್ತಾಗದಬಲೇನ ತಸ್ಸ ಗಹಣಸ್ಸ ಸುಕರತ್ತಾ, ಏವಂ ವೇದನಾಯ ಆಸಯಭೂತೇ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ, ಆರಮ್ಮಣೇ ಚ ವಿದಿತೇ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಸ್ಸಪಿ ವೇದನಾ ವಿದಿತಾ ಏವ ಹೋತಿ ಸಲಕ್ಖಣತೋ, ಸಾಮಞ್ಞಲಕ್ಖಣತೋ ಚ ತಸ್ಸಾ ಗಹಣಸ್ಸ ಸುಕರತ್ತಾ, ಪಗೇವ ಪರಿಞ್ಞಾತವತ್ಥುಕಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣೇಪಿ ಠಿತಿಕ್ಖಣೇಪಿ ಭಙ್ಗಕ್ಖಣೇಪಿ ವೇದನಾ ವಿದಿತಾ ಪಾಕಟಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನಾಹ "**ಏವಂ ವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀ**"ತಿಆದಿ। ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಞ್ಚೇತಂ, ಯದಿದಂ ಪಾಳಿಯಂ ವೇದನಾಸಞ್ಞಾವಿತಕ್ಕಗ್ಗಹಣನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ನ ಕೇವಲ**"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ , ತೇನ ಅವಸೇಸತೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಮ್ಪಿ ಉಪ್ಪಾದಾದಿತೋ ವಿದಿತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಇದಾನಿ ನ ಕೇವಲಂ ಖಣತೋ ಏವ, ಅಥ ಖೋ ಪಚ್ಚಯತೋಪಿ ಅನಿಚ್ಚಾದಿತೋಪಿ ನ ಕೇವಲಂ ಖೀಣಾಸವಾನಂಯೇವ ವಸೇನ, ಅಥ ಖೋ ಏಕಚ್ಚಾನಂ ಸೇಕ್ಖಾನಮ್ಪಿ ವಸೇನ ವೇದನಾದೀನಂ ವಿದಿತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಅಪಿಚಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಉಪ್ಪಾದಾ, ಅತ್ಥಿಭಾವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ನಿರೋಧವಿರೋಧೀ ಹಿ ಉಪ್ಪಾದೋ ಅತ್ಥಿಭಾವವಾಚಕೋಪಿ ಹೋತೀತಿ ತಸ್ಮಾ ಪುರಿಮಭವಸಿದ್ಧಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ವೇದನಾಯ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅವಿಜ್ಜಾದೀಹಿ ಅತೀತಕಾಲಿಕಾದೀಹಿ ತೇಸಂ ಸಹಕಾರಣಭೂತಾನಿ ಉಪ್ಪಾದಾದೀನಿಪಿ ಗಹಿತಾನೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವೇದನಾಯ ಪವತ್ತಿಪಚ್ಚಯೇಸು ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಬಲವಭಾವತೋ ಸೋ ಏವ ಗಹಿತೋ "**ಫಸ್ಸಸಮುದಯಾ**"ತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಗಹಿತೇ ಪವತ್ತಿಪಚ್ಚಯತಾಸಾಮಞ್ಞೇನ ವತ್ಥಾರಮ್ಮಣಾದೀನಿಪಿ ಗಹಿತಾನೇವ ಹೋನ್ತೀತಿ ಸಬ್ಬಸ್ಸಾಪಿ ವೇದನಾಯ ಅನವಸೇಸತೋ ಪಚ್ಚಯತೋ ಉದಯದಸ್ಸನಂ ವಿಭಾವಿತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। "**ನಿಬ್ಬತ್ತಿಲಕ್ಖಣ**"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಖಣವಸೇನ ಉದಯದಸ್ಸನಮಾಹ। ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಏತಸ್ಮಾತಿ **ಉಪ್ಪಾದೋ,** ಉಪ್ಪಜ್ಜನಂ **ಉಪ್ಪಾದೋ**ತಿ ಪಚ್ಚಯಲಕ್ಖಣಂ, ಖಣಲಕ್ಖಣಞ್ಚ ಉಭಯಂ ಏಕಜ್ಝಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಹ "**ಏವಂ ವೇದನಾಯ ಉಪ್ಪಾದೋ ವಿದಿತೋ ಹೋತೀ**"ತಿ।

ಅನಿಚ್ಚತೋ ಮನಸಿ ಕರೋತೋತಿ ವೇದನಾ ನಾಮಾಯಂ ಅನಚ್ಚನ್ತಿಕತಾಯ ಆದಿಅನ್ತವತೀ ಉದಯಬ್ಬಯಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾ ಖಣಭಙ್ಗುರಾ ತಾವಕಾಲಿಕಾ, ತಸ್ಮಾ "ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಮನಸಿ ಕರೋತೋ। ತಸ್ಸಾ ಖಯತೋ, ವಯತೋ ಚ **ಉಪಟ್ಠಾನಂ ವಿದಿತಂ** ಪಾಕಟಂ **ಹೋತಿ। ದುಕ್ಖತೋ ಮನಸಿ ಕರೋತೋತಿ** ಅನಿಚ್ಚತ್ತಾ ಏವ ವೇದನಾ ಉದಯಬ್ಬಯಪಟಿಪೀಳಿತತಾಯ, ದುಕ್ಖಮತಾಯ, ದುಕ್ಖವತ್ಥುತಾಯ ಚ "ದುಕ್ಖಾ"ತಿ ಮನಸಿ ಕರೋತೋ **ಭಯತೋ** ಭಾಯಿತಬ್ಬತೋ ತಸ್ಸಾ **ಉಪಟ್ಠಾನಂ ವಿದಿತಂ** ಪಾಕಟಂ **ಹೋತೀತಿ**। ತಥಾ ಅನಿಚ್ಚತ್ತಾ, ದುಕ್ಖತ್ತಾ ಏವ ಚ ವೇದನಾ ಅತ್ತರಹಿತಾ ಅಸಾರಾ ನಿಸ್ಸಾರಾ ಅವಸವತ್ತಿನೀ ತುಚ್ಛಾತಿ ವೇದನಂ **ಅನತ್ತತೋ ಮನಸಿ ಕರೋತೋ ಸುಞ್ಞತೋ** ರಿತ್ತತೋ ಅಸಾಮಿಕತೋ **ಉಪಟ್ಠಾನಂ ವಿದಿತಂ** ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ। **"ಖಯತೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥಸ್ಸ ನಿಗಮನಂ। ತಸ್ಮಾ ವೇದನಂ ಖಯತೋ ಭಯತೋ ಸುಞ್ಞತೋ ಜಾನಾತೀತಿ ಅತ್ಥವಸೇನ ವಿಭತ್ತಿಪರಿಣಾಮೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧಾ ವೇದನಾನಿರೋಧೋತಿ** ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧತೋ ವೇದನಾಯ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧೋ ಹೋತಿ ಪಚ್ಚಯಾಭಾವೇ ಅಭಾವತೋ। ಸೇಸಂ ಸಮುದಯವಾರೇ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇಧ **ಸಮಾಧಿಭಾವನಾತಿ** ಸಿಖಾಪ್ಪತ್ತಾ ಅರಿಯಾನಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಸಮಾಧಿಭಾವನಾ। ತಸ್ಸಾ ಪಾದಕಭೂತಾ ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ವುತ್ತನಯಮೇವ ಮಹಾಪದಾನೇ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೬೨)।

೩೦೮. **ಪಮಾಣಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾತಿ** ಅಸುಭಭಾವನಾ ವಿಯ ಪದೇಸಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ। ಏಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸತ್ತೇ ಪಮಾಣಾಗ್ಗಹಣೇನ **ಅನವಸೇಸಫರಣೇನ**। ನತ್ಥಿ ಏತಾಸಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಪಮಾಣನ್ತಿ ಹಿ **ಅಪ್ಪಮಾಣಾ,** ಅಪ್ಪಮಾಣಾ ಏವ **ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾ।**

ಅಪಸ್ಸಯಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ **ಅಪಸ್ಸೇನಾನಿ,** ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಯಾನಿ ಅಪಸ್ಸಾಯ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಸಿಕ್ಖಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಹೋತಿ, ತೇಸಮೇವ ಅಧಿವಚನಂ। ತಾನಿ ಪನೇತಾನಿ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಸಙ್ಖಾಯ ಸೇವಿತಾ ಅಧಿವಾಸನಕ್ಖನ್ತಿ, ವಜ್ಜನೀಯವಜ್ಜನಂ, ವಿನೋದೇತಬ್ಬವಿನೋದನಞ್ಚ। ತೇನಾಹ "ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ಅಧಿವಾಸೇತೀ"ತಿಆದಿ । ತತ್ಥ ಸಮ್ಮದೇವ ಖಾಯತಿ ಉಪಟ್ಠಾತಿ ಪಟಿಭಾತೀತಿ **ಸಙ್ಖಾ,** ಞಾಣನ್ತಿ ಆಹ **"ಸಙ್ಖಾಯಾತಿ ಞಾಣೇನಾ"**ತಿ। ಸಙ್ಖಾಯ ಸೇವಿತಾ ನಾಮ ಯಂ ಸೇವತೋ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ, ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿವಡ್ಢನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಸೇವನಾತಿ ಆಹ **"ಸೇವಿತಬ್ಬಯುತ್ತಕಮೇವ ಸೇವತೀ"**ತಿ। **ಅಧಿವಾಸನಾದೀಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅನ್ತೋ ಪವಿಸಿತುನ್ತಿ** ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತೇ ಪವತ್ತಿತುಂ **ನ ದೇತಿ।**

ಅರಿಯವಂಸಚತುಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೩೦೯. **ವಂಸ**-ಸದ್ದೋ "ಪಿಟ್ಠಿವಂಸಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ನಿಸೀದತೀ"ತಿಆದೀಸು ದ್ವಿನ್ನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಗೋಪಾನಸೀನಂ ಸನ್ಧಾನಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇತಬ್ಬದಣ್ಡಕೇ ಆಗತೋ।

"ವಂಸೋ ವಿಸಾಲೋವ ಯಥಾ ವಿಸತ್ತೋ,
ಪುತ್ತೇಸು ದಾರೇಸು ಚ ಯಾ ಅಪೇಕ್ಖಾ।
ವಂಸೇ ಕಳೀರೋವ ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ,
ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿಆದೀಸು॥ (ಅಪ॰ ೧.೧.೯೪)।

ಅಕಣ್ಡಕೇ। "ಭೇರಿಸದ್ದೋ ಮುದಿಙ್ಗಸದ್ದೋ ವಂಸಸದ್ದೋ ಕಂಸತಾಳಸದ್ದೋ"ತಿಆದೀಸು ತೂರಿಯವಿಸೇಸೇ, ಯೋ "ವೇಣೂ" ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ಅಭಿನ್ನೇನ ಪಿಟ್ಠಿವಂಸೇನ ಮತೋ ಹತ್ಥೀ"ತಿಆದೀಸು ಹತ್ಥಿಆದೀನಂ ಪಿಟ್ಠಿವೇಮಜ್ಝೇ ಪದೇಸೇ। "ಕುಲವಂಸಂ ಠಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೬೭) ಕುಲವಂಸೇ। "ವಂಸಾನುರಕ್ಖಕೋ ಪವೇಣೀಪಾಲಕೋ"ತಿಆದೀಸು (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೪೨) ಗುಣಾನುಪುಬ್ಬಿಯಂ ಗುಣಾನಂ ಪಬನ್ಧಪ್ಪವತ್ತಿಯಂ। ಇಧ ಪನ ಚತುಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸಭಾವನಾರಾಮತಾಸಙ್ಖಾತಗುಣಾನಂ ಪಬನ್ಧೇ

ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತಸ್ಸ ಪನ ವಂಸಸ್ಸ ಕುಲನ್ವಯಂ, ಗುಣನ್ವಯಞ್ಚ ನಿದಸ್ಸನವಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಯಥಾ ಹೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಖತ್ತಿಯವಂಸೋತಿ** ಖತ್ತಿಯಕುಲನ್ವಯೋ । ಏಸೇವ ನಯೋ ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ। **ಸಮಣವಂಸೋ** ಪನ ಸಮಣತನ್ತಿ ಸಮಣಪವೇಣೀ। **ಮೂಲಗನ್ಧಾದೀನನ್ತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಯಥಾ ಸಾರಗನ್ಧಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ, ಏವಮೇತ್ಥ ಗೋರಸಾದೀನಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ದುತಿಯೇನ ಪನ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಕಾಸಿಕವತ್ಥಸಪ್ಪಿಮಣ್ಡಾದೀನಂ। **ಅರಿಯ**-ಸದ್ದೋ ಅಮಿಲಕ್ಖುಸುಪಿ ಮನುಸ್ಸೇಸು ವತ್ತತಿ, ಯೇಸಂ ಪನ ನಿವಾಸನಟ್ಠಾನಂ “ಅರಿಯಂ ಆಯತನ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾಹ “ಯಾವತಾ, ಆನನ್ದ, ಅರಿಯಂ ಆಯತನ”ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೫೨; ಉದಾ॰ ೭೬) ಲೋಕಿಯಸಾಧುಜನೇಸುಪಿ “ಯೇ ಹಿ ವೋ ಅರಿಯಾ ಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಾ…ಪೇ॰… ತೇಸಂ ಅಹಂ ಅಞ್ಞತರೋ”ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೫)। ಇಧ ಪನ ಯೇ “ಆರಕಾ ಕಿಲೇಸೇಹೀ”ತಿಆದಿನಾ ಲದ್ಧನಿಬ್ಬಚನಾ ಪಟಿವಿದ್ಧಅರಿಯಸಚ್ಚಾ, ತೇ ಏವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಕೇ ಪನ ತೇ ಅರಿಯಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಂ ಕತ್ವಾ **“ಅರಿಯಾ ವುಚ್ಚನ್ತೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ ಯೇ ಮಹಾಪಣಿಧಾನಕಪ್ಪತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವಾಯಂ ಕಪ್ಪೋ, ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ, ತೇ ತಾವ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತದಞ್ಞೇಪಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇ, ಬುದ್ಧಸಾವಕೇ ಚ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅನವಸೇಸತೋ ಅರಿಯೇ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಅಪಿಚಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಯಾವ ಸಾಸನಂ ನ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ತಾವ ಸತ್ಥಾ ಧರತಿ ಏವ ನಾಮಾತಿ ಇಮಮೇವ ಭಗವನ್ತಂ, ಯೇ ಚೇತರಹಿ ಬುದ್ಧಸಾವಕಾ, ತೇ ಚ ಸನ್ಧಾಯ **ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನ**ಗ್ಗಹಣಂ। ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ಕಾಲೇ ತೇ ತೇ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾತಿ ಚೇ, **ಅತೀತಾನಾಗತ**ಗ್ಗಹಣಂ ನ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ। ಇದಾನಿ ಯಥಾ ಭಗವಾ “ಧಮ್ಮಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ಯದಿದಂ ಛಛಕ್ಕಾನೀ”ತಿ ಛಕ್ಕದೇಸನಾಯ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೪೨೦) ಅಟ್ಠಹಿ ಪದೇಹಿ ವಣ್ಣಂ ಅಭಾಸಿ, ಏವಂ ಮಹಾಅರಿಯವಂಸದೇಸನಾಯ ಅರಿಯಾನಂ ವಂಸಾನಂ “ಚತ್ತಾರೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಿಯವಂಸಾ ಅಗ್ಗಞ್ಞಾ ರತ್ತಞ್ಞಾ ವಂಸಞ್ಞಾ ಪೋರಾಣಾ ಅಸಂಕಿಣ್ಣಾ ಅಸಂಕಿಣ್ಣಪುಬ್ಬಾ ನ ಸಙ್ಕೀಯನ್ತಿ ನ ಸಙ್ಕೀಯಿಸ್ಸನ್ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠಾ ಸಮಣೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ವಿಞ್ಞೂಹೀ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೮) ಯೇಹಿ ನವಹಿ ಪದೇಹಿ ವಣ್ಣಂ ಅಭಾಸಿ, ತಾನಿ ತಾವ ಆನೇತ್ವಾ ಥೋಮನಾವಸೇನೇವ ವಣ್ಣೇನ್ತೋ **“ತೇ ಖೋ ಪನೇತೇ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅಗ್ಗಾತಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಾ** ಸಬ್ಬವಂಸೇಹಿ ಸೇಟ್ಠಭಾವತೋ, ಸೇಟ್ಠಭಾವಸಾಧನತೋ ಚ। **ದೀಘರತ್ತಂ ಪವತ್ತಾತಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಾ** ರತ್ತಞ್ಞೂಹಿ, ಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ತೇಹಿ ಚ ತಥಾ ಅನುಟ್ಠಿತತ್ತಾ। **ವಂಸಾತಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಾ** ಬುದ್ಧಾದೀನಂ ಅರಿಯಾನಂ ವಂಸಾತಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಾ। **ಪೋರಾಣಾತಿ** ಪುರಾತನಾ। **ನ ಅಧುನುಪ್ಪತ್ತಿಕಾತಿ** ನ ಅಧುನಾತನಾ। **ಅಸಂಕಿಣ್ಣಾತಿ** ನ ಖಿತ್ತಾ ನ ಛಡ್ಡಿತಾ। ತೇನಾಹ **“ಅನಪನೀತಾ”**ತಿ। **ನ ಅಪನೀತಪುಬ್ಬಾತಿ** ನ ಛಡ್ಡಿತಪುಬ್ಬಾ ತಿಸ್ಸನ್ನಂ ಸಿಕ್ಖಾನಂ ಪರಿಪೂರಣೂಪಾಯಭಾವತೋ ನ ಪರಿಚತ್ತಪುಬ್ಬಾ। ತತೋ ಏವ **ಇದಾನಿಪಿ ನ ಅಪನೀಯನ್ತಿ, ಅನಾಗತೇಪಿ ನ ಅಪನೀಯಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಯೇ** ಧಮ್ಮಸಭಾವಸ್ಸ ವಿಜಾನನೇವ **ವಿಞ್ಞೂ** ಸಮಿತಪಾಪ**ಸಮಣಾ** ಚೇವ ಬಾಹಿತಪಾಪ**ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ** ಚ, **ತೇಹಿ ಅಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠಾ** ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ। ಯೇ ಹಿ ನ ಪಟಿಕ್ಕೋಸಿತಬ್ಬಾ, ತೇ ಅನಿನ್ದಿತಬ್ಬಾ ಅಗರಹಿತಬ್ಬಾ। ಅಪರಿಚ್ಚಜಿತಬ್ಬತಾಯ ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಾ ಹೋನ್ತೀತಿ।

ಸನ್ತುಟ್ಠೋತಿ ಏತ್ಥ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಸನ್ತೋಸಮೇವ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸವಸೇನ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಝಾನವಿಪಸ್ಸನಾದಿವಸೇನಪಿ ಇಧ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸನ್ತುಟ್ಠತಾ ಹೋತೀತಿ। **ಇತರೀತರೇನಾತಿ** ಇತರೇನ ಇತರೇನ। ಇತರ-ಸದ್ದೋಯಂ ಅನಿಯಮವಚನೋ, ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ-ಸದ್ದೇಹಿ ಸಮಾನತ್ಥೋ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **“ಯೇನ ಕೇನಚೀ”**ತಿ। ಸ್ವಾಯಂ ಅನಿಯಮವಾಚಿತಾಯ ಏವ ಯಥಾ ಥೂಲಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರವಚನೋ, ಏವಂ ಯಥಾಲದ್ಧಾದೀನಮ್ಪಿ ಅಞ್ಞತರವಚನೋತಿ ತತ್ಥ ದುತಿಯಪಕ್ಖಸ್ಸೇವ ಇಧ ಇಚ್ಛಿತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಅಥ ಖೋ”**ತಿಆದಿಮಾಹ । ನನು ಚ ಯಥಾಲದ್ಧಾದಯೋಪಿ ಥೂಲಾದಯೋ ಏವ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ತಥಾಪಿ ಅತ್ಥಿ ವಿಸೇಸೋ। ಯೋ ಹಿ ಯಥಾಲದ್ಧೇಸು ಥೂಲಾದೀಸು ಸನ್ತೋಸೋ, ಸೋ **ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ** ಏವ, ನ ಇತರೋ। ನ ಹಿ ಸೋ ಪಚ್ಚಯಮತ್ತಸನ್ನಿಸ್ಸಯೋ ಇಚ್ಛಿತೋ, ಅಥ ಖೋ ಅತ್ತನೋ ಕಾಯಬಲಸಾರುಪ್ಪಭಾವಸನ್ನಿಸ್ಸಯೋಪಿ। ಥೂಲದುಕಾದಯೋ ಚ ತಯೋಪಿ ಚೀವರೇ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ಮಜ್ಝಿಮೋ ಚತುಪಚ್ಚಯಸಾಧಾರಣೋ, ಪಚ್ಛಿಮೋ ಪನ ಚೀವರೇ, ಸೇನಾಸನೇ ಚ ಲಬ್ಭತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **“ಇಮೇ ತಯೋ ಸನ್ತೋಸೇ”**ತಿ ಇದಂ

ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಯೇ ಹಿ ಪರತೋ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ಏವ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಚೀವರೇ ವೀಸತಿ, ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ಪನ್ನರಸ, ಸೇನಾಸನೇ ಪನ್ನರಸಾತಿ ಸಮಪಣ್ಣಾಸಸನ್ತೋಸಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಯಥಾರಹಂ ಇಮೇಸು ಏವ ತೀಸು ಸನ್ತೋಸೇಸು ಸಙ್ಗಹಂ ಸಮೋಸರಣಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ।

ಚೀವರಂ ಜಾನಿತಬ್ಬನ್ತಿ "ಇದಂ ನಾಮ ಚೀವರಂ ಕಪ್ಪಿಯ"ನ್ತಿ ಜಾತಿತೋ ಚೀವರಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ। **ಚೀವರಕ್ಖೇತ್ತನ್ತಿ** ಚೀವರಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕ್ಖೇತ್ತಂ। **ಪಂಸುಕೂಲನ್ತಿ** ಪಂಸುಕೂಲಚೀವರಂ, ಪಂಸುಕೂಲಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತಂ ಚೀವರಂ **ಜಾನಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಅತ್ಥೋ। **ಚೀವರಸನ್ತೋಸೋತಿ** ಚೀವರೇ ಲಬ್ಭಮಾನೋ ಸಬ್ಬೋ ಸನ್ತೋಸೋ **ಜಾನಿತಬ್ಬೋ। ಚೀವರಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಿ ಧುತಙ್ಗಾನಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಾನಿ,** ಯಾನಿ ತೋಸನ್ತೋ ಚೀವರಸನ್ತೋಸೇನ ಸಮ್ಮದೇವ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತೀತಿ। ಖೋಮಕಪ್ಪಾಸಿಕಕೋಸೇಯ್ಯಕಮ್ಬಲಸಾಣಭಙ್ಗಾನಿ **ಖೋಮಾದೀನಿ।** ತತ್ಥ **ಖೋಮಂ** ನಾಮ ಖೋಮಸುತ್ತೇಹಿ ವಾಯಿತಂ ಖೋಮಪಟಚೀವರಂ, ತಥಾ ಸೇಸಾನಿಪಿ। **ಸಾಣನ್ತಿ** ಸಾಣವಾಕಸುತ್ತೇಹಿ ಕತಚೀವರಂ। **ಭಙ್ಗನ್ತಿ** ಪನ ಖೋಮಸುತ್ತಾದೀನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಏಕಚ್ಚಾನಿ ವೋಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕತಚೀವರಂ। "ಭಙ್ಗಮ್ಪಿ ವಾಕಮಯಮೇವಾ"ತಿ ಕೇಚಿ। **ಛಾತಿ** ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದೋ। ಯದಿ ಏವಂ ಇತೋ ಅಞ್ಞಾ ವತ್ಥಜಾತಿ ನತ್ಥೀತಿ? ನೋ ನತ್ಥಿ, ಸಾ ಪನ ಏತೇಸಂ ಅನುಲೋಮಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ದುಕೂಲಾದೀನೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಪಟ್ಟುಣ್ಣಂ, ಸೋಮಾರಪಟ್ಟಂ, ಚೀನಪಟ್ಟಂ , ಇದ್ಧಿಜಂ, ದೇವದಿನ್ನನ್ತಿ ಏತೇಸಂ ಸಙ್ಗಹೋ। ತತ್ಥ **ದುಕೂಲಂ** ಸಾಣಸ್ಸ ಅನುಲೋಮಂ ವಾಕಮಯತ್ತಾ। ಪಟ್ಟುಣ್ಣದೇಸೇ ಸಞ್ಜಾತವತ್ಥಂ **ಪಟ್ಟುಣ್ಣಂ।** "ಪಟ್ಟುಣ್ಣಂ ಕೋಸೇಯ್ಯವಿಸೇಸೋ"ತಿ ಹಿ ಅಮರಕೋಸೇ ವುತ್ತಂ। ಸೋಮಾರದೇಸೇ, ಚೀನದೇಸೇ ಚ ಜಾತವತ್ಥಾನಿ **ಸೋಮಾರಚೀನಪಟ್ಟಾನಿ। ಪಟ್ಟುಣ್ಣಾದೀನಿ** ತೀಣಿ ಕೋಸೇಯ್ಯಸ್ಸ ಅನುಲೋಮಾನಿ ಪಾಣಕೇಹಿ ಕತಸುತ್ತಮಯತ್ತಾ। **ಇದ್ಧಿಜಂ** ಏಹಿಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪುಞ್ಞಿದ್ಧಿಯಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಚೀವರಂ, ತಂ ಖೋಮಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಹೋತೀತಿ ತೇಸಮೇವ ಅನುಲೋಮಞ್ಚ। ದೇವತಾಹಿ ದಿನ್ನಂ ಚೀವರಂ **ದೇವದಿನ್ನಂ,** ತಂ ಕಪ್ಪರುಕ್ಖೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಜಾಲಿನಿಯಾ ದೇವಕಞ್ಞಾಯ ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರಸ್ಸ ದಿನ್ನವತ್ಥಸದಿಸಂ, ತಮ್ಪಿ ಖೋಮಾದೀನಂಯೇವ ಅನುಲೋಮಂ ಹೋತಿ ತೇಸು ಅಞ್ಞತರಭಾವತೋ। **ಇಮಾನೀತಿ** ಅನ್ತೋಗಧಾವಧಾರಣವಚನಂ, ಇಮಾನಿ ಏವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಬುದ್ಧಾದೀನಂ ಪರಿಭೋಗಯೋಗ್ಯತಾಯ **ಕಪ್ಪಿಯಚೀವರಾನಿ।**

ಇದಾನಿ ಅವಧಾರಣೇನ ನಿವತ್ತಿತಾನಿ ಏಕದೇಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಕುಸಚೀರ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಕುಸತಿಣೇಹಿ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ವಾ ತಾದಿಸೇಹಿ ತಿಣೇಹಿ ಕತಚೀವರಂ **ಕುಸಚೀರಂ।** ಪೋತಕೀವಾಕಾದೀಹಿ ವಾಕೇಹಿ ಕತಚೀವರಂ **ವಾಕಚೀರಂ।** ಚತುಕ್ಕೋಣೇಹಿ, ತಿಕೋಣೇಹಿ ವಾ ಫಲಕೇಹಿ ಕತಚೀವರಂ **ಫಲಕಚೀರಂ।** ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಕೇಸೇಹಿ ಕತಕಮ್ಬಲಂ **ಕೇಸಕಮ್ಬಲಂ।** ಚಾಮರೀವಾಲಅಸ್ಸವಾಲಾದೀಹಿ ಕತಂ **ವಾಲಕಮ್ಬಲಂ।** ಮಕಚಿತನ್ತೂಹಿ ವಾಯಿತೋ **ಪೋತ್ಥಕೋ। ಚಮ್ಮನ್ತಿ** ಮಿಗಚಮ್ಮಾದಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಚಮ್ಮಂ। ಉಲೂಕಪಕ್ಖೇಹಿ ಗನ್ಥೇತ್ವಾ ಕತಚೀವರಂ **ಉಲೂಕಪಕ್ಖಂ।** ಭುಜತಚಾದಿಮಯಂ **ರುಕ್ಖದುಸ್ಸಂ,** ತಿರೀಟಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸುಖುಮತರಾಹಿ ಲತಾವಾಕೇಹಿ ವಾಯಿತಂ **ಲತಾದುಸ್ಸಂ।** ಏರಕವಾಕೇಹಿ ಕತಂ **ಏರಕದುಸ್ಸಂ।** ತಥಾ **ಕದಲಿದುಸ್ಸಂ।** ಸುಖುಮೇಹಿ ವೇಳುವಿಲೀವೇಹಿ ಕತಂ **ವೇಳುದುಸ್ಸಂ। ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ವಕ್ಕಲಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ। **ಅಕಪ್ಪಿಯಚೀವರಾನಿ** ತಿತ್ಥಿಯದ್ಧಜಭಾವತೋ।

ಅಟ್ಠನ್ನಞ್ಚ ಮಾತಿಕಾನಂ ವಸೇನಾತಿ "ಸೀಮಾಯ ದೇತಿ, ಕತಿಕಾಯ ದೇತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾವ॰ ೩೭೯) ಆಗತಾನಂ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಚೀವರುಪ್ಪತ್ತಿಮಾತಿಕಾನಂ ವಸೇನ। ಚೀವರಾನಂ ಪಟಿಲಾಭಕ್ಖೇತ್ತದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಹಿ ಭಗವತಾ "ಅಟ್ಠಿಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾತಿಕಾ"ತಿಆದಿನಾ ಮಾತಿಕಾ ಠಪಿತಾ। **ಮಾತಿಕಾತಿ** ಹಿ ಮಾತರೋ ಚೀವರುಪ್ಪತ್ತಿಜನಿಕಾತಿ। **ಸೋಸಾನಿಕನ್ತಿ** ಸುಸಾನೇ ಪತಿತಕಂ। **ಪಾಪಣಿಕನ್ತಿ** ಆಪಣದ್ವಾರೇ ಪತಿತಕಂ। **ರಥಿಯನ್ತಿ** ಪುಞ್ಞತ್ಥಿಕೇಹಿ ವಾತಪಾನನ್ತರೇನ ರಥಿಕಾಯ ಛಡ್ಡಿತಚೋಳಕಂ। **ಸಙ್ಕಾರಕೂಟಕನ್ತಿ** ಸಙ್ಕಾರಟ್ಠಾನೇ ಛಡ್ಡಿತಚೋಳಕಂ। **ಸಿನಾನನ್ತಿ** ನ್ಹಾನಚೋಳಂ, ಯಂ ಭೂತವೇಜ್ಜೇಹಿ ಸೀಸಂ ನ್ಹಾಪೇತ್ವಾ "ಕಾಳಕಣ್ಣಿಚೋಳಕ"ನ್ತಿ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ತಿತ್ಥನ್ತಿ** ತಿತ್ಥಚೋಳಕಂ ಸಿನಾನತಿತ್ಥೇ ಛಡ್ಡಿತಪಿಲೋತಿಕಾ। **ಅಗ್ಗಿದಡ್ಢನ್ತಿ** ಅಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಪ್ಪದೇಸಂ। ತಞ್ಹಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಛಡ್ಡೇನ್ತಿ। **ಗೋಖಾಯಿತಕಾದೀನಿ** ಪಾಕಟಾನೇವ। ತಾನಿಪಿ ಹಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಛಡ್ಡೇನ್ತಿ।

ಧಜಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾತಿ ನಾವಂ ಆರೋಹನ್ತೇಹಿ ವಾ ಯುದ್ಧಂ ಪವಿಸನ್ತೇಹಿ ವಾ ಧಜಯಟ್ಠಿಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಬದ್ಧಂ ಪಾರುತಚೀವರಂ, ತೇಹಿ ಛಡ್ಡಿತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಸಾದಕಭಿಕ್ಖುನಾತಿ ಗಹಪತಿಚೀವರಸ್ಸ ಸಾದಿಯನಭಿಕ್ಖುನಾ। **ಏಕಮಾಸಮತ್ತ**ನ್ತಿ ಚೀವರಮಾಸಸಙ್ಖಾತಂ ಏಕಮಾಸಮತ್ತಂ। **ವಿತಕ್ಕೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ,** ನ ತತೋ ಪರನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸಬ್ಬಸ್ಸಾಪಿ ಹಿ ತಣ್ಹಾನಿಗ್ಗಹತ್ಥಾಯ ಸಾಸನೇ ಪಟಿಪತ್ತೀತಿ। **ಪಂಸುಕೂಲಿಕೋ ಅದ್ಧಮಾಸೇನೇವ ಕರೋತೀ**ತಿ ಅಪರಪಟಿಬದ್ಧತ್ತಾ ಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ। ಇತರಸ್ಸ ಪನ ಪರಪಟಿಬದ್ಧತ್ತಾ ಮಾಸಮತ್ತಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ। **ಇತಿ ಮಾಸದ್ಧ...ಪೇ॰... ವಿತಕ್ಕಸನ್ತೋಸೋ** ವಿತಕ್ಕನಸ್ಸ ಪರಿಮಿತಕಾಲಿಕತ್ತಾ।

ಮಹಾಥೇರಂ ತತ್ಥ ಅತ್ತನೋ ಸಹಾಯಂ ಇಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ಗರುಗಾರವೇನ ಗಾಮದ್ವಾರಂ **"ಭನ್ತೇ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ"** ಇಚ್ಚೇವಮಾಹ। ಮಹಾಥೇರೋಪಿಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಞತ್ವಾ **"ಅಹಂ ಪಾವುಸೋ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"**ತಿ ಆಹ। "ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಿತಕ್ಕಸ್ಸ ಅವಸರೋ ಮಾ ಹೋತೂ"ತಿ **ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಮಾನೋ ಗಾಮಂ ಪಾವಿಸಿ। ಉಚ್ಚಾರಪಲಿಬುದ್ಧೋ**ತಿ ಉಚ್ಚಾರೇನ ಪೀಳಿತೋ। ತದಾ ಭಗವತೋ ದುಕ್ಕರಕಿರಿಯಾನುಸ್ಸರಣಮುಖೇನ ತಥಾಗತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸವೇಗಸ್ಸ ಬಲವಭಾವೇನ ಕಿಲೇಸಾನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತತ್ತಾ **ತಸ್ಮಿಂಯೇವ...ಪೇ॰... ತೀಣಿ ಫಲಾನಿ ಪತ್ತೋ।**

"ಕತ್ಥ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತನಾಪಿ ಲಾಭಾಸಾಪುಬ್ಬಿಕಾತಿ ತಥಾ **"ಅಚಿನ್ತೇತ್ವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, "ಸುನ್ದರಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಿ, ಮನಾಪಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಮಾದಿಚಿನ್ತನಾಯ ಕಾ ನಾಮ ಕಥಾ। ಕಥಂ ಪನ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **"ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸೀಸೇನೇವ ಗಮನ"**ನ್ತಿ, ತೇನ ಚೀವರಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಕಿಞ್ಚಿಪಿ ನ ಚಿನ್ತೇತಬ್ಬಂ ಏವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಅಪೇಸಲೋ ಅಪ್ಪತಿರೂಪಾಯಪಿ ಪರಿಯೇಸನಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ **"ಪೇಸಲಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಗಹೇತ್ವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಆಹರಿಯಮಾನನ್ತಿ ಸುಸಾನಾದೀಸು ಪತಿತಕಂ ವತ್ಥಂ "ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಂಸುಕೂಲಪರಿಯೇಸನಂ ಚರನ್ತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಕೇನಚಿ ಪುರಿಸೇನ ತತೋ ಆನೀಯಮಾನಂ।

ಏವಂ ಲದ್ಧಂ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸಾಪೀತಿ ಏವಂ ಪಟಿಲಾಭಸನ್ತೋಸಂ ಅಕೋಪೇತ್ವಾವ ಲದ್ಧಂ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸಾಪಿ। **ಅತ್ತನೋ ಪಹೋನಕಮತ್ತೇನೇವಾ**ತಿ ಯಥಾಲದ್ಧಾನಂ ಪಂಸುಕೂಲವತ್ಥಾನಂ ಏಕಪಟ್ಟದುಪಟ್ಟಾನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಅತ್ತನೋ ಪಹೋನಕಪಮಾಣೇನೇವ, ಅವಧಾರಣೇನ ಉಪರಿಪಚ್ಚಾಸಂ ನಿವತ್ತೇತಿ।

ಗಾಮೇ ಭಿಕ್ಖಾಯ ಆಹಿಣ್ಡನ್ತೇನ ಸಪದಾನಚಾರಿನಾ ವಿಯ ದ್ವಾರಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಚರಣಂ **ಲೋಲುಪ್ಪವಿವಜ್ಜನಂ** ನಾಮ ಚೀವರಲೋಲುಪ್ಪಸ್ಸ ದೂರಸಮುಸ್ಸಾರಿತತ್ತಾ।

ಯಾಪೇತುನ್ತಿ ಅತ್ತಭಾವಂ ಪವತ್ತೇತುಂ।

ಧೋವನುಪಗೇನಾತಿ ಧೋವನಯೋಗ್ಗೇನ।

ಪಣ್ಣಾನೀತಿ ಅಮ್ಬಜಮ್ಬಾದಿಪಣ್ಣಾನಿ।

ಅಕೋಪೇತ್ವಾತಿ ಸನ್ತೋಸಂ ಅಕೋಪೇತ್ವಾ । **ಪಹೋನಕನೀಹಾರೇನೇವಾ**ತಿ ಅನ್ತರವಾಸಕಾದೀಸು ಯಂ ಕಾತುಕಾಮೋ, ತಸ್ಸ ಪಹೋನಕನಿಯಾಮೇನೇವ ಯಥಾಲದ್ಧಂ ಥೂಲಸುಖುಮಾದಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ **ಕರಣಂ।**

ತಿಮಣ್ಡಲಪಟಿಚ್ಛಾದನಮತ್ತಸ್ಸೇವಾತಿ "ನಿವಾಸನಂ ಚೇ ನಾಭಿಮಣ್ಡಲಂ, ಜಾಣುಮಣ್ಡಲಂ, ಇತರಂ ಚೇ ಗಲವಾಟಮಣ್ಡಲಂ, ಜಾಣುಮಣ್ಡಲ"ನ್ತಿ ಏವಂ ತಿಮಣ್ಡಲಪಟಿಚ್ಛಾದನಮತ್ತಸ್ಸೇವ **ಕರಣಂ;** ತಂ ಪನ ಅತ್ಥತೋ ತಿಣ್ಣಂ ಚೀವರಾನಂ ಹೇಟ್ಠಿಮನ್ತೇನ ವುತ್ತಪರಿಮಾಣಮೇವ ಹೋತಿ।

ಅವಿಚಾರೇತ್ವಾತಿ ನ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ।

ಕುಸಿಬನ್ಧನಕಾಲೇತಿ ಮಣ್ಡಲಾನಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಸಿಬ್ಬನಕಾಲೇ। **ಸತ್ತವಾರೇತಿ** ಸತ್ತಸಿಬ್ಬನವಾರೇ।

ಕಪ್ಪಬಿನ್ದುಅಪದೇಸೇನ ಕಸ್ಸಚಿ ವಿಕಾರಸ್ಸ ಅಕರಣಂ **ಕಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋ।**

ಸೀತಪಟಿಘಾತಾದಿ ಅತ್ಥಾಪತ್ತಿತೋ ಸಿಜ್ಝತೀತಿ ಮುಖ್ಯಮೇವ ಚೀವರಪರಿಭೋಗೇ ಪಯೋಜನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಹಿರಿಕೋಪೀನಪಟಿಚ್ಛಾದನಮತ್ತವಸೇನಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ "ಯಾವದೇವ ಹಿರಿಕೋಪೀನಪಟಿಚ್ಛಾದನತ್ಥ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩; ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೫೮; ಮಹಾನಿ॰ ೧೯೨)।

ವಟ್ಟತಿ , ನ ತಾವತಾ ಸನ್ತೋಸೋ ಕುಪ್ಪತಿ ಸಮ್ಭಾರಾನಂ, ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾನಞ್ಚ ಅಲಾಭತೋ।

ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೇ ಠತ್ವಾತಿ ಸೀಲವನ್ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸಾಧಾರಣತೋ ಪರಿಭೋಗೇ ಠತ್ವಾ।

"ಇತೀ"ತಿಆದಿನಾ ಪಠಮಸ್ಸ ಅರಿಯವಂಸಸ್ಸ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಙ್ಗತೇಚೀವರಿಕಙ್ಗಾನಂ, ತೇಸಞ್ಚ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಇತಿ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಸಮುಟ್ಠಾಪಕಾ, ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕಾ ಚಾತಿ ದೀಪೇತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಇತೋ ಪರತೋಪಿ।

"ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ ವಣ್ಣವಾದೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಚತುಕ್ಕೋಟಿಕಂ ಸಮ್ಭವತಿ, ತತ್ಥ ಚತುತ್ಥೋಯೇವ ಪಕ್ಖೋ ಸತ್ಥಾರಾ ವಣ್ಣಿತೋ ಥೋಮಿತೋತಿ ಮಹಾಥೇರೇನ ತಥಾ ದೇಸನಾ ಕತಾ। **ಏಕೋ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ, ಸನ್ತೋಸಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ನ ಕಥೇತಿ** ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ನಾಲಕೋ (ಸುತ್ತನಿಪಾತೇ ನಾಲಕಸುತ್ತೇ ವಿತ್ಥಾರೋ) **ಏಕೋ ನ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ, ಸನ್ತೋಸಸ್ಸ ವಣ್ಣವಾದೀ** ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಉಪನನ್ದೋ ಸಕ್ಯಪುತ್ತೋ (ಪಾರಾ॰ ೫೧೫, ೫೨೭, ೫೩೨, ೫೩೭ ವಾಕ್ಯಖನ್ಧೇಸು ವಿತ್ಥಾರೋ)। **ಏಕೋ ನೇವ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ, ನ ಸನ್ತೋಸಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇತಿ।** ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ಲಾಳುದಾಯೀ (ಥೇರಗಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.ಉದಾಯಿತ್ಥೇರಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ) **ಏಕೋ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಚೇವ ಹೋತಿ, ಸನ್ತೋಸಸ್ಸ ಚ ವಣ್ಣವಾದೀ** ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ।

ಅನೇಸನನ್ತಿ ಅಯುತ್ತಂ ಏಸನಂ। ತೇನಾಹ **"ಅಪ್ಪತಿರೂಪ"**ನ್ತಿ, ಸಾಸನೇ ಠಿತಾನಂ ನ ಪತಿರೂಪಂ ಅಸಾರುಪ್ಪಂ ಅಯೋಗ್ಯಂ। **ಕೋಹಞ್ಞಂ ಕರೋನ್ತೋತಿ** ಚೀವರುಪ್ಪಾದನಿಮಿತ್ತಂ ಪರೇಸಂ ಕುಹನಂ ವಿಮ್ಹಾಪನಂ ಕರೋನ್ತೋ। **ಉತ್ತಸತೀತಿ** ತಣ್ಹಾಸನ್ತಾಸೇನ ಉಪರೂಪರಿ ತಸತಿ। **ಪರಿತಸತೀತಿ** ಪರಿತೋ ತಸತಿ। ಯಥಾ ಸಬ್ಬೇ ಕಾಯವಚೀಪಯೋಗಾ ತದತ್ಥಾ ಏವ ಜಾಯನ್ತಿ, ಏವಂ ಸಬ್ಬಭಾಗೇಹಿ ತಸತಿ। **ಗಧಿತಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಗದ್ಧೋ, ಸೋ ಚೇತ್ಥ ಅಭಿಜ್ಝಾಲಕ್ಖಣೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಗಧಿತಂ ಏತಸ್ಸ ನತ್ಥೀತಿ **ಅಗಧಿತೋತಿ** ಆಹ **"ಅಗಧಿತೋ…ಪೇ॰… ಲೋಭಗಿದ್ಧೋ"**ತಿ। **ಮುಚ್ಛನ್ತಿ** ತಣ್ಹಾವಸೇನ ಮುಯ್ಹನಂ, ತಸ್ಸ ವಾ ಸಮುಸ್ಸಯಂ ಅಧಿಗತಂ। **ಅನಾಪನ್ನೋ** ಅನುಪಗತೋ। **ಅನೋತ್ಥತೋತಿ** ಅನಜ್ಝೋತ್ಥತೋ। **ಅಪರಿಯೋನದ್ಧೋತಿ** ತಣ್ಹಾಛದನೇನ ಅಛಾದಿತೋ। **ಆದೀನವಂ ಪಸ್ಸಮಾನೋತಿ** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಂ, ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಞ್ಚ ದೋಸಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ। ಗಧಿತಪರಿಭೋಗತೋ ನಿಸ್ಸರತಿ ಏತೇನಾತಿ **ನಿಸ್ಸರಣಂ,** ಇದಮತ್ಥಿಕತಾ, ತಂ ಪಜಾನಾತೀತಿ **ನಿಸ್ಸರಣಪಞ್ಞೋ।** ತೇನಾಹ **"ಯಾವದೇವ…ಪೇ॰… ಪಜಾನನ್ತೋ"**ತಿ।

ನೇವತ್ತಾನುಕ್ಕಂಸೇತೀತಿ ಅತ್ತಾನಂ ನೇವ ಉಕ್ಕಂಸೇತಿ ನ ಉಕ್ಖಿಪತಿ ನ ಉಕ್ಕಟ್ಠತೋ ದಹತಿ। **"ಅಹ"**ನ್ತಿಆದಿ ಉಕ್ಕಂಸನಾಕಾರದಸ್ಸನಂ। **ನ ವಮ್ಭೇತೀತಿ** ನ ಹೀಳಯತಿ ನಿಹೀನತೋ ನ ದಹತಿ। **ತಸ್ಮಿಂ ಚೀವರಸನ್ತೋಸೇತಿ** ತಸ್ಮಿಂ

ಯಥಾವುತ್ತೇ ವೀಸತಿವಿಧೇ ಚೀವರಸನ್ತೋಸೇ । ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಸನ್ತೋಸಗ್ಗಹಣೇನ ಚೀವರಹೇತು ಅನೇಸನಾಪಜ್ಜನಾದಿಪಿ ಗಹಿತಮೇವ ತಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ತಸ್ಸ ಭಾವತೋ, ಅಸತಿ ಚ ಅಭಾವತೋ, ವಣ್ಣವಾದಿತಾನತ್ತುಕ್ಕಂಸನಾ ಪರವಮ್ಭನಾನಿ ಪನ ಗಹಿತಾನಿ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ **"ವಣ್ಣವಾದಿತಾದೀಸು ವಾ"**ತಿ ವಿಕಪ್ಪೋ ವುತ್ತೋ। ಏತ್ಥ ಚ **"ದಕ್ಖೋ"**ತಿಆದಿ ಯೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ವಸೇನಸ್ಸ ಯಥಾವುತ್ತಸನ್ತೋಸಾದಿ ಇಜ್ಝತಿ, ತಂ ದಸ್ಸನಂ। ತತ್ಥ **"ದಕ್ಖೋ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ತೇಸಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪನಪಞ್ಞಂ ದಸ್ಸೇತಿ, **"ಅನಲಸೋ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಗ್ಗಣ್ಹನವೀರಿಯಂ, **"ಸಮ್ಪಜಾನೋ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಪಞ್ಞಂ **"ಪಟಿಸ್ಸತೋ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ತತ್ಥ ಅಸಮ್ಮೋಸವುತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಜಾನಿತಬ್ಬೋತಿ ಪಭೇದತೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ। **ಪಿಣ್ಡಪಾತಕ್ಖೇತ್ತ**ನ್ತಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ। **ಪಿಣ್ಡಪಾತಸನ್ತೋಸೋ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ**ತಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ಸನ್ತೋಸೋ ಪಭೇದತೋ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ। ಇಧ ಭೇಸಜ್ಜಮ್ಪಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಗತಿಕಮೇವ। ಆಹರಿತಬ್ಬತೋ ಹಿ ಸಪ್ಪಿಆದೀನಮ್ಪಿ ಗಹಣಂ ಕತಂ।

ಪಿಣ್ಡಪಾತಕ್ಖೇತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ। ಖೇತ್ತಂ ವಿಯ **ಖೇತ್ತಂ**। ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಏತ್ಥ, ಏತೇನಾತಿ ಚ **ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ**। ಸಙ್ಘತೋ ವಾ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉದ್ದೇಸಾದಿವಸೇನ ವಾ। ತತ್ಥ ಸಕಲಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬಂ ಭತ್ತಂ **ಸಙ್ಘಭತ್ತಂ**। ಕತಿಪಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಉದ್ದೇಸೇನ ದಾತಬ್ಬಂ ಭತ್ತಂ **ಉದ್ದೇಸಭತ್ತಂ**। ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬಂ ಭತ್ತಂ **ನಿಮನ್ತನಂ**। ಸಲಾಕದಾನವಸೇನ ದಾತಬ್ಬಂ ಭತ್ತಂ **ಸಲಾಕಭತ್ತಂ** । ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ ಏಕದಿವಸಂ ದಾತಬ್ಬಂ ಭತ್ತಂ **ಪಕ್ಖಿಕಂ**। ಉಪೋಸಥೇ ದಾತಬ್ಬಂ ಭತ್ತಂ **ಉಪೋಸಥಿಕಂ**। ಪಾಟಿಪದದಿವಸೇ ದಾತಬ್ಬಂ ಭತ್ತಂ **ಪಾಟಿಪದಿಕಂ**। ಆಗನ್ತುಕಾನಂ ದಾತಬ್ಬಂ ಭತ್ತಂ **ಆಗನ್ತುಕಭತ್ತಂ**। ಧುರಗೇಹೇ ಏವ ಠಪೇತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬಂ ಭತ್ತಂ **ಧುರಭತ್ತಂ**। ಕುಟಿಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬಂ ಭತ್ತಂ **ಕುಟಿಭತ್ತಂ**। ಗಾಮವಾಸೀಆದೀಹಿ ವಾರೇನ ದಾತಬ್ಬಂ ಭತ್ತಂ **ವಾರಭತ್ತಂ**। ವಿಹಾರಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬಂ ಭತ್ತಂ **ವಿಹಾರಭತ್ತಂ**। ಸೇಸಾನಿ ಪಾಕಟಾನೇವ।

ವಿತಕ್ಕೇತಿ "ಕತ್ಥ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಅಜ್ಜ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। "ಕತ್ಥ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಥೇರೇನ ವುತ್ತೇ "ಅಸುಕಗಾಮೇ ಭನ್ತೇ"ತಿ ಕಾಮಮೇತಂ ಪಟಿವಚನದಾನಂ , ಯೇನ ಪನ ಚಿತ್ತೇನ "ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ಏತ್ತಕಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ"**ತಿ। **ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ**ತಿ ವಿತಕ್ಕಮಾಳಕೇ ಠತ್ವಾ ವಿತಕ್ಕಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। **"ತತೋ ಪರಂ ವಿತಕ್ಕೇನ್ತೋ ಅರಿಯವಂಸಾ ಚುತೋ ಹೋತೀ"**ತಿ ಇದಂ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಅರಿಯವಂಸಿಕಾನಂ ವಸೇನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ನ ಏಕಚಾರಿಕಸ್ಸೇವ। ಸಬ್ಬೋಪಿ ಹಿ ಅರಿಯವಂಸಿಕೋ ಏಕವಾರಮೇವ ವಿತಕ್ಕೇತುಂ ಲಭತಿ, ನ ತತೋ ಪರಂ। **ಪರಿಬಾಹಿರೋ**ತಿ ಅರಿಯವಂಸಿಕಭಾವತೋ ಬಹಿಭೂತೋ। ಸ್ವಾಯಂ ವಿತಕ್ಕಸನ್ತೋಸೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮನಸಿಕಾರೇನ ನ ಕುಪ್ಪತಿ, ವಿಸುಜ್ಝತಿ ಚ। ಇತೋ ಪರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತೇನೇವಾಹ **"ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸೀಸೇನ ಗನ್ತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ।

ಗಹೇತಬ್ಬಮೇವಾತಿ ಅಟ್ಠಾನಪ್ಪಯುತ್ತೋ **ಏವ**-ಸದ್ದೋ। ಯಾಪನಮತ್ತಮೇವ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಏತ್ಥಾತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ। **ಅಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಯಾಪನಪಮಾಣತೋಪಿ ಅಪ್ಪಂ। **ಗಹೇತಬ್ಬಂ** ದಾಯಕಸ್ಸ ಚಿತ್ತಾರಾಧನತ್ಥಂ। **ಪಮಾಣೇನೇವಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಯಾಪನಪ್ಪಮಾಣೇನೇವ ಅಪ್ಪಂ **ಗಹೇತಬ್ಬಂ**। "ಪಮಾಣೇನ ಗಹೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪಟಿಗ್ಗಹಣಸ್ಮಿಞ್ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಮಕ್ಖೇತೀ**ತಿ ವಿದ್ಧಂಸೇತಿ ಅಪನೇತಿ। **ವಿನಿಪಾತೇತೀ**ತಿ ವಿನಾಸೇತಿ ಅಟ್ಠಾನವಿನಿಯೋಗೇನ। **ಸಾಸನ**ನ್ತಿ ಸತ್ಥು ಸಾಸನಂ ಅನುಸಿಟ್ಠಿಂ। **ನ ಕರೋತಿ** ನಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ।

ಸಪದಾನಚಾರಿನೋ ವಿಯ ದ್ವಾರಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಚರಣಂ ಲೋಲುಪ್ಪವಿವಜ್ಜನಸನ್ತೋಸೋತಿ ಆಹ **"ದ್ವಾರಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಗನ್ತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ।

ಹರಾಪೇತ್ವಾತಿ ಅಧಿಕಂ ಅಪನೇತ್ವಾ।

ಆಹಾರಗೇಧತೋ ನಿಸ್ಸರತಿ ಏತೇನಾತಿ **ನಿಸ್ಸರಣಂ**। ಜಿಘಚ್ಛಾಯ ಪಟಿವಿನೋದನತ್ಥಂ ಕಥಾ, ಕಾಯಸ್ಸ ಠಿತಿಆದಿಪಯೋಜನಂ ಪನ ಅತ್ಥಾಪತ್ತಿತೋ ಆಗತಂ ಏವಾತಿ ಆಹ **"ಜಿಘಚ್ಛಾಯ...ಪೇ॰... ಸನ್ತೋಸೋ ನಾಮಾ"**ತಿ।

ನಿದಹಿತ್ವಾ ನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ ತದಹುಪೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಇತರತ್ಥಾ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನೇವ ವಾರಿತಂ। **ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೇ ಠಿತೇನಾತಿ** ಸೀಲವನ್ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸಾಧಾರಣಭೋಗಿಭಾವೇ ಠಿತೇನ।

ಸೇನಾಸನೇನಾತಿ ಸಯನೇನ, ಆಸನೇನ ಚ। ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಹಿ ಮಞ್ಚಾದಿಕೇ, ವಿಹಾರಾದಿಕೇ ಚ ಸೇತಿ, ತಂ **ಸೇನಂ**। ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಪೀಠಾದಿಕೇ ಆಸತಿ, ತಂ **ಆಸನಂ**। ತದುಭಯಂ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ "ಸೇನಾಸನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ಮಞ್ಚೋ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಮಞ್ಚೋ** ಮಸಾರಕಾದಿ, ತಥಾ **ಪೀಠಂ**। ಮಞ್ಚಭಿಸಿ, ಪೀಠಭಿಸೀತಿ ದುವಿಧಾ **ಭಿಸಿ**। **ವಿಹಾರೋ** ಪಾಕಾರಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ ಸಕಲೋ ಆವಾಸೋ। "ದೀಘಮುಖಪಾಸಾದೋ"ತಿ ಕೇಚಿ। **ಅಡ್ಢಯೋಗೋತಿ** ದೀಘಪಾಸಾದೋ। "ಏಕಪಸ್ಸಚ್ಛದನಕಸೇನಾಸನ"ನ್ತಿ ಕೇಚಿ। **ಪಾಸಾದೋತಿ** ಚತುರಸ್ಸಪಾಸಾದೋ। "ಆಯತಚತುರಸ್ಸಪಾಸಾದೋ"ತಿ ಕೇಚಿ। **ಹಮ್ಮಿಯಂ** ಮುಣ್ಡಚ್ಛದನಪಾಸಾದೋ। **ಗುಹಾತಿ** ಕೇವಲಾ ಪಬ್ಬತಗುಹಾ। **ಲೇಣಂ** ದ್ವಾರಬನ್ಧಂ। **ಅಟ್ಟೋ** ಬಹಲಭಿತ್ತಿಕಂ ಗೇಹಂ, ಯಸ್ಸ ಗೋಪಾನಸಿಯೋ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಇಟ್ಠಕಾಹಿ ಏವ ಛದನಂ ಹೋತಿ। "ಅಟ್ಟಾಲಕಾಕಾರೇನ ಕರಿಯತೀ"ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ಮಾಳೋ** ಏಕಕೂಟಸಙ್ಗಹಿತೋ ಅನೇಕಕೋಣೋ ಪತಿಸ್ಸಯವಿಸೇಸೋ "ವಟ್ಟಾಕಾರೇನ ಕತಸೇನಾಸನ"ನ್ತಿ ಕೇಚಿ।

ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವಾತಿ "ಸಾದಕೋ ಭಿಕ್ಖು 'ಅಜ್ಜ ಕತ್ಥ ವಸಿಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ ವಿತಕ್ಕೇತೀ"ತಿಆದಿನಾ ಯಥಾರಹಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ವುತ್ತನಯೇನ **ವೇದಿತಬ್ಬಾ,** "ತತೋ ಪರಂ ವಿತಕ್ಕೇನ್ತೋ ಅರಿಯವಂಸಾ ಚುತೋ ಹೋತಿ ಪರಿಬಾಹಿರೋ"ತಿ, "ಸೇನಾಸನಂ ಗವೇಸನ್ತೇನಾಪಿ'ಕುಹಿಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ ಅಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸೀಸೇನೇವ ಗನ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಚ ಏವಮಾದಿ ಸಬ್ಬಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ ಮಹಾಥೇರೇನ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸೋ ನ ಗಹಿತೋತಿ? ನ ಖೋ ಪನೇತಂ ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯೋ ಪನ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ಏವ ಪವಿಟ್ಠೋ"**ತಿ ಆಹ, ಆಹರಿತಬ್ಬತಾಸಾಮಞ್ಞೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಯದಿ ಏವಂ ತತ್ಥ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ವಿಯ ವಿತಕ್ಕಸನ್ತೋಸಾದಯೋಪಿ ಪನ್ನರಸ ಸನ್ತೋಸಾ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾತಿ? ನೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ತತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿ। ನನು ಚೇತ್ಥ ದ್ವಾದಸೇವ ಧುತಙ್ಗಾನಿ ವಿನಿಯೋಗಂ ಗತಾನಿ, ಏಕಂ ಪನ ನೇಸಜ್ಜಿಕಙ್ಗಂ ನ ಕತ್ಥಚಿ ವಿನಿಯುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ನೇಸಜ್ಜಿಕಙ್ಗಂ ಭಾವನಾರಾಮಅರಿಯವಂಸಂ ಭಜತೀ"**ತಿ। ಅಯಞ್ಚ ಅತ್ಥೋ ಅಟ್ಠಕಥಾರುಳ್ಹೋ ಏವಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

"ಪಥವಿಂ ಪತ್ಥರಮಾನೋ ವಿಯಾ"ತಿಆದಿ ಅರಿಯವಂಸದೇಸನಾಯ ಸುದುಕ್ಕರಭಾವದಸ್ಸನಂ ಮಹಾವಿಸಯತಾಯ ತಸ್ಸಾ ದೇಸನಾಯ। ಯಸ್ಮಾ ನಯಸಹಸ್ಸಪಟಿಮಣ್ಡಿತಾ ಹೋತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾಧಿಗಮಾಯ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪವತ್ತಿಯಮಾನಾ ದೇಸನಾ ಯಥಾ ತಂ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಕಣ್ಡೇ, ಅಯಞ್ಚ ಭಾವನಾರಾಮಅರಿಯವಂಸಕಥಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾಧಿಗಮಾಯ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪವತ್ತಿಯಮಾನಾ ಏವಂ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಸಹಸ್ಸನಯಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ...ಪೇ॰... ದೇಸನಂ ಆರಭೀ"**ತಿ। ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಧಮನತೋ ಅಭಿಮುಖಭಾವೇನ ರಮಣಂ **ಆರಮಣಂ ಆರಾಮೋತಿ** ಆಹ **"ಅಭಿರತೀತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। ಬ್ಯಧಿಕರಣಾನಮ್ಪಿ ಪದಾನಂ ವಸೇನ ಭವತಿ ಬಾಹಿರತ್ಥಸಮಾಸೋ ಯಥಾ "ಉರಸಿಲೋಮೋ, ಕಣ್ಠೇಕಾಳೋತಿ ಆಹ **"ಪಹಾನೇ ಆರಾಮೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಪಹಾನಾರಾಮೋ"**ತಿ। ಆರಮಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ವಾ **ಆರಾಮೋ,** ಪಹಾನಂ ಆರಾಮೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಪಹಾನಾರಾಮೋತಿ** ಏವಮೇತ್ಥ ಸಮಾಸಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **"ಪಜಹನ್ತೋ ರಮತೀ"**ತಿ ಏತೇನ ಪಹಾನಾರಾಮಸದ್ದಾನಂ ಕತ್ತುಸಾಧನತಂ, ಕಮ್ಮಧಾರಯಸಮಾಸಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತಿ। "ಭಾವೇನ್ತೋ ರಮತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ **ಭಾವನಾರಾಮೋತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಕಾಮಂ “ನೇಸಜ್ಜಿಕಙ್ಗಂ ಭಾವನಾರಾಮಅರಿಯವಂಸಂ ಭಜತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ ಭಾವನಾನುಯೋಗಸ್ಸ ಅನುಚ್ಛವಿಕತ್ತಾ, ನೇಸಜ್ಜಿಕಙ್ಗವಸೇನ ಪನ ನೇಸಜ್ಜಿಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಏಕಚ್ಚಾಹಿ ಆಪತ್ತೀಹಿ ಅನಾಪತ್ತಿಭಾವೋತಿ ತಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ “ತೇರಸನ್ನಂ ಧುತಙ್ಗಾನ”ನ್ತಿ ವತ್ವಾ “ವಿನಯಂ ಪತ್ವಾ ಗರುಕೇ ಠಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಇಚ್ಛಿತತ್ತಾ ಸಲ್ಲೇಖಸ್ಸ ಅಪರಿಚ್ಚಜನವಸೇನ ಪಟಿಪತ್ತಿ ನಾಮ ವಿನಯೇ ಠಿತಸ್ಸೇವಾತಿ ಆಹ **“ತೇರಸನ್ನಂ...ಪೇ॰... ಕಥಿತಂ ಹೋತೀ”**ತಿ। ಕಾಮಂ ಸುತ್ತಾಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕೇಸುಪಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೭.೧೯೪; ವಿಭ॰ ೫೦೮) ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸೀಲಕಥಾ ಆಗತಾ ಏವ, ಯೇಹಿ ಪನ ಗುಣೇಹಿ ಸೀಲಸ್ಸ ವೋದಾನಂ ಹೋತಿ, ತೇಸು ಕಥಿತೇಸು ಯಥಾ ಸೀಲಕಥಾಬಾಹುಲ್ಲಂ ವಿನಯಪಿಟಕಂ ಕಥಿತಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಭಾವನಾಕಥಾಬಾಹುಲ್ಲಂ ಸುತ್ತನ್ತಪಿಟಕಂ, ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಞ್ಚ ಚತುತ್ಥೇನ ಅರಿಯವಂಸೇನ ಕಥಿತಮೇವ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **“ಭಾವನಾರಾಮೇನ ಅವಸೇಸಂ ಪಿಟಕದ್ವಯಂ ಕಥಿತಂ ಹೋತೀ”**ತಿ। “ಸೋ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ರಮತೀ”ತಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಪದಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥ ದೇಸನಾಯ ಪವತ್ತತ್ತಾ, ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ವಾ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಧಮ್ಮಾನಂ ಯಥಾಸಕಂಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ನಿಕ್ಖಮನೇನ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಞ್ಞಿತಾನಂ ತತ್ಥ ಆಗತತ್ತಾ ಸೋ ಪಾಠೋ **“ನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಾಳೀ”**ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ **“ನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಾಳಿಯಾ ಕಥೇತಬ್ಬೋ”**ತಿ। ತೇನಾಹ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ “ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ನೇಕ್ಖಮ್ಮನ್ತಿ ಪವುಚ್ಚರೇ”ತಿ (ಇತಿವು॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೦೯)। **ದಸುತ್ತರಸುತ್ತನ್ತ ಪರಿಯಾಯೇನಾತಿ** ದಸುತ್ತರಸುತ್ತನ್ತಧಮ್ಮೇನ, ದಸುತ್ತರಸುತ್ತನ್ತೇ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೫೦) ಆಗತನಯೇನಾತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಸೋತಿ ಜಾಗರಿಯಂ ಅನುಯುತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು। **ನೇಕ್ಖಮ್ಮನ್ತಿ** ಕಾಮೇಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಭಾವತೋ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಞ್ಞಿತಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನೂಪಚಾರಂ। “ಸೋ ಅಭಿಜ್ಝಂ ಲೋಕೇ ಪಹಾಯಾ”ತಿಆದಿನಾ (ವಿಭ॰ ೫೦೮, ೫೩೮) ಆಗತಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಭಾವನಾತಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಾ , ತಸ್ಮಾ **“ಅಬ್ಯಾಪಾದ”**ನ್ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏವಮೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ **ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲಟೀಕಾಯಂ** ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸಉಪಾಯಾಸಾನಞ್ಚ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ, ಅಟ್ಠಾರಸನ್ನಂ ಮಹಾವಿಪಸ್ಸನಾನಂ, ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾನಞ್ಚ ವಸೇನೇತ್ಥ ದೇಸನಾ ಪವತ್ತಾತಿ।

“ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ರಮತಿ, ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಜಹನ್ತೋ ರಮತೀ”ತಿ ಚ ನ ಇದಂ ದಸುತ್ತರಸುತ್ತೇ ಆಗತನಿಯಾಮೇನ ವುತ್ತಂ, ತತ್ಥ ಪನ “ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಭಾವೇತಬ್ಬೋ, ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಪಹಾತಬ್ಬೋ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೫೧) ಚ ದೇಸನಾ ಆಗತಾ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಯಸ್ಮಾ ಅತ್ಥತೋ ಭೇದೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಮಗ್ಗೇ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಾಳಿಯಂ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೨೪, ೩.೪೧) ಆಗತನೀಹಾರೇನೇವ “ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ರಮತಿ, ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಜಹನ್ತೋ ರಮತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸವಾರೇಸುಪಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚಾಯಂ ಅರಿಯವಂಸದೇಸನಾ ನಾಮ ಸತ್ಥು ಪಞ್ಞತ್ತಾವ ಸತ್ಥಾರಾ ಹಿ ದೇಸಿತಂ ದೇಸನಂ ಆಯಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ಸಙ್ಗಾಯನವಸೇನ ಇಧಾನೇಸಿ , ತಸ್ಮಾ ಮಹಾಅರಿಯವಂಸಸುತ್ತೇ ಸತ್ಥುದೇಸನಾನೀಹಾರೇನ ನಿಗಮನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಭಾವನಾರಾಮೋ ಹೋತೀ”**ತಿ ಆಹ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಇತೋ ಪರೇಸು **ಸತಿಪಟ್ಠಾನಪರಿಯಾಯಅಭಿಧಮ್ಮನಿದ್ದೇಸಪರಿಯಾಯೇಸುಪಿ**। ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನೇವ ಸಙ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಯೋಜನಾ ಕತಾ, ಏಕವೀಸತಿಯಾ ಪನ ಠಾನಾನಂ ವಸೇನ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **“ಅನಿಚ್ಚತೋ”** (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ಟೀ॰ ೨.೭೯೮) ತಿಆದೀಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಸಂವಣ್ಣನಾಸು** ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೩೧೧. ಸಂವರಾದೀನಂ ಸಾಧನವಸೇನ ಪದಹತಿ ಏತ್ಥ, ಏತೇಹೀತಿ ಚ **ಪಧಾನಾನಿ**। **ಉತ್ತಮವೀರಿಯಾನೀತಿ** ಸೇಟ್ಠವೀರಿಯಾನಿ ವಿಸಿಟ್ಠಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸಾಧನತೋ। **ಸಂವರನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನವೀರಿಯನ್ತಿ** ಯಥಾ ಅಭಿಜ್ಝಾದಯೋ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಏವಂ ಸತಿಯಾ ಉಪಟ್ಠಾಪನೇ ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ಪಿದಹನೇ ಅನಲಸಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನವೀರಿಯಂ। **ಪಜಹನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ವಿನೋದೇನ್ತಸ್ಸ। **ಉಪ್ಪನ್ನವೀರಿಯನ್ತಿ** ತಸ್ಸೇವ ಪಜಹನಸ್ಸ ಸಾಧನವಸೇನ ಪವತ್ತವೀರಿಯಂ। **ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನವೀರಿಯನ್ತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ** ಸಮಾಧಿ ಏವ। ಪುರಿಮುಪ್ಪನ್ನಸಮಾಧಿ ಹಿ ಪರತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸಮಾಧಿಪವಿವೇಕಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಹೋತೀತಿ “ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಉಪಧಿವಿವೇಕತ್ತಾತಿ ಖನ್ಧೂಪಧಿಆದಿಉಪಧೀಹಿ ವಿವಿತ್ತತ್ತಾ ವಿನಿಸ್ಸಟತ್ತಾ। **ತಂ ಆಗಮ್ಮಾತಿ** ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಮಗ್ಗೇನ ಅಧಿಗಮಹೇತು। ರಾಗಾದಯೋ ವಿರಜ್ಜನ್ತಿ ಏತ್ಥ, ಏತೇನಾತಿ ವಾ **ವಿರಾಗೋ**। ಏವಂ **ನಿರೋಧೋಪಿ** ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಯಸ್ಮಾ ಇಧ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಮಿಸ್ಸಕವಸೇನ ಇಚ್ಛಿತಾ, ತಸ್ಮಾ **"ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬವಸೇನ ವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬವಸೇನಾತಿ** ತಂನಿನ್ನತಾವಸೇನ। **ವೋಸ್ಸಗ್ಗಪರಿಣಾಮಿನ್ತಿ** ವೋಸ್ಸಜ್ಜನವಸೇನ ಪರಿಣಾಮಿತಂ ಪರಿಚ್ಚಜನವಸೇನ ಚೇವ ಪಕ್ಖನ್ದನವಸೇನ ಚ ಪರಿಣಮನಸೀಲಂ। ತೇನಾಹ **"ದ್ವೇ ವೋಸ್ಸಗ್ಗಾ"**ತಿಆದಿ। **ಖನ್ಧಾನಂ ಪರಿಚ್ಚಜನಂ** ನಾಮ ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನವಸೇನಾತಿ ಯೇನಾಕಾರೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಿಲೇಸೇ ಪಜಹತಿ, ತೇನೇವಾಕಾರೇನ ತಂನಿಮಿತ್ತಕೇ, ಖನ್ಧೇ ಚ "ಪಜಹತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತೀತಿ ಆಹ **"ವಿಪಸ್ಸನಾ...ಪೇ॰... ಪರಿಚ್ಚಜತೀ"**ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿಭಾವಂ ಪಾಪುಣನ್ತೀ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಭಾವೇನ ಏಕಂಸತೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ "ಪಕ್ಖನ್ದತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಲಭತಿ, ಮಗ್ಗೋ ಚ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಕಿಲೇಸೇ, ಖನ್ಧೇ ಚ ಪರಿಚ್ಚಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಾನಂ ವಸೇನ ಪಕ್ಖನ್ದನಪರಿಚ್ಚಾಗವೋಸ್ಸಗ್ಗಾಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ವೋಸ್ಸಗ್ಗತ್ಥಾಯಾತಿ** ಪರಿಚ್ಚಾಗವೋಸ್ಸಗ್ಗತ್ಥಾಯ ಚೇವ ಪಕ್ಖನ್ದನವೋಸ್ಸಗ್ಗತ್ಥಾಯ ಚ। **ಪರಿಣಮತೀತಿ** ಪರಿಪಚ್ಚತಿ। ತಂ **ಪರಿಣಮನಂ** ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿಭಾವಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚೇವ ಅರಿಯಮಗ್ಗಭಾವಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಇಚ್ಛಿತನ್ತಿ ಆಹ **"ವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವಞ್ಚೇವ ಮಗ್ಗಭಾವಞ್ಚ ಪಾಪುಣಾತೀ"**ತಿ। **ಸೇಸಪದೇಸೂತಿ** "ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಭಾವೇತೀ"ತಿಆದೀಸು ಸೇಸಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು।

ಭದ್ದಕನ್ತಿ ಅಭದ್ದಕಾನಂ ನೀವರಣಾದಿಪಾಪಧಮ್ಮಾನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನೇನ ರಾಗವಿಧಮನೇನ ಏಕನ್ತಹಿತತ್ತಾ, ದುಲ್ಲಭತ್ತಾ ಚ ಭದ್ದಕಂ ಸುನ್ದರಂ। ನ ಹಿ ಅಞ್ಞಂ ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತಂ ಏವಂದುಲ್ಲಭಂ, ರಾಗಸ್ಸ ಚ ಉಜುವಿಪಚ್ಚನೀಕಭೂತಂ ಅತ್ಥಿ। **ಅನುರಕ್ಖತೀತಿ** ಏತ್ಥ **ಅನುರಕ್ಖನಾ** ನಾಮ ಅಧಿಗತಸಮಾಧಿತೋ ಯಥಾ ನ ಪರಿಹಾನಿ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಪಟಿಪತ್ತಿ, ಸಾ ಪನ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಧಮನೇನಾತಿ ಆಹ **"ಸಮಾಧೀ"**ತಿಆದಿ। **ಅಟ್ಠಿಕಸಞ್ಞಾದಿಕಾತಿ** ಅಟ್ಠಿಕಜ್ಝಾನಾದಿಕಾ। ಸಞ್ಞಾಸೀಸೇನ ಹಿ ಝಾನಂ ವದತಿ।

ಏಕಪಟಿವೇಧವಸೇನ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇ ಞಾಣನ್ತಿ ಚತೂಸು ಅರಿಯಸಚ್ಚೇಸು ಏಕಾಭಿಸಮಯವಸೇನ ಪವತ್ತಞಾಣಂ, ಮಗ್ಗಞಾಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚತುಸಚ್ಚನ್ತೋಗಧತ್ತಾ **ಚತುಸಚ್ಚಬ್ಭನ್ತರೇ ನಿರೋಧಧಮ್ಮೇ** ನಿಬ್ಬಾನೇ **ಞಾಣಂ,** ತೇನ ಫಲಞಾಣಂ ವದತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಮಗ್ಗಾನನ್ತರಸ್ಸ ಫಲಸ್ಸ ಮಗ್ಗಾನುಗುಣಾ ಪವತ್ತಿ, ಯತೋ ತಂಸಮುದಯಪಕ್ಖಿಯೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ಪವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಿರೋಧಸಚ್ಚೇಪಿ ಯೋ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಭಿಸಮಯೋ, ತದನುಗುಣಾ ಪವತ್ತೀತಿ ಫಲಞಾಣಸ್ಸೇವ ಧಮ್ಮೇ ಞಾಣತಾ ವುತ್ತಾ, ನ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಞಾಣಸ್ಸ । ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಯಥಾಹಾ"**ತಿಆದಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ ತಾವ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಟಿವಿಜ್ಝನತೋ ಧಮ್ಮೇಞಾಣಂ ನಾಮ ಹೋತು, ಫಲಪಞ್ಞಾ ಪನ ಕಥನ್ತಿ ಚೋದನಾ ಸೋಧಿತಾ ಹೋತಿ ನಿರೋಧಧಮ್ಮಂ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತನತೋ। ದುವಿಧಾಪಿ ಹಿ ಪಞ್ಞಾ ಅಪರಪ್ಪಚ್ಚಯತಾಯ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಅರಿಯಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇ ಕಿಚ್ಚತೋ ಚ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಚ ಪವತ್ತತ್ತಾ "ಧಮ್ಮೇಞಾಣ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅರಿಯಸಚ್ಚೇಸು ಹಿ ಅಯಂ ಧಮ್ಮ-ಸದ್ದೋ ತೇಸಂ ಅವಿಪರೀತಸಭಾವತ್ತಾ, ಸಙ್ಖತಪ್ಪವರೋ ವಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ, ತಸ್ಸ ಚ ಫಲಧಮ್ಮೋ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾ ತಂಸಹಗತಾ ಧಮ್ಮೇಞಾಣಂ।

ಅನ್ವಯೇಞಾಣನ್ತಿ ಅನುಗಮನಞಾಣಂ। **ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ದಿಸ್ವಾತಿ** ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ। **ಯಥಾ ಇದಾನೀತಿ** ಯಥಾ ಏತರಹಿ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, **ಏವಂ ಅತೀತೇಪಿ ಅನಾಗತೇಪಿ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಮೇವಾತಿ** ಚ ಸರಿಕ್ಖಟ್ಠೇನ ವುತ್ತಂ। ಏಸ ನಯೋ **ಸಮುದಯಸಚ್ಚೇ, ಮಗ್ಗಸಚ್ಚೇ ಚ। ಅಯಮೇವಾತಿ** ಅವಧಾರಣೇ। ನಿರೋಧಸಚ್ಚೇ ಪನ ಸರಿಕ್ಖಟ್ಠೋ ನತ್ಥಿ ತಸ್ಸ ನಿಚ್ಚತ್ತಾ, ಏಕಸಭಾವತ್ತಾ ಚ। **ಏವಂ ತಸ್ಸ ಞಾಣಸ್ಸ ಅನುಗತಿಯಂ ಞಾಣನ್ತಿ** ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮೇಞಾಣಸ್ಸ "ಏವಂ ಅತೀತೇಪೀ"ತಿಆದಿನಾ ಅನುಗತಿಯಂ ಅನುಗಮನೇ ಅನ್ವಯೇ ಞಾಣಂ। ಇದಂ ಅನ್ವಯೇ ಞಾಣನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। **"ತೇನಾಹಾ"**ತಿಆದಿನಾ ಯಥಾವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಪಾಳಿಯಾ ವಿಭಾವೇತಿ। **ಸೋತಿ** ಧಮ್ಮಞಾಣಂ ಪತ್ವಾ ಠಿತೋ ಭಿಕ್ಖು। **ಇಮಿನಾ ಧಮ್ಮೇನಾತಿ** ಧಮ್ಮಗೋಚರತ್ತಾ ಗೋಚರವೋಹಾರೇನ "ಧಮ್ಮೋ"ತಿ ವುತ್ತೇನಮಗ್ಗಞಾಣೇನ, ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ವಾ ಕರಣವಚನಂ, **ಇಮಿನಾ ಧಮ್ಮೇನ ಞಾತೇನಾತಿ** ಇಮಂ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಞಾಣೇನ ಜಾನಿತ್ವಾ ಠಿತೇನ ಮಗ್ಗಞಾಣೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ದಿಟ್ಠೇನಾತಿ ದಸ್ಸನೇನ ಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಠಿತೇನ। **ಪತ್ತೇನಾತಿ** ಸಚ್ಚಾನಂ ಪತ್ವಾ ಠಿತೇನ। **ವಿದಿತೇನಾತಿ** ಸಚ್ಚಾನಿ ವಿದಿತ್ವಾ ಠಿತೇನ। **ಪರಿಯೋಗಾಳ್ಹೇನಾತಿ** ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಠಿತೇನಾತಿ ಏವಂ ತಾವೇತ್ಥ ಅಭಿಧಮ್ಮಟ್ಠಕಥಾಯಂ (ವಿಭಂ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೯೬) ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। ದುವಿಧಮ್ಪಿ ಪನ ಮಗ್ಗಫಲಞಾಣಂ ಧಮ್ಮೇಞಾಣಂ। ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಯ ಚ ಮೂಲಂ, ಕಾರಣಞ್ಚ ನಯನಯನಸ್ಸಾತಿ ದುವಿಧೇನಾಪಿ ತೇನ ಧಮ್ಮೇನಾತಿ ನ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ತಥಾ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಸ್ಸ ಞಾತತ್ತಾ, ಮಗ್ಗಫಲಸಞ್ಞಿತಸ್ಸ ವಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧಸಮ್ಪಯೋಗಂ ಗತತ್ತಾ ನಯನಯನಂ **ಹೋತೀತಿ** ತೇನ ಇಮಿನಾ ಧಮ್ಮೇನ ಞಾಣವಿಸಯಭಾವೇನ, ಞಾಣಸಮ್ಪಯೋಗೇನ ವಾ ಞಾತೇನಾತಿ ಚ ಅತ್ಥೋ ನ ನ ಯುಜ್ಜತೀತಿ। **ಅತೀತಾನಾಗತೇ ನಯಂ ನೇತೀತಿ** ಅತೀತೇ, ಅನಾಗತೇ ಚ ನಯಂ ನೇತಿ ಹರತಿ ಪೇಸೇತಿ। ಇದಂ ಪನ ನ ಮಗ್ಗಞಾಣಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಂ, ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಕಿಚ್ಚಂ, ಸತ್ಥಾರಾ ಪನ ಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಅತೀತಾನಾಗತೇ ನಯನಯನಸದಿಸಂ ಕತಂ ಮಗ್ಗಮೂಲಕತ್ತಾ। ಭಾವಿತಮಗ್ಗಸ್ಸ ಹಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। ನಯಿದಂ ಅಞ್ಞಂ ಞಾಣುಪ್ಪಾದನಂ ನಯನಯನಂ, ಞಾಣಸ್ಸೇವ ಪನ ಪವತ್ತಿವಿಸೇಸೋತಿ।

ಪರೇಸಂ ಚೇತಸೋ ಪರಿತೋ ಅಯನಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನಂ ಪರಿಯೋ, ತಸ್ಮಿಂ **ಪರಿಯೇ**। ತೇನಾಹ "**ಪರೇಸಂ ಚಿತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದೇ**"ತಿ। **ಅವಸೇಸಂ ಸಮ್ಮುತಿಮ್ಹಿಞಾಣಂ ನಾಮ** "ಞಾಣ"ನ್ತಿ ಸಮ್ಮತತ್ತಾ। ವಚನತ್ಥತೋ ಪನ ಸಮ್ಮುತಿಮ್ಹಿ ಞಾಣನ್ತಿ **ಸಮ್ಮುತಿಮ್ಹಿಞಾಣಂ**। ಧಮ್ಮೇಞಾಣಾದೀನಂ ವಿಯ ಹಿ ಸಾತಿಸಯಸ್ಸ ಪಟಿವೇಧಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಅಭಾವಾ ವಿಸಯೋಭಾಸನಸಞ್ಞಿತಜಾನನಸಾಮಞ್ಞೇನ "ಞಾಣ"ನ್ತಿ ಸಮ್ಮತೇಸು ಅನ್ತೋಗಧನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಮ್ಮುತಿವಸೇನ ವಾ ಪವತ್ತಂ **ಸಮ್ಮುತಿಮ್ಹಿಞಾಣಂ** ಸಮ್ಮುತಿದ್ವಾರೇನ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಗಹಣತೋ। **ಅವಸೇಸಂ** ವಾ ಇತರಞಾಣತ್ತಯವಿಸಭಾಗಂ ಞಾಣಂ ತಬ್ಬಿಸಭಾಗಸಾಮಞ್ಞೇನ ಸಮ್ಮುತಿಮ್ಹಿಞಾಣಮ್ಹಿ ಪವಿಟ್ಠತ್ತಾ **ಸಮ್ಮುತಿಮ್ಹಿಞಾಣಂ ನಾಮ** ಹೋತೀತಿ।

ಕಾಮಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಞಾಣಾದೀನಿ ದುಕ್ಖಞಾಣಾದೀನಿಯೇವ, ಉಕ್ಕಟ್ಠನಿದ್ದೇಸೇನ ಪನೇವಮಾಹ "**ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ**"ತಿ। ವಟ್ಟತೋ ನಿಗ್ಗಚ್ಛತಿ ಏತೇನಾತಿ **ನಿಗ್ಗಮನಂ,** ಚತುಸಚ್ಚಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ। ಪುರಿಮಾನಿ **ದ್ವೇ ಸಚ್ಚಾನಿ ವಟ್ಟಂ** ಪವತ್ತಿಪವತ್ತಿಹೇತುಭಾವತೋ। ಇತರಾನಿ ಪನ **ದ್ವೇ ವಿವಟ್ಟಂ** ನಿವತ್ತಿನಿವತ್ತಿಹೇತುಭಾವತೋ। **ಅಭಿನಿವೇಸೋತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಾಭಿನಿವೇಸೋ **ಹೋತಿ** ಲೋಕಿಯಸ್ಸ ಞಾಣಸ್ಸ ವಿಸಭಾಗೂಪಗಮನತೋ। **ನೋ ವಿವಟ್ಟೇತಿ** ವಿವಟ್ಟೇ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ನೋ ಹೋತಿ ಅವಿಸಯಭಾವತೋ। **ಪರಿಯತ್ತೀತಿ** ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನತನ್ತಿ। **ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾತಿ** ವಾಚುಗ್ಗತಂ ಕತ್ವಾ। **ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾತಿ** ವಾ ಪಾಳಿತೋ, ಅತ್ಥತೋ ಚ ಯಥಾರಹಂ ಸವನಧಾರಣಪರಿಪುಚ್ಛನಮನಸಾನುಪೇಕ್ಖನಾದಿವಸೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಉದ್ಧಂ ಉದ್ಧಂ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ। **ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತೀತಿ** ನಾಮರೂಪಪರಿಗ್ಗಹಾದಿಕ್ಕಮೇನ ಯೋಗಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ।

ಯದಿ ಪುರಿಮೇಸು ದ್ವೀಸು ಏವ ವಿಪಸ್ಸನಾಭಿನಿವೇಸೋ, ತೇಸು ಏವ ಉಗ್ಗಹಾದಿ, ಕಥಮಿದಂ ಚತುಸಚ್ಚಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಜಾತನ್ತಿ ಆಹ "**ದ್ವೀಸೂ**"ತಿಆದಿ। ಕಾಮಂ ಪಚ್ಛಿಮಾನಿಪಿ ದ್ವೇ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾನಿ, ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯತಾ ಪನ ತತ್ಥ ನತ್ಥೀತಿ ನ ವಿಪಸ್ಸನಾಬ್ಯಾಪಾರೋ। ಕೇವಲಂ ಪನ ಅನುಸ್ಸವಮತ್ತೇ ಠತ್ವಾ ಅಚ್ಚನ್ತಪಣೀತಭಾವತೋ **ಇಟ್ಠಂ,** ಆತಪ್ಪಕನಿರಾಮಿಸಪೀತಿಸಞ್ಜನನತೋ **ಕನ್ತಂ,** ಉಪರೂಪರಿ ಅಭಿರುಚಿಜನನೇನ ಮನಸ್ಸ ವಡ್ಢನತೋ **ಮನಾಪನ್ತಿ** ಮನಸಿಕಾರಂ ಪವತ್ತೇತಿ। ತೇನಾಹ "**ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ ನಾಮಾ**"ತಿಆದಿ। **ದ್ವೀಸು ಸಚ್ಚೇಸೂತಿ** ದ್ವೀಸು ಸಚ್ಚೇಸು ವಿಸಯಭೂತೇಸು , ತಾನಿ ಚ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಅಸಮ್ಮೋಹಪಟಿವೇಧವಸೇನ ಪವತ್ತಮಾನೋ ಹಿ ಮಗ್ಗೋ ತೇ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪವತ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ। **ತೀಣಿ** ದುಕ್ಖಸಮುದಯಮಗ್ಗಸಚ್ಚಾನಿ। **ಕಿಚ್ಚವಸೇನಾತಿ** ಅಸಮ್ಮುಯ್ಹನವಸೇನ। **ಏಕನ್ತಿ** ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ। **ಆರಮ್ಮಣವಸೇನಾತಿ** ಆರಮ್ಮಣಕರಣವಸೇನಪಿ ಅಸಮ್ಮುಯ್ಹನಕಿಚ್ಚವಸೇನಪಿ ತತ್ಥ ಪಟಿವೇಧೋ ಲಬ್ಭತೇವ। **ದ್ವೇ ಸಚ್ಚಾನೀತಿ** ದುಕ್ಖಸಮುದಯಸಚ್ಚಾನಿ। **ದುದ್ದಸತ್ತಾತಿ** ದಟ್ಠುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ। ಓಳಾರಿಕಾ ಹಿ ದುಕ್ಖಸಮುದಯಾ, ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾನಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ, ಆಹಾರಾದೀಸು ಚ ಅಭಿಲಾಸೋ ಪಾಕಟೋ। ಪೀಳನಾದಿಆಯೂಹನಾದಿವಸೇನಪಿ "ಇದಂ ದುಕ್ಖಂ, ಇದಂ ಅಸ್ಸ ಕಾರಣ"ನ್ತಿ ಯಾಥಾವತೋ ಞಾಣೇನ ಓಗಾಹಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ ತಾನಿ **ಗಮ್ಭೀರಾನಿ। ದ್ವೇತಿ** ನಿರೋಧಮಗ್ಗಸಚ್ಚಾನಿ। ತಾನಿ ಸಣ್ಹಸುಖುಮಭಾವತೋ ಸಭಾವೇನೇವ ಗಮ್ಭೀರತಾಯ ಯಾಥಾವತೋ ಞಾಣೇನ ದುರೋಗಾಹತ್ತಾ "**ದುದ್ದಸಾನೀ**"ತಿ।

ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗಾದಿಚತುಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೩೧೧. **ಸೋತೋ** ನಾಮ ಅರಿಯಸೋತೋ ಪುರಿಮಪದಲೋಪೇನ, ತಸ್ಸ ಆದಿತೋ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಪಜ್ಜನಂ **ಸೋತಾಪತ್ತಿ,** ಪಠಮಮಗ್ಗಪಟಿಲಾಭೋ। ತಸ್ಸ ಅಙ್ಗಾನಿ ಅಧಿಗಮೂಪಾಯಭೂತಾನಿ ಕಾರಣಾನಿ **ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗಾನಿ**। ತೇನಾಹ **''ಸೋತಾ... ಪೇ॰... ಅತ್ಥೋ''**ತಿ। ಸನ್ತಕಾಯಕಮ್ಮಾದಿತಾಯ ಸನ್ತಧಮ್ಮಸಮನ್ನಾಗಮತೋ, ಸನ್ತಧಮ್ಮಪವೇದನತೋ ಚ ಸನ್ತೋ ಪುರಿಸಾತಿ **ಸಪ್ಪುರಿಸಾ**। ತತ್ಥ ಯೇಸಂ ವಸೇನ ಚತುಸಚ್ಚಸಮ್ಪಟಿವೇಧಾವಹಂ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಲಬ್ಭತಿ, ತೇ ಏವ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **''ಬುದ್ಧಾದೀನಂ ಸಪ್ಪುರಿಸಾನ''**ನ್ತಿ ಆಹ । ಸನ್ತೋ ಸತಂ ವಾ ಧಮ್ಮೋತಿ **ಸದ್ಧಮ್ಮೋ**। ಸೋ ಹಿ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೇ ಅಪಾಯದುಕ್ಖೇ, ಸಂಸಾರದುಕ್ಖೇ ಚ ಅಪತನ್ತೇ ಧಾರೇತೀತಿ ಏವಮಾದಿ ಗುಣಾತಿಸಯಯೋಗವಸೇನ **ಸನ್ತೋ** ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನೋ, ಪಸತ್ಥೋ, ಸುನ್ದರೋ ವಾ ಧಮ್ಮೋ, ಸತಂ ವಾ ಅರಿಯಾನಂ ಧಮ್ಮೋ, ತೇಸಂ ವಾ ತಬ್ಭಾವಸಾಧಕೋ ಧಮ್ಮೋತಿ **ಸದ್ಧಮ್ಮೋ,** ''ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮಂ ಪರಿಯಾಪುಣಾತೀ''ತಿಆದಿನಾ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೭೩) ವುತ್ತಾ ಪರಿಯತ್ತಿ। ಸಾ ಪನ ಮಹಾವಿಸಯತಾಯ ನ ಸಬ್ಬಾ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ವಿಸೇಸಾವಹಾತಿ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅನುಚ್ಛವಿಕಮೇವ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **''ಸಪ್ಪಾಯಸ್ಸ ತೇಪಿಟಕಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸವನ''**ನ್ತಿ। **ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ** ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋ ಏವ। **ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾನುಯೋಗಸ್ಸ।

ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನಾತಿ ಸಚ್ಚಸಮ್ಪಟಿವೇಧವಸೇನ ಬುದ್ಧಾದೀನಂ ಗುಣೇ ಞತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಪ್ಪಸಾದೇನ, ಸೋ ಪನ ಪಸಾದೋ ದೇವಾದೀಸು ಕೇನಚಿಪಿ ಅಕಮ್ಪಿಯತಾಯ ನಿಚ್ಚಲೋತಿ ಆಹ **''ಅಚಲಪ್ಪಸಾದೇನಾ''**ತಿ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಚತುಕ್ಕತ್ತಯೇ ಆಹಾರಚತುಕ್ಕೇ। **ಲೂಖಪಣೀತವತ್ಥುವಸೇನಾ**ತಿ ಓದನಕುಮ್ಮಾಸಾದಿಕಸ್ಸ ಲೂಖಸ್ಸ ಚೇವ ಪಣೀತಸ್ಸ ಚ ವತ್ಥುನೋ ವಸೇನ। ಸಾ ಪನಾಯಂ ಆಹಾರಸ್ಸ ಓಳಾರಿಕಸುಖುಮತಾ ''ಕುಮ್ಭಿಲಾನಂ ಆಹಾರಂ ಉಪಾದಾಯ ಮೋರಾನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ''ತಿಆದಿನಾ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨.೧೧) ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಆಗತಾ ಏವ।

ಆರಮ್ಮಣಟ್ಠಿತಿವಸೇನಾತಿ ಆರಮ್ಮಣಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಪಚ್ಚಯಟ್ಠಾನಸ್ಸ ವಸೇನ। ತಿಟ್ಠತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಠಿತಿ,** ಆರಮ್ಮಣಮೇವ ಠಿತಿ **ಆರಮ್ಮಣಟ್ಠಿತಿ**। ತೇನೇವಾಹ ''ರೂಪಾರಮ್ಮಣ''ನ್ತಿಆದಿ। **ಆರಮ್ಮಣತ್ಥೋ** ಚೇತ್ಥ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ನ ವಿಸಯಲಕ್ಖಣೋವ। ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಭೂತಂ ರೂಪಂ ಉಪೇತೀತಿ ರೂಪೂಪಾಯಂ। ತೇನಾಹ **''ರೂಪಂ ಉಪಗತಂ ಹುತ್ವಾ''**ತಿಆದಿ। **ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ತಿಟ್ಠತಿ** ತೇನ ವಿನಾ ಅಪ್ಪವತ್ತನತೋ। **ತ**ನ್ತಿ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಠಾನಪ್ಪವತ್ತನಂ। **ಏತ**ನ್ತಿ ''ರೂಪೂಪಾಯ''ನ್ತಿ ಏತಂ ವಚನಂ। ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ ಗೋಚರೋ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಗೋಚರಂ** ರೂಪಂ ಸಹಕಾರೀಕಾರಣಭಾವೇನ ಪತಿಟ್ಠಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ರೂಪಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ**। ಇತಿ ತೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪತಿ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಸಹಕಾರೀಕಾರಣಭಾವೋಯೇವೇತ್ಥ ವುತ್ತೋ। ಉಪಸಿತ್ತಂ ವಿಯ **ಉಪಸಿತ್ತಂ,** ಯಥಾ ಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ಉಪಸಿತ್ತಂ ಸಿನೇಹಿತಂ ಓದನಂ ರುಚಿತಂ, ಪರಿಣಾಮಯೋಗ್ಯಞ್ಚ, ಏವಂ ನನ್ದಿಯಾ ಉಪಸಿತ್ತಂ ಸಿನೇಹಿತಂ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅಭಿರುಚಿತಂ ಹುತ್ವಾ ವಿಪಾಕಯೋಗ್ಯಂ ಹೋತೀತಿ। **ಇತರ**ನ್ತಿ ದೋಸಸಹಗತಾದಿಅಕುಸಲಂ, ಕುಸಲಞ್ಚ **ಉಪನಿಸ್ಸಯಕೋಟಿಯಾ** ಉಪಸಿತ್ತಂ ಹುತ್ವಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಏವಂ ಪವತ್ತಮಾನ**ನ್ತಿ ಏವಂ ರೂಪೂಪಾಯನ್ತಿ ದೇಸನಾಭಾವೇನ ಪವತ್ತಮಾನಂ। ವಿಪಾಕಧಮ್ಮತಾಯ **ವುದ್ಧಿಂ...ಪೇ॰... ಆಪಜ್ಜತಿ**। ತತ್ಥಾಪಿ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಫಲನಿಬ್ಬತ್ತನವಸೇನ **ವುದ್ಧಿಂ,** ಪರಿಯಾಯಫಲನಿಬ್ಬತ್ತನವಸೇನ **ವಿರುಳ್ಹಿಂ,** ನಿಸ್ಸನ್ದಫಲನಿಬ್ಬತ್ತನವಸೇನ **ವೇಪುಲ್ಲಂ**। ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಫಲನಿಬ್ಬತ್ತನೇನ ವಾ **ವುದ್ಧಿಂ,** ಉಪಪಜ್ಜವೇದನೀಯಫಲನಿಬ್ಬತ್ತನವಸೇನ **ವಿರುಳ್ಹಿಂ,** ಅಪರಾಪರಿಯಾಯಫಲನಿಬ್ಬತ್ತನವಸೇನ **ವೇಪುಲ್ಲಂ ಆಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಯೋಜನಾ। ಏಕನ್ತತೋ ವೇದನುಪಾಯಾದಿವಸೇನ ಪತ್ತಿ ನಾಮ ಅರೂಪಭವೇ ಯೇವಾತಿ ಆಹ **''ಇಮೇಹಿ ಪನಾ''**ತಿಆದಿ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಪಾಳಿಯಂ ಕತಂ **ವಾ**-ಸದ್ದಗ್ಗಹಣಞ್ಚ ಸಮತ್ಥಿತಂ ಹೋತಿ। ''ರೂಪೂಪಾಯ''ನ್ತಿಆದಿನಾ ಯಥಾ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಭೂತಾ ರೂಪಾದಯೋ ಗಯ್ಹನ್ತಿ, ಏವಂ ತೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಬ್ಬಾಪಿ ತೇ ಗಯ್ಹನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ **''ಚತುಕ್ಕವಸೇನ...ಪೇ॰... ನ ವುತ್ತ''**ನ್ತಿ ಆಹ। ವಿಪಾಕೋಪಿ ಹಿ ಧಮ್ಮೋ ವಿಪಾಕಧಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಂ ಉಪಗತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ ತಥಾ ನನ್ದಿಯಾ ಉಪಸಿತ್ತತ್ತಾ। ತೇನಾಹ ''ನನ್ದೂಪಸೇಚನ''ನ್ತಿ। **ವಿತ್ಥಾರಿತಾನೇವ** ಸಿಙ್ಗಾಲಸುತ್ತೇ।

ಭವತಿ ಏತೇನ ಆರೋಗ್ಯನ್ತಿ **ಭವೋ,** ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯೋ। ಪರಿವುದ್ಧೋ ಭವೋ **ಅಭವೋ।** ವುದ್ಧಿಅತ್ಥೋ ಹಿ ಅಯಂ ಅಕಾರೋ ಯಥಾ "ಸಂವರಾಸಂವರೋ, (ಪಾರಾ॰ ಪಠಮಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿಕಥಾ; ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಪಠಮಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ; ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ) ಫಲಾಫಲಂ"ತಿ ಚ । **ತೇಲಮಧುಫಾಣಿತಾದೀನೀತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಸಪ್ಪಿನವನೀತಾನಂ ಗಹಣಂ, ತೇಲಾದೀನಂ ಗಹಣಞ್ಚೇತ್ಥ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ। ಸಬ್ಬಸ್ಸಾಪಿ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅಥ ವಾ **ಭವಾಭವೋತಿ** ಖುದ್ದಕೋ ಚೇವ ಮಹನ್ತೋ ಚ ಉಪಪತ್ತಿಭವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಞ್ಚ ಸತಿ "ಇಮೇಸಂ ಪನಾ"ತಿಆದಿವಚನಂ ಸಮತ್ಥಿತಂ ಹೋತಿ। ಭವೂಪಪತ್ತಿಪಹಾನತ್ಥೋ ಹಿ ವಿಸೇಸತೋ ಚತುತ್ಥಅರಿಯವಂಸೋ। **ತಣ್ಹುಪ್ಪಾದಾನ**ನ್ತಿ ತಣ್ಹುಪ್ಪತ್ತೀನಂ, ಚೀವರಾದಿಹೇತು ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕತಣ್ಹಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಧಾನಕರಣಕಾಲೇತಿ** ಭಾವನಾನುಯೋಗಕ್ಖಣೇ। **ಸೀತಾದೀನಿ ನ ಖಮತೀತಿ** ಭಾವನಾಯ ಪುಬ್ಬಭಾಗಕಾಲಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಖಮತೀತಿ** ಸಹತಿ ಅಭಿಭವತಿ। **ವಿತಕ್ಕಸಮನ**ನ್ತಿ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ। ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಮನವಸೇನ ಪವತ್ತಾ ಪಟಿಪದಾ।

ಸಮಾಧಿಝಾನಾದಿಭೇದೋ ಧಮ್ಮೋ ಪಜ್ಜತಿ ಪಟಿಪಜ್ಜೀಯತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಧಮ್ಮಪದಂ।** ಅನಭಿಜ್ಝಾವ ಧಮ್ಮಪದಂ **ಅನಭಿಜ್ಝಾಧಮ್ಮಪದಂ।** ಅಯಂ ತಾವ ಅಲೋಭಪಕ್ಖೇ ನಯೋ, ಇತರಪಕ್ಖೇ ಪನ ಅನಭಿಜ್ಝಾಪಧಾನೋ ಧಮ್ಮಕೋಟ್ಠಾಸೋ **ಅನಭಿಜ್ಝಾಧಮ್ಮಪದಂ। ಅಕೋಪೋತಿ** ಅದೋಸೋ, ಮೇತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸುಪ್ಪಟ್ಠಿತಸತೀತಿ** ಕಾಯಾದೀಸು ಸಮ್ಮದೇವ ಉಪಟ್ಠಿತಾ ಸತಿ। **ಸತಿಸೀಸೇನಾತಿ** ಸತಿಪಧಾನಮುಖೇನ। ಸಮಾಧಿಪಧಾನತ್ತಾ ಝಾನಾನಂ **"ಸಮಾಪತ್ತಿ ವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಾಮಂ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಅಸುಭೇಪಿ ಝಾನಭಾವನಾ ಅಲೋಭಪ್ಪಧಾನಾ ಹೋತಿ ಕಾಯಸ್ಸ ಜಿಗುಚ್ಛನೇನ, ಪಟಿಕ್ಕೂಲಾಕಾರಗ್ಗಹಣವಸೇನ ಚ ಪವತ್ತನತೋ, ಸತ್ತವಿಧಉಗ್ಗಹಕೋಸಲ್ಲಾದಿವಸೇನ ಪನಸ್ಸಾ ಪವತ್ತಿ ಸತಿಪಧಾನಾತಿ ತತಿಯಧಮ್ಮಪದೇನೇವ ನಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಿತುಕಾಮೋ **"ದಸ ಅಸುಭವಸೇನ ವಾ"**ತಿ ಆಹ। ಹಿತೂಪಸಂಹಾರಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತನತೋ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಭಾವನಾ ಬ್ಯಾಪಾದವಿರೋಧಿನೀ ಅಬ್ಯಾಪಾದಪ್ಪಧಾನಾತಿ ಆಹ **"ಚತುಬ್ರಹ್ಮ...ಪೇ॰... ಧಮ್ಮಪದ"**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಅಧಿಗತಾನಿ ಝಾನಾದೀನೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಗಮನಾದಿತೋ ಆಹಾರಸ್ಸ ಪಟಿಕ್ಕೂಲಭಾವಸಲ್ಲಕ್ಖಣಂ ಸಞ್ಞಾಯ ಥಿರಭಾವೇನೇವ ಹೋತಿ ತಸ್ಸಾ ಥಿರಸಞ್ಞಾಪದಟ್ಠಾನತ್ತಾತಿ ಆಹಾರೇ ಪಟಿಕ್ಕೂಲಸಞ್ಞಾಪಿ ತತಿಯಧಮ್ಮಪದೇ ಏವ ಸಙ್ಗಹಂ ಗತಾ। ಆರುಪ್ಪಸಮಾಧಿಅಭಿಞ್ಞಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ ಕಸಿಣಭಾವನಾ, ಸತ್ತವಿಧಬೋಜ್ಝಙ್ಗವಿಜ್ಜಾವಿಮುತ್ತಿಪಾರಿಪೂರಿಹೇತುತೋ ಆನಾಪಾನೇಸು ಪರಮಅನಾಪಾನಭಾವನಾ ವಿಸೇಸತೋ ಸಮಾಧಿಪಧಾನಾತಿ ಸಾ ಚತುತ್ಥಧಮ್ಮಪದೇನ ಸಙ್ಗಹಿತಾ। ಚತುಧಾತುವವತ್ಥಾನವಸೇನ ಅಧಿಗತಾನಿಪಿ ಏತ್ಥೇವ ಸಙ್ಗಹೇತಬ್ಬಾನಿ ಸಿಯುಂ, ಪಞ್ಞಾಪಧಾನತಾಯ ಪನ ನ ಸಙ್ಗಹಿತಾನಿ।

ಧಮ್ಮಸಮಾದಾನೇಸು ಪಠಮಂ ಅಚೇಲಕಪಟಿಪದಾ ಏತರಹಿ ಚ ದುಕ್ಖಭಾವತೋ, ಅನಾಗತೇಪಿ ಅಪಾಯದುಕ್ಖವಟ್ಟದುಕ್ಖಾವಹತೋ। **ಅಚೇಲಕಪಟಿಪದಾತಿ** ಚ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ ಛನ್ನಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನಮ್ಪಿ ಉಭಯದುಕ್ಖಾವಹಪಟಿಪತ್ತಿದಸ್ಸನತೋ। **ದುತಿಯಂ...ಪೇ॰... ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಚರಣಂ** ಏತರಹಿ ಸತಿಪಿ ದುಕ್ಖೇ ಆಯತಿಂ ಸುಖಾವಹತ್ತಾ। **ಕಾಮೇಸು ಪಾತಬ್ಯತಾ** ಯಥಾಕಾಮಂ ಕಾಮಪರಿಭೋಗೋ। **ಅಲಭಮಾನಸ್ಸಾಪೀತಿ ಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ಲಭಮಾನಸ್ಸಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಾದಿಪಾಪಧಮ್ಮಾನಂ ಖಮ್ಭನಂ ಪಟಿಬನ್ಧನಂ **ಖನ್ಧಟ್ಠೋ,** ಸೋ ಪನ ಸೀಲಾದಿ ಏವಾತಿ ಆಹ **"ಗುಣಟ್ಠೋ ಖನ್ಧಟ್ಠೋ"**ತಿ। ಗುಣವಿಸಯತಾಯ **ಖನ್ಧ**-ಸದ್ದಸ್ಸ ಗುಣತ್ಥತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ವಿಮುತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೋತಿ** ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ಸುಟ್ಠು ವಿಮುತ್ತಾ ಗುಣಧಮ್ಮಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ನ ಅವಿಮುತ್ತಾ, ನಾಪಿ ವಿಮುಚ್ಚಮಾನಾತಿ ತೇಹಿ ಸಹ ದೇಸನಂ ಆರುಳ್ಹಾ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದಯೋಪಿ ತಯೋತಿ ಆಹ **"ಫಲಸೀಲಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ಚತೂಸುಪಿ ಠಾನೇಸು ಫಲಮೇವ ವುತ್ತ"**ನ್ತಿ ಚ। ಏತೇನೇವ ಚೇತ್ಥ **ವಿಮುತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೋತಿ** ಫಲಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪವಾಯಾಮಸತಿಯೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಟ್ಠೇನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾನಂ ತತ್ಥ ಥಿರಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ, ಏತೇನೇವ ಅಹಿರಿಕಅನೋತ್ತಪ್ಪಾನಮ್ಪಿ ಸವಿಸಯೇ ಬಲಟ್ಠೋ ಸಿದ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ನ ಹಿ ತೇಸಂ ಪಟಿಪಕ್ಖೇಹಿ ಅಕಮ್ಪಿಯಟ್ಠೋ ಏಕನ್ತಿಕೋ। ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಾನಞ್ಹಿ ಅಕಮ್ಪಿಯಟ್ಠೋ ಸಾತಿಸಯೋ ಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ ಮಹಾಬಲಭಾವತೋ, ಅಕುಸಲಾನಞ್ಚ ದುಬ್ಬಲಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ "ಅಬಲಾ ನಂ ಬಲೀಯನ್ತಿ, ಮದ್ದನ್ತೇ ನಂ ಪರಿಸ್ಸಯಾ"ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೭೭೬; ಮಹಾನಿ॰ ೫; ನೇತ್ತಿ॰ ಪಟಿನಿದ್ದೇಸವಾರೇ ೫) ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮವಸೇನಾಯಂ ದೇಸನಾತಿ **"ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗವಸೇನಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಅಧೀತಿ ಉಪಸಗ್ಗಮತ್ತಂ, ನ "ಅಧಿಚಿತ್ತ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಪ॰ ೧೮೫) ವಿಯ ಅಧಿಕಾರಾದಿಅತ್ಥಂ। ಕರಣಾಧಿಕರಣಭಾವಸಾಧನವಸೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾನ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತೇನ ವಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ತೇನ** ಅಧಿಟ್ಠಾನೇನ **ತಿಟ್ಠನ್ತಿ** ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಗುಣಾಧಿಕಾ ಪುರಿಸಾ, ತೇ ಏವ **ತತ್ಥ** ಅಧಿಟ್ಠಾನೇ **ತಿಟ್ಠನ್ತಿ** ಸಮ್ಮಾಪತ್ತಿಯಾ, **ಠಾನಮೇವ** ಅಧಿಟ್ಠಾನಮೇವ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। **ಪರಮೇನ** ಅಧಿಟ್ಠಾನೇನ। **ಅಗ್ಗಫಲಪಞ್ಞಾ**ತಿ ಉಕ್ಕಟ್ಠನಿದ್ದೇಸೋಯಂ। **ಕಿಲೇಸೂಪಸಮೋ**ತಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅಚ್ಚನ್ತವೂಪಸಮೋ । ಪರಮೇನ ನಯೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾನಾನಿ ಏಕದೇಸತೋವ ಗಹಿತಾನಿ, ನ ನಿಪ್ಪದೇಸತೋತಿ ನಿಪ್ಪದೇಸತೋವ ತಾನಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪರಮೇನ ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **"ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ"**ತಿ ಏತೇನ ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಾಪಞ್ಞಾಞ್ಚೇವ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಞ್ಚ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ವಚೀಸಚ್ಚಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ವಿರತಿಸಚ್ಚಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ತತಿಯೇನ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಕಿಲೇಸಾನಂ ವೀತಿಕ್ಕಮಪರಿಚ್ಚಾಗಂ, ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಪರಿಚ್ಚಾಗಂ, ಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗೇಹಿ ಅನುಸಯಪರಿಚ್ಚಾಗಞ್ಚ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **"ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತೇ ಕಿಲೇಸೇ"**ತಿ ಏತೇನ ಸಮಾಪತ್ತೀಹಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಸೇನ ವೂಪಸಮಂ ವತ್ವಾ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗೇಹಿ ಕಾತಬ್ಬಂ ತೇಸಂ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ವೂಪಸಮಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅರಹತ್ತಫಲಪಞ್ಞಾ ಕಥಿತಾ** ಉಕ್ಕಟ್ಠನಿದ್ದೇಸತೋವ, ಅಞ್ಞಥಾ ವಚೀಸಚ್ಚಾದೀನಮ್ಪಿ ಗಹಣಂ ಸಿಯಾ। ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಅಸಮ್ಮೋಸಧಮ್ಮತಾಯ ಉತ್ತಮಟ್ಠೇನ **ಸಚ್ಚಂ,** ಸಬ್ಬಸಂಕಿಲೇಸಪರಿಚ್ಚಾಗನಿಮಿತ್ತತಾಯ **ಚಾಗೋ,** ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೂಪಸಮಭಾವತೋ **ಉಪಸಮೋ**ತಿ ಚ ವಿಸೇಸತೋ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತೀತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಪಕಟ್ಠಜಾನನಫಲತಾಯ **ಪಞ್ಞಾ,** ಅನವಸೇಸತೋ ಕಿಲೇಸಾನಞ್ಚಜನ್ತೇ ಚ ವೂಪಸನ್ತೇ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ **ಚಾಗೋ, ಉಪಸಮೋ**ತಿ ಚ ವಿಸೇಸತೋ ಅಗ್ಗಫಲಞಾಣಂ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಥೇರೋ ಆಹ **"ಸೇಸೇಹಿ ಅರಹತ್ತಫಲಪಞ್ಞಾ ಕಥಿತಾ"**ತಿ।

ಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣಾದಿಚತುಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೩೧೨. **ಕಾಳಕ**ನ್ತಿ ಮಲೀನಂ, ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಪಭಸ್ಸರಭಾವಕರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಪನೇತ್ಥ ಕಮ್ಮಪಥಪ್ಪತ್ತಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಆಹ **"ದಸಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಕಮ್ಮ"**ನ್ತಿ। ಕಣ್ಹಾಭಿಜಾತಿಹೇತುತೋ ವಾ **ಕಣ್ಹಂ**। ತೇನಾಹ "ಕಣ್ಹವಿಪಾಕ"ನ್ತಿ। ಅಪಾಯೂಪಪತ್ತಿ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ಚ ದೋಭಗ್ಗಿಯಂ **ಕಣ್ಹವಿಪಾಕೋ**। ಅಯಂ ತಸ್ಸ ತಮಭಾವೋ ವುತ್ತೋ। **ನಿಬ್ಬತ್ತನತೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಾಪನತೋ। **ಪಣ್ಡರ**ನ್ತಿ ಓದಾತಂ, ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಭಸ್ಸರಭಾವಕರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸುಕ್ಕಾಭಿಜಾತಿಹೇತುತೋ ವಾ **ಸುಕ್ಕಂ**। ತೇನಾಹ "ಸುಕ್ಕವಿಪಾಕ"ನ್ತಿ। ಸಗ್ಗೂಪಪತ್ತಿ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ಸೋಭಗ್ಗಿಯಞ್ಚ **ಸುಕ್ಕವಿಪಾಕೋ**। ಅಯಂ ತಸ್ಸ ಜೋತಿಭಾವೋ ವುತ್ತೋ। ಉಕ್ಕಟ್ಠನಿದ್ದೇಸೇನ ಪನ **"ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನತೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, ನಿಬ್ಬತ್ತಾಪನತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಿಸ್ಸಕಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಕಾಲೇನ ಕಣ್ಹಂ, ಕಾಲೇನ ಸುಕ್ಕನ್ತಿ ಏವಂ ಮಿಸ್ಸಕವಸೇನ ಕತಕಮ್ಮಂ। **"ಸುಖದುಕ್ಖವಿಪಾಕ"**ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥ ಸುಖದುಕ್ಖಾನಂ ಪವತ್ತಿಆಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಮಿಸ್ಸಕಕಮ್ಮಞ್ಹಿ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಸಮಞ್ಞಾ ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಾಭಿಜಾತಿಹೇತುತಾಯಾತಿ ಅಪಚಯಗಾಮಿತಾಯ ತದುಭಯವಿದ್ಧಂಸಕಸ್ಸ ಕಮ್ಮಕ್ಖಯಕರಕಮ್ಮಸ್ಸ ಇಧ ಸುಕ್ಕಪರಿಯಾಯೋಪಿ ನ ಇಚ್ಛಿತೋತಿ ಆಹ **"ಉಭಯ...ಪೇ॰... ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಉಭಯವಿಪಾಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಯಥಾಧಿಗತಸ್ಸ ಉಭಯವಿಪಾಕಸ್ಸ। ಸಮ್ಪತ್ತಿಭವಪರಿಯಾಪನ್ನೋ ಹಿ ವಿಪಾಕೋ ಇಧ "ಸುಕ್ಕವಿಪಾಕೋ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ನ ಅಚ್ಚನ್ತಪರಿಸುದ್ಧೋ ಅರಿಯಫಲವಿಪಾಕೋ।

ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸೋ ಸತ್ತಾನಂ ಚುತೂಪಪಾತೋ ಚ **ಪಚ್ಚಕ್ಖಕರಣೇನ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ;** ಇತರೇ **ಪಟಿಲಾಭೇನ** ಅಸಮ್ಮೋಹಪಟಿವೇಧವಸೇನ **ಪಚ್ಚಕ್ಖಕರಣೇನ ಚ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ**। ನನು ಚ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಪೇತ್ಥ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಪವತ್ತತೀತಿ? ಸಚ್ಚಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಪವತ್ತತಿ ಸರೂಪದಸ್ಸನತೋ, ನ ಪನ ಪಚ್ಚಕ್ಖಕರಣವಸೇನ ಪವತ್ತತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಕಾರೀನಂ ಪಿಟ್ಠಿವತ್ತನತೋ। ತೇನಾಹ "**ಕಾಯೇನಾ**"ತಿಆದಿ।

ಓಹನನ್ತೀತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಕತ್ವಾ ಹನನ್ತಿ ಗಮೇನ್ತಿ। ತಥಾಭೂತಾ ಚ ಅಧೋ ಸೀದೇನ್ತಿ ನಾಮಾತಿ ಆಹ "**ಓಸೀದಾಪೇನ್ತೀ**"ತಿ। ಕಾಮನಟ್ಠೇನ ಕಾಮೋ ಚ ಸೋ ಯಥಾವುತ್ತೇನಟ್ಠೇನ ಓಘೋ ಚಾತಿ, ಕಾಮೇಸು ಓಘೋತಿ ವಾ **ಕಾಮೋಘೋ**। ಭವೋಘೋ ನಾಮ ಭವರಾಗೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ರೂಪಾರೂಪಭವೇಸೂ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಪಠಮೋ ಉಪಪತ್ತಿಭವೇಸು ರಾಗೋ, ದುತಿಯೋ ಕಮ್ಮಭವೇಸು, ತತಿಯೋ ಭವದಿಟ್ಠಿಸಹಗತೋ। ಯಥಾ ರಞ್ಜನಟ್ಠೇನ ರಾಗೋ, ಏವಂ ಓಹನಟ್ಠೇನ "ಓಘೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ।

ಯೋಜೇನ್ತೀತಿ ಕಮ್ಮಂ ವಿಪಾಕೇನ, ಭವಾದಿಂ ಭವನ್ತರಾದೀಹಿ ದುಕ್ಖೇ ಸತ್ತೇ ಯೋಜೇನ್ತಿ ಘಟ್ಟೇನ್ತೀತಿ **ಯೋಗಾ**। **ಓಘಾ ವಿಯ ವೇದಿತಬ್ಬಾ** ಅತ್ಥತೋ ಕಾಮಯೋಗಾದಿಭಾವತೋ।

ವಿಸಂಯೋಜೇನ್ತೀತಿ ಪಟಿಪನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಕಾಮಯೋಗಾದಿತೋ ವಿಯೋಜೇನ್ತಿ। ಸಂಕಿಲೇಸಕರಣಂ ಯೋಜನಂ **ಯೋಗೋ,** ಗನ್ಥಿಕರಣಂ (ಗನ್ಥಕರಣಂ ಧ॰ ಸ॰ ಮೂಲಟೀ॰ ೧೦-೧೫), ಸಙ್ಖಲಿಕಚಕ್ಕಲಿಕಾನಂ ವಿಯ ಪಟಿಬದ್ಧತಾಕರಣಂ ವಾ ಗನ್ಥನಂ ಗನ್ಥೋ, ಅಯಂ ಏತೇಸಂ ವಿಸೇಸೋ। **ಪಲಿಬುನ್ಧತೀ**ತಿ ನಿಸ್ಸರಿತುಂ ಅಪ್ಪದಾನವಸೇನ ನ ಮುಞ್ಚತೀತಿ ವಿಬನ್ಧತಿ। **ಇದಮೇವಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಯಥಾಉಪಟ್ಠಿತಂ ಸಸ್ಸತವಾದಾದಿಕಂ ವದತಿ। **ಸಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಭೂತಂ।

ಭುಸಂ , ದಳ್ಹಞ್ಚ ಆರಮ್ಮಣಂ ಆದೀಯತಿ ಏತೇಹೀತಿ **ಉಪಾದಾನಾನಿ**। ಯಂ ಪನ ತೇಸಂ ತಥಾಗಹಣಂ, ತಮ್ಪಿ ಅತ್ಥತೋ ಆದಾನಮೇವಾತಿ ಆಹ "**ಉಪಾದಾನಾನೀತಿ ಆದಾನಗ್ಗಹಣಾನೀ**"ತಿ। **ಗಹಣಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಕಾಮನವಸೇನ ದಳ್ಹಂ ಗಹಣಟ್ಠೇನ। ಪುನ **ಗಹಣಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವಿಸನವಸೇನ ದಳ್ಹಂ ಗಹಣಟ್ಠೇನ। **ಇಮಿನಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸೀಲವತಾದಿನಾ। **ಸುದ್ಧೀ**ತಿ ಸಂಸಾರಸುದ್ಧಿ। **ಏತೇನಾ**ತಿ ಏತೇನ ದಿಟ್ಠಿಗಾಹೇನ। "**ಅತ್ತಾ**"ತಿ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತೋ **ವದತಿ ಚೇವ** ಅಭಿನಿವೇಸನವಸೇನ **ಉಪಾದಿಯತಿ ಚ**।

ಯವನ್ತಿ ತಾಹಿ ಸತ್ತಾ ಅಮಿಸ್ಸಿತಾಪಿ ಸಮಾನಜಾತಿತಾಯ ಮಿಸ್ಸಿತಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತೀತಿ **ಯೋನಿಯೋ,** ತಾ ಪನ ಅತ್ಥತೋ ಅಣ್ಡಾದಿಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನವಿಸಿಟ್ಠಾ ಖನ್ಧಾನಂ ಭಾಗಸೋ ಪವತ್ತಿವಿಸೇಸಾತಿ ಆಹ "**ಯೋನಿಯೋತಿ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ**"ತಿ। **ಸಯನಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಪುಪ್ಫಸನ್ಥರಾದಿಸಯನಸ್ಮಿಂ। ತತ್ಥ ವಾ ತೇ ಸಯಿತಾ ಜಾಯನ್ತೀತಿ **ಸಯನ**ಗ್ಗಹಣಂ। ತಯಿದಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ, ಭುಮ್ಮದೇವಾನಞ್ಚ ವಸೇನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಪೂತಿಮಚ್ಛಾದೀಸು ಕಿಮಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। **ಉಪಪತಿತಾ ವಿಯಾ**ತಿ ಉಪಪಜ್ಜವಸೇನ ಪತಿತಾ ವಿಯ। ಬಾಹಿರಪಚ್ಚಯನಿರಪೇಕ್ಖತಾಯ ವಾ ಉಪಪತನೇ ಸಾಧುಕಾರಿನೋ **ಓಪಪಾತಿನೋ,** ತೇ ಏವ ಇಧ "**ಓಪಪಾತಿಕಾ**"ತಿ ವುತ್ತಾ। **ದೇವಮನುಸ್ಸೇಸೂ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯೇ ದೇವೇ ಸನ್ಧಾಯ ದೇವಗ್ಗಹಣಂ, ತೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಭುಮ್ಮದೇವೇಸೂ**"ತಿ ಆಹ।

ಅತ್ತನೋ ಸತಿಸಮ್ಮೋಸೇನ ಆಹಾರಪ್ಪಯೋಗೇನ ಮರಣತೋ "**ಪಠಮೋ ಖಿಡ್ಡಾಪದೋಸಿಕವಸೇನಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅತ್ತನೋ ಪರಸ್ಸ ಚ ಮನೋಪದೋಸವಸೇನ ಮರಣತೋ "**ತತಿಯೋ ಮನೋಪದೋಸಿಕವಸೇನಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ನೇವ ಅತ್ತಸಞ್ಚೇತನಾಯ ಮರನ್ತಿ, ನ ಪರಸಞ್ಚೇತನಾಯ** ಕೇವಲಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖಯೇನೇವ ಮರಣತೋ, ತಸ್ಮಾ **ಚತುತ್ಥೋ...ಪೇ॰... ವೇದಿತಬ್ಬೋ**।

ದಕ್ಖಿಣಾವಿಸುದ್ಧಾದಿಚತುಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೩೧೩. ದಾನಸಙ್ಖಾತಾ **ದಕ್ಖಿಣಾ,** ನ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸಙ್ಖಾತಾ। **ವಿಸುಜ್ಝನಾ** ಮಹಾಜುತಿಕತಾ, ಸಾ ಪನ ಮಹಾಫಲತಾಯ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ ಆಹ "**ಮಹಪ್ಫಲಾ ಹೋನ್ತೀ**"ತಿ।

ಅನರಿಯಾನನ್ತಿ ಅಸಾಧೂನಂ। ತೇ ಪನ ನಿಹೀನಾಚಾರಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ "**ಲಾಮಕಾನ**"ನ್ತಿ। **ವೋಹಾರಾತಿ** ಸಬ್ಬೋಹಾರಾ ಅಭಿಲಾಪಾ ವಾ, ಅತ್ಥತೋ ತಥಾಪವತ್ತಾ ಚೇತನಾ। ತೇನಾಹ "**ಏತ್ಥ ಚಾ**"ತಿಆದಿ।

ಅತ್ತನ್ತಪಾದಿಚತುಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೩೧೪. ತೇಸು **ಅಚೇಲಕೋತಿ** ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ ಛನ್ನಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನಮ್ಪಿ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಂ ಅನುಯುತ್ತಾನಂ ಲಬ್ಭನತೋ।

ನ ಸೀಲಾದಿಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ಸೀಲಾದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಅಪರಿಪುಣ್ಣೋ।

ತಮೋತಿ ಅಪ್ಪಕಾಸಭಾವೇನ ತಮೋಭೂತೋ। ತೇನಾಹ "**ಅನ್ಧಕಾರಭೂತೋ**"ತಿ, ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಯ ಭೂತೋ ಜಾತೋ ಅಪ್ಪಕಾಸಭಾವೇನ, ಅನ್ಧಕಾರತ್ತಂ ವಾ ಪತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಮಮೇವಾತಿ** ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ತಮಮೇವ। **ಪರಂ** ಪರತೋ **ಅಯನಂ ಗತಿ** ನಿಟ್ಠಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "**ನೀಚೇ...ಪೇ॰... ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ**"ತಿ ಏತೇನ ತಸ್ಸ ತಮಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ, "**ತೀಣಿ ದುಚ್ಚರಿತಾನಿ ಪರಿಪೂರೇತೀ**"ತಿ ಏತೇನ ತಮಪರಾಯನಭಾವಂ ಅಪ್ಪಕಾಸಭಾವಾಪತ್ತಿತೋ। **ತಥಾವಿಧೋ ಹುತ್ವಾತಿ** ನೀಚೇ...ಪೇ॰... ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ। "**ತೀಣಿ ಸುಚರಿತಾನಿ ಪರಿಪೂರೇತೀ**"ತಿ ಏತೇನ ತಸ್ಸ ಜೋತಿಪರಾಯನಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ ಪಕಾಸಭಾವಾಪತ್ತಿತೋ। ಇತರದ್ವಯೇ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಮ-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಮತ್ತಂ "ಅಞ್ಞಮಞ್ಞ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಸು॰ ನಿ॰ ೬೦೫) ವಿಯ। **ಚತೂಹಿ ವಾತೇಹೀತಿ** ಚತೂಹಿ ದಿಸಾಹಿ ಉಟ್ಠಿತವಾತೇಹಿ। **ಪರಪ್ಪವಾದೇಹೀತಿ** ಪರೇಸಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾನಂ ವಾದೇಹಿ। "ಅಕಮ್ಪಿಯೋ"ತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥ ಕಾರಣಮಾಹ "**ಅಚಲಸದ್ಧಾಯಾ**"ತಿ, ಮಗ್ಗೇನಾಗತಸದ್ಧಾಯ। **ಪತನುಭೂತತ್ತಾತಿ** ಏತ್ಥ ದ್ವೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಪತನುಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ಅಧಿಚ್ಚುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ, ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಮನ್ದತಾಯ ಚ। ಸಕದಾಗಾಮಿಸ್ಸ ಹಿ ವಟ್ಟಾನುಸಾರಿಮಹಾಜನಸ್ಸ ವಿಯ ಕಿಲೇಸಾ ಅಭಿಣ್ಹಂ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಚ ವಟ್ಟಾನುಸಾರಿಮಹಾಜನಸ್ಸ ವಿಯ ಮದ್ದನ್ತಾ ಅಭಿಭವನ್ತಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ದ್ವೀಹಿ ಪನ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಪಹೀನತ್ತಾ ಮನ್ದಾ ಮನ್ದಾ ತನುಕಾಕಾರಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಇತಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪತನುಭಾವೇನ ಗುಣಸೋಭಾಯ ಗುಣಸೋರಚ್ಚೇನ **ಸಕದಾಗಾಮೀ ಸಮಣಪದುಮೋ ನಾಮ**। **ರಾಗದೋಸಾನಂ ಅಭಾವಾತಿ** ಗುಣವಿಕಾಸವಿಬನ್ಧಾನಂ ಸಬ್ಬಸೋ ರಾಗದೋಸಾನಂ ಅಭಾವೇನ। **ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಪುಪ್ಫಿಸ್ಸತೀತಿ** ಅಗ್ಗಮಗ್ಗವಿಕಸನೇನ ನಚಿರಸ್ಸೇವ ಅನವಸೇಸಗುಣಸೋಭಾಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಪುಪ್ಫಿಸ್ಸತಿ। ತಸ್ಮಾ **ಅನಾಗಾಮೀ ಸಮಣಪುಣ್ಡರೀಕೋ ನಾಮ**। "**ಪುಣ್ಡರೀಕ**"ನ್ತಿ ಹಿ ರತ್ತಕಮಲಂ ವುಚ್ಚತಿ। ತಂ ಕಿರ ಲಹುಂ ಪುಪ್ಫಿಸ್ಸತಿ। '**ಪದುಮ**'ನ್ತಿ ಸೇತಕಮಲಂ, ತಂ ಚಿರೇನ ಪುಪ್ಫಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಗನ್ಥಕಾರಕಿಲೇಸಾನನ್ತಿ** ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಬದ್ಧಭಾವಕರಾನಂ ಉದ್ಧಮ್ಭಾಗಿಯಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಬ್ಬಸೋ **ಅಭಾವಾ ಸಮಣಸುಖುಮಾಲೋ ನಾಮ** ಸಮಣಭಾವೇನ ಪರಮಸುಖುಮಾಲಭಾವಪ್ಪತ್ತಿತೋ।

ಚತುಕ್ಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಚ ಪಠಮಭಾಣವಾರವಣ್ಣನಾ।

ಪಞ್ಚಕವಣ್ಣನಾ

೩೧೫. ಸಚ್ಚೇಸು ವಿಯ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಖನ್ಧೇಸು ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ಅನ್ತೋಗಧಾತಿ ಖನ್ಧೇಸು ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರವಸೇನ ವಿಭಾಗಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇತರೇಸು ತದಭಾವತೋ "**ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ಲೋಕಿಯಾ ವಾ**"ತಿ ಆಹ।

ಗನ್ತಬ್ಬಾತಿ ಉಪಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾ। ಯಥಾ ಹಿ ಕಮ್ಮಭವೋ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅಸತಿಪಿ ಕಾರಕೇ ಪಚ್ಚಯಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಸಿದ್ಧೋ "ತಂಸಮಙ್ಗಿನಾ ಸನ್ತಾನಲಕ್ಖಣೇನ ಸತ್ತೇನ ಕತೋ"ತಿ ವೋಹರೀಯತಿ, ಏವಂ ಉಪಪತ್ತಿಭವಲಕ್ಖಣಾ ಗತಿಯೋ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅಸತಿಪಿ ಗಮಕೇ ತಂತಂಕಮ್ಮವಸೇನ ಯೇಹಿ ತಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ "ಕತಾನೀ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತೇಹಿ "ಗನ್ತಬ್ಬಾ"ತಿ ವೋಹರೀಯನ್ತಿ। ಯಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಬ್ರೂಹನ್ತೋ ಏವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ **ಅಯೋ,** ಸುಖಂ। ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ಅಯೋತಿ **ನಿರಯೋ**। ತತೋ ಏವ ಅಸ್ಸಾದೇತಬ್ಬಮೇತ್ಥ ನತ್ಥೀತಿ **"ನಿರಸ್ಸಾದೋ"**ತಿ ಆಹ। ಅವೀಚಿಆದಿಓಕಾಸೇಪಿ ನಿರಯಸದ್ದೋ ನಿರುಳ್ಹೋತಿ ಆಹ **"ಸಹೋಕಾಸೇನ ಖನ್ಧಾ ಕಥಿತಾ"**ತಿ। ಸೂರಿಯವಿಮಾನಾದಿ ಓಕಾಸವಿಸೇಸೇಪಿ ಲೋಕೇ ದೇವ-ಸದ್ದೋ ನಿರುಳ್ಹೋತಿ ಆಹ **"ಚತುತ್ಥೇ ಓಕಾಸೋಪೀ"**ತಿ।

ಆವಾಸೇತಿ ವಿಸಯೇ ಭುಮ್ಮಂ। **ಪೇತೋ ವಾ ಅಜಗರೋ ವಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ** ಲಗ್ಗಚಿತ್ತತಾಯ, ಹೀನಜ್ಝಾಸಯತಾಯ ಚ। ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಆದೀನವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ **ಯಥಾ ಅಞ್ಞೇ ನ ಲಭನ್ತಿ, ಏವಂ ಕರೋತಿ** ಅತ್ತನೋ ವಿಸಮನಿಸ್ಸಿತತಾಯ, ಬಲವನಿಸ್ಸಿತತಾಯ ಚ। ವಣ್ಣಮಚ್ಛರಿಯೇನ ಅತ್ತನೋ ಏವ ವಣ್ಣಂ ವಣ್ಣೇತಿ, ಪರೇಸಂ ವಣ್ಣೇ "ಕಿಂ ವಣ್ಣೋ ಏಸೋ"ತಿ ತಂ ತಂ ದೋಸಂ ವದತಿ। ಪಟಿವೇಧಧಮ್ಮೋ ಅರಿಯಾನಂಯೇವ ಹೋತಿ, ತೇ ಚ ತಂ ನ ಮಚ್ಛರಾಯನ್ತಿ ಮಚ್ಛರಿಯಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಹೀನತ್ತಾತಿ ತಸ್ಸ ಅಸಮ್ಭವೋ ಏವಾತಿ ಆಹ **"ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೋ"**ತಿಆದಿ। "ಅಯಂ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಥಾ ಅತ್ಥಂ ವಿಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ನಸ್ಸೇಸ್ಸತೀ"ತಿ **ಧಮ್ಮಾನುಗ್ಗಹೇನ ನ ದೇತಿ**। "ಅಯಂ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಉದ್ಧತೋ ಉನ್ನಳೋ ಅವೂಪಸನ್ತಚಿತ್ತೋ ಅಪುಞ್ಞಂ ಪಸವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ **ಪುಗ್ಗಲಾನುಗ್ಗಹೇನ ನ ದೇತಿ**। **ನ ತಂ** ಅದಾನಂ **ಮಚ್ಛರಿಯಂ** ಮಚ್ಛರಿಯಲಕ್ಖಣಸ್ಸೇವ ಅಭಾವತೋ।

ಚಿತ್ತಂ ನಿವಾರೇನ್ತೀತಿ ಝಾನಾದಿವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಂ ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ನಿಸೇಧೇನ್ತಿ ತಥಾಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ನ ದೇನ್ತಿ। **ನೀವರಣಪ್ಪತ್ತೋ**ತಿ ನೀವರಣಾವತ್ಥೋ। **"ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗವಜ್ಝೋ"**ತಿ ಏತೇನ ಭವರಾಗಾನುಸಯಸ್ಸಪಿ ನೀವರಣಭಾವಂ ಅನುಜಾನಾತಿ, ತಂ ವಿಚಾರೇತಬ್ಬಂ। ಕಿಮೇತ್ಥ ವಿಚಾರೇತಬ್ಬಂ? "ಆರುಪ್ಪೇ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದನೀವರಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಥಿನಮಿದ್ಧನೀವರಣ"ನ್ತಿ (ಪಟ್ಠಾ॰ ೩.ನೀವರಣಗೋಚ್ಛಕೇ ೮) ಆದಿವಚನತೋ ನ ಯಿದಂ "ಪರಿಯಾಯೇನ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ, ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಾನಂ ಕಾಮನೀಯಟ್ಠೇನ ಕಾಮಭಾವತೋ ಭವರಾಗಸ್ಸಪಿ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಭಾವಸ್ಸ ಇಚ್ಛಿತತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ "ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ನೀವರಣಪ್ಪತ್ತೋ"ತಿ ಭವರಾಗಾನುಸಯಮಾಹ। ಸೋ ಹಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗವಜ್ಝೋ। "ಯಾ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಕಲ್ಯತಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೧೬೨) ಆದಿವಚನತೋ **ಥಿನಂ ಚಿತ್ತಗೇಲಞ್ಞಂ**। ತಥಾ "ಯಾ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೪೪) ಆದಿವಚನತೋ **ಮಿದ್ಧಂ ಖನ್ಧತ್ತಯಗೇಲಞ್ಞಂ**। ಏತ್ಥ ಚ ಚಿತ್ತಗೇಲಞ್ಞೇನ ಚಿತ್ತಸ್ಸೇವ ಅಕಲ್ಯತಾ, ಖನ್ಧತ್ತಯಗೇಲಞ್ಞೇನ ಪನ ರೂಪಕಾಯಸ್ಸಪಿ ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ ನಿದ್ದಾಹೇತುತ್ತಾ। **ತಥಾ ಉದ್ಧಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಉದ್ಧಚ್ಚಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗವಜ್ಝತಂ ಉಪಸಂಹರತಿ ತಥಾ-ಸದ್ದೇನ , ನ ಉಭಯತಂ। ನ ಹಿ ತಸ್ಸ ತಾದಿಸೀ ಉಭಯತಾ ಅತ್ಥಿ। ಯಂ ಪನ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ "ಪುಥುಜ್ಜನಸನ್ತಾನವುತ್ತಿ ಸೇಕ್ಖಸನ್ತಾನವುತ್ತೀ"ತಿ, ತಂ ಇಧ ಅನುಪಯೋಗಿ ಸೇಕ್ಖಸನ್ತಾನವುತ್ತಿನೋ ಏವ ಚೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ।

ತೇಹೀತಿ ಸಂಯೋಜನೇಹಿ। "ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ ಉದ್ಧಮ್ಭಾಗಿಯಾನೀ"ತಿ ವಿಸೇಸಂ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ "ಸಂಯೋಜನಾನೀ"ತಿ ಸಾಧಾರಣತೋ ಪದುದ್ಧಾರೋ ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನಚತುಕ್ಕಾನುಚ್ಛವಿಕತಾವಸೇನ, ಕಸ್ಸಚಿಪಿ ಕಿಲೇಸಸ್ಸ ಅವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತತ್ತಾ ಕಥಞ್ಚಿಪಿ ಅವಿನಿಪಾತೇಯ್ಯತಾಮುತ್ತೋ ಕಾಮಭವೋ ಅಜ್ಝತ್ತಗ್ಗಹಣಸ್ಸ ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ಇಮೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅಬ್ಭನ್ತರಟ್ಠೇನ **ಅನ್ತೋ** ನಾಮ। ರೂಪಾರೂಪಭವೋ ತಬ್ಬಿಪರಿಯಾಯತೋ **ಬಹಿ** ನಾಮ। ತಥಾ ಹಿ ಯಸ್ಸ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಅಪ್ಪಹೀನಾನಿ, ಸೋ ಅಜ್ಝತ್ತಸಂಯೋಜನೋ ವುತ್ತೋ, ಯಸ್ಸ ತಾನಿ ಪಹೀನಾನಿ, ಸೋ ಬಹಿದ್ಧಾಸಂಯೋಜನೋ, ತಸ್ಮಾ ಅನ್ತೋ ಅಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಬನ್ಧನತಾಯ, ಬಹಿ ಚ ಪವತ್ತಮಾನಭವಙ್ಗಸನ್ತಾನತಾಯ **ಅನ್ತೋಬದ್ಧಾ ಬಹಿಸಯಿತಾ ನಾಮ**। ನಿರನ್ತರಪ್ಪವತ್ತಭವಙ್ಗಸನ್ತಾನವಸೇನ ಹಿ ಸಯಿತವೋಹಾರೋ। ಕಾಮಂ ನೇಸಂ ಬಹಿಬನ್ಧನಮ್ಪಿ ಅಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಂ, ಅನ್ತೋಬನ್ಧನಸ್ಸ ಪನ ಥೂಲತಾಯ ಏವಂ ವುತ್ತಂ । ತೇನಾಹ **"ತೇಸಞ್ಹಿ ಕಾಮಭವೇ ಬನ್ಧನ"**ನ್ತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸೇಸದ್ವಯೇಪಿ ಅತ್ಥೋ

ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಸಮುಚ್ಛಿನ್ನೇಸು ಚ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಸಂಯೋಜನಿಯೇಸು ಲದ್ಧಪ್ಪಚ್ಚಯೇಸು ಉದ್ಧಮ್ಭಾಗಿಯಸಂಯೋಜನಾನಿ ಅಗಣನೂಪಗಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ। ಅರಿಯಾನಂಯೇವ ವಸೇನೇತ್ಥ ಚತುಕ್ಕಸ್ಸ ಉದ್ಧಟತ್ತಾ ಲಬ್ಭಮಾನಾಪಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ನ ಉದ್ಧಟಾ।

ಸಿಕ್ಖಾಕೋಟ್ಠಾಸೋತಿ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಭಾಗೋ। ಪಜ್ಜತಿ ಸಿಕ್ಖಾ ಏತೇನಾತಿ **ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ,** ಸಿಕ್ಖಾಯ ಅಧಿಗಮುಪಾಯೋತಿ। **ಆಗತಾಯೇವ,** ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಆಗತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಅಭಬ್ಬಟ್ಠಾನಾದಿಪಞ್ಚಕವಣ್ಣನಾ

೩೧೭. **ದೇಸನಾಸೀಸಮೇವಾ**ತಿ ದೇಸನಾಪದೇಸೋ ಏವ, ತಸ್ಮಾ **ಸೋತಾಪನ್ನಾದಯೋಪಿ ಅಭಬ್ಬಾ**। ಯದಿ ಏವಂ ಕಸ್ಮಾ ತಥಾ ದೇಸನಾತಿ ಆಹ "**ಪುಥುಜ್ಜನಖೀಣಾಸವಾನ**"ನ್ತಿಆದಿ।

ಞಾತಿಬ್ಯಸನೇ ಯೇಸಂ ಞಾತೀನಂ ವಿನಾಸೋ, ತೇಸಂ ಹಿತಸುಖಂ ವಿದ್ಧಂಸೇತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಬ್ಯಸತೀತಿ ಬ್ಯಸನಂ**। ಭೋಗಬ್ಯಸನೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ರೋಗಬ್ಯಸನಾದೀಸು ಪನ "ಯಸ್ಸ ರೋಗೋ"ತಿಆದಿನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ನೇವ ಅಕುಸಲಾನಿ** ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಸಭಾವತ್ತಾ। **ನ ತಿಲಕ್ಖಣಾಹತಾನಿ** ಅಭಾವಧಮ್ಮತ್ತಾ। ಇತರಂ ಪನ ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯತೋ **ಅಕುಸಲಂ, ತಿಲಕ್ಖಣಾಹತಞ್ಚ**।

ಗುಣೇಹಿ ಸಮಿದ್ಧಭಾವಾ **ಸಮ್ಪದಾ**।

ವತ್ಥುಸನ್ದಸ್ಸನಾತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸನಾ। **ಆಪತ್ತಿಸನ್ದಸ್ಸನಾ**ತಿ ಯಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಸೋ ಆಪನ್ನೋ, ತಸ್ಸಾ ದಸ್ಸನಾ। **ಸಂವಾಸಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ**ತಿ ಉಪೋಸಥಪವಾರಣಾದಿಸಂವಾಸಸ್ಸ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನಂ ಅಕರಣಂ। **ಸಾಮೀಚಿಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ** ಅಭಿವಾದನಾದಿಸಾಮೀಚಿಕಿರಿಯಾಯ ಅಕರಣಂ। **ಚೋದಯಮಾನೇನಾ**ತಿ ಚೋದೇನ್ತೇನ। **ಚುದಿತಕಸ್ಸ ಕಾಲೋ**ತಿ ಚುದಿತಕಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಚೋದೇತಬ್ಬಕಾಲೋ। **ಪುಗ್ಗಲ**ನ್ತಿ ಚೋದೇತಬ್ಬಂ ಪುಗ್ಗಲಂ। **ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ**ತಿ "ಅಯಂ ಚುದಿತಕಲಕ್ಖಣೇ ತಿಟ್ಠತಿ, ನ ತಿಟ್ಠತೀ"ತಿ ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ। **ಅಯಸಂ ಆರೋಪೇತಿ** "ಇಮೇ ಮಂ ಅಭೂತೇನ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖನ್ತಾ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಆಪಾದೇನ್ತೀ"ತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಯಸಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ।

ಪಧಾನಿಯಙ್ಗಪಞ್ಚಕವಣ್ಣನಾ

೩೧೮. ಪದಹತೀತಿ **ಪದಹನೋ;** ಭಾವನಂ ಅನುಯುತ್ತೋ ಯೋಗೀ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ ಭಾವನಾನುಯೋಗೋ **ಪದಹನಭಾವೋ**। ಪಧಾನಂ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಪಧಾನಿಕೋ, ಕ-ಕಾರಸ್ಸ ಯ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ "**ಪಧಾನಿಯೋ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಅಭಿನೀಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಆಗತತ್ತಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಸತ್ತಸಾವಕಬೋಧಿಸತ್ತಾನಮ್ಪಿ ಪಣಿಧಾನತೋ ಪಭುತಿ ಆಗತಾ ಸದ್ಧಾ ಆಗಮನಸದ್ಧಾ ಏವ, ಉಕ್ಕಟ್ಠನಿದ್ದೇಸೇನ ಪನ "**ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬೋಧಿಸತ್ತಾನ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಧಿಗಮತೋ ಸಮುದಾಗತತ್ತಾ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಫಲಸಮ್ಪಯುತ್ತಾಪಿ **ಅಧಿಗಮನಸದ್ಧಾ ನಾಮ,** ಯಾ ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ಅಙ್ಗಭಾವೇನ ವುತ್ತಾ। **ಅಚಲಭಾವೇನಾ**ತಿ ಪಟಿಪಕ್ಖೇನ ಅನಭಿಭವನೀಯತ್ತಾ ನಿಚ್ಚಲಭಾವೇನ। **ಓಕಪ್ಪನ**ನ್ತಿ ಓಕ್ಕನ್ತಿತ್ವಾ ಪಕ್ಖನ್ದಿತ್ವಾ ಅಧಿಮುಚ್ಚನಂ। **ಪಸಾದುಪ್ಪತ್ತಿ** ಪಸಾದನೀಯೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಪಸೀದನಮೇವ। **ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧ**ನ್ತಿ ಸುಟ್ಠು ಪಟಿವಿದ್ಧಂ, ಯಥಾ ತೇನ ಪಟಿವೇಧೇನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಹತ್ಥಗತಂ ಅಹೋಸಿ, ತಥಾ ಪಟಿವಿದ್ಧಂ। ಯಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸುಬುದ್ಧತಾಯ ಸದ್ಧಾ ಅಚಲಾ ಅಸಮ್ಪವೇಧೀ, ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸುಧಮ್ಮತಾಯ, ಸಙ್ಘಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನತಾಯ ಚ ಸದ್ಧಾ ನ ತಥಾತಿ ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ ಅನವಕಾಸೋ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ "ಯೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬುದ್ಧೇ ಪಸನ್ನೋ, ಧಮ್ಮೇ ಸೋ ಪಸನ್ನೋ, ಸಙ್ಘೇ ಸೋ ಪಸನ್ನೋ"ತಿಆದಿ। **ಪಧಾನವೀರಿಯಂ ಇಜ್ಝತಿ** "ಅದ್ಧಾ ಇಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಜರಾಮರಣತೋ ಮುಚ್ಚಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಪದಹನತೋ।

ಅಪ್ಪ-ಸದ್ದೋ ಅಭಾವತ್ಥೋ "ಅಪ್ಪ-ಸದ್ದಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಖೋ ಪನಾ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯಾತಿ ಆಹ **"ಅರೋಗೋ"**ತಿ। **ಸಮವೇಪಾಕಿನಿಯಾತಿ** ಯಥಾಭುತ್ತಂ ಆಹಾರಂ ಸಮಾಕಾರೇನೇವ ಪಚ್ಚನಸೀಲಾಯ। ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಚನ್ತೀ ಹಿ ಗಹಣೀ ಘೋರಭಾವೇನ ಪಿತ್ತವಿಕಾರಾದಿವಸೇನ ರೋಗಂ ಜನೇತಿ, ಸಿಥಿಲಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಚನ್ತೀ ಮನ್ದಭಾವೇನ ವಾತವಿಕಾರಾದಿವಸೇನ। ತೇನಾಹ **"ನಾತಿಸೀತಾಯ ನಾಚ್ಚುಣ್ಹಾಯಾ"**ತಿ। ಗಹಣೀತೇಜಸ್ಸ ಮನ್ದತಿಕ್ಖತಾವಸೇನ ಸತ್ತಾನಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಸೀತುಣ್ಹಸಹಗತಾತಿ ಆಹ **"ಅತಿಸೀತಗಹಣಿಕೋ"**ತಿಆದಿ। ಯಾಥಾವತೋ ಅಚ್ಚಯದೇಸನಾ ಅತ್ತನೋ ಆವಿಕರಣಂ ನಾಮಾತಿ ಆಹ **"ಯಥಾಭೂತಂ ಅತ್ತನೋ ಅಗುಣಂ ಪಕಾಸೇತಾ"**ತಿ। **ಉದಯತ್ಥಗಾಮಿನಿಯಾತಿ** ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಉದಯಂ, ವಯಞ್ಚ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಿಯಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ **"ಉದಯಞ್ಚಾ"**ತಿಆದಿ। **ಪರಿಸುದ್ಧಾಯಾತಿ** ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸಾಯ। **ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝಿತುಂ ಸಮತ್ಥಾಯಾತಿ** ತದಙ್ಗವಸೇನ ಅವಸೇಸಂ ಪಜಹಿತುಂ ಸಮತ್ಥಾಯ। **ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಖಯಗಾಮಿನಿಯಾತಿ** ಯಂ ದುಕ್ಖಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಞಾಣೇ ಅನಧಿಗತೇ ಪವತ್ತಾರಹಂ, ಅಧಿಗತೇ ನ ಪವತ್ತತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। ತಥಾ ಹೇಸ ಯೋಗಾವಚರೋ "ಚೂಳಸೋತಾಪನ್ನೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಸುದ್ಧಾವಾಸಾದಿಪಞ್ಹಕವಣ್ಣನಾ

೩೧೮. **"ಸುದ್ಧಾ ಆವಸಿಂಸೂ"**ತಿಆದಿನಾ ಅದ್ಧತ್ತಯೇಪಿ ತೇಸಂ ಸುದ್ಧಾವಾಸಪರಿಯಾಯೋ ಅಬ್ಯಭಿಚಾರೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಕಿಲೇಸಮಲರಹಿತಾತಿ** ನಾಮಕಾಯಪರಿಸುದ್ಧಿಂ ವದನ್ತೋ ಏವ ರೂಪಕಾಯಪರಿಸುದ್ಧಿಮ್ಪಿ ಅತ್ಥತೋ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನಾಹ **"ಅನಾಗಾಮಿಖೀಣಾಸವಾ"**ತಿ।

ಆಯುನೋ ಮಜ್ಝನ್ತಿ ಅವಿಹಾದೀಸು ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಆಯುನೋ ಮಜ್ಝಂ **ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ**। **ಅನ್ತರಾ ವಾತಿ** ತಸ್ಸ ಅನ್ತರಾವ ಓರಮೇವ। **ಮಜ್ಝಂ ಉಪಹಚ್ಚಾತಿ** ಆಯುನೋ ಮಜ್ಝಂ ಅತಿಚ್ಚ। ತೇನಾಹ **"ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ"**ತಿ। **ಅಪ್ಪಯೋಗೇನಾತಿ** ಅನುಸ್ಸಹನೇನ। **ಅಕಿಲಮನ್ತೋತಿ** ಅಕಿಲನ್ತೋ। **ಸುಖೇನಾತಿ** ಅಕಿಚ್ಛೇನ। ಉದ್ಧಂ ವಾಹಿಭಾವೇನ ಉದ್ಧಂ ಅಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಸೋತಂ, ವಟ್ಟಸೋತಞ್ಚಾತಿ **ಉದ್ಧಂಸೋತೋ;** ಉದ್ಧಂ ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಟಿಲಭಿತಬ್ಬತೋ ಉದ್ಧಂ ಅಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸೋತನ್ತಿ **ಉದ್ಧಂಸೋತೋ**। **ಅಕನಿಟ್ಠಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅಕನಿಟ್ಠಗಾಮೀ**। **ಸೋಧೇತ್ವಾತಿ** ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೋ ತೇ ತೇ ದೇವಲೋಕೇ ಸೋಧೇನ್ತೋ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಚತ್ತಾರೋ ದೇವಲೋಕೇ ಸೋಧೇತ್ವಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪುನ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹಭಾವೇನೇವ ತತೋಪಿ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ದೇವೂಪಪತ್ತಿಭವಸಙ್ಖಾತೇ ಅತ್ತನೋ ಖನ್ಧಲೋಕೇ ಭವರಾಗಮಲಂ ವಿಸೋಧೇತ್ವಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ। ಅಯಞ್ಹಿ ಅವಿಹೇಸು ಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಂ ವಸನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣಿತ್ವಾ ಅತಪ್ಪಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತತ್ಥಾಪಿ ದ್ವೇ ಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಸನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣಿತ್ವಾ ಸುದಸ್ಸಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತತ್ಥಾಪಿ ಚತ್ತಾರಿಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಸನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣಿತ್ವಾ ಸುದಸ್ಸಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತತ್ಥಾಪಿ ಅಟ್ಠಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಸನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣಿತ್ವಾ ಅಕನಿಟ್ಠಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತತ್ಥ ವಸನ್ತೋ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಂ ಅಧಿಗಚ್ಛತಿ।

ಚೇತೋಖಿಲಪಞ್ಹಕವಣ್ಣನಾ

೩೧೯. **ಚೇತೋಖಿಲಾ** ನಾಮ ಅತ್ಥತೋ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಕೋಧೋ ಚ, ತೇ ಪನ ಯಸ್ಮಿಂ ಸನ್ತಾನೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಖರಭಾವೋ ಕಕ್ಖಳಭಾವೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಪಗೇವ ಅತ್ತನಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸಾತಿ ಆಹ **"ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಥದ್ಧಭಾವೋ"**ತಿ। ಯಥಾ ಲಕ್ಖಣಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಗಹಿತಾಯ ಸಬ್ಬಾ ಸತ್ಥುರೂಪಕಾಯಸಿರೀ ಗಹಿತಾವ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಾಯ ಸಬ್ಬಾ ಧಮ್ಮಕಾಯಸಿರೀ" ಗಹಿತಾ ಏವ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ತದುಭಯವತ್ಥುಕಮೇವ ಕಙ್ಖಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಸರೀರೇ ಕಙ್ಖಮಾನೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಆತಪತಿ ಕಿಲೇಸೇತಿ **ಆತಪ್ಪಂ** , ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋತಿ ಆಹ **"ಆತಪ್ಪಾಯಾತಿ ವೀರಿಯಕರಣತ್ಥಾಯಾ"**ತಿ। **ಪುನಪ್ಪುನಂ ಯೋಗಾಯಾತಿ** ಭಾವನಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಯುಞ್ಜನಾಯ। **ಸತತಕಿರಿಯಾಯಾತಿ** ಭಾವನಾಯ ನಿರನ್ತರಪ್ಪಯೋಗಾಯ। "ಪಟಿವೇಧಧಮ್ಮೇ ಕಙ್ಖಮಾನೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ಕಥಂ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೇ ಕಙ್ಖಾ ಪವತ್ತತೀತಿ? ನ

ಆರಮ್ಮಣಕರಣವಸೇನ, ಅನುಸ್ಸವಾಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕಲದ್ಧೇ ಪರಿಕಪ್ಪಿತರೂಪೇ ಕಙ್ಖಾ ಪವತ್ತತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **“ವಿಪಸ್ಸನಾ… ಪೇ॰… ವದನ್ತಿ, ತಂ ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ನತ್ಥೀತಿ ಕಙ್ಖತೀ”**ತಿ। **ಸಿಕ್ಖಾ**ತಿ ಚೇತ್ಥ ಪುಬ್ಬಭಾಗಸಿಕ್ಖಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। “ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ ವಿಸೇಸುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜತಾಯ ಚೇವ ಸಂವಾಸನಿಮಿತ್ತಘಟ್ಟನಾಹೇತು ಅಭಿಣ್ಹುಪ್ಪತ್ತಿಕತಾಯ ಚ ‘ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಸೂ’ತಿ ಕೋಪಸ್ಸ ವಿಸಯೋ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತೋ, ತತೋ ಅಞ್ಞತ್ಥಾಪಿ ಪನ ಕೋಪೋ ‘ನ ಚೇತೋಖಿಲೋ’ತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವಿಞ್ಞಾತು”ನ್ತಿ ಕೇಚಿ। ಯದಿ ಏವಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯಪಿ ಅಯಂ ನಯೋ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾರುತವಸೇನೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಚೇತಸೋವಿನಿಬನ್ಧಾದಿಪಞ್ಚಕವಣ್ಣನಾ

೩೨೦. ಪವತ್ತಿತುಂ ಅಪ್ಪದಾನವಸೇನ ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ವಿನಿಬನ್ಧನ್ತೀತಿ **ಚೇತಸೋವಿನಿಬನ್ಧಾ**। ತಂ ಪನ ವಿನಿಬನ್ಧನ್ತಾ ಮುಟ್ಠಿಗಾಹಂ ಗಣ್ಹನ್ತೀ ವಿಯ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ **“ಚಿತ್ತಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ”**ತಿಆದಿ। ಕಾಮಗಿದ್ಧೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವತ್ಥುಕಾಮೇ ವಿಯ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇಪಿ ಅಸ್ಸಾದೇತಿ ಅಭಿನನ್ದತೀತಿ ವುತ್ತಂ **“ವತ್ಥುಕಾಮೇಪಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇಪೀ”**ತಿ। **ಅತ್ತನೋ ಕಾಯೇ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಕರಜಕಾಯೇ, ಅತ್ತಭಾವೇ ವಾ। **ಬಹಿದ್ಧಾರೂಪೇ**ತಿ ಪರೇಸಂ ಕಾಯೇ, ಅನಿನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧರೂಪೇ ಚ। ಉದರಂ ಅವದಿಹತಿ ಉಪಚಿನೋತಿ ಪರಿಪೂರೇತೀತಿ **ಉದರಾವದೇಹಕಂ**। **ಸೇಯ್ಯಸುಖ**ನ್ತಿ ಸೇಯ್ಯಾಯ ಸಯನವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸುಖಂ। **ಸಂಪರಿವತ್ತಕ**ನ್ತಿ ಸಂಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ। **ಪಣಿಧಾಯಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾವಸೇನ ಪಣಿದಹಿತ್ವಾ। ಇತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೋಪಿ ಲೋಭವಿಸೇಸೋ ಏವ ಚೇತೋವಿನಿಬನ್ಧೋ ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಲೋಕಿಯಾನೇವ ಕಥಿತಾನಿ ರೂಪಿನ್ದ್ರಿಯಾನಂಯೇವ ಕಥಿತತ್ತಾ। **ಪಠಮದುತಿಯಚತುತ್ಥಾನಿ ಲೋಕಿಯಾನಿ** ಪರಿತ್ತಭೂಮಕತ್ತಾ। **ತತಿಯಪಞ್ಚಮಾನಿ** ಕಾಮರೂಪಗ್ಗಭೂಮಿಕತ್ತಾ, ಕಾಮರೂಪಾರೂಪಗ್ಗಭೂಮಿಕತ್ತಾ ಚ। **ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾನಿ** ಕಥಿತಾನೀತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಯೋಜನಾ। “ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಫಲವಸೇನಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। **“ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗವಸೇನಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ನಿಸ್ಸರಣಿಯಪಞ್ಚಕವಣ್ಣನಾ

೩೨೧. ನಿಸ್ಸರನ್ತೀತಿ **ನಿಸ್ಸರಣೀಯಾ**ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ರಸ್ಸಂ ಕತ್ವಾ ನಿದ್ದೇಸೋ। ಕತ್ತರಿ ಹೇಸ ಅನೀಯ-ಸದ್ದೋ ಯಥಾ “ನಿಯ್ಯಾನಿಕಾ”ತಿ। ತೇನಾಹ **“ನಿಸ್ಸಟಾ”**ತಿ। ಕುತೋ ಪನ ನಿಸ್ಸಟಾತಿ? ಯಥಾಸಕಂ ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ। ನಿಜ್ಜೀವಟ್ಠೇನ **ಧಾತುಯೋ**ತಿ ಆಹ **“ಅತ್ತಸುಞ್ಞಸಭಾವಾ”**ತಿ। ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಧಮ್ಮಧಾತುಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತುವಿಸೇಸಾ। ತಾದಿಸಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಿಲೇಸವಸೇನ ಕಾಮೇಸು ಮನಸಿಕಾರೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ **“ವೀಮಂಸನತ್ಥ”**ನ್ತಿ। “ನೇಕ್ಖಮ್ಮನಿಸ್ಸಿತಂ ಇದಾನಿ ಮೇ ಚಿತ್ತಂ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಕಾಮವಿತಕ್ಕೋಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ”ತಿ ವೀಮಂಸನತ್ಥನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಕ್ಖನ್ದನಂ** ನಾಮ ಅನುಪ್ಪವೇಸೋ, ಸೋ ಪನ ತತ್ಥ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ **“ನ ಪವಿಸತೀ”**ತಿ। **ಪಸಾದಂ** ನಾಮ ಅಭಿರುಚಿಸನ್ತಿಟ್ಠಾನಂ , ವಿಮುಚ್ಚನಂ ಅಧಿಮುಚ್ಚನನ್ತಿ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ವದತಿ **“ಪಸಾದಂ ನಾಪಜ್ಜತೀ”**ತಿಆದಿ। ಏವಂಭೂತಂ ಪನಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ತತ್ಥ ಕಥಂ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಆಹ **“ಯಥಾ ಪನಾ”**ತಿಆದಿ। **ತ**ನ್ತಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ। **ಚಿತ್ತಂ ಪಕ್ಖನ್ದತೀ**ತಿ ಪರಿಕಮ್ಮಚಿತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಝಾನಚಿತ್ತಂ ಏಕತ್ತವಸೇನ ಏಕಜ್ಝಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವದತಿ। **ಗೋಚರೇ ಗತತ್ತಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಆರಮ್ಮಣೇ ಏವ ಪವತ್ತತ್ತಾ। **ಅಹಾನಭಾಗಿಯತ್ತಾ**ತಿ ಠಿತಿಭಾಗಿಯತ್ತಾ, ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯತ್ತಾ ವಾ। **ಸುಟ್ಠು ವಿಮುತ್ತ**ನ್ತಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಸಮ್ಮದೇವ ವಿಮುತ್ತಂ। ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಚ ಹನನತೋ **ವಿಘಾತೋ,** ದುಕ್ಖಂ। ಪರಿದಹನತೋ **ಪರಿಳಾಹೋ,** ಕಾಮದರಥೋ। **ನ ವೇದಯತಿ** ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನತೋ। ನಿಸ್ಸರನ್ತಿ ತತೋತಿ **ನಿಸ್ಸರಣಂ**। ಕೇ ನಿಸ್ಸರನ್ತಿ? ಕಾಮಾ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ **ಕಾಮಾನ**ನ್ತಿ ಕತ್ತರಿ ಸಾಮಿವಚನಂ ಸುಟ್ಠು ಯುಜ್ಜತಿ। ಯದಗ್ಗೇನ ಕಾಮಾ ತತೋ “ನಿಸ್ಸಟಾ”ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತದಗ್ಗೇನ ಝಾನಮ್ಪಿ ಕಾಮತೋ “ನಿಸ್ಸಟ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಲಭತೀತಿ ವುತ್ತಂ **“ಕಾಮೇಹಿ ನಿಸ್ಸಟತ್ತಾ”**ತಿ। ಏವಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಸೇನ ಕಾಮನಿಸ್ಸರಣಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಅಚ್ಚನ್ತತೋವ ನಿಸ್ಸರಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಯೋ ಪನಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಸೇಸಪದೇಸೂತಿ ಸೇಸಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋತಿ ವಿಸೇಸಂ ವದನ್ತೇನ "ತಂ ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ"ತಿಆದಿಕೋ ಅವಿಸೇಸೋತಿ ವತ್ವಾ ದುತಿಯತತಿಯವಾರೇಸು ಸಬ್ಬಸೋ ಅನಾಮಟ್ಠೋ, ಚತುತ್ಥವಾರೇ ಪನ ಅಯಮ್ಪಿ ವಿಸೇಸೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಚ್ಚನ್ತನಿಸ್ಸರಣೇ ಚೇತ್ಥ ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಯಸ್ಮಾ ಅರೂಪಜ್ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಂ ಅಧಿಗನ್ತ್ವಾ ಅರಹತ್ತೇ ಠಿತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಸಬ್ಬಸೋ ರೂಪೇಹಿ ನಿಸ್ಸಟಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ವೀಮಂಸನತ್ಥಂ ರೂಪಾಭಿಮುಖಂ ಚಿತ್ತಂ ಪೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ಇದಮಕ್ಖಾತನ್ತಿ ಸಮಥಯಾನಿಕಾನಂ ವಸೇನ ಹೇಟ್ಠಾ ಚತ್ತಾರೋ ವಾರಾ ಕಥಿತಾ, ಇದಂ ಪನ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸ ವಸೇನಾತಿ ಆಹ **"ಸುದ್ಧಸಙ್ಖಾರೇ"**ತಿಆದಿ। **ಪುನ ಸಕ್ಕಾಯೋ ನತ್ಥೀತಿ ಉಪ್ಪನ್ನ**ನ್ತಿ ಇದಾನಿ ಮೇ ಸಕ್ಕಾಯಪ್ಪಬನ್ಧೋ ನತ್ಥೀತಿ ವೀಮಂಸನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಂ।

ವಿಮುತ್ತಾಯತನಪಞ್ಹಕವಣ್ಣನಾ

೩೨೨. ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ವಿಮುಚ್ಚನಸ್ಸ ಆಯತನಾನಿ ಕಾರಣಾನಿ **ವಿಮುತ್ತಾಯತನಾನೀ**ತಿ ಆಹ **"ವಿಮುಚ್ಚನಕಾರಣಾನೀ"**ತಿ। **ಪಾಳಿಅತ್ಥಂ ಜಾನನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ "ಇಧ ಸೀಲಂ ಆಗತಂ, ಇಧ ಸಮಾಧಿ, ಇಧ ಪಞ್ಞಾ"ತಿಆದಿನಾ ತಂ ತಂ ಪಾಳಿಅತ್ಥಂ ಯಾಥಾವತೋ ಜಾನನ್ತಸ್ಸ। **ಪಾಳಿಂ ಜಾನನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ತದತ್ಥಜೋತನಂ ಪಾಳಿಂ ಯಾಥಾವತೋ ಉಪಧಾರೇನ್ತಸ್ಸ। **ತರುಣಪೀತೀ**ತಿ ಸಞ್ಜಾತಮತ್ತಾ ಮುದುಕಾ ಪೀತಿ ಜಾಯತಿ। ಕಥಂ ಜಾಯತಿ? ಯಥಾದೇಸಿತಧಮ್ಮಂ ಉಪಧಾರೇನ್ತಸ್ಸ ತದನುಚ್ಛವಿಕಮೇವ ಅತ್ತನೋ ಕಾಯವಚೀಮನೋಸಮಾಚಾರಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಸೋಮನಸ್ಸಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಪಮೋದಲಕ್ಖಣಂ ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಜಾಯತಿ। **ತುಟ್ಠಾಕಾರಭೂತಾ ಬಲವಪೀತೀ**ತಿ ಪುರಿಮುಪ್ಪನ್ನಾಯ ಪೀತಿಯಾ ವಸೇನ ಲದ್ಧಾಸೇವನತ್ತಾ ಅತಿವಿಯ ತುಟ್ಠಾಕಾರಭೂತಾ ಕಾಯಚಿತ್ತದರಥಪಸ್ಸಮ್ಭನಸಮತ್ಥಾಯ ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಭವಿತುಂ ಸಮತ್ಥಾ ಬಲಪ್ಪತ್ತಾ ಪೀತಿ ಜಾಯತಿ। ಯಸ್ಮಾ ನಾಮಕಾಯೇ ಪಸ್ಸದ್ಧೇ ರೂಪಕಾಯೋಪಿ ಪಸ್ಸದ್ಧೋ ಏವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ನಾಮಕಾಯೋ ಪಟಿಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ"** ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ। **ಸುಖಂ ಪಟಿಲಭತೀ**ತಿ ವಕ್ಖಮಾನಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸಮಾಧಾನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಭವಿತುಂ ಸಮತ್ಥಂ ಚೇತಸಿಕಂ ನಿರಾಮಿಸಂ ಸುಖಂ ಪಟಿಲಭತಿ ವಿನ್ದತಿ। "ಸಮಾಧಿಯತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ನ ಯೋ ಕೋಚಿ ಸಮಾಧಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ಅಥ ಖೋ ಅನುತ್ತರಸಮಾಧೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಅರಹತ್ತ ಫಲಸಮಾಧಿನಾ ಸಮಾಧಿಯತೀ"**ತಿ ಆಹ। **"ಅಯಞ್ಹೀ"**ತಿಆದಿ ತಸ್ಸಾ ದೇಸನಾಯ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಯಥಾವುತ್ತಸಮಾಧಿಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಕಾರಣಭಾವವಿಭಾವನಂ। ತಸ್ಸ ವಿಮುತ್ತಾಯತನಭಾವೋ। **ಓಸಕ್ಕಿತು**ನ್ತಿ ನಯಿತುಂ। **ಸಮಾಧಿಯೇವ ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಪಾಳಿಆರುಳ್ಹೋ ಸಮಾಧಿಯೇವ ಪರತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಭಾವನಾಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಕಾರಣಭಾವತೋ ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ಆಚರಿಯಸನ್ತಿಕೇ"**ತಿಆದಿ।

ವಿಮುತ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಅರಹತ್ತಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿಮುತ್ತೀತಿ ಕತ್ವಾ। **ಪರಿಪಾಚೇನ್ತೀ**ತಿ ಸಾಧೇನ್ತಿ ನಿಪ್ಫಾದೇನ್ತಿ। **ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇ** ನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಭೂತೇ **ಉಪ್ಪನ್ನಸಞ್ಞಾ,** ತೇನ ಞಾಣೇನ ಸಹಗತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಸಂವಣ್ಣನಾಯಂ** (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೩೭, ೨೦೯) ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪಞ್ಚಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಛಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೩೨೩. ಅತ್ತಾನಂ ಅಧಿ **ಅಜ್ಝತ್ತಾ, ಅಧಿ**-ಸದ್ದೋ ಸಮಾಸವಿಸಯೇ ಅಧಿಕಾರತ್ಥಂ, ಪವತ್ತಿಅತ್ಥಞ್ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಅಧಿಕಿಚ್ಚ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪವತ್ತಾ **ಅಜ್ಝತ್ತಾ;** ಅಜ್ಝತ್ತೇಸು ಭವಾನಿ **ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನೀ**ತಿ ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತೇಸುಪಿ ಅಬ್ಭನ್ತರಾನಿ ಚಕ್ಖಾದೀನಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತಾನಿ ಪನ ಯೇನ ಅಜ್ಝತ್ತಭಾವೇನ "ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನೀ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತಮತ್ಥಂ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನೀ"**ತಿ ಆಹ। ಸದ್ದತ್ಥತೋ ಪನ ಅಜ್ಝತ್ತಜ್ಝತ್ತಾನಿಯೇವ **ಅಜ್ಝತ್ತಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ** ಯಥಾ "ವೇನಯಿಕೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೬; ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೧೧;

ಪಾರಾ॰ ೮) ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ತತೋ ಅಜ್ಝತ್ತತೋತಿ** ತತೋ ಅಜ್ಝತ್ತಜ್ಝತ್ತತೋ, ಯಾನಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ। ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಞ್ಹಿ ಪಟಿಯೋಗೀನಿ ಬಾಹಿರಾನಿ ಅಜ್ಝತ್ತಧಮ್ಮಾನಂ ವಿಯ ಬಹಿದ್ಧಾಧಮ್ಮಾ। "ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನೀ"ತಿ ಹಿ ಸಪರಸನ್ತಾನಿಕಾನಿ ಚಕ್ಖಾದೀನಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತಥಾ ರೂಪಾದೀನಿ "ಬಾಹಿರಾನೀ"ತಿ। ಅಜ್ಝತ್ತಾನಿ ಪನ ಸಸನ್ತಾನಿಕಾ ಏವ ಚಕ್ಖುರೂಪಾದಯೋ, ತತೋ ಅಞ್ಞೇವ ಬಹಿದ್ಧಾತಿ। "ವಿಞ್ಞಾಣಸಮೂಹಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಯದಿಪಿ ತೇಸಂ ವಿಞ್ಞಾಣಾನಂ ಸಮೋಧಾನಂ ನತ್ಥಿ ಭಿನ್ನಕಾಲಿಕತ್ತಾ, ಚಿತ್ತೇನ ಪನ ಏಕಜ್ಝಂ ಅಭಿಸಂಯೂಹನವಸೇನ ಸಮೂಹತಾ ವುತ್ತಾ ಯಥಾ "ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ"ತಿ। **ಚಕ್ಖುಪಸಾದನಿಸ್ಸಿತನ್ತಿ** ಚಕ್ಖುಪಸಾದಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಚ್ಚಯಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲವಿಪಾಕವಿಞ್ಞಾಣಂ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣತಾಸಾಮಞ್ಞೇನ ಏಕಜ್ಝಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ಚಕ್ಖುಸನ್ನಿಸ್ಸಿತೋ ಸಮ್ಫಸ್ಸೋ,** ನ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಿಕೋ। **ಇಮೇ ದಸ ಸಮ್ಫಸ್ಸೇತಿ** ಇಮೇ ಪಸಾದವತ್ಥುಕೇ ದಸ ವಿಪಾಕಸಮ್ಫಸ್ಸೇ **ಠಪೇತ್ವಾ। ಏತೇನೇವ ನಯೇನಾತಿ** ಏತೇನ ಫಸ್ಸೇ ವುತ್ತೇನೇವ ನಯೇನ। ತಣ್ಹಾಛಕ್ಕೇ ತಣ್ಹಂ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತಾಪಿ ತಣ್ಹಾ **ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾತಿ** ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅಪ್ಪಟಿಸ್ಸಯೋತಿ ಅಪ್ಪಟಿಸ್ಸವೋ, ವ-ಕಾರಸ್ಸ ಯ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ನಿದ್ದೇಸೋ। ಗರುನಾ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ವುತ್ತೇ ಗಾರವವಸೇನ ಪಟಿಸ್ಸವನಂ **ಪಟಿಸ್ಸವೋ,** ಪಟಿಸ್ಸವಭೂತಂ, ತಂಸಭಾಗಞ್ಚ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಗಾರವಂ, ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸ್ಸವೋತಿ **ಅಪ್ಪಟಿಸ್ಸವೋ,** ಗಾರವರಹಿತೋ। ತೇನಾಹ **"ಅನೀಚವುತ್ತೀ"**ತಿ। ಯಥಾ ಚೇತಿಯಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಕತಂ ಸತ್ಥು ಕತಸದಿಸಂ, ಏವಂ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಪುರತೋ ಕತಂ ಸತ್ಥು ಪುರತೋ ಕತಸದಿಸಂ ಏವಾತಿ ಆಹ **"ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ** ಆದರಂ ಗಾರವಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ನ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ। ಯಥಾ ಸಿಕ್ಖಾಯ ಏಕದೇಸೇ ಕೋಪಿತೇ, ಅಗಾರವೇ ಚ ಕತೇ ಸಬ್ಬಾ ಸಿಕ್ಖಾ ಕುಪ್ಪತಿ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಚ ಅಗಾರವಂ ಕತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ ಸಮುದಾಯತೋ ಸಂವರಸಮಾದಾನಂ ಅವಯವತೋ ಭೇದೋತಿ। ಏವಂ **ಏಕಭಿಕ್ಖುಸ್ಮಿಂಪಿ... ಪೇ॰... ಅಗಾರವೋ ಕತೋವ ಹೋತಿ।** ಅನಾದರಿಯಮತ್ತೇನಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಯ ಅಪರಿಪೂರಿಯೇವಾತಿ ಆಹ **"ಅಪೂರಯಮಾನೋವ ಸಿಕ್ಖಾಯ ಅಗಾರವೋ ನಾಮಾ"**ತಿ। **ಅಪ್ಪಮಾದಲಕ್ಖಣಂ** ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿ। **ದುವಿಧನ್ತಿ** ಧಮ್ಮಾಮಿಸವಸೇನ ದುವಿಧಂ।

ಸೋಮನಸ್ಸೂಪವಿಚಾರಾತಿ ಸೋಮನಸ್ಸಸಹಗತಾ ವಿಚಾರಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ಉಪಸದ್ದೋ ಚ ನಿಪಾತಮತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಸೋಮನಸ್ಸಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ವಿಚಾರಾ"**ತಿ। ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ (ಧ॰ ಸ॰ ೮) "ಚಾರೋ ವಿಚಾರೋ...ಪೇ॰... ಉಪವಿಚಾರೋ"ತಿ ನಿದ್ದೇಸೋ ಪವತ್ತೋ। **ಸೋಮನಸ್ಸಕಾರಣಭೂತನ್ತಿ** ಸಭಾವತೋ, ಸಙ್ಕಪ್ಪತೋಪಿ ಸೋಮನಸ್ಸಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಭೂತಂ। ಕಾಮಂ ಪರಿತ್ತಭೂಮಕಾ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಮವಿಯೋಗಿನೋ , ಕಿರಿಯಾಭೇದತೋ ಪನ ಪಠಮಾಭಿನಿಪಾತತಾಯ ವಿತಕ್ಕಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪಾರೋ ಸಾತಿಸಯೋ। ತತೋ ಪರಂ ವಿಚಾರಸ್ಸಾತಿ ತಂ ಸನ್ಧಾಯ "ವಿತಕ್ಕೇತ್ವಾ"ತಿ ಪುಬ್ಬಕಾಲಕಿರಿಯಾವಸೇನ ವತ್ವಾ **"ವಿಚಾರೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಲದ್ಧಪುಬ್ಬಾಸೇವನಸ್ಸ ವಿಚಾರಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪಾರೋ ಪಞ್ಞಾ ವಿಯ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಹಿ "ವಿಚಾರೋ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ"ತಿ ಪೇಟಕೇ ವುತ್ತಂ। **"ದಿಟ್ಠಿಸಾಮಞ್ಞಗತೋ"**ತಿ ಏತ್ಥ ಯಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ದಿಟ್ಠಿಸಾಮಞ್ಞಂ ಗತೋ ವುತ್ತೋ, ಸಾ ಪಠಮಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಕೋಸಮ್ಬಕಸುತ್ತೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಆಹ **"ಕೋಸಮ್ಬಕಸುತ್ತೇ ಪಠಮಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ"**ತಿ। **ಇಧಾತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ। ಚತೂಸುಪಿ ಮಗ್ಗೇಸು ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಹಣೇನ ಗಹಿತಾತಿ ಆಹ **"ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಮಗ್ಗಾ ಕಥಿತಾ"**ತಿ।

ವಿವಾದಮೂಲಛಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೩೨೫. **ಕೋಧನೋತಿ** ಕುಜ್ಝನಸೀಲೋ। ಯಸ್ಮಾ ಸೋ ಅಪ್ಪಹೀನಕೋಧತಾಯ ವಿಗತಕೋಧನೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಕೋಧೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ"**ತಿ ಆಹ। ಉಪನಾಹೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ, ಉಪನಯ್ಹನಸೀಲೋತಿ ವಾ **ಉಪನಾಹೀ। ವಿವಾದೋ** ನಾಮ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಪಠಮಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ದ್ವಿನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಿವಾದೋ"**ತಿ। ಸೋ ಪನ ಯಥಾ ಬಹೂನಂ ಅನತ್ಥಾವಹೋ ಹೋತಿ, ತಂ ನಿದಸ್ಸನಮುಖೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಕಥ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅಬ್ಭನ್ತರಪರಿಸಾಯಾತಿ** ಪರಿಸಬ್ಭನ್ತರೇ।

ಪರಗುಣಮಕ್ಖನಾಯ ಪವತ್ತೋಪಿ ಅತ್ತನೋ ಕಾರಕಂ ಗೂಥೇನ ಪಹರನ್ತಂ ಗೂಥೋ ವಿಯ ಪಠಮತರಂ ಮಕ್ಖೇತೀತಿ **ಮಕ್ಖೋ,** ಸೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಮಕ್ಖೀ**। ಪಲಾಸತೀತಿ ಪಲಾಸೋ, ಪರಸ್ಸ ಗುಣೇ ಡಂಸಿತ್ವಾ ವಿಯ ಅಪನೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ಸೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಪಲಾಸೀ**। ಪಲಾಸೀ ಪುಗ್ಗಲೋ ಹಿ ದುತಿಯಸ್ಸ ಧುರಂ ನ ದೇತಿ, ಸಮಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। ತೇನಾಹ **"ಯುಗಗ್ಗಾಹಲಕ್ಖಣೇನ ಪಲಾಸೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ"**ತಿ। **"ಇಸ್ಸುಕೀ"**ತಿಆದೀನಂ ಪದಾನಮತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋವ। ಕಮ್ಮಪಥಪ್ಪತ್ತಾಯ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ವಸೇನೇತ್ಥ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ ಆಹ **"ನತ್ಥಿಕವಾದೀ ಅಹೇತುಕವಾದೀ ಅಕಿರಿಯವಾದೀ"**ತಿ।

ನಿಸ್ಸರಣಿಯಛಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೩೨೬. **ಹಾಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಪರಿಹಾಪೇತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತುಮೇವ ಅಪ್ಪದಾನವಸೇನ। **ಅಭೂತಂ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ** "ಮೇತ್ತಾ ಹಿ ಖೋ ಮೇ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಭಾವಿತಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೧೩) ಅತ್ತನಿ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಂ ಗುಣಬ್ಯಾಹಾರಂ ಬ್ಯಾಹರತಿ। ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ-ಸದ್ದಂ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ **"ನಿಸ್ಸಟಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪುನ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ನತ್ಥೀ**ತಿ ಇದಾನಿ ಮಮ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ ಸಬ್ಬಸೋ ನತ್ಥೀತಿ ಇತ್ಥಾ।

"ಅನಿಮಿತ್ತಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಯೇಸಂ ನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಅಭಾವೇನ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಅನಿಮಿತ್ತತಾ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ರಾಗಸ್ಸ ನಿಮಿತ್ತಂ, ರಾಗೋ ಏವ ವಾ ನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ **ರಾಗನಿಮಿತ್ತಂ। ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ದೋಸನಿಮಿತ್ತಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ರೂಪವೇದನಾದಿಸಙ್ಖಾರನಿಮಿತ್ತಂ **ರೂಪನಿಮಿತ್ತಾದಿ**। ತೇಸಞ್ಞೇವ ನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಉಪಟ್ಠಾನಂ **ನಿಚ್ಚನಿಮಿತ್ತಾದಿ**। ತಯಿದಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಅರಹತ್ತಫಲೇ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಸಾ ಹಿ...ಪೇ॰... ಅನಿಮಿತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಾ"**ತಿ। **ನಿಮಿತ್ತಂ ಅನುಸರತೀ**ತಿ ತಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಅನುಗಚ್ಛತಿ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತತಿ।

ಅಸ್ಮಿಮಾನೋತಿ "ಅಸ್ಮೀ"ತಿ ಪವತ್ತೋ ಅತ್ತವಿಸಯೋ ಮಾನೋ। **ಅಯಂ ನಾಮ ಅಹಂ ಅಸ್ಮೀ**ತಿ ರೂಪಲಕ್ಖಣೋ, ವೇದನಾದೀಸು ವಾ ಅಞ್ಞತರಲಕ್ಖಣೋ ಅಯಂ ನಾಮ ಅತ್ತಾ ಅಹಂ ಅಸ್ಮಿ। "ಅಸ್ಮೀ"ತಿ ಮಾನೋ ಸಮುಗ್ಘಾಟೀಯತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಅಸ್ಮಿಮಾನಸಮುಗ್ಘಾತೋ,** ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ। **ಪುನ ಅಸ್ಮಿಮಾನೋ ನತ್ಥೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮತಾಪಾದನಂ ಕಿತ್ತೇನ್ತೋ ಸಮುಗ್ಘಾತತ್ತಮೇವ ವಿಭಾವೇತಿ।

ಅನುತ್ತರಿಯಾದಿಛಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೩೨೭. ನತ್ಥಿ ಏತೇಸಂ ಉತ್ತರಾನಿ ವಿಸಿಟ್ಠಾನೀತಿ **ಅನುತ್ತರಾನಿ,** ಅನುತ್ತರಾನಿ ಏವ **ಅನುತ್ತರಿಯಾನಿ** ಯಥಾ ಅನನ್ತಮೇವ ಆನನ್ತರಿಯನ್ತಿ ಆಹ **"ಅನುತ್ತರಿಯಾನೀತಿ ಅನುತ್ತರಾನೀ"**ತಿ। **ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯಂ ನಾಮ** ಅನುತ್ತರಫಲವಿಸೇಸಾವಹತ್ತಾ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। **ಸತ್ತವಿಧಅರಿಯಧನಲಾಭೋ**ತಿ ಸತ್ತವಿಧಸದ್ಧಾದಿಲೋಕುತ್ತರಧನಲಾಭೋ। **ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಪೂರಣ**ನ್ತಿ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾದೀನಂ ತಿಸ್ಸನ್ನಂ ಸಿಕ್ಖಾನಂ ಪರಿಪೂರಣಂ। ತತ್ಥ ಪರಿಪೂರಣಂ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಅಸೇಕ್ಖಾನಂ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಹಿ ಸತ್ತ ಸೇಕ್ಖಾ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಪೂರೇನ್ತಿ ನಾಮ, ಅರಹಾ ಪನ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಿಕ್ಖೋತಿ। ಇತಿ ಇಮಾನಿ ಅನುತ್ತರಿಯಾನಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ।

ಅನುಸ್ಸತಿಯೋ ಏವ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾದಿಹಿತಸುಖಾನಂ ಕಾರಣಭಾವತೋ ಠಾನಾನೀತಿ **ಅನುಸ್ಸತಿಟ್ಠಾನಾನಿ। ಏವಂ ಅನುಸ್ಸರತೋ**ತಿ ಯಥಾ ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಠಾನಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ "ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ"ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೭, ೨೫೫) ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಸ್ಸ। **ಉಪಚಾರಕಮ್ಮಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನಾವಹಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ, ಪರಮ್ಪರಾಯ ಪನ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರವಿಸೇಸಾವಹಂ।

ಸತತವಿಹಾರಛಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೩೧೮. **ನಿಚ್ಚವಿಹಾರಾ**ತಿ ಸಬ್ಬದಾ ಪವತ್ತನಕವಿಹಾರಾ। ಠಪೇತ್ವಾ ಹಿ ಸಮಾಪತ್ತಿವೇಲಂ, ಭವಙ್ಗವೇಲಞ್ಚ ಖೀಣಾಸವಾ ಇಮಿನಾವ ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾವಿಹಾರೇನ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ವಿಹರನ್ತಿ। **ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ**ತಿ ನಿಸ್ಸಯವೋಹಾರೇನ ವುತ್ತಂ। ಸಸಮ್ಭಾರಕಥಾ ಹೇಸಾ ಯಥಾ "ಧನುನಾ ವಿಜ್ಝತೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ನಿಸ್ಸಯಸೀಸೇನ ನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ ಗಹಣಂ ದಟ್ಠಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **"ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ದಿಸ್ವಾ"**ತಿ। **ಇಟ್ಠೇ ಅರಜ್ಜನ್ತೋ**ತಿ ಇಟ್ಠೇ ಆರಮ್ಮಣೇ ರಾಗಂ ಅನುಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ ಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ। **ನೇವ ಸುಮನೋ ಹೋತಿ** ಗೇಹಸಿತಪೇಮವಸೇನಪಿ। **ನ ದುಮ್ಮನೋ** ಪಸಾದಞ್ಞಥತ್ತವಸೇನಪಿ। **ಅಸಮಪೇಕ್ಖನೇ**ತಿ ಇಟ್ಠೇಪಿ ಅನಿಟ್ಠೇಪಿ ಮಜ್ಝತ್ತೇಪಿ ಆರಮ್ಮಣೇ ನ ಸಮಂ ನ ಸಮ್ಮಾ ಅಯೋನಿಸೋ ಗಹಣೇ। ಯೋ ಅಖೀಣಾಸವಾನಂ ಮೋಹೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ **ಅನುಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ** ಮಗ್ಗೇನೇವ ತಸ್ಸ ಸಮುಗ್ಘಾಟಿತತ್ತಾ। ಞಾಣುಪೇಕ್ಖಾವಸೇನೇವ **ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರತಿ ಮಜ್ಝತ್ತೋ**। ಅಯಞ್ಚಸ್ಸ ಪಟಿಪತ್ತಿವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತಿಯಾ , ಪಞ್ಞಾವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ವಾತಿ ಆಹ **"ಸತಿಯಾ"**ತಿಆದಿ। **ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾ**ತಿ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಪವತ್ತಾ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಸ್ಸ ವಸೇನ ಭಾವಯವಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ। **ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತಾನಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ** ತೇಹಿ ವಿನಾ ಸಮ್ಪಜಾನತಾಯ ಅಸಮ್ಭವತೋ। **ಮಹಾಚಿತ್ತಾನೀ**ತಿ ಅಟ್ಠಪಿ ಮಹಾಕಿರಿಯಚಿತ್ತಾನಿ **ಲಬ್ಭನ್ತಿ**। **ಸತತವಿಹಾರಾ**ತಿ ಞಾಣುಪ್ಪತ್ತಿಪಚ್ಚಯರಹಿತಕಾಲೇಪಿ ಪವತ್ತಿಭೇದನತೋ। **ದಸ ಚಿತ್ತಾನೀ**ತಿ ಅಟ್ಠ ಮಹಾಕಿರಿಯಚಿತ್ತಾನಿ ಹಸಿತುಪ್ಪಾದವೋಟ್ಠಬ್ಬನಚಿತ್ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ದಸ ಚಿತ್ತಾನಿ **ಲಬ್ಭನ್ತಿ**। ಅರಜ್ಜನಾದುಸ್ಸನವಸೇನ ಪವತ್ತಿ ತೇಸಮ್ಪಿ ಸಾಧಾರಣಾತಿ।"ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರತೀ"ತಿ ವಚನತೋ ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾವಸೇನ ಆಗತಾನಂ ಇಮೇಸಂ ಸತತವಿಹಾರಾನಂ "ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಕಥಂ ಲಬ್ಭತೀ"ತಿ ಚೋದೇತ್ವಾ **"ಆಸೇವನತೋ ಲಬ್ಭತೀ"**ತಿ ಸಯಮೇವ ಪರಿಹರತೀತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಖೀಣಾಸವೋ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠೇಪಿ ಆರಮ್ಮಣೇ ಮಜ್ಝತ್ತೇ ವಿಯ ಬಹುಲಂ ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರತಿ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಸುದ್ಧಪಕತಿಭಾವಾವಿಜಹನತೋ, ಕದಾಚಿ ಪನ ತಥಾ ಚೇತೋಭಿಸಙ್ಖಾರಾಭಾವೇ ಯಂ ತಂ ಸಭಾವತೋ ಇಟ್ಠಂ ಆರಮ್ಮಣಂ, ತತ್ಥ ಯಾಥಾವಸಭಾವಗ್ಗಹಣವಸೇನಪಿ ಅರಹತೋ ಚಿತ್ತಂ ಸೋಮನಸ್ಸಸಹಗತಂ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತತೇವ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಪುಬ್ಬಾಸೇವನವಸೇನ। ತೇನಾಹ "ಆಸೇವನತೋ ಲಬ್ಭತೀ"ತಿ।

ಅಭಿಜಾತಿಛಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೩೧೯. "ಅಭಿಜಾತಿಯೋ"ತಿ ಏತ್ಥ **ಅಭಿ**-ಸದ್ದೋ ಉಪಸಗ್ಗಮತ್ತಂ, ನ ಅತ್ಥವಿಸೇಸಜೋತಕೋತಿ ಆಹ **"ಜಾತಿಯೋ"**ತಿ। **ಅಭಿಜಾಯತೀ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಜಾಯತೀ**ತಿ ಚ ಅನ್ತೋಗಧಹೇತುಅತ್ಥಪದಂ, ಉಪ್ಪಾದೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಜಾತಿಯಾ, ತಂನಿಬ್ಬತ್ತಕಕಮ್ಮಾನಞ್ಚ ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಪರಿಯಾಯತಾಯ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವ। ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನವಸೇನ ಕಿಲೇಸಾನಂ ನಿಬ್ಬಾಪನತೋ **ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಚೇ ಕಣ್ಹಂ ಭವೇಯ್ಯ** ಯಥಾ ತಂ ದಸವಿಧಂ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಕಮ್ಮಂ। **ಸಚೇ ಸುಕ್ಕಂ** ಭವೇಯ್ಯ ಯಥಾ ತಂ ದಾನಸೀಲಾದಿಕುಸಲಕಮ್ಮಂ। **ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ** ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕವಿಪಾಕಾನಂ। **ಅರಹತ್ತಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ** "ಅಭಿಜಾಯತೀ"ತಿ ವಚನತೋ। ತಂ ಕಿಲೇಸನಿಬ್ಬಾನನ್ತೇ ಜಾತತ್ತಾ **ನಿಬ್ಬಾನಂ** ಯಥಾ ರಾಗಾದೀನಂ ಖಯನ್ತೇ ಜಾತತ್ತಾ ರಾಗಕ್ಖಯೋ ದೋಸಕ್ಖಯೋ ಮೋಹಕ್ಖಯೋತಿ।

ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಛಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

ನಿಬ್ಬೇಧೋ ವುಚ್ಚತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ, ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿರೋಧಾನುಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇ**ತಿ ನಿರೋಧಾನುಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇ ನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಭೂತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ **ಸಞ್ಞಾ,** ತೇನ ಸಹಗತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಛಕ್ಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸತ್ತಕವಣ್ಣನಾ

೩೩೦. **ಸಮ್ಪತ್ತಿಪಟಿಲಾಭಟ್ಠೇನಾತಿ** ಸೀಲಸಮ್ಪತ್ತಿಆದೀನಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಪರಿಯೋಸಾನಾನಂ ಸಮ್ಪತ್ತೀನಂ ಪಟಿಲಾಭಾಪನಟ್ಠೇನ, ಸಮ್ಪತ್ತೀನಂ ವಾ ಪಟಿಲಾಭೋ **ಸಮ್ಪತ್ತಿಪಟಿಲಾಭೋ,** ತಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಪಟಿಲಾಭಟ್ಠೋ, ತೇನ **ಸಮ್ಪತ್ತಿಪಟಿಲಾಭಟ್ಠೇನ।** ತೇನೇವಾಹ "ಸಮ್ಪತ್ತೀನಂ ಪಟಿಲಾಭಕಾರಣತೋ"ತಿ। **ಸದ್ಧಾವ** ಉಭಯಹಿತತ್ಥಿಕೇಹಿ ಧನಾಯಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಧನಂ **ಸದ್ಧಾಧನಂ। ಏತ್ಥಾತಿ** ಏತೇಸು ಧನೇಸು। **ಸಬ್ಬಸೇಟ್ಠಂ** ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಟಿಲಾಭಕಾರಣಭಾವತೋ, ತೇಸಞ್ಚ ಸಂಕಿಲೇಸವಿಸೋಧನೇನ ಮಹಾಜುತಿಕಮಹಾವಿಪ್ಫಾರಭಾವಾಪಾದನತೋ। ತೇನಾಹ **"ಪಞ್ಞಾಯ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಪಞ್ಞಾಯ ರತ್ವಾತಿ** ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಪಞ್ಞಾಯ ಪತಿಟ್ಠಾಯ **ಸುಚರಿತಾದೀನಿ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಗ್ಗೂಪಗಾ ಹೋನ್ತಿ।** ತತ್ಥ ಚೇವ ಪಾರಮಿತಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಚ ರತ್ವಾ **ಸಾವಕಪಾರಮಿಞಾಣಾದೀನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಿ।**

ಸಮಾಧಿಂ ಪರಿಕ್ಖರೋನ್ತಿ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋನ್ತೀತಿ **ಸಮಾಧಿಪರಿಕ್ಖಾರಾ,** ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಸಮ್ಭಾರಭೂತಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದಯೋ। ಇಧ ಪನ ಸಹಕಾರೀಕಾರಣಭೂತಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ಆಹ **"ಸಮಾಧಿಪರಿವಾರಾ"**ತಿ।

ಅಸತಂ ಅಸಾಧೂನಂ **ಧಮ್ಮಾ** ತೇಸಂ ಅಸಾಧುಭಾವಸಾಧನತೋ। **ಅಸನ್ತಾತಿ** ಅಸುನ್ದರಾ ಗಾರಯ್ಹಾ। ತೇನಾಹ **"ಲಾಮಕಾ"**ತಿ। "ವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸೇವ ಕಥಿತಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾನಿಬ್ಬತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತೇಸುಪೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಹಿ ಸಚ್ಚಾನಂ ವಿಸೇಸೇನ ದಸ್ಸನತೋ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ ಸಾತಿಸಯಂ "ವಿಪಸ್ಸನಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಾ, ತಂಸಮಙ್ಗೀ ಚ ಅರಿಯೋ ವಿಪಸ್ಸನಕೋತಿ।

ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾತಿ ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂಯೇವ ಧಮ್ಮಾ, ನ ಅಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ। ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಏವ ಹಿ ಧಮ್ಮಞ್ಞುಆದಿಭಾವೋ , ನ ಪಾಳಿಧಮ್ಮಪಠನಾದಿಮತ್ತೇನ। **ಭಾಸಿತಸ್ಸಾತಿ** ಸುತ್ತಗೇಯ್ಯಾದಿಭಾಸಿತಸ್ಸ ಚೇವ ತದಞ್ಞಸ್ಸ ಚ ಅತ್ತತ್ಥಪರತ್ಥಬೋಧಕಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ। ಅತ್ಥಕುಸಲತಾವಸೇನ **ಅತ್ಥಂ ಜಾನಾತೀತಿ ಅತ್ಥಞ್ಞೂ । ಅತ್ತಾನಂ ಜಾನಾತೀತಿ** ಯಾಥಾವತೋ ಅತ್ತನೋ ಪಮಾಣಜಾನನವಸೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಜಾನಾತಿ। ಪಟಿಗ್ಗಹಣಪರಿಭೋಗಮತ್ತಞ್ಞುತಾಹಿ ಏವ ಪರಿಯೇಸನವಿಸ್ಸಜ್ಜನಮತ್ತಞ್ಞುತಾಪಿ ಬೋಧಿತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ **"ಪಟಿಗ್ಗಹಣಪರಿಭೋಗೇಸು"** ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ। ಏವಞ್ಹಿ ತಾ ಅನವಜ್ಜಾ ಹೋನ್ತೀತಿ। **ಯೋಗಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯಾತಿ** ಭಾವನಾಯ ಅನುಯುಞ್ಜನಸ್ಸ। **ಅತಿಸಮ್ಬಾಧನ್ತಿ** ಅತಿಖುದ್ದಕಂ ಅತಿಕ್ಖಪಞ್ಞಸ್ಸ ತಾವತಾ ಕಾಲೇನ ತೀರೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ। **ಅಟ್ಠವಿಧಂ ಪರಿಸನ್ತಿ** ಖತ್ತಿಯಪರಿಸಾದಿಕಂ ಅಟ್ಠವಿಧಂ ಪರಿಸಂ। ಭಿಕ್ಖುಪರಿಸಾದಿಕಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಖತ್ತಿಯಪರಿಸಾದಿಕಂ ಮನುಸ್ಸಪರಿಸಂಯೇವ ಪುನ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠವಿಧಂ ವದನ್ತಿ ಅಪರೇ। "ಇಮಂ ಮೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ, ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿವಡ್ಢನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ, ವಿಪರಿಯಾಯತೋ ತದಞ್ಞೋ ಅಸೇವಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ಏವಂ **ಸೇವಿತಬ್ಬಾಸೇವಿತಬ್ಬಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಜಾನಾತೀತಿ ಪುಗ್ಗಲಞ್ಞೂ।** ಏವಂ ತೇಸಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಮ್ಪಿ ಬೋಧನಂ ಉಕ್ಕಟ್ಠಂ, ನಿಹೀನಂ ವಾ **ಜಾನಾತಿ** ನಾಮ।

೩೩೧. **"ನಿದ್ದಸವತ್ಥೂನೀ"**ತಿ। "ಆದಿ-ಸದ್ದಲೋಪೇನಾಯಂ ನಿದ್ದೇಸೋ"ತಿ ಆಹ **"ನಿದ್ದಸಾದಿವತ್ಥೂನೀ"**ತಿ। ನತ್ಥಿ ದಾನಿ ಇಮಸ್ಸ ದಸಾತಿ ನಿದ್ದಸೋ। **ಪಞ್ಹೋತಿ** ಞಾತುಂ ಇಚ್ಛಿತೋ ಅತ್ಥೋ। **ಪುನ ದಸವಸ್ಸೋ ನ ಹೋತೀತಿ** ತೇಸಂ ಮತಿಮತ್ತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸೋ ಕಿರಾ"**ತಿ ಕಿರಸದ್ದಗ್ಗಹಣಂ। "ನಿದ್ದಸೋ"ತಿ ಚೇತಂ ದೇಸನಾಮತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬೀಸಾದಿಭಾವಸ್ಸ ವಿಯ ನಿನ್ನವಾದಿಭಾವಸ್ಸ ಚ ಇಚ್ಛಿತತ್ತಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ನ ಕೇವಲಞ್ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಗಾಮೇ ವಿಚರನ್ತೋತಿ** ಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ವಿಚರನ್ತೋ।

ನ ಇದಂ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಅಧಿವಚನಂ ತೇಸು ತನ್ನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಅಭಾವಾ। ಸಾಸನೇಪಿ ಸೇಕ್ಖಸ್ಸಾಪಿ ನ ಇದಂ ಅಧಿವಚನಂ, ಕಿಮಙ್ಗಂ ಪನ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ। ಯಸ್ಸ ಪನೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ, ಯೇನ ಚ ಕಾರಣೇನ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಖೀಣಾಸವಸ್ಸೇತ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಭಾವೋ ಹಿಸ್ಸ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಕಾರಣಂ। ಪರಮ್ಪರಾಯ ಇತರಾನಿ, ಯಾನಿ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಾನಿ।

ಸಿಕ್ಖಾಯ ಸಮ್ಮದೇವ ಆದಾನಂ **ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನಂ,** ತಂ ಪನಸ್ಸಾ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ "**ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಪೂರಣೇ**"ತಿ। ಸಿಕ್ಖಾಯ ವಾ ಸಮ್ಮದೇವ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ರಕ್ಖಣಂ **ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನಂ,** ತಞ್ಚ ಅತ್ಥತೋ ಪೂರಣೇ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಂ ಅರಕ್ಖಣೇ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಅಭಾವತೋ, ರಕ್ಖಣೇ ಚ ಪರಿಪೂರಣತೋ। **ಬಹಲಚ್ಛನ್ದೋತಿ** ದಳ್ಹಚ್ಛನ್ದೋ। **ಆಯತಿನ್ತಿ** ಅನನ್ತರಾನಾಗತದಿವಸಾದಿಕಾಲೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ , ನ ಅನಾಗತಭವೋತಿ ಆಹ "**ಅನಾಗತೇ ಪುನದಿವಸಾದೀಸುಪೀ**"ತಿ। ಸಿಕ್ಖಂ ಪರಿಪೂರೇನ್ತಸ್ಸ ತತ್ಥ ನಿವಿಟ್ಠಅತ್ಥಿತಾ **ಅವಿಗತಪೇಮತಾ,** ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಾನಂ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಸಮ್ಮದೇವ ನಿಜ್ಝಾನಂ **ಧಮ್ಮನಿಸಾಮನಾತಿ** ಆಹ "**ವಿಪಸ್ಸನಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನ**"ನ್ತಿ। **ತಣ್ಹಾವಿನಯನೇತಿ** ವಿರಾಗಾನುಪಸ್ಸನಾದಿವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಾನುಭಾವಸಿದ್ಧೇ ತಣ್ಹಾವಿಕ್ಖಮ್ಭನೇ। **ಏಕೀಭಾವೇತಿ** ಗಣಸಙ್ಗಣಿಕಾಕಿಲೇಸಸಙ್ಗಣಿಕಾವಿಗಮಸಿದ್ಧೇ ವಿವೇಕಭಾವೇ। **ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೇತಿ** ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನವೀರಿಯಸ್ಸ ಪಗ್ಗಣ್ಹನೇ, ತಂ ಪನ ಸಬ್ಬಸೋ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಪರಿಬ್ರೂಹನಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "**ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕಸ್ಸ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಪೂರಣೇ**"ತಿ। **ಸತಿಯಞ್ಚೇವ ನೇಪಕ್ಕಭಾವೇ ಚಾತಿ** ಸತೋಕಾರಿತಾಯ ಚೇವ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರಿತಾಯ ಚ। ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಬಲೇನೇವ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೋ ಇಜ್ಝತಿ। **ದಿಟ್ಠಿಪಟಿವೇಧೇತಿ** ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪಟಿವಿಜ್ಝನೇ। ತೇನಾಹ "**ಮಗ್ಗದಸ್ಸನೇ**"ತಿ। ಸಚ್ಚಸಮ್ಪಟಿವೇಧೇ ಹಿ ಇಜ್ಝಮಾನೇ ಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಸಿದ್ಧಾ ಏವ ಹೋತಿ।

ಅಸುಭಾನುಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇತಿ ದಸವಿಧಸ್ಸ, ಏಕಾದಸವಿಧಸ್ಸಾಪಿ ವಾ ಅಸುಭಸ್ಸ ಅನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಪವತ್ತಞಾಣೇ। ಇದಞ್ಚ ದುಕ್ಖಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಪರಿಚಯಞಾಣಂ। **ಆದೀನವಾನುಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇತಿ** ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅನಿಚ್ಚದುಕ್ಖವಿಪರಿಣಾಮತಾಸಂಸೂಚಿತಸ್ಸ ಆದೀನವಸ್ಸ ಅನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಪವತ್ತಞಾಣೇ। **ಅಪ್ಪಹೀನಟ್ಠೇನಾತಿ** ಮಗ್ಗೇನ ಅಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಭಾವೇನ। **ಅನುಸೇನ್ತೀತಿ** ಸನ್ತಾನೇ ಅನು ಅನು ಸಯನ್ತಿ। ಕಾರಣಲಾಭೇ ಹಿ ಸತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾರಹಾ ಕಿಲೇಸಾ ಸನ್ತಾನೇ ಅನು ಅನು ಸಯಿತಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ತದವತ್ಥಾ "ಅನುಸಯಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಥಾಮಗತೋತಿ** ಥಾಮಪ್ಪತ್ತೋ। **ಥಾಮಗಮನಞ್ಚ** ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣೋ ಕಾಮರಾಗಾದೀನಮೇವ ಆವೇಣಿಕೋ ಸಭಾವೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ "ಥಾಮಗತಾನುಸಯಂ ಪಜಹತೀ"ತಿ। ಕಾಮರಾಗೋ ಏವ ಅನುಸಯೋ **ಕಾಮರಾಗಾನುಸಯೋ।** ಯೇ ಪನ "ಕಾಮರಾಗಸ್ಸ ಅನುಸಯೋ ಕಾಮರಾಗಾನುಸಯೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ತೇಸಂ ಮತಿಮತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಕಾಮರಾಗವಿನಿಮುತ್ತೋ ಕಾಮರಾಗಾನುಸಯೋ ನಾಮ ಕೋಚಿ ಅತ್ಥಿ। ಯದಿ "ತಸ್ಸ ಬೀಜ"ನ್ತಿ ವದೇಯ್ಯುಂ, ತಮ್ಪಿ ತಬ್ಬಿನಿಮುತ್ತಂ ಪರಮತ್ಥತೋ ನ ಉಪಲಬ್ಭತೇವಾತಿ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ।

ಅಧಿಕರಣಸಮಥಸತ್ತಕವಣ್ಣನಾ

ಅಧಿಕರೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಅಧಿಕರಣಾನಿ।** ಕೇ ಅಧಿಕರೀಯನ್ತಿ? ಸಮಥಾ। ಕಥಂ ಅಧಿಕರೀಯನ್ತೀತಿ? ಸಮನವಸೇನ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ತೇಸಂ ಸಮನವಸೇನ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ಆಹ "**ಅಧಿಕರಣಾನಿ ಸಮೇನ್ತೀ**"ತಿಆದಿ। **ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾನನ್ತಿ** ಉಟ್ಠಿತಾನಂ ಉಟ್ಠಿತಾನಂ। **ಸಮಥತ್ಥನ್ತಿ** ಸಮನತ್ಥಂ।

"**ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ವತ್ಥೂಹೀ**"ತಿ ಲಕ್ಖಣವಚನಮೇತಂ ಯಥಾ "ಯದಿ ಮೇ ಬ್ಯಾಧೀ ದಾಹೇಯ್ಯುಂ ದಾತಬ್ಬಮಿದಮೋಸಧ"ನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸು ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇನ ವಿವದನ್ತಾ "ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ವತ್ಥೂಹಿ ವಿವದನ್ತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಉಪವದನಾತಿ** ಅಕ್ಕೋಸೋ। **ಚೋದನಾತಿ** ಅನುಯೋಗೋ।

ಅಧಿಕರಣಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಾವ ವಿನಯನತೋ **ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ** । ಸನ್ನಿಪತಿತಪರಿಸಾಯ ಧಮ್ಮವಾದೀನಂ ಯೇಭುಯ್ಯತಾಯ ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕರಣಂ **ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾ। ಅಯನ್ತಿ** ಅಯಂ ಯಥಾವುತ್ತಾ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ ಸಮ್ಮುಖತಾ **ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ನಾಮ।**

ಸಙ್ಘಸಾಮಗ್ಗಿವಸೇನ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವೋ, ನ ಯಥಾ ತಥಾ ಕಾರಕಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಸಮ್ಮುಖಾತಾ। **ಭೂತತಾತಿ** ತಚ್ಛತಾ। ಸಚ್ಚಪರಿಯಾಯೋ ಹಿ ಇಧ **ಧಮ್ಮ-**ಸದ್ದೋ "ಧಮ್ಮವಾದೀ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೯, ೧೯೪) ವಿಯ। ವಿನೇತಿ ಏತೇನಾತಿ

ವಿನಯೋ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅಧಿಕರಣಸ್ಸ ವೂಪಸಮನಾಯ ಭಗವತಾ ವುತ್ತವಿಧಿ, ತಸ್ಸ ವಿನಯಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖತಾ **ವಿನಯಸಮ್ಮುಖತಾ।** ತೇನಾಹ **"ಯಥಾ ತಂ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಮುಖತಾ"**ತಿ। **ಯೇನಾತಿ** ಯೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ। ವಿವಾದವತ್ಥುಸಙ್ಖಾತೇ ಅತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ **ಅತ್ಥಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ। ಸಙ್ಘಸಮ್ಮುಖತಾ ಪರಿಹಾಯತಿ** ಸಮ್ಮತಪುಗ್ಗಲೇಹೇವ ವೂಪಸಮನತೋ।

ನನ್ತಿ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ। "ನ ಛನ್ದಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಂ **ಪಞ್ಚಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ। ಗುಳ್ಹಕಾ**ದೀಸು ಅಲಜ್ಜುಸ್ಸನ್ನಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಗುಳ್ಹಕೋ ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹೋ ಕಾತಬ್ಬೋ ಲಜ್ಜುಸ್ಸನ್ನಾಯ ವಿವಟಕೋ, ಬಾಲುಸ್ಸನ್ನಾಯ ಸಕಣ್ಣಜಪ್ಪಕೋ। ಯಸ್ಸಾ ಕಿರಿಯಾಯ ಧಮ್ಮವಾದಿನೋ ಬಹುತರಾ, ಸಾ **ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾ**ತಿ ಆಹ **"ಧಮ್ಮವಾದೀನಂ ಯೇಭುಯ್ಯತಾಯಾ"**ತಿಆದಿ।

"ಚತೂಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮ್ಮತೀ"ತಿ ಇದಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಪನ ದ್ವೀಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಏವ ವೂಪಸಮನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಏವಂ ವಿನಿಚ್ಛಿತ**ನ್ತಿ ಸಚೇ ಆಪತ್ತಿ ನತ್ಥಿ, ಉಭೋ ಖಮಾಪೇತ್ವಾ, ಅಥ ಅತ್ಥಿ, ಆಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ರೋಪನವಸೇನ ವಿನಿಚ್ಛಿತಂ। ಪಟಿಕಮ್ಮಂ ಪನ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಸಮಥೇ ಪರತೋ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ।

ನ ಸಮಣಸಾರುಪ್ಪಂ **ಅಸ್ಸಾಮಣಕಂ,** ಸಮಣೇಹಿ ಅಕತ್ತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಿಂ। **ಅಜ್ಝಾಚಾರೇ** ವೀತಿಕ್ಕಮೇ ಸತಿ।

ಪಟಿಚರತೋತಿ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತಸ್ಸ। ಪಾಪುಸ್ಸನ್ನತಾಯ **ಪಾಪಿಯೋ,** ಪುಗ್ಗಲೋ, ತಸ್ಸ ಕತ್ತಬ್ಬಕಮ್ಮಂ **ತಸ್ಸ ಪಾಪಿಯಸಿಕಂ। ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನೇವ ವೂಪಸಮೋ ನತ್ಥಿ** ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ತಥಾರೂಪಾಯ, ಖನ್ತಿಯಾ ವಾ ವಿನಾ ಅವೂಪಸಮನತೋ।

ಏತ್ಥಾತಿ ಆಪತ್ತಿದೇಸನಾಯ। ಪಟಿಞ್ಞಾತೇ ಆಪನ್ನಭಾವಾದಿಕೇ ಕರಣಂ ಕಿರಿಯಾ "ಆಯತಿಂ ಸಂವರೇಯ್ಯಾಸೀ"ತಿ, ಪರಿವಾಸದಾನಾದಿವಸೇನ ಚ ಪವತ್ತಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ **ಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣಂ।**

ಯಥಾನುರೂಪನ್ತಿ "ದ್ವೀಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಚತೂಹಿ ತೀಹಿ ಏಕೇನಾ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಯಥಾನುರೂಪಂ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಾ ಸಮಥವಿಚಾರೇ। **ವಿನಿಚ್ಛಯನಯೋ**ತಿ ವಿನಿಚ್ಛಯೇ ನಯಮತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** ವಿನಯಟ್ಠಕಥಾಯ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೮೪-೧೮೭) **ವುತ್ತೋ,** ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಸತ್ತಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಚ ದುತಿಯಭಾಣವಾರವಣ್ಣನಾ।

ಅಟ್ಠಕವಣ್ಣನಾ

೩೩೩. ಅಯಾಥಾವಾತಿ ನ ಯಾಥಾವಾ। ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕತಾಯ **ಮಿಚ್ಛಾಸಭಾವಾ।** ವಿಪರೀತವುತ್ತಿಕತಾಯ **ಯಾಥಾವಾ।** ನಿಯ್ಯಾನಿಕತಾಯ **ಸಮ್ಮಾಸಭಾವಾ** ಅವಿಪರೀತವುತ್ತಿಕಾ।

೩೩೪. ಕುಚ್ಛಿತಂ ಸೀದತೀತಿ **ಕುಸೀತೋ** ದ-ಕಾರಸ್ಸ ತ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ। ಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಸೇನ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಕುಸೀತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸೋ ಕುಸೀತಭಾವೋ ಇಧ **ಕುಸೀತ**-ಸದ್ದೇನ ವುತ್ತೋ। ವಿನಾಪಿ ಹಿ ಭಾವಜೋತನಂ ಸದ್ದಂ ಭಾವತ್ಥೋ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ ಯಥಾ "ಪಟಸ್ಸ ಸುಕ್ಕ"ನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕುಸೀತಭಾವವತ್ಥೂನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಕೋಸಜ್ಜಕಾರಣಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ ಸಮಣಸಾರುಪ್ಪಂ ಈದಿಸನ್ತಿ ಆಹ **"ಚೀವರವಿಚಾರಣಾದೀ"**ತಿ। **ವೀರಿಯ**ನ್ತಿ ಪಧಾನವೀರಿಯಂ, ತಂ ಪನ ಚಙ್ಕಮನವಸೇನ ಕರಣೇ "ಕಾಯಿಕ"ನ್ತಿಪಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಲಭತೀತಿ ಆಹ **"ದುವಿಧಮ್ಪೀ"**ತಿ। **ಪತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಪಾಪುಣನತ್ಥಂ। **ಓಸೀದನ**ನ್ತಿ ಭಾವನಾನುಯೋಗೇ

ಸಞ್ಞೋಚೋ। ಮಾಸೇಹಿ ಆಚಿತಂ ನಿಚಿತಂ ವಿಯಾತಿ **ಮಾಸಾಚಿತಂ,** ತಂ **ಮಞ್ಞೇ**। ಯಸ್ಮಾ ಮಾಸಾ ತಿನ್ತಾವಿಸೇಸೇನ ಗರುಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಯಥಾ ತಿನ್ತಮಾಸೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ವುಟ್ಠಿತೋ ಹೋತಿ** ಗಿಲಾನಭಾವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೩೩೫. ತೇಸನ್ತಿ ಆರಮ್ಭವತ್ಥೂನಂ। **ಇಮಿನಾವ ನಯೇನಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಕುಸೀತವತ್ಥೂಸು ವುತ್ತೇನೇವ ನಯೇನ। "ದುವಿಧಮ್ಪಿ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತೀ"ತಿಆದಿನಾ, **"ಇದಂ ಪಠಮ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಹನ್ದಾಹಂ ವೀರಿಯಂ ಆರಭಾಮೀತಿ ಏವಂ ಭಾವನಾಯ ಅಬ್ಭುಸ್ಸಹನಂ ಪಠಮಂ ಆರಮ್ಭವತ್ಥು"ತಿಆದಿನಾ ಚ **ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ**। ಯಥಾ ತಥಾ ಪಠಮಂ ಪವತ್ತಂ ಅಬ್ಭುಸ್ಸಹನಞ್ಹಿ ಉಪರಿ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಹೋತಿ। ಅನುರೂಪಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಸಹಿತಾನಿ ಹಿ ಅಬ್ಭುಸ್ಸಹನಾನಿ, ತಮ್ಮೂಲಕಾನಿ ವಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾನಿ ಅಟ್ಠ ಆರಮ್ಭವತ್ಥೂನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

೩೩೬. ಆಸಜ್ಜಾತಿ ಯಸ್ಸ ದೇತಿ, ತಸ್ಸ ಆಮೋದನಹೇತು ತೇನ ಸಮಾಗಮನಿಮಿತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ಏತ್ಥ ಆಸಾದನಂ ದಾನಕಾರಣಂ ನಾಮಾ"**ತಿ। **ಭಯಾತಿ** ಭಯಹೇತು। ನನು ಭಯಂ ನಾಮ ಲದ್ಧುಕಾಮತಾ ರಾಗಾದಯೋ ವಿಯ ಚೇತನಾಯ ಅವಿಸುದ್ಧಿಕರಂ, ತಂ ಕಸ್ಮಾ ಇಧ ಗಹಿತನ್ತಿ? ನ ಇದಂ ತಾದಿಸಂ ಚೋರಭಯಾದಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅದಾಸಿ ಮೇತಿ** ಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ಕತಂ ಉಪಕಾರಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ದೀಯತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ದಸ್ಸತಿ ಮೇತಿ** ಪಚ್ಚುಪಕಾರಾಸೀಸಾಯ ಯಂ ದೀಯತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಸಾಹು ದಾನ**ನ್ತಿ "ದಾನಂ ನಾಮೇತಂ ಪಣ್ಡಿತಪಞ್ಞತ್ತ"ನ್ತಿ ಸಾಧುಸಮಾಚಾರೇ ಠತ್ವಾ ದೇತಿ। **ಅಲಙ್ಕಾರತ್ಥ**ನ್ತಿ ಉಪಸೋಭನತ್ಥಂ। **ಪರಿವಾರತ್ಥ**ನ್ತಿ ಪರಿಕ್ಖಾರತ್ಥಂ। ದಾನಞ್ಹಿ ದತ್ವಾ ತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ಪಾಮೋಜ್ಜಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಾದಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಲೋಭದೋಸಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛೇರಾದಯೋ ವಿದೂರೀ ಭವನ್ತಿ। ಇದಾನಿ ದಾನಂ ಅನುಕೂಲಧಮ್ಮಪರಿಬ್ರೂಹನೇನ, ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮವಿದೂರೀಭಾವಕರಣೇನ ಚ ಭಾವನಾಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಸೋಭನಾಯ ಚ ಪರಿಕ್ಖಾರಾಯ ಚ ಹೋತೀತಿ "ಅಲಙ್ಕಾರತ್ಥಂ, ಪರಿವಾರತ್ಥಞ್ಚ ದೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ದಾನಞ್ಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಮುದುಕಂ ಕರೋತೀ"**ತಿಆದಿ। **ಮುದುಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ** ಲದ್ಧಾ ದಾಯಕೇ "ಇಮಿನಾ ಮಯ್ಹಂ ಸಙ್ಗಹೋ ಕತೋ"ತಿ, ದಾತಾಪಿ ಲದ್ಧರಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಚಿತ್ತಂ ಮುದುಕಂ ಕರೋತೀ"**ತಿ।

ಅದನ್ತದಮನನ್ತಿ ಅದನ್ತಾ ಅನಸ್ಸವಾಪಿಸ್ಸ ದಾನೇನ ದನ್ತಾ ಅಸ್ಸವಾ ಹೋನ್ತಿ ವಸೇ ವತ್ತನ್ತಿ। **ಅದಾನಂ ದನ್ತದೂಸಕ**ನ್ತಿ ಅದಾನಂ ಪನ ಪುಬ್ಬೇ ದನ್ತಾನಂ ಅಸ್ಸವಾನಮ್ಪಿ ವಿಘಾತುಪ್ಪಾದನೇನ ಚಿತ್ತಂ ದೂಸೇತಿ। **ಉನ್ನಮನ್ತಿ** ದಾಯಕಾ, ಪಿಯಂವದಾ ಚ ಪರೇಸಂ ಗರುಚಿತ್ತೀಕಾರಟ್ಠಾನತಾಯ । **ನಮನ್ತಿ** ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾ **ದಾನೇನ, ಪಿಯವಾಚಾಯ** ಲದ್ಧಸಙ್ಗಹಾ ಸಙ್ಗಾಹಕಾನಂ।

ಚಿತ್ತಾಲಙ್ಕಾರದಾನಮೇವ ಉತ್ತಮಂ ಅನುಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠತಾಯ, ಸುಪರಿಸುದ್ಧತಾಯ, ಗುಣವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯತಾಯ ಚ।

೩೩೭. ದಾನಪಚ್ಚಯಾತಿ ದಾನಕಾರಣಾ, ದಾನಮಯಪುಞ್ಞಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ಉಪಚಿತತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪಪತ್ತಿಯೋತಿ** ಮನುಸ್ಸೇಸು, ದೇವೇಸು ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಯೋ। **ಠಪೇತೀತಿ** ಏಕವಾರಮೇವ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಯಥಾ ಉಪರೂಪರಿ ತೇನೇವಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತತಿ, ಏವಂ ಠಪೇತಿ। ತದೇವ ಚಸ್ಸ **ಅಧಿಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಆಹ **"ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನ"**ನ್ತಿ। **ವಡ್ಢೇತೀತಿ** ಬ್ರೂಹೇತಿ, ನ ಹಾಪೇತಿ। **ವಿಮುತ್ತ**ನ್ತಿ ಅಧಿಮುತ್ತಂ, ನಿನ್ನಂ ಪೋಣಂ ಪಬ್ಭಾರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಮುತ್ತ**ನ್ತಿ ವಾ ವಿಸಿಟ್ಠಂ। ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ **ಉತ್ತರಿ** ನಾಮ ಪಣೀತಂ ಮಜ್ಝೇಪಿ ಹೀನಮಜ್ಝಿಮವಿಭಾಗಸ್ಸ ಲಬ್ಭನತೋತಿ ವುತ್ತಂ **"ಉತ್ತರಿ ಅಭಾವಿತನ್ತಿ ತತೋ ಉಪರಿ ಮಗ್ಗಫಲತ್ಥಾಯ ಅಭಾವಿತ"**ನ್ತಿ। **ಸಂವತ್ತತಿ** ತಥಾ ಪಣಿಹಿತಂ ದಾನಮಯಚಿತ್ತಂ। ಯಂ ಪನ ಪಾಳಿಯಂ "ತಞ್ಚ ಖೋ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ತತ್ರೂಪಪತ್ತಿಯಾ ವಿಬನ್ಧಕಾರದುಸ್ಸೀಲ್ಯಾಭಾವದಸ್ಸನಪರಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ನ ದಾನಮಯಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಸ್ಸ ಕೇವಲಸ್ಸ ತಂಸಂವತ್ತನತಾದಸ್ಸನಪರನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನರಾಗಸ್ಸಾತಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಕಾಮರಾಗಸ್ಸ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಸಿಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಉಪಪತ್ತಿ, ನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಭವರಾಗಸ್ಸ। **ವೀತರಾಗ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಚೇತ್ಥ ಕಾಮೇಸು ವೀತರಾಗತಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ಯಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೂಪಪತ್ತಿ ಸಿಯಾ। ತೇನಾಹ

“**ದಾನಮತ್ತೇನೇವಾ**”ತಿಆದಿ। ಯದಿ ಏವಂ ದಾನಂ ತತ್ಥ ಕಿಂ ಅತ್ಥಿಯನ್ತಿ ಆಹ “**ದಾನಂ ಪನಾ**”ತಿಆದಿ। **ದಾನೇನ ಮುದುಚಿತ್ತೋ**ತಿ ಬದ್ಧಾಘಾತೇ ವೇರೀಪುಗ್ಗಲೇಪಿ ಅತ್ತನೋ ದಾನಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನೇನ ಮುದುಭೂತಚಿತ್ತೋ।

ಪರಿಸೀದತಿ ಪರಿತೋ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಸಮಾಗಚ್ಛತೀತಿ **ಪರಿಸಾ,** ಸಮೂಹೋ।

ಲೋಕಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾತಿ ಸತ್ತಲೋಕಸ್ಸ ಅವಸ್ಸಮ್ಭಾವೀ ಧಮ್ಮಾ। ತೇನಾಹ “**ಏತೇಹಿ ಮುತ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀ**”ತಿಆದಿ। ಯಸ್ಮಾ ತೇ ಲೋಕಧಮ್ಮಾ ಅಪರಾಪರಂ ಕದಾಚಿ ಲೋಕಂ ಅನುಪತನ್ತಿ, ಕದಾಚಿ ತೇ ಲೋಕೋ, ತಸ್ಮಾ ತಞ್ಚೇತ್ಥ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ಅಟ್ಠಿಮೇ”ತಿ ಸುತ್ತಪದಂ (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೬) ಆಹರಿ। ಘಾಸಚ್ಛಾದನಾದೀನಂ ಲದ್ಧಿ **ಲಾಭೋ,** ತಾನಿ ಏವ ವಾ ಲದ್ಧಬ್ಬತೋ **ಲಾಭೋ।** ತದಭಾವೋ **ಅಲಾಭೋ। ಲಾಭ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಚೇತ್ಥ ತಬ್ಬಿಸಯೋ ಅನುರೋಧೋ ಗಹಿತೋ, **ಅಲಾಭ**ಗ್ಗಹಣೇನ ವಿರೋಧೋ। ಯಸ್ಮಾ ಲೋಹಿತೇ ಸತಿ ತದುಪಘಾತವಸೇನ ಪುಬ್ಬೋ ವಿಯ ಅನುರೋಧೇ ಸತಿ ವಿರೋಧೋ ಲದ್ಧಾವಸರೋ ಏವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ “**ಲಾಭೇ ಆಗತೇ ಅಲಾಭೋ ಆಗತೋ ಏವಾ**”ತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಯಸಾದೀಸುಪಿ।

ಅಟ್ಠಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನವಕವಣ್ಣನಾ

೩೪೦. ವಸತಿ ತತ್ಥ ಫಲಂ ತನ್ನಿಮಿತ್ತಕತಾಯ ಪವತ್ತತೀತಿ **ವತ್ಥು,** ಕಾರಣನ್ತಿ ವುತ್ತೋವಾಯಮತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ “**ಆಘಾತವತ್ಥೂನೀತಿ ಆಘಾತಕಾರಣಾನೀ**”ತಿ। ಕೋಪೋ ನಾಮಾಯಂ ಯಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ನ ತತ್ಥ ಏಕವಾರಮೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅಥ ಖೋ ಪುನಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ “**ಬನ್ಧತೀ**”ತಿ। ಅಥ ವಾ ಯೋ ಪಚ್ಚಯವಿಸೇಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಆಘಾತೋ ಸವಿಸಯೇ ಬದ್ಧೋ ವಿಯ ನ ವಿಗಚ್ಛತಿ, ಪುನಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯೇವ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ “**ಆಘಾತಂ ಬನ್ಧತೀ**”ತಿ। ತಂ ಪನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯವಸೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತನಂ ಉಪ್ಪಾದನಮೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ “**ಕರೋತಿ ಉಪ್ಪಾದೇತೀ**”ತಿ।

ತಂ ಕುತೇತ್ಥ ಲಬ್ಭಾತಿ ಏತ್ಥ **ತ**ನ್ತಿ ಕಿರಿಯಾಪರಾಮಸನಂ, ಪದಜ್ಝಾಹಾರೇನ ಚ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ತಂ ಅನತ್ಥಚರಣಂ ಮಾ ಅಹೋಸೀ**”ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಲದ್ಧಬ್ಬಂ** ನಿರತ್ಥಕಭಾವತೋ। ಕಮ್ಮಸ್ಸಕಾ ಹಿ ಸತ್ತಾ, ತೇ ಕಸ್ಸ ರುಚಿಯಾ ದುಕ್ಖಿತಾ, ಸುಖಿತಾ ವಾ ಭವನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕೇವಲಂ ತಸ್ಮಿಂ ಮಯ್ಹಂ ಕುಜ್ಝನಮತ್ತಂ ಏವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಅಥ ವಾ ತಂ ಕೋಪಕರಣಮೇತ್ಥ ಪುಗ್ಗಲೇ ಕುತೋ ಲಬ್ಭಾ** ಪರಮತ್ಥತೋ ಕುಜ್ಝಿತಬ್ಬಸ್ಸ, ಕುಜ್ಝನಕಸ್ಸ ಚ ಅಭಾವತೋ। ಸಙ್ಖಾರಮತ್ತಞ್ಹೇತಂ, ಯದಿದಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ। ಯಂ “ಸತ್ತೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಇತ್ತರಕಾಲಾ ಖಣಿಕಾ, ಕಸ್ಸ ಕೋ ಕುಜ್ಝತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಲಾಭಾ ನಾಮ ಕೇ ಸಿಯುಂ** ಅಞ್ಞತ್ರ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿತೋ।

೩೪೧. ಸತ್ತಾ ಆವಸನ್ತಿ ಏತೇಸೂತಿ **ಸತ್ತಾವಾಸಾ।** ನಾನತ್ತಕಾಯಾ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞೀ ಆದಿಭೇದಾ ಸತ್ತನಿಕಾಯಾ। ಯಸ್ಮಾ ತೇ ತೇ ಸತ್ತನಿಕಾಯಾ ತಪ್ಪರಿಯಾಪನ್ನಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ತಾಯ ಏವ ತಪ್ಪರಿಯಾಪನ್ನತಾಯ ಆಧಾರೋ ವಿಯ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹನ್ತಿ ಸಮುದಾಯಾಧಾರತಾಯ ಅವಯವಸ್ಸ ಯಥಾ “ರುಕ್ಖೇ ಸಾಖಾ”ತಿ , ತಸ್ಮಾ “**ಸತ್ತಾನಂ ಆವಾಸಾ, ವಸನಟ್ಠಾನಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸುದ್ಧಾವಾಸಾಪಿ ಸತ್ತಾವಾಸೋವ** “ನ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾವಾಸೋ ಸುಲಭರೂಪೋ, ಯೋ ಮಯಾ ಅನಾವುತ್ಥಪುಬ್ಬೋ ಇಮಿನಾ ದೀಘೇನ ಅದ್ಧುನಾ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸುದ್ಧಾವಾಸೇಹಿ ದೇವೇಹೀ”ತಿ ವಚನತೋ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಸ್ಮಾ ಇಧ ನ ಗಹಿತಾತಿ ತತ್ಥ ಕಾರಣಮಾಹ “**ಅಸಬ್ಬಕಾಲಿಕತ್ತಾ**”ತಿಆದಿ। ವೇಹಪ್ಫಲೋ ಪನ ಚತುತ್ಥಂಯೇವ ಸತ್ತಾವಾಸಂ ಭಜತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

೩೪೨. **ಓಪಸಮಿಕೋ**ತಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಉಪಸಮಾವಹೋ, ತಂ ಪನ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ಕಿಲೇಸೇಸು ಉಪಸನ್ತೇಸು ಉಪಸಮತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ, ತಸ್ಮಾ “**ಕಿಲೇಸೂಪಸಮಕರೋ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಕ್ಕರಂ ಸಮ್ಬೋಧಂ ಗಮೇತೀತಿ **ಸಮ್ಬೋಧಗಾಮೀ।**

ಯಸ್ಮಿಂ ದೇವನಿಕಾಯೇ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ನ ವಿಯುಜ್ಜತಿ ಸವನಸ್ಸೇವ ಅಭಾವತೋ, ಸೋ ಪಾಳಿಯಂ "ದೀಘಾಯುಕೋ ದೇವನಿಕಾಯೋ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಆಹ **"ಅಸಞ್ಞಭವಂ ವಾ ಅರೂಪಭವಂ ವಾ"**ತಿ।

೩೪೩. ಅನುಪುಬ್ಬತೋ ವಿಹರಿತಬ್ಬಾತಿ **ಅನುಪುಬ್ಬವಿಹಾರಾ। ಅನುಪಟಿಪಾಟಿಯಾ**ತಿ ಅನುಕ್ಕಮೇನ। **ಸಮಾಪಜ್ಜಿತಬ್ಬವಿಹಾರಾ**ತಿ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಙ್ಗಿನೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಹರಿತಬ್ಬವಿಹಾರಾ।

೩೪೪. **ಅನುಪುಬ್ಬನಿರೋಧಾ**ತಿ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬನಿರೋಧಾ। ತೇನಾಹ **"ಅನುಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ನಿರೋಧಾ"**ತಿ।

ನವಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದಸಕವಣ್ಣನಾ

೩೪೫. ಯೇಹಿ ಸೀಲಾದೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮಸರಣತಾಯ ಧಮ್ಮೇನೇವ ನಾಥತಿ ಈಸತಿ ಅಭಿಭವತೀತಿ **ನಾಥೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತೇ ತಸ್ಸ ನಾಥಭಾವಕರಾ ಧಮ್ಮಾ **"ನಾಥಕರಣಾ"**ತಿ ವುತ್ತಾತಿ ಆಹ **"ಸನಾಥಾ...ಪೇ॰... ಪತಿಟ್ಠಾಕರಾ ಧಮ್ಮಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಅತ್ತನೋ ಪತಿಟ್ಠಾಕರಾ**ತಿ ಯಸ್ಸ ನಾಥಭಾವಕರಾ, ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಪತಿಟ್ಠಾವಿಧಾಯಿನೋ। ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠೋ ಅನಾಥೋ, ಸಪ್ಪತಿಟ್ಠೋ ಸನಾಥೋತಿ ಪತಿಟ್ಠತ್ಥೋ ನಾಥತ್ಥೋ।

ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಯೋಗತೋ **ಕಲ್ಯಾಣಾ**ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಸೀಲಾದಿಗುಣಸಮ್ಪನ್ನಾ"**ತಿ ಆಹ। ಮಿಜ್ಜನಲಕ್ಖಣಾ ಮಿತ್ತಾ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಮಿತ್ತೋ,** ಸೋ ವುತ್ತನಯೇನ ಕಲ್ಯಾಣೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಿತಾಮತ್ತಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಪದೇನ ವುತ್ತಂ। ಅಸ್ಸ ತೇನ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಅವಿಜಹಿತವಾಸೋತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಕಲ್ಯಾಣಸಹಾಯೋ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ತೇವಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ। **ತೇವಸ್ಸಾ**ತಿ ತೇ ಏವ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಾ ಅಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ। **ಸಹ ಅಯನತೋ**ತಿ ಸಹ ವತ್ತನತೋ। ಅಸಮೋಧಾನೇ **ಚಿತ್ತೇನ,** ಸಮೋಧಾನೇ ಪನ **ಚಿತ್ತೇನ ಚೇವ ಕಾಯೇನ ಚ ಸಮ್ಪವಙ್ಕೋ।**

ಸುಖಂ ವಚೋ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅನುಕೂಲಗಾಹಿಮ್ಹಿ ಆದರಗಾರವವತಿ ಪುಗ್ಗಲೇತಿ **ಸುವಚೋ।** ತೇನಾಹ **"ಸುಖೇನ ವತ್ತಬ್ಬೋ"**ತಿಆದಿ। **ಖಮೋ**ತಿ ಖನ್ತಾ, ತಮೇವಸ್ಸ ಖಮಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಗಾಳ್ಹೇನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ವಾಮತೋ**ತಿ ಮಿಚ್ಛಾ, ಅಯೋನಿಸೋ ವಾ **ಗಣ್ಹಾತಿ। ಪಟಿಪ್ಫರತೀ**ತಿ ಪಟಾಣಿಕಭಾವೇನ ತಿಟ್ಠತಿ। **ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಗಣ್ಹಾತೀ**ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಯೋನಿಸೋ ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಉಚ್ಚಾವಚಾನೀತಿ ವಿಪುಲಖುದ್ದಕಾನಿ। **ತತ್ರುಪಗಮನೀಯಾ**ತಿ ತತ್ರ ತತ್ರ ಮಹನ್ತೇ, ಖುದ್ದಕೇ ಚ ಕಮ್ಮೇ ಸಾಧನವಸೇನ ಉಪಾಯೇನ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ನಿಪ್ಫಾದನೇನ ಸಮತ್ಥಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತ್ರುಪಾಯಾಯಾ**ತಿ ವಾ ತತ್ರ ತತ್ರ ಕಮ್ಮೇ ಸಾಧೇತಬ್ಬೇ ಉಪಾಯಭೂತಾಯ।

ಧಮ್ಮೋ ಅಸ್ಸ ಕಾಮೋತಿ ಧಮ್ಮಕಾಮೋತಿ ಬ್ಯಧಿಕರಣಾನಂಪಿ ಬಾಹಿರತ್ಥೋ ಸಮಾಸೋ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ಕಾಮೇತಬ್ಬತೋ ವಾ ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬತೋ **ಕಾಮೋ,** ಧಮ್ಮೋ; ಧಮ್ಮೋ ಕಾಮೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಧಮ್ಮಕಾಮೋ। ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಆಹ **"ತೇಪಿಟಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಪಿಯಾಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। ಸಮುದಾಹರಣಂ ಕಥನಂ **ಸಮುದಾಹಾರೋ,** ಪಿಯೋ ಸಮುದಾಹಾರೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಪಿಯಸಮುದಾಹಾರೋ। ಸಯಞ್ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಚ**-ಸದ್ದೇನ "ಸಕ್ಕಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಪದಂ ಅನುಕಡ್ಢತಿ, ತೇನ ಸಯಞ್ಚ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ದೇಸೇತುಕಾಮೋ ಹೋತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಅಭಿಧಮ್ಮೋ ಸತ್ತಪ್ಪಕರಣಾನಿ** ಅಧಿಕೋ ಅಭಿವಿಸಿಟ್ಠೋ ಚ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೋತಿ ಕತ್ವಾ। **ವಿನಯೋ ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗಾ** ವಿನಯನತೋ ಕಾಯವಾಚಾನಂ। **ಅಭಿವಿನಯೋ ಖನ್ಧಕಪರಿವಾರಾ** ವಿಸೇಸತೋ ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕಧಮ್ಮಕಿತ್ತನತೋ। ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕಧಮ್ಮಪಾರಿಪೂರಿವಸೇನೇವ ಹಿ

ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕಧಮ್ಮಪಾರಿಪೂರೀ। **ಧಮ್ಮೋ** ಏವ ಪಿಟಕದ್ವಯಸ್ಸಾಪಿ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಭಾವತೋ। **ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ಅಭಿಧಮ್ಮೋ** ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಭಿಮುಖೋತಿ ಕತ್ವಾ। **ಕಿಲೇಸವೂಪಸಮಕಾರಣಂ** ಪುಬ್ಬಭಾಗಿಯಾ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವಿವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತೋ ಸಮಥೋ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಚ। **ಬಹುಲಪಾಮೋಜ್ಜೋ**ತಿ ಬಲವಪಾಮೋಜ್ಜೋ।

ಕಾರಣತ್ಥೇತಿ ನಿಮಿತ್ತತ್ಥೇ। ಕುಸಲಧಮ್ಮನಿಮಿತ್ತಂ ಹಿಸ್ಸ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೋ। ತೇನಾಹ **"ತೇಸಂ ಅಧಿಗಮತ್ಥಾಯಾ"**ತಿ। **ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ**ತಿ ವಾ ನಿಪ್ಫಾದೇತಬ್ಬೇ ಭುಮ್ಮಂ ಯಥಾ "ಚೇತಸೋ ಅವೂಪಸಮೇ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಪದಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ।

೩೪೬. **ಸಕಲಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ನಿಸ್ಸೇಸಟ್ಠೇನ, ಅನವಸೇಸಫರಣವಸೇನ ಚೇತ್ಥ ಸಕಲಟ್ಠೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಅಸುಭನಿಮಿತ್ತಾದೀಸು ವಿಯ ಏಕದೇಸೇ ಅಟ್ಠತ್ವಾ ಅನವಸೇಸತೋ ಗಹೇತಬ್ಬಟ್ಠೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತದಾರಮ್ಮಣಾನಂ ಧಮ್ಮಾನ**ನ್ತಿ ತಂ ಕಸಿಣಂ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತನಕಧಮ್ಮಾನಂ। **ಖೇತ್ತಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ। **ಅಧಿಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಭಾವೇನ। ಯಥಾ ಖೇತ್ತಂ ಸಸ್ಸಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ ವಡ್ಢಿಟ್ಠಾನಞ್ಚ , ಏವಮೇತಂ ಝಾನಂ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನನ್ತಿ, ಯೋಗಿನೋ ವಾ ಸುಖವಿಸೇಸಾನಂ ಕಾರಣಭಾವೇನ। **"ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ"** ತಿ ಇದಂ **ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಏವ ಹಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಕಸಿಣಂ ವಡ್ಢೇತಬ್ಬಂ। **ತೇನ ತೇನ ವಾ ಕಾರಣೇನಾ**ತಿ ತೇನ ತೇನ ಉಪರಿಆದೀಸು ಕಸಿಣವಡ್ಢನಕಾರಣೇನ। ಯಥಾ ಕಿನ್ತಿ ಆಹ **"ಆಲೋಕಮಿವ ರೂಪದಸ್ಸನಕಾಮೋ"**ತಿ। ಯಥಾ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ ಉದ್ಧಂ ಚೇ ರೂಪಂ ದಟ್ಠುಕಾಮೋ, ಉದ್ಧಂ ಆಲೋಕಂ ಪಸಾರೇತಿ, ಅಧೋ ಚೇ ಅಧೋ, ಸಮನ್ತತೋ ಚೇ ರೂಪಂ ದಟ್ಠುಕಾಮೋ ಸಮನ್ತತೋ ಆಲೋಕಂ ಪಸಾರೇತಿ; ಏವಮಯಂ ಕಸಿಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏಕಸ್ಸಾತಿ ಪಥವೀಕಸಿಣಾದೀಸು ಏಕೇಕಸ್ಸ। **ಅಞ್ಞಭಾವಾನುಪಗಮನತ್ಥ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಕಸಿಣಭಾವಾನುಪಗಮನದೀಪನತ್ಥಂ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಾ ಕಸಿಣಭಾವಾನುಪಗಮನದೀಪನತ್ಥಂ, ನ ಹಿ ಅಞ್ಞೇನ ಪಸಾರಿತಕಸಿಣಂ ತತೋ ಅಞ್ಞೇನ ಪಸಾರಿತಕಸಿಣಭಾವಂ ಉಪಗಚ್ಛತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ನೇಸಂ ಅಞ್ಞಕಸಿಣಸಮ್ಭೇದಾಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ನ ಅಞ್ಞಂ** ಪಥವೀಆದಿ। ನ ಹಿ ಉದಕೇ ಠಿತಟ್ಠಾನೇ ಸಸಮ್ಭಾರಪಥವೀ ಅತ್ಥಿ। **ಅಞ್ಞೋ ಕಸಿಣಸಮ್ಭೇದೋ**ತಿ ಆಪೋಕಸಿಣಾದಿನಾ ಸಙ್ಕರೋ। **ಸಬ್ಬತ್ಥಾ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಸು ಸೇಸಕಸಿಣೇಸು। ಏಕದೇಸೇ ಅಟ್ಠತ್ವಾ ಅನವಸೇಸಫರಣಂ ಪಮಾಣಸ್ಸ ಅಗ್ಗಹಣತೋ **ಅಪ್ಪಮಾಣಂ**। ತೇನೇವ ಹಿ ನೇಸಂ ಕಸಿಣಸಮಞ್ಞಾ। ತಥಾ ಚಾಹ **"ತಞ್ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಚೇತಸಾ ಫರನ್ತೋ**ತಿ ಭಾವನಾಚಿತ್ತೇನ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋನ್ತೋ। ಭಾವನಾಚಿತ್ತಞ್ಹಿ ಕಸಿಣಂ ಪರಿತ್ತಂ ವಾ ವಿಪುಲಂ ವಾ ಸಕಲಮೇವ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಏಕದೇಸಂ।

ಕಸಿಣುಗ್ಘಾಟಿಮಾಕಾಸೇ ಪವತ್ತವಿಞ್ಞಾಣಂ ಫರಣಅಪ್ಪಮಾಣವಸೇನ **"ವಿಞ್ಞಾಣಕಸಿಣ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಹಿ ತಂ "ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಕಸಿಣವಸೇನಾ**ತಿ ಯಥಾಉಗ್ಘಾಟಿತಕಸಿಣವಸೇನ। **ಕಸಿಣುಗ್ಘಾಟಿಮಾಕಾಸೇ ಉದ್ಧಂಅಧೋತಿರಿಯತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ**। ಯತ್ತಕಞ್ಹಿ ಠಾನಂ ಕಸಿಣಂ ಪಸಾರಿತಂ, ತತ್ತಕಂ ಆಕಾಸಭಾವನಾವಸೇನ ಆಕಾಸೋ ಹೋತೀತಿ; ಏವಂ ಯತ್ತಕಂ ಠಾನಂ ಆಕಾಸಂ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಿತಂ, ತತ್ತಕಂ ಸಕಲಮೇವ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪವತ್ತನತೋ ಆಗಮನವಸೇನ ವಿಞ್ಞಾಣಕಸಿಣೇಪಿ ಉದ್ಧಂಅಧೋತಿರಿಯತಾ ವುತ್ತಾತಿ ಆಹ "ಕಸಿಣುಗ್ಘಾಟಿಂ ಆಕಾಸವಸೇನ ತತ್ಥ ಪವತ್ತವಿಞ್ಞಾಣೇ ಉದ್ಧಂಅಧೋತಿರಿಯತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ"ತಿ।

ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥದಸಕವಣ್ಣನಾ

೩೪೭. **ಪಥಭೂತತ್ತಾ**ತಿ ತೇಸಂ ಪವತ್ತನುಪಾಯತ್ತಾ ಮಗ್ಗಭೂತತ್ತಾ। **ಮೇಥುನಸಮಾಚಾರೇಸೂ**ತಿ ಸದಾರಸನ್ತೋಸಪರದಾರಗಮನವಸೇನ ದುವಿಧೇಸು ಮೇಥುನಸಮಾಚಾರೇಸು। ತೇಪಿ ಹಿ ಕಾಮೇತಬ್ಬತೋ ಕಾಮಾ ನಾಮ। **ಮೇಥುನವತ್ಥೂಸೂ**ತಿ ಮೇಥುನಸ್ಸ ವತ್ಥೂಸು ತೇಸು ಸತ್ತೇಸು। **ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ**ತಿ ಗಾರಯ್ಹಾಚಾರೋ। **ಗಾರಯ್ಹತಾ** ಚಸ್ಸ

ಏಕನ್ತನಿಹೀನತಾಯ ಏವಾತಿ ಆಹ “**ಏಕನ್ತನಿನ್ದಿತೋ ಲಾಮಕಾಚಾರೋ**”ತಿ। **ಅಸದ್ಧಮ್ಮಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನಾತಿ** ಅಸದ್ಧಮ್ಮಸೇವನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ।

ಸಗೋತ್ತೇಹಿ ರಕ್ಖಿತಾ **ಗೋತ್ತರಕ್ಖಿತಾ**। ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇಹಿ ರಕ್ಖಿತಾ **ಧಮ್ಮರಕ್ಖಿತಾ**। ಸಸ್ಸಾಮಿಕಾ **ಸಾರಕ್ಖಾ**। ಯಸ್ಸಾ ಗಮನೇ ರಞ್ಞಾ ದಣ್ಡೋ ಠಪಿತೋ, ಸಾ **ಸಪರಿದಣ್ಡಾ**। ಭರಿಯಾಭಾವತ್ಥಂ ಧನೇನ ಕೀತಾ **ಧನಕ್ಕೀತಾ**। ಛನ್ದೇನ ವಸನ್ತೀ **ಛನ್ದವಾಸಿನೀ**। ಭೋಗತ್ಥಂ ವಸನ್ತೀ **ಭೋಗವಾಸಿನೀ**। ಪಟತ್ಥಂ ವಸನ್ತೀ **ಪಟವಾಸಿನೀ**। ಉದಕಪತ್ತಂ ಆಮಸಿತ್ವಾ ಗಹಿತಾ **ಓದಪತ್ತಕಿನೀ**। ಚುಮ್ಬಟಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಗಹಿತಾ **ಓಭತಚುಮ್ಬಟಾ**। ಕರಮರಾನೀತಾ **ಧಜಾಹಟಾ**। ತಙ್ಖಣಿಕಾ **ಮುಹುತ್ತಿಕಾ**। ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ವೀತಿಕ್ಕಮೇ ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋ, ನ ತಥಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಮಾನಚ್ಛನ್ದತಾಯ। “ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ವೀತಿಕ್ಕಮನೇ ಸತಿಪಿ ಮಗ್ಗೇನಮಗ್ಗಪಟಿಪತ್ತಿಅಧಿವಾಸನೇ ಪುರಿಮುಪ್ಪನ್ನಸೇವನಾಭಿಸನ್ಧಿಪಯೋಗಾಭಾವತೋ ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ ನ ಹೋತಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯಮಾನಸ್ಸಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಸೇವನಚಿತ್ತೇ ಸತಿ ಪಯೋಗಾಭಾವೋ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಇತ್ಥಿಯಾ ಸೇವನಪಯೋಗಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। ತಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ಪುರೇತರಂ ಸೇವನಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಪನೇಪಿ ತಸ್ಸಾ ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ ನ ಸಿಯಾ, ತಥಾ ಪುರಿಸಸ್ಸಪಿ ಸೇವನಪಯೋಗಾಭಾವೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಯಾ ಪವತ್ತಿತಸ್ಸ ವಸೇನ ತಯೋ ಬಲಕ್ಕಾರೇನ ಪವತ್ತಿತಸ್ಸ ವಸೇನ ತಯೋತಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅಗ್ಗಹಿತಗ್ಗಹಣೇನ “**ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಭಾರಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಉಪಸಗ್ಗವಸೇನ ಅತ್ಥವಿಸೇಸವಾಚಿನೋ ಧಾತುಸದ್ದಾತಿ “**ಅಭಿಜ್ಝಾಯತೀ**”ತಿ ಪದಸ್ಸ “**ಪರಭಣ್ಡಾಭಿಮುಖೀ**”ತಿಆದಿನಾ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। ತತ್ಥ **ತನ್ನಿನ್ನತಾಯಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಪರಭಣ್ಡೇ ಲುಬ್ಭನವಸೇನ ನಿನ್ನತಾಯಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅಭಿ**ಪುಬ್ಬೋ ವಾ **ಝಾ**-ಸದ್ದೋ ಲುಬ್ಭನೇ ನಿರುಳ್ಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಉಪಸಗ್ಗವಸೇನ ಅತ್ಥವಿಸೇಸವಾಚಿನೋ ಏವ ಧಾತುಸದ್ದಾ। ಅದಿನ್ನಾದಾನಸ್ಸ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಮಹಾಸಾವಜ್ಜತಾ **ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲವಣ್ಣನಾಯಂ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಚೂಳಸೀಲವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತಾತಿ ಆಹ “**ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ವಿಯ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಾ, ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಾ ಚಾ**”ತಿ। ತಸ್ಮಾ “ಯಸ್ಸ ಭಣ್ಡಂ ಅಭಿಜ್ಝಾಯತಿ, ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಗುಣತಾಯ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜತಾ, ಮಹಾಗುಣತಾಯ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜತಾ”ತಿಆದಿನಾ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಮಹಾಸಾವಜ್ಜವಿಭಾಗೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅತ್ತನೋ ಪರಿಣಾಮನಂ** ಚಿತ್ತೇನೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಹಿತಸುಖಂ ಬ್ಯಾಪಾದಯತೀತಿ ಯೋ ನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ತಸ್ಸ ಯಂ ಪತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಸತಿ ಸಮವಾಯೇ ಹಿತಸುಖಂ ವಿನಾಸೇತಿ। ಫರುಸವಾಚಾಯ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಮಹಾಸಾವಜ್ಜತಾ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲವಣ್ಣನಾಯಂ ವಿಭಾವಿತಾತಿ ಆಹ “**ಫರುಸವಾಚಾ ವಿಯಾ**”ತಿಆದಿ। ತಸ್ಮಾ “ಯಂ ಪತಿ ಚಿತ್ತಂ ಬ್ಯಾಪಾದೇತಿ, ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಗುಣತಾಯ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜೋ, ಮಹಾಗುಣತಾಯ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋ”ತಿಆದಿನಾ ತದುಭಯವಿಭಾಗೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। “**ಅಹೋ ವತಾ**”ತಿ ಇಮಿನಾ ಪರಸ್ಸ ಅಚ್ಚನ್ತಾಯ ವಿನಾಸಚಿನ್ತನಂ ದೀಪೇತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ಸ್ಸ ದಾರುಣಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಕಮ್ಮಪಥಪ್ಪವತ್ತಿ।

ಯಥಾಭುಚ್ಚಗಹಣಾಭಾವೇನಾತಿ ಯಾಥಾವಗಹಣಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಸಭಾವಸ್ಸ ನಿಚ್ಚಾದಿತೋ ಗಹಣೇನ। **ಮಿಚ್ಛಾ ಪಸ್ಸತೀತಿ** ವಿತಥಂ ಪಸ್ಸತಿ। “**ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ ವಿಯಾ**”ತಿ ಇಮಿನಾ ಆಸೇವನಸ್ಸ ಮನ್ದತಾಯ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜತಂ, ಮಹನ್ತತಾಯ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಗಹಿತಾಕಾರವಿಪರೀತತಾತಿ** ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಗಹಿತಾಕಾರವಿಪರೀತಭಾವೋ। **ವತ್ಥುನೋತಿ** ತಸ್ಸ ಅಯಥಾಭೂತಸಭಾವಮಾಹ। **ತಥಾಭಾವೇನಾತಿ** ಗಹಿತಾಕಾರೇನೇವ ವಿಪರೀತಾಕಾರೇನೇವ। **ತಸ್ಸ** ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಸ್ಸ, **ತಸ್ಸ** ವಾ ವತ್ಥುನೋ **ಉಪಟ್ಠಾನಂ,** “ಏವಮೇತಂ ನ ಇತೋ ಅಞ್ಞಥಾ”ತಿ।

ಧಮ್ಮತೋತಿ ಸಭಾವತೋ। **ಕೋಟ್ಠಾಸತೋತಿ** ಫಸ್ಸಪಞ್ಚಮಕಾದೀಸು ಚಿತ್ತಙ್ಗಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ಯೇ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಹೋನ್ತಿ, ತತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಚೇತನಾಧಮ್ಮಾತಿ ಚೇತನಾಸಭಾವಾ।

“ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸತ್ತಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ನನು ಚೇತನಾ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಕಮ್ಮಪಥೇಸು ನ ವುತ್ತಾತಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸತ್ತನ್ನಂ ಕಮ್ಮಪಥಭಾವೋ ನ ಯುತ್ತೋತಿ? ನ, ಅವಚನಸ್ಸ ಅಞ್ಞಹೇತುಕತ್ತಾ। ನ ಹಿ ತತ್ಥ ಚೇತನಾಯ ಅಕಮ್ಮಪಥಪ್ಪತ್ತತ್ತಾ (ಧ॰ ಸ॰ ಮೂಲಟೀ॰ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಕಥಾವಣ್ಣನಾ) ಕಮ್ಮಪಥರಾಸಿಮ್ಹಿ ಅವಚನಂ, ಕದಾಚಿ ಪನ ಕಮ್ಮಪಥೋ ಹೋತಿ, ನ ಸಬ್ಬದಾತಿ ಕಮ್ಮಪಥಭಾವಸ್ಸ ಅನಿಯತತ್ತಾ ಅವಚನಂ। ಯದಾ ಪನ ಕಮ್ಮಪಥೋ ಹೋತಿ, ತದಾ ಕಮ್ಮಪಥರಾಸಿಸಙ್ಗಹೋ ನ ನಿವಾರಿತೋ।

ಏತ್ಥಾಹ - ಯದಿ ಚೇತನಾಯ ಸಬ್ಬದಾ ಕಮ್ಮಪಥಭಾವಾಭಾವತೋ ಅನಿಯತೋ ಕಮ್ಮಪಥಭಾವೋತಿ ಕಮ್ಮಪಥರಾಸಿಮ್ಹಿ ಅವಚನಂ, ನನು ಅಭಿಜ್ಝಾದೀನಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಪಥಭಾವಂ ಅಪ್ಪತ್ತಾನಂ ಅತ್ಥಿತಾಯ ಅನಿಯತೋ ಕಮ್ಮಪಥಭಾವೋತಿ ತೇಸಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಪಥರಾಸಿಮ್ಹಿ ಅವಚನಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ? ನಾಪಜ್ಜತಿ ಕಮ್ಮಪಥತಾತಂಸಭಾಗತಾ ಹಿ ತೇಸಂ ತತ್ಥ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಯದಿ ಏವಂ ಚೇತನಾಪಿ ತತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಸಿಯಾತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ಸಾ ಪನ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿಕಾವಾತಿ ಪಾಕಟೋ ತಸ್ಸಾ ಕಮ್ಮಪಥಭಾವೋತಿ ನ ವುತ್ತಂ ಸಿಯಾ। ಚೇತನಾಯ ಹಿ “ಚೇತನಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಮ್ಮಂ ವದಾಮಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೬೩; ಕಥಾ॰ ೫೩೯), ತಿವಿಧಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಯಸಞ್ಚೇತನಾ ಅಕುಸಲಂ ಕಾಯಕಮ್ಮ”ನ್ತಿ (ಕಥಾ॰ ೫೩೯) ವಚನತೋ ಕಮ್ಮಭಾವೋ ಪಾಕಟೋ; ಕಮ್ಮಂಯೇವ ಚ ಸುಗತಿದುಗ್ಗತೀನಂ, ತದುಪ್ಪಜ್ಜನಸುಖದುಕ್ಖಾನಞ್ಚ ಪಥಭಾವೇನ ಪವತ್ತಂ “ಕಮ್ಮಪಥೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಪಾಕಟೋ ತಸ್ಸಾ ಕಮ್ಮಪಥಭಾವೋ। ಅಭಿಜ್ಝಾದೀನಂ ಪನ ಚೇತನಾಸಮೀಹನಭಾವೇನ ಸುಚರಿತದುಚ್ಚರಿತಭಾವೋ, ಚೇತನಾಜನಿತಭಾವೇನ [ಚೇತನಾಜನಿತತಂಬನ್ಧತಿಭಾವೇನ (ಧ॰ ಸ॰ ಅನುಟೀ॰ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾವಣ್ಣನಾ)] ಸುಗತಿದುಗ್ಗತಿತದುಪ್ಪಜ್ಜನಸುಖದುಕ್ಖಾನಂ ಪಥಭಾವೋ ಚಾತಿ ನ ತಥಾ ಪಾಕಟೋ ಕಮ್ಮಪಥಭಾವೋತಿ ತೇ ಏವ ತೇನ ಸಭಾವೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಚೇತನಾ ಕಮ್ಮಪಥಭಾವೇ ನ ವುತ್ತಾ, ಅತಥಾಜಾತಿಯತ್ತಾ ವಾ ಚೇತನಾ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ನ ವುತ್ತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಮೂಲಂ ಪತ್ವಾತಿ** ಮೂಲದೇಸನಂ ಪತ್ವಾ, ಮೂಲಸಭಾವೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ದೇಸಿಯಮಾನೇಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ।

“ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣ”ನ್ತಿ ಇದಂ “ಪಞ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದಾ ಪರಿತ್ತಾರಮ್ಮಣಾ ಏವಾ”ತಿ ಇಮಾಯ ಪಞ್ಹಪುಚ್ಛಕಪಾಳಿಯಾ (ವಿಭ॰ ೭೧೫) ವಿರುಜ್ಝತಿ। ಯಞ್ಹಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿದುಸ್ಸೀಲ್ಯಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಂ , ತದೇವ ತಂವೇರಮಣಿಯಾ ಆರಮ್ಮಣಂ। ವೀತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬವತ್ಥುತೋ ಏವ ಹಿ ವಿರತೀತಿ। **ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣನ್ತಿ** ವಾ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾತಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣಂ, ತಮೇವ ಉಪಾದಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ನ ಕೋಚಿ ವಿರೋಧೋ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ **ಸಮ್ಮೋಹವಿನೋದನಿಯಂ** “ಯಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಏತ್ಥ ‘ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣಾನೀ’ತಿ ವುತ್ತಾನಿ, ತಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ಸತ್ತೋತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತೇ ಸಙ್ಖಾರೇಯೇವ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋನ್ತೀ”ತಿ। (ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೧೪) ಏಸ ನಯೋ ಇತೋ ಪರೇಸುಪಿ। ವಿಸಭಾಗವತ್ಥುನೋ “ಇತ್ಥೀ ಪುರಿಸೋ”ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬತೋ **“ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣೋ”ತಿ ಏಕೇ**। “ಏಕೋ ದಿಟ್ಠೋ, ದ್ವೇ ಸುತಾ”ತಿಆದಿನಾ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೇನ **ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತವಸೇನ**। **ತಥಾ ಅಭಿಜ್ಝಾತಿ** ಏತ್ಥ **ತಥಾ**-ಸದ್ದೋ “ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತವಸೇನಾ” ತಿದಮ್ಪಿ ಉಪಸಂಹರತಿ, ನ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣತಮೇವ ದಸ್ಸನಾದಿವಸೇನ ಅಭಿಜ್ಝಾಯನತೋ। “ನತ್ಥಿ ಸತ್ತಾ ಓಪಪಾತಿಕಾ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೧) ಪವತ್ತಮಾನಾಪಿ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮವಿಸಯಾ ಏವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನಸ್ಸಾ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣತಾ ವುತ್ತಾ। ಕಥಂ ಪನ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಬ್ಬೇ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ಹೋತೀತಿ? ಸಾಧಾರಣತೋ। “ನತ್ಥಿ ಸುಕತದುಕ್ಕಟಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಫಲಂ ವಿಪಾಕೋ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೧; ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೯೪) ಪವತ್ತಮಾನಾಯ ಅತ್ಥತೋ ರೂಪಾರೂಪಾವಚರಧಮ್ಮಾಪಿ ಗಹಿತಾ ಏವ ಹೋನ್ತೀತಿ।

ಸುಖಬಹುಲತಾಯ ರಾಜಾನೋ ಹಸಮಾನಾಪಿ “ಘಾತೇಥಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ , ಹಾಸೋ ಪನ ನೇಸಂ ಅತ್ತವೂಪಸಮಾದಿಅಞ್ಞವಿಸಯೋತಿ ಆಹ **“ಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪಕ...ಪೇ॰... ಹೋತೀ”**ತಿ। **ಮಜ್ಝತ್ತವೇದನೋ ನ ಹೋತಿ,** ಸುಖವೇದನೋವ ಏತ್ಥ ಸಮ್ಭವತೀತಿ। ಮುಸಾವಾದೋ ಲೋಭಸಮುಟ್ಠಾನೋ ಸುಖವೇದನೋ ವಾ ಸಿಯಾ ಮಜ್ಝತ್ತವೇದನೋ ವಾ, ದೋಸಸಮುಟ್ಠಾನೋ ದುಕ್ಖವೇದನೋ ವಾತಿ **ಮುಸಾವಾದೋ ತಿವೇದನೋ**। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸೇಸೇಸುಪಿ ಯಥಾರಹಂ ವೇದನಾಭೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ದೋಸಮೋಹವಸೇನ ದ್ವಿಮೂಲಕೋತಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಮೂಲಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಮೂಲಟ್ಠೇನ ಉಪಕಾರಕಭಾವೋ। ನಿದಾನಮೂಲೇ ಪನ ಗಯ್ಹಮಾನೇ "ಲೋಭಮೋಹವಸೇನಪೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ। ಆಮಿಸಕಿಞ್ಚಕ್ಖಹೇತುಪಿ ಪಾಣಂ ಹನನ್ತಿ। ತೇನೇವಾಹ - "ಲೋಭೋ ನಿದಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯಾ"ತಿಆದಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೩೪)। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥದಸಕವಣ್ಣನಾ

ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ...ಪೇ॰... ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕವಸೇನೇತ್ಥ ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾನಂ ದೇಸಿತತ್ತಾ। ವೇರಹೇತುತಾಯ ವೇರಸಞ್ಞಿತಂ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿಪಾಪಧಮ್ಮಂ ಮಣತಿ "ಮಯಿ ಇಧ ಠಿತಾಯ ಕಥಂ ಆಗಚ್ಛಸೀ"ತಿ ತಜ್ಜನ್ತೀ ವಿಯ ನೀಹರತೀತಿ **ವೇರಮಣೀ,** ವಿರಮತಿ ಏತಾಯಾತಿ ವಾ "ವಿರಮಣೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ **"ವೇರಮಣೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಮಾದಾನವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ವಿರತಿ **ಸಮಾದಾನವಿರತಿ**। ಅಸಮಾದಿನ್ನಸೀಲಸ್ಸ ಸಮ್ಪತ್ತತೋ ಯಥಾಉಪಟ್ಠಿತವೀತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬವತ್ಥುತೋ ವಿರತಿ **ಸಮ್ಪತ್ತವಿರತಿ**। ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನವಸೇನ ಪವತ್ತಾ ಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ವಿರತಿ **ಸಮುಚ್ಛೇದವಿರತಿ**। ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ ಪಾಳಿಯಂ ವಿರತಿಯೇವ ಆಗತಾ, **ಸಿಕ್ಖಾಪದವಿಭಙ್ಗೇ** (ವಿಭ॰ ೭೦೩) ಪನ ಚೇತನಾಪಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಾತಿ ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಗಣ್ಹನ್ತೋ **"ಚೇತನಾಪಿ ವತ್ತನ್ತಿ ವಿರತಿಯೋಪೀ"**ತಿ ಆಹ। **ಅನಭಿಜ್ಝಾ ಹಿ ಮೂಲಂ ಪತ್ವಾತಿ** ಕಮ್ಮಪಥಕೋಟ್ಠಾಸೇ "ಅನಭಿಜ್ಝಾ"ತಿ ವುತ್ತಧಮ್ಮೋ ಮೂಲತೋ **ಅಲೋಭೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ ಹೋತೀತಿ** ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಾರಮ್ಮಣಾ ತದಾರಮ್ಮಣಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಾದಿಆರಮ್ಮಣಾ ಕಥಂ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಾನಿ ಪಜಹನ್ತೀತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಥಾ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಜಹನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ** ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀಹಿ ವಿರಮಣವಸೇನೇವ ಪವತ್ತನತೋ। ಅಥ ತದಾರಮ್ಮಣಭಾವೇ, ನ ಸೋ ತಾನಿ ಪಜಹತಿ। ನ ಹಿ ತದೇವ ಆರಬ್ಭ ತಂ ಪಜಹಿತುಂ ಸಕ್ಕಾ ತತೋ ಅವಿನಿಸ್ಸಟಭಾವತೋ।

ಅನಭಿಜ್ಝಾ...ಪೇ॰... ವಿರಮನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅಭಿಜ್ಝಂ ಪಜಹನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ನ ಹಿ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತತೋ ವಿರತಿ ಅತ್ಥಿ ಅನಭಿಜ್ಝಾದೀಹೇವ ತಪ್ಪಹಾನಸಿದ್ಧಿತೋ।

ಅರಿಯವಾಸದಸಕವಣ್ಣನಾ

೩೪೮. ಅರಿಯಾನಮೇವ ವಾಸಾತಿ **ಅರಿಯವಾಸಾ** ಅನರಿಯಾನಂ ತಾದಿಸಾನಂ ಅಸಮ್ಭವತೋ। **ಅರಿಯಾ**ತಿ ಚೇತ್ಥ ಉಕ್ಕಟ್ಠನಿದ್ದೇಸೇನ ಖೀಣಾಸವಾ ಗಹಿತಾ, ತೇ ಚ ಯಸ್ಮಾ ತೇಹಿ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಅವಿರಹಿತವಾಸಾ ಏವ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಅರಿಯಾ ಏವ ವಸಿಂಸು ವಸನ್ತಿ ವಸಿಸ್ಸನ್ತೀ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ವಸಿಂಸೂ**ತಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಸಿಂಸು। ಪಞ್ಚಙ್ಗವಿಪ್ಪಹೀನತ್ತಾದಯೋ ಹಿ ಅರಿಯಾನಂ ಅಪಸ್ಸಯಾ। ತೇಸು ಪಞ್ಚಙ್ಗವಿಪ್ಪಹಾನಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚಪನೋದನಏಸನಾಸಮವಯವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾನಿ "ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ಪಟಿಸೇವತಿ, ಅಧಿವಾಸೇತಿ, ಪರಿವಜ್ಜೇತಿ, ವಿನೋದೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತೇಸು ಅಪಸ್ಸೇನೇಸು ವಿನೋದನಞ್ಚ ಮಗ್ಗಕಿಚ್ಚಾನೇವ, ಇತರೇ ಮಗ್ಗೇನೇವ ಸಮಿಜ್ಝನ್ತಿ।

ಞಾಣಾದಯೋತಿ ಞಾಣಞ್ಚೇವ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾ ಚ। ತೇನಾಹ **"ಞಾಣನ್ತಿ ವುತ್ತೇ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವ।

ಆರಕ್ಖಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತಿ ಸತಿವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತತ್ತಾ। **"ಚರತೋ"**ತಿಆದಿನಾ ನಿಚ್ಚಸಮಾದಾನಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ತಂ ವಿಕ್ಖೇಪಾಭಾವೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಪಬ್ಬಜ್ಜುಪಗತಾತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಉಪಗತಾ, ನ ಸಮಿತಪಾಪಾ। **ಭೋವಾದಿನೋತಿ** ಜಾತಿಮತ್ತಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ವದತಿ। **ಪಾಟೇಕ್ಕಸಚ್ಚಾನೀತಿ** ತೇಹಿ ತೇಹಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೇಹಿ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಗಹಿತಾನಿ "ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೮೭, ೨೦೩, ೪೨೭; ೩.೨೭; ಉದಾ॰ ೫೫; ನೇತ್ತಿ॰ ೫೯) ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠಾನಿ ದಿಟ್ಠಿಸಚ್ಚಾದೀನಿ। ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಿಪಿ ಹಿ "ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೮೭, ೨೦೨, ೪೨೭; ೩.೨೭, ೨೯; ನೇತ್ತಿ॰ ೫೯) ಗಹಣಂ ಉಪಾದಾಯ "ಸಚ್ಚಾನೀ"ತಿ ವೋಹರೀಯನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **"ಇದಮೇವಾ"**ತಿಆದಿ। **ನೀಹಟಾನೀತಿ** ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನತೋ ನೀಹರಿತಾನಿ ಅಪನೀತಾನಿ। **ಗಹಿತಗ್ಗಹಣಸ್ಸಾತಿ** ಅರಿಯಮಗ್ಗಾಧಿಗಮತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಗಹಿತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಗಾಹಸ್ಸ। **ವಿಸ್ಸಟ್ಠಭಾವವೇವಚನಾನೀತಿ** ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಪರಿಚ್ಚಾಗಭಾವಸ್ಸ ಅಧಿವಚನಾನಿ।

ನತ್ಥಿ ಏತಾಸಂ ವಯೋ ವೇಕಲ್ಯನ್ತಿ **ಅವಯಾತಿ** ಆಹ **"ಅನೂನಾ"**ತಿ, ಅನವಸೇಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏಸನಾತಿ** ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಕಾಮೇಸನಾದಯೋ।

ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚನಿಪ್ಫತ್ತಿ ಕಥಿತಾ ರಾಗಾದೀನಂ ಪಹೀನಭಾವದೀಪನತೋ।

ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಯ ಫಲಂ ಕಥಿತನ್ತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಮುಖೇನ ಅರಿಯಫಲಂ ಕಥಿತಂ। ಅಧಿಗತೇ ಹಿ ಅಗ್ಗಫಲೇ ಸಬ್ಬಸೋ ರಾಗಾದೀನಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ತಞ್ಚ ಪಜಾನನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣನ್ತಿ।

ಅಸೇಕ್ಖಧಮ್ಮದಸಕವಣ್ಣನಾ

ಫಲಞ್ಚ ತೇ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾ ಚಾತಿ **ಫಲಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾ,** ಅರಿಯಫಲಸಭಾವಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಧಮ್ಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಫಲಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾತಿ** ಫಲಧಮ್ಮಾ ಚೇವ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾ ಚಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ದ್ವೀಸುಪಿ ಠಾನೇಸು ಪಞ್ಞಾವ ಕಥಿತಾ** ಸಮ್ಮಾ ದಸ್ಸನಟ್ಠೇನ **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ,** ಸಮ್ಮಾ ಜಾನನಟ್ಠೇನ **ಸಮ್ಮಾಞಾಣ**ನ್ತಿ ಚ। ಅತ್ಥಿ ಹಿ ದಸ್ಸನಜಾನನಾನಂ ಸವಿಸಯೇ ಪವತ್ತಿಆಕಾರವಿಸೇಸೋ, ಸ್ವಾಯಂ ಹೇಟ್ಠಾ ದಸ್ಸಿತೋ ಏವ। **ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಧಮ್ಮಾತಿ** ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ಧಮ್ಮಾ, ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸಹಗತಧಮ್ಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅರಿಯಫಲಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾಪಿ ಹಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ವಿಮುತ್ತತಂ ಉಪಾದಾಯ "ವಿಮುತ್ತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಲಭನ್ತಿ। ಕೇನಚಿ ಪನ ಯಥಾ ಅಸೇಕ್ಖಾ ಫಲಪಞ್ಞಾ ದಸ್ಸನಕಿಚ್ಚಂ ಉಪಾದಾಯ "ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀ"ತಿ ವುತ್ತಾ, ಜಾನನಕಿಚ್ಚಂ ಉಪಾದಾಯ "ಸಮ್ಮಾಞಾಣ"ನ್ತಿಪಿ ವುತ್ತಾ ಏವ; ಏವಂ ಅರಿಯಫಲಸಮಾಧಿ ಸಮಾದಾನಟ್ಠಂ ಉಪಾದಾಯ "ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧೀ"ತಿ ವುತ್ತೋ, ವಿಮುಚ್ಚನಟ್ಠಂ ಉಪಾದಾಯ "ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತೀ" ತಿಪಿ ವುತ್ತೋ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ "ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ"ನ್ತಿ ದುತಿಯವಿಮುತ್ತಿಗ್ಗಹಣಞ್ಚ ಸಮತ್ಥಿತಂ ಹೋತೀತಿ।

ದಸಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಞ್ಚಸಮೋಧಾನವಣ್ಣನಾ

ಸಮೋಧಾನೇತಬ್ಬಾತಿ ಸಮಾಹರಿತಬ್ಬಾ।

೩೪೯. ಓಕಪ್ಪನಾತಿ ಬಲವಸದ್ಧಾ। ಆಯತಿಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅವಿವಾದಹೇತುಭೂತಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಭಗವತಾ ದೇಸಿತಾನಂ ಅತ್ಥಾನಂ ಸಙ್ಗಾಯನಂ **ಸಙ್ಗೀತಿ,** ತಸ್ಸ ಚ ಕಾರಣಂ ಅಯಂ ಸುತ್ತದೇಸನಾ ತಥಾ ಪವತ್ತತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಸಙ್ಗೀತಿಪರಿಯಾಯನ್ತಿ ಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಕಾರಣ"**ನ್ತಿ। **ಸಮನುಞ್ಞೋ ಸತ್ಥಾ ಅಹೋಸಿ** "ಪಟಿಭಾತು ತ,ಂ ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಧಮ್ಮಿಂ ಕಥಾ"ತಿ ಉಸ್ಸಾಹೇತ್ವಾ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಪರಿಯೋಸಾನಾ ಸುಣನ್ತೋ, ಸಾ ಪನೇತ್ಥ ಭಗವತೋ ಸಮನುಞ್ಞತಾ "ಸಾಧು, ಸಾಧೂ"ತಿ ಅನುಮೋದನೇನ ಪಾಕಟಾ ಜಾತಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಅನುಮೋದನೇನ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಅಹೋಸೀ"**ತಿ। **ಜಿನಭಾಸಿತೋ ನಾಮ ಜಾತೋ,** ನ ಸಾವಕಭಾಸಿತೋ। ಯಥಾ ಹಿ ರಾಜಯುತ್ತೇಹಿ ಲಿಖಿತಪಣ್ಣಂ ಯಾವ ರಾಜಮುದ್ದಿಕಾಯ ನ ಲಞ್ಛಿತಂ ಹೋತಿ, ನ ತಾವ

“ರಾಜಪಣ್ಣ”ನ್ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಲಞ್ಛಿತಮತ್ತಂ ಪನ ರಾಜಪಣ್ಣಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಏವಮೇವ “ಸಾಧು, ಸಾಧು ಸಾರಿಪುತ್ತಾ”ತಿಆದಿ ಅನುಮೋದನವಚನಸಂಸೂಚಿತಾಯ ಸಮನುಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ಜಿನವಚನಮುದ್ದಾಯ ಲಞ್ಛಿತತ್ತಾ ಅಯಂ ಸುತ್ತನ್ತೋ ಜಿನಭಾಸಿತೋ ನಾಮ ಜಾತೋ ಆಹಚ್ಚವಚನೋ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥತೋ ನ ವಿಭತ್ತಂ, ತಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವಾತಿ।

ಸಙ್ಗೀತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ।

೧೧. ದಸುತ್ತರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫೦. ಆವುಸೋ ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಸಾವಕಾನಂ ಆಲಪನನ್ತಿ ಸಾವಕಾನಂ ಆಮನ್ತನವಸೇನ ಆಲಪನಸಮುದಾಚಾರೋ, ನ ಕೇವಲಂ "ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿ, ಸೋ ಪನ ಬುದ್ಧಾನಂ ಆಲಪನಂ। ತೇನಾಹ **"ಬುದ್ಧಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ಸತ್ಥುಸಮುದಾಚಾರವಸೇನ ಅಸಮುದಾಚಾರೋ ಏವೇತ್ಥ ಸತ್ಥು ಉಚ್ಚಟ್ಠಾನೇ ಠಪನಂ। ಸಮ್ಪತಿ ಆಗತತ್ತಾ ಕತ್ಥಚಿ ನ ನಿಬದ್ಧೋ ವಾಸೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಅನಿಬದ್ಧವಾಸಾ,** ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾ। ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಸೇನಾಸನಂ ಗವೇಸನ್ತಾ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ದಿಸಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ **ದಿಸಾಗಮನೀಯಾ।** ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಬುದ್ಧಕಾಲೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಅಸುಭಕಮ್ಮಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಏಕಾದಸವಿಧಂ ಅಸುಭಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ। ತತ್ಥಾಪಿ ಪುಗ್ಗಲವೇಮತ್ತತಂ ಞತ್ವಾ ತದನುರೂಪಂ ತದನುರೂಪಮೇವ ದೇತಿ। ಮೋಹಚರಿತಸ್ಸಪಿ ಕಾಮಂ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಸಪ್ಪಾಯಂ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಭಾವನಾಯ ಪನ ಭಾಜನಭೂತಂ ಕಾತುಂ ಸಮ್ಮೋಹವಿಗಮಾಯ ಪಠಮಂ ಉದ್ದೇಸಪರಿಪುಚ್ಛಾಧಮ್ಮಸ್ಸವನಧಮ್ಮಸಾಕಚ್ಛಾಸು ನಿಯೋಜೇತಬ್ಬೋತಿ ವುತ್ತಂ **"ಮೋಹಚರಿತಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಆಚಿಕ್ಖತೀ"**ತಿ। ಸದ್ಧಾಚರಿತಸ್ಸ ವಿಸೇಸತೋ ಪುರಿಮಾ ಛ ಅನುಸ್ಸತಿಯೋ ಸಪ್ಪಾಯಾ, ತಾಸಂ ಪನ ಅನುಯುಞ್ಜನೇ ಅಯಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪತ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪಸಾದನೀಯಸುತ್ತನ್ತೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಞಾಣಚರಿತಸ್ಸಾತಿ** ಬುದ್ಧಿಚರಿತಸ್ಸ, ತಸ್ಸ ಪನ ಮರಣಸ್ಸತಿ, ಉಪಸಮಾನುಸ್ಸತಿ, ಚತುಧಾತುವವತ್ಥಾನಂ, ಆಹಾರೇಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞಾ ವಿಸೇಸತೋ ಸಪ್ಪಾಯಾ, ತೇಸಂ ಪನ ಉಪಕಾರಧಮ್ಮದಸ್ಸನತ್ಥಂ **"ಅನಿಚ್ಚತಾದಿ...ಪೇ॰... ಕಥೇತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥೇವಾತಿ** ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಏವ। **ತೇಮಾಸಿಕಂ ಪಟಿಪದನ್ತಿ** ತೀಹಿ ಮಾಸೇಹಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪೇತಬ್ಬಂ ಪಟಿಪದಂ।

ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಭಾಜನಭೂತಾ ಭಿಕ್ಖೂ। **"ಏವಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ"**ತಿ ಇದಂ "ಬುದ್ಧಕಾಲೇ"ತಿಆದಿನಾ ತದುದ್ದೇಸಿಕವಸೇನ ವುತ್ತಭಿಕ್ಖೂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ "ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಅನನ್ತರಂ ವುತ್ತಭಿಕ್ಖೂ। ತೇನಾಹ **"ಪೇಸೇತೀ"**ತಿ। **ಅಪಲೋಕೇಥಾತಿ** ಆಪುಚ್ಛಥ। **"ಪಣ್ಡಿತಾ"**ತಿಆದಿ ಸೇವನಭಜನೇಸು ಕಾರಣವಚನಂ। **"ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ವಿನೇತೀ"**ತಿಆದಿ ಯೇಭುಯ್ಯವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಆಯಸ್ಮಾ ಹಿ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ "ಏವಮೇತೇ ನಿಯತಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯಣಾ"ತಿ। ಆಯಸ್ಮಾ ಪನ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ "ಸಬ್ಬಾಪಿ ಭವೂಪಪತ್ತಿ ಜಿಗುಚ್ಛಿತಬ್ಬಾವಾ"ತಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಉತ್ತಮತ್ಥಂಯೇವ ಪಾಪೇತಿ।

ಸಾವಕೇಹಿ ವಿನೇತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಾ ಸಾವಕವೇನೇಯ್ಯಾ ನಾಮ ನ ಸಾವಕೇಹೇವ ವಿನೇತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಸಾವಕವೇನೇಯ್ಯಾ ನಾಮಾ"**ತಿಆದಿ। **ದಸಧಾ ಮಾತಿಕಂ ಠಪೇತ್ವಾತಿ** ಏಕಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ದಸಕಾ ದಸಧಾ ದಸಧಾ ಮಾತಿಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ **ವಿಭತ್ತೋತಿ ದಸುತ್ತರೋ। ದಸುತ್ತರೋ ಗತೋತಿಪಿ ದಸುತ್ತರೋತಿ** ಏಕಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ದಸಕಾ ದಸಹಿ ಉತ್ತರೋ ಅಧಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ಗತೋ ಪವತ್ತೋತಿಪಿ ದಸುತ್ತರೋ। **ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಪಬ್ಬೇತಿ** ಏಕಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ದಸಕಾ ದಸಸು ಪಬ್ಬೇಸು ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಪಬ್ಬೇ। **ದಸ ದಸ ಪಞ್ಹಾತಿ** "ಕತಮೋ ಧಮ್ಮೋ ಬಹುಕಾರೋ ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ"ತಿಆದಿನಾ ದಸ ದಸ ಪಞ್ಹಾ। **ವಿಸೇಸಿತಾತಿ** ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಾ। **ದಸುತ್ತರಂ ಪವಕ್ಖಾಮೀತಿ** ದೇಸಿಯಮಾನಂ ದೇಸನಂ ನಾಮಕಿತ್ತನಮುಖೇನ ಪಟಿಜಾನಾತಿ ವಣ್ಣಭಣನತ್ಥಂ। **ಪವಕ್ಖಾಮೀತಿ** ಪಕಾರೇಹಿ ವಕ್ಖಾಮಿ। ತಥಾ ಹೇತ್ಥ ಪಞ್ಹಾಸಾಧಿಕಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಪಞ್ಹಸತಾನಂ ವಸೇನ ದೇಸನಾ ಪವತ್ತಾ। **ಧಮ್ಮನ್ತಿ** ಇಧ **ಧಮ್ಮ**-ಸದ್ದೋ ಪರಿಯತ್ತಿಪರಿಯಾಯೋ "ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮಂ ಪರಿಯಾಪುಣಾತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೭೩) ವಿಯ। ಸುತ್ತಲಕ್ಖಣೋ ಚಾಯಂ **ಧಮ್ಮೋತಿ** ಆಹ **"ಧಮ್ಮನ್ತಿ ಸುತ್ತ"**ನ್ತಿ। ಸ್ವಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಾವಹೋ। ತತೋ ಏವ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸಮುಚ್ಛೇದಾಯ ಹೋತಿ, ಸ ಚಾಯಮಸ್ಸ ಆನುಭಾವೋ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಪಮೋಚನುಪಾಯಭಾವತೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತಿಯಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತಿಯಾ"**ತಿಆದಿ।

ಉಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತೋತಿ ಉದಗ್ಗಂ ಉಳಾರಂ ಪಣೀತಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ, ಪಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪೇಮಂ ಜನೇನ್ತೋ**ತಿ ಭತ್ತಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ। ಇದಞ್ಚ ದೇಸನಾಯ ಪಗ್ಗಣ್ಹನಂ ಬುದ್ಧಾನಮ್ಪಿ ಆಚಿಣ್ಣಂ ಏವಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಏಕಾಯನೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಏಕಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ

೩೫೧. (ಕ) **ಕಾರ**-ಸದ್ದೋ ಉಪ-ಸದ್ದೇನ ವಿನಾಪಿ ಉಪಕಾರತ್ಥಂ ವದತಿ, "ಬಹುಕಾರಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾತಾಪಿತರೋ ಪುತ್ತಾನ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೨.೩೪) ವಿಯಾತಿ ಆಹ **"ಬಹುಕಾರೋತಿ ಬಹೂಪಕಾರೋ"**ತಿ।

(ಖ) ವಡ್ಢನೇ ವುತ್ತೇ ನಾನನ್ತರಿಯತಾಯ ಉಪ್ಪಾದನಂ ವುತ್ತಮೇವ ಹೋತೀತಿ **"ಭಾವೇತಬ್ಬೋತಿ ವಡ್ಢೇತಬ್ಬೋ"**ತಿ ವುತ್ತೋ। ಉಪ್ಪಾದನಪುಬ್ಬಿಕಾ ಹಿ ವಡ್ಢನಾತಿ। ನನು ಚ **"ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ"**ತಿ ಉಪ್ಪಾದನಂ ಪೇತ್ಥ ವಿಸುಂ ಗಹಿತಂ ಏವಾತಿ? ಅಞ್ಞವಿಸಯತ್ತಾ ತಸ್ಸ ನಾಯಂ ವಿರೋಧೋ। ತಥಾ ಹಿ **"ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ"**ತಿ ತೀಹಿಪಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯತಂ ವತ್ವಾಪಿ **"ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಪಹಾತಬ್ಬೋ"**ತಿ ಪಹಾತಬ್ಬತಾ ವುತ್ತಾ।

(ಗ) **ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹೀ**ತಿ ಞಾತತೀರಣಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾಹಿ।

(ಘ) **ಪಹಾನಾನುಪಸ್ಸನಾಯಾ**ತಿ ಪಜಹನವಸೇನ ಪವತ್ತಾಯ ಅನುಪಸ್ಸನಾಯ। ಮಿಸ್ಸಕವಸೇನ ಚೇತಂ ಅನುಪಸ್ಸನಾಗಹಣಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

(ಙ) ಸೀಲಸಮ್ಪದಾದೀನಂ ಪರಿಹಾನಾವಹೋ **ಪರಿಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನಕೋ।**

(ಚ) ಝಾನಾದಿವಿಸೇಸಂ ಗಮೇತೀತಿ **ವಿಸೇಸಗಾಮೀ।**

(ಛ) **ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಕರೋ**ತಿ ಅನುಪಚಿತಞಾಣಸಮ್ಭಾರೇಹಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೋ।

(ಝ) **ಅಭಿಜಾನಿತಬ್ಬೋ**ತಿ ಅಭಿಮುಖಂ ಞಾಣೇನ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ।

ಸಬ್ಬತ್ಥ ಮಾತಿಕಾಸೂತಿ ದುಕಾದಿವಸೇನ ವುತ್ತಾಸು ಸಬ್ಬಾಸು ಮಾತಿಕಾಸು। ಏತ್ಥ ಚ ಆಯಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಾವನಾಯ ನಿಯೋಜೇತ್ವಾ ಉತ್ತಮತ್ಥೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತುಕಾಮೋ ಪಠಮಂ ತಾವ ಭಾವನಾಯ ಉಪಕಾರಧಮ್ಮಂ ಉದ್ದೇಸವಸೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಬಹುಕಾರೋ"ತಿ ವತ್ವಾ ತೇನ ಉಪಕಾರಕೇನ ಉಪಕತ್ತಬ್ಬಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಭಾವೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ಆಹ। ಅಯಞ್ಚ ಭಾವನಾ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಇಚ್ಛಿತಾತಿ ಆಹ "ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ"ತಿ। ಪರಿಞ್ಞಾ ಚ ನಾಮ ಯಾವದೇವ ಪಹಾತಬ್ಬಪಜಹನತ್ಥಾತಿ ಆಹ "ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಪಹಾತಬ್ಬೋ"ತಿ। ಪಜಹನ್ತೇನ ಚ ಹಾನಭಾಗಿಯಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯೇ ಅವಟ್ಠಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ "ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಹಾನಭಾಗಿಯೋ, ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯೋ"ತಿ। ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯೇ ಅವಟ್ಠಾನಞ್ಚ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝನೇನ, ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಪಟಿವಿಜ್ಝನಞ್ಚೇ ಇಜ್ಝತಿ, ನಿಪ್ಫಾದೇತಬ್ಬನಿಪ್ಫಾದನಂ ಸಿದ್ಧಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝೋ, ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ"ತಿ। ತಯಿದಂ ದ್ವಯಂ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾದಿಜಾನನೇನ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ"ತಿ। ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಞ್ಚೇ ಅಭಿಞ್ಞಾತಂ, ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಂ ಸಚ್ಛಿಕತಮೇವ ಹೋತೀತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ನಿಟ್ಠಿತಕಿಚ್ಚೋವ ಹೋತಿ, ನಾಸ್ಸ ಉತ್ತರಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಕರಣೀಯನ್ತಿ ಏವಂ ತಾವ ಮಹಾಥೇರೋ ಏಕಕವಸೇನ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಟಿಪತ್ತಿವಿಧಿಂ ಉದ್ದಿಸನ್ತೋ ಇಮಾನಿ ದಸ ಪದಾನಿ ಇಮಿನಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಉದ್ದಿಸಿ।

(ಕ) ಏವಂ ಅನಿಯಮತೋ ಉದ್ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೇ ಸರೂಪತೋ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಕತಮೋ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ”ತಿಆದಿನಾ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **“ಇತಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ”**ತಿಆದಿ। ಏಸ ನಯೋ ದುಕಾದೀಸು। **ವೇಳುಕಾರೋ**ತಿ ವೇನೋ। ಸೋ ಹಿ ವೇಳುವಿಕಾರೇಹಿ ಕಿಲಞ್ಜಾದಿಕರಣೇನ “ವೇಳುಕಾರೋ”ತಿ ವುತ್ತೋ। ಅನ್ತೋ, ಬಹಿ ಚ ಸಬ್ಬಗತಗಣ್ಠಿಂ ನೀಹರಣೇನ **ನಿಗ್ಗಣ್ಠಿಂ ಕತ್ವಾ**। **ಏಕೇಕಕೋಟ್ಠಾಸೇ**ತಿ ಏಕಕಾದೀಸು ದಸಸು ಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ।

ಸಬ್ಬತ್ಥಕಂ ಉಪಕಾರಕನ್ತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥಕಮೇವ ಸಮ್ಮಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಉಪಕಾರವನ್ತಂ। ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಅಯಞ್ಹೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ವಿಪಸ್ಸನಾಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹಾಪನೇ**ತಿ ಯಥಾ ಉಪರಿ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಪರಿಪಚ್ಚತಿ ತಿಕ್ಖಾ ವಿಸದಾ ಹುತ್ವಾ ಮಗ್ಗೇನ ಘಟೇತಿ, ಏವಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗವಿಪಸ್ಸನಾವಡ್ಢನೇ। **ಅತ್ಥಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾದೀಸೂ**ತಿ ಅತ್ಥಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾದೀಸು ನಿಪ್ಫಾದೇತಬ್ಬೇಸು, ತೇಸಂ ಸಮ್ಭಾರಸಮ್ಭರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಸ ನಯೋ ಇತೋ ಪರೇಸುಪಿ। **ಠಾನಾಟ್ಠಾನೇಸೂ**ತಿ ಠಾನೇ, ಅಟ್ಠಾನೇ ಚ ಜಾನಿತಬ್ಬೇ। **ಮಹಾವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ ಮಹತಿಯಂ ಝಾನಾದಿವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ। **ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಾದೀಸೂ**ತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಮನೋಮಯಿದ್ಧಿ ಆದಿಕಾನಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅಟ್ಠಸು ವಿಜ್ಜಾಸೂ**ತಿ **ಅಮ್ಬಟ್ಠಸುತ್ತೇ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೭೮) ಆಗತನಯಾಸು ಅಟ್ಠಸು ವಿಜ್ಜಾಸು।

ತೇನೇವ ಭಗವಾ ಥೋಮೇತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ನತ್ಥಿ ಅಪ್ಪಮಾದಂ।

ಥಾಮಸಮ್ಪನ್ನೇನಾತಿ ಞಾಣಬಲಸಮನ್ನಾಗತೇನ। **ದೀಪೇತ್ವಾ**ತಿ “ಏವಮ್ಪಿ ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮ್ಪಾದನೇ ಬಹುಪಕಾರೋ”ತಿ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ। ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅನವಜ್ಜಪಕ್ಖಿಕಮತ್ಥಂ ಅಪ್ಪಮಾದೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ಯುತ್ತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಯಂ ಕಿಞ್ಚೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

(ಖ) **ಕಾಯಗತಾಸತೀ**ತಿ ರಸ್ಸಂ ಅಕತ್ವಾ ನಿದ್ದೇಸೋ, ನಿದ್ದೇಸೇನ ವಾ ಏತಂ ಸಮಾಸಪದಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। “ಅಟ್ಠಿಕಾನಿ ಪುಞ್ಜಕಿತಾನಿ ತೇರೋವಸ್ಸಿಕಾನಿ...ಪೇ॰... ಪೂತೀನಿ ಚುಣ್ಣಕಜಾತಾನೀ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೭೮) ಏವಂ ಪವತ್ತಮನಸಿಕಾರೋ **“ಚುಣ್ಣಕಮನಸಿಕಾರೋ”**ತಿ ವದನ್ತಿ। ಅಪರೇ ಪನ ಭಣನ್ತಿ “ಚುಣ್ಣಿಕಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಪವತ್ತಮನಸಿಕಾರೋ”ತಿ। **ಏತ್ಥ ಉಪ್ಪನ್ನಸತಿಯಾ**ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಯಥಾವುತ್ತೇ ಏಕೂನತಿಂಸವಿಧೇ ಠಾನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಸತಿಯಾ। **ಸುಖಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ**ತಿ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಸುಖಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ, ಪರಿಯಾಯತೋ ಪನ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೇ ಉಪೇಕ್ಖಾಪಿ “ಸುಖ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಲಭತಿ ಸನ್ತಸಭಾವತ್ತಾ।

(ಗ) ಪಚ್ಚಯಭೂತೋ ಆರಮ್ಮಣಾದಿವಿಸಯೋಪಿ ಆರಮ್ಮಣಭಾವೇನ ವಣೋ ವಿಯ ಆಸವೇ ಪಗ್ಘರತಿ, ಸೋ ಸಮ್ಪಯೋಗಸಮ್ಭವಾಭಾವೇಪಿ ಸಹ ಆಸವೇಹೀತಿ **ಸಾಸವೋ**। ತಥಾ ಉಪಾದಾನಾನಂ ಹಿತೋತಿ **ಉಪಾದಾನಿಯೋ**। ಇತರಥಾ ಪನ ಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ವಿಧಿ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ।

(ಘ) **ಅಸ್ಮೀತಿ ಮಾನೋ**ತಿ “ಅಸ್ಮೀ”ತಿ ಪವತ್ತೋ ಮಾನೋ।

(ಚ) **ವಿಪರಿಯಾಯೇನಾ**ತಿ “ಅನಿಚ್ಚೇ ಅನಿಚ್ಚ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪವತ್ತೋ ಪಥಮನಸಿಕಾರೋ।

(ಛ) **ಇಧ ಪನ ವಿಪಸ್ಸನಾನನ್ತರೋ ಮಗ್ಗೋ “ಆನನ್ತರಿಕೋ ಚೇತೋಸಮಾಧೀ”ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ**। ಕಸ್ಮಾ? **ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಅನನ್ತರತ್ತಾ, ಅತ್ತನೋ ವಾ** ಪವತ್ತಿಯಾ **ಅನನ್ತರಂ ಫಲದಾಯಕತ್ತಾ**। ಸದ್ದತ್ಥತೋ ಪನ ಅನನ್ತರಂ ಫಲಂ **ಅನನ್ತರಂ,** ತಸ್ಮಿಂ ಅನನ್ತರೇ ನಿಯುತ್ತಾ, ತಂ ವಾ ಅರಹತಿ, ಅನನ್ತರಪಯೋಜನೋತಿ ವಾ **ಆನನ್ತರಿಕೋ**।

(ಜ) **ಫಲನ್ತಿ** ಫಲಪಞ್ಞಾ। **ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಪಞ್ಞಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ** ಅಕುಪ್ಪಾರಮ್ಮಣತಾಯ।

(ಝ) ಅತ್ತನೋ ಫಲಂ ಆಹರತೀತಿ **ಆಹಾರೋ,** ಪಚ್ಚಯೋತಿ ಆಹ **“ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾತಿ ಪಚ್ಚಯಟ್ಠಿತಿಕಾ”**ತಿ। **ಅಯಂ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಅಯಂ ಪಚ್ಚಯಸಙ್ಖಾತೋ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋತಿ ಪಚ್ಚಯತಾಸಮಞ್ಞೇನ ಏಕಂ ಕತ್ವಾ ವದತಿ। **ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾಯ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ।

(ಞ) **ಅಕುಪ್ಪಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀತಿ ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿ** ಅಕುಪ್ಪಭಾವೇನ ಉಕ್ಕಂಸಗತತ್ತಾ। ಅಞ್ಞಥಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಅಕುಪ್ಪಾ ಏವ ಪಟಿಪಕ್ಖೇಹಿ ಅಕೋಪನೀಯತ್ತಾ।

ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾತಿ “ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ”ತಿ ಏತ್ಥ ಲದ್ಧಅಭಿಞ್ಞಾಯ। **ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಪಹಾತಬ್ಬಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬೇಹೀ**ತಿ ಪಹಾತಬ್ಬಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಪದೇಹಿ। **ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾವ** ಕಥಿತಾ ಪಹಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾನಂ ಏಕಾವಾರತಾಯ ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಸಹೇವ ಇಜ್ಝನತೋ। **ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬೋ**ತಿ ವಿಸೇಸತೋ **ಫಲಂ ಕಥಿತಂ। ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ** ಸತ್ತಮೇ ಏವ **ಪದೇ ಲಬ್ಭತಿ। ಫಲಂ ಪನ ಅನೇಕೇಸುಪಿ ಪದೇಸು ಲಬ್ಭತಿ** ಪಠಮಟ್ಠಮನವಮದಸಮೇಸು ಲಬ್ಭನತೋ। ಯಸ್ಮಾ ತಂ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ದಸಮೇ ಏವ ಲಬ್ಭತಿ, ಇತರೇಸು ಪರಿಯಾಯತೋ ತಸ್ಮಾ **“ಲಬ್ಭತಿ ಏವಾ”**ತಿ ಸಾಸಙ್ಕಂ ವದತಿ।

ಸಭಾವತೋ ವಿಜ್ಜಮಾನಾತಿ ಯೇನ ಬಹುಕಾರಾದಿಸಭಾವೇನ ದೇಸಿತಾ, ತೇನ ಸಭಾವೇನ ಪರಮತ್ಥತೋ ಉಪಲಬ್ಭಮಾನಾ । **ಯಾಥಾವಾ**ತಿ ಅವಿಪರೀತಾ। **ತಥಾಸಭಾವಾ**ತಿ ತಂಸಭಾವಾ। **ನ ತಥಾ ನ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಅವಿತಥತ್ತಾ ತಥಾವ ಹೋನ್ತಿ। ತತೋ ಏವ **ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರತೋ ಅಞ್ಞಥಾ ನ** ಹೋನ್ತೀತಿ ಪಞ್ಚಹಿಪಿ ಪದೇಹಿ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಯಥಾಭೂತಮೇವ ವದತಿ। **ಸಮ್ಮಾ**ತಿ ಞಾಯೇನ। ಯಂ ಪನ ಞಾತಂ, ತಂ ಹೇತುಯುತ್ತಂ ಕಾರಣಯುತ್ತಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ಹೇತುನಾ ಕಾರಣೇನಾ”**ತಿ। **ಓಕಪ್ಪನಂ ಜನೇಸೀ**ತಿ ಜಿನವಚನಭಾವೇನ ಅಭಿಪ್ಪಸಾದಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ।

ಏಕಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದ್ವೇಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ

೩೫೨. (ಕ) “ಸಬ್ಬತ್ಥಾ” ತಿ ಇದಂ “ಸೀಲಪೂರಣಾದೀಸೂ”ತಿ ಏತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ। **“ಸೀಲಪೂರಣಾದೀಸು ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅಪ್ಪಮಾದೋ ವಿಯ ಉಪಕಾರಕಾ”**ತಿ ಏತೇನ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಾನಮ್ಪಿ ಅಪ್ಪಮಾದಸ್ಸ ವಿಯ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉಪಕಾರಕತಾ ಪಕಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಅತ್ಥತೋ ನಾತಿವಿಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ತತೋ ತೇಸಂ। ಸತಿಅವಿಪ್ಪವಾಸೋ ಹಿ ಅಪ್ಪಮಾದೋ, ಸೋ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅವಿಜಹಿತಾ ಸತಿ ಏವ, ಸಾ ಚ ಖೋ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಏವ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ಇತರಾಯ ತಥಾರೂಪಸಮತ್ಥತಾಭಾವತೋ।

(ಖ) ತೇಸಂ ಪಞ್ಚಸತಮತ್ತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪತ್ತಿವಸೇನ ದೇಸಿತತ್ತಾ **ಪುಬ್ಬಭಾಗಾ ಕಥಿತಾ।**

(ಛ) **ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ** ಸಂಕಿಲೇಸಸ್ಸ ಮೂಲಕಾರಣಭಾವೇನ ಪವತ್ತೋ **ಹೇತು,** ಪರಿಬ್ರೂಹನಭಾವೇನ ಪವತ್ತೋ **ಪಚ್ಚಯೋ। ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇ**ಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಯಥಾ ಚ ಸತ್ತಾನಂ ಸಂಕಿಲೇಸಾಯ, ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಚ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ, ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋತಿ “ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ನೀಹರಿತ್ವಾ ವುತ್ತಾ, ಏವಂ ಇಮೇಹಿ ಧಮ್ಮಾ ನೀಹರಿತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ತಥಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಅಸುಭಜ್ಝಾನಾದಯೋ ಚತ್ತಾರೋ **ವಿಸಂಯೋಗಾ** ನಾಮ ಕಾಮಯೋಗಾದಿಪಟಿಪಕ್ಖಭಾವತೋ । **“ಏವಂ ಪಭೇದಾ”**ತಿ ಇಮಿನಾ “ಅವಿಜ್ಜಾಭಾಗಿನೋ ಧಮ್ಮಾ, ವಿಜ್ಜಾಭಾಗಿನೋ ಧಮ್ಮಾ, ಕಣ್ಹಾ ಧಮ್ಮಾ, ಸುಕ್ಕಾ ಧಮ್ಮಾ”ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೦೧, ೧೦೪) ಏವಮಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

(ಝ) ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸಮೇಚ್ಚ ಸಮ್ಭುಯ್ಯ ಕತತ್ತಾ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ **ಸಙ್ಖತಾ ಧಾತು**। ಕೇನಚಿ ಅನಭಿಸಙ್ಖತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ **ಅಸಙ್ಖತಾ ಧಾತು**।

(ಇ) ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ ವಿಜ್ಜನಟ್ಠೇನ, ವಿದಿತಕರಣಟ್ಠೇನ ಚ **ವಿಜ್ಜಾ। ವಿಮುತ್ತೀತಿ ಅರಹತ್ತಫಲಂ** ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ಸಬ್ಬಸೋ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ।

ಅಭಿಞ್ಞಾದೀನೀತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಞ್ಞಾದೀನಿ। **ಏಕಕಸದಿಸಾನೇವ** ಪುರಿಮವಾರೇ ವಿಯ ವಿಭಜ್ಜ ಕಥೇತಬ್ಬತೋ। **ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋತಿ** ಏತ್ಥ "ಮಗ್ಗೋವ ಕಥಿತೋ"ತಿ ಏವಮತ್ಥಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ "ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋವಾ"ತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ "ಅನುಪ್ಪಾದೇ ಞಾಣ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಫಲಸ್ಸ ಗಹಿತತ್ತಾ। **ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಪದೇ ಫಲಂ ಕಥಿತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ "ಫಲಮೇವ ಕಥಿತ"ನ್ತಿ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ "ಫಲಂ ಕಥಿತಮೇವಾ"ತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ ವಿಜ್ಜಾಗ್ಗಹಣೇನ ತದಞ್ಞಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ। ಏಸ ನಯೋ ಇತೋ ಪರೇಸುಪಿ ಏವರೂಪೇಸು ಠಾನೇಸು।

ದ್ವೇಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತಯೋಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ

೩೫೩. (ಛ) **ಸೋತಿ** ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೋ। **ಸಬ್ಬಸೋ ಕಾಮಾನಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ** ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಪಜಹನತೋ। **ಆರುಪ್ಪೇ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ** ನಾಮ ಅರೂಪಜ್ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೋ। **ಪುನ ಉಪ್ಪತ್ತಿನಿವಾರಣತೋತಿ** ರೂಪಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಬ್ಬಸೋ ನಿವಾರಣತೋ। ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ ಸಙ್ಖಾರಾ ಏತೇನಾತಿ **ನಿರೋಧೋ,** ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೋ। ತೇನ ಹಿ ಕಿಲೇಸವಟ್ಟೇ ನಿರೋಧಿತೇ ಇತರಮ್ಪಿ ವಟ್ಟದ್ವಯಂ ನಿರೋಧಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಪನ ನಿರೋಧಸ್ಸ ಪರಿಯೋಸಾನತ್ತಾ ಅಗ್ಗಫಲಂ "ನಿರೋಧೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಆಹ **"ಅರಹತ್ತಫಲಂ ನಿರೋಧೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತ**"ನ್ತಿ। **"ಅರಹತ್ತಫಲೇನ ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನೇ ದಿಟ್ಠೇ"**ತಿ ಇದಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ನಿಬ್ಬಾನದಸ್ಸನಸ್ಸಾಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ "ಅರಹತ್ತಸಙ್ಖಾತನಿರೋಧಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯತ್ತಾ" ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ವಚನಂ ಸಮತ್ಥಿತಂ ಹೋತಿ।

(ಜ) **ಅತೀತಂ ಸಾರಮ್ಮಣನ್ತಿ** ಅತೀತಕೋಟ್ಠಾಸಾರಮ್ಮಣಂ ಞಾಣಂ, ಅತೀತಾ ಖನ್ಧಾಯತನಧಾತುಯೋ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತನಕಞಾಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋವಾ"ತಿ ಅವಧಾರಣಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ತಥಾ "ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬೇ ಫಲಂ ಕಥಿತಮೇವಾ"ತಿ।

(ಞ) **ಆಸವಾನಂ ಖಯೇ ಞಾಣನ್ತಿ** ಚ ಆಸವಾನಂ ಖಯನ್ತೇ ಞಾಣನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ಅಞ್ಞಥಾ ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ ಸಿಯಾ।

ತಯೋಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚತುಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ

೩೫೪. (ಕ) ದಾರುಮಯಂ ಚಕ್ಕಂ **ದಾರುಚಕ್ಕಂ,** ತಥಾ **ರತನಚಕ್ಕಂ**। ಆಣಟ್ಠೇನ ಧಮ್ಮೋ ಏವ **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ**। ಇರಿಯಾಪಥಾನಂ ಅಪರಾಪರಪ್ಪವತ್ತಿತೋ **ಇರಿಯಾಪಥಚಕ್ಕಂ,** ತಥಾ **ಸಮ್ಪತ್ತಿಚಕ್ಕಂ** ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅನುಚ್ಛವಿಕೇ ದೇಸೇತಿ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾಯ, ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅನುರೂಪದೇಸೇ। **ಸೇವನಂ** ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನಂ। **ಭಜನಂ** ಭತ್ತಿವಸೇನ ಪಯಿರುಪಾಸನಂ। **ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಮಾ ಠಪನನ್ತಿ** ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಯೋನಿಸೋ ಠಪನಂ ಸದ್ಧಾದೀಸು ನಿವೇಸನನ್ತಿ ಆಹ **"ಸಚೇ"**ತಿಆದಿ। **ಇದಮೇವೇತ್ಥ ಪಮಾಣನ್ತಿ** ಇದಮೇವ ಪುಬ್ಬೇಕತಪುಞ್ಞತಾಸಙ್ಖಾತಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಚಕ್ಕಮೇತ್ಥ ಏತೇಸು ಸಮ್ಪತ್ತಿಚಕ್ಕೇಸು ಪಮಾಣಭೂತಂ ಇತರೇಸಂ ಕಾರಣಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ **"ಯೇನ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಸೋ ಏವ ಚ** ಕತಪುಞ್ಞೋ **ಪುಗ್ಗಲೋ** ಅತ್ತಾನಂ **ಸಮ್ಮಾ ಠಪೇತಿ** ಅಕತಪುಞ್ಞಸ್ಸ ತದಭಾವತೋ। **ಪಠಮೋ ಲೋಕಿಯೋವ,** ತತ್ಥಾಪಿ

ಕಾಮಾವಚರೋವ। **ಇಧಾತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ದಸುತ್ತರಸುತ್ತೇ। **ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಲೋಕಿಯಾವಾತಿ** ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಪವತ್ತನಕಾ ಲೋಕಿಯಾ ಏವ। ತತ್ಥ ಕಾರಣಂ ವುತ್ತಮೇವ।

(ಚ) ಕಾಮಯೋಗವಿಸಂಯೋಗೋ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೋ, ದಿಟ್ಠಿಯೋಗವಿಸಂಯೋಗೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೋ, ಇತರೇ ದ್ವೇ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋತಿ ಏವಂ **ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಾದಿವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ**।

(ಛ) **ಪಠಮಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸ ಲಾಭಿನ್ತಿ** ಯ್ವಾಯಂ ಅಪ್ಪಗುಣಸ್ಸ ಪಠಮಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸ ಲಾಭೀ, ತಂ। **ಕಾಮಸಹಗತಾ ಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರಾ ಸಮುದಾಚರನ್ತೀತಿ** ತತೋ ವುಟ್ಠಿತಂ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಕಾಮಸಹಗತಾ ಹುತ್ವಾ ಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರಾ ಸಮುದಾಚರನ್ತಿ ಚೋದೇನ್ತಿ ತುದೇನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಕಾಮಾನುಪಕ್ಖನ್ದಾನಂ ಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರಾನಂ ವಸೇನ ಸೋ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿ ಹಾಯತಿ ಪರಿಹಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ "**ಹಾನಭಾಗಿಯೋ ಸಮಾಧೀ**"ತಿ ವುತ್ತೋ। **ತದನುಧಮ್ಮತಾತಿ** ತದನುರೂಪಸಭಾವೋ। "**ಸತಿ ಸನ್ತಿಟ್ಠತೀ**"ತಿ ಇದಂ ಮಿಚ್ಛಾಸತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾನುರೂಪಸಭಾವಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಸನ್ತತೋ ಪಣೀತತೋ ದಿಸ್ವಾ ಅಸ್ಸಾದಯಮಾನಾ ಅಪೇಕ್ಖಮಾನಾ ಅಭಿನನ್ದಮಾನಾ ನಿಕನ್ತಿ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ನಿಕನ್ತಿವಸೇನ ಸೋ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿ ನೇವ ಹಾಯತಿ, ನ ವಡ್ಢತಿ, ಠಿತಿಕೋಟ್ಠಾಸಿಕೋ ಹೋತಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ಠಿತಿಭಾಗಿಯೋ ಸಮಾಧೀ**"ತಿ।

ಅವಿತಕ್ಕಸಹಗತಾತಿ ಅವಿತಕ್ಕಂ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಂ ಸನ್ತತೋ ಪಣೀತತೋ ಮನಸಿ ಕರೋತೋ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಅವಿತಕ್ಕಸಹಗತಾ **ಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರಾ**। **ಸಮುದಾಚರನ್ತೀತಿ** ಪಗುಣಪಠಮಜ್ಝಾನತೋ ವುಟ್ಠಿತಂ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಾಧಿಗಮತ್ಥಾಯ ಚೋದೇನ್ತಿ ತುದೇನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಉಪರಿ ದುತಿಯಜ್ಝಾನುಪಕ್ಖನ್ದಾನಂ ಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರಾನಂ ವಸೇನ ಸೋ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿ ವಿಸೇಸಭೂತಸ್ಸ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಪದಟ್ಠಾನತಾಯ "**ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯೋ ಸಮಾಧೀ**"ತಿ ವುತ್ತೋ। **ನಿಬ್ಬಿದಾಸಹಗತಾತಿ** ತಮೇವ ಪಠಮಜ್ಝಾನಲಾಭಿಂ ಝಾನತೋ ವುಟ್ಠಿತಂ ನಿಬ್ಬಿದಾಸಙ್ಖಾತೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇನ ಸಹಗತಾ। ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಞ್ಹಿ ಝಾನಙ್ಗೇಸು ಪಭೇದೇನ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತೇಸು ನಿಬ್ಬಿನ್ದತಿ ಉಕ್ಕಣ್ಠತಿ, ತಸ್ಮಾ "**ನಿಬ್ಬಿದಾ**"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸಮುದಾಚರನ್ತೀತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಸಚ್ಛಿಕರಣತ್ಥಾಯ ಚೋದೇನ್ತಿ ತುದೇನ್ತಿ। **ವಿರಾಗೂಪಸಞ್ಹಿತೋತಿ** ವಿರಾಗಸಙ್ಖಾತೇನ ನಿಬ್ಬಾನೇನ ಉಪಸಞ್ಹಿತೋ। ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಞ್ಹಿ "ಸಕ್ಕಾ ಇಮಿನಾ ಮಗ್ಗೇನ ವಿರಾಗಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಚ್ಛಿಕಾತು"ನ್ತಿ ಪವತ್ತಿತೋ "**ವಿರಾಗೂಪಸಞ್ಹಿತ**"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರಾಪಿ ವಿರಾಗೂಪಸಞ್ಹಿತಾ ಏವ ನಾಮ। ತಸ್ಸ ತೇಸಂ ಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರಾನಂ ವಸೇನ ಸೋ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಪಟಿವೇಧಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನತಾಯ "**ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯೋ ಸಮಾಧೀ**"ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಸಬ್ಬಸಮಾಪತ್ತಿಯೋತಿ** ದುತಿಯಜ್ಝಾನಾದಿಕಾ ಸಬ್ಬಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ। **ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ** ಹಾನಭಾಗಿಯಾದಿಅತ್ಥೋ ತಾವ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಂ ಉದ್ಧಟತ್ತಾ। **ಫಲಂ** ಕಥಿತಂ ಸರೂಪೇನೇವ।

ಚತುಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಞ್ಚಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ

೩೫೫. (ಖ) "**ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕೋ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧೀ**"ತಿ ಸಮಾಧಿಅಙ್ಗಭಾವೇನ ಪಞ್ಞಾ ಉದ್ದಿಟ್ಠಾತಿ ಪೀತಿಫರಣತಾದಿವಚನೇನ ಹಿ ತಮೇವ ವಿಭಜತಿ। ತೇನಾಹ "**ಪೀತಿಂ ಫರಮಾನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ**"ತಿಆದಿ।"ಸೋ ಇಮಮೇವ ಕಾಯಂ ವಿವೇಕಜೇನ ಪೀತಿಸುಖೇನ ಅಭಿಸನ್ದೇತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೨೭) ನಯೇನ ಪೀತಿಯಾ, ಸುಖಸ್ಸ ಚ ಫರಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸರಾಗವಿರಾಗತಾದಿವಿಭಾಗದಸ್ಸನವಸೇನ **ಪರೇಸಂ ಚೇತೋ ಫರಮಾನಾ**। **ಆಲೋಕಫರಣೇತಿ** ಕಸಿಣಾಲೋಕಸ್ಸ ಫರಣೇ ಸತಿ ತೇನೇವ ಆಲೋಕೇನ ಫರಿತಪ್ಪದೇಸೇ। ತಸ್ಸ ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ರೂಪದಸ್ಸನಪಚ್ಚಯತ್ತಾ **ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣನಿಮಿತ್ತಂ**।

ಪೀತಿಫರಣತಾ ಸುಖಫರಣತಾತಿ ಆರಮ್ಮಣೇ ಠತ್ವಾ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದನತೋ ತಾ “**ಪಾದಾ ವಿಯಾ**”ತಿ ವುತ್ತಾ। **ಚೇತೋಫರಣತಾ ಆಲೋಕಫರಣತಾತಿ** ತಂತಂಕಿಚ್ಚಸಾಧನತೋ ತಾ “**ಹತ್ಥಾ ವಿಯಾ**”ತಿ ವುತ್ತಾ। **ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಜ್ಝಾನಂ** ಸಮಾಧಾನಸ್ಸ ಸರೀರಭಾವತೋ “**ಮಜ್ಝಿಮಕಾಯೋ ವಿಯಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣನಿಮಿತ್ತಂ** ಉತ್ತಮಙ್ಗಭಾವತೋ “**ಸೀಸಂ ವಿಯಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ।

(ಜ) ಸಬ್ಬಸೋ ಕಿಲೇಸದುಕ್ಖದರಥಪರಿಳಾಹಾನಂ ವಿಗತತ್ತಾ ಲೋಕಿಯಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಸಾತಿಸಯಮೇತ್ಥ ಸುಖನ್ತಿ ವುತ್ತಂ “**ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪಿತಕ್ಖಣೇ ಸುಖತ್ತಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಸುಖೋ**”ತಿ। ಪುರಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಮಸ್ಸ ವಸೇನ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಲದ್ಧಾಸೇವನತಾಯ ಸನ್ತತರಪಣೀತತರಭಾವಪ್ಪತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ಆಹ “**ಪುರಿಮೋ ಪುರಿಮೋ...ಪೇ॰... ಸುಖವಿಪಾಕೋ**”ತಿ।

ಕಿಲೇಸಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾತಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನೇನ ಲದ್ಧತ್ತಾ। **ಕಿಲೇಸಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಭಾವ**ನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನಭಾವಂ। **ಲದ್ಧತ್ತಾ** ಪತ್ತತ್ತಾ ತಬ್ಭಾವಂ ಉಪಗತತ್ತಾ। ಲೋಕಿಯಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಪಚ್ಚನೀಕಾನಿ ನೀವರಣಪಠಮಜ್ಝಾನನಿಕನ್ತಿಆದೀನಿ ನಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಾನಿ, ಅಞ್ಞೇ ಕಿಲೇಸಾ ವಾರೇತಬ್ಬಾ, ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಅರಹತ್ತಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಸಬ್ಬಕಿಲೇಸತ್ತಾ ನ ನಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ವಾರೇತಬ್ಬಞ್ಚ ಅತ್ಥೀತಿ ಮಗ್ಗಾನನ್ತರಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಕ್ಖಣೇ ಚ ಅಪ್ಪಯೋಗೇನ ಅಧಿಗತತ್ತಾ, ಠಪಿತತ್ತಾ ಚ ಅಪರಿಹಾನವಸೇನ ವಾ ಠಪಿತತ್ತಾ **ನಸಙ್ಖಾರನಿಗ್ಗಯ್ಹವಾರಿವಾವಟೋ**। “**ಸತಿವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತತ್ತಾ**”ತಿ ಏತೇನ ಅಪ್ಪವತ್ತಮಾನಾಯಪಿ ಸತಿಯಾ ಸತಿಬಹುಲತಾಯ **ಸತೋ ಏವ** ನಾಮಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ, “**ಯಥಾಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಕಾಲವಸೇನಾ**”ತಿ ಏತೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನಸತಿಯಾ **ಸತೋ**ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸೇಸೇಸು** ಞಾಣಙ್ಗೇಸು। **ಪಞ್ಚಞಾಣಿಕೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಸಮಾಧಿಮುಖೇನ ಪಞ್ಚ ಞಾಣಾನೇವ ಉದ್ದಿಟ್ಠಾನಿ, ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾನಿ ಚ।

ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ ಇನ್ದ್ರಿಯಸೀಸೇನ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮಾದೀನಂ ಕಥಿತತ್ತಾ। **ಫಲಂ** ಕಥಿತಂ ಅಸೇಕ್ಖಾನಂ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದೀನಂ ಕಥಿತತ್ತಾ।

ಪಞ್ಚಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಛಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ

೩೫೯. ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋತಿ ಏತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವ।

ಸತ್ತಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ

೩೬೦. (ಞ) **ಹೇತುನಾ**ತಿ ಆದಿಅನ್ತವನ್ತತೋ, ಅನಚ್ಚನ್ತಿಕತೋ, ತಾವಕಾಲಿಕತೋ, ನಿಚ್ಚಪಟಿಕ್ಖೇಪತೋತಿ ಏವಂ ಆದಿನಾ ಹೇತುನಾ। **ನಯೇನಾ**ತಿ “ಯಥಾ ಇಮೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಏತರಹಿ, ಏವಂ ಅತೀತೇ, ಅನಾಗತೇ ಚ ಅನಿಚ್ಚಾ ಸಙ್ಖತಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಾ ಖಯಧಮ್ಮಾ ವಯಧಮ್ಮಾ ವಿರಾಗಧಮ್ಮಾ ನಿರೋಧಧಮ್ಮಾ”ತಿ ಅತೀತಾನಾಗತೇಸು ನಯನನಯೇನ। ಕಾಮಂ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅನಿಚ್ಚತಾದಿ ಸುದಿಟ್ಠಾ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಾ, ತಂ ಪನ ಅಸಮ್ಮೋಹನವಸೇನ ಕಿಚ್ಚತೋ, ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪನ ಆರಮ್ಮಣಕರಣವಸೇನಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ “**ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇನ ಸುದಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತೀ**”ತಿ। ಕಿಲೇಸವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಪರಿಳಾಹೋ ವತ್ಥುಕಾಮಸನ್ನಿಸ್ಸಯೋ , ವತ್ಥುಕಾಮಾವಸ್ಸಯೋ ಚಾತಿ ವುತ್ತಂ “**ದ್ವೇಪಿ ಸಪರಿಳಾಹಟ್ಠೇನ ಅಙ್ಗಾರಕಾಸು ವಿಯಾ**”ತಿ। **ನಿನ್ನಸ್ಸೇವಾ**ತಿ [ನಿನ್ನಸ್ಸ (ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ)] ನಿನ್ನಭಾವಸ್ಸೇವ। **ಅನ್ತೋ** ವುಚ್ಚತಿ ಲಾಮಕಟ್ಠೇನ ತಣ್ಹಾ। ಬ್ಯನ್ತಂ ವಿಗತನ್ತಂ ಭೂತನ್ತಿ **ಬ್ಯನ್ತೀಭೂತ**ನ್ತಿ ಆಹ “**ನಿರತಿಭೂತಂ,** [ನಿಯತಿಭೂತಂ (ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ) ವಿಗತನ್ತಿಭೂತಂ (?)] **ನಿತ್ತಣ್ಹನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ**”ತಿ। **ಇಧ** ಸತ್ತಕೇ। **ಭಾವೇತಬ್ಬಪದೇ ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ** ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಂ ವುತ್ತತ್ತಾ।

ಪಠಮಭಾಣವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಟ್ಠಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ

೩೫೮. (ಕ) **ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಿಕಾಯಾತಿ** ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾ ಏವ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಿಕಾ ಯಥಾ "ವಿನಯೋ ಏವ ವೇನಯಿಕೋ"ತಿ, ತಸ್ಸಾ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಿಕಾಯ। ಕಾ ಪನ ಸಾತಿ ಆಹ **"ಪಞ್ಞಾಯಾ"**ತಿ। **ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸಙ್ಗಹಸ್ಸಾತಿ** ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾದಿಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸಙ್ಗಹಸ್ಸ। ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನಸಹಗತಾ ತರುಣಸಮಥಪಞ್ಞಾವ ಉದಯಬ್ಬಯಾನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಪವತ್ತಾ **ತರುಣವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾ** [ತರುಣಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾ (ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ)]। **ಆದಿಭೂತಾಯಾತಿ** ಪಠಮಾವಯವಭೂತಾಯ, ದೇಸನಾವಸೇನ ಚೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಉಪ್ಪತ್ತಿಕಾಲೇ ಪನ ನತ್ಥಿ ಮಗ್ಗಧಮ್ಮಾನಂ ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನತಾ ಏಕಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ಏಕಜ್ಝಂಯೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ। **ಪೇಮನ್ತಿ** ದಳ್ಹಭತ್ತಿ, ತಂ ಪನ ವಲ್ಲಭವಸೇನ ಪವತ್ತಮಾನಂ ಗೇಹಸಿತಸದಿಸಂ ಹೋತೀತಿ **"ಗೇಹಸಿತಪೇಮ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಗರುಕರಣವಸೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ ಗರು ಚಿತ್ತಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಗರುಚಿತ್ತೋ,** ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಗರುಚಿತ್ತಭಾವೋ,** ಗರುಮ್ಹಿ ಗರುಕಾರೋ। "ಕಿಲೇಸಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥ ಕಾರಣಮಾಹ **"ಓವಾದಾನುಸಾಸನಿಂ ಲಭತೀ"**ತಿ। ಗರೂನಞ್ಹಿ ಸನ್ತಿಕೇ ಓವಾದಾನುಸಾಸನಿಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **"ತಸ್ಮಾ"**ತಿಆದಿ।

(ಖ) **ಪೇತಾತಿ** ಪೇತಮಹಿದ್ಧಿಕಾ। **ಅಸುರಾನನ್ತಿ** ದೇವಾಸುರಾನಂ। ಪೇತಾಸುರಾ ಪನ ಪೇತಾ ಏವಾತಿ ತೇಸಂ ಪೇತೇಹಿ ಸಙ್ಗಹೋ ಅವುತ್ತಸಿದ್ಧೋವ। **ಆವಾಹನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ** ಸಮ್ಭೋಗಸಂಸಗ್ಗಮುಖೇನ ಪೇತೇಹೇವ ಅಸುರಾನಂ ಸಙ್ಗಹಣೇ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

(ಜ) **ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಸ್ಸಾತಿ** ನಿಇಚ್ಛಸ್ಸ। ಅಭಾವತ್ಥೋ ಹೇತ್ಥ ಅಪ್ಪ-ಸದ್ದೋ "ಅಪ್ಪಡಂಸಮಕಸವಾತಾತಪಾ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೧೧) ವಿಯ। ಪಚ್ಚಯೇಸು ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ **ಪಚ್ಚಯಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ,** ಚೀವರಾದಿಪಚ್ಚಯೇಸು ಇಚ್ಛಾರಹಿತೋ। **ಅಧಿಗಮಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋತಿ** ಝಾನಾದಿಅಧಿಗಮವಿಭಾವನೇ ಇಚ್ಛಾರಹಿತೋ। **ಪರಿಯತ್ತಿಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋತಿ** ಪರಿಯತ್ತಿಯಂ ಬಾಹುಸಚ್ಚವಿಭಾವನೇ ಇಚ್ಛಾರಹಿತೋ। **ಧುತಙ್ಗಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋತಿ** ಧುತಙ್ಗೇಸು ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಧುತಙ್ಗವಿಭಾವೇನ ಇಚ್ಛಾರಹಿತೋ। **ಸನ್ತಗುಣನಿಗೂಹನೇನಾತಿ** ಅತ್ತನಿ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾನಂ ಝಾನಾದಿಗುಣಾನಞ್ಚೇವ ಬಾಹುಸಚ್ಚಗುಣಸ್ಸ ಚ ಧುತಙ್ಗಗುಣಸ್ಸ ಚ ನಿಗೂಹನೇನ ಛಾದನೇನ। **ಸಮ್ಪಜ್ಜತೀತಿ** ನಿಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸಿಜ್ಝತಿ। **ನೋ ಮಹಿಚ್ಛಸ್ಸಾತಿ** ಮಹತಿಯಾ ಇಚ್ಛಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ, ಇಚ್ಛಂ ವಾ ಮಹನ್ತಸ್ಸ ನೋ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ ಅನುಧಮ್ಮಸ್ಸಾಪಿ ಅನಿಪ್ಫನ್ನತೋ।

ಪವಿವಿತ್ತಸ್ಸಾತಿ ಪಕಾರೇಹಿ ವಿವಿತ್ತಸ್ಸ। ತೇನಾಹ **"ಕಾಯಚಿತ್ತಉಪಧಿವಿವೇಕೇಹಿ ವಿವಿತ್ತಸ್ಸಾ"**ತಿ। **"ಅಟ್ಠಆರಮ್ಭವತ್ಥುವಸೇನಾ"**ತಿ ಏತೇನ ಭಾವನಾಭಿಯೋಗವಸೇನ ಏಕೀಭಾವೋವ ಇಧ "ಕಾಯವಿವೇಕೋ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ನ ಗಣಸಙ್ಗಣಿಕಾಭಾವಮತ್ತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಕಮ್ಮನ್ತಿ** ಯೋಗಕಮ್ಮಂ।

ಸತ್ತೇಹಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಚ ಸಙ್ಗಣನಂ ಸಮೋಧಾನಂ **ಸಙ್ಗಣಿಕಾ,** ಸಾ ಆರಮಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಆರಾಮೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಸಙ್ಗಣಿಕಾರಾಮೋ,** ತಸ್ಸ। ತೇನಾಹ **"ಗಣಸಙ್ಗಣಿಕಾಯ ಚೇವಾ"**ತಿಆದಿ। **ಆರದ್ಧವೀರಿಯಸ್ಸಾತಿ** ಪಗ್ಗಹಿತವೀರಿಯಸ್ಸ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಉಪಧಿವಿವೇಕೇ ನಿನ್ನತಾವಸೇನ "ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ"ತಿ ವಚನತೋ। ಏಸ ನಯೋ ಇತೋ ಪರೇಸುಪಿ। ವಿವಟ್ಟಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂಯೇವ ಹಿ ಸಮಾಧಾನಂ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಂ, ತಥಾ ಪಞ್ಞಾಪಿ। ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಪಞ್ಞಾಯ ಹಿ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಕಮ್ಮವಸೇನ "ಭವೇಸು ನಾನಪ್ಪಕಾರೋ ಅನತ್ಥೋ"ತಿ ಜಾನನ್ತೋ ಕಮ್ಮಕ್ಖಯಕರಞಾಣಂ ಅಭಿಪತ್ಥೇತಿ, ತದತ್ಥಞ್ಚ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಕರೋತಿ। ಮಾನಾದಯೋ ಸತ್ತಸನ್ತಾನಂ ಸಂಸಾರೇ ಪಪಞ್ಚೇನ್ತಿ ವಿತ್ಥಾರೇನ್ತೀತಿ **ಪಪಞ್ಚಾತಿ** ಆಹ **"ನಿಪ್ಪಪಞ್ಚಸ್ಸಾತಿ ವಿಗತಮಾನತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಪಪಞ್ಚಸ್ಸಾ"**ತಿ।

ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ ಸರೂಪೇನೇವ।

ನವಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ

೩೫೯. (ಖ) **ವಿಸುದ್ಧಿನ್ತಿ** ಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಂ, ಅಚ್ಚನ್ತವಿಸುದ್ಧಿಮೇವ ವಾ। **ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲನ್ತಿ** ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಾದಿನಿರುಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠತಾಯ ಚತುಬ್ಬಿಧಪರಿಸುದ್ಧಿವನ್ತಂ ಸೀಲಂ। **ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಧಾನಿಯಙ್ಗನ್ತಿ** ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪರಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಪಧಾನಭೂತಂ ಅಙ್ಗಂ। ತೇನಾಹ **"ಪರಿಸುದ್ಧಭಾವಸ್ಸ ಪಧಾನಙ್ಗ"**ನ್ತಿ। ಸಮಥಸ್ಸ ವಿಸುದ್ಧಿಭಾವೋ ವೋದಾನಂ ಪಗುಣಭಾವೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನನ್ತಿ ಆಹ **"ಅಟ್ಠ ಪಗುಣಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ"**ತಿ। ವಿಗತುಪಕ್ಕಿಲೇಸಞ್ಹಿ "ಪಗುಣ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಲಬ್ಭತಿ, ನ ಸಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಂ ಹಾನಭಾಗಿಯಾದಿಭಾವಪ್ಪತ್ತಿತೋ। ಸತ್ತದಿಟ್ಠಿಮಲವಿಸುದ್ಧಿತೋ ನಾಮರೂಪಪರಿಚ್ಛೇದೋ **ದಿಟ್ಠಿವಿಸುದ್ಧಿ**। ಪಚ್ಚಯಪರಿಗ್ಗಹೋ ಅದ್ಧತ್ತಯಕಙ್ಖಾಮಲವಿಧಮನತೋ **ಕಙ್ಖಾವಿತರಣವಿಸುದ್ಧಿ**। ಯಸ್ಮಾ **ನಾಮರೂಪಂ** ನಾಮ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೇನ ಅತ್ಥತೋ ತಸ್ಸ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯತಾಪಿ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಾ ಏವ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ದಿಟ್ಠಿವಿಸುದ್ಧೀತಿ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಂ ನಾಮರೂಪದಸ್ಸನ"**ನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೇನ ತೀಸು ಅದ್ಧಾಸು ಕಙ್ಖಾಮಲವಿತರಣಪಚ್ಚಯಾಕಾರಾವಬೋಧವಸೇನೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಞಾಣ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ ಯಥಾ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣವಿಸುದ್ಧಿ "ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಞಾಣ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗೇ ಞಾಣನ್ತಿ** ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗೇ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ಠಿತಞಾಣಂ। **ಞಾಣನ್ತಿ** ಇಧ ತರುಣವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ "ಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧೀ"ತಿ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿಯಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ವುಚ್ಚಮಾನತ್ತಾ। ಯದಿ "ಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧೀ"ತಿ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿವಿಪಸ್ಸನಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, "ಪಞ್ಞಾ"ತಿ ಚ ಅರಹತ್ತಫಲಪಞ್ಞಾ, ಮಗ್ಗೋ ಪನ ಕಥನ್ತಿ ? ಮಗ್ಗೋ ಬಹುಕಾರಪದೇ ವಿರಾಗಗ್ಗಹಣೇನ ಗಹಿತೋ। ವಕ್ಖತಿ ಹಿ "ಇಧ ಬಹುಕಾರಪದೇ ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೩೫೯)।

(ಛ) **ಚಕ್ಖಾದಿಧಾತುನಾನತ್ತನ್ತಿ** ಚಕ್ಖಾದಿರೂಪಾದಿಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಾದಿಧಾತೂನಂ ವೇಮತ್ತತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ। **ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಾದಿನಾನತ್ತನ್ತಿ** ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಸೋತಸಮ್ಫಸ್ಸಘಾನಸಮ್ಫಸ್ಸಾದಿಸಮ್ಫಸ್ಸವಿಭಾಗಂ। **ಸಞ್ಞಾನಾನತ್ತನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ರೂಪಸಞ್ಞಾದಿಸಞ್ಞಾನಾನತ್ತಮ್ಪಿ ಲಬ್ಭತೇವ, ತಂ ಪನ ಕಾಮಸಞ್ಞಾದಿಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಗಯ್ಹತಿ। **ಕಾಮಸಞ್ಞಾದೀತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಬ್ಯಾಪಾದಸಞ್ಞಾದೀನಂ ಗಹಣಂ। ಸಞ್ಞಾನಿದಾನತ್ತಾ ಪಪಞ್ಚಸಙ್ಖಾನಂ "ಸಞ್ಞಾನಾನತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಙ್ಕಪ್ಪನಾನತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, "ಯಂ ಸಙ್ಕಪ್ಪೇತಿ, ತಂ ಪಪಞ್ಚೇತೀ"ತಿ ವಚನತೋ "ಸಙ್ಕಪ್ಪನಾನತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಛನ್ದನಾನತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಛನ್ದನಾನತ್ತನ್ತಿ** ಚ ತಣ್ಹಾಛನ್ದಸ್ಸ ನಾನತ್ತಂ। **ರೂಪಪರಿಳಾಹೋತಿ** ರೂಪವಿಸಯೋ ರೂಪಾಭಿಪತ್ಥನಾವಸೇನ ಪವತ್ತೋ ಕಿಲೇಸಪರಿಳಾಹೋ। **ಸದ್ದಪರಿಳಾಹೋತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಕಿಲೇಸೋ ಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಅಪ್ಪತ್ತೇಪಿ ಆರಮ್ಮಣೇ ಪತ್ತೋ ವಿಯ ಪರಿಳಾಹೋವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಥಾಭೂತಸ್ಸ ಪನ ಕಿಲೇಸಛನ್ದಸ್ಸ ವಸೇನ ರೂಪಾದಿಪರಿಯೇಸನಾ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಪರಿಳಾಹನಾನತ್ತತಾಯ ರೂಪಪರಿಯೇಸನಾದಿನಾನತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"**ತಿ। ತಥಾ ಪರಿಯೇಸನ್ತಸ್ಸ ಸಚೇ ತಂ ರೂಪಾದಿ ಲಬ್ಭೇಯ್ಯ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ಪರಿಯೇಸನಾದಿನಾನತ್ತತಾಯ ರೂಪಪಟಿಲಾಭಾದಿನಾನತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"**ತಿ।

(ಜ) **ಮರಣಾನುಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇತಿ** ಮರಣಸ್ಸ ಅನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಪವತ್ತಞಾಣೇ, ಮರಣಾನುಸ್ಸತಿಸಹಗತಪಞ್ಞಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಹಾರಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಗಮನಾದಿವಸೇನ ಆಹಾರಂ ಪಟಿಕ್ಕೂಲತೋ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ। **ಉಕ್ಕಣ್ಠನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ನಿಬ್ಬಿನ್ದನ್ತಸ್ಸ ಕತ್ಥಚಿಪಿ ಅಸಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ।

ದಸಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ

೩೬೦. (ಝ) **ನಿಜ್ಜರಕಾರಣಾನೀತಿ** ಪಜಹನಕಾರಣಾನಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ **ಅಭಿಞ್ಞಾಪದೇ** ಮಗ್ಗೋ ಕಥೀಯತೀತಿ ಕತ್ವಾ **"ಅಯಂ ಹೇಟ್ಠಾ..ಪೇ॰... ಪುನ ಗಹಿತಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಹಿ ವಕ್ಖತಿ "ಇಧ ಅಭಿಞ್ಞಾಪದೇ ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ" (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೩೬೦)

ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನಿಜ್ಜಿಣ್ಣಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠೀತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ನಿಜ್ಜಿಣ್ಣಾಪಿ ನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾತಿ ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಪುನ ಗಹಿತಾ, ಏವಂ ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪಾದಯೋಪಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪಹೀನಾಪಿ ಅಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತಾಯ ಇಧ ಪುನ ಗಹಿತಾತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ "ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ"ತಿಆದೀಸು ಸಬ್ಬಪದೇಸು ವತ್ತಬ್ಬೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ **"ಏವಂ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ನಯೋ ನೇತಬ್ಬೋ"**ತಿ ಇಮಿನಾ।

ಏತ್ಥ ಚಾತಿ "ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತಿಪಚ್ಚಯಾ ಚ ಅನೇಕೇ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಪಾಳಿಪದೇ। ಏತ್ಥ ಚ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ, ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಸೇನ ಚ ಪಟಿಪಕ್ಖಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಮದೇವ ವಿಮುಚ್ಚನಂ **ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತಿ,** ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಚ ಮಗ್ಗಫಲೇಸು ಅಟ್ಠ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಾನಿಪಿ ಸದ್ಧಾದೀನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಉದ್ಧಟಾನಿ। ಮಗ್ಗವಸೇನ ಹಿ ಫಲೇಸು ಭಾವನಾ ಪಾರಿಪೂರೀ ನಾಮಾತಿ। **ಅಭಿನನ್ದನಟ್ಠೇನಾತಿ** ಅತಿವಿಯ ಸಿನೇಹನಟ್ಠೇನಿದಞ್ಚಿ। ಸೋಮನಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಉಕ್ಕಂಸಗತಸಾತಸಭಾವಂ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇ ಸಿನೇಹನ್ತಂ ತೇಮೇನ್ತಂ ವಿಯ ಪವತ್ತತಿ। **ಪವತ್ತಸನ್ತತಿಆಧಿಪತೇಯ್ಯಟ್ಠೇನಾತಿ** ವಿಪಾಕಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಜೀವನೇ ಅಧಿಪತಿಭಾವೇನ। **"ಏವ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥಸ್ಸ ನಿಗಮನಂ।

ಅದ್ಧೇನ ಸಹ ಛಟ್ಠಾನಿ ಪಞ್ಚಸತಾನಿ, ಪಞ್ಞಾಸಾಧಿಕಾನಿ ಸಹ ಪಞ್ಚಸತಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏತ್ಥ ಚ ಆಯಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ "ದಸಸು ನಾಥಕರಣಧಮ್ಮೇಸು ಪತಿಟ್ಠಾಯ ದಸಕಸಿಣಾಯತನಾನಿ ಭಾವೇನ್ತೋ ದಸಆಯತನಮುಖೇನ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇ ಪರಿಜಾನನ್ತೋ ದಸಮಿಚ್ಛತ್ತೇ, ದಸಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೇ ಚ ಪಹಾಯ ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೇಸು ಚ ಅವಟ್ಠಿತೋ ದಸಸು ಅರಿಯಾವಾಸೇಸು ಆವಸಿತುಕಾಮೋ ದಸಸಞ್ಞಾ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ ದಸನಿಜ್ಜರವತ್ಥೂನಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ದಸಅಸೇಕ್ಖಧಮ್ಮೇ ಅಧಿಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಓವಾದಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇನ್ತೋ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಪೇಸಿ। ಪಮೋದವಸೇನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನಂ **ಅಭಿನನ್ದನ**ನ್ತಿ ಆಹ **"ಸಾಧು ಸಾಧೂತಿ ಅಭಿನನ್ದನ್ತಾ ಸಿರಸಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸೂ"**ತಿ। **ತಾಯ ಅತ್ತಮನತಾಯಾತಿ** ತಾಯ ಯಥಾದೇಸಿತದೇಸನಾಗತಾಯ ಪಹಟ್ಠಚಿತ್ತತಾಯ, ತತ್ಥ ಯಥಾಲದ್ಧಅತ್ಥವೇದಧಮ್ಮವೇದೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇಮಮೇವ ಸುತ್ತಂ ಆವಜ್ಜಮಾನಾತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಆಗತೇ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾದಿಭೇದೇ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಜಾನನಾದಿವಸೇನ ಸಮನ್ನಾಹರನ್ತಾ। **ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ...ಪೇ॰... ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸೂತಿ** ಅತ್ತನೋ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನತಾಯ, ಥೇರಸ್ಸ ಚ ದೇಸನಾನುಭಾವೇನ ಯಥಾರದ್ಧಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕೇತ್ವಾ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪರಿವಾರಾಯ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಸಣ್ಠಹಿಂಸೂತಿ।

ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ದಸುತ್ತರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಚ ಪಾಥಿಕವಗ್ಗಟ್ಠಕಥಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ।

ಪಾಥಿಕವಗ್ಗಟೀಕಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಗಮನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಥೇರಾನಂ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಾದೀನಂ ವಂಸೋ ಪವೇಣೀ ಅನ್ವಯೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಥೇರವಂಸನ್ವಯೋ,** ತೇನ; ಚತುಮಹಾನಿಕಾಯೇಸು ಥೇರಿಯೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ದಸಬಲಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಗುಣಗಣಾನಂ ಪರಿದೀಪನತೋ **ದಸಬಲಗುಣಗಣಪರಿದೀಪನಸ್ಸ।** ಅಯಞ್ಹಿ ಆಗಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲಾದೀಸು, ಮಹಾಪದಾನಾದೀಸು, ಸಮ್ಪಸಾದನೀಯಾದೀಸು ಚ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಸೇಸತೋ ಬುದ್ಧಗುಣಾನಂ ಪಕಾಸನವಸೇನ

ಪವತ್ತೋತಿ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ ಆದಿತೋ “ಸದ್ಧಾವಹಗುಣಸ್ಸಾ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಥಾ)।

ಮಹಾಟ್ಠಕಥಾಯ ಸಾರನ್ತಿ ದೀಘನಿಕಾಯಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಅತ್ಥಸಾರಂ।

ಏಕೂನಸಟ್ಠಿಮತ್ತೋತಿ ಥೋಕಂ ಊನಭಾವತೋ **ಮತ್ತ**-ಸದ್ದಗ್ಗಹಣಂ।

ಮೂಲಕಟ್ಠಕಥಾಸಾರನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಂ ದೀಘನಿಕಾಯಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಸಾರಮೇವ ಪುನ ನಿಗಮನವಸೇನ ವದತಿ। ಅಥ ವಾ **ಮೂಲಕಟ್ಠಕಥಾಸಾರ**ನ್ತಿ ಪೋರಾಣಟ್ಠಕಥಾಸು ಅತ್ಥಸಾರಂ, ತೇನೇತಂ ದಸ್ಸೇತಿ “ದೀಘನಿಕಾಯಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಅತ್ಥಸಾರಂ ಆದಾಯ ಇಮಂ ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸೇಸಮಹಾನಿಕಾಯಾನಮ್ಪಿ ಮೂಲಕಟ್ಠಕಥಾಸು ಇಧ ವಿನಿಯೋಗಕ್ಖಮಂ ಅತ್ಥಸಾರಂ ಆದಾಯಯೇವ ಅಕಾಸಿ”ನ್ತಿ।

“ಮಹಾವಿಹಾರವಾಸೀನ”ನ್ತಿ [ಮಹಾವಿಹಾರೇ ನಿವಾಸಿನಂ (ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ)] ಚ ಇದಂ ಪುರಿಮಪಚ್ಛಿಮಪದೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ “ಮಹಾವಿಹಾರವಾಸೀನಂ ಸಮಯಂ ಪಕಾಸಯನ್ತಿಂ, ಮಹಾವಿಹಾರವಾಸೀನಂ ಮೂಲಕಟ್ಠಕಥಾಸಾರಂ ಆದಾಯಾ”ತಿ ಚ। **ತೇನ** ಪುಞ್ಞೇನ। **ಹೋತು ಸಬ್ಬೋ ಸುಖೀ ಲೋಕೋ**ತಿ ಕಾಮಾವಚರಾದಿವಿಭಾಗೋ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಸತ್ತಲೋಕೋ ಯಥಾರಹಂ ಬೋಧಿತ್ತಯಾಧಿಗಮನವಸೇನ ಸಮ್ಪತ್ತೇನ ನಿಬ್ಬಾನಸುಖೇನ ಸುಖಿತೋ **ಹೋತೂ**ತಿ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಅಚ್ಚನ್ತಸುಖಾಧಿಗಮಾಯ ಅತ್ತನೋ ಪುಞ್ಞಂ ಪರಿಣಾಮೇತಿ।

ಪರಿಮಾಣತೋ ಸಾಧಿಕಟ್ಠವೀಸಸಹಸ್ಸನವುತಿಭಾಣವಾರಾ ನಿಟ್ಠಿತಾತಿ। ಪರಿಮಾಣತೋ ಸಾಧಿಕಟ್ಠವೀಸಸಹಸ್ಸಮತ್ತಗನ್ಥೇನ ದೀಘನಿಕಾಯಟೀಕಾ ರಚಿತಾಚರಿಯಧಮ್ಮಪಾಲೇನ।

ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಾದಿಚೋರೇಹಿ , ಸೀಲಾದಿಧನಸಞ್ಚಯಂ।
ರಕ್ಖಣತ್ಥಾಯ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ, ಮಞ್ಜೂಸಂ ವಿಯ ಕಾರಿತನ್ತಿ॥ (ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಪಾಠೋ ಪಚ್ಛಾ ಲಿಖಿತೋ)

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ।

ದೀಘನಿಕಾಯಟೀಕಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।